

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

„Майбутній науковець – 2018”

матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

14 грудня 2018 року
м. Северодонецьк

Частина II

Северодонецьк, 2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

„Майбутній науковець – 2018”
матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю

14 грудня 2018 року
м. Сєвєродонецьк

Частина II

Сєвєродонецьк, 2018

Майбутній науковець – 2018 : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю 14 груд. 2018 р., м. Сєвєродонецьк. Ч. II / укладач В. Ю. Тарасов – Сєвєродонецьк : Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля, 2018. – 323 с.

ЗМІСТ

Іванчик О.І., Морнева М.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ВИМІРЮВАЛЬНІ СИСТЕМИ.	11
Гавриляк Д. Р. ЗАСТОСУВАННЯ FREE БІЗНЕС-МОДЕЛІ ДЛЯ МОНЕТИЗАЦІЇ ПРОЕКТУ	12
Клюєв С.О. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА ЗАЛІЗНИЦІ.	13
Замота П.Ю., Клюєв С.О., Водолазський О.О.. ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ESCALL В УКРАЇНІ	15
Кравченко С.В., Семенов С.О ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ СХЕМИ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ.	16
Лигін Ю.О АУТЕНТИФІКАЦІЯ КОРИСТУВАЧІВ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХ КЛАВІАТУРНОГО ПОЧЕРКУ.	18
Bilovytska I.A., Rozum M.I. REASONS FOR THE POPULARITY OF LTE NETWORKS	20
Максименко Г.Р., Штангей С.В..ПОРІВНЯННЯ ПЕРВИННОГО ПЛАНУВАННЯ МЕРЕЖ КЛАСУ MAN	21
Мельник Ю.А ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗПОДІЛЕНОЇ ОБРОБКИ ВІДЕОДАНИХ	23
Skorych A. V, Zapotochna T. M.COMPROMISE OF THE ELECTRONIC SIGNATURE PERSONAL KEY	25
Shabunin V. V EMAIL AS ONE OF THE BASIC AND MOST POPULAR SERVICES IN COMPUTER NETWORKS	26
Бакітько Д.Е., Михайлова А.О АНАЛІЗ ПРИДАТНОСТІ ІСНУЮЧИХ ОНЛАЙН-СИСТЕМ ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ У МЕЖАХ УНІВЕРСИТЕТУ.	28
Бойчук А.М., Кардашук В.С. ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРФЕЙСУ RS-485 В ПРОМИСЛОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	29
Didenko A. A TYPES OF THE CYBERNETIC ATTACKS AND WAYS OF PROTECTION AGAINST THEM	31
Krasovsky O.I. THE USE OF BLOCKCHAIN AS A THREAT TO NATIONAL SECURITY	32
Лавриненко О.О. Алимов Ю.М. СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОГО ПОЛИВУ «WATERING PLANTS»	33
Сінецький В. О., Недзельський Д. О КОМП'ЮТЕРНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ДВИГУНАМИ В СИСТЕМІ ВОДОПОСТАЧАННЯ.	34
Мовшук Н.А., Щербакова М. Є ДЕТАЛІЗАЦІЯ СФЕРИЧНО-ДИНАМІЧНОГО РЕЛЬЄФУ В КОМП'ЮТЕРНІЙ ГРАФІЦІ.	35
Yuzik N.O., Kozhedub J.V. APPLICATION AND ADVANTAGES OF SPECIAL DIGITAL MEDIA TECHNOLOGY	37
Horondey E.V. FEATURES OF THE DEFINITION OF THE METHOD OF TRANSPORT CONTROL USING THE ALGORITHM OF THE NEURAL NETWORK	38
Нестеренко Т.В., Смоктій К.В. МОДЕЛЮВАННІ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ОСНОВІ МЕТОДУ ЛІНІЙНОЇ ЗГОРТКИ ДЛЯ ВИБОРУ ТЕХНІКИ ПРИ ПОКУПЦІ	40
Баранов М.М. РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДУ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ	42
Березін О.Є., Барбарук В.М..МОДЕЛЬ КЛАСИФІКАЦІЇ ДВОМІРНИХ ОБ'ЄКТІВ	43

Черножуков О. І., Барбарук В.М. ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ РОЗУМНИМ БУДИНКОМ.....	44
Ананьєв П.С АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНКИ АЛЬТЕРНАТИВ В ЗАДАЧАХ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО ВИБОРУ	46
Чернявський К.С., Кушнір О.К. МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В МІНЛИВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.	48
Швачка О.О.МЕТОДИ РОЗПІЗНАВАННЯ ЖЕСТІВ РУК ДЛЯ КЕРУВАННЯ КОМП'ЮТЕРОМ,.....	50
Андрєєв П.А. ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТУР УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПАТ “ММК АЗОВСТАЛЬ”	52
Кардашов В.В. СИСТЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТЕЙ	53
Торопов О.М РОЛЬ ТЕСТУВАННЯ У ЖИТТЄВОМУ ЦИКЛІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	54
Черкасов О.О ПРОЕКТУВАННЯ ТА АНАЛІЗ МЕДИЧНОЇ БАЗИ ДАНИХ.	55
Замота П.Ю.ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ЕСАІІ В УКРАЇНІ	57
Коваленко В.Є, Сафонова С.О РОЗРОБКА СЕРВІСУ ІНТЕГРАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ТРАДИЦІЙНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ.....	58
Швирьов О.К., Марчук В.С.. ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИХ КОДІВ В ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ З ТЕХНОЛОГІЄЮ МІМО.....	59
Лесик В. А. ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДОВКІЛЛЯ	61
Лабжинська М.Ю., Володченкова Н.В КОНТРОЛЬ НАВАНТАЖЕНЬ НА ПРАЦІВНИКА ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ РЕГЛАМЕНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ.	62
Шибіста Я.М ВДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ АПАРАТНИКА НА ПЛАЗМОВИХ УСТАНОВКАХ.....	63
Степанов О.О СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕТОДИ РІШЕННЯ.....	65
Шабанов В.С., Шабрацький С.В ЕКОЛОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ САМОУСМОКТУЮЧИХ ПЕРЕМІШУЮЧИХ ПРИСТРОЇВ.....	66
Біньковська Ю.Л., Наскальний Д.С., Олійник А.О. РЕАЛІЗАЦІЯ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧІ ПОШУКУ КВАДРАТНОГО КОРЕНЯ З ЦІЛОГО ЧИСЛА ТА ПОРІВНЯННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ	67
Volodchenkova D.V.STUDY OF INTERACTIONS BETWEEN CONFLICTING PARTIES OF SOCIAL AND LABOR RELATIONS.....	68
Бублик А.А ВИБІР АЛГОРИТМУ МАРШРУТИЗАЦІЇ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ БЕЗДРОТОВИХ СЕНСОРНИХ МЕРЕЖ.	70
Стиров С. Е.АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ З ПРОДАЖУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.....	71
Кашкаров В.А. ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ ЗОБРАЖЕНЬ	74
Люрай О.В. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМ ПРОГНОЗУВАННЯ ВІДЕОДАНИХ	76
Матюшко К.С. ОГЛЯД СИСТЕМ КЕРУВАННЯ РУХОМИМ ОБ'ЄКТОМ.....	77
Відіборова О.Є. МЕТОДИ ВЕКТОРИЗАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ	79

Золочевський Д.І. МЕТОДИ ТА СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОШУКУ ІДЕЙ ТА ЗНАНЬ	80
Зуєв Є.С. АНАЛІЗ ЗАДАЧІ ПРОГНОЗУВАННЯ ХОДУ ЛІКУВАННЯ	82
Бендус П. М. ГНУЧКА МЕТОДОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ІТ-ПРОЕКТАМИ SCRUM	83
Депутат А. Б. ДОЗВОЛИ ДОДАТКІВ НА ПРИСТРОЯХ З ОС ANDROID 6.0.....	85
Діулін Є.В. ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМІВ СТИСНЕННЯ ВІДЕОДАНИХ	87
Петренко Н.М, Євтушенко О.В ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	88
Кардашук В.С., Давиденко О.В МЕТЕОСТАНЦІЯ НА ARDUINO З ВІЗУАЛІЗАЦІЄЮ І АНАЛІЗОМ ДАНИХ ПОГОДНОЇ СТАНЦІЇ.....	89
Шалімова А.О., Березуцька Н.Л. АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ СИСТЕМИ «РОЗУМНИЙ ДІМ»	92
Гордієнко М.П ХТО ТАКІ ЧАТ-БОТИ ТА ЧОГО НАМ ЧЕКАТИ В МАЙБУТНЬОМУ?.....	93
Ярош М.Б, Євтушенко О.В СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	95
Кравченко А.О., Кальянов А.В. ЕЛЕКТРОННА ШКОЛА ЯК ПЕРСПЕКТИВНА СУЧАСНА ФОРМА НАВЧАННЯ	97
Парамонова Т. А., Сафонова С.О..ПОБУДОВА РЕЛЯЦІЙНОЇ ЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ЯК БАГАТОРІВНЕВОЇ СТРУКТУРИ ПАРАЛЕЛЬНОЇ ДІЇ.....	99
Разумний О.В., Кальянов А.В БІОМЕТРІЯ ТА КРИПТОГРАФІЯ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК ОБЛІКОВИХ ПОЛІТИК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.	101
Арсенюк В.С., Власенко Л.А. ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖ У МОБІЛЬНИХ ДОДАТКАХ В ЯКОСТІ МОДЕЛЕЙ ЗОРУ З ГЛИБИННИМ НАВЧАННЯМ	103
Зубарев Д. В., Медведєв Є. П ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ТА РОЗРОБКА СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ КІЛЬКОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ.....	105
Беленець Т.О., Ткаченко Н.Е.МОТИВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНOSTІ ПРИ НАДАННІ ФІТНЕС-ПОСЛУГ	109
Зорік О. Ю ВИБІР СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ.	110
Косован А.І., Сита Є.М.ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КОНТРОЛЮ НАД ВИТРАТАМИ	112
Рощупкіна К. П., Кальянов А. В СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ АНТИЛІДЕРСТВА.....	114
Щербань О.Ю ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ .	115
Сюткіна Ю.Р ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ.	117
Толстогузов Р.М ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ.	120
Виноградній П.Р, Саракун Л.П..КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ	122
Савченко А.Г.РОЗВИТОК ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ.....	124
Савчин Г.П., Архипова Л.М АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ ІСПАНІЇ.	126

Синиця К.А., Кальянов А.В. МЕТОДИ ДІЙ УСПІШНОГО ЛІДЕРА	128
Бородуліна В.В., Кальянов А.В. ФУНКЦІЇ ЛІДЕРСТВА У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.	129
Бухтіярова К.Р., Овчаренко Є.І. ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	130
Вербовська Л.С., Панькевич О.О. ІННОВАЦІЙНА ТА ІННОВАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ В КОНТЕКСТІ ДІЛОВОДСТВА ПІДПРИЄМСТВА	132
Беззубко Ю.І., Халіна О.В. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ	134
Христенко А. П., Держак Н. О. УКРАЇНСЬКИЙ БРЕНДИНГ ТА БРЕНДИ. ВІДОМІ УКРАЇНСЬКІ БРЕНДИ У СВІТІ.....	136
Бочарова Т.С., Христенко Л.М. РЕФОРМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ.....	138
Войнов В. Ю., Чорна О.Ю. РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.	140
Шатайло О.В., Спрінсян В.Г. ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ.....	142
Шестакова П. Ю., Геселева Н. В ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ.	144
Семенюк А.В. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ.....	146
Яцюк О. С. ОСОБЛИВОСТІ, ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО І КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА ПРИ ПРОВАДЖЕННІ СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА	148
Олефіренко К.С., Кальянов А.В. ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПОСЛУГ	150
Маркєлов А. М ПРОБЛЕМИ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ЛУГАНЩИНІ.....	152
Ляскевич А.І. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕРЕЖЕВОГО МАРКЕТИНГУ.....	154
Черняк І.В. АКТУАЛЬНІСТЬ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	155
Голованов С.О. МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТАХ	157
Макаренко М.Г., Толкачева Г.В. СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРУКТУРА	159
Філатчева Є. В, Подлужна Н.О. ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ З КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....	161
Петрик Б.О., Свідер О.П. ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	163
Кіслякова Є. В БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ.....	165
Кладовщикова Н.О, Кальянов А.В МЕТОДОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА.	167
Кошарна В. В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ....	168
Куроп'ятник Р. О. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТАПІВ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	170

Піддубна К.О. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ХІМІЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ	172
Беньковська Д.О. БЕЗРОБІТТЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ	174
Бовгиря К. РОЗВИТОК РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ.....	176
Соколова Ю.С., Овчаренко Є.І. НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ.....	178
Кріль О. В, Боднарчук Т. Л. ТОРГОВЕЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КИТАЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ	180
Антощак О. Д. КОРЕКЦІЯ СКЛАДУ ЕЛЕМЕНТІВ РЕЖИМУ РЕГУЛЮВАННЯ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПРОБЛЕМИ У ІНТЕРНЕТ-СПІЛЬНОТІ.....	181
Бородавка Н. Г ПРОБЛЕМАТИКА ІДЕНТИФІКАЦІЇ КОНТЕКСТІВ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТЕРМІНУ "ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ".	183
Федосімова Л. Б. АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧАСТИНА СКЛАДНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ЗАВДАНЬ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ	186
D.A. Mindel INCREASING THE ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN SEAPORTS FOR CHINESE COOPERATION	188
Омельченко А М. МІСЦЕ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТУ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ У КАТЕГОРІАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	190
Паничок М. Ю ВТРАТИ ЕКОНОМІКИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ.....	192
Калініченко О. В. ОЦІНКА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА.....	194
Тіщенко С. Ф ВИРІШЕННЯ РІЗНИХ ЗАВДАНЬ У КОМБІНУВАННІ ПРОГРАМ НАВЧАННЯ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ ПІДПРИЄМСТВ.....	196
Varakuta A. V., Lysak K. A ASSESSMENT OF PACKAGED BLACK BAYHOUSE TEA QUALITY	197
Рекис О.І. СУПЕРЕЧНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	199
Шаріпова А.Г., Шаріпова О.С. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ «ГАРМОНІЗАЦІЯ» У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ З ПРОБЛЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ. 201	
Сотнікова К.К., Федорова О.В. МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО СТВОРЕННЯ АДАПТАЦІЙНИХ УМОВ ДЛЯ СЛІПИХ ТА СЛАБОЗОРИХ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ	203
Ткачук К.В. ПОРІВНЯННЯ СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ ЖІНКИ І ЧОЛОВІКА	205
Бучко Т.М. ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА НА ШЛЯХУ ДО ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ	207
Марков М. Є. АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ	209
Парфьонова Ю.А. РЕКЛАМА ЯК ЕЛЕМЕНТ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА .211	
Сєліхова Д.О. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ...212	

Рябко А. В., Ключ Ю. І. РЕФОРМИ У ПКУ 2019.....	214
Бубунець О.Р.ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТАН МОЛОДІЖНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ	215
Лесюк В.С. ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ПРОДАЖУ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	216
Novik K. V., Koval' E. V DIETARY BREADS AS NATURAL PRODUCTS FOR HEALTHY NUTRITION.	217
Зарайська Е.О. МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ	219
Зінова К.К СУЧАСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ.	221
Паничок М. Ю. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВОЮ СКЛАДОВОЮ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	223
Конєв В.В. МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ- ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	225
Конєв В.В. ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ.....	226
Куковенкова А.І. КАДРОВА ПОЛІТИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПРОБЛЕМИ І ПОШУКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	228
Альохіна М. Д., Бойко Є. О.ТЕОРІЯ “ЕКОНОМІКИ ПРОПОЗИЦІЇ” ЯК СКЛАДОВА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ США В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ.....	230
Греметчук О. В.СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В ІНДУСТРІЇ МОДИ	232
Шаповалова А.С., Кальянов А.В. ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ТА СУТНІСТЬ КАР‘ЄРИ	234
Переверзєв О.Г., Кальянов А.В. СИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ І ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ	236
Починок Ю.О. АНТИКОРУПЦІЙНІ ПРИНЦИПИ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖСЛУЖБОВЦЯ.....	237
Ришко Ю.М. СВІТОВИЙ ДОСВІД МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ	239
Романець Ю. Р. КРОС-КУЛЬТУРНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....	241
Стародубцева Ю.С.ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	242
Стародубцева Ю.С.ПРОБЛЕМНІ ТА ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ, ЩОДО ЛІДЕРСТВА В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.....	244
Новосьолова К.Є.ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	246
Давиденко В.А НАПРЯМИ ВИЯВЛЕННЯ ПРОВЛЕМНИХ ПИТАНЬ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	248
Косовець Л.В. ЦІНОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	250
Ковалевська І.А. ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ДО СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ.....	252
Оперчук П.О. ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ	253
Лєдовська А.І. ЗАЙНЯТІСТЬ МОЛОДІ УКРАЇНИ	255
Калюжна В.С. ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ: ЩО Є ЩО?.....	256

Мелешко О.В. ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІСТОВОЇ ЛІНІЇ «ГРОМАДЯНСЬКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ	257
Чорноморець О. М. ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ГАСТРОТУРІВ ВИХІДНОГО ДНЯ	259
Якуніна Я.К. ПЕРЕХІД ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ - ПРІОРИТЕТ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ, ...	261
Моргачов І.В. КОНЦЕПЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ	263
Несенюк А. С ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В ФОРМАТ 3D.	264
Баль Д. ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	266
Химченко А.О СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТОМ ТА ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ.	268
Вискребцева М. М. СПЕКТР АКТУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ НА ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	270
Мурадова Н.Р. ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ОБЛАСТІ ОХОРОНИ ПРАЦІ	273
Голікова В.А. СОЦІАЛЬНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ	274
Конопля Є.Д. МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІМІДЖУ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	276
Бобкова О.А. ІНФОРМАЦІЙНО АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЬКОЇ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ	278
Бєляєва Л.М. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА	279
Климчук І.Я. ТРЕНДИ В МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	281
Грабченко О. О. ПРОЕКТНІСТЬ В КУЛЬТУРІ ПОСТМОДЕРНУ: РЕТРОСПЕКТИВНІСТЬ ЖИТТЄВОГО ПРОЕКТУ У ФОРМАТІ АВТОБІОГРАФІЧНОГО ОПОВІДАННЯ НА ОСНОВІ ІНТЕРВ'Ю З МАРІЄЮ ДОНАТ	282
Подольак В.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ	284
Новикова Р. А. РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ДИДАКТИКИ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ.....	286
Данильченко А. В. ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	288
Марусяк І. В. РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ.....	290
Хаджисаліхоглу Д. ДО ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ В УКРАЇНІ....	292
Балибіна О.В. ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ КОЛЕДЖІВ, ТЕХНІКУМІВ ТА УЧИЛИЩ	294
Біліченко О. О. ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ	295

Олійник М.А. ДОБРОВІЛЬНІСТЬ У РЕКРУТУВАННІ ЯК ОДИН З ЕТАПІВ НА ШЛЯХУ ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ РИМСЬКОГО ВІЙСЬКА.....	297
Деркач М.А. ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ	298
Марущак Д.В. НОВІТНІ ТЕНОЛОГІЇ В ДОКУМЕНТАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ.....	300
Запорожська В.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВЛЕННЯ КРИЗ В МОЛОДИХ СІМ'ЯХ	302
Пугачова А.В. МОТИВАЦІЙНО-ЦІНІСТНИЙ АСПЕКТ КАР'ЄРИ.....	303
Гайдученко А.О. ЕТИЧНА КОСМЕТИКА. ТЕСТУВАННЯ НА ТВАРИНАХ.....	305
Юдін. В.В. ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СПРАВЖНІХ ЛІДЕРІВ.....	306
Тур Ю. Г. ЗІСТАВЛЕННЯ ЕТИМОЛОГІЧНИХ ТА СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАЗВ МІСЯЦІВ І ДНІВ ТИЖНЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	307
Дімітрашко Є.А. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ОНПУ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	309
Федоренко К. С. ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛОСАКСОНСЬКОГО ГЕРОЇЧНОГО ЕПОСУ «БЕОВУЛЬФ»/ «BEOWULF»).....	310
Лабунська Г. М. СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	312
Кондріков І. Д., Нікітіна В. В ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: МІФИ І РЕАЛІЇ.	313
Кравченко М. Ю. ПРОБЛЕМА НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї: СТАН ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ	315
Базар Л.І. Кучма Н.З. ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ТОТАЛІТАРИЗМУ (ДЖ.ОРВЕЛЛ «1984», Є. ЗАМЯТІН «МИ»).	317
Гасанова Г.Ф. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА БАЗІ ІНТЕРНАТНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ.....	318
Королік М. О. ТЕОРЕТИКО-ІГРОВИЙ ПІДХІД ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ	320
Стаценко Д.І. ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ, ЯКІ СТАЛИ ЖЕРТВАМИ НАСИЛЛЯ	322

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ВИМІРЮВАЛЬНІ СИСТЕМИ

Іванчик О.І., студентка групи МВТ-17дм, Морнева М.О., доцент, к.т.н.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Вимірювальна система є основною інформаційною ланкою в керуванні об'єктом дослідження, що здійснює збирання, опрацювання та передавання інформації про об'єкт керування. Потреба в опрацюванні значної частини вимірювальної інформації безпосередньо поблизу її місця появи накладає на систему ряд обмежень, пов'язаних із жорстким обмеженням енергетичних ресурсів, обсягів запам'ятовувальних та реєструючих засобів, потужностей обчислювальних алгоритмів, маси та габаритів використовуваної апаратури.

Перелічені фактори зумовлюють потребу підвищення автономності системи інформаційного забезпечення, висувають принципово нові вимоги щодо організації оперативного, раціонального та цілеспрямованого збирання, опрацювання та обміну значних і неперервне наростаючих масивів інформації, оперативного оцінювання стану об'єкта дослідження, керування вимірювальним експериментом.

Ці тенденції задовольняють вимірювально-обчислювальні комплекси, оснащені однією або кількома спеціалізованими чи універсальними машинами, які можуть контактувати з віддаленими абонентами вимірювально-обчислювальної мережі. Ускладнення обслуговуваних об'єктів, а отже, й поставлених перед багатоканальними системами завдань, підвищення вимог до ефективності їх функціонування водночас ускладнює і проектування систем, а іноді й виключає застосування аналітичних методів.

В цілому робота із системою охоплює ряд етапів:

- оцінювання адекватності та придатності моделі;
- планування експериментів;
- здійснення та опрацювання результатів експерименту.

Треба пам'ятати що основне призначення ІВС— цілеспрямоване оптимальне проведення вимірювального процесу і забезпечення суміжних систем вищого рівня достовірною інформацією.

Звідси і проблеми при роботі із вимірювальною системою:

- користування різним математичним апаратом під час опрацювання математичних моделей підсистем та систем загалом при оцінюванні різних показників якості системи;
- ускладнення обслуговуваних об'єктів,
- велика кількість початкових даних, необхідних для експериментальних досліджень;
- значний обсяг вихідних документів моделювання.

Таким чином, ми можемо запропонувати заходи, що можуть хоч не усунути вище названі проблеми, але значно спростити роботу з вимірювальною системою.:

- обробка, передача і подання вимірювальної інформації оператору або ЕОМ;
- обов'язкове запам'ятовування і зберігання вимірювальної інформації;
- формування керувальних впливів управління процесом вимірювання.

Отже, враховуючи всі вище зазначені проблеми, а також можливі заходи що до їх усунення, ми можемо зробити висновок, що працюючи з потоком вибіркового значень вимірювальної інформації, оператору необхідно здійснювати їх адресування індивідуальним чи груповим методом. Це значно спростить роботу із інтелектуально вимірювальними системами, а врахування заходів зменшить вплив людського фактора на систему в цілому.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про метрологію та метрологічну діяльність» від 15 червня 2004 року № 1765-IV.
2. Фридман А.Э. Теория метрологической надежности средств измерений.// Измерительная техника. – 1991. – № 11. - С. 3.

ЗАСТОСУВАННЯ FREE БІЗНЕС-МОДЕЛІ ДЛЯ МОНЕТИЗАЦІЇ ПРОЕКТУ

Гавриляк Д. Р. студент групи ПМ-18-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

У бізнес-моделі FREE-типу принаймні один значимий споживчий сегмент може протягом тривалого часу отримувати вигоду від безкоштовної пропозиції. Безкоштовна пропозиція існує в бізнес-моделях різних стилів. Фінансування споживачів, які нічого не платять, здійснюється за рахунок іншої частини бізнес-моделі або іншим споживчим сегментом. Відомі приклади використання даної моделі: Metro (безкоштовна газета), Flickr, Open Source, Skype, Google, Free Mobile Phones.

Пропозиція отримати що-небудь безкоштовно завжди була привабливою. Будь-який маркетолог або економіст підтвердить, що попит при нульовій ціні завжди в багато разів вищий, ніж при ціні навіть один цент. В останні роки безкоштовних пропозицій стало дуже багато, особливо в Інтернеті. Питання в тому, чи можливо на систематичній основі пропонувати щось безкоштовно, отримуючи при цьому істотний прибуток? Частково відповідь міститься в тому факті, що вартість таких пропозицій, наприклад надання користувачам сервера віртуального простору для зберігання даних, скоротилася майже до нуля. Однак організація, яка пропонує безкоштовно товари або послуги, все одно повинна звідкись отримувати дохід [1].

Є кілька стилів бізнес-моделювання, які дозволяють давати безкоштовні пропозиції. Ряд традиційних FREE-стилів широко відомий: наприклад, реклама, яку використовують багатосторонні платформи. Інші стилі, в тому числі і модель Freemium, що пропонує основні послуги безкоштовно і преміум-сервіс за гроші, стають все більш популярними з ростом частки цифрових товарів і послуг, пропонованих через Мережу [2].

За останні кілька років модель Free пішла від своєї класичної варіації, тобто коли в якийсь момент пропонується заплатити за те, що вже маєш. Сьогодні ми можемо зустріти найрізноманітніші варіанти Free-моделі (рис. 1).

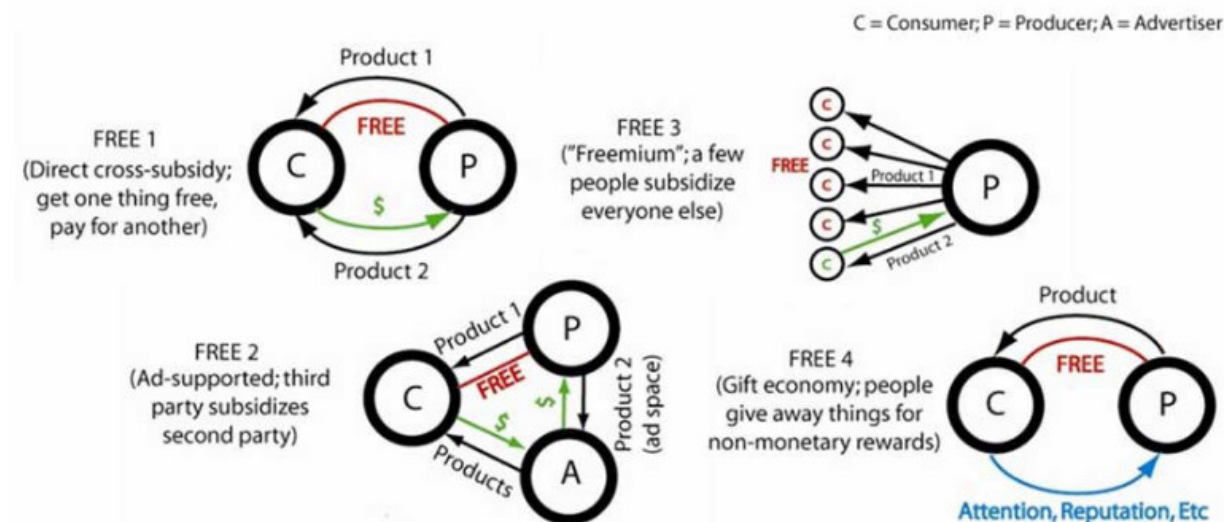

Рис. 1 – Підвиди Free бізнес-моделей

На схемі вище - кілька варіантів Free-моделі. 1-ий варіант - один продукт клієнт отримує безкоштовно, якщо платить за перший. Приклад - в США якщо укладаєш контракт зі стільниковим оператором, можеш отримати телефон безкоштовно. 2-ий варіант - продукт безкоштовний, а сервіс існує за рахунок реклами. Це модель більшості соціальних мереж. 3-ій варіант - компанія надає багато продуктів безкоштовно, але при цьому заробляє на преміальних продуктах, і існує за рахунок доходу з них. Приклад - Skype, який дозволяє

величезній кількості людей користуватися своїм продуктом, а його обслуговування покривають доходи від не такої великої кількості користувачів преміальних продуктів. 4-ий варіант, коли кожен користувач привносить щось в сервіс задарма, так працює Wikipedia.

Численні компанії використовують безкоштовну бізнес-модель. Більшість стартапів пропонують щось безкоштовно, наприклад, Spotify, SoundCloud, Rdio, GrooveShark, Evernote тощо. Те саме стосується і старих брендів, таких як Twitter, Skype, Vimeo, YouTube, Google, Yahoo, котрі всі реалізували щось за допомогою цієї бізнес-моделі і успішно використовують її.

На початковому етапі Freemium є втратою грошей, але досягнувши точки, де ви досягаєте певної кількості користувачів преміум-класу, ви почнете заробляти гроші. У той момент прибуток стає більшим, ніж вартість, і ця модель Freemium почне окуповуватися. Обидва погані та хороші сценарії пояснюються на діаграмах нижче.

Ви можете легко запровадити безкоштовну бізнес-модель у вашому поточному бізнесі, дотримуючись належної практики інших компаній. Ось список деяких платних послуг, які ви можете запропонувати своїм користувачам.

1. Особливості оновлення
2. Преміальні послуги
3. Підтримка
4. Плата за комерційне використання
5. Подарункові продукти для рекламних цілей
6. Членство
7. Випробування продукції.

Ви повинні визначити свою цільову аудиторію та перевірити свою бізнес-концепцію з людьми своєї цільової аудиторії, щоб зробити ваш бізнес успішним.

Для успішної роботи з цією безкоштовною бізнес-моделлю вам слід слухати людей, для яких ви створюєте продукт, і спробувати допомогти їм вирішити їхні проблеми за допомогою ваших продуктів. Ніхто не хоче давати гроші за щось, що не допомагає вирішувати власні проблеми.

Також необхідно вирішити, що ви збираєтеся монетизувати, коли трафік стане достатньо великим. Ви можете запропонувати преміальні функції оновлення, членство, випуск безкоштовних продуктів тощо.

Реальність така, що якщо ваш цільовий ринок недостатньо розгалужений і потенційні клієнти не спілкуються між собою (тобто важко змусити їх розповісти один одному навіть про цікаву статтю, не те, що про корисний додаток), то у вас може не вийти впливати на бізнес досить швидко, щоб модель Freemium працювала ефективно.

З іншого боку, якщо для вашого ринку це нова ідея, то не факт, що вона не працює.

Список використаних джерел:

1. The Power of Free. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.forentrepreneurs.com/power-of-free/>
2. How to Make Successful Projects with “Free” Business Mode. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hongkiat.com/blog/free-business-model/>

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ НА ЗАЛІЗНИЦІ

Клюєв С.О., доц., к.т.н.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Стратегія розвитку систем управління і забезпечення безпеки передбачає створення комплексної системи на основі [1]:

- мікропроцесорної системи управління станцій і ділянкою на базі обчислювальних засобів з відкритим кодом, а також мікропроцесорних і релейно-процесорних систем з урахуванням самодіагностики і резервування;
- взаємопов'язаних АРМ диспетчерського, інженерного і керівного персоналу на єдиній апаратній платформі;
- варіантів модифікацій системи інтервального регулювання з використанням цифрового радіоканалу як дублюючого каналу для передачі відповідальної інформації, в тому числі створення російського аналога системи ERTMS 2-го і 3-го рівнів;
- єдиної геоінформаційної бази даних колійних об'єктів для бортових пристроїв безпеки, управління, діагностики і розшифровки результатів поїздки;
- технології автоматичної передачі попереджень на борт локомотива з використанням електронного цифрового підпису;
- інтелектуальної інтеграції бортових систем безпеки та управління (автоведення);
- систем автоблокування з централізованим розміщенням апаратури, тональними рейковими колами та дублюючими каналами передачі інформації АБТЦ-МШ, призначених для інтервального регулювання руху поїздів на перегонах зі зверненням вантажних, пасажирських і високошвидкісних поїздів;
- контролю технічного стану рухомого складу в процесі руху.

Впроваджені компоненти комплексної системи повинні забезпечити безпеку руху поїздів з урахуванням режимів автоведення і роботи по енергооптимальним графіками в швидкісному, пасажирському та вантажному видах руху на основі технологій супутникового позиціонування з використання високоточної координатної системи (ПКС).

Для реалізації поставлених завдань необхідно створити цифрові моделі об'єктів інфраструктури, розгорнути мережі цифрового радіозв'язку, а також удосконалювати системи інтервального регулювання, моніторингу стану технічних засобів і автоматизації окремих технологічних операцій [2].

Вітчизняна система управління і забезпечення безпеки руху поїздів охоплює весь комплекс супутніх технологічних процесів колійного та енергетичного господарства, систем телекомунікацій і зв'язку, проведення ремонтних та відновлювальних робіт та ін. Вона включає резервування функцій управління і каналів передачі інформації, забезпечує роботу автодиспетчера на всій ділянці, а також бортових систем і систему супутникової навігації.

Система повинна забезпечувати два режими роботи: світлофорної сигналізації для руху вантажних поїздів встановленої маси і довжини, а також бессветофорної сигналізації для прискореного руху приміських поїздів. Гнучка технологія дозволяє перевозити 300 тис. пасажирів на добу. По суті МЦК - це наземне метро.

В цілому, впровадження на МЦК комплексної системи покаже свою високу ефективність в питаннях організації руху поїздів і забезпечення безпеки. На рівні МСЗ дана технологія визнана і рекомендована як основна. Україна довго йде до технології багаторівневої системи.

Для залізничного транспорту питання імпортозаміщення багато в чому мають ключове значення. Оскільки в основі діяльності українських залізниць лежить забезпечення безпечного перевізного процесу, використання вітчизняних технологій та елементної бази є стратегічним завданням [3].

Необхідно дотримуватися найважливіший принцип - все системи управління і забезпечення безпеки руху повинні бути українськими. Це принципова позиція, викликана необхідністю забезпечити українські залізниці такими системами, які дозволять організувати безаварійне рух поїздів строго за графіком.

В даний час по даній проблемі вже сформульовані першочергові завдання і випущені рекомендаційні матеріали. Це вкрай актуально і важливо, оскільки поняття захищеності систем знаходиться в одному ряду з поняттями ефективності та безпеки роботи залізничного транспорту.

Література

1. Самсонкін В. М., Мойсеєнко В.І. Теорія безпеки на залізничному транспорті. - Київ: Каравела, 2014. - 248с.
2. Шевандин М. А. и др. Безопасность движения поездов на железнодорожном транспорте. - М.: Транспорт, 2004. - 158с.
3. Правила технічної експлуатації залізниць України. - Київ: МТУ, 2003.-133с.

ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ECALL В УКРАЇНІ

Замота П.Ю., ОПЗТ-17дм, Ключев С.О., доц., к.т.н., Водолазський О.О., ст. викл.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Чотири роки тому Єврокомісія у вигляді особливої заходи по зменшенню смертності від ДТП, прийняла рішення, згідно з яким до 31 березня 2018 року всі країни ЄС повинні створити у себе необхідні інструменти для роботи особливої аварійної служби eCall. Ця технічна інфраструктура, яка називається «Центром тривоги», повинна приймати і обробляти інформацію, що надходить від автомобілів, що потрапили в аварію [1].

Попросту кажучи, eCall - це централізована система автоматичного зв'язку машини, що потрапила в ДТП, з аварійною службою 112.

Тепер з 1 квітня 2018 року в усіх країнах Євросоюзу заборонено продавати нові автомобілі, не оснащені системою eCall для автоматичного оповіщення про ДТП.

eCall - це пристрій встановлюється в автомобіль, а в момент аварії, коли в машині певні датчики подають сигнал, наприклад, про спрацювання подушки безпеки, eCall автоматично посиляє рятувальникам повідомлення про ДТП із зазначенням точного місця розташування авто. У салоні автомобілів також з'явиться кнопка «SOS», за допомогою якої також можна буде відправити сигнал порятунку, наприклад, свідком ДТП.

Оснащувати автомобілі необхідним обладнанням повинні автовиробники, які на сьогодні практично всі приєдналися до цієї новації. Відправлений автомобілем сигнал «SOS» надходить рятувальним службам, після чого вони миттєво реагують, виїжджаючи на місце події [2].

В Україні витратять 6 мільярдів на безпеку руху [3].

Наявність в автомобілях пристрою eCall, за прогнозами вчених і експертів, на 40-50% скоротить час прибуття рятувальних служб. А значить, в масштабах ЄС це може врятувати життя понад 2000 осіб на рік.

Автоматичний сигнал eCall - це екстрений виклик, який здійснюється за допомогою мобільної мережі. В результаті нього рятувальники отримують дані про місцезнаходження ДТП, точний час аварії, і тип транспортного засобу. Це дозволяє аварійним службам заздалегідь визначати тип і розмір рятувальної операції.

Транспортний засіб встановлює мобільне з'єднання через мережу, а для ідентифікації автомобіля в мережі використовується SIM-карта, схожа на ту, яку використовують звичайні мобільні телефони. Тому всім країнам ЄС для безперешкодної роботи системи довелося внести законодавчі зміни в роботу операторів мобільного зв'язку. Тепер їх зобов'язали безкоштовно передавати дзвінки даної служби.

Варто розуміти, що система eCall не веде постійний моніторинг місцезнаходження автомобіля. У звичайному стані вона знаходиться в сплячому режимі, і «прокидається» тільки

під час аварії. Тому, автомобілістам не варто турбуватися з приводу безпеки персональних даних.

Необхідність створення такої системи вже давно була усвідомлена європейцями. Схожа технічна інфраструктура вже давно працює в таких країнах, як США - там вона називається OnStar, і в Бразилії - Simrav. Ця ж технологія, до речі, допомагає знаходити і викрадені автомобілі.

Література

1. Положення про систему управління безпекою руху поїздів у Державній адміністрації залізничного транспорту / Наказу МІУ від 1.04.2011р. №27. зареєстровано в МІО України 17 червня 2011 р. за №729/19467. - К., 2011р. - 78с.

2. Самсонкін В. М., Бойнік А. Б., Соколов О. Й. Безпека руху на залізничному транспорті. Ч.1/ Навчальний посібник. - Київ: КУЕТТ, 2005. - 180с. (№337 бібліотека ДЕТУТ).

3. Збірник нормативних документів з безпеки руху, що регламентують роботу господарства перевезень / Т. О. Шалаєва, С. А. Тітов. Наказ від 18.04.2007 №228-Ц. - Київ: УЗ, 2007. - 323с.

ВИБІР ОПТИМАЛЬНОЇ СХЕМИ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ РІЗНИМИ ВИДАМИ ТРАНСПОРТУ

Кравченко С.В. ОПЗТ-17ДМ, Семенов С.О. старший викладач

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Відомо, що вигідне географічне положення України на перетині міжнародних транспортних коридорів створює передумову для проходження транзитних вагонопотоків зовнішньоторговельних вантажів країн СНД і держав Євросоюзу. Певна частина наявного потенціалу транспортної галузі вже задіяна у виконанні транзитних перевезень з використанням вигідного розташування країни і проходженням по її території міжнародних транспортних коридорів.

Перспективи інтеграції України в Євросоюз відкривають нові можливості для співпраці на більш тісному рівні. Тому напрямок розвитку ринкових відносин в сфері надання транспортних послуг вимагають від транспортної системи країни рішення нових завдань по інтелектуальному підходу і раціональній організації перевізного процесу з наданням відповідного рівня транспортного обслуговування.

Для підвищення ефективності роботи транспортної галузі необхідні кардинальні зміни у відносинах з користувачами послуг різних видів транспорту з впровадженням сучасних технологій і оптимізації перевізного процесу, що може бути досягнуто активною взаємодією декількох видів транспорту, завдяки чому можна добитися зменшення часу доставки вантажу і зниження собівартості.

Оптимізація перевізного процесу шляхом вибору раціональної схеми доставки вантажу розглянута на прикладі організації перевезень між країнами СНД та державами Євросоюзу в напрямку Грузія - Польща. В даному випадку Грузія є країною, яка, як і Україна, прагне інтегруватися в Європейський простір і там проблема підвищення ефективності вантажоперевезень шляхом аналізу раціональних схем доставки вантажів є також актуальною.

Проблеми перетину кордонів, пов'язані з простим автотранспортних засобів (від декількох годин до декількох діб на кожному кордоні), високі матеріальні витрати на паливо і відносно висока собівартість перевезень на далекі відстані знижують ефективність останніх та змушують застосовувати в даному випадку логістичний підхід до організації перевізного процесу.

Для пошуку оптимального рішення авторами опрацьовано ряд маршрутів (схем доставки), в яких Україна виступає в якості транзитної країни.

- Перший варіант прокладений таким чином: спочатку завантажені автомобілі заганяються на судно, після чого переправляються морським шляхом в порт Чорноморськ, по прибуттю в який автомобілі своїм ходом йдуть в Катовіце.

- У другому варіанті контейнери на платформах завантажуються на судно, переправляються в порт Чорноморськ, після чого за допомогою залізничного транспорту слідують в Славкув, де перевантажуються на автомобільний транспорт, на якому і прибувають в пункт призначення - Катовіце.

- Особливість третього варіанту полягає в застосуванні технології контрейлерних перевезень: спочатку завантажені автомобілі переміщують на судно, і переправляються в порт Чорноморськ, по прибуттю в який вони своїм ходом заїжджають на платформи і слідують ж / д транспортом до Славкув, в Славкуві з'їжджають з платформ і слідують своїм ходом в пункт призначення Катовіце.

Перспективність розвитку контрейлерних перевезень досить відома і пов'язана з можливістю, по-перше, забезпечувати високі швидкості доставки при дотриманні режиму праці і відпочинку водіїв автотранспортних засобів; по-друге, задовольняти екологічні вимоги; по-третє, знизити собівартість перевезень, яка підвищить конкурентоспроможність національних перевізників; по-четверте, поступово інтегрувати національну транспортну систему до європейської [1].

Оцінка раціональної схеми доставки вантажу в міжнародному сполученні здійснювалася за допомогою експертного оцінювання [2], на основі отриманих результатів запропоновано досліджувати оптимальний варіант перевезення за критерієм часу і вартості доставки продукції. Результати представлені на рис. 1.

Рис 1. Показники часу та вартості на доставку вантажу за трьома варіантами

Аналіз отриманих результатів на рис. 1 показує, що найбільш раціональним є третій варіант. Встановлено зниження часу доставки вантажу на 15% і вартості на 49% в порівнянні з максимальними значеннями.

Таким чином, оптимальним варіантом доставки вантажів різними видами транспорту є третій маршрут, особливість якого полягає в застосуванні контрейлерної технології. Зменшення показників часу та вартості доставки дозволить отримати певний ефект при транспортуванні вантажів з урахуванням взаємодії видів транспорту.

Список літератури:

1. Котенко А.М., Шилаєв П.С., Світлична А.В. Підвищення ефективності контрейлерних перевезень вантажів. Вісник національного університету «ХП». Серія: Нові рішення у сучасних технологіях. 2012, №33. С. 87 – 95.

2. Кравченко С.В., Семенов С.О. Аналіз факторів, що впливають на перевезення металургійних вантажів в експортному сполученні із застосуванням експертного оцінювання. Вісник СХУ ім. В.Далі. 2018, № 1 (242). С.68-72.

АУТЕНТИФІКАЦІЯ КОРИСТУВАЧІВ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ЇХ КЛАВІАТУРНОГО ПОЧЕРКУ

Лигін Ю.О., ст. гр. КІ-173м

Науковий керівник Шумова Л.О., к.т.н.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Далі

Захист інформації в комп'ютерних системах і мережах - це комплексне завдання, вирішення якого відбувається за допомогою впровадження різних систем безпеки. Одну з головних ролей у вирішенні даного завдання відіграє елемент, що забезпечує контроль доступу до ресурсів комп'ютерної системи. Такий елемент виконує свої функції за допомогою процедур ідентифікації і аутентифікації користувачів. Ідентифікація безпосередньо пов'язана з аутентифікацією: суб'єкт проходить процедуру аутентифікації, і якщо аутентифікація успішна, то інформаційна система на основі факторів аутентифікації визначає ідентифікатор суб'єкта. При цьому достовірність ідентифікації повністю визначається рівнем достовірності виконаної процедури аутентифікації. Ці процедури є основними в будь-якій системі захисту від несанкціонованого доступу, тому що кожен користувач повинен бути однозначно визначений і має бути гарантована відповідність користувача і його ідентифікатора, так як подальша робота в системі ведеться тільки з ідентифікованими суб'єктами.

Існує три основних типи аутентифікації: парольна(користувач пред'являє пароль), предметна(користувач має якийсь предмет з унікальними характеристиками - смарт-карта, USB-токен і т.і.) і біометрична (відбиток пальця, тембр голосу, сітківка ока, клавіатурний почерк та інші особисті біометричні ознаки користувача).

Метою дослідження є визначення особливостей аутентифікації по біометричним параметрам особистості, а саме по клавіатурному почерку користувача при введенні ним паролівних даних.

Проблеми застосування клавіатурного почерку в системах аутентифікації розглядалися у роботах таких вчених, як R. Gaines, W. Lisowski, S. Press, N. Shapiro (Santa Monica, CA, USA) [1]; Alen Peacock, J. Leggett, D. Umphress, G. Williams (Texas, USA); M. S. Obaidat, B. Sadoun (New Jersey, USA); С. Н. Расторгуєв, Р. Н. Мінніханов А. И. Іванов, Л. Е. Чала, Р. Р. Шаріпов, М. Н.Казарін, А. Н. Савінов та інші.

Клавіатурний почерк - поведінкова біометрична характеристика, яку описують такі параметри:

- швидкість введення - кількість введених символів, розділена на час друкування;
- динаміка введення - характеризується часом між натисканнями клавіш і часом їх утримання;
- частота виникнення помилок при введенні;
- використання клавіш - наприклад, які функціональні клавіші натискаються для введення великих літер;
- сила натискання на клавіші.

Ідентифікація користувача за клавіатурним почерком можлива по набору ключової фрази і довільного тексту. [2]. Принципова відмінність цих двох способів полягає в тому, що в першому випадку ключова фраза задається користувачем в момент реєстрації його в системі

(пароль), а в другому випадку використовуються ключові фрази, які генеруються системою кожен раз в момент ідентифікації користувача. Обидва способи мають на увазі два режими роботи - навчання та ідентифікацію.

Для вирішення завдання аутентифікації користувача за допомогою аналізу клавіатурного почерку складається вектор біометричних параметрів:

$$V = \{t_1^{pause}, t_2^{pause}, \dots, t_{n-1}^{pause}, m^{pause}, D, S, dif1, dif2\},$$

де t_i^{pause} – довжина паузи між відпусканням i -ої клавіші і натисканням $(i+1)$ -ої клавіші;

m^{pause} – нормоване математичне сподівання довжини інтервалів;

D - аритмічність набору;

S – швидкість набору;

$dif1, dif2$ – параметри динаміки зміни часових інтервалів.

Для визначення довжини паузи між відпусканням i -ої клавіші і натисканням $(i+1)$ -ої клавіші t_i^{pause} і часу утримання t_i^{press} використовуються визначені t_i^{down} і t_i^{up} - час натискання і час віджимання i -ої клавіші.

$$t_i^{press} = t_i^{up} - t_i^{press}, \quad i = 1, \dots, n,$$

$$t_i^{pause} = t_{i+1}^{down} - t_i^{up}, \quad i = 1, \dots, (n-1),$$

де t_i^{press} – час утримання i -ої клавіші у натиснутому положенні;

t_i^{pause} - довжина паузи між відпусканням i -ої клавіші і натисканням $(i+1)$ -ої клавіші;

n - довжина ключової фрази (паролю або логіну).

Нормоване математичне сподівання m^{pause} визначається наступним чином:

$$m^{pause} = \frac{\sum_{i=1}^{n-1} t_i^{pause}}{n-1}.$$

Аритмічність набору (характеристика часу між натисканням двох клавіш) визначається наступним шляхом:

$$D = \frac{\sum_{i=1}^{n-1} t_i^{pause} + \sum_{i=1}^n t_i^{press}}{60} \cdot S_{max},$$

де S_{max} – максимальна швидкість набору тексту, значення якої 900 знаків/хв.[3].

Для того, щоб визначити динаміку зміни інтервалів, будемо використовувати два параметри $dif1$ і $dif2$. Для їх обчислення спочатку проводиться віднімання із часу наступного інтервалу часу інтервалу поточного:

$$dt_i = t_{i+1}^{pause} - t_i^{pause}, \quad i = 1, \dots, n-1.$$

Відношення числа додатних різниць до загальної кількості різниць (параметр $dif1$) обчислюється таким чином: нехай f - число різниць dt_i зі знаком плюс, а k - число різниць. Тоді співвідношення розраховується за формулою:

$$dif1 = \frac{f}{k} = \frac{f}{n-1}.$$

Відношення числа змін знака в dt_i до загального числа dt_i (параметр $dif2$) обчислюється таким чином: нехай $exch$ – число змін знаків, а g - максимальне число змін знаків, тоді відношення числа змін знака в dt_i до загального числа dt_i розраховується за такою формулою:

$$dif2 = \frac{exch}{g} = \frac{exch}{n-2}.$$

В результаті отримуємо вектор вхідних параметрів V , що використовується для ідентифікації користувача за клавіатурним почерком при фіксованій довжині ключової фрази, і його довжину l :

$$l = (n - 1) + 5 = n + 4,$$

де n – число символів у ключовій фразі.

Таким чином, вектор V відображає параметри клавіатурного почерку конкретного користувача в числовому вигляді і може використовуватись для формування характеристик аутентифікації. Система аутентифікації за клавіатурним почерком функціонує в двох режимах: налаштування і аналізу. За допомогою вектора V в режимі налаштування визначаються еталонні характеристики клавіатурного почерку авторизованого користувача, а в режимі аналізу система порівнює еталонні характеристики з введеними, після чого вирішується питання аутентифікації.

Література:

1. R. Gaines, W. Lisowski, S. Press, and N. Shapiro. Authentication by Keystroke Timing: Some Preliminary Results,” Rand Report R-256-NSF, Rand Corporation, Santa Monica, CA, 1980.
2. Нильсон, Н. Обучающиеся машины: пер. с англ. – М.: Мир, 1967. – 180 с.
3. Сарбуков, А.Е. Аутентификация в компьютерных системах//Системы безопасности. – 2003. – № 5(53). – с. 118–122.

REASONS FOR THE POPULARITY OF LTE NETWORKS

Bilovytska I.A., Rozum M.I., group S 64

Zhytska S.A., senior lecturer

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

It is difficult to believe, but only 10-15 years ago, mobile devices worked in the most ordinary GSM networks. Then there appeared the networks of the next generations. The third-generation networks or 3G received development. The most popular standard among them was the UMTS technology, which was originally developed for Europe. The third-generation network has allowed changing gradually the way users view the mobile Internet. Now, user needs are not limited to viewing specially adapted versions of sites. However, a man by nature always strives for the best. If 3G is good, then LTE is even better. LTE network is called “Superfast Internet in your pocket”. These networks are already the fourth generation, based on existing technologies, they can increase significantly the speed of data transfer. This is a real high-speed Internet, which is convenient to download large amount of information.

However, all the same many users are asked – why do we need the next-generation network, if 3G was launched a year and a half ago? There are several reasons. The Ukrainian market as a whole has lagged behind the global trends for 10 years, and ARPU operators are compared with the countries of Africa.

Actually, the launch of LTE is one of the ways to raise ARPU, which is complained by all operators. 3G has already given a small increase, and further development will allow it to increase due to the launch of new tariffs and so on. The relative cost of traffic will be decreased but high-speed access automatically pushes users to consume more. With the advent of LTE, the operators that smartphone manufacturers have switched to the development of new networks.

Now the quality of the Internet improves several parameters:

1. Internet video. For LTE – the video loads bistro, high resolutions, and also streaming the reproduction of such content is an easy task. A high-resolution display on your smartphone or tablet will receive videos of the appropriate quality so that you can see a clear, high-quality image instead of a dismal smudge. LTE for online video is necessary.

2. Online games. LTE high-speed capabilities, as well as low data transmission delays, are best suited for dynamic network games.

3. Stable connection. You are always in touch and can exchange not only text messages, but also fully converse through the corresponding VoIP services. In addition, if 3G can handle the voice, LTE is ideal for video conferencing. It does not matter how many interlocutors you have. The network of the fourth generation will allow one-to-one communication and arrange full group discussions, in which each participant will be on an equal footing, and will not be forced to catch the lagging snippets of phrases.

4. Fast content download. Gigabyte games, high-quality high-definition movies, dozens of music tracks – to access all this requires a high-speed data transmission that fourth-generation networks can provide.

5. Modem mode. Wi-Fi is not everywhere, and a smartphone with LTE is always at hand. Distributing the Internet through modem mode will allow your computer or tablet, as well as many other devices to be on the Web at high speed. TV, console, another smartphone – modem mode and high-speed Internet in the fourth generation networks at your service.

6. Streaming music services. Fast access to the Internet, which is provided by the fourth generation networks, will not be hindered for comfortable access to the cloud music store. LTE makes it easier to listen to music from iTunes Match or Google Play Music. It just loads faster.

LTE Pros: Fast speed and quality of Internet/communications. LTE allows you to watch videos and play video games anywhere in the city as the Internet reaches all places. **LTE Cons:** Ukraine cannot lead it because a number of legal and physical problems cannot introduce LTE into Ukraine. One of the main problems of launching LTE in Ukraine is the lack of a frequency resource. For a long time the frequencies were randomly distributed and, as a result, it turned out that different companies have uneven bands in different ranges. Someone suffers from this already now, because the state constantly raises the “rent”.

Conclusion. To solve this problem, it is necessary that all operators have equal bandwidths for the launch of LTE networks, and the technology should be introduced for technological neutrality. It will allow operators to decide independently which networks to run at available frequencies. We hope that this will solve the LTE problem in our country in the near future. We catch other countries in the development of the Internet, and we will improve its state. The development of LTE does not stop there but will only move forward.

References

1. Seven Reasons Why LTE Rulers. (2015). [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.iphones.ru/iNotes/7-tasks-impossible-without-lte>
2. What good are LTE networks and what inhibits the launch of 4G in Ukraine? (2016). [Electronic resource]. – Access mode: <https://itc.ua/articles/chem-horoshi-seti-lte-i-hto-tormozit-zapusk-4g-v-ukraine>

ПОРІВНЯННЯ ПЕРВИННОГО ПЛАНУВАННЯ МЕРЕЖ КЛАСУ MAN

Максименко Г.Р. студ. гр. ТСМ_М-17-1, Штангей С.В. к.т.н., доц.

Харківський національний університет радіоелектроніки

До технологій, що претендують на роль 4G належать LTE, LTE Advanced (LTE-A) і Mobile WiMax. В даний час в світі експлуатуються мережі LTE і WiMax. Вперше мережа LTE була запущена в Осло і в Стокгольмі. Величина максимальної швидкості обміну даними в цій мережі становить 382 Мбіт/с до абоненту та 86 Мбіт/с — від абонента.

LTE (Long Term Evolution – технологія в довгостроковій перспективі, з англ.) - це черговий суттєвий етап в еволюції мобільного радіозв'язку, який представлений в Release 8 3GPP (3rd Generation Partnership Project) [5]. LTE базується на трьох основних технологіях:

мультиплексування за допомогою ортогональних несучих OFDM (Orthogonal Frequency-Division Multiplexing), багатоантенні системи MIMO (Multiple Input Multiple Output) і еволюційна системна архітектура мережі (System Architecture Evolution)

Для технології LTE консорціум 3GPP запропонував нову мережеву інфраструктуру (SAE – System Architecture Evolution). Мета і сутність концепції SAE – ефективна підтримка широкого комерційного використання будь-яких послуг на базі IP і забезпечення безперервного обслуговування абонента при його переміщенні між мережами безпроводового доступу, які не обов'язково відповідають стандартам 3GPP (GSM, UMTS, WCDMA і т. д.). На рівні користувача у архітектурі SAE є всього два базових пристрої: базова станція LTE (eNodeB) і SAE Gateway.

WiMax (англ. Worldwide Interoperability for Microwave Access) – телекомунікаційна технологія, розроблена з метою надання універсального бездротового зв'язку на великих відстанях для широкого спектру пристроїв (від робочих станцій і портативних комп'ютерів до мобільних телефонів).

Стандарт 802.16d. Специфікація затверджена в 2004 році. Використовується ортогональне частотне мультиплексування (OFDM), підтримується фіксований доступ в зонах з наявністю або відсутністю прямої видимості. Користувальницькі пристрої являють собою стаціонарні модеми для установки поза і усередині приміщень, а також PCMCIA-карти для ноутбуків. У більшості країн під цю технологію відведені діапазони 3,5 і 5 ГГц.

Технологія WiMax має найвищі в класі енергетичні параметри каналу зв'язку, що забезпечує задану високу швидкість передачі даних (пропускну здатність) на найбільшій дальності і навпаки, на заданій дальності мережа WiMax має найвищу пропускну здатність. Тим самим, системи WiMax забезпечують найвищу щільність потоку даних, вимірювану пропускну здатністю в MBps в перерахунку на один кв. км покритої території. Висока пропускну здатність систем WiMax досягається за рахунок можливості підтримки на великих відстанях високої символної швидкості внаслідок високої енергетики системи.

В сучасних системах широкосмугового радіодоступу можна максимально врахувати умови поширення радіохвиль у каналі зв'язку і адаптуватися до них шляхом вибору найбільш підходящої схеми модуляції і кодування MCS (Modulation and Coding Scheme). Квадратурна амплітудна модуляція QPSK/16QAM/64QAM може комбінуватися з завадостійким кодуванням з різними швидкостями.

Для LTE доступні 29 схем MCS, вибирається та, яка в даних умовах поширення радіохвиль забезпечує максимальну пропускну здатність. Точність настройки на канал в залежності від відношення сигнал/шум становить 1-2 дБ. При високому відношенні сигнал/шум може використовуватися швидкість кодування, близька до 1. Для WiMax число схем MCS в кілька разів менше, в результаті точність налаштування на канал більш груба – 2-3 дБ.

У будь-якій мережі підтримуються процеси управління потужністю передавачів абонентських станцій для боротьби із завмираннями і компенсації втрат на лінії. У класичному алгоритмі потужність випромінювання абонентських сигналів повинна встановлюватися так, щоб рівні сигналів різних абонентів надходили на вхід приймача базової станції з відношенням сигнал/шум, рівним деякого порогового значення. Саме такий алгоритм використовується в WiMax.

В LTE застосовується модифікований алгоритм – часткове управління потужністю FPC (Fractional Power Control). Порогове відношення сигнал/шум змінюється для абонентів залежно від їх становища всередині стільники: чим ближче UE до базової станції, тим вище поріг відносини сигнал/шум, як критерій регулювання потужності.

Базова схема перевикористання частот WiMax будується на трьох частотних каналах. При трисекторній конфігурації сайтів в кожному з секторів використовується один з трьох частотних каналів. Коефіцієнт перевикористання частот в даному випадку дорівнює три.

Робота мережі LTE здійснюється з коефіцієнтом перевикористання частот один, тобто всі базові станції працюють на одній несній. Внутрішньосистемні перешкоди в даній системі мінімізуються завдяки частотно-селективної диспетчеризації, координації перешкод між сотами, гнучкого частотного плану.

Порівняння технологій показало, що LTE має різну з технологією WiMax модуляцію, що забезпечує підвищення енергоефективності абонентських пристроїв і спрощує їх конструкцію. Також технологія LTE забезпечує більш якісну адаптацію системи до характеристик каналу.

Для LTE доступна більша кількість схем MCS на відміну від WiMax, що дозволяє мати високу точність налаштування каналу у відношенні сигнал/шум. У свою чергу адаптація системи з високою точністю підвищує спектральну ефективність.

Проведення аналізу зон радіопокриття показало, що технологія LTE забезпечує більш якісне радіопокриття ніж технологія WiMax.

Оцінка ємності мережі показала, що технологія LTE відрізняється від технології WiMax підвищеною ємністю мережі а також пропускна здатність стільники LTE на каналному рівні більше пропускної здатності WiMax.

Щодо порівняння дальності зв'язку, технологія WiMax програє технології LTE. Це говорить про те, що однакова якість зв'язку забезпечується на більшій відстані технологією LTE.

Література

1. Andrews J.G., Ghosh A., Muhamed R. Fundamentals of WiMax. – Prentice Hall, 2008.
2. Long Term Evolution (LTE): an introduction. White Paper. – Ericsson, October 2007.
3. Дальман Е., Фурускар А., Ядинг В. Радіоінтерфейс LTE в деталях. – Мережі і Системи зв'язку, 2008, № 9.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗПОДІЛЕНОЇ ОБРОБКИ ВІДЕОДАНИХ

Мельник Ю.А. ст. гр. КІ -17дм

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Робота присвячена розробці системи, яка може вирішити проблему швидкісної обробки відео. Як відомо в останні роки високоякісне відео поступово впроваджувалося завдяки досягненням в технології кодування відео.

Однак кодування високоякісного відео є проблематичним з обчислювальної точки зору. У зв'язку з цим активно проводяться дослідження з використанням різних методів вирішення цієї проблеми.

Зокрема, одним з основних рішень є технологія розподіленого відеокодування. За основу системи було вирішено застосувати кодування за допомогою технології MapReduce. Проводилася робота з вибору моделі взаємодії між цією системою та людиною, яка працює над проектом. Як результат, система буде зберігати мультимедійний проект, керувати їм та виконувати роботу відносно до процесу кодування. Також для цього будемо використовувати кластер з серверів, що надасть можливість використовувати обладнання 100% часу. Ще однією частиною роботи є розробка зручної системи керування проектом, а більш точніше – системи керування медіа файлами проекту. Для цього було спроектовано концепт керування версіями для медіа файлів.

Також було проведено дослідження методу сегментації для подальшої паралельної обробки.

Загальні схеми сегментування відео, які використовуються в розподіленому кодуванні, включають в себе схему сегментування на основі вузлів (NCPS - Node Count-based Segmentation Scheme) і схему сегментації на основі GOP (GPS). Ці дві схеми відеосегментації мають кілька особливостей в процесах їх кодування (рис. 1). На рисунку показаний простий приклад, де NCPS і GPS використовувалися для сегментації 128-кадрів відео в розподіленій системі кодування, що складається з чотирьох агентів. На рисунку показаний процес сегментації відео з використанням NCPS, який сегментує відео рівномірно на основі номера вузлів, які виконують кодування. На рисунку 1 (b) показано, що 128-кадрове відео було сегментовано на чотири сегменти з 32 кадрів, оскільки воно було закодовано на чотирьох вузлах. Таким чином, розподілене кодування з використанням NCPS в кінцевому підсумку привласнює один сегмент кожному вузлу кодування, навіть коли число вузлів кодування змінюється і розмір сегмента відрізняється.

GPS - це інша основна схема сегментації. Вона сегментує відео відповідно до структури GOP, як показано на рисунку 1 (c). На рисунку показано, що 128-кадрове відео було в кінцевому рахунку сегментовано на 8 сегментів з 16 кадрів на основі розміру GOP 16.

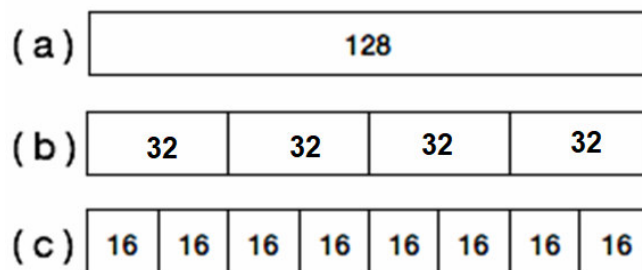

Рисунок 1 - Схеми сегментації: (a) Необроблене відео, (b) Node based segmentation, (c) GOP based segmentation

На відміну від NCPS, GOP виконує процес сегментації без урахування кількості вузлів, створює таку ж кількість сегментів, що і GOP розмір і призначає їх вузлів кодування. Якщо кількість сегментів перевищує кількість вузлів кодування, кожному вузлу призначається кілька сегментів для виконання кодування. На рисунку 2 представлено порівняння часу обробки відео при використанні різних алгоритмів сегментації (схем NCPS і GPS, описаних вище).

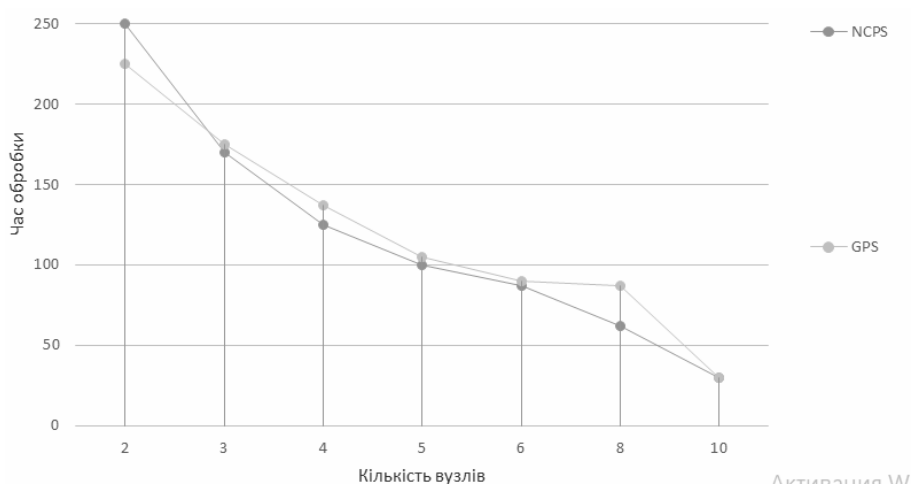

Рис. 2 - Порівняння часу обробки відео при використанні різних алгоритмів сегментації

Було обрано метод сегментації на основі кількості комп'ютерів.

Таким чином була розроблена модель, за якою повинна функціонувати система. А також розглянуті усі її компоненти, які приймають участь у цьому. Було вирішено використовувати мікросервісну архітектуру проекту, так як це дає багато можливостей та пропонує більшу гнучкість. Також це означає, що система буде функціонувати з мінімальними втратами у випадку збою.

У свою чергу користувачі мають безпосередній доступ лише до двох частин системи. Клієнт, який встановлюється на машину користувача, дозволяє керувати файлами у контексті нашого продукту. Також користувач має доступ до веб версії системи, у якій налаштовуються принципи роботи з проектом. Ці дві частини у свою чергу вже будуть працювати з усією системою, що робить налагодження та використання проекту дуже простим та ефективним.

Для подальшої роботи треба більш детально розглянути методи розподілення даних на кластери даних.

COMPROMISE OF THE ELECTRONIC SIGNATURE PERSONAL KEY

Skopych A. V, Zapotochna T. M., cadets of group C-57

Avtushenko A. S., PhD in Pedagogic, Associate Professor

Yefimova O. M., PhD in Pedagogic, senior lecturer – foreign language advisor

Institute of Special Communications and Information Security,

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Every year electronic digital signature is becoming increasingly popular. The need to get an electronic digital signature occurs both for individuals and legal people who seek to use modern technology to save time. Electronic digital signature is used in electronic workflow, in electronic reporting for supervisory authorities, in obtaining public services (records from state registers, applications, appeals, etc.), in electronic tenders in cooperation with the court (Electronic Case Management), etc.

However, the widespread use of this technology at the same time revealed the legal problems associated with the use of the personal key of electronic signature. One of such problems is the legal uncertainty of the definition of an electronic signature personal key “compromise”. As soon as possible, the settlement of the problem of legal uncertainty in the definition of “compromise” and the timely response of the right to the risks that arise or are caused by the compromise of the personal key of an electronic signature is a relevant problem nowadays (Kostenko, 2018, p. 72).

In consideration of the existing unresolved by legal norms the problem of public relations related to the use of electronic signature, it is considered useful to introduce the definition of “compromise the personal key of an electronic signature” and to suggest it as follows: the electronic signature personal key of compromise is any explicit or implicit event and / or action (loss, disclosure, theft, unauthorized copying, etc.) with the data of the electronic signature personal key and the means of cryptographic protection of information that has led or may lead to unauthorized disclosure, changes, destruction, blocking, interception, copying and use of the electronic signature personal key, as well as information that is processed and transmitted through it. An explicit compromise of the electronic signature personal key is the loss of access to the personal key information, with the participation or inactivity of the signer or third parties without the use of technical means. The implicit compromise of the electronic signature personal key is the loss of access to the information of the electronic signature personal key with the use of any technical means without the signer’s participation. This definition contains the general norm of compromise and two detailed definitions of explicit and implicit compromise. Such an approach will allow the qualitative classification of socially dangerous illegal actions using the electronic signature personal key.

Thus, by ensuring the clarity of the legislative language and the certainty of legal norms, the new legislative definition of “compromising the personal key of electronic signature” will promote the legal regulation of public relations related to the use of electronic digital signature, a clear classification of crimes and offenses committed using the personal key of electronic signature, and will also increase confidence in the reliability of electronic documents signed by them, electronic services, and agreements concluded in electronic form and with the use of electronic signature, will stimulate the development of cross-border e-commerce and services (Kostenko, 2018, p. 78-79).

References:

1. Костенко О. В. Компрометація особистого ключа електронного підпису: Правовий аспект / О. В. Костенко // – «Інформація і право» № 1(24), 2018. – С.72-80. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ippi.org.ua>.

EMAIL AS ONE OF THE BASIC AND MOST POPULAR SERVICES IN COMPUTER NETWORKS

Shabunin V. V, cadet of group C-57

Yefimova O. M., PhD in Pedagogic, senior lecturer – foreign language advisor

Institute of Special Communications and Information Security,

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

Email is one of the basic and most popular services in computer networks and, in general, occupies an important place in our life. The mail program was originally created for text messaging but due to the convenience of this service, there is a need to expand its functionality. With email messages, you can transfer not only text but also attachments that might be any file.

Email works via two protocols: SMTP, POP3, and IMAP 4. Describing the threats while using email, we will look at two types of threats. Threats of the first type are directly related to the use of the email service. The second type of threats is due to shortcomings in e-mail protocols and errors in the implementation of programs that provide this service.

Sending malicious programs by e-mail. By using the MiME standard, you can send large volumes of information to different formats of data in the form of attachments by e-mail. This property has made the e-mail almost an ideal medium for forwarding various dangerous attachments. It is necessary to implement an antivirus check of attached files. A more effective means is to block certain types of files, which include executable files, libraries, installation packages, files that can contain macros, as well as archive files. However, this feature should be used with caution and justification.

“Clogging” and overloading of the mail service. This is used for sending very large files in email attachments or in specially prepared archival files that during decompression grow dramatically in size. Attempts to open such files or unpack archives can cause the crash of the system. Mail “bombs” are especially dangerous: during anti-virus scan, they can be extracted automatically, without user’s intervention. An effective way to avoid “clogging” of the mail service and its overload is the filtration according to the volume and the number of attachments.

Uncontrolled use of electronic mail. Large business problems sometimes arise in companies due to the fact that employees use electronic mail for the purpose that is not related to the main activity. As a result, we can observe:

- decreasing the performance of the information system through large volumes of third-party traffic;
- decreasing the work of individual employees due to unnecessary expenses of working time;
- “Clogging” the information system resources;
- Loss of the company positive image, and insolvency of lawsuits against it, caused by illegal actions of the company employees;

- Disclosure of confidential information.

Protection requires the implementation of a control system for e-mail, which carries out:

- Control of the addressees;
- transmitted data filtering;
- Differentiate users of different categories into e-mail archives.

Spamming. Spam is an anonymous mass unsolicited mailing list. Spam has three features:

- Anonymity – the real sender is hidden;
- Mass character – mass mailings are spam, and only they are a profitable criminal business;
- Uncontrolled – advertising messages may not be desirable, but if the user subscribes to them,

then such mailings cannot be considered as spam.

Spam protection is the implementation of policies defined process of e-mail messages that essentially view the content of messages and filter the list according to certain rules. There are two basic approaches to filtering:

- formal;
- semantic.

The formal approach involves filtering lists and the formal features of the message. So-called black and white lists are used. A blacklist is a list of addresses that are considered spam. There are organizations that collect and distribute such lists by subscription. A whitelist is a list of addresses, a mail from which should be taken in any case. The semantic approach is to conduct the content analysis of emails and their filtering according to signatures or linguistic heuristics.

Anonymous E-mail. Most e-mail abuse would not have been so widespread if the offender could be detected and punished. There are servers on the Internet that provide services for anonymous access to network resources. These include so-called anonymizers and proxy servers. On the one hand, they really hide the user's address, on the other – most of them still store the IP-address in the log of registration. Thus, if such a server has committed criminal acts, then the address, from which such actions are made, can be easily detected.

The real attackers use server chains because it is very difficult to follow a long sequence of servers, each of which has been hidden. Malicious people write their own programs that generate messages. Such programs are hosted on servers that allow them to be placed and run on their own programs, or on servers compromised as a result of an attack. Anonymous sending of e-mail is quite possible, but it is not an easy task. A fake, as a rule, can be noticed, but it is difficult to determine the real sender.

Accessibility and cheapness of e-mail can become a disadvantage for it because the perpetrators choose this service for mass mailing of advertising messages. The easiness of this service use leads to the fact that it is used by unskilled users, who are easily exposed to so-called social engineering. Any threat can create serious problems for users and the company, therefore the use of e-mail should be treated with full responsibility and seriousness.

References:

1. Гайворонський М. В., Безпека інформаційно-комунікаційних систем / М. В. Гайворонський, О. М. Новіков // . – К.: Видавнича група BHV, 2009. – С. 413-427.
2. Что такое SMTP-сервер и зачем его использовать? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epochta.ru/smtp/what-is-smtp.html>.
3. Протокол IMAP4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://net.e-publish.ru/p75aa1.html>.

АНАЛІЗ ПРИДАТНОСТІ ІСНУЮЧИХ ОНЛАЙН-СИСТЕМ ЗВ'ЯЗКУ ДЛЯ ВИКОРИСТАННЯ У МЕЖАХ УНІВЕРСИТЕТУ

Бакітько Д.Е., Михайлова А.О., група КІ-18дм

Керівник: Нестеров М. В

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Онлайн-система зв'язку – веб-сайт або інша комунікаційна система у мережі Інтернет, що надає можливість користувачам створити особисту анкету та сформувати список користувачів, з якими вони мають той чи інший зв'язок. Вид та сутність зв'язків може відрізнятися у залежності від типу системи [1].

На сьогоднішній день майже кожна людина використовує соціальні мережі, месенджери та інші онлайн-системи, призначені для обміну повідомленнями. Вони стають засобами не тільки повсякденного вжитку, а й ділового спілкування. Таким чином кількість користувачів подібних сервісів зростає з кожним роком, а попит не спадає багато років поспіль. Не можна заперечувати зручність соціальних мереж, вони допомагають отримувати важливу інформацію, повідомлення та тримати зв'язок з багатьма людьми, об'єднуючи їх на одній платформі.

Разом із багатопрофільними системами з'являються і тематичні, які поєднують людей зі спільними інтересами або задачами. Часто створення спільного спеціалізованого інформаційного поля є необхідним кроком для систематизації інформаційних потоків та налагодження ділових відносин задля підвищення продуктивності роботи.

Метою роботи є аналіз існуючих онлайн-систем зв'язку для подальшого формування висновку щодо доцільності використання тих чи інших систем у межах Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Основними онлайн-системами зв'язку, що використовуються на даний момент, є соціальні мережі на зразок Facebook, Instagram та Twitter. Крім того, з широкого вжитку не виходить спілкування шляхом електронного листування. Спілкування у межах університету також здійснюється подібним чином.

У середньому, соціальні мережі, а також месенджери, мають наступні комунікативні функції:

- створення власного аккаунту;
- обмін повідомленнями та файлами;
- пошук людей у базі;
- створення власного кола спілкування;
- створення груп за інтересами;
- можливість написання коментарів та відгуків.

Цього функціоналу достатньо для звичайного спілкування, але використання його при діловому спілкуванні може бути досить незручним через направленість подібних сервісів на неформальні відносини та проведення дозвілля. Саме тому більшість людей для безпосереднього ділового контакту використовують електронне листування.

Сервіси електронних скриньок також у своїй більшості мають стандартний функціонал:

- обмін електронними листами та файлами;
- масова розсилка листів.

Не дивлячись на зручність обраного рішення, електронна пошта має свої недоліки у вигляді необхідності знаходження та зберігання електронних адрес співрозмовників, та відсутності можливості створювати оголошення та нотатки зі спільним доступом для подальшого їх коментування.

Підсумовуючи сказане, треба підкреслити, що спілкування у межах університету потребує багатьох функцій сучасних соціальних мереж, але повинне відповідати вимогам

спільного інформаційного поля, придатного для ділового контакту. Прийнятним вирішенням цього питання є створення власної онлайн-системи зв'язку на базі Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Література

1. Buss A, Strauss N. Online Communities Handbook: Building Your Business and Brand on the Web. Berkeley, CA: New Riders; 2009.

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРФЕЙСУ RS-485 В ПРОМИСЛОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Бойчук А.М. ст. групи KI-17 дм, Кардашук В.С. к.т.н., доц.
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Інтерфейс RS-485 широко використовується в програмованих логічних контролерах і програмно-технічних комплексах. В системах промислової автоматизації він фактично став фізичним стандартом передачі інформації на нижньому рівні у мережах Profibus і Modbus, у яких пристрої зв'язку з об'єктом з інтерфейсом RS-485 типові для таких систем. Гальванічна розв'язка у ланцюгах прийому та передачі сигналів мережі інтерфейсу RS-485 знайшла широке застосування у комунікаційних блоках. Саме від її технічної реалізації, поряд з характеристиками вихідних елементів, і залежить безперебійна робота мережі на базі інтерфейсу RS-485.

В умовах промислового застосування бездротові лінії передачі даних ніколи не зможуть повністю замінити дріт. Серед останніх найпоширенішим і надійним досі залишається послідовний інтерфейс RS-485. А виробником найбільш захищених від зовнішніх впливів і різноманітних по конфігурації і ступеня інтеграції приймачів для нього, в свою чергу, залишається компанія Maxim Integrated.

Незважаючи на зростання популярності бездротових мереж, найбільш надійний і стійкий зв'язок, особливо в жорстких умовах експлуатації, забезпечують провідні лінії зв'язку. Правильно спроектовані провідні мережі дозволяють реалізувати ефективний зв'язок в промислових додатках і в системах автоматизованого управління виробничими процесами, забезпечуючи стійкість до перешкод, електростатичних розрядів і перенапруги. Відмінні риси інтерфейсу RS-485 зумовили його широке застосування в індустрії.

Розробники промислових систем стикаються зі складними завданнями щодо забезпечення їх надійної експлуатації в електромагнітній обстановці, що здатна вивести з ладу обладнання або порушити роботу цифрових систем передачі даних. Одним із прикладів подібних систем є автоматичне керування технологічним обладнанням на автоматизованому промисловому підприємстві. Контролер, керуючий процесом, вимірює його параметри, а також параметри навколишнього середовища, і передає команди виконавчим пристроям або формує аварійні оповіщення. Промислові контролери являють собою, як правило, мікропроцесорні пристрої, архітектура яких оптимізована для вирішення завдань даного промислового підприємства. Лінії передачі даних топології «точка-точка» в таких системах схильні до сильних електромагнітних перешкод від впливу навколишнього середовища.

Перетворювачі постійної напруги, що використовуються в промисловому виробництві, працюють з високими вхідними напругами і забезпечують ізольовані від входу напруги для живлення навантаження. Для живлення пристроїв розподіленої системи, що не мають власного мережевого джерела живлення, використовуються напруги +24 або +48 В. Живлення кінцевого навантаження здійснюється напругою +12 або +5 В, отриманої шляхом перетворення вхідної напруги. Системам, які забезпечують зв'язок з віддаленими датчиками або виконавчими пристроями, потрібен захист від перехідних процесів, електромагнітних перешкод і різниці потенціалів «землі».

Багато компаній, такі як Maxim Integrated, докладають великих зусиль, щоб інтегральні мікросхеми для промислових застосувань відрізнялися високою надійністю і стійкістю до несприятливої електромагнітної обстановки. Приймачі RS-485 виробництва компанії Maxim містять вбудований ланцюг захисту від високовольтних електростатичних розрядів і імпульсних перенапруг і володіють можливістю «гарячої» заміни без втрати даних в лінії.

Основна проблема застосування RS-485 в системах автоматизованого керування різноманітними процесами полягає в тому, що електричні перехідні процеси, що виникають при швидкій комутації індуктивних навантажень, електростатичні розряди, а також імпульсні перенапруги, впливаючи на мережі автоматизованих систем керування, здатні спотворити передані дані або привести до виходу технічних засобів з ладу.

В даний час існує декілька типів інтерфейсів передачі даних, кожен з яких розроблений для конкретних застосувань з урахуванням необхідного набору параметрів і структури протоколу. До числа інтерфейсів послідовної передачі даних відносяться CAN, RS-232, RS-485/RS-422, I²C, I²S, SPI і SMBus, проте RS-485 і RS-422, як і раніше, залишаються найбільш надійними, особливо в жорстких умовах експлуатації.

Інтерфейси RS-485 і RS-422 багато в чому схожі, однак мають деякі істотні відмінності, які необхідно враховувати при проектуванні систем передачі даних. Відповідно до стандарту TIA/EIA-422, інтерфейс RS-422 специфікований для промислових застосувань з одним провідним пристроєм шини даних, до якої може бути підключено до 10 пристроїв.

У промислових застосуваннях входи і виходи драйверів RS-485 схильні до збоїв, що виникають в результаті імпульсних перенапруг. Зазвичай параметри тривалості імпульсних перенапруг знаходяться в діапазоні до 100 нс, але можуть становити 200 мкс і більше. Причинами виникнення перенапруг можуть бути помилки монтажу, погані контакти, пошкоджені або несправні кабелі, а також краплі припою, які можуть утворювати струмопровідні з'єднання між силовими і сигнальними лініями на друкованій платі або в роз'ємі. Оскільки в промислових системах електроживлення використовуються напруги, що перевищують +24 В, вплив таких напруг на стандартні приймачі RS-485, які не мають захисту від перенапруги, призведе до їх виходу з ладу протягом декількох хвилин або навіть секунд. Для захисту від імпульсних перенапруг звичайні мікросхеми інтерфейсу RS-485 вимагають дорогих зовнішніх пристроїв, виконаних на дискретних компонентах. Приймач RS-485 з вбудованим захистом від перенапруг здатен витримувати синфазні перешкоди в лінії передачі даних до ± 40 , ± 60 і ± 80 В. Компанія Maxim виробляє лінійку приймачів RS-485/RS-422 MAX13442E ... MAX13444E стійких до постійних напруг на входах і виходах до ± 80 В відносно «землі». Елементи захисту функціонують незалежно від поточного стану мікросхеми - чи включена вона, вимкнена або знаходиться в черговому режимі, що дозволяє характеризувати дані приймачі як найбільш надійні в галузі, що ідеально підходять для промислових застосувань. Приймачі виробництва компанії Maxim зберігають працездатність при перенапруженнях, обумовлених замиканням силових і сигнальних ліній, помилками монтажу, неправильним підключенням роз'ємів, дефектами кабелів і неправильною експлуатацією.

Важливою характеристикою мікросхем інтерфейсу RS-485 є несприйнятливість приймачів до невизначених станів лінії, що гарантує установку високого логічного рівня на виході приймача при розімкнутих або замкнених входах, а також при переході всіх передавачів, підключених до лінії, в неактивний режим (високоімпедансний стан виходів). Проблема коректного сприйняття приймачем сигналів замкнутої лінії даних вирішується шляхом зміщення порогів вхідного сигналу до негативних напруг -50 і -200 мВ.

Висновки.

Промислові системи, зокрема, автоматизовані виробництва, функціонують в умовах несприятливої електромагнітної обстановки, тому розробнику системного рівня необхідно враховувати наявність паразитних напруг, що виникають при перехідних процесах, і розробляти обладнання, стійке до зовнішніх впливів. У більшості мереж передачі даних використовується найнадійніший з послідовних інтерфейсів – RS-485. Сучасні мікросхеми приймачів RS-485 містять вбудовані елементи, що реалізують посилений захист від електростатичного розряду, захист від перенапруг і можливість «гарячої» заміни, що оберігає мікросхеми інтерфейсу RS-485 від несприятливих зовнішніх впливів, підтримуючи тим самим високу надійність системи передачі даних.

TYPES OF THE CYBERNETIC ATTACKS AND WAYS OF PROTECTION AGAINST THEM

Didenko A. A, cadet of group C-57

Skoropad S. I., senior lecturer

Yefimova O. M., PhD in Pedagogic, senior lecturer – foreign language advisor

Institute of Special Communications and Information Security,

National Technical University of Ukraine “Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

The purpose of our work is the research of some types of the cybernetic attacks and ways of protection against them. We carried out the analysis of the cybernetic attacks which are relevant for today and take the leading places in the of network attacks rating. The main objectives of the attacks implementation, the reasons of the users' vulnerability and methods of prevention and protection against the cybernetic attacks are considered.

1. Remote attack or exploit. The main goals of the remote attacks are capture of data, infection of networks with virus software or just causing considerable harm of network and to separate computers. Depending on the used method, it is possible to select several types of the remote attacks: damage of the DNS cache, of TCP desynchronization, DoS-attack, ICMP-attack and port scanning. **Methods to prevent:** because of a large number of the remote attacks ways, there are a lot of quite ways of protection against them. The trouble is that, considering the scope of technical means, rather big group of hackers will be able always to find vulnerability in your system and, most likely, sooner or later to hack your network. Apparently, the only thing that here can really help – a team of experts from safety which will protect access to your data and network in real time.

2. Attack from the client side. This type of attacks is based on users' interaction in the network or the computer which malefactors want to hack. Hackers try to force the user to enter the data on the counterfeit (phishing) website. All available ways are used: harmful links, documents, applications and so on. **Methods to prevent:** a web proxy and firewalls almost vain if your employees regularly check corporate mail, using public access points, for example, in McDonald's. Everything what you can hope are – vigilance and common sense of your colleagues. Today hackers are very patient and ready to wait for months until the user's the actions open access for them. Therefore all employees should know about this danger and understand what responsibility they undertake. Corporate computers should be used only for working requirements, and the quantity of software should be built to them to a minimum (only the authorized programs should be used). Reduction of number of possible places of cracking (via browsers, e-mail clients, additions, media players and so on) is an excellent method for warning about the hacker attack.

3. Method of “brute force”. This method is used by hackers when any of their attempts to get access to your network by standard methods did not finish successfully. Actually, the essence of a method is in applying all known ways of penetration together, in hope that one of them or a successful combination of methods will allow to hack your system of protection. Moreover, full search of values (for example, the addresses and passwords) is often used until the right option is

picked up. **Methods to prevent:** as this type of attack can be revealed easily, it is important to make it before any data fall into hands of hackers. For protection against the online attacks the method of full search of values often uses such methods: a limited number of attempts of the password introduction, a delay between the passwords introduction, special questions for resuming the password, use of CAPTCHA or verification on SMS, blocking the account after several unsuccessful attempts of an input, etc. Try to prohibit also use of too simple passwords and variations of already used passwords.

References:

1. Богданов О. М. Соціальна інженерія (сучасні технології та шляхи захисту): навч. посіб. / [О. М. Богданов, В. М. Петрик, Д. В. Пахольченко, А. В. Давидюк] / за заг. ред. В. М. Петрика. – К., 2017. – 80 с.

THE USE OF BLOCKCHAIN AS A THREAT TO NATIONAL SECURITY

Krasovsky O.I. C-57

Petryk V.M. PhD of Science in Public Administration, assistant professor

Institute for Special Communications and Information Protection, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

The development of new information technologies always carries with it not only new opportunities for optimizing the processes of interaction, but is also accompanied by the emergence of new security threats. The timely assessment of such a threat and the development of countering them is the main goal of specialists in the field of information and telecommunications security. New technologies involve the use of new, specific equipment, software. If even the development of such technologies will not be accompanied by the creation of domestic counterparts, then the Number of attacks on information resources will be more, and we cannot know if the special bookmarks embedded in the programs that transmit information for the country of the manufacturer are accurate.

The technology known to the blockchain is today a prime example of finding new ways to interact in the “digital world”.

The only really realized example of application of the blockchain technology is cryptocurrency. Accordingly, the functionality of the system and the architecture is decentralized, an anonymous system, formed only in this area. Attempts to use the blockchain in other areas related to already existing financial and legal systems (payment of bills, calculation of movements, etc.) encounter the inadequacy of such architectures, and lead to the importance of their changes (for example, requiring authentication of subscribers, in turn requires changes in consensus protocols).

In this regard, the blockchain’s greatest vulnerability is the very question of how to implement blockchains. For most modern variants of its application, the answer to the question whether it is possible to implement a similar system without a blockchain will be positive. Moreover, as the analysis shows, the decentralized blockchain in its current form is not suitable for use in large-scale high-loaded systems due to natural limitations on performance (the difficulty of reaching consensus and the need to store large amounts of data).

When using its partially centralized version of the information system, they are similar in their functional characteristics to those currently used. From the point of view of information security issues, two aspects need to be considered - theoretical and practical.

The attempt to use the blockchain outside a closed digital environment, for example, for registering real estate objects, controlling the movement of goods, raises the question of the legal significance of registration actions. Even without considering the regulatory and organizational and technical issues of the use of electronic signatures, in this case, the critical issue is the reliability of registration in the system of events or objects occurring in the real world.[1]

This is an extremely problematic issue for existing systems, which remains in the case of blockchain technology. At the moment there are no trusted ways to automatically register. A number of researchers associate the blockchain implementation issues with the solution of the problem of developing such methods.

1. Melanie Swan. (2015) Blockchain: Blueprint for a New Economy, "LORI". – 152p.

СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОГО ПОЛИВУ «WATERING PLANTS»

Лавриненко О.О. Алимов Ю.М. Група KI-18 дм

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. Неможливо уявити сучасне затишне житло без кімнатних рослин. На сьогоднішній день рослини на підвіконні є майже у всіх. Кожного разу коли настає пора відпустки або відрядження, людина виїжджає з міста, або навіть з країни, а в будинку залишаються рослини, які потрібно поливати. На додаток до всього тепла погода сприяє більш частому поливу рослин. І для того щоб не брати свою улюблену рослину на відпочинок, розроблена система автоматичного поливу.

Метою роботи є створення приладу, який дає можливість самостійно регулювати вологу рослин і в автоматичному режимі її поливати.

Ідея. Розробка системи автоматичного полива для кімнатних рослин.

Стислий опис ідеї. Watering Plants – пристрій, який контролює вологість ґрунту. Пристосування передає дані на датчик вологості, який вказує сконструйованому автополиву на початок роботи. Для роботи пристрою використовується мова програмування C++. До складу системи автоматичного полива входять Arduino Uno та датчики, які фіксують показники вологості ґрунту та виводять їх на екран.

Проблема, яку вирішує проект. Найголовніша проблема, яку вирішує даний проект є збереження рослин за час відсутності людини вдома. Рослини коштують не малих грошей тому для їх збереження в чудовому стані розроблена система автоматичного поливу «Watering Plants».

Основним конкурентом є китайські набори для автоматичного полива рослин від Elecrow. Ці набори мають ряд недоліків: в основному всі набори на одну кімнатну рослину, приходять вони в розібраному вигляді тому збирати їх потрібно самому це дуже не зручно, а також вони мають велику ціну.

Переваги продукту полягають в універсальності проекту. Лише Watering Plants містить в собі багато функцій і підходить для кожного дому, легкий в застосуванні. Даний прилад керується через екран, який іде в комплекті, і через додаток на смартфоні. Також пристрій можна вдосконалювати й допрацьовувати далі.

Для реалізації апаратної частини проекту використовується Arduino Uno - апаратна обчислювальна платформа, основними компонентами якої є плата вводу/виводу та середовище розробки на мові C/C++. Також основними компонентами пристрою є USB-кабель, аналізатор вологості ґрунту, плата для підключення сенсора – Troika Shield, блок живлення

я, дисплей для виводу інформації. На рис.1 представлена схема, за якою зібрано прилад. **Для реалізації програмної частини** проекту використовується Arduino IDE - безкоштовна програмна оболонка для написання програм, їх компіляції та програмування апаратури.

Висновки. Під час виконання проекту були ретельно розглянуті найчастіші проблеми, які виникають у людей під час догляду за рослинами. Виходячи з цих проблем, були винайдені рішення. Тому в даному проекті були проведені такі роботи: розробка, збірка, програмування та тестування пристрою.

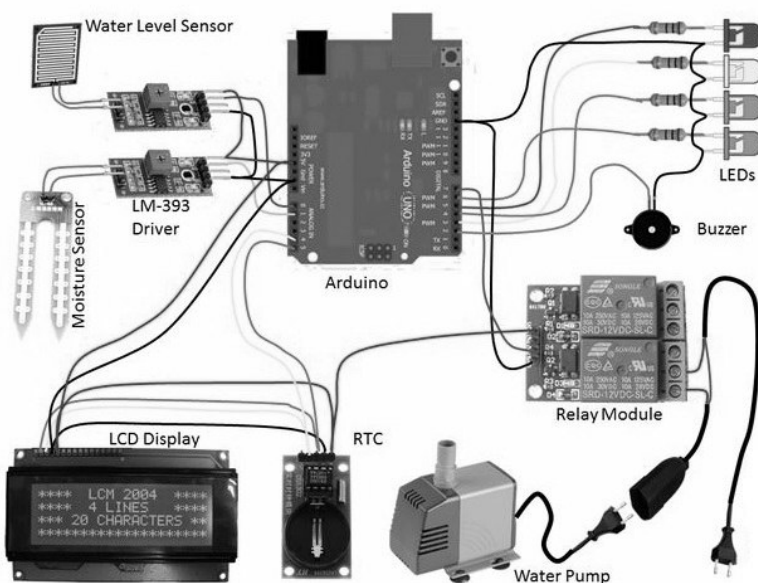

Рисунок 1 – Схема приладу

Також здійснено підбір деталей, детально розглянута й досліджена архітектура та сумісність один із одним кожного компонента. У перспективі Watering Plants буде допрацьовуватися, вдосконалюватися, розширювати своє коло можливостей та здійснюваних функцій. Також, у найближчий час, заплановано створити додаток на Android, завдяки якому управління приладом буде створюватися дистанційно й віддалено.

Література

1. Automatic plant watering systems to make herb gardening easier. URL: - <https://howtoculinaryherbgarden.com/automatic-plant-watering-systems/>
2. Автополив цветов: принцип работы и преимущества. URL: - <https://teplichniku.ru/poliv/chto-takoe-avtopoliv-tcvetov-i-kak-ego-sdelat/>
3. Язык программирования Arduino C++. URL: - <http://роботехника18.рф/язык-программирования-ардуино/>

КОМП'ЮТЕРНА СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ДВИГУНАМИ В СИСТЕМІ ВОДОПОСТАЧАННЯ

Сінецький В. О. КІ-17дМ, Недзельський Д. О. к.т.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В процесі роботи системи водопостачання, виникає потреба економії потужних ресурсів. В наш час є потреба економії ресурсів, як води так і електрики. Зараз спостерігається проблема в поганому стані системи з водопостачання міст. У містах України починається модернізація системи водопостачання, установка на систему датчиків для швидкого виявлення несправності на різних відрізках системи. У багатьох містах основне навантаження на систему водопостачання лягає на періоди час ранок і вечір. Всі інші проміжки часу система працює "в холосту". В рамках роботи планується дослідження існуючих систем водопостачання, регулювання їх роботи і виявлення несправностей.

В процесі розвитку створення система яка в режимі реального часу буде обробляти інформацію отримувану з датчиків, обробляти дані для визначення несправності в системі водопостачання, виділяти потрібну кількість потужних ресурсів для подачі води населенню, в залежності від потреб користувачів.

Для побудови системи для моделювання, була обрана середовище MatLAB. Для виділення потрібного кількості ресурсів для двигунів, планується досліджувати нейронні

мережі і нечітку логіку. Створена модель дозволить системі бути більш гнучкою під потреби користувачів в різні проміжки часу. Використання ряду датчиків для вимірювання водяного тиску на ключових улах системи, дозволить швидко виявляти несправності на різних ділянках системи. Система дозволить економити на витратах на електроенергію для роботи двигунів водопостачання та зменшить кількість втрат води при появі аварійних ситуацій в системі водопостачання.

Для створення регулювання роботи двигунів були обрані нечіткі системи які стають зручними, коли хтось має намір працювати з невизначеною, двозначною, неточною, гучною або відсутньої інформацією [1]. Ми можемо використовувати його для управління нелінійними системами, які занадто складні, щоб математично моделювати їх. У стандартній, чіткої теорії множин кожен елемент строго або не входить, або не входить в конкретний набір. Arduino - засіб розробки програмованих електронних пристроїв, які, на відміну від персональних комп'ютерів, орієнтовані на тісну взаємодію з навколишнім світом.

Для створення системи необхідно виявити ключові вузли на яких необхідно встановити датчики тиску води. Необхідно вирахувати оптимальний тиск всередині системи водопостачання, яке буде постійно підтримуватися системою по подоче води. Виявлення факторів непередбачених обставин, і закладання їх в систему, що б при ремонтних роботах на одній ділянці не припиняла працювати вся система і не страждали прямі споживачі[3]. Кожен окремих будинок несе свою навантаження на систему і запропонована система дозволить вирішити проблему нестачі тиску в трубах водопостачання і виділити всім користувачам оптимальний напір води. Для моделювання роботи системи створена мережа в середовищі MATLAB і модель в Simulink [2].

В результаті роботи планується створення системи яка може в режимі реального часу підлаштовуватися під потреби користувачів. Так само ця система зможе визначити Різькому падінні тиску в системі, перекрити роботу водопостачання на цій ділянці і вивести на екран повідомлення що на певному вузлу є неполадки. Система буде гнучкою під потреби людей що в свою чергу спричинить зниження витрат на електрику для двигунів і дозволить знизити ціну на цей вид ресурсів.

Область застосування даної розробки - міста, приватні будинки, комбінати, заводи, багатоквартирні будинки з обстоювання насосом для подачі води на верхні поверхи.

Література:

1. Борисов В. В., Круглов В. В., Федулов А. С. Нечеткие модели и сети //М.: Горячая линия–Телеком. – 2007. – Т. 284. – С. 4.
2. Дьяконов В. MATLAB 6/6.1/6.5+ Simulink 4/5 в математике и моделировании. – Litres, 2018.
3. Крохин Г. Д., Савин Е. О. Нечеткие модели для интеллектуальных промышленных регуляторов в системах автоматического управления энергоблоками тепловых электростанций //В мире научных открытий. – 2014. – №. 6.1. – С. 376-398.

ДЕТАЛІЗАЦІЯ СФЕРИЧНО-ДИНАМІЧНОГО РЕЛЬЄФУ В КОМП'ЮТЕРНІЙ ГРАФІЦІ

Мовшук Н.А., КІ-18дм, Щербакова М. Є., к.т.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. Візуалізація крупномасштабного сферично-динамічного рельєфу, накладає декілька проблем та обмежень пов'язаних зі швидкістю та об'ємом обробки великої кількості поточних даних. Поставлену проблему можливо розбити на три частини. Перша частина - це складність сцени, яка повинна бути якнайменшою, при цьому не призводячи до нижчого рівня візуального представлення. Також потрібно викидати невидимі частини сцени рельєфу, які

знаходяться поза видимістю спостерігача. Для підвищення ефективності візуалізації сцени, дальні ділянки рельєфу потрібно відображати зі зменшеним рівнем деталізації (LOD). При цьому зменшення рівня деталізації необхідно проводити без негативного впливу на візуальну точність, триангуляція рельєфу повинна бути адаптивна до характеристик поверхні: виділення менше, або більше трикутників відповідно до відстані спостерігача.

Друга частина проблеми - це адаптивність рельєфу до динамічної зміни його сферичної геометрії. Так як зміна положення хоч однієї точки в тривимірному вимірюванні, призводить до необхідності перераховування зміненої геометрії для запобігання помилок та спотворень візуалізації. Після чого зміни потрібно зберегти у зовнішній файл. Оновлення та збереження геометрії рельєфу в зовнішньому файлі, і є третя проблема, так як об'ємність даних геометрії великомасштабного сферичного рельєфу завелика для збереження її в оперативній пам'яті комп'ютера, тому необхідні механізми обміну даних геометрії, які будуть ефективно працювати у режимі реального часу, для неперервної візуалізації.

Метою роботи є розробка методу деталізації сферичного рельєфу з динамічно змінною геометрією в режимі реального часу, для використання в комп'ютерній графіці.

Стислий опис методу

Для досягнення поставленої мети, в якості основи представлення сферичного рельєфу був обраний спосіб "куб-сфера" (рис 1), з причини своєї математичної простоти та гнучкості для використання в різних методах деталізації. Як недолік даний спосіб має невеликі спотворення полігональної сітки на кутах квадрата при перетворенні куба в сферу, з причини своєї природи, проте зважаючи на масштабність розміру, даними спотвореннями можна знехтувати.

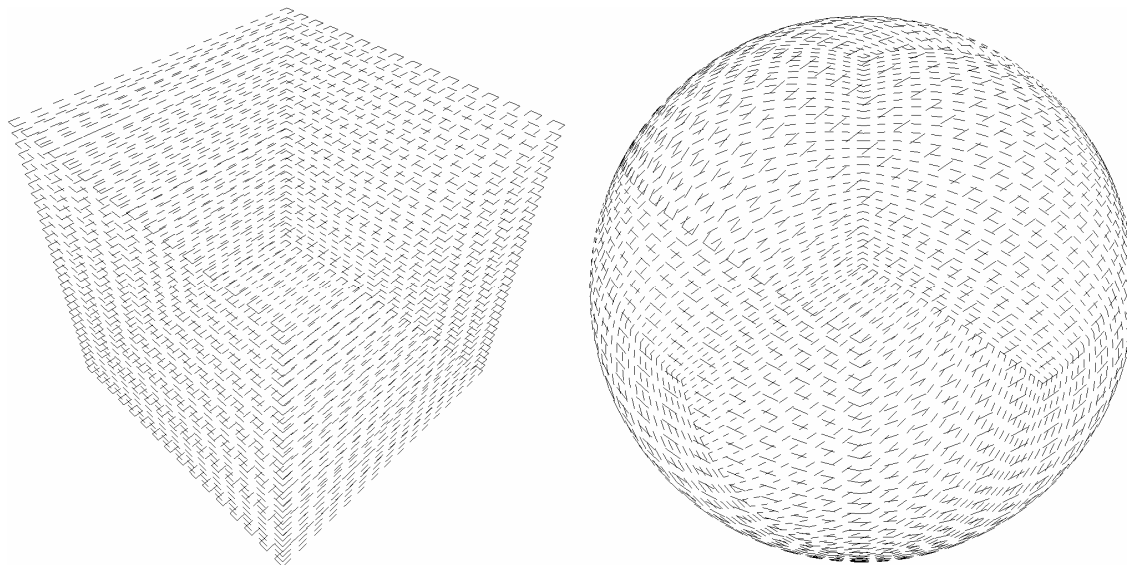

Рис 1 - Куб-сфера

Для накладення рельєфу на сторони куба використовується класичний Шум Перлина з використання модифікованої карти висот. Зважаючи на масштабність карти висот, рельєф розбитий на квадратні блоки кратні ступені 2, та генеруються окремо. Даний спосіб використовує невелику пам'ять комп'ютера та допускає використання многопоточної генерації карти. Для збереження та читання геометрії рельєфу, змінення рівнів деталізації певних ділянок рельєфу та його деформування використовується розроблений внутрішній механізм який виконує необхідні дії в режимі реального часу, без призупинення візуалізації сцени.

В якості структури даних для механізму зміну рівнів деталізації при візуалізації сцени використовується "дерево квадрантів", дозволяючи ефективно розбивати сцену на певні частини. За читання та збереження даних, коригування, та обробку рельєфу відповідає

внутрішній механізм, який виконує поставлені цілі з великою швидкістю, при невеликих системних вимогах.

Результати

В якості наочних результативних даних був згенерований сферичний рельєф сумарною площею 1 610 612 736 м² (рис 2), кожна частина якого може бути змінена у реальному часі. Сумарний чистий розмір без зтиснення становить близько 19 гігабайт.

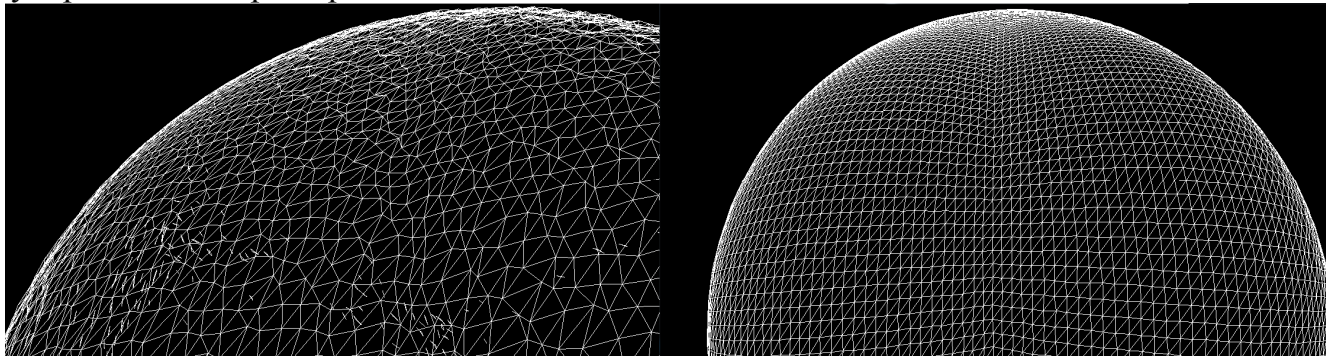

Рис 2 - Демонстрація результатів

Висновки

Для досягнення поставленої мети, було проведено дослідження з подальшим аналізом. В результаті якого був обраний основний метод представлення сферичного рельєфу, а також обраний метод ефективного поділу підпростору з сумісністю із розробленим механізмом зберігання та читання динамічної геометрії рельєфу в режимі реального часу. У процесі тестування були знайдені деякі моменти, які потребують вдосконалення, для підвищення надійності та ефективності.

Відповідно до отриманих результатів та досвіду в процесі розробки, цей метод буде додатково покращений для використання в магістерській роботі в якості її фундаменту.

Література

- 1) Renato Pajarola. Overview of Quadtree-based Terrain Triangulation and Visualization. University of California, Irvine, January 2002;
- 2) H. Hoppe. Progressive meshes. In Proceedings SIGGRAPH. ACM SIGGRAPH, 1996;

APPLICATION AND ADVANTAGES OF SPECIAL DIGITAL MEDIA TECHNOLOGY

Yuzik N.O. C-57, Kozhedub J.V. PhD of Technical Sciences

Institute for Special Communications and Information Protection, National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

Special digital media are electronic documents of special type with a certain interface of access to them and therefore can be stored on any data carriers. the most convenient for stated above is more whole is portable intelligent data carriers which are: intelligent cards (smart plastic cards with memory), tokens, pocket computers (or close to them on functionality smartphones). Recently as independent devices preservation of a can be considered implementers of electronic papers. The analysis of properties of portable intelligent *storage media*. As the technology special digital carriers includes a kind of technology of virtualization of applications as one of the components, can use any of these special digital carriers of intelligent data carriers. Virtualization of applications is used for technology and as means of automatic configuration under various program platforms (operating systems).

Advantages of the offered technology consist in the following.

1. It is simple and transparent the multilevel systems of protection and stage-by-stage building of system of protection are implemented. In case of need just XML-templates change and atomic data

(atomic program modules) without changes of application programs of data processing, realization of security policy, other atomic data, XML-of templates of other users are added. [1]

2. The security of electronic documents due to unstructured data storage increases (protection methods like "division / collecting").

3. Within the offered technology there is rather simple formal a description of means of information protection which allows to determine the level of resistance to the attacks with application of evidential approach.

4. In general in system economy of external memory due to collecting necessary documents only in necessary timepoint is provided.

5. Simplicity of modification of systems of protection is provided (for example, at addition of new types of documents on which access control is provided, only the name of a XML template of the document is added, and at addition of additional function of protection of the digital passport (for example, digital watermarks), only atomic data, atomic program modules and a XML template of the document without change of logic of work of application programs and other program modules are added).

6. The maximum independence of implementation of the electronic document of physical means of his storage and processing is provided.

1. Essays, UK. (November 2013). The Advantages And Disadvantages Of Social Networks. Retrieved from <https://www.ukessays.com/essays/internet/advantages-and-disadvantages-of-social-networks.php?vref=1>

FEATURES OF THE DEFINITION OF THE METHOD OF TRANSPORT CONTROL USING THE ALGORITHM OF THE NEURAL NETWORK

Horonday E.V. S-57 group

Petryk V.M. PhD of Science in Public Administration, assistant professor

Institute of Special Communication and Information Protection

National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

By using the neural network, we want the vehicle to steer itself, avoiding obstacles. We achieve this by selecting the appropriate inputs/outputs and thorough training of the neural network. We indicate distance networks to the nearest obstacles around the car, imitating eyes of the driver-man. On the way, we get acceleration and turning of the vehicle's steering wheel. We also need to teach the network on a set of input/output strategies. The result is impressive even with just a few neurons! The car goes bypassing the obstacles, but it is possible to make some modifications so that this software cope with more specific tasks.

The idea is to have a vehicle that manages itself and avoids obstacles in the virtual world. Everything it decides is how to change its speed and direction depending on the environment. In order to make it more realistic, artificial intelligence should see only what one would see if he was driving, so that artificial intelligence would make decisions only on the basis of obstacles that are located in front of the vehicle. With a realistic introduction, artificial intelligence could be used in a real car and work just as well.

The driver is comparable to the "function". There are many inlets: what the driver sees. These data are processed by the brain as a function, and the driver reaction is an exit from the function.

The function $f(x) = y$ converts the value of x (one dimension) to y (one dimension).

We use the neural network of reverse propagation for the driver's "brain", since such neural networks are capable of approximating any function with the definition areas and values that can have several measurements: $F(x_1, x_2, \dots, x_n) = y_1, y_2, \dots, y_n$.

Adding Neurons. We have an input layer I with neurons and the resulting layer O with o neurons. We want to add one neuron to the middle layer M. The number of connections between neurons, which we add one $(i + o)$.

Add layers. We have an input layer I with neurons and the resulting layer O with o neurons. We want to add M layers with m neurons in each. The number of connections between neurons we add is $(m * (i + o))$.

Neurons are organized into layers. The input layer will have inputs, and depending on the strength of the connection with each neuron in the next layer, the input signal is fed to the next level. The strength of the connection is called weight. The value of each neuron in each layer will depend on the weight of the connection and the value of the neurons of the previous layer.

The neural network used in this case has 4 layers. The following information is needed to implement such a neural network. First, we must know the position of an obstacle in relation to us. Is this position to the right, to the left of us or to us? If there are buildings on both sides of the road, but nothing is ahead, we are accelerating. But if the car has stopped before us, we brake. Secondly, we need to know the distance from our position to the object. If the object is far away, we will continue to move until it approaches, and in this case, we slow down or stop.

This is exactly the information we will use for our neural network. For simplicity, we introduce three relative directions: the left, the front and the right. And also the distance from the obstacle to the vehicle.

The input to the neural network feeds an array: float Vision [3]. The distances to the nearest obstacle to the left, center, and to the right of the vehicle will be stored in Vision_1 [0], Vision_1 [1] and Vision_1 [2] respectively. The obstacle to the left is at a distance of 80% of the maximum distance, on the right - by 40%, and there are no obstacles in the center. In order to calculate this, we need the position (x, y) of each object, position (x, y) of the vehicle and the angle of the vehicle. We also need r (circle radius) and dright_1, dleft_1 - vectors between the car and the lines Lright_1 and Lleft_1. These lines are parallel to the direction of the car. Both vectors are perpendicular to the lines. Since the neural network uses a sigmoid function, the input data should lie within the range of 0.0 to 1.0. 0.0 will mean that the object relates to the vehicle and 1.0 means that there are no objects within the visibility.

At the exit, we must get directions on how to change the vehicle speed and direction. This can be acceleration, braking and steering wheel angle. So we need two outputs; One will be the value of acceleration/braking (braking is just a negative acceleration), and the other will indicate a direction change. The result lies between 0.0 and 1.0 for the same reason as the input data. For acceleration 0.0 means "complete break"; 1.0 - "full gas" and 0.5 - no braking or acceleration. For steering, 0.0 means "completely left", 1.0 - "completely right" and 0.5 - do not disturb the direction. So we have to translate the results into values that we can use.

$$\text{Acceleration\_1} = (\text{Output\_1}[0] - 0.5) * 2 * \text{MaxAcceleration\_1}$$

$$\text{Steering\_1} = (\text{Output\_1}[0] - 0.5) * 2 * \text{MaxSteeringAngle\_1}$$

It should be noted that "negative acceleration" means braking if the vehicle is moving forward, but it also means moving in the opposite direction if the car is in a state of rest. In addition, "positive acceleration" means braking if the vehicle is moving in the opposite direction.

We must first teach the neural network. We need to create a set of inputs and their corresponding outputs. Depending on how we train the network, the vehicle may "fluctuate" in some situations and be rendered immovable.

Exit:

0.0: The object is almost the vehicle.

1.0: An object at the maximum distance from the car or the object in sight

Entrance:

acceleration

0,0: Maximum negative acceleration (braking or vice versa)

1.0: Maximum positive acceleration

direction

0,0: Complete turn left

0.5: Right

1.0: Full turn to the right

A vehicle only wanders without any specific purpose. It does nothing but obstructs the obstacles. Depending on where we want to hit, we can "tune in" the brain as needed. We can have many different neural networks and use the right one in a particular situation. For example, we could follow the car in sight. We just need to connect another neural network, trained to follow another vehicle, which receives as the input data of the location of the second transport. If we observe a long time, we will realize that in difficult conditions, a vehicle will not always go the same way because of the small difference in the decision due to the nature of the neural network. The car will sometimes ride to the left of the building, and sometimes on the right of the same building.

One of the main properties of the neural network is the ability to study. The neural network receives the visual signal, analyzes it and memorizes it. Then realizing the next same object the network will recognize it using its database. So the neural network learns with the help of "teacher" (the user who inputs data). In this case, the network learns with the input of the data by the user and calculates data using a certain algorithm. Thus, the car is in a certain place and performs certain actions that are programmed by a person.

References:

1. Rumelhart D.E. Learning Internal Representations by Error Propagation In: Parallel Distributed Processing / D.E. Rumelhart, G.E. Hinton, R.J. Williams // Cambridge, MA, MIT Press, 1986. — vol. 1 — P. 318—362.

МОДЕЛЮВАННІ СИСТЕМИ ПІДТРИМКИ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ НА ОСНОВІ МЕТОДУ ЛІНІЙНОЇ ЗГОРТКИ ДЛЯ ВИБОРУ ТЕХНІКИ ПРИ ПОКУПЦІ

Нестеренко Т.В. ПМ-Б17-КТ, Смоктей К.В., доц., к.е.н.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

На сьогоднішній день, спостерігаються тенденції до все більшого використання комп'ютерних засобів у сфері обміну інформації, навчання і розваг, соціальних комунікацій. Проте, найбільший економічний вплив мають інформаційні системи, орієнтовані на торгівлю та надання комерційних послуг, що мають безліч пропозицій на ринку. Отже, перед користувачами інформаційних систем постає проблема вибору потрібної одиниці товару з безлічі схожих за характеристиками, відомих або зрозумілих лише фаховому спеціалісту. Пересічний потенційний покупець, не маючи потрібних знань, може розгубитися при виборі або діяти інтуїтивно. У користувача інформаційного сервісу виникає проблема неможливості зробити раціональний вибір.

Велику роль відіграє те, що на сайтах інтернет-магазинів видача результатів після застосування фільтрів пошуку не ґрунтується на особистих перевагах потенційного покупця, тому не повною мірою може задовольнити потреби. Тобто неможливо побудувати рейтинг товарів виходячи з побажань користувача, тому що навіть незначні відмінності у моделях товару можуть виявитись вирішальними. Постає задача багатокритеріального вибору.

Для вирішення таких проблем може бути використана система підтримки прийняття рішень (СППР), тобто система, що забезпечує користувачам доступ до даних і моделей з метою надання можливості приймати кращі рішення [1].

Серед найбільш використовуваних методів, що застосовуються для вирішення багатокритеріальних задач можна виділити:

- множина Парето;
- метод головного критерію;
- метод аналізу ієрархій;
- метод лінійної згортки.

Множина Парето [2] – це субоптимальне рішення багатокритеріальної задачі, що знайдене за множиною альтернатив. Проте, у такий спосіб не завжди можна обрати один варіант з можливої множини. Цього не можна зробити коли одна з альтернатив, що складає Парето-оптимальну множину переграє «суперника» по одним критеріям, та програє по іншим. Тобто, можна звузити множину альтернатив, виключивши з розгляду варіанти, які точно не підходять.

При застосуванні методу головного критерію [3] в якості цільової функції обирається один з функціоналів і розв'язується однокритеріальна задача, в якій інші функціонали беруть участь лише у вигляді обмежень. Складнощі цього методу пов'язані з можливістю наявності декількох головних критеріїв, які суперечать один з одним.

Математичним інструментом системного підходу до розв'язання складних задач прийняття рішень є метод аналізу ієрархій (МАІ) [2]. Для завдань, що вирішуються МАІ, зазвичай дано: загальна мета (або цілі) вирішення завдання, критерії, за якими оцінюються альтернативи, альтернативи. Як правило, потрібно вибрати найкращу альтернативу або зробити їх упорядкування. Використання МАІ передбачає реалізацію сукупності етапів.

1. Структуризація завдання у вигляді ієрархічної структури з декількома рівнями: цілі - критерії - альтернативи.

2. Формування матриць попарних порівнянь і обчислення оціночних коефіцієнтів для елементів кожного рівня. При цьому перевіряється узгодженість суджень ОПР.

3. Підраховується кількісний індикатор якості кожної з альтернатив і визначається найкраща альтернатива або проводиться їх сортування по цьому значенню.

Методу лінійної [2] згортки полягає в побудові єдиної цільової функції на основі заданої множини цільових функцій. Вибір виду згортки визначається характером взаємозв'язків складових її критеріїв, а також деякими спеціальними обмеженнями на область значень згортки, що впливають із специфіки конкретної задачі.

Основні труднощі, що виникають при формуванні та використанні узагальнених критеріїв, полягають в складності визначення вагових коефіцієнтів, на які покладено функцію адекватного відображення ступеня важливості критерію, його фізичної розмірності. До недоліків узагальнених критеріїв слід також віднести і те, що при оцінці вони не дозволяють враховувати ієрархічну залежність результуючого показника від значень часткових показників.

Враховуючи переваги та недоліки розглянутих методів, для вирішення багатокритеріальної задачі вибору техніки при покупці було обрано метод лінійної згортки як найбільш простий в реалізації, але при цьому достатньо ефективний.

Здійснено моделювання системи підтримки прийняття рішень для вибору техніки при покупці, в основі якої лежить математична модель розрахунку рейтингу об'єкта. Серед важливих характеристик, що істотно можуть впливати на вибір телефону, було обрано: виробник, розмір та технологія виготовлення дисплею, розмір внутрішньої пам'яті, кількість підтримуваних слотів сім-карт, якість фотокамер, час безперервної роботи, підтримуваний стандарт Wi-Fi та мобільного зв'язку, ціна. Синтезовано відповідний прототип системи підтримки прийняття рішень у якості сервісу для здійснення покупок в інтернет-магазині, що

призначено для допомоги та підтримки різних видів діяльності користувача при прийнятті рішень стосовно розв'язання слабоструктурованих або неструктурованих проблем.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Edwards J.S. Expert Systems in Management and Administration – Are they really different from Decision Support Systems? // European Journal of Operational Research, 1992. – Vol. 61. - pp. 114-121.
2. Зайченко Ю. П. Дослідження операцій: Підручник, 7-е вид., перероб. та доп. – К.: Вид. дім «Слово», 2006. – 816 с.
3. Черноруцкий И. Г. Методы принятия решений: Учебное пособие. СПб: БХВ-Петербург, 2005. - 51с.

РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДУ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ

Баранов М.М. ст. гр. КІ-17зм,

Науковий керівник Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Рішення фундаментального завдання кластеризації та таксономії в будь-якій області знань породило величезну кількість алгоритмів і підходів до її вирішення. У дослідженому випадку для комп'ютерної системи розпізнавання образів, яка орієнтована для роботи з непідготовленими, з точки зору математики, фахівцями їм необхідно надати допомогу у виборі алгоритму. Якість роботи застосовуваного алгоритму або методу, як відомо, залежить насамперед від вхідних даних і характеру їх розподілу. Вибір того чи іншого алгоритму в конкретній ситуації дуже непросте завдання. Необхідно проводити аналіз вхідних даних, і ґрунтуючись на результатах приймати рішення у виборі методу розпізнавання.

Людина, групує об'єкти, керується деяким критерієм (F). Отже, гіпотеза сильніша, ніж гіпотеза компактності (H), повинна бути сформульована з урахуванням цього критерію. Тестовий алгоритм повинен допускати тільки таку угруповання, яке задовольняє критерію F. Іншими словами, слід конкретизувати поняття подібності, схожості об'єктів.

Вважаємо, що ознаки об'єктів задані в сильних шкалах, і ми можемо працювати в метричних просторах. Зокрема, можемо в евклідовому багатовимірному просторі ознак ввести відстань між точками.

Нехай $C_j = (x_{j1}, x_{j2}, \dots, x_{ji}, \dots, x_{jn})$ - координати центру ваги j-го таксона,

Нагадаю, що координати центру ваги системи матеріальних точок визначаються за формулою:

$$x_{i,j} = \frac{\sum_{k=1}^{N_j} m_{j,k} x'_{j,i,k}}{\sum_{k=1}^{N_j} m_{j,i,k}}, \quad (1)$$

де i - я координата k-ої точки j-го таксона, N_j - число точок j-го таксону. У нашому випадку всі маси рівні 1, і отримуємо:

$$x_{i,j} = \frac{\sum_{k=1}^{N_j} x'_{j,i,k}}{N_j}. \quad (2)$$

P_{ji} - відстань між центром ваги і довільної точкою a_i ,

Сума таких відстаней j-го таксона:

$$\rho_j = \sum_i P_{j,i}. \quad (3)$$

$$F = \sum_{j=1}^k p_j. \quad (4)$$

Сенс критерію схожості на центр полягає в тому, щоб знайти таке розбиття m об'єктів на k таксонів, при якому F мінімальна.

ЛІТЕРАТУРА:

1) Інтелектуальний аналіз даних: Підручник / О.І. Черняк, П.В. Захарченко ; Київський національний університет ім. Т. Шевченка. — К. : Знання, 2014. — 599 с. — (Університетський підручник).

2) Бахрушин В.Є. Методи аналізу даних : навчальний посібник для студентів / В.Є. Бахрушин. — Запоріжжя : КПУ, 2011. — 268 с.

МОДЕЛЬ КЛАСИФІКАЦІЇ ДВОМІРНИХ ОБ'ЄКТІВ

Березін О.Є. ст. гр. КІ-17зм Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У світі сучасних технологій наголос все більше і більше переходить від збільшення потужності апаратної частини до розробки розумного програмного забезпечення. У різних областях людської діяльності постійно виникають нові потреби в усіляких алгоритмах обробки даних і часто обсяг цих даних виявляється досить великий. У той же час на швидкодію накладається ряд вимог, який відсікає можливість використання інтуїтивних рішень. А в руслі комп'ютерного зору про інтуїтивні рішення взагалі можна забути. Тому нові алгоритми в області розпізнавання образів являють величезний інтерес.

Подання об'єкта для розпізнавання відбувається подачею зображення, на якому представлений цей об'єкт. Це зображення назвемо еталоном. Ґрунтуючись на ньому, будуть проводитися подальші пошуки. Шукати це зображення необхідно на іншому зображенні або на відео-потіці. Відео-потік в свою чергу є набором зображень. Тобто, завдання зводиться до знаходження одного зображення на іншому.

У якості бази для побудови алгоритму було обрано представлення об'єкта набором його характерних ознак. Тобто для шуканих об'єктів спочатку будуються моделі. Точний опис моделі і процесу її побудови буде наведений нижче.

Построєні моделі застосовуються для розпізнавання об'єктів на довільному зображенні. Але для цього треба спочатку зробити відповідний опис зображення «сцени» на якій буде проводитися пошук. Опис робиться вилученням ключових ознак на «сцені» такого ж плану як і при побудові моделей об'єктів, а потім зіставлення цих ознак з шуканими.

Після отримання ключових ознак об'єкту і «сцени» робиться співвідношення одних до інших і вибір найліпших пар. Маючи пари точок на еталонному об'єкті і основному зображенні знаходяться параметри перетворень (матриця гомографії) від початкового положення об'єкта на еталонному зображенні до положення виявленого на «сцені».

Порядок дій можна описати наступним чином:

- 1) побудова моделі об'єкта;
- 2) попередня обробка зображення «сцени»;
- 3) знаходження положення об'єкта на «сцені».

При розпізнаванні об'єктів на відео потоці можливе використання інформації отриманої при розпізнаванні на попередніх кадрах, щоб уточнити положення на поточному. Тобто перед співвідношенням ключових ознак розраховується очікуване положення об'єкта базуючись на його попередніх переміщеннях.

Як вже згадувалося, представлення об'єкта буде відбуватися побудовою його моделі, основою якої є набір характерних ознак. У якості алгоритму для вибору ключових ознак було обрано метод SURF, оскільки він є одним з найбільш ефективних і швидких сучасних

алгоритмів. Крім того, SURF є поширеним методом, його реалізації є в багатьох математичних бібліотеках.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Кормен, Т. Алгоритмы: построение и анализ; 3-ье изд. [Текст] / К. Томас, Л. Чарльз, Р. Рональд, Ш. Клиффорд; пер. с англ. – М.: ООО «И. Д. Вильямс», 2014. – 1328 с.
- 2) Bay H. Surf: Speeded up robust features/ H. Bay, T. Tuytelaars, L. Van Gool // European Conference on Computer Vision. – 2006. – P. 1:404–417
- 3) Lowe, D. G. Object recognition from local scale-invariant features [Text] / D. G. Lowe // International Conference on Computer Vision. – Corfu, Greece (September 1999). – P. 1150–1157.

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ КЕРУВАННЯ РОЗУМНИМ БУДИНКОМ

Черножуков О. І. ст. гр. КН-17дм, Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Наразі в світі набуває актуальності тенденція де більшість повсякденних завдань спрощені або автоматизовані і з кожним роком ця тенденція зростає. У побут сучасної людини щільно увійшли технології віддаленого управління. Ці технології допомагають не тільки економити час, а й дозволяють не залежати від місцезнаходження. Як приклади можна привести ситуацію — людина на роботі і не пам'ятає, чи вимкнено світло у ванній, або закриті вхідні двері. В цьому допоможуть автоматизовані системи.

Зростання популярності автоматизованих систем, таких як розумний будинок, обумовлено прагненням людини до комфорту і зручності. Додатковою привабливістю є безпека, будь то протипожежна система або сигналізація з дистанційним оповіщенням. Розумний будинок є сучасним інструментом підвищення рівня комфорту і життя, так як частина процесів відбувається автоматично, а решті можна керувати віддалено, що робить її актуальною для вивчення і вдосконалення.

У класичних автоматизованих системах управління будівлею (АСУБ), що є основою для систем розумного будинку, виділяються три рівні автоматизації:

- рівень диспетчеризації і адміністрування, на якому здійснюється взаємодія персоналу з системою, і збір статистичної інформації;
- рівень автоматичного управління, на якому реалізується автоматизація процесів в різних інженерних системах будівлі. Включає в себе контролери та комутаційне обладнання;
- рівень кінцевих пристроїв, який включає в себе датчики, виконавчі пристрої і безпосередньо фізичні з'єднання між компонентами.

В системі розумного будинку відбувається розширення рівня автоматизованого управління і зниження ролі рівня диспетчеризації за рахунок можливості автономного прийняття рішень.

Метою дослідження є розробка системи управління "розумним будинком", що дозволяє переглядати показання з датчиків, управляти їх станом, а також автоматизувати питання освітлення та мікроклімату. Система передбачає управління з мобільного додатку на операційній системі Android.

На рисунку 1 зображено алгоритм функціонування системи керування температурою, де КП — це керуючий пристрій, $t_{\text{зад}}$ — це задана температура, яку обирає користувач, $t_{\text{вим}}$ — це температура, яку отримує центральний контролер з датчику-термометру.

Обчислювальна частина системи «Розумний Дім» представлена мікрокомп'ютером, що приймає сигнали датчиків і сенсорів, і реагує на них відповідним чином, шляхом передачі сигналів виконуючим модулів. Так, наприклад, при отриманні мікрокомп'ютером сигналу від датчика витoku води, він повинен передати команду мікроконтроллеру-виконавцю системи водопостачання про перекриття надходження води.

Рисунок 1 — Алгоритм функціонування системи керування температурою

Серед усіх мікрокомп'ютерів слід виділити два найбільш популярних варіанта — Raspberry Pi та Arduino. Обидва пристрої були винайдені в європейських країнах. Raspberry Pi розроблений Ебен Аптоном в Великобританії, а Arduino Масімо Банзая в Італії. Обидва вони призначалися для навчання студентів. Raspberry вперше став доступний в 2012 році, тоді як Arduino в 2005.

За допомогою Arduino дуже просто взаємодіяти з аналоговими датчиками, двигунами і іншими електронними компонентами. Для управління ними досить кількох рядків коду. У той час як для Raspberry доведеться встановити безліч бібліотек і виконувати різні настройки для того, щоб управляти тими ж датчиками. Програмування Arduino простіше, а в Raspberry потрібні знання Linux. Raspberry працює на операційній системі, тому його потрібно правильно вимикати. В іншому випадку додатки можуть бути пошкоджені. Arduino досить просто підключити до мережі. Його можна ввімкнути або вимкнути в будь-який момент.

Продуктивність — це головна перевага Raspberry Pi, він здатний виконувати кілька завдань одночасно, як звичайний комп'ютер. Якщо вам потрібно побудувати складний проект, наприклад, робот або проект, де ви хочете керувати всім через веб-інтерфейс, то кращим вибором для вас буде Raspberry. Ви можете зробити з нього веб-сервер, сервер VPN, сервер баз даних, сервер друку. Arduino хороший, якщо ви хочете блимати світлодіодом, але якщо у вас сотні світлодіодів, і ними потрібно управляти через веб-інтерфейс, то краще використовувати Raspberry.

Raspberry Pi в 40 разів швидше ніж Arduino. За допомогою нього ви можете переглядати пошту, слухати музику, дивитися відео і навіть працювати в інтернет.

Raspberry Pi має вбудований порт Ethernet і бездротовий адаптер Wifi, через які ви можете підключити пристрій до інтернету або створити бездротову точку доступу. З огляду на, що мережеві можливості підтримуються операційною системою, то налаштувати мережу дуже просто. Підключити Arduino до мережі буде дуже складно. Всі апаратні засоби потрібно правильно підключити і написати спеціальний код для управління ними.

В результаті проведених досліджень, можна прийти до висновку, що для проекту варто вибрати Arduino якщо:

- проект більш стосується електроніки або ви новачок і хочете в ній краще розібратися;

- проект дуже простий і йому не потрібна мережа;

- проекту не потрібно багато програмного коду.

Варто вибрати Raspberry Pi якщо:

- проект дуже складний і йому необхідна мережа;

- проект схожий на додаток, наприклад, веб-сервер або VPN сервер.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Табунщиков Ю. А. Интеллектуальные здания. Экологические системы: электронный журнал энергосервисной компании. [Текст] / Ю. А. Табунщиков — М. : АВОК, 2002 — 719 с.
- 2) Прохоров А. А. Цифровой дом завтрашнего дня [Текст] / А. А. Прохоров— Пб.: Питер, 2003. — 39-43с.
- 3) Martin R. Clean Code: A Handbook of Agile Software Craftsmanship [Text] / R. Martin — Prentice Hall, 2008. — 46 с.

**АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНКИ АЛЬТЕРНАТИВ В ЗАДАЧАХ
БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОГО ВИБОРУ**

Ананьєв П.С. ст. гр. КІ -17зм

науковий керівник к.т.н., доц. Сафонова С.О.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Оцінка альтернатив та вибір найкращої з них є найбільш актуальним напрямком в теорії прийняття рішень. Задачі вибору значно ускладнюються за умови збільшення критеріїв вибору, що потребує застосування формальних методів оцінки альтернатив.

Було досліджено основні методи оцінки альтернатив в задачах багатокритеріального вибору: методи MAUT, метод SMART, методи ELECTRE, метод аналітичної ієрархії АНР та проведений їх порівняльний аналіз.

Методи SMART, засновані на багатокритеріальній теорії корисності, досить складні при практичному застосуванні. В останній час розроблено методи SMART, що не мають математичного обґрунтування, але використовують прості процедури отримання інформації та їх агрегації в загальну оцінку альтернативи. Так, метод В. Едвардса не враховує можливу залежність вимірювань при визначенні загальної цінності альтернативи, але метод простий і надійний на практиці.

Методи ELECTRE реалізують підхід до проблеми при багатьох критеріях. Методи ELECTRE передбачають, що переваги людини, що приймає рішення, формуються при аналізі проблеми, що здійснюється за допомогою методу прийняття рішень. Сам метод повинен пред'являти різні варіанти рішень.

Недоліком групи методів ELECTRE є неможливість здійснити компенсацію малих оцінок альтернативи за одним критерієм її великими оцінками альтернативи за іншим критерієм. Введення рівнів незгоди або порогів вето не дозволяє оголосити альтернативу А1 при парному порівнянні більш кращою, якщо по одному або декількох критеріям вона істотно поступається альтернативі А.

Методи ELECTRE не гарантують виконання двох важливих методологічних вимог: повноти порівнянь і транзитивності. Також вони дозволяють визначати для кожної пари альтернатив індекси згоди і незгоди з гіпотезою, що одна з альтернатив перевершує іншу. При заданих рівнях згоди і незгоди дві альтернативи можуть перебувати у відносинах переваги, еквівалентності і непорівнянності. Послідовне виділення ядер дозволяє впорядкувати альтернативи за якістю.

Перевагою методів ELECTRE є поетапність виявлення переваг особи, яка приймає рішення (ОПР), в процесі призначення рівнів згоди і незгоди і вивчення ядер. Детальний аналіз дозволяє ОПР сформулювати свої переваги, визначити компроміси між критеріями. Використання відносини непорівнянності дозволяє виділити пари альтернатив з суперечливими оцінками, зупинитися на ядрі, виділення якого досить обґрунтовано з точки зору наявної інформації. При застосуванні методів сімейства ELECTRE ваги критеріїв можуть відображати думку групи експертів, а не тільки думку ОПР.

Одним з більш популярних методів прийняття рішень є метод аналітичної ієрархії. У цьому підході виділяється загальна схема структуризації: мета-критерії-альтернативи. На кожному рівні ієрархії здійснюється попарне порівняння елементів рівня за допомогою вербальної шкали відносної важливості. Загальна оцінка важливості альтернативи визначається шляхом підсумування коефіцієнтів важливості.

Метод мультиплікативної аналітичної ієрархії відрізняється способом перекладу вербальних вимірювань в числа і способом агрегації оцінок при визначенні загальної важливості альтернативи. В основу методу покладено два основних положення. По-перше, якщо ОПР визначає відносини (а не абсолютні значення) двох елементів відповідного рівня ієрархії, відносини перемножуються. По-друге, перехід від вербальних порівнянь до чисел повинен відбуватися на основі деяких припущень про поведінку людини при порівняльних вимірах.

Слід зазначити, що однією з головних переваг методу аналітичної ієрархії є те, що при його використанні проводиться робота з порівнянням реальних альтернатив. Необхідно зазначити, що даний метод може використовуватись також у тому разі, коли особа приймаюча рішення не має чітких оцінок щодо різних альтернатив або критеріїв, та використовують більш слабкі порівняльні характеристики. Крім того, це єдиний метод, що дозволяє працювати з якісними оцінками, наданими ОПР, та трансформувати їх в формалізовані кількісні показники.

До недоліків методу можна віднести те, що вразі появи нової альтернативи, оцінки між двома старими альтернативами можуть бути значно змінені, що призведе до кардинальних змін кінцевого результату, та може значно змінити фінальні вагові характеристики альтернатив, які виступають значеннями для прийняття рішення.

Також до недоліків можна віднести перехід від характеристичної оцінки до чисел при проведенні розрахунків, а також об'єднання оцінок незалежно від переваг особи, яка приймає рішення.

Порівняння методів оцінки альтернатив в задачах багатокритеріального вибору за результатами проведеного дослідження наведено в таблиці 1.

В даний час метод аналітичної ієрархії є одним з найбільш популярних. У наукових журналах опубліковані практичні приклади використання цього методу в різних країнах: США, Нідерландах, Фінляндії, Індії та ін.

Таблиця 1 – Порівняння методів оцінки альтернатив

Критерії / Методи	SMART	MAUT	ELECTRE	АНП
1. Математичне обґрунтування	+	-	+	+
2. Суперечливість оцінки альтернатив	+	-	-	-
3. Транзитивність	-	+	+	+
4. Повнота порівнянь	-	-	+	+
5. Використання ваги критеріїв	-	+	-	+
6. Використання якісних показників	-	-	-	+
7. Відповідність схемі "Мета, критерії, альтернативи"	+	-	-	+

Наявність можливості вибору та зміни набору альтернатив та оцінок між ними допомагає розглянути усю множину ситуацій вибору та змодельовати різні сценарії, що в свою чергу допоможе прийняти найкраще рішення опираючись на формальні розрахунки.

МЕХАНІЗМ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ В МІНЛИВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Чернявський К.С., студент Ерб1-М17 групи, Кушнір О.К., доцент, к.е.н.

Кам'янець-Подільський національний університет імені І. Огієнка

В сучасних умовах господарювання, які постійно змінюються під впливом різних факторів, керівникам різних рівнів управління приходиться приймати безліч рішень. Причому, ці рішення мають розв'язати не лише поточні завдання, але й довгострокові, стратегічні задачі, які дозволять підприємству ефективно провадити свою діяльність. Тому процес прийняття стратегічних рішень має базуватись на системному підході, аналізі зовнішніх і внутрішніх факторів, які прямо або опосередковано впливають на діяльність підприємства.

Метою даної роботи є теоретичне дослідження процесу прийняття стратегічних рішень в умовах динамічного середовища.

Стратегічне рішення – головний інструмент управління структурними зрушеннями на будь-якому рівні управління. У ньому концентруються і перетинаються всі ключові проблеми виробничого і соціального розвитку підприємств, регіонів, галузей і країни в цілому. Стратегічне рішення – це директивний акт, спрямовуючий, організуючий і стимулюючий колективні дії людей для підвищення соціально-економічної ефективності і досягнення стратегічних цілей [1, с. 42].

Прийняття стратегічних рішень не зводиться просто до висунення, оцінки та відбору варіантів. Цей процес проходить в умовах нестабільності зовнішнього середовища, що накладає певні обмеження і створює труднощі при плануванні, що підвищує небезпеку ризику. Кліф Боумен визначає складність при прийнятті рішень, яка породжує недоліки у стратегічних планах наступним чином:

- динамічний характер зовнішнього середовища швидко знецінює корпоративні плани, за винятком тих випадків, коли вони сформульовані в найбільш загальних термінах;
- ніколи не можна отримати інформацію у тій кількості та тієї якості, які необхідні для виконання всебічного аналізу внутрішнього і зовнішнього середовища або для того, щоб дозволити провести вичерпне дослідження альтернативних стратегій;
- особи, що приймають рішення, в змозі охопити не набагато більше, ніж досить обмежену і спрощену сукупність взаємопов'язаних змінних. Фактично вони усвідомлено спрощують складність проблеми, використовуючи, наприклад, поділ її на окремі керовані частини і потім розглядаючи їх послідовно;
- систематичні формальні процедури планування можуть виключити появу радикальних, але потенційно плідних ідей;
- там, де корпоративний план складається фахівцями з планування, пересічні менеджери (які повинні виконувати його) часто виявляють невдоволення щодо рішень, у прийнятті яких вони не брали участь. Крім того, співробітники планових відділів часто не мають доступу до життєво важливої інформації, якою володіють рядові менеджери;
- проблеми часто виникають при введенні нового процесу корпоративного планування [2, с. 11].

Механізм прийняття стратегічних рішень має досить складний характер, однак в узагальнюючому вигляді він представлений на рис. 1. Важливим моментом у цьому процесі є правильна постановка мети та завдання рішення, адже саме вони визначають напрям його розв'язання. Під час пошуку оптимального рішення виходять із порівняння очікуваного результату на підставі прогнозованих альтернатив, при цьому необхідно враховувати вплив некерованих факторів на наслідки реалізації прийнятого рішення, а також ступінь можливого

максимального ризику. Оскільки ухвалення рішення це не тільки наука, але й мистецтво, то прерогатива ухвалення рішення належить особі, що його приймає.

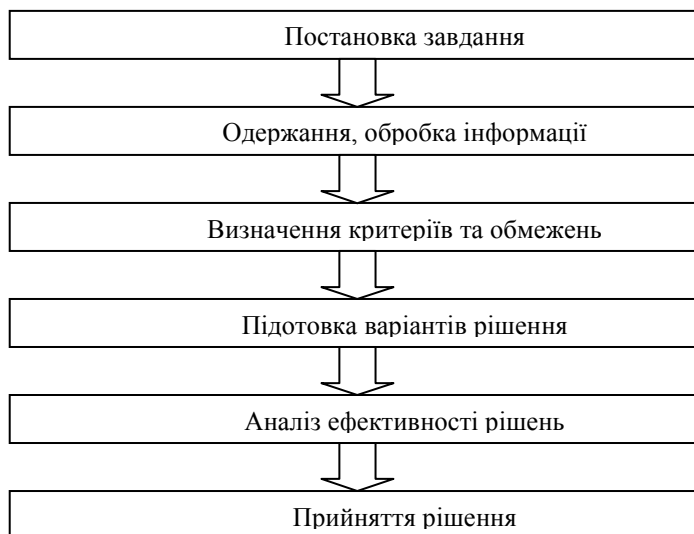

Рис. 1. Механізм прийняття стратегічних рішень

Разом із результатами експертизи під час ухвалення рішення управлінець враховує додаткову інформацію про об'єкт прийняття рішення, яка може бути доступна лише йому як керівнику. Крім того, він може бути схильний до різного ступеня ризику, віддавати перевагу тим або іншим способам досягнення результату, мати різний досвід реалізації тих або інших способів управлінського впливу на ситуацію тощо. Не виключена ситуація, коли керівник може не погодитися з жодним із запропонованих альтернативних варіантів. Тобто остаточне прийняття рішення, вибір прийнятної альтернативи може виявитися не менш складним процесом, ніж визначення, формулювання можливих варіантів [3, с. 15].

Отже, прийняття стратегічних рішень є одним з найскладніших елементів управління діяльністю підприємства. Процес прийняття стратегічних рішень можна представити як послідовність етапів, операцій і процедур, між якими існують прямі і зворотні зв'язки. Фактична кількість етапів, операцій і процедур визначається складністю, типом вирішуваної проблеми. Для підвищення ефективності прийняття стратегічних рішень необхідно:

- застосовувати сучасні технології стратегічного управління;
- автоматизовані системи підтримки процесу прийняття стратегічних рішень;
- налагоджена технологія залучення і використання експертів;
- підвищувати рівень освіти керівників всіх рівнів.

Література

1. Приймак В.М. Прийняття управлінських рішень: навч. посіб. / В.М. Приймак. – К.: Атїка, 2008. – 240 с.
2. Боумен К. Основы стратегического менеджмента: Пер. с англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М.: Банки и биржи, 1997. – 175 с.
3. Прийняття управлінських рішень: навчальний посібник / [Ю.Є. Петруня, Б.В. Літовченко, Т.О. Пасічник та ін.]; за ред. Ю.Є. Петруні. – [3-тє вид., переробл. і доп.]. – Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.

МЕТОДИ РОЗПІЗНАВАННЯ ЖЕСТИВ РУК ДЛЯ КЕРУВАННЯ КОМП'ЮТЕРОМ

Швачка О.О., ст. групи КІ-17дм

Науковий керівник – к.т.н., доц., Барбарук В.М.,

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Вступ. Перспективним напрямком розвитку інформаційних технологій є розробка нових способів забезпечення інтерфейсу людина-машина. Особливо перспективними для побудови інтерфейсів управління програмним та апаратним забезпеченням комп'ютерів є жести.

Метою роботи є аналіз роботи систем розпізнавання жестів, які розглядаються як системи машинного зору для виявлення та позиціонування жестів людини, та запропонування універсального методу який можна описати як, комбінування переваг декількох з методів описаних раніше.

Основний текст

Першим етапом будь-якої системи розпізнавання є збір даних. Інформація, отримана за допомогою зображення, обробляється для виділення області руки від фону. Цей етап називається локалізацією руки на зображенні. Після збору даних стає можливим використання первинної інформації про руку для фільтрації даних та видалення шумів на зображенні.

Наступним етапом буде визначення конкретних жестів на основі аналізу відфільтрованих даних, які несуть інформацію про рух руки. З цією метою проводиться процедура класифікації.

Kinect - безконтактний сенсорний ігровий контролер. Розроблений фірмою Microsoft. Заснований на додаванні периферійного пристрою до гральної консолі Xbox 360, Kinect дозволяє користувачеві взаємодіяти з нею без допомоги контактного ігрового контролера через усні команди, пози тіла, об'єкти або малюнки.

Leap Motion - датчик руху. Leap Motion створив новий пристрій, який використовує датчик руху. Leap Motion обладнаний парою інфрачервоних стерео-камер і трьома інфрачервоними світлодіодами.

Програмне забезпечення Leap Motion отримує дані з сенсорів і аналізує їх з врахуванням анатомії кистей, пальців, зап'ясть а також геометрії сторонніх інструментів. ПЗ містить модель людської руки і порівнює її з отриманими даними, визначаючи найкращу відповідність між ними. Сенсорні дані аналізуються покадрово і надсилаються драйвером у додатки, які підтримують Leap Motion. Отриманий додатком об'єкт Frame містить усі знайдені позиції, швидкості та сутності (кисті, пальці, предмети). Такі концепції, які охоплюють декілька кадрів (жести, рухи тощо), також оновлюються з кожним кадром.

Nintendo Wii Remote. Wii Remote - основний контролер для гральної консолі Wii компанії Nintendo. Головною особливістю Wii Remote в порівнянні з конкурентами є детектор руху, що дозволяє гравцям управляти персонажами гри і предметами на екрані рухом руки, або «вказуючи» на об'єкти, що відображаються на екрані.

Розпізнавання жестів по WiFi. Не секрет, що випромінювання WiFi дозволяє використовувати високоточні радары для вимірювання руху людей. На цьому принципі був заснований перший пасивний WiFi-радар, створений фахівцями з Лондонського університетського коледжу. Радар сканує приміщення крізь стіни і визначає точне місце розташування людей. Передбачалося, що пристрій стане в нагоді правоохоронним органам і армії.

Розуміючи основні проблеми існуючих рішень, виникає ідея створити універсальний метод який можна описати як, комбінування переваг декількох з методів описаних раніше.

Основні складові пропонуємого універсального методу:

- сегментація зображення та виділення руки на карті глибини;

- отримання дескрипторів які описують жест;
- зібрати статистику дескрипторів по кожному жесту;
- використовуючи один з методів машинного навчання обучити систему та отримати модель розпізнавання.

Сегментація - це процес розділення цифрового зображення на декілька сегментів. Один з основних і простих способів - це побудова сегментації за допомогою порога. Порог - це ознака (властивість), яка допомагає розділити шуканий сигнал на класи. Далі необхідно отримати руку на карті глибини. Після етапу сегментації ми отримаємо карту глибини на якій лише рука. Наступним кроком є отримання дескриптору одного жесту. Деякі задачі обробки та аналізу зображень передбачають виділення контуру зображення. Для знаходження контурів використовують ознаки зв'язності. Для побудови зв'язнісної моделі можна скористатися поняттями "сусідства". Відомо, що при квадратному растрі можлива чотиризв'язність (тобто сусідніми вважаються елементи, що прилягають до сторін); восьмизв'язність (тобто елементи, що дотикаються у кутах, також вважаються "сусідами").

Одиничний елемент $b(m, n)$ бінарної матриці $B(M, N)$ є зв'язаним, як що хоча б один з сусідніх з ним елементів $b(m, n + 1)$, $b(m + 1, n)$, $b(m + 1, n + 1)$, $b(m - 1, n)$, $b(m, n - 1)$, $b(m - 1, n - 1)$, $b(m + 1, n - 1)$, $b(m - 1, n + 1)$ є також одиничним, де m, n - координати елементу b . Потрібно знайти всі зв'язні точки в яких хоча б один сусід не належав області. Для цієї задачі можна використати алгоритм відстеження.

Далі необхідно знайти опуклу оболонку. Опукла оболонка множини точок X на евклідовій площині або у просторі - це мінімальна опукла множина, що містить X . Можна використовувати алгоритм швидкої оболонки, тому що його легко розпаралелити та узагальнити на довільну розмірність. В середньому складність алгоритму буде $O(n * \log(n))$, якщо кількість елементів підзадач буде лінійно зменшуватись зі сталим коефіцієнтом $k < 1$. В найгіршому випадку швидкість буде $O(n^2)$. Далі необхідно виконати знаходження дефектів опуклості. В результаті повинно бути від 0 до 4 таких дефектів, в залежності від жесту. В результаті отримаємо від 0 до 4 таких дефектів, в залежності від жесту.

Момент - це характеристика контуру, об'єднана з усіма пікселями контуру. Момент (p, q) визначається як:

$$m_{p,q} = \sum_{i=1}^n l(x, y) x^p y^q$$

Маючи необхідні ознаки можемо сформуванати вектор(дескриптор) та обробляти його як нам потрібно.

Висновки

Проаналізовано існуючі системи управління жестами як перспективний інтерфейс людина-машина. Такі системи дозволяють реалізувати дистанційне управління автоматизованими пристроями не тільки звичайними користувачами, а й людьми з вадами слуху і мови.

У статті запропоновано універсальний Метод взаємодії рухів людської руки з комп'ютером, який складається з переваг декількох різних методів.

Література

1. Опис сенсора Kinect[Електронний ресурс] –Режим доступу: [www/ URL : http://uk.wikipedia.org/wiki/Kinect/](http://uk.wikipedia.org/wiki/Kinect/) - 15.09.2018
2. Офіційний сайт Leap Motion[Електронний ресурс] – Режим доступу: [www/ URL : https://www.leapmotion.com/](https://www.leapmotion.com/) - 15.09.2018

ІНФОРМАЦІЙНИЙ КОНТУР УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПАТ “ММК АЗОВСТАЛЬ”

Андрєєв П.А. КІТ-17М

Кальянов А.В. д. мед. н., проф., с.м.с.

ДВНЗ “Приазовський Державний Технічний Університет”

Поява комп'ютерів і відповідного програмного забезпечення дала можливість розв'язувати різноманітні складні задачі і проводити глибокий аналіз існуючих проблем в окремих галузях економіки і соціальної сфери України, по-новому подивитись на результати діяльності суб'єктів господарювання. Інформаційне суспільство передбачає корінну зміну, яка полягає у перетворенні інформації і знань у головний професійно-виробничий потенціал особистості, суспільства та держави. Одна з таких спеціальностей – це інженер з автоматизації. До самостійної роботи з контрольно-вимірювальними приладами і засобами автоматизації допускаються особи не молодше 18 років, які пройшли медичний огляд, навчання, атестацію і мають посвідчення на право обслуговування систем автоматизації. Інженер з автоматизації це саме та ланка, яка завжди перебуває в потоці інформації, і будь-які зміни в його роботі з охорони праці не проходять повз нього.

Одним з головних пріоритетів роботи ПАТ «ММК Азовсталь» є забезпечення надійної та безаварійної роботи технологічного обладнання і створення безпечних умов праці на виробництві. На комбінаті ведеться цілеспрямована робота з навчання та підвищення професійного рівня спеціалістів з охорони праці, яким відводиться важлива роль у зниженні виробничого травматизму, яку інженер з автоматизації може бачити на корпоративних сайтах комбінату, і так само по корпоративній пошті.

У підрозділах управління автоматизації традиційно проходять дні охорони праці, в ході яких з персоналом проводяться роз'яснювальні бесіди з питань виробничої безпеки та стану робочих місць, оформлюються тематичні інформаційні стенди.

Управління автоматизації приділяє особливу увагу проведенню оглядів-конкурсів з охорони праці, спрямованих на підвищення ефективності контролю і прозорості системи управління охороною праці, що сприяє запобіганню травматизму та професійних захворювань на виробництві.

Аналіз світового досвіду розвитку такого постіндустріального процесу, як інформатизація, свідчить про її широке використання.

Інформаційні технології розглядаються як потужний важель економічного зростання України. Для цього необхідні значні стратегічні інвестиції у комп'ютерну і комунікаційну інфраструктуру, програми досліджень і розробок, освітню галузь.

Глобалізація сучасного інформаційного простору сприяє активізації та розширенню інформаційного обміну і розвитку міжнародного співробітництва, взаємодопомозі у розвитку галузей людського капіталу (освіта, наука, культура, охорони здоров'я екологія), малого і середнього бізнесу, розв'язання існуючих проблем розбудови інформаційного суспільства.

Глобальний процес зміни носіїв інформації та форм інформаційного обміну яскраво вплинув на розвиток охорони праці у сфері з автоматизації, яка привела до суттєвого зниження показників травматизму, загальної і професійної захворюваності.

Література

1. Шконда В.В., Кальянов А.В. Культурологічні засади професійно -особистісного становлення майбутніх фахівців.
2. Шконда В.В., Кальянов А.В. Глобалізація: оцінки, наслідки, регулювання.

СИСТЕМИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСОБИСТОСТЕЙ

Кардашов В.В. ст. гр. КІ-17зм

Науковий керівник к.т.н., доц. Барбарук В.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Існує велика кількість методів ідентифікації, причому багато які з них отримали широке комерційне застосування і використовуються вже немало років. Сьогодні в основі найбільш поширених технологій верифікації і ідентифікації лежить використання паролів і персональних ідентифікаторів або документів типу паспорта, водійських прав.

Задача виявлення обличчя на зображенні часто є "першим кроком", попередньою обробкою в процесі рішення задачі "вищого рівня". Проте і сама інформація про присутність і, можливо, кількість облич на зображенні може бути корисна для таких програмних продуктів, як охоронні системи та змістовна індексація бази зображень.

Незважаючи на велику різноманітність існуючих алгоритмів, можна виділити загальну структуру процесу розпізнавання осіб.

Рисунок 1 – Загальний процес обробки зображення особи при розпізнаванні

На першому етапі проводиться виявлення і локалізація особи на зображенні. На етапі розпізнавання проводиться вирівнювання зображення особи (геометричне та ярісне), обчислення ознак і безпосередньо розпізнавання — порівняння обчислених ознак із закладеними в базу даних еталонами.

У контексті побудови природного інтерфейсу людина-комп'ютер завдання локалізації обличчя знаходить своє застосування в підсистемі відстежування обличчя і його характерних рис для розпізнавання виразу обличчя, визначення його положення в тривимірному просторі для генерації команд комп'ютеру.

У машинному зорі часто зустрічаються дві модифікації завдання виявлення обличчя — локалізація обличчя і відстежування переміщення обличчя. Локалізація обличчя є спрощеним варіантом завдання виявлення, оскільки спирається на знання про те, що на зображенні є присутній одне і тільки одне обличчя.

Завдання виявлення обличчя на зображенні є більш ніж простим для людського зору, проте при спробі побудови автоматичної системи виявлення обличч доводиться зіткнутися з наступними складнощами:

- зовнішній вигляд обличчя, що сильно варіюється, у різних людей;
- навіть відносно невелика зміна орієнтації обличчя спричиняє за собою серйозну зміну зображення обличчя;
- можлива присутність індивідуальних особливостей (інша зачіска, вуса, борода, окуляри, зморшки, і так далі) істотно ускладнює автоматичне розпізнавання;
- зміна виразу обличчя;
- частина обличчя може бути невидима на зображенні;
- освітлення, баланс кольору в камері, спотворення зображення, що привносяться оптикою системи, якість зображення значною мірою впливають на зображення обличчя.

РОЛЬ ТЕСТУВАННЯ У ЖИТТЄВОМУ ЦИКЛІ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Торопов О.М. ст. гр. КІ-17зм

Науковий керівник к.т.н., доц. Барбарук В.М.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Більшість програмних продуктів, що випускаються сьогодні, є веб-орієнтованими програмами, розрахованими на роботу в інтернет-браузері. Ефективність тестування подібних додатків відрізняється в різних компаніях та організаціях. В епоху високої інтерактивності і взаємодії в процесі розробки програм, коли багато організацій використовують методологію Agile в тій чи іншій формі, автоматизація тестування часто стає необхідністю. Під автоматизацією навантажувального тестування мається на увазі використання інструментів для того, щоб багаторазово виконувати повторювані тести для програми, що тестується. Регресійне тестування є найбільш типовим прикладом застосування цього підходу [1].

Автоматизоване тестування володіє безліччю достоїнств, пов'язаних головним чином з високою швидкістю виконання тестів і можливістю виконувати однотипні тести знову і знову. Основними принципами навантажувального тестування являються: оцінка продуктивності та працездатності

Навантажувальне тестування, це тестування, у ході якого перевіряється продуктивність і працездатність системи при різному навантаженні й при різних системних ресурсах. Як мета тестування висувається перевірка на відповідність характеристик системи значенням, необхідним специфікацією, загальноприйнятим нормам. Для навантаження системи при тестуванні використовують різні вхідні дані й варіанти тестового оточення. Властиво навантажувальне тестування може бути розділене на кілька типів [2]:

- 1) Тестування продуктивності.
- 2) Тестування одночасного доступу до даних (Contention Tests)
- 3) Тестування навантаження.
- 4) Тестування стійкості (Endurance "Soak" "Longevity" Tests)
- 5) Стресове тестування.
- 6) Об'ємне тестування.
- 7) Тестування масштабованості.

Для того щоб краще зрозуміти запропонований метод аналізу, нижче буде приведена схема за якою проводиться навантажувальне тестування систем та побудова безпосередньо самих правил.

1. Побудова системи правил на основі аналізу рейтингових сайтів.
 - 1.1. Вибір списку найбільш рейтингових сайтів (Alexa.com).
 - 1.2. Формування сценаріїв навантажувального тестування для кожного типу перевірки.
 - 1.3. Проведення навантажувального тестування для кожного сайту.
 - 1.4. Обчислення метрик по обробленим сайтам.
 - 1.5. Побудова системи правил.
2. Формування сценарію тестування для досліджуваного сайту.
3. Навантажувальне тестування та обчислення метрик досліджуваного сайту.
4. Аналіз сайту та рекомендації :

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Орлик, С. Програмна інженерія. Тестування програмного забезпечення [Текст] / С.Орлик – М. : SWEBOOK, 2004. - 36 с.

2) Канер, С. Тестування програмного забезпечення. Фундаментальні концепції менеджменту бізнес -додатків [Текст] / С. Канер, Д. Фолк, Енг. - К.: Видавництво «Діасофт», 2001. - 544 с.

ПРОЕКТУВАННЯ ТА АНАЛІЗ МЕДИЧНОЇ БАЗИ ДАНИХ

Черкасов О.О. ст. гр. КН-18дм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Електронні медичні записи є однією з найбільш затребуваних сучасних ІТ інструментів, що дозволяють в одному місці концентрувати всю необхідну інформацію медичного характеру в одній базі даних.

Такий підхід дозволяє:

- лікарям отримувати вибірки по цікавлять критеріям, щоб виявляти оптимальні схеми лікування;
- швидко і оперативно освіжати інформацію з історії хвороби конкретного пацієнта;
- здійснювати підбір індивідуальних дозувань лікарських препаратів, що сприяє підвищенню ефективності лікування;
- знизити витрати на папір;
- унеможливити втрату медичних карт пацієнтів;
- автоматизувати передачу результатів аналізів з лабораторій лікуючим лікарям.

У дослідженні основним джерелом даних є форми CMS-1500, в яких прибрані всі персональні дані про пацієнтів, крім дати народження. Таким чином, ми маємо можливість працювати з реальними даними, але при цьому зберігається повна конфіденційність.

Дана база містить медичні форми CMS-1500 за п'ять років, від 2011 до 2016. Цього достатньо для ґрунтовного аналізу.

З метою конфіденційності прибрані всі особисті дані пацієнтів. Специфіка наявної бази даних пов'язана із запальними захворюваннями кишечника. У загальному випадку ми маємо можливість аналізувати таку інформацію:

- вік;
- стать;
- паління
- алергії;
- хронічні захворювання;
- діагноз, визначається набором ICD 9 кодів;
- процедури, пов'язані з кожним діагнозом визначається набором кодів СРТ;
- рецепти препаратів, процедур;
- операції;
- результати лікування, визначається набором аналізу та суб'єктивного почуття пацієнта - показника якості лікування;
- тривалість лікування цього часу, а в пацієнта призначається відповідних процедур та приписів.

Ґрунтуючись на обширній інформації, яка доступна в формах CMS 1500 можна проводити найрізноманітніші дослідження: починаючи від простого аналізу груп пацієнтів і закінчуючи складними завданнями прогнозування, аналізу методів лікування, аналізу результатів лабораторних досліджень з метою оптимізації методів лікування та побудови експертних систем. Але для дослідження даної атестаційної роботи обрана мета виявлення пацієнтів у яких висока ймовірність операцій пов'язаних із запальним захворюванням кишечника.

Основними полями для аналізу в даному випадку виступають діагнози і процедури, а також період часу проведення процедур. Оскільки мета аналізу прогнозування операцій, то не обхідно визначити які саме процедури пов'язані з досліджуваними операціями:

- СРТ коди від 44005 до 44346;
- СРТ коди від 44602 до 44701;
- СРТ коди від 45000 до 45190;
- СРТ коди від 45395 до 45999;
- СРТ коди від 46020 до 46060;
- СРТ коди від 46270 до 46320;
- СРТ коди від 49000 до 49084.

Для зручності усі дані розбиті по роках. Оскільки дані можуть бути не повними, тому для побудови прогнозної моделі може використовуватись пацієнт, у котрого була операція пов'язана із запальними захворюваннями кишечника, але за рік він не має жодного ICD 9 чи СРТ коду із коефіцієнтом відмінним від нуля, а отже дані не повні чи не статистичні. Таким чином необхідно попередньо обробити усі вихідні дані на випадок таких аномалій.

Алгоритм прогнозування розпочинається із знаходження усіх пацієнтів, що мали будь яку операцію пов'язану із запальними захворюваннями кишечника. Далі вони розбиваються на дві групи: група для подальшого аналізу та побудови прогнозної моделі, та контрольна група для перевірки прогнозування. На наступному кроці виконується аналіз даних передуючих операції. Використовуються дані передуючих на рік, а отже пацієнти 2011 року не мають достатньої інформації.

На рисунку 1 загреговані параметри точності алгоритмів K-Means, Fuzzy C-Means, PAM, CLOPE, DBSCAN відносно медіан по роках попередніх значень.

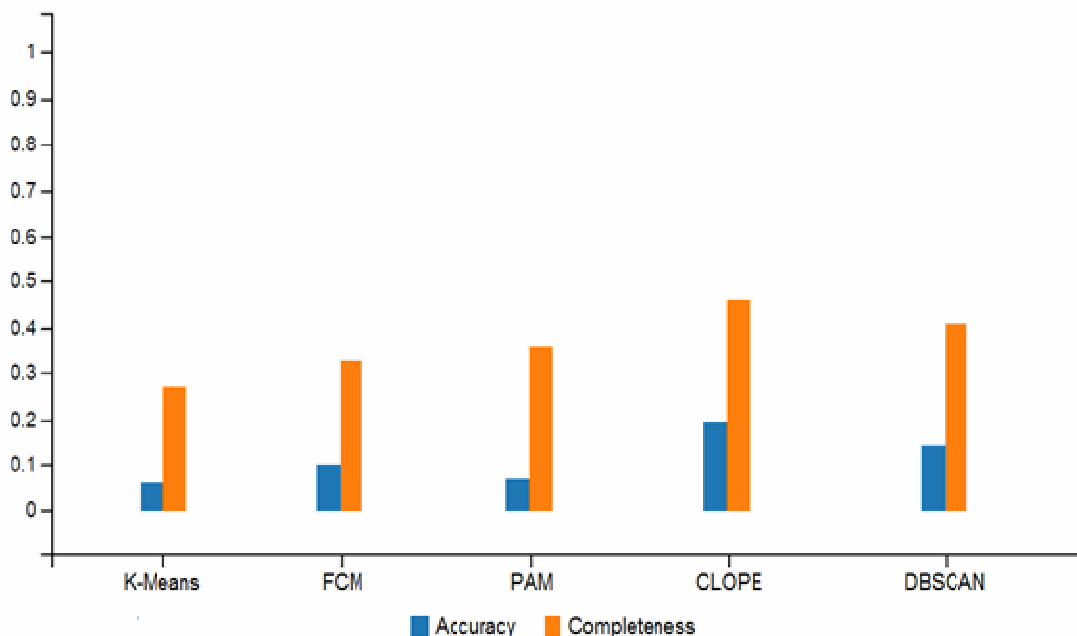

Рисунок 1 – Точність алгоритмів

Таким чином можна зазначити що алгоритм CLOPE має найбільші показники, а отже в нашому дослідженні він виявився найбільш ефективним.

Але взагалі параметри точності занадто низькі для якогось практичного застосування. Для підвищення точності необхідно більше параметрів для порівняння і більш точні експертні оцінки. Також для поліпшення результатів можна застосувати для кластерного аналізу метрику із коефіцієнтами, але для цього також необхідні експертні дані.

Загалом, для отримання більш точних результатів кластерного аналізу замало для таких складних даних. Для подальшого дослідження необхідно використовувати більш складні методики такі, як нейронна мережа чи лінійна регресія.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Кулаичев А.П. Методы и средства комплексного анализа данных. [Текст] – М.: ИНФРА- М, 2006.
- 2) Frank Wharam, Jonathan P. Weiner, “The Promise and Peril of Healthcare Forecasting.” [Текст] Am J Manag Care. 2012

ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ECALL В УКРАЇНІ

Замота П.Ю., ОПЗТ-17дм,

Наукові керівники: Ключев С.О., доц., к.т.н., Водолазський О.О., ст. викл.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Чотири роки тому Єврокомісія у вигляді особливої заходи по зменшенню смертності від ДТП, прийняла рішення, згідно з яким до 31 березня 2018 року всі країни ЄС повинні створити у себе необхідні інструменти для роботи особливої аварійної служби eCall. Ця технічна інфраструктура, яка називається «Центром тривоги», повинна приймати і обробляти інформацію, що надходить від автомобілів, що потрапили в аварію [1].

Попросту кажучи, eCall - це централізована система автоматичного зв'язку машини, що потрапила в ДТП, з аварійною службою 112.

Тепер з 1 квітня 2018 року в усіх країнах Євросоюзу заборонено продавати нові автомобілі, не оснащені системою eCall для автоматичного оповіщення про ДТП.

eCall - це пристрій встановлюється в автомобіль, а в момент аварії, коли в машині певні датчики подають сигнал, наприклад, про спрацювання подушки безпеки, eCall автоматично посилає рятувальникам повідомлення про ДТП із зазначенням точного місця розташування авто. У салоні автомобілів також з'явиться кнопка «SOS», за допомогою якої також можна буде відправити сигнал порятунку, наприклад, свідком ДТП.

Оснащувати автомобілі необхідним обладнанням повинні автовиробники, які на сьогодні практично всі приєдналися до цієї новації. Відправлений автомобілем сигнал «SOS» надходить рятувальним службам, після чого вони миттєво реагують, виїжджаючи на місце події [2].

В Україні витратять 6 мільярдів на безпеку руху [3].

Наявність в автомобілях пристрою eCall, за прогнозами вчених і експертів, на 40-50% скоротить час прибуття рятувальних служб. А значить, в масштабах ЄС це може врятувати життя понад 2000 осіб на рік.

Автоматичний сигнал eCall - це екстрений виклик, який здійснюється за допомогою мобільної мережі. В результаті нього рятувальники отримують дані про місцезнаходження ДТП, точний час аварії, і тип транспортного засобу. Це дозволяє аварійним службам заздалегідь визначати тип і розмір рятувальної операції.

Транспортний засіб встановлює мобільне з'єднання через мережу, а для ідентифікації автомобіля в мережі використовується SIM-карта, схожа на ту, яку використовують звичайні мобільні телефони. Тому всім країнам ЄС для безперешкодної роботи системи довелося внести законодавчі зміни в роботу операторів мобільного зв'язку. Тепер їх зобов'язали безкоштовно передавати дзвінки даної служби.

Варто розуміти, що система eCall не веде постійний моніторинг місцезнаходження автомобіля. У звичайному стані вона знаходиться в сплячому режимі, і «прокидається» тільки під час аварії. Тому, автомобілістам не варто турбуватися з приводу безпеки персональних даних.

Необхідність створення такої системи вже давно була усвідомлена європейцями. Схожа технічна інфраструктура вже давно працює в таких країнах, як США - там вона називається OnStar, і в Бразилії - Simrav. Ця ж технологія, до речі, допомагає знаходити і викрадені автомобілі.

Література

1. Положення про систему управління безпекою руху поїздів у Державній адміністрації залізничного транспорту / Наказу МІУ від 1.04.2011р. No27. зареєстровано в МІО України 17 червня 2011 р. за N729/19467. - К., 2011р. - 78с.

2. Самсонкін В. М., Бойнік А. Б., Соколов О. Й. Безпека руху на залізничному транспорті. Ч.1/ Навчальний посібник. - Київ: КУЕТТ, 2005. - 180с. (No337 бібліотека ДЕТУТ).

3. Збірник нормативних документів з безпеки руху, що регламентують роботу господарства перевезень / Т. О. Шалаєва, С. А. Тітов. Наказ від 18.04.2007 No228-Ц. - Київ: УЗ, 2007. - 323с.

РОЗРОБКА СЕРВІСУ ІНТЕГРАЦІЇ КОМП'ЮТЕРНИХ СИСТЕМ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ТРАДИЦІЙНУ СИСТЕМУ ОСВІТИ

Коваленко В.Є ст. гр. КІ-17дм, Сафонова С.О. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Метою даної роботи є проектування клієнт-серверного додатка для інтеграції систем веб-освіти в традиційну освітню систему.

Дистанційне навчання через Інтернет має безліч вагомих переваг перед традиційними формами навчання: можливість займатися в зручний час і в зручному місці; постійна доступність навчального матеріалу, спілкування з викладачами та однокурсниками; можливість оволодіння сучасними комп'ютерними і телекомунікаційними технологіями.

Якщо порівнювати витрати на навчання за традиційними формами освіти і витрати на дистанційне навчання, то можна прийти до висновку, що дистанційне навчання економічно більш ефективно. Так, наприклад, із загальних витрат на навчання можна відняти витрати на проїзд до місця навчання, проживання та харчування в період навчання. Крім того, час для вивчення матеріалу вибирається студентом самостійно, що дозволяє людині більш гнучко використовувати свій час, значно економити його для інших важливих справ.

Використання дистанційних систем навчання разом з традиційною системою освіти можна вважати одним з етапів побудови системи кібер-університету.

Розумний кібер-університет – метрична культура соціально-технологічних відносин, яка об'єднує в мережу кадри і розумну інфраструктуру, для виконання актуальних наукових досліджень і підготовки затребуваних ринком фахівців з академічними і науковими ступеннями шляхом адекватного моніторингу та хмарного управління оцифрованими науково-освітніми процесами і явищами в цілях залучення інвестицій і досягнення високої якості життя співробітників.

Сформульована наступна концепція проекту:

- для студента система повинна дозволяти автоматизувати процес підтвердження проходження курсу, передбаченого навчальним планом у різних дистанційних системах навчання, використовуючи веб-клієнт;

- для викладача або співробітника деканату система повинна спростити процес контролю проходження студентом дисциплін, передбачених навчальним планом в дистанційних системах навчання, а також автоматизувати процес зачитування пройдених курсів в якості контролю вивчення дисципліни.

Для досягнення мети роботи вирішено наступні завдання:

- розглянуто існуючі системи дистанційного навчання та способи їх впровадження в традиційну систему освіти;
- досліджено можливості використання систем дистанційного навчання в рамках вищої освіти в Україні і вибрано процедури контролю вивчення дисципліни, передбаченою навчальним планом;
- розроблено модель взаємодії систем дистанційного навчання з традиційною системою освіти, проаналізовано різні підходи до реалізації цієї моделі;
- вибрано стек технологій та середовище розробки програмного продукту;
- розроблено прототип програмного забезпечення для впровадження системи дистанційного навчання в традиційну систему освіти, що наочно демонструє можливість практичного використання розробленої моделі взаємодії.

Запропонована модель є значним кроком до удосконалення процесу навчання.

Розроблений у результаті цієї роботи прототип може стати частиною одного з сервісів, що формують розумний кібер-університет, а саме частину послуги надання освітніх послуг у вигляді масових відкритих онлайн курсів.

ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРОВО-ЧАСОВИХ КОДІВ В ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ З ТЕХНОЛОГІЄЮ МІМО

Швирьов О.К. студ. гр. ІКІ_м-17-1, Марчук В.С. проф.кафедри ІКІ, к.т.н., доц.

Харківський національний університет радіоелектроніки

При використанні традиційних технологій передачі і прийому сигналів в телекомунікаційних системах для збільшення швидкості передачі даних може знадобитись надмірно висока випромінювана потужність або велика смуга частот, що не завжди може бути реалізовано. Крім того, розширення спектра сигналу, як правило, тягне за собою перехід на більш високі несучі частоти. На високих частотах за відсутності прямої видимості для таких систем зв'язку може істотно знизитися дальність зв'язку. Тому для досягнення високих швидкостей передачі необхідна розробка нових телекомунікаційних технологій.

Теоретичні дослідження і отримані практичні результати показали дуже високу ефективність використання в системах зв'язку багатоантенних передавальних і прийомних структур, коли між передавачем і приймачем встановлюється декілька просторових каналів з багатьма входами і виходами. Такі системи називають системами МІМО (Multiple Input Multiple Output).

У «чистому» вигляді МІМО системи, як правило, не застосовуються. Це пояснюється рядом причин. Передача сигналів на одній частоті може призводити до замирань. Складно розділити просторові канали на прийомі при обмежених можливостях створення високонаправлених антенних структур на передачу і прийом через обмеження на їх габарити.

З метою подолання перерахованих вище недоліків в основу роботи ряду систем МІМО покладено використання ортогональних кодів різних типів. Це дозволяє вирішувати завдання розділення просторових каналів, зменшення міжканальних і міжсимвольних спотворень і, в кінцевому рахунку, знизити рівень бітових помилок BER. Однак виграш у величині BER досягається або за рахунок втрат часу на передачу, або за рахунок розширення смуги займаних частот. Ведуться дослідження з розробки нових і вдосконалення існуючих ортогональних просторово-часових кодів з метою досягнення найбільшого кодового виграшу в системах МІМО по пропускній здатності або ймовірності помилок на біт.

Використання ортогональних просторово-часових кодів дозволяє підвищити якість передачі інформації в швидкісних телекомунікаційних системах МІМО. Спільне рознесення в просторі і в часі може дати ряд позитивних властивостей системі МІМО. Кодовий виграш

оцінюється в зменшенні ймовірності помилки на біт в порівнянні з такою ж системою з просторовим рознесенням, але без кодування.

Були запропоновані критерії оцінки просторово-часових кодів і на їх основі спочатку були запропоновані просторово-часові ґратчасті коди (Space Time Trellis Codes) STTC. Однак декодування цих кодів досить складне.

Працюючи над вирішенням завдання щодо спрощення процесу декодування STTC в 1998 році Аламоуті (Alamouti) запропонував новий підхід до розділення MIMO-сигналів на приймальній стороні. Схема, що названа по імені автора, відноситься до класу ортогонального просторово-часового блокового кодування (OSTBC, Orthogonal Space-Time Block Codes).

MISO (Multiple Input Single Output) - схема Аламоуті використовується в стандарті IEEE 802.16-2004 (WiMAX). Згідно з даними корпорації Intel, таке кодування в умовах багаторазових перевідбиттів дозволяє, в кінцевому рахунку, отримати виграш у відношенні сигнал-шум близько 5 дБ для модуляції BPSK і до 10дБ - для 64-QAM.

Слід зазначити, що система Аламоуті 2x1 не дає виграшу з пропускнуої здатності, її основне призначення підвищення якості передачі інформації.

Перевага схеми Аламоуті в простоті алгоритму декодування.

У наступних роботах було зроблено узагальнення схеми Аламоуті на більше число антен на передавальній і приймальній стороні в системах MIMO.

Одне з ключових, позитивних властивостей просторово-часових блокових кодів STBC отриманих з ортогональних форм, є те, що символи даних можуть бути відновлені в приймачі з використанням тільки лінійної обробки.

Просторово-часові блокові коди мають швидкий алгоритм декодування. Відповідно до виду модуляції, що використовується, їх можна розділити на два класи: коди на основі дійсних та коди на основі комплексних ортогональних форм. Перші пов'язані з дійсними видами модуляції, а другі - з комплексними. Коди на основі комплексних ортогональних форм вивчені найменше.

Альтернативний методу Аламоуті підхід до просторово-часового кодування полягає в використанні мультиплексування сигналів за принципом магічного квадрата. Цей механізм дозволяє застосовувати систему з 2M випромінювачів, що працюють на приймальну цифрову антенну ґратку з 2M елементів.

Магічний квадрат порядку n являє собою квадратну таблицю чисел розміром $n \times n$, заповнену цілими числами від 1 до n^2 . Сума чисел в кожному рядку, в кожному стовпці, а також в двох головних діагоналях повинна бути однаковою.

Метод магічного квадрата ефективніше схеми Аламоуті за ймовірністю помилок на біт при швидких завмираннях сигналів на трасі поширення. Якщо відношення сигнал-шум складає 18 дБ, метод магічного квадрата забезпечує ймовірність помилки, на два порядки меншу, ніж метод Аламоуті. У той же час при повільних завмираннях картина змінюється на протилежну, хоча і з меншим розривом за значенням ймовірності помилок.

Просторово-часові ґратчасті коди (Space Time Trellis Codes) STTC на відміну від блокових кодів STBC при малому числі антен дають приблизно такі ж показники ефективності. Однак вони дозволяють отримати додатковий виграш при збільшенні числа антен ціною ускладнення декодування. Причому зі збільшенням числа антен і числа станів в ґратці коду складність алгоритмів декодування істотно зростає.

Просторово-часові ґратчасті коди використовують згорткові коди для введення в потоки сигналів, що передаються, кореляції в часі і просторі.

Ведуться роботи по розробці нових просторово часових кодів для систем MIMO. У зв'язку з роботами по багатополізаційним системам MIMO особливий інтерес представляє

розробка ортогональних просторово-часових поляризаційних кодів OSTPBC (Orthogonal Space Time-Polarization Block Codes) для застосування їх в системах MIMO.

Система MISO з OSTPBC значно краще класичної схеми Аламоуті по ймовірностям помилок на біт і рівноцінна класичній схемі Аламоуті 4x2.

Література

1. Tarokh V., Jafarkhani H., Calderbank A. R. Space-time block coding for wireless communications: Performance results. // IEEE Journal on Selected Areas in Communications, vol. 17, pp. 451-460. March 1999.
2. Chen Z., Yuan J., Vucetic B. Improved space-time trellis coded modulation scheme on slow Rayleigh fading channels // Electronics Lett., vol.37, pp. 440-441. 29 Mar., 2001.
3. Beata J. Wysocki, Tadeusz A. Wysocki, Sarah Spence Adams. On an Orthogonal Space-Time-Polarization Block Code // Journal of Communications. Vol. 4, no. 1. February 2009, pp. 20-25.

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ДОВКІЛЛЯ

Лесик В. А., студентка групи ІІІ-16-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Комп'ютерні технології все глибше і глибше проникають в наше життя. З початком 21-го століття людство зробило величезний прорив в розвитку робототехніки. Сучасні роботи вдало повторюють рухи та дії людей, мають схожий вигляд, а іноді їх, навіть, складно відрізнити від людей. Але цього замало. Головне завдання полягає в тому, щоб навчити роботів самостійно думати і реагувати на будь-які зміни. Хоча й досі вчені в повній мірі не змогли реалізувати весь потенціал штучного інтелекту, на щастя, експерти обіцяють дати машині вміння мислити аналітично.

Звичайно, вчені та науковці багато говорять про те, що штучний інтелект може знищити наш світ і людей разом з ним. Та й взагалі, для більшості людей «штучний інтелект» для це два страшних незрозумілих слова що символізують захоплення світу роботами, його кібернетизацію та роботизацію. Але насправді все не так. Штучний інтелект може бути дружнім та корисним для людини.

Людство стикається щоразу з гіршими й гіршими проблемами, які люди не здатні вирішити самостійно. Бездіяльність може призвести до тих жахів, які показують в пост апокаліптичних фільмах. Штучний інтелект допомагає вирішувати такі проблеми, або, хоча б, мінімізувати їхній пагубний вплив.

Природні катастрофи передбачати неймовірно складно, а нанесені ними збитки ще складніше відшкодувати. Серед усіх стихійних лих, за даними ЮНЕСКО, землетруси займають перше місце у світі за заподіяною економічною шкодою і кількістю загиблих. Протягом десятиліть вчені намагаються передбачити виникнення землетрусів, щоб попередити людей. З появою штучного інтелекту вчені отримали новий інструмент – нейронні мережі, які дозволяють отримувати і обробляти значно більший об'єм інформації, ніж раніше. Поступове вивчення природи землетрусів за допомогою нейромереж допомагає знайти ознаки, за якими можна передбачити появу землетрусів.

Для того, щоб вивчити природу землетрусів, вимірюють безліч показників не тільки природних, а й штучних землетрусів. За допомогою нейромереж дані обробляються, і в результаті знаходять такі параметри, за якими можна зрозуміти, де і в який час повинен відбутися катаклізм. Крім того, алгоритм може не просто передбачити час і місце події, але він також показує деякі характеристики, про які раніше можна було тільки здогадуватися. Попереду ще багато роботи, в тому числі, підвищення точності системи та налаштування на функціонування в режимі реального часу, щоб можна було передбачати ще швидше.

Океани займають приблизно 71% земної поверхні і є домом для більш ніж 91% живих організмів. Океани – це місце, де з'явилося життя і де воно продовжує процвітати донині. Але люди майже нічого не роблять, щоб захистити це джерело життя. Наприклад, Великий Кораловий Риф поступово вмирає. Корали перетворюються в твердий, мертвий вапняний скелет. Величезні території, де раніше вони жили, перетворилися на кладовища, які лише нагадують про те, наскільки сильно люди впливають на довкілля. Браконьєрство продовжує процвітати, незважаючи на спроби різних країн вирішити проблему, обмежити вилов риби і вбивство морських ссавців.

У 2016 році організація The Nature Conservancy запустила систему, створену на основі штучного інтелекту. Вона використовує комп'ютерний зір і технологію машинного навчання, схожу до тієї, що використовується при розпізнаванні обличч. Система дозволяє відстежувати човни і судна в режимі реального часу. Це дозволяє вчасно запобігати діям злочинців. Що до браконьєрів, то їхні переміщення в режимі реального часу можна побачити на сайті Global Fishing Watch. Для цього використовується система SkyTruth, яка обробляє дані супутників для визначення напрямку руху великих і малих кораблів. За весь час існування система виявила близько 86 000 суден браконьєрів.

А що ж в майбутньому? В майбутньому нас чекає ще більше. Завдяки штучному інтелекту, незабаром вчені зможуть використовувати роботів та інші пристрої для очищення навколишнього середовища і скорочення наслідків забруднення повітря і води. Вдосконалене програмне забезпечення дозволить машинам виявляти потенційні забруднювачі, такі як вихлопні гази або небезпечні відходи. Крихітні організми будуть споживати відходи, залишаючи при цьому недоторканою біологічну матерію, тим самим зводячи до мінімуму шкоду екосистемі.

Також розумне програмне забезпечення допоможе обмежити забруднення повітря, що відбувається в результаті промислових і виробничих процесів. Більшість заводів викидають в атмосферу побічні продукти. Деякі заводи вже користуються програмами штучного інтелекту для того, щоб визначити "модель горіння" і змінити виробничі процеси, зводячи, тим самим, до мінімуму забруднення навколишнього середовища.

Проте, вчені постійно працюють, намагаючись знайти нові способи застосування штучного інтелекту для вирішення сучасних проблем. І поступово фахівцям вдається просунутися в цьому питанні, а нам залишається стежити і чекати результатів їхньої діяльності.

КОНТРОЛЬ НАВАНТАЖЕНЬ НА ПРАЦІВНИКА ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ РЕГЛАМЕНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЧНИМ ПРОЦЕСОМ

Лабжинська М.Ю. аспірант, Володченко Н.В. к.т.н., доцент

Національний університет харчових технологій НУХТ

Нормування часу для робітників України здійснюється відповідно «Кодексу законів про працю України». Статутом кожного підприємства, а також посадовою інструкцією та посадовими обов'язками для кожного працівника передбачається норма часу на виконання певних видів робіт. Але в процесі трудової діяльності з різних причин можуть відбуватися порушення норм часу, коли працівник використовує більше часу на одну й ту саму роботу, ніж це передбачено нормативно-технічною базою. Для виявлення відхилень від норм часу на виконання роботи застосовують фотографію робочого часу [1].

Для попередження фізичного і психофізіологічного перенавантаження робітника шляхом зменшення нераціонального використання робочого часу необхідно проводити дослідження втрат та затрат робочого часу при виконанні робіт регламентованих технологічним процесом.

В роботі проведено дослідження витрат та затрат робочого часу праці лаборантів типового зернозаготівельного елеватора, що дозволяє підвищити трудову дисципліну на підприємстві та збільшити ефективність використання робочого часу, а також зменшити простої обладнання, що упередить фізичне та психофізіологічне виснаження працівників, підвищить ефективність роботи підприємства та збільшить обсяги виробництва.

Нормовані витрати робочого часу підрозділяються на наступні види: підготовчо-заклучний час, оперативний час, час обслуговування робочого місця, перерв на відпочинок і особисті потреби. Тривалість підготовчо-заклучного часу і склад підготовчих дій в кожному окремому випадку при виконанні відповідних дій суттєво відрізняються.

Проведені дослідження показали, що усунення сторонньої роботи та втрат робочого часу дозволить здійснити підвищення продуктивності праці на 7,26 %. Застосувавши одночасно три можливих шляхи підвищення продуктивності праці можна досягти підвищення ефективності праці робітників майже на 11 %, що позитивно відобразиться на об'ємі заготівель підприємства.

Висновки. Світовий досвід діяльності будь-якого промислового підприємства ґрунтується на ефективній роботі і досягається лише за умови високого рівня організації безпеки на виробництві. Визначення необхідних затрат і результатів праці, витрат робочого часу техника-лаборанта 1-ої категорії елеватора було проведено у реальних умовах праці й обслуговування робочого місця діючого підприємства шляхом проведення фотографії робочого часу. Проведений розрахунок фактичних затрат часу дозволив виявити втрати часу та недоліки у трудовій дисципліні та порушення технологічного процесу.

Література

1. Колесник А.М. Формування комплексу заходів скорочення втрат робочого часу в організації/ А.М. Колесник, В.А. Літинська// *Економіка і суспільство*, –№6, Мук., 2016. С. 167-172.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ АПАРАТНИКА НА ПЛАЗМОВИХ УСТАНОВКАХ

Шибіста Я.М., група ОМС-17-М

Керівник Кальянов А.В., проф., д.мед.н., с.н.с.

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Робота апаратника на плазмових установках у галузі машинобудування відповідно тарифно-кваліфікаційного довідника відноситься до 4, 5 та 6 розрядів [1]. Праця є важкою, тому необхідно забезпечити безпечні умови праці, за яких вплив на працівника небезпечних і шкідливих виробничих чинників не перевищує гранично допустимих значень.

Метою даного дослідження є розробка заходів, які будуть забезпечувати ці умови.

В процесі роботи на апаратника на плазмових установках можливий вплив наступних небезпечних і шкідливих виробничих факторів: рухомі частини виробничого обладнання; вироби, які пересуваються, заготовки, матеріали; підвищена температура поверхонь, обладнання, матеріалів; підвищений рівень шуму на робочому місці; високе напруження в електричній мережі; підвищений рівень статичної електрики; недостатня освітленість робочої зони; підвищена яскравість світла; гострі кромки, задири на поверхні заготовок; запиленість робочої зони; статичні і динамічні фізичні перевантаження.

Особливо шкідливими є плазмове напilenня, плазмово-хімічна обробка та плазмова напівавтоматична різка, тому що ці види обробки мають у сукупності найбільш багато небезпечних та шкідливих факторів (фізичних, хімічних та психофізіологічних). Наприклад, під час плазмового напilenня на робітника діють наступні фактори: шум, ультразвук,

аероіонізація, ультрафіолетове та інфрачервоне випромінювання, виділення оксидів азоту, а також емоційна та фізична напруга (статична і динамічна).

Через дію психофізіологічних шкідливих чинників може виникати погіршення гостроти зору, швидкості реакції людини на небезпечні виробничі фактори, емоційної стійкості, реакції на об'єкт, що рухається, орієнтації у замкнутому просторі, що підвищує ризик виникнення виробничих травм та захворювань.

Плазмова обробка металу є основним джерелом забруднення виробничої атмосфери аерозолем, склад якого залежить від застосовуваних порошків і оброблюваного металу. Домінуючими шкідливими речовинами, що виділяються в навколишнє середовище при плазмовій обробці, є оксиди азоту і озон, концентрації яких перевищують ГДК в 10 разів. Проблема корінного оздоровлення умов праці може бути вирішена тільки автоматизацією процесу, що виключить перебування робітників в зоні сукупної дії шкідливих факторів. Проте при плазмовій обробці обов'язковим є пристрій надійної місцевої вентиляції і застосування засобів індивідуального захисту органів слуху і очей. При інтенсивній роботі машини необхідно оснащення ефективного місцевого відсмоктування пилу.

При роботі плазмових пальників виникають високочастотні звукові та ультразвукові коливання. Сумарний рівень звукового тиску становить в робочій зоні 120-130 дБ, що перевищує гранично допустимі рівні.

При організації робочого місця слід вжити таких заходів щодо зниження рівня шуму: ділянка, де експлуатується установка, повинна мати шумопоглинальну огорожу; зони з рівнем звуку вище 80 дБ повинні бути позначені знаками з техніки безпеки. Операції у витяжних шафах і спеціальних камерах дозволяють значно знизити рівень звукового та ультразвукового тиску в робочій зоні.

При плазмовій обробці металу працівники можуть піддаватися підвищеній ультрафіолетовій, видимій та інфрачервоній радіації. Інтенсивність ультрафіолетового випромінювання залежить від напруги, яка подається на плазмові установки, властивостей напилюваного порошку і газу, а також конструкції пальника.

Вплив таких факторів, як іонізуюча, підвищена ультрафіолетова та інфрачервона радіація, високочастотний шум і ультразвук, забруднення повітря аерозолями вимагає проведення комплексу захисних заходів: укриття установок у витяжних шафах, застосування шумопоглинаючих насадок на пальник, використання засобів індивідуального захисту органів зору, слуху, лиця.

Валове виділення пилу при інтенсивній роботі однієї машини сягає 2 кг/ч і при відсутності місцевого відсмоктування вміст пилу в робочій зоні сягає 2000 мг/м³. Великим недоліком цього процесу є шум, що в поєднанні з ультразвуковими коливаннями частотою 50-4000 Гц вимагає розробки спеціальних заходів щодо захисту органів слуху працюючих. Особливо несприятливим є сильне випромінювання (ультрафіолетове і інфрачервоне), що супроводжує плазмове різання та інші види плазмової обробки металів.

З метою електробезпеки необхідне проведення наступних заходів щодо захисту працюючих від ураження електричним струмом: ізоляція проводів, застосування малих напруг, укриття відкритих струмоведучих частин, розміщення їх на недоступній висоті, сигналізація, заземлення, занулення [2].

Для забезпечення пожежної безпеки створюють протипожежні перешкоди, розробляють плани евакуації з будівель та обладнання системами пожежної сигналізації, запуск яких може здійснюватись автоматично або вручну.

Для зменшення перевантажень і втоми застосовується раціоналізація внутрішньозмінних режимів праці та відпочинку, а також застосування засобів профілактики (молоко, лікувально-

профілактичне харчування, вітамінні препарати і ін.), що сприяють нейтралізації шкідливого впливу виробничих факторів і підвищенню опірності та стійкості організму до цих дій.

Враховуючи результати здійсненого аналізу несприятливих чинників виробничого середовища та характеру виробничого процесу при роботі апаратника на плазмових установках 6 розряду, існує потреба розробки та реалізації додаткових інженерно-технічних та санітарно-гігієнічних заходів, до яких належать: забезпечення належних умов праці на робочих місцях, безпеки технологічних процесів, машин, устаткування, проведення їх планово-профілактичного, капітального ремонтів; забезпечення оснащення приміщень, обладнання та робочих місць необхідними засобами колективного захисту, а також модернізація або заміна старого обладнання, що не задовольняє сучасним вимогам безпеки й охорони праці та санітарно-гігієнічних нормативів; безкоштовне забезпечення працівників спецодягом, спецвзуттям та іншими засобами індивідуального захисту. Також необхідно забезпечити в разі необхідності безкоштовне проведення позачергового медичного огляду працівника, якщо стан його здоров'я не дозволяє йому виконувати трудові обов'язки.

В результаті дослідження було розроблено інструкцію з охорони праці для апаратника на плазмових установках у відповідності з Законом України «Про охорону праці», чинними нормативно-правовими актами в цій галузі, Положенням про розробку інструкцій з охорони праці (НПАОП 0.00-4.15-98) на термін 1-2 роки. Інструкція при її ретельному дотриманні дозволяє зробити працю апаратника на плазмових установках більш безпечною та допомагає уникнути багатьох виробничо-професійних ризиків для життя і здоров'я працівників.

Література

1. Національний класифікатор України «Класифікатор професій» ДК 003:2010 Випуск 42 Оброблення металу [Електронний ресурс] : Режим доступу: https://hrliga.com/docs/327_KP.htm
2. Жидецкий В.Ц., Джигирей В.С., Мельников А.В. Основы охраны труда. Учебник. – Изд. 2-е, дополненное. – Львов: Афиша, 2000. – 351 с.

СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ: ПРОБЛЕМАТИКА ТА МЕТОДИ РІШЕННЯ

Степанов О.О.

Науковий керівник: ст.викл. кафедри ОП ХНУРЕ Сердюк Н.М.

Хакрівський національний університет радіоелектроніки

Метою цієї роботи є аналіз сучасного стану соціального страхування, що стосується виробничого середовища, знаходження чинників виникнення цих проблем та засобів щодо усунення цих проблем. Будь-яка діяльність потенційно небезпечна. Ця головна аксіома безпеки життєдіяльності констатує факт постійної присутності чинників небезпеки. Оскільки протягом усього свого життя людина здійснює розумову та фізичну діяльність, а в основному це відбувається на роботі, тобто під час праці на виробництві чи у компанії тощо, людина постійно ризикує потрапити у аварію на виробництві, стати жертвою несправності техніки або під тривалим негативним впливом навколишнього середовища отримати інвалідність чи професійне захворювання.

З точки зору безпеки життєдіяльності, соціальне страхування – це міра щодо ліквідації наслідків небезпеки, яка спрямована на прискорене відновлення погіршеного стану людини, які з'явилися незалежно від волі застрахованого та зумовили шкоду для здоров'я, втрату, зниження працездатності або смерть застрахованого. Нещасні випадки мають такий параметр, як страховий ризик – це ймовірність виникнення того чи іншого страхового випадку. Особливістю страхового ризику в соціальному страхуванні від нещасних випадків на виробництві є те, що він пов'язаний виключно з трудовою діяльністю застрахованого. Застрахованою є та особа, на користь якої здійснюється страхування. Це можуть бути

громадяни та члени їх сімей. Страховиком є Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України, а об'єктом страхування – життя застрахованого, його здоров'я та працездатність. У разі фіксування страхового випадку складаються акти та облікова картка, які зберігаються на підприємстві протягом 50 років. Застрахованим особам або членам їх сімей, у разі смертельного випадку, видається страхова сума у розмірі, передбаченим законодавством України або Фондом соціального страхування України, наприклад, у випадку інфікування вірусом імунодефіциту під час виконання професійних обов'язків на роботі призначається страхова сума у розмірі 50 неоподаткованих мінімумів доходів громадян, у випадку становлення застрахованому III групи інвалідності проводять виплату у розмірі 50% від страхової суми за договором страхування.

Стосовно проблем страхування, то в останній час постійно зменшується кількість професійних захворювань відносно загальної кількості нещасних випадків при тому, що модернізація обладнання та систем безпеки на підприємствах проводиться з низьким темпом, це може свідчити про замовчування інцидентів професійного захворювання або списання хвороби на інші фактори, які не залежать від виробничого середовища. Також, аналіз виникнення причин травматизму на виробництві показав, що найбільшу частину усіх випадків травматизму, а саме 62%, становлять організаційні вади. З цього випливає висновок, що на виробничих територіях відбувається недотримання організаційних стандартів, до цього відносяться: незадовільний стан території, порушення технологічного регламенту, відсутність засобів індивідуального захисту.

Рішенням проблеми може бути впровадження обов'язкових навчальних процедур стосовно техніки безпеки на роботі, контроль стану території виробництва, видача робочому персоналу засобів індивідуального захисту тощо, тобто спрямування зусиль на виправлення організаційних вад. Модернізація обладнання та систем безпеки, підвищення кваліфікації робітників, також сприятиме зменшенню кількості нещасних випадків, але такий метод потребує більше часу та коштів для реалізації.

На даний момент в Україні існують ще невирішені організаційні проблеми, які заважають дотримуватися норм та надають шкідливого впливу на виробничій території. Вирішення таких проблем здійснюється повільніше, ніж у більш розвинених країнах Європи через наявність у підприємців певних економічних перешкод. Також введенню моніторингу страхових випадків заважає «непрозорість» фіксування нещасних випадків. Підводячи підсумки, можна сказати, що соціальне страхування дуже важливе, тому це – не пряма протидія виниканню чинників небезпеки, які існують завжди, а необхідний засіб відновлення людини після завданої небезпеки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Внукова Н. М., Кузьминчук Н. В. Соціальне страхування: Кредитно-модульний курс. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 412 с.
2. Барановський О.І. Фінансова безпека. – К.: ФЕНІКС, 1999. – 318 с.
3. Базилевич В.Д. Страховий ринок України. – К.: Знання, 1997. – 216 с.

ЕКОЛОГІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ САМОУСМОКТУЮЧИХ ПЕРЕМІШУЮЧИХ ПРИСТРОЇВ

Шабанов В.С. студент гр. ГМ-16д, Шабрацький С.В. ст. викладач, к.т.н.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вимоги промисловості по збереженню навколишнього середовища і теперішній стан промислового виробництва в нашій державі вимагають від науковців розробки високоефективного масообмінного обладнання. У хімічній промисловості для процесів хемосорбції, останнім часом набули широкого вжитку реактори об'ємного типу з

перемішувочними пристроями, в яких газовий реагент подається в зону реакції за допомогою барботерів різних конструкцій [1]. Використання таких пристроїв для деяких технологічних процесів недоцільне у випадках, коли продукти реакції призводять до забивання перфорованих отворів барботеру, і як наслідок, до зупинки роботи реактору. А це в свою чергу призводить до погіршення якості цільового продукту. При подачі газового реагенту через барботер відбувається нерівномірність газонасичення реакційної маси, тому що, пухирці газу можуть проскакувати через зону перемішування не повністю прореагувавши з рідинною фазою. Виникає проблема ухоплення газу, що не прореагував та повернення його в зону реакції. Тому, перед науковцями виникає питання про максимальне використання газорідного компонента під час реакції або проектування допоміжних стадій для повної утилізації його залишків після реакції. Для проведення подібних реакцій існує велика кількість об'ємних та плівкових реакторів. Після проведення літературного огляду та експериментальних виробувань можна зробити припущення, що для газорідних реакцій, коли необхідно реакційну масу наситити газом та мінімізувати при цьому витрату шкідливого реагенту, доцільно використовувати об'ємні апарати з самоусмоктуючими перемішувочними пристроями.

Так, наприклад, для реакцій сульфування алкилбензолів газоподібним сірчанам ангідридом, апарати з самоусмоктуючими перемішувочними пристроями показали більшу ефективність у порівнянні з плівковим сульфуратором. У виробничих умовах була змонтована полупромислова установка, що складається з апарату ємнісного типу з порожнистим валом, на якому закріплюється перемішувочний пристрій. Мішалка була змонтована таким чином, що вихідний алкилбензол потрапляє до нижньої частини апарату, а газоподібний сульфуючий реагент подавався через порожнистий вал. Для цього на кришці апарату був закріплений розподільчий пристрій, що давав змогу підводити газоподібний реагент до валу, що обертається. Конструктивна особливість самоусмоктуючої мішалки дозволяє проводити реакцію сульфування з мінімальним часом контакту реагентів та їх інтенсивне перемішування [2].

Одержані результати з гідродинаміки апаратів з самоусмоктуючими перемішувочними пристроями дозволяють говорити про те, що вони є більш ефективні, ніж існуючі апарати з барботером. Застосування самоусмоктуючих мішалок здатні спростити деякі технологічні процеси по сульфуванню, озонуванню та хлоруванню органічних речовин і привести витрати газових реагентів до стехіометричної норми або до величин близьких до стехіометричної норми і значною мірою знизити ризик забруднення навколишнього середовища.

Література:

1. Неволін Ф.В. Химия и технология синтетических моющих средств. Текст/Ф.В. Неволін. – М.: Пищевая промышленность, 1971, 420 с.
2. А. с. 771089 СССР. Способ получения алкиларилсульфокислот или кислых алкилсульфатов и устройство для его осуществления / В.Я. Стороженко, В.И. Шабрацкий (СССР). Опубл. 1980, Бюл. № 38.

РЕАЛІЗАЦІЯ РІЗНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧІ ПОШУКУ КВАДРАТНОГО КОРЕНЯ З ЦІЛОГО ЧИСЛА ТА ПОРІВНЯННЯ ЇХ ЕФЕКТИВНОСТІ

Біньковська Ю.Л., Наскальний Д.С., Олійник А.О.

Науковий керівник: Ветров О.С., старший викладач

Донецький національний університет імені Василя Стуса

Як відомо, будь-який алгоритм можна звести до числового алгоритму [1], тобто такого алгоритму, відповідно до якого для вирішення поставленого завдання використовують

арифметичні дії. Взагалі, можна стверджувати, що будь-який алгоритм у своїй основі є набором арифметичних дій з цілими числами.

При цьому одна й та ж сама задача може мати декілька алгоритмів розв'язку, і необхідний критерій, за яким дослідник може зробити вибір, який з розглянутих алгоритмів обрати для реалізації у вигляді комп'ютерної програми. Тобто необхідний критерій оцінки ефективності алгоритмів. З теоретичної точки зору, таким критерієм є асимптотична складність за часовим та просторовим вимірами [2]. На практиці ж частіше використовують простіші емпіричні способи, наприклад, оцінка середнього часу роботи програми на великій кількості наборів вхідних даних.

При цьому, без суттєвої теоретичної підготовки, програмісту досить складно провести асимптотичний аналіз складності реальної програми, не говорячи вже про те, часто математична формалізація алгоритму у вигляді, зручному для подібного аналізу, задача часто набагато складніша, ніж розробка самої програми.

Постає необхідність формулювання простих більш-менш загальних принципів розробки числового алгоритму, не вдаючись у теоретичні деталі. Ця задача є актуальною як з точки зору практики, так і у методичному сенсі при підготовці спеціалістів з програмної інженерії.

Пропонована робота присвячена формулюванню таких принципів на прикладі задачі обчислення кореня з цілого числа не використовуючи спеціальні математичні бібліотеки мов програмування, що розглядаються, а лише порівнюючи час роботи різних підходів у залежності від співвідношення кількості тих чи інших арифметичних дій.

Також порівнюються різні мови програмування з точки зору часової ефективності реалізації пропонованих числових алгоритмів на великій кількості вхідних даних.

Додатково розглянута та реалізована можливість застосування так званих «алгоритмічних фільтрів», що дозволило суттєво збільшити ефективність роботи реалізованої програми.

Ідея використання «алгоритмічних фільтрів» полягає у відсіві даних, що заздалегідь не приводять до результату. Ефективність роботи фільтра стає очевидною, якщо для реалізації прямої задачі використовується алгоритм зі значною або відносно значною обчислювальною складністю, а сам фільтр при цьому реалізується за допомогою декількох арифметичних операцій.

У пропонованій задачі «алгоритмічним фільтром» виступає аналіз останніх цифр поданих даних. Проста арифметична дія знаходження остачі від ділення та одного логічного порівняння дозволяє на першому кроці відсіяти 40-60% вхідних даних, розв'язавши поставлену задачу у негативному сенсі.

1. Матвієнко М.П. Теорія алгоритмів. Навчальний посібник. – К.: Видавництво Ліра-К, 2014. – 340 с.

2. Кормен Т.Х., Лейзерсон Ч., Ривест Р., Штайн К. Алгоритмы: построение и анализ. – М.: ООО "И. Д. Вильямс", 2013. – 1328 с.

STUDY OF INTERACTIONS BETWEEN CONFLICTING PARTIES OF SOCIAL AND LABOR RELATIONS

Volodchenkova D.V.,

Wyższa Szkoła Europejska im. Ks. Józefa Tischnera w Krakowie

N.V. Volodchenkova, PhD, Associate Professor,

National university of food technology, Kyiv

The process of management in any organization is often accompanied by conflicts between individuals, or between teams. In most cases such situations lead to stress among employees, tense relationship within teams, and consequently, to decrease in efficiency of the company. That is why,

conflicts and approaches to manage them, are crucial in our days.

In order to gain information, different theoretical and empirical methods, such as interview of employees, tests and observation (for substantiation of theoretical positions and practical recommendations and for analyzing the level of conflict and socio-psychological atmosphere in the company) were used.

Conflict is a sign of objective or subjective contradictions expressed in the confrontation of parties. In other words, conflict is a process in which two (or more) individuals or groups actively seek how to prevent each other from achieving certain goals, satisfaction of an opponent's interests or change of social positions.

In order to reveal the structure of conflict, it is necessary to identify clearly its components. Present task in the study of conflict interactions between parties of the social and work relations is to analyze and to provide definition of conflict causes.

The investigation of conflict causes is a very important step, because when conflict is discovered, first of all, the head (manager) of the company (team) must find out the reason of its appearance, so it will be possible to choose the best method for its solution. Reasons for the conflict emergence are very diverse, but they all are connected to objects of labor disputes.

Conventionally, they can be presented in several consolidated groups:

- limited resources that should be distributed;
- interdependence of tasks or incorrect division of responsibilities;
- differences in goals and values;
- low level of communication;
- imbalance of work places;
- insufficient motivation.

The destructive impact of the conflict on the personal level may be expressed in the following consequences:

- negative influence on the socio-psychological atmosphere in the team. Signs of negative mental state (feelings of depression, pessimism or anxiety) may appear and lead people to the stress state;

- disappointment in own abilities;

- emergence of the sense of insecurity, loss of motivation or existing values and behavior pattern. In the worst case, the result of the conflict can be disappointment and loss of faith in former ideals, which may give rise to the deviant behavior;

- negative attitude towards members of the team or disappointment with recent friends;

human reaction to the conflict through protective mechanisms that contribute themselves in various forms of bad behavior, such as retreat, silence, lack of enthusiasm or separation of the individual from the team (Patterson, 72-74).

The main sources of conflict prediction are studies of objective and subjective conditions and factors of interaction between people, as well as their individual psychological characteristics. (Bridges, 134).

The research was conducted at "Diamond company" in order to analyze conflict level in the company. Organizational structure of the company is very extensive. "Diamond company" has 17 logistic centers in the biggest Polish cities. Every logistic center has warehouse, office, main manager and different number of employees. Main manager of the logistic center is responsible for his team, for the outcome of adjacent area and for the customers co-operating with sale representatives of this region.

The effective activity of the company also depends on the extent to which conditions and labor protection contribute to the satisfaction of material and spiritual needs of employees. Occupational Health and Safety of Workers is a system for ensuring safety of employees live and health in the

process of work, which includes legal, socio-economic, organizational and technical, sanitary, hygienic, preventive, rehabilitation and other measures.

An accident may occur, in case of non-compliance with sanitary norms, rules and regulations on the occupational safety. It may result an injury of an employee. During the entire operation of Diamond company, none of employees got injured at work.

The conditions in which people work are very important for the health of workers. They affect physical and mental state and largely determine the ability to work properly.

In turn, in 2017 there were some changings in numbers, which are presented below:

- interpersonal conflicts -9;
- department conflicts - 4;
- conflicts between employees and managers - 2.

Based on the data, it can be concluded that in 2017 the total number of the conflict situation in Diamond company decreased in comparison to 2016. Interpersonal conflicts were detected in 2 cases less in 2017 than in the previous year. Department conflicts in 2017 were noticed 4 times, which is two times less than in the previous year. Also, the number of conflicts between employees and managers has decreased.

So, as it can be seen that Diamond company experienced situation of reduction of conflict situations, which is achieved by the more effective team management and the higher ability to solve conflict situations.

Conclusion. Ten employees of Diamond company took part in this psychological testing. The main task of this test is to identify the level of friendship, to determine the level of self-control of employees and also to determine the style of their behavior in conflict situations.

Analysis of Diamond company helped to discover that there are various reasons for the conflict emergence in the enterprise. Therefore, the implementation of several training programs to solve problematic conflict situations can be suggested to the management of the company in order to raise ratings and to improve the psychological climate in teams.

Literature

1. Bridges, William. *Managing Transitions: Making the Most of Change*. Da Capo, 2017.
2. Dmitriev, A. *Conflicts*. Hardariki, 2000.
3. Horowitz, Irving Louis. *Communicating Ideas The Politics of Scholarly Publishing*. Taylor and Francis, 2017.

ВИБІР АЛГОРИТМУ МАРШРУТИЗАЦІЇ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ БЕЗДРОТОВИХ СЕНСОРНИХ МЕРЕЖ

Бублик А.А. ІКІм 17-1

Науковий керівник – Шостко І.С. проф.

Харківський національний університет радіоелектроніки

Однією з основних проблем бездротових сенсорних мереж є правильна побудова маршруту передачі даних. Складність полягає в тому, що пристрої можуть переміщуватись, тому доступність вузла в певний момент не може бути гарантована. Також вони мають обмежений радіус дії і інші технічні обмеження вузлів (енергоефективність, продуктивність і т.д).

Існує класифікація, при якій протоколи маршрутизації поділяються на три категорії: проактивні, реактивні і гібридні. У проактивних (статичних) протоколів всі напрямки зв'язку обчислені раніше, ніж вони дійсно будуть необхідні, вони фіксовані і не залежать від коливань трафіку. Головний недолік проактивних протоколів - значний обсяг службового трафіку, необхідного для збереження й підтримки актуальності маршрутних таблиць. Крім того, такий підхід погано працює, якщо топологія мережі змінюється частіше, ніж на вузлах

оновлюється інформація про топологію. У цьому випадку таблиці найкоротших маршрутів будуть швидко застарівати, а маршрути в ній стають некоректними. Один з часто застосовуваних проактивних протоколів є OLSR (Optimized Link State Routing) який ґрунтується на зборі службової інформації про стан мережі її обробці, і побудові графа мережі. OLSR добре реагує на безліч непередбачених подій, до яких, перш за все, слід віднести: відмови / пошкодження / блокування окремих елементів мережі[2]. Застосування даного протоколу найбільш ефективно в мережах з високою щільністю вузлів.

У реактивних протоколів маршрут до конкретного вузла шукається тільки в тому випадку, якщо зв'язок з даним вузлом дійсно необхідний (за вимогою). Недоліки таких протоколів - більше споживання енергії, затримки при встановленні зв'язку між вузлами, а також те, що в разі пошуку маршруту з великим числом сенсорів службовий трафік може перевищувати трафік призначений для користувача. До реактивних протоколів відноситься AODV (Ad hoc On-Demand Distance Vector). Даний протокол будує таблиці маршрутизації на кожному вузлі для мінімізації часу передачі інформації між вузлами і знаходить шлях маршрутизації незалежно від використання маршрутів. AODV більш ефективний для мереж з високою мобільністю[1].

Гібридні протоколи використовують комбінацію цих двох методів, об'єднуючи їх переваги. Таблиця маршрутизації заповнюється деякими заздалегідь відомими маршрутами, а потім доповнюється при появі нових активних вузлів мережі. Гібридні протоколи, на відміну від чисто реактивних і проактивних протоколів, можуть потенційно забезпечувати високу масштабованість. Так як вони намагаються зменшити число вузлів, що беруть участь в широкомовній розсилці пакетів за рахунок визначення структури БСМ.

Для БСМ найбільший інтерес представляє гібридний протокол HWMP (Hybrid Wireless Mesh Protocol). Даний протокол використовує широкомовні пакети. У великих мережах це дозволяє скоротити розміри таблиць маршрутизації, які ведуть вузли мережі, так як їм необхідно знати точні маршрути лише для вузлів підмережі, до якої вони належать. Також скорочується і обсяг службової інформації що розсилається по мережі. Недоліком гібридних протоколів є відносна складність реалізації і зниження ефективності маршрутизації, що пов'язана з необхідністю розбиття структури мережі на кластери.

Список джерел:

1. Алгоритмы MANET маршрутизации [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://its.kpi.ua/subjects/27/Documents/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%204.pdf>
2. Протоколы маршрутизации в беспроводных сетях [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/v/protokoly-marshrutizatsii-v-besprovodnyh-setyah>

АНАЛІЗ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ З ПРОДАЖУ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Стиров С. Е. студент групи KI-17дм

Науковий керівник: доцент Щербаков Є. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

На сьогоднішній день в мережі Інтернет налічується більше 1 мільярда інформаційно-управляючих систем. Це дуже велике досягнення, так як всього десять років назад цей показник становив близько ста мільйонів сайтів. 67% населення землі користується глобальною павутиною. Мережа Інтернет складається з мільйонів систем багатьох різновидів: блогів, новинних порталів, соціальних мереж, Інтернет-магазинів й ще багатьох менш розповсюджених типів.

В наш час у кожної поважаючої себе компанії повинна бути інформаційно-управляюча система. Одна інформаційно-управляюча система вирішує більшу частину проблем з маркетингом компанії. Більше не потрібно шукати покупців, щоб розширитися на всю країну. Досить зробити сайт з описом компанії та доброзичливим інтерфейсом, який буде підлаштовуватися під різні розміри екранів, а потім зробити невелику рекламу в мережі, щоб люди дізналися про компанію й почали користуватися її послугами.

Розробка інформаційно-управляючих систем – одна з найбільш затребуваних послуг в області інтернет-технологій. Послуги формування інформаційно-управляючих систем в цілому замовляють фірми, задіяні в різних областях бізнесу та індивідуальні підприємці.

Цілі, що стоять перед інформаційно-управляючими системами для організації:

1. Взаємодія з потенціальним споживачем.

2. Залучення нових покупців і партнерів.

3. Дані фірм час від часу змінюються, про новітні модифікації необхідно сповіщати покупців і нерідко це перетворюється в тягар, в разі якщо не застосовувати інформаційно-управляючі системи. На веб-сайті комфортно показувати всі зміни фірми, анонси компанії, зміни вартості, послуг, обставин.

4. Організація товарів. Система буде як великий каталог з товаром, який можливо завжди доповнити, оновити.

5. Мінімальні затрати. Не потрібно мати великі будівлі з офісами. Потрібен тільки склад та невеликий штат співробітників.

Щоб система була успішною, вона повинна бути приваблива для відвідувачів. Тому в процесі розробки акцентується увага на таких особливостях:

- дизайн – це перший параметр, який оцінюють відвідувачі, тому він є одним з основних елементів;

- структура - повинна бути зручною, щоб кожен користувач зміг швидко знайти потрібну йому інформацію, гарний але незручний сайт буде приносити менше користі;

- контент – при відсутності цінної інформації ресурс не буде цікавий, але інформація повинна бути унікальною, цінною для користувачів і складатися з урахуванням вимог SEO;

- грамотність – структуровані тексти, інформативні підзаголовки, відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок не тільки додають проекту серйозність в очах користувачів, але і сильно впливають на просування сайту, так як враховуються пошуковими системами;

- швидкість завантаження - сторінки повинні відкриватися швидко, так як не всі користувачі готові миритися з повільним завантаженням сторінок, крім того, це негативно впливає на просування, швидкість залежить від професійності на етапі верстки та програмування інформаційно-управляючої системи;

- просування – дозволяє збільшити кількість відвідувачів шляхом реєстрації сайту в каталогах, розміщення контенту, посилання і багато чого іншого, врахувати всі нюанси цього процесу може тільки професіонал в області SEO.

Будь-який сайт - це інструмент для вирішення певної мети. Але як би не були різноманітні сайти, технічні вимоги до них пред'являються одні.

1. Відповідність існуючим стандартам.

Займається формуванням цих стандартів World Wide Web Consortium (W3C), який не є офіційною організацією зі стандартизації, а скоріше результатом спільних зусиль експертів в Web-областях, спрямованих на впорядкування розробки Web-технологій.

2. Кросбраузерність.

Кросбраузерність має на увазі правильне відображення сторінок сайту в різних браузерах. Існує велика кількість браузерів Mozilla Firefox, Google Chrome, Opera, Internet Explorer, Safari та інші.

3. Структура поточної сторінки не повинна порушуватися при різних налаштуваннях екрану користувача, при відключенні відображення графіки або при забороні використання скриптів.

4. Вся використовувана графіка повинна бути оптимізована під web, інакше сторінка може занадто довго вантажитися.

Незважаючи на те, що підходи в розробці абсолютно різні, як і інструменти, якими користується творець, можна виділити три основні елементи при проектуванні:

- клієнтська частина, або фронтенд. Сюди входить і GUI для користувача, і весь інтерактив сторінки. Як правило, з нього починається створення проекту, його концепт. Спочатку автор бачить у себе в голові зовнішність сайту і те, що він буде виконувати;

- серверна частина або бекенд. По суті, це програмне забезпечення для сайту, яке розташоване на сервері і виконує функцію відповіді на запит;

- система управління базою даних. Це компонент web-структури, який зберігає всю необхідну інформацію для роботи програми. СУБД дозволяє не тільки оперативно працювати з готовими даними, але і постійно поповнювати базу. Найбільш популярними СУБД є MySQL і MariaDB.

Всі ці елементи взаємодіють між собою при роботі веб-додатки. Користувач за допомогою браузера взаємодіє з сервером. Браузер, отримавши дані від користувача, відправляє відповідний запит на сервер. Сервер запитує відповідну програму, яка вирішує, як надходити з даним запитом. Якщо їй потрібно дати інформативну відповідь, вона викликає СУБД і отримує його. Маючи достатню кількість даних, серверна програма генерує HTML-код і відправляє браузеру для відображення на користувальницькому девайсі.

Для кожної зі сторінок цього процесу характерні свої мови програмування. Для фронтенда це формальні HTML/CSS + JavaScript. Для серверної частини все набагато різноманітніше. По суті, можна використовувати будь-який з мов загального призначення, але, як правило, це PHP, Java, Python, Ruby, JavaScript і C-подібні мови.

На даний час Інтернет-технології досягли великого рівня можливостей, які надають нові можливості для розвитку системи електронної комерції. Тому кожна поважаючи себе компанія, повинна мати у себе в арсеналі інформаційно-управляючу систему. Щоб система була успішною, вона повинна бути приваблива для відвідувачів, мати привабливий дизайн, бути правильно структурованою, швидко завантажуватися, мати унікальний контент й бути максимально високо в пошуковій видачі.

Література

1. Структура веб-сайтів. Етапи створення сайту. Засоби автоматизованої розробки веб-сайтів, редактор веб-сайтів з графічним інтерфейсом. Режим доступу <http://urok-informatiku.ru/structura-web-saitiv/>

2. Аналіз структури сайту. Режим доступу <https://www.web-patrol.net/audit-site-struktur.html>

3. Особливості створення веб-сайту. Режим доступу <https://moluch.ru/archive/131/36434/>

ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНОГО РОЗПІЗНАВАННЯ ЗОБРАЖЕНЬ

Кашкаров В.А. ст. гр. КІ-17дм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Наразі в світі набуває актуальності тенденція де більшість повсякденних завдань спрощені або автоматизовані і з кожним роком ця тенденція зростає. У побут сучасної людини щільно увійшли технології віддаленого управління. Ці технології допомагають не тільки економити час, а й дозволяють не залежати від місцезнаходження. Як приклади можна привести ситуацію — людина на роботі і не пам'ятає, чи вимкнено світло у ванній, або закриті вхідні двері. В цьому допоможуть автоматизовані системи.

Зростання популярності автоматизованих систем, таких як розумний будинок, обумовлено прагненням людини до комфорту і зручності. Додатковою привабливістю є безпека, будь то протипожежна система або сигналізація з дистанційним оповіщенням. Розумний будинок є сучасним інструментом підвищення рівня комфорту і життя, так як частина процесів Напрямок вирішення задач комп'ютерного зору є перспективним і продовжує розвиватися, знаходячи все нові застосування. Починаючи від задач, які стають перед людиною щодня в її побуті, і закінчуючи специфічними завданнями, які вимагають індивідуального розгляду.

Задача розпізнавання образів продовжує бути актуальною, і не дивлячись на безліч рішень, кожне з них має свої переваги та недоліки, що обмежують застосування цього рішення в рамках лише галузі комп'ютерного зору. Навіть для застосування одного методу для різних предметних областей потрібно провести попередній аналіз, з'ясувати на скільки це рішення ефективно, і налаштувати метод.

Серед відомих методів обрано для розгляду та дослідження Speeded Up Robust Features (SURF), оскільки він є одним з найбільш ефективних і швидких сучасних алгоритмів. Крім того, SURF є поширеним методом, його реалізації є в багатьох математичних бібліотеках.

Метод може застосовуватися для порівняння зображень, пошуку об'єктів на зображеннях, 3D реконструкції, розпізнавання дорожніх знаків, в медицині - для автоматичного розпізнавання бактерій в аналізах крові.

Яскравим прикладом додатка, що слугує для візуального пошуку та розпізнавання зображень є Google Goggles - завантажуваний додаток, створений компанією Google Inc. в 2009 році для мобільних телефонів на базі операційної системи Android. Google Goggles дозволяє здійснювати комунікацію з серверами Google, з метою пошуку не по текстовим даними, а по зображенню. Наприклад, можна по фотографії обкладинки книги отримати інформацію про неї.

При фотографуванні об'єкта за допомогою вбудованої камери телефону, а в останніх версіях і за допомогою простого наведення камери на об'єкт, відбувається передача зображення та інформації про місцезнаходження пристрою на сервери Google, де зображення розпізнається і обробляється. Назад на телефон повертається результат відповідно до обраної функції (наприклад, для пошуку це список релевантної інформації і посилань на інтернет-сайти). При отриманні зображення система здійснює його з'єднання з базою даних індексної інформації про безліч попередньо введених зображень (об'єктів, пам'яток, логотипів і т. д.).

При отриманні інформації про пам'ятки можна обмежитися простим наведенням телефону на об'єкт без необхідності фотографування. Програма передає на сервер інформацію GPS і компаса, достатню для отримання необхідних результатів пошуку.

В основу функції автоматичного перекладу, що вийшла в травні 2010 року, покладено принцип оптичного розпізнавання символів, який видобуває з графічних зображень текст і трансліює його за допомогою системи машинного перекладу Google Translate.

Однак, не всі запити в Google Goggles обробляються однаково добре. Додаток може розпізнати одночасно до трьох предметів. Найкращі результати виходять при зйомці обкладинок книг і DVD, дорожніх знаків і вказівників, штрихкодів і QR-кодів, логотипів, контактної інформації, картин, фірмової символіки, товарів, тексту. Але задовільні результати не гарантовано при зйомці тварин, рослин, автомобілів, меблів і одягу.

Надалі розробляють функції надання допомоги у вирішенні ходу в грі по фотографії шахівниці, визначення що це за рослина по фотографії листа.

Також на аналізі зображень спеціалізується пошукова система TinEye. Вона дозволяє знаходити в інтернеті зображення, схожі на зображення-зразок. Для отримання результату в якості зразка досить навіть мініатюри файлу з низькою роздільною здатністю.

За заявами розробників, в майбутньому планується можливість підписки на повідомлення про появу в Інтернеті нових копій зображення і одночасний пошук за декількома зображеннями. Пошуковий індекс TinEye налічує понад 4 мільярди зображень.

Є плагіни для браузерів Firefox, Internet Explorer, Opera і Google Chrome.

TinEye працює інакше, ніж метод SURF. Вона використовує алгоритм хешування зображень. Пошук по 480 мільйонам картинок, як обіцяють автори TinEye, неможливий з використанням SIFT, SURF і подібних.

Потрібно відзначити, незважаючи на те, що SURF використовується для пошуку об'єктів на зображенні, він сам працює не з об'єктами. SURF ніяк не виділяє об'єкт з фону. Він розглядає зображення як єдине ціле і шукає особливості цього зображення. При цьому особливості можуть бути як всередині об'єкта, так і на тлі, а також на точках межі об'єкта і фону. У зв'язку з цим, метод погано працює для об'єктів простої форми і без яскраво вираженої текстури. Усередині таких об'єктів, метод швидше за все не знайде особливих точок. Точки будуть знайдені або на кордоні об'єкта з фоном, або взагалі тільки на фоні. А це призведе до того, що об'єкт не зможе бути розпізнаний в іншому зображенні, на іншому тлі.

Метою подальших досліджень є розробка програми, що буде розпізнавати зображення, використовуючи структурний метод SURF. Для кращого результату роботи програми поставлена задача реалізувати розпізнавання з використанням функцій належності. При збереженні еталонів проводиться аналіз кожної ХО та приймається рішення залежно від того, наскільки унікальна ця ознака в межах всіх еталонів, чи використовувати її для розпізнавання цього еталону.

Так як для порівняння будуть використовуватись лише унікальні ХО, це дозволить проводити порівняння характерних точок з допустимою швидкістю та забезпечить ефективний аналіз кадрів з веб-камери.

Потрібно розробити базу даних зображень-еталонів з уже порахованими унікальними дескрипторами, знайденими за допомогою функцій належності. Таким чином, при запиті від клієнта на порівняння не буде необхідності в їх підрахунку. Через те, що при збереженні еталонів буде проводитись аналіз всіх унікальних ХО зображень, ця процедура може зайняти деякий час, що не дасть користуватися програмою доки не завершиться процес заповнення бази даних. Тому необхідно оптимізувати функцію додавання нового еталону, та відокремити її від функцій з нею не пов'язаних, щоб на час роботи процесу збереження була можливість користуватися іншим функціоналом програми, наприклад, функцією розпізнавання зображень.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Bay H. Surf: Speeded up robust features/ H. Bay, T. Tuytelaars, L. Van Gool // European Conference on Computer Vision. – 2006. – P. 1:404–417.
- 2) Lowe, D. G. Object recognition from local scale-invariant features [Text] / D. G. Lowe // International Conference on Computer Vision. – Corfu, Greece (September 1999). – P. 1150–1157.

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМ ПРОГНОЗУВАННЯ ВІДЕОДАНИХ

Люрай О.В. ст. гр. КІ-17зм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Виявлення зміни властивостей часових рядів і їх сегментації досить давно привертає увагу дослідників [1-3], а для її вирішення до теперішнього часу склався ряд відносно незалежних підходів, серед яких, в першу чергу, необхідно відзначити статистичний (кореляційний, спектральний, регресійний аналізи), адаптивний (експоненціальне згладжування, аналіз слідкуючого сигналу) і заснований на методах класифікації (кластеризація, сегментація). І якщо для одновимірних рядів розроблено досить ефективні алгоритми аналізу [1-2], результатів, що пов'язані з багатовимірними послідовностями, якими в цілому і є відеодані, існує значно менше [3]. Разом з тим, у важливих застосунках, пов'язаних з контролем виробничих процесів, біоінформатикою, розпізнаванням образів, медичною діагностикою, телеметрією і, особливо, з обробкою відеосигналів, доводиться мати справу з багатовимірними сигналами і необхідністю їх аналізу. У зв'язку з цим, можна говорити про таку найважливішу задачу, як розбиття часових рядів на відносно однорідні сегменти і виявлення моменту переходу від одного сегмента до іншого.

Завдання радикально ускладнюється у випадку, коли обсяг вибірки не фіксований, кількість сегментів апіорі невідомо, а самі дані надходять на обробку послідовно в реальному часі. Саме така ситуація найбільш характерна в задачах моніторингу реально функціонуючих об'єктів управління, оперативної медичної діагностики, обробки відеосигналів. Тут на перший план виступає вже не власне сегментація, а послідовне виявлення моментів зміни властивостей багатовимірного сигналу. Таким чином, ми приходимо до того, що існує необхідність аналізу відеоданих (багатовимірних часових рядів) з метою виявлення змін сцени, тобто зміни властивостей. Одним з підходів дозволяють вирішити цю задачу є підхід заснований на фрагментному прогнозуванні часових рядів. Ця задача цілком вирішувана або шляхом декомпозиції вихідного багатовимірного часового ряду на множину одновимірних, або шляхом використання багатовимірних прогнозуючих моделей, для ідентифікації параметрів котрих успішно можуть бути використані статистичні, адаптивні або нейромережеві алгоритми. Слід зазначити, що для успішного використання всіх цих процедур, необхідно мати досить представницьку вибірку спостережень, що дозволяє побудувати прийнятну по точності прогнозуючу модель. Разом з тим, досить часто виникають ситуації, коли ця вибірка або мала, або прогнозований процес не стаціонарен так, що його передісторія не може бути використана для знаходження параметрів моделі. Зрозуміло, що в цій ситуації говорити про ефективну прогнозуючу моделі взагалі не доводиться, і в розгляд повинні бути введені методи прогнозування, які не використовують самого поняття моделі. Розвитку і вдосконаленню одного з таких можливих підходів до вирішення задачі прогнозування багатовимірних часових рядів для виявлення зміни сцени у відеоданих присвячена подальше дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1) Gheyas, I.A. A Neural Network Approach to Time Series Forecasting [Електронний ресурс] / I.A. Gheyas, L.S. Smith // Proceedings of the World Congress on Engineering, London, Vol 2. P. 1292 – Режим доступу: [www/ URL: www.iaeng.org/publication/WCE2009/WCE2009_pp1292-1296.pdf](http://www.iaeng.org/publication/WCE2009/WCE2009_pp1292-1296.pdf) – 2009.

2) Morariu, N. A neural network model for time series forecasting [Текст] / N. Morariu, E. Iancu, S. Vlad // Romanian Journal of Economic Forecasting. – 2009. – No. 4. P. 213-223.

3) Mazengia D.H. Forecasting Spot Electricity Market Prices Using Time Series Models [Текст]: Thesis for the degree of Master of Science in Electric Power Engineering / D.H. Mazengia. Gothenburg, – Chalmers University of Technology, 2008. 89 p.

ОГЛЯД СИСТЕМ КЕРУВАННЯ РУХОМИМ ОБ'ЄКТОМ

Матюшко К.С. ст. гр. КІ-17дм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У зв'язку зі збільшенням кількості транспортних засобів, інтенсивності руху, а також збільшенням рівня навколишніх наших технологій стає актуальним питання автоматизації управління рухомими об'єктами (зокрема автомобілями, військовою та спеціальною технікою в екстремальних умовах). Це дозволить вирішити відразу кілька проблем сучасності:

- кардинальна мінімізація аварій і практично повне виключення людських жертв, а значить і витрат на страхування і медицину;
- зниження вартості транспортування вантажів і людей за рахунок економії на заробітній платі і часу відпочинку водіїв, пілотів та обслуговуючого персоналу, а також економії палива;
- підвищення ефективності використання транспортних шляхів за рахунок централізованого управління потоком;
- поява можливості самостійно пересуватися на транспортному засобі без спеціального посвідчення;
- економія часу, що витрачається на управління об'єктом, що рухається;
- перевезення вантажів та особового складу під час природних і техногенних катастроф або військових дій.

Однак у автоматизації управління і зворотна сторона: неможливість перехоплення управління в критичних ситуаціях, або ж навпаки - відсутність досвіду у того, хто взяв управління, втрата приватності, оминання безпілотних транспортних засобів, постановка етичного питання про вибір дії, яка принесе найменше за кількісними або якісними (наприклад, на кону життя однієї дитини або двох дорослих) число жертв.

Один із найважливіших складових елементів системи автоматичного керування є датчики комп'ютерного зору та сенсори, які можуть відновити навколишнє 3D-середовище, для прийняття наступного рішення, щодо руху.

Дана магістерська атестаційна робота є попереднім вивченням наступних питань:

- історія ігрової індустрії та її вплив на сенсори комп'ютерного зору;
- коротка історія робототехніки;
- датчик комп'ютерного зору Kinect;
- тестування датчику Kinect;
- алгоритм і роль датчика в системах автоматичного керування;

У статті "Використання Microsoft Kinect і обчислювальних можливостей потокових процесорів для проведення занять у віртуальному світі vAcademia" розглядається застосування сенсора Kinect для проведення занять в тривимірному освітньому віртуальному світі. Система дозволяє захоплювати жести, положення тіла і голови викладача і перетворювати їх в 3D-анімацію аватара лектора.

Одна з найважливіших особливостей датчика Kinect - відновлення 3D-сцени простору, що знаходиться в полі зору пристрою. Однією з альтернативних технологій в даному напрямку є стереозору. Воно засноване на роботі людського зору - на об'єкт спрямовані дві еталонних камери, і потім за допомогою проєктивної геометрії обчислюється відстань до об'єкта або відновлюється 3D-модель простору. Але у цієї технології є свої недоліки:

неможливість коректно відновлювати простір, яке знаходиться за прозорими об'єктами, такими як вода, наприклад. Також існують лазерні далекоміри. Вони позбавлені недоліку стереозору, але при цьому не можуть передати інформацію про яскравісній характеристиці сцени, маю велике енергоспоживання і високу вартість.

Kinect так само отримує хмару точок, яке за допомогою відповідного програмного забезпечення можна перетворити хмару точок характерну для лазерних далекомірів, тобто є дешевою заміною. Сенсор має звичайну цифрову камеру, що дозволяє при накладенні фотографії на карту глибини простору відновити характеристику яскравості.

Як висновок можна сказати, що сенсор Kinect є унікальним пристроєм, який можна ефективно використовувати прототипом комп'ютерного зору в робототехніці, 3D-скануванні, розпізнаванні жестів, міміка й мови, в системах спостереження і безлічі різних сфер. Основна його перевага над іншими пристроями машинного зору - ціна і доступність як для професіоналів, так і для любителів-ентузіастів.

Мета наших досліджень полягає у узагальненні теорії управління і принципів побудови систем автоматичного управління для будь-яких рухомих об'єктів на основі комп'ютерного зору.

Датчик Kinect від Microsoft був призначений як ігровий пристрій для консолі Xbox 360. Але це зайняло багато часу, перш ніж робототехнічні дослідники виявили потенціал у Kinect. З Kinect, технологія найсучаснішої глибини відчуття стала раптово доступна за низькою ціною.

З моменту його випуску, було зроблено кілька досліджень на Kinect та якості їх вимірювань. У [1] точність підсилювача Kinect порівнюється з Acerized Finder Range Finder, aLRF, який є популярним датчиком глибини для мобільних роботів. У цьому ж тесті Kinect також порівнюється з двома іншими невисокими витратами часу польоту, TOF, 3D-датчиками, SR-4000 та Fotonic B70. Їх тест показує, що Kinect дає кращі показники, ніж два TOF датчики, а діапазони до 3,5 м, Kinect може бути хорошим заміником aLRF, оскільки їх продуктивність аналогічна до цього діапазону. У [2] показано, що похибка вимірювання глибини зростає квадратично з відстанню. І вони заявляють, що для додатків для картування глибини дані повинні бути придбані в межах 1-3 метрів від датчика. На більших відстанях якість даних пошкоджена шумом з низьким дозволом. [3] порівнює Kinect зі стереозвищенням, досягнутим двома піксельними камерами з роздільною здатністю 3,5 мегапікселя, і камерою TOF. Продуктивність Kinect була близька до того, що постачається двома дзеркальними камерами, і набагато краще, ніж TOF. Вони також моделювали роздільну здатність Kinect в глибині, $q(z)$, щоб бути функцією від відстані z , див. рівняння (1).

$$q(z) = 2.73z^2 + 0.74z - 0.58 [mm], \quad (1)$$

Використовує глибинну камеру PrimeSense, побудовану на тій же технології, що і Kinect, для створення моделей об'єктів, що знаходяться в роботі. Вони показують, що камера дає досить хороші дані для відтворення 3D-моделей поверхонь об'єктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1) Todor Stoyanov, Athanasia Louloudi, Henrik Andreasson, and Achin J. Lilienthal. Comparative evaluation of range sensor accuracy in indoor environments. In 5th European Conference on Mobile Robots, ECMR 2011, Orebro, Sweden, September 7-9 2011..

2) Sung-Yeol Kim, Eun-Kyung Lee, and Yo-Sung Ho. Generation of roienhanced depth maps using stereoscopic cameras and a depth camera. Broadcasting, IEEE Transactions on, dec. 2008, 54(4):732 –740.

3) Arne Tyssø. Automatiseringsteknikk. Modelling, Analyse og syntese av reguleringssystemer. NKI forlaget, 2nd edition, 1987.

МЕТОДИ ВЕКТОРИЗАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ

Відіборова О.Є. ст. гр. КІ-17зм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Векторна графіка застосовується у різноманітних галузях людської діяльності: від графічного дизайну до космічних проектів. Можливість точно задавати координати та виконувати точні геометричні побудовання зробило векторну графіку дуже зручною для виконання креслень, проектування мікросхем, використання у ландшафтному дизайні, архітектурі та для конструкторській документації узагалі.

Головна проблема сучасних векторизаторів – отримання зображення з великою кількістю контурів у випадку застосування алгоритму векторизації до зображень фотографічної якості.

Система побудована за принципами моделі SaaS з використанням сервісно-орієнтованої архітектури. Доступ до додатка буде здійснюватись через web-інтерфейс у браузері. Web-клієнт реалізує шаблон проектування MVC. У якості мови програмування було обрано мову високого рівня C#. Середовищем для створення програмного продукту було обрано Visual Studio 2010. Використовувалася бібліотека комп'ютерного зору з відкритим кодом OpenCV.

Поставлена задача може бути підрозділена на наступний ряд підзадач:

- завантаження зображення на сервер;
- нормалізація та позбавлення шумів;
- обчислення кількості кольорів та застосування пастеризації;
- застосування операцій математичної морфології до отриманого зображення;
- побудовання тріангуляції Делоне з обмеженнями;
- апроксимація об'єктів відрізками та кривими Без'є;
- створення графічного файлу та відправлення його клієнтському за стосунку.

Ефективність системи залежить від кількості кольорів на зображенні. Ця процедура дуже складна, тому її не можна повністю автоматизувати. Базові значення вираховуються автоматично, але потім користувач має змогу редагувати їх за для досягнення бажаного результату.

Для вирішення задачі векторизації був вибраний метод векторизації за допомогою тріангуляції Делоне. Заради досягнення кращого розпізнання об'єктів на зображенні спершу до зображення буде застосовано операції математичної морфології, що дозволить видалити занадто маленькі області. Для прибирання шумів на зображенні було використано медіанну фільтрацію.

Щоб уникнути утворення великої кількості контурів, спочатку аналізується кількість кольорів на зображенні, та, якщо кількість відтінків перевищує певний поріг, то до зображення застосовується пастеризація з метою зменшення кількості відтінків одного кольору.

ЛІТЕРАТУРА:

- 1) Шапиро Л., Стокман Дж. Компьютерное зрение - Москва: Бином. Лаборатория знаний, 2006 - 716 с.
- 2) Фершильд М. Модели цветового восприятия / Марк Фершильд. – 2-е изд. – [Б. м.] : Rochester Institute of Technology, 2004. – 439 с.

3) Семенков, О.И. Обработка и отображение информации в растровых графических системах [Текст] / О.И. Семенков, С.В. Абламейко, В.И. Берейшик, В.В. Старовойтов. – Минск: Наука и техника, 1989. —174 с.

МЕТОДИ ТА СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОШУКУ ІДЕЙ ТА ЗНАНЬ

Золочевський Д.І. ст. гр. КІ-17зм

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Темпи старіння знань диктують необхідність регулярного і систематичного оновлення знань, тобто компетенцій фахівців і робітників. Якщо припустити, що подвоєння обсягу знань, необхідного для будь-якої професії відбувається в інтервалі 12 років, то людина, почавши працювати відразу ж після закінчення вищого навчального закладу в 23 роки, вже в 35 років володіти тільки половиною, в 47 - чвертю, а в 59 - однієї восьмої частиною знань, необхідність регулярного, систематичного підвищення кваліфікації фахівцями всіх рівнів і всіх галузей науки і техніки.

Актуальним є процес розвитку творчого та інноваційного початку у фахівців і зокрема бізнес-алюмні (випускників вищої школи, які можуть розвивати свій бізнес і брати участь в ринкових відносинах суспільства).

Існує безліч методів пошуку ідей. З деякою часткою умовності їх можна розділити на три групи:

- психологічної активізації мислення;
- систематизованого пошуку;
- спрямованого пошуку.

Кожен з методів має на меті полегшити пошук рішення творчого завдання у порівнянні, з так званим, методом "проб і помилок", яким зазвичай користується людина. Доцільність застосування методу, що належить до тієї чи іншої групи, зокрема, залежить від складності розв'язуваної задачі. На наведеному рисунку 1 показані для різних груп методів умовні графіки залежності трудомісткості рішення творчого завдання від її складності.

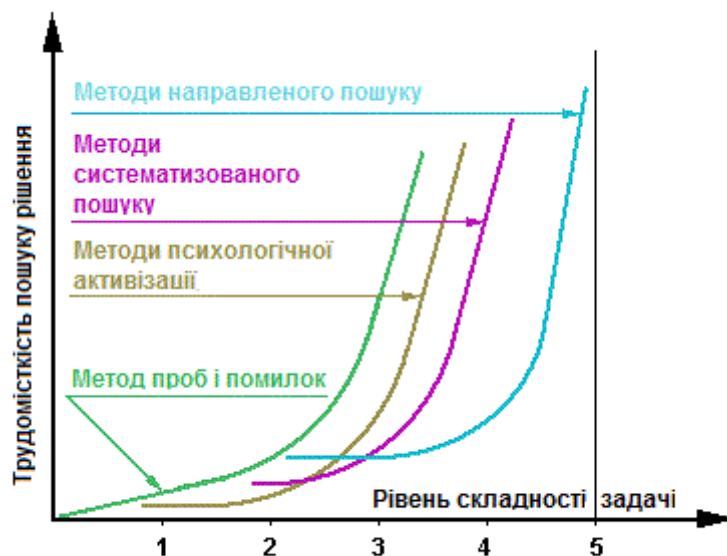

Рисунок 1 – Умовні графіки виду методів до складності поставленої задачі

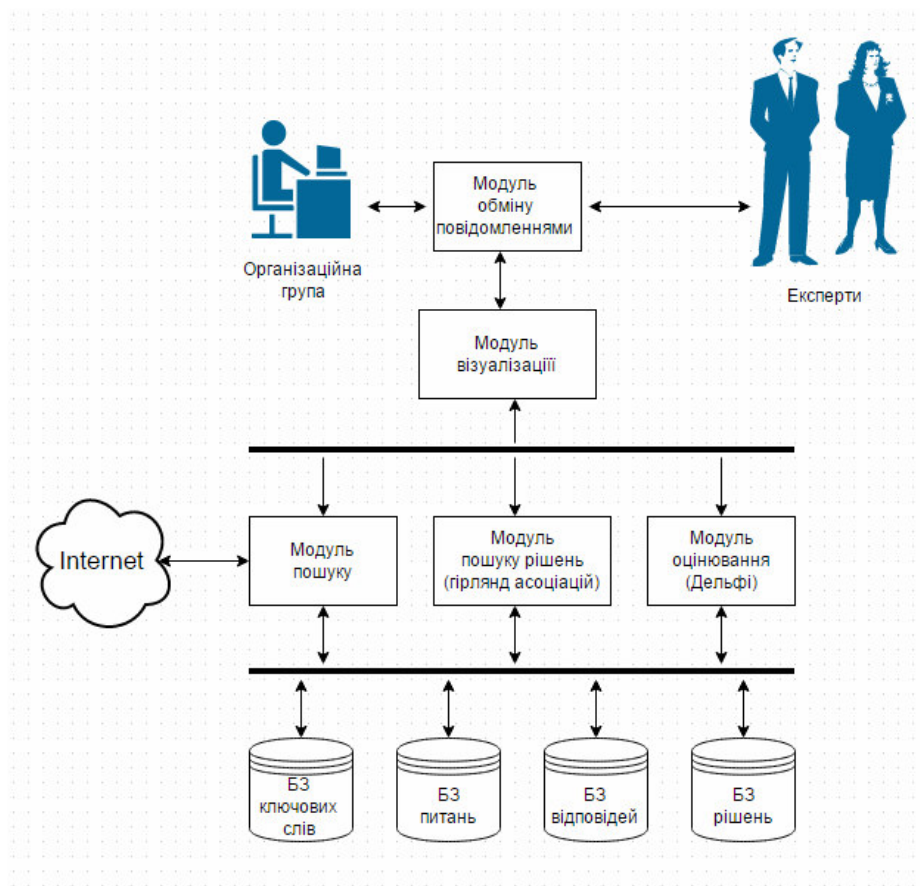

Рисунок 2 – Структура інтелектуальної системи

Для вирішення порівняно простих завдань доцільно використовувати методи, що відносяться до двох перших груп. Методи спрямованого пошуку спеціально створювалися для вирішення складних завдань і, незважаючи на складність цих методів, їх застосування в даному випадку виявляється виправданим. Застосування ж методів спрямованого пошуку для простих завдань може виявитися недоцільним через те, що складність самих методів буде вище складності розв'язуваної задачі або з причини непридатності цих методів для вирішення таких завдань.

Розроблено структуру інтелектуальної системи, зображену на рисунку. 2, що містить наступні елементи:

- модуль пошуку – реалізує метод для отримання та Аналізу вхідної інформації для роботи системи;
- модуль пошуку рішень (гірлянд асоціацій і метафор) – реалізує метод пошуку ідей та рішень за допомогою зіставлення знайдених результатів вхідної інформації по словнику та генерацію рішень за допомогою асоціацій.;
- модуль оцінювання (Дельфі) – реалізує метод експертних оцінок, містить в собі середу для роботи по зіставленню питань для експертів, аналіз відповідей та приймання рішення;
- модуль візуалізації – реалізує візуальний інтерфейс для організації доступу та зручності управління інформаційною системою для організаційної групи;
- модуль обміну повідомленнями – реалізує метод обміну інформацією між анонімними незалежними експертами та організаційною групою. Експерти не обмінюються між собою повідомленнями;
- БЗ ключових слів – містить вхідну інформацію у вигляді заголовків, яку при аналізі та обході сторінок Інтернету знаходить пошуковий робот;

- БЗ питань – містить питання, що зіставляються експертами та організаційною групою, як початкові так і ті, що зіставляються та модифікуються при кожній ітерації методу Дельфі;
- БЗ відповідей - містить відповіді, що надходять від експертів та при кожній ітерації методу Дельфі;
- БЗ рішень – містить всі рішення генеровані модулем пошуку рішень;
- організаційна група – група людей, яка взаємодіє з незалежними експертами, аналізуючи зв'язує їх відповіді і думки, а також керуючих всіма процесами при вирішенні питань прийняття рішень, але спираючись на думки експертів; експерти – фахівці різних галузей, запрошені або найняті за винагороду для видачі кваліфікованого висновку або судження з питання, що розглядається або вирішується іншими людьми.

АНАЛІЗ ЗАДАЧІ ПРОГНОЗУВАННЯ ХОДУ ЛІКУВАННЯ

Зуєв Є.С. ст. гр. КІ-17зм-іност

Науковий керівник: Барбарук В.М. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сучасну медицину неможливо уявити без інформаційних технологій. За час використання різноманітних медичних інформаційних систем накопичилася величезна кількість даних, у тому числі про пацієнтів, їх захворювання, методи лікування цих захворювань, результати та відхилення від прописаного лікування, препарати, які використовувалися, і їх дозування, а також аналізах і процедурах, коли-небудь пройдених пацієнтами, їх результати та багатьох інших. Крім цього, в базах даних зберігається різна інформація, надана самим пацієнтом про протікання хвороби і так далі. Актуальним представляється формування на основі аналітики цих даних систем знань, необхідних спеціалістам для різних аспектів їхньої діяльності, таких як: виявлення причин, прогнозування та діагностики захворювань; попередньої оцінки ризиків ускладнень в ході лікування; оцінки ефективності використовуваних методів лікування і лікарських засобів; планування кількості медичних установ, обладнання та персоналу і так далі.

Традиційно для класифікації та діагностики різних захворювань використовуються інтелектуальні системи. Але тільки зараз переваги прогнозної аналітики починають реалізовуватися в медичній сфері. У міру перекладу даних в цифровий формат в майбутньому з'являться все більше прогнозних рішень, покликаних контролювати стан пацієнтів у реанімації, виявляти шахрайство та зловживання та вирішувати інші завдання.

Аналіз існуючих аналітичних медичних систем показав, що обробка інформації про низькою або високою безпекою виникнення певного захворювання або стану в групі пацієнтів за допомогою засобів інтелектуального аналізу або прогнозної аналітики допомагає лікарям створювати протоколи лікування з урахуванням особливостей різних груп. Таким чином, лікарі можуть створювати різні стратегії для контролю стану пацієнтів з групи невисокого ризику і скорочення ризику для життя пацієнтів з групи високого ризику.

При вирішенні подібного класу задач використовується прогнозне моделювання. Прогнозне моделювання являє собою набір методологій і технологій аналізу даних, що базуються на методах штучного інтелекту та інструментах управління прийняття рішень. У процесі моделювання будується прогнозна модель. Прогнозна модель - це модель явища, яке матиме місце в майбутньому. Її дослідження дозволяє отримати інформацію про можливі стани об'єкта в перспективі або шляхи досягнення цих станів. Складність розробки прогнозної моделі, на відміну від моделі, відповідної явищу, яке існує в даний час, полягає в необхідності врахування всіх можливих змін, які можуть статися з об'єктом прогнозування в майбутньому, передбачити дії різних факторів (зовнішніх і внутрішніх), здатних кардинально змінити його розвиток і функціонування.

Для реалізації поставленої задачі треба дослідити технологію інтелектуального аналізу даних(Data Mining). Для цього необхідно виконати наступні завдання:

- дослідити етапи та задачі DM;
- обрати необхідну стратегію аналізу;
- обрати алгоритми для аналізу;
- безпосередньо реалізувати досліджувані алгоритми чи застосувати готові програмні рішення;
- провести порівняльний аналіз досліджуваних алгоритмів.

ЛІТЕРАТУРА:

1) Chen Q.-R., Song Y.K., Yu L.-R. et al. Global genomic and proteomic analysis identifies biological pathways related to high-risk neuroblastoma. J. Proteome Res., 9(1): 373–382.

ГНУЧКА МЕТОДОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ІТ-ПРОЕКТАМИ SCRUM

Бендус П. М. студент групи ІІм-18-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Сьогодні, у час активного та динамічного розвитку інформаційних технологій, виникає потреба у підвищенні ефективності методологій для управління проектами. Методологією управління проектами називають строго визначену комбінацію логічно пов'язаних засобів, методів та процесів, які визначають найкращі способи планування, розробки, контролювання та виконання проекту. Якщо раніше основними підходами до розробки програмного забезпечення були лінійні, зокрема Waterfall, то в сучасності все більшої популярності набувають гнучкі методології управління проектами.

Гнучкі методології управління проектами (Agile) – це методи ітеративної розробки програмного забезпечення, в яких перевага над інструментами та документацією надається комунікації та співпраці між розробниками та замовником. Основні цінності такого підходу були описані в документі «Manifesto for Agile Software Development» у 2001 році в США [1].

Детальніше розглянемо одну з найпопулярніших гнучких методологій управління проектами Scrum.

Scrum – це каркас розробки, використовуючи який, учасники команди можуть продуктивно вирішувати проблеми, які виникають в ході розробки ПЗ (ПЗ – програмне забезпечення), реалізуючи продукти високої якості.

В класичному Scrum існують 3 базові командні ролі:

1. Product Owner (PO) – людина, яка є проміжною ланкою між командою розробників та замовником. Завданням PO є максимальне збільшення цінності продукту, який розробляється, та роботи команди. Одним із його основних робочих інструментів є Product Backlog, який містить список необхідних до виконання проекту завдань, відсортованих за пріоритетністю.

2. Scrum Master (SM) – людина, яка слідкує за правильністю використання технології Scrum та організовує щоденні зустрічі команди. Основним завданням SM є допомогти команді збільшити її ефективність завдяки усуненню перешкод, допомозі, навчанню та мотивації команди, допомозі PO.

3. Development Team (DT) – команда розробників, яка складається зі спеціалістів різного профілю, які безпосередньо виконують роботу. Згідно з документом «The Scrum Guide» [2], DT повинна володіти наступними якостями та характеристиками:

бути самоорганізованою – ніхто не може вказувати команді яким чином перетворити Product Backlog в кінцевий продукт;

бути функціональною – володіти всіма необхідними навиками для розробки продукту; за виконану роботу відповідає вся команда, а не окремі особи.

Рекомендований розмір команди – 7 (+-) 2 людини.

Основою Scrum є Sprint, протягом якого виконується робота над продуктом. По його завершенню повинна бути випущена нова робоча версія продукту. Sprint завжди обмежений у часі (1-4 тижні) та має однакову тривалість протягом всього процесу розробки продукту.

Перед початком кожного нового спринту відбувається Sprint Planning, на якому проводиться оцінка вмісту Product Backlog та формування Sprint Backlog, який містить завдання для поточного Sprint. Кожен Sprint повинен мати ціль, яка буде мотивуючим фактором та досягатиметься за допомогою виконання завдань зі Sprint Backlog.

Кожного дня відбувається Daily Scrum, тобто щоденна зустріч команди. На ньому кожен учасник команди повинен дати відповідь на 3 запитання:

«Що я зробив вчора?»

«Що я планую зробити сьогодні?»

«Які перешкоди трапилися в моїй роботі?»

Завданням Daily Scrum є визначення статусу та прогресу роботи над Sprint, обговорення перешкод, розробка рішень по зміні стратегії, необхідних для успішного завершення Sprint.

По завершенню Sprint проводиться Sprint Review та Sprint Retrospective, завданням яких є оцінити ефективність команди, спрогнозувати очікувану ефективність в наступному Sprint та виявлення наявних проблем.

Схематичне зображення Scrum-процесів показано на рисунку 1.

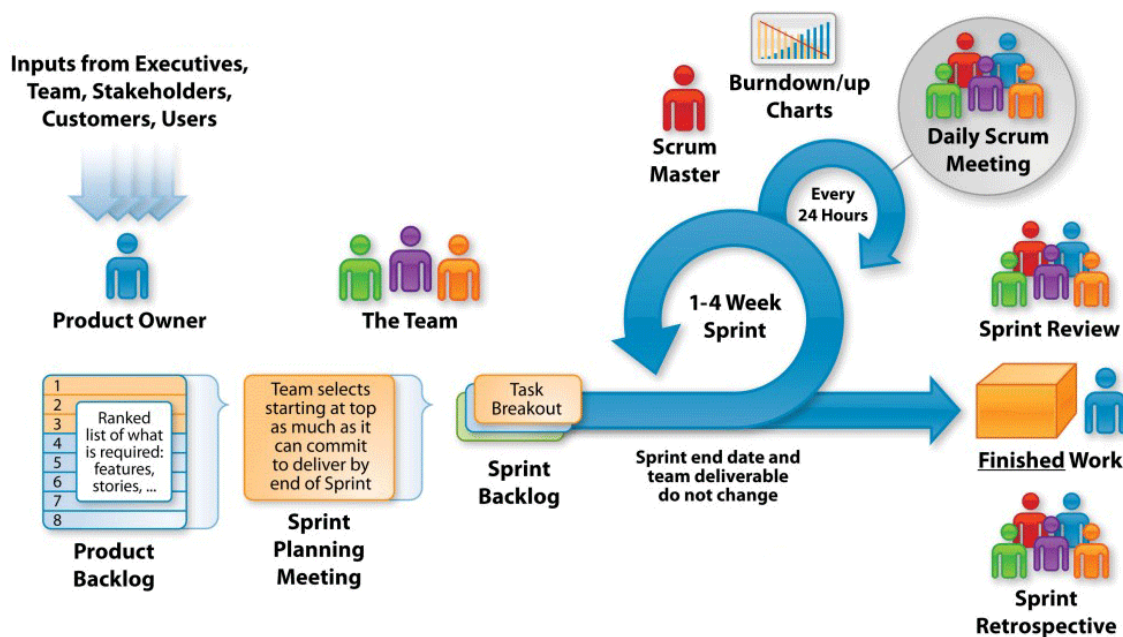

Рис. 1 – Схематичне відображення процесів та артефактів методології Scrum

Основними перевагами Scrum є клієнтоорієнтованість та адаптивність. Клієнт в будь-який момент має можливість внести зміни у вимоги. Методологія є достатньо простою у вивченні, дозволяє економити час завдяки відсутності малоефективних активностей та зустрічей. Scrum особливо акцентує орієнтованість на самоорганізовану багатофункціональну команду, здатну виконувати завдання з мінімальною координацією. Це особливо привабливий фактор для маленьких компаній та стартапів, тому що позбавляє від необхідності найму чи навчання спеціалізованого персоналу керівників.

Список використаних джерел:

1. Manifesto for Agile Software Development. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://agilemanifesto.org/>
2. The Scrum Guide. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.scrumguides.org/scrum-guide.html>

ДОЗВОЛИ ДОДАТКІВ НА ПРИСТРОЯХ З ОС ANDROID 6.0

Депутат А. Б. студент групи ІІм-18-1

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Система дозволів Android є однією з найбільших проблем безпеки, оскільки ці дозволи запитуються під час встановлення. Після встановлення програма матиме доступ до всього, що надано, без будь-якого підтвердження користувача, що саме додаток виконує з дозволу [1].

Кожен додаток для Android працює в ізольованому середовищі з обмеженим доступом. Якщо додатку потрібно використовувати ресурси чи інформацію за межами власної пісочниці, додаток має запитати відповідний дозвіл. Ви оголошуєте, що для вашого додатка потрібен дозвіл, вказавши дозвіл в маніфесті програми, а потім додаток запитує, щоб користувач затвердив кожен дозвіл під час виконання (на ОС Android 6.0 або новішої версії).

У всіх версіях Android, щоб оголосити, що ваш додаток вимагає дозволу, вам потрібно помістити елемент `<uses-permission>` у вашому маніфесту додатка, в елемент верхнього рівня `<manifest>` (рис. 1).

```
<manifest xmlns:android="http://schemas.android.com/apk/res/android"
    package="com.example.snazzyapp">

    <uses-permission android:name="android.permission.SEND_SMS"/>
    <!-- other permissions go here -->

    <application ...>
        ...
    </application>
</manifest>
```

Рис. 1 – Дозвіл відправляти SMS-повідомлення для додатку

Поведінка системи після оголошення дозволу залежить від того, наскільки він є чутливим. Деякі дозволи вважаються "нормальними", тому система негайно надасть їх під час встановлення. Інші дозволи вважаються "небезпечними", тому користувач повинен явно надати доступ для вашого додатка. Якщо ваш додаток потребує небезпечного дозволу, ви повинні перевірити, чи маєте ви такий дозвіл кожен раз, коли виконуєте операцію, для якої потрібен такий дозвіл. Починаючи з Android 6.0 (API-рівень 23), користувачі можуть будь-коли відхилити дозволи з будь-якого додатка, навіть якщо додаток націлений на нижчий рівень API [2]. Так що навіть якщо вчора додаток використовував камеру, він не може припустити, що він має такий дозвіл сьогодні. Щоб перевірити наявність дозволу, вам необхідно викликати метод `ContextCompat.checkSelfPermission()` (рис. 2).

```
if (ContextCompat.checkSelfPermission(thisActivity, Manifest.permission.WRITE_CALENDAR)
    != PackageManager.PERMISSION_GRANTED) {
    // Permission is not granted
}
```

Рис. 2 – Перевірка, чи має додаток дозвіл писати в календарі

Якщо додаток має дозвіл, метод повертає `PERMISSION_GRANTED`, і додаток може продовжити операцію. Якщо додаток не має дозволу, метод повертає `PERMISSION_DENIED`, і додаток повинен явно запитати користувача про дозвіл. Коли ваш додаток отримує `PERMISSION_DENIED` від `checkSelfPermission()`, ви повинні запитати користувача про цей дозвіл. Android надає кілька методів, які можна використовувати для запиту дозволу, наприклад `requestPermissions()`. Виклик цього методу відкриває стандартне діалогове вікно

Android, яке ви не можете налаштувати. Як це відображається користувачеві залежить від версії пристрою Android, а також цільової версії вашої програми.

У деяких випадках вам необхідно допомогти користувачеві зрозуміти, чому вашому додатку потрібен дозвіл. Наприклад, якщо користувач запускає додаток для фотографії, користувач, імовірно, не здивується, що додаток просить дозволу на використання камери, але користувач може не зрозуміти, чому програма хоче отримати доступ для знаходження місцезнаходження або контактів користувача. Перед тим, як ваш додаток запитує дозвіл, слід розглянути можливість надання пояснення користувачеві.

Одним з підходів, який ви можете використовувати, є надання пояснення, якщо користувач вже відхилив запит на вказаний дозвіл. Android надає метод утиліти `shouldShowRequestPermissionRationale()`, який повертає `true`, якщо користувач раніше відхилив запит, і повертає `false`, якщо користувач відхилив дозвіл, а у діалоговому вікні запиту дозволяє вибрати параметр "Не запитувати знову". Якщо користувач постійно намагається використовувати функціональні можливості, що потребують дозволу, але продовжує відхиляти запит на дозвіл, це означає, що користувач не розуміє, чому додаток потребує дозволу для надання цієї функції. У такому випадку гарна ідея показати пояснення необхідності вказаного дозволу.

Якщо ваш додаток ще не має дозволу, який він потребує, додаток повинен викликати один із методів `requestPermissions()` для запиту відповідних дозволів. Ваш додаток передає потрібні йому дозволи та цільовий код запиту, який ви вказали для ідентифікації цього дозволу. Цей метод працює асинхронно. Він повертається відразу, як користувач відповідає на запит, система викликає метод зворотного виклику додатка з результатами, передаючи той самий код запиту, який програма передала в метод `requestPermissions()`.

Коли користувач реагує на запит дозволів вашого додатка, система викликає метод `onRequestPermissionsResult()` вашого додатка, передаючи йому відповідь користувача. Ваш додаток повинен перевизначити цей метод, щоб з'ясувати, чи було надано дозвіл. Зворотний виклик передає той самий код запиту, який ви передали в метод `requestPermissions()`.

Діалогове вікно, показане системою, описує групу дозволів, яких ваш додаток потребує; він не містить переліку конкретного дозволу. Наприклад, якщо ви запитуєте дозвіл `READ_CONTACTS`, діалогове вікно системи просто описує, що вашому додатку потрібен доступ до контактів пристрою. Користувач повинен лише один раз дозволити кожному групі дозволів. Якщо ваш додаток вимагає будь-які інші дозволи в цій групі (зазначені у маніфесті програми), система автоматично надає їм доступ. Коли ви запитуєте дозвіл, система викликає метод зворотного виклику `onRequestPermissionsResult()` і передає `PERMISSION_GRANTED`.

Отже, в цьому дослідженні було розглянуто дозволи додатків на пристроях з ОС Android 6.0, які застосовуються в розробці мобільних додатків. Наведено приклади коду для отримання небезпечних дозволів. Також було детально описано як працювати з дозволами.

Список використаних джерел:

1. Керування дозволами додатків на пристроях з ОС Android 6.0+. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://support.google.com/googleplay/answer/6270602?hl=uk>
2. Запити на отримання дозволів на додаток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://developer.android.com/training/permissions/requesting>

ДОСЛІДЖЕННЯ АЛГОРИТМІВ СТИСНЕННЯ ВІДЕОДАНИХ

Діулін Є.В. ст. гр. КН -17дм

науковий керівник к.т.н., доц. Барбарук В.М.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Незважаючи на досягнуті успіхи, задачі стиснення інформації про зображення викликають багато питань стосовно того, яким алгоритмом та в яких випадках слід робити стиснення.

Метою роботи є аналіз алгоритмів стиснення відеоданих і проведення практичного дослідження. Для цього виконано наступні завдання:

- позначено критерії, які можливо запропонувати для порівняння різних алгоритмів;
- виділено всі існуючі класи зображень;
- позначено всі існуючі класи додатків і вимоги, які вони висувають до алгоритмів стиснення;
- розроблено й програмно реалізовано два типу алгоритмів стиснення з втратами та без втрат;
- проведено порівняльний аналіз існуючих алгоритмів стиснення зображень.

Були досліджені алгоритми стиснення зображень з різними коефіцієнтами архівації, на основі яких розроблені алгоритми стиснення і розтискання зображень з найбільшим коефіцієнтом архівації та найменшими втратами.

У результаті дослідження розглянуті алгоритми RLE, LZW, Хаффмана, JPEG, фрактальний алгоритм, а також реалізована програма, за допомогою якої можливо провести практичний аналіз. Неможливо говорити про якийсь алгоритм як найкращий, тому що ефективність кожного алгоритму залежить від класу зображення. Тому з усіх розглянутих алгоритмів відібрані найбільш універсальні та ефективні в першу чергу для використання в Інтернеті: алгоритми LZW та JPEG

Було виявлено наступні переваги алгоритму LZW:

- не потребує обчислення ймовірностей народження символів або кодів;
 - для декомпресії не треба зберігати таблицю рядків в файл для розпакування.
- Алгоритм побудований таким чином, що можливо відновити таблицю рядків, користуючись тільки потоком кодів;
- даний тип компресії не вносить спотворень в вихідний графічний файл і підходить для стиснення растрових даних будь-якого типу.

Головним недоліком алгоритму LZW є те, що він ефективний тільки для зображень переважно створених за допомогою комп'ютера, на яких немає плавності переходу кольорів. Основними зображеннями для цього алгоритму є 8-бітові зображення, креслення, текстова та знакова графіка.

Алгоритм JPEG ефективний для стиснення фотографій і картин, що містять реалістичні сцени з плавними переходами яскравості і кольору. Одним з найважливіших факторів також є можливість вказувати ступінь стиснення зображення. Найбільшого поширення JPEG отримав в цифровій фотографії і для зберігання і передачі зображень з використанням мережі Інтернет.

Для порівняння результатів стиснення алгоритмами JPEG та LZW було реалізовано програму, яка визначає відмінності між оригінальним зображенням та зображенням, яке було стиснуто.

За результатами дослідження було виявлено, що алгоритм LZW гарантує високий ступінь стиснення без втрат у зображеннях без наявності плавного переходу кольорів, а також дає дуже низкий ступінь стиснення у багатокольорових зображеннях з плавністю зміни кольорів. JPEG завжди гарантує високий ступінь стиснення, вищий ніж у LZW, але стиснення завжди відбувається з втратами. Алгоритм JPEG найкраще підходить для реалістичних

зображень з плавними переходами яскравості і кольору. Проведено дослідження результатів стиснення з урахуванням коефіцієнта архівації і результатами втрат.

Результати досліджень дозволяють зробити висновок про доцільність застосування розроблених алгоритмів для стиснення, а також для вирішення завдання зменшення кількості байтів необхідних для зберігання відеоданих.

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Петренко Н.М, студентка ФБ-1-2м, Євтушенко О.В, доцент, к.т.н

Національний університет харчових технологій

Вступ. Незважаючи на загальну тенденцію зниження кількості нещасних випадків на виробництві по Україні, в галузі освіти, рівень виробничого травматизму залишається високим, темпи його зниження низькими. Тільки за період 2013...2017 р. в закладах освіти було травмовано 1152 осіб [1-2].

Причинами такого стану є певна особливість галузі освіти в порівнянні наприклад з виробничим процесом на підприємствах та відсутність у функціонуванні управлінської структури дієвої інформаційно-аналітичної системи управління охороною праці [3].

На сьогодні у відділах (службах) охорони праці навчальних закладів України існує необхідність переведення нормативної і документаційної бази у електронний вигляд. Це зумовлено величезними об'ємами інформації, полегшенням пошуку необхідних документів та, врешті решт, зменшення витрат на папір та друк. Також інформацію легше поширити між відділами (службами) чи підрозділами у електронному вигляді використовуючи внутрішню мережу чи інтернет. І, варто зазначити, що паперовий носій може з часом втратити початковий вид через неправильні умови зберігання.

Наступним кроком для полегшення роботи з електронною документаційною базою є створення дієвої інформаційно-аналітичної системи управління охороною праці та в її структурі створення програми для обробки інформації з певною метою. Наприклад, за певний термін попередити працівників про закінчення терміну дії медичного огляду чи необхідність пройти підвищення кваліфікації з охорони праці згідно робочим планом. Це полегшить роботу начальника відділу (служби) охорони праці і зникне необхідність передивлятися інформацію вручну шляхом перевірки паперових носіїв.

Отже, **метою нашого дослідження** є створення програми в структурі інформаційно-аналітичної системи управління охороною праці на базі даних нормативної документації для полегшення роботи відділу охорони праці у навчальному закладі.

Основні результати та їх значущість. На першому етапі була створена база даних нормативної документації з охорони праці, яка знаходиться у відкритому доступі, прив'язування ключових слів для кожного документу чи групи документів для полегшення пошуку необхідної інформації. У подальшому будемо використовувати програми для розпізнавання тексту на фото для збільшення асортименту ключових слів для пошуку потрібного документу чи групи документів.

На другому етапі створили каркас електронної медичної картки працівників у якій ключовими графами були – термін дії флюорографії та термін дії медичного огляду. Також картки мали і інші параметри для вводу, але для створення програми використовували вказані параметри. Також створили базу даних працівників навчального закладу до якої прив'язувалися дані каркаси карток через графу «Прізвище, ім'я та по-батькові працівника», яка містила додаткову інформацію – адресу електронної пошти через яку можна було б надіслати нагадування про необхідність оновлення певної інформації. Суть програми – відслідковування інформації щодо терміну дії флюорографії та медичного огляду та

попередження керівника структурного підрозділу начальником відділу (служби) охорони праці за певний термін (тиждень, місяць – керівник сам визначає межі) про необхідність нагадати працівникам про оновлення даної інформації. Начальник відділу (служби) охорони праці може це бачити у загальній базі даних через індекс біля імені працівника: зелений індикатор вказує, що на даний момент працівнику не потрібно оновлювати інформацію, червоний – необхідно сповістити про необхідність проходження флюорографії чи медичного огляду. Також можливо додати ще індикатори, де б кожен колір мав певне значення – різний термін терміновості, чи різні параметри необхідні для оновлення. Варто зазначити, що дана база даних складалася з вигаданої інформації лише для ілюстрації роботи розробки. У подальшому необхідно автоматизувати інформаційно-аналітичну систему шляхом додавання функції автоматичного сповіщення працівників певним листом-шаблоном, для полегшення роботи працівника.

На наступному етапі була створена детальна інструкція для користувачів програмою для полегшення процесу роботи з даною програмою. У подальшому плануємо створення інтерактивної допомоги, а не лише шляхом сповіщення про труднощі листом на електронну пошту.

Отже, створення такої програми в структурі інформаційно-аналітичної системи управління охороною праці в подальшому може спростити роботу начальника відділу (служби) охорони праці і автоматизувати відслідковування необхідної інформації. Також подібні програми з іншими базами даних та параметрами автоматизації можна створити для інших повсякденних задач фахівців з охорони праці: забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, проведення інструктажів з охорони праці, облік нещасних випадків та професійних захворювань тощо.

Література

1. Калачова І. Статистичний бюлетень. Травматизм на виробництві у 2013 році / І. Калачова. – Київ : Держкомстат України, 2014. – 132 с.
2. Кармазіна О. О. Статистичний бюлетень. Травматизм на виробництві у 2017 році / О. Кармазіна. – Київ : Держкомстат України, 2018. – 132 с.
3. Безпека праці в навчальних закладах України / О.В. Євтушенко, А.О. Сірик // Досягнення і проблеми сучасної науки : збірник наукових матеріалів XVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Вінниця, 22 січня 2018 року. – Ч. 5. – С.47-50.

МЕТЕОСТАНЦІЯ НА ARDUINO З ВІЗУАЛІЗАЦІЄЮ І АНАЛІЗОМ ДАНИХ ПОГОДНОЇ СТАНЦІЇ

Кардашук В.С., Давиденко О.В.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Вступ. На сьогодні більшість метеобладнання українських метеостанцій вважається застарілим, а більшість прогнозів складається завдяки закордонним метеоцентрам та їх обладнанню і програмному забезпеченню з швидкою візуалізацією даних по мережі [1]. Точність прогнозу погоди залишається необхідним в більшій конкретизації по регіонах, а також попереджатиме про екстремальні погодні явища, таких, як повінь, злива, посуха, ураган та інші [2].

Своєчасний прогноз завдяки компактним метеостанціям допоможе в розвитку сільського господарства в цілому [3].

Тим більше залишається необхідність в більш довгострокових прогнозах. В цьому і допоможуть компактні метеостанції. Вже в багатьох країнах на фермерських угіддях з метою експерименту або для покращення роботи аграріїв встановлюються метеостанції чи різноманітні метеодатчики.

Мета статті - розробка метеостанції на платформі Arduino з використанням програмної оболонки для створення програм, її компіляції і програмування апаратури Arduino Software.

Основна частина дослідження. Перевірка працездатності метеостанції здійснюється методом аналізу отриманих даних прогнозу погоди, їх візуалізацією та виведенням інформації на мобільний додаток для зручності користувача. В ході роботи над проектом здійснено порівняння характеристик даної розробки з існуючими аналогами (табл.1).

Таблиця 1

Порівняння аналогів

Метеостанція	Ціна	Зручність управління	Можливості функціоналу та обладнання
Проект	Від 1500 грн.	Легка	Середня
National Geographic 3-View black	Від 2600 грн.	Легка	Середня
La Crosse WS1650	Від 5000 грн.	Легка	Висока

Створення власної домашньої метеостанції на сьогодні стало дуже простим. За основу взята платформа Arduino з власними апаратно-програмними засобами.

Для створення самої станції використовується плата Arduino з підключеними до неї для початку роботи фоторезистором і датчиком DHT11, який буде відповідати за температуру, вологість та розрахунок точки роси. При тестуванні роботи потрібно виключити потрапляння обладнання під прямий вплив погодних умов (сонячне проміння, вологість), так як все це може негативно вплинути на роботу і аналіз даних прогнозу погоди та відображення його точності. Перелік необхідного обладнання для розроблення наступний:

- Arduino Uno з Weather shield і датчиками погоди;
- 2x XBee Shield і 2x модулів XBee з розширеним діапазоном від Digi International
- Arduino Mega з Ethernet Shield;
- 2 комплекти для монтажу Arduino;
- 2x 5V трансформатор для живлення Arduino.

Завдяки програмним засобам Arduino можна розробити зручне програмне забезпечення для самої метеостанції. Візуалізація даних не буде вимагати спеціальних навичок користування самою станцією. Вікно візуалізації даних складається з трьох вікон, таких як:

- Графік яскравості. Відповідає за схід і захід сонця (світанок в районі 5:50) (рис. 1);
- Графік температури (рис. 2);
- Графік вологості .

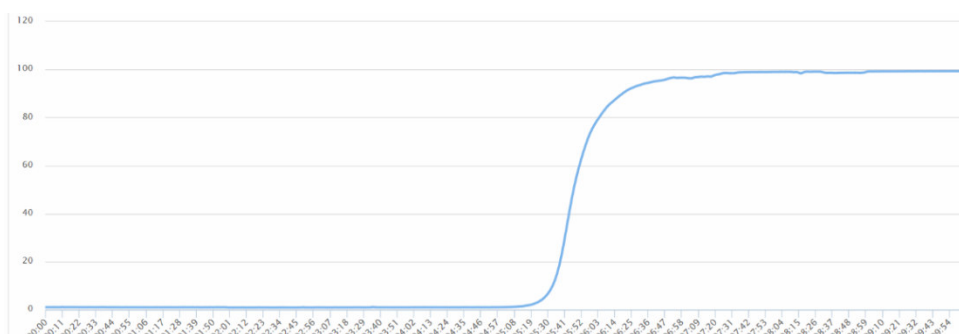

Рис. 1. Графік яскравості.

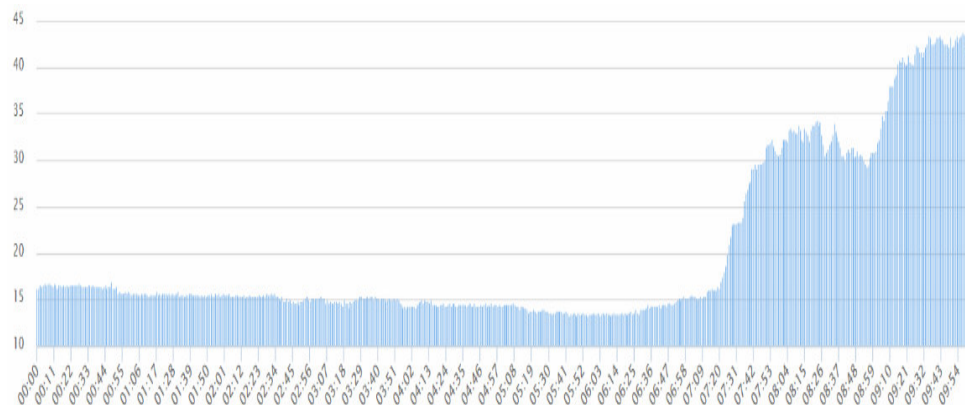

Рис. 2. Графік температури

Під час звичайного тижня можна ясно побачити погодинні зміни температури і вологості. Як і очікувалося відносна вологість, як правило, зростає вночі (при зниженні температури до точки роси). Максимальна температура, як правило, досягається у другій половині дня.

Чим більше вологість повітряної маси, тим вище точка роси. Точка роси також іноді використовується як міра дискомфорту. Коли точка роси перевищує 65 градусів (+ 18°C), багато людей починають говорити, що повітря «липке». Загальна оцінка для точки роси tdp може бути знайдена за допомогою рівняння:

$$tdp = \frac{c * \gamma}{(b - \gamma)} \quad (1)$$

де

$$\gamma = \ln(\text{humidity}/100) + \frac{b * \text{tempC}}{(c + \text{tempC})} \quad (2)$$

С $b=17.62$ та $c=243.5$ – температурні показники; tdp - точка розрахунку роси; γ - розрахунок вологості. Тепер, написавши наведені вище рівняння маємо наступний код:

```
b = 17.62;
c = 243.5;
gamma = log(humidity/100) + b*tempC ./ (c+tempC);
tdp = c*gamma ./ (b-gamma);
tdpf = (tdp*1.8) + 32; % convert back to Fahrenheit
```

Висновки. На сьогодні від розвитку метеобладнання і моніторингу погоди залежить сільськогосподарська діяльність. В перспективі розвитку можна додати можливість вимірювання атмосферного тиску, напрямку вітру, покращення роботи програмного та апаратного забезпечення. Розвиток компактних погодних метеостанцій з видачею інформації прогнозу погоди на невеликій території, простота використання у польових умовах допоможе аграріям в плануванні їхньої роботи.

Література

- 1 Візуалізація даних прогноза погоди онлайн. Режим доступу [https://news.agro-center.com.ua/ru/weather- ru#.W37YGZpR3VN](https://news.agro-center.com.ua/ru/weather-ru#.W37YGZpR3VN).
- 2 Доклад Юнеско По Науке – 2015 – На пути к 2030 году — 793 стр.
- 3 Полегенько А. Метеостанция iMetos®—уникальный инструмент в руках агронома/Полегенько А //Овощеводство. – 2008. – №. 2. – С. 60.

АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ СИСТЕМИ «РОЗУМНИЙ ДІМ»

Шалімова А.О., ст. ІТКН-18-4, Березуцька Н.Л. доц., канд. тех. наук

Харківський національний університет радіоелектроніки

Комфорт завжди був одним із двигунів прогресу. Починаючи з найдавніших часів, людина завжди прагнула облаштувати свій будинок так, щоб отримувати максимум комфорту, докладаючи для цього мінімум зусиль. В кінці XX століття це стало можливим завдяки технічному прогресу та активному розвитку комп'ютерної техніки, використання якої відкрило людині абсолютно нові перспективи. Саме на цій стадії вчені в США і Японії почали вести активні роботи з автоматизації управління інженерних систем. У свою чергу, це призвело до розробки концепції смарт будівель. У цій доповіді ми розглянемо розвиток і можливості системи «розумний будинок».

Вперше визначення «розумний будинок» було сформульовано в Вашингтонському Інституті інтелектуальної будівлі і звучало наступним чином: розумний будинок - це будинок, що забезпечує продуктивне й ефективне використання робочого простору. З тих пір пройшло вже більше сорока років, і за цей час система «розумний дім» значно еволюціонувала. Зараз на основі подібних технологій створюються не тільки окремі приміщення з обмеженим функціоналом, але і дійсно "розумні" квартири або котеджі, і навіть "інтелектуальні" житлові будинки, громадські та офісні будівлі. Важливою особливістю і властивістю «розумного будинку», що відрізняє його від інших способів організації життєвого простору є те, що це найбільш прогресивна концепція взаємодії людини з житловим простором. У будинку, обладнаному такою системою досить одним натисканням настінної клавіші (або пульта ДУ, сенсорної панелі і т. Д.) вибрати один з сценаріїв. Будинок сам налаштує роботу всіх систем для забезпечення комфортного стану всередині.

Однією з основних можливостей системи є контроль над освітленням. За допомогою сукупності управління можливо контролювати джерело світла у всіх приміщеннях, незалежно від того, де розташований світильник і якого він типу. У разі якщо поставити датчик переміщення - світло ввімкнеться, як тільки відкриється одна з дверей в приміщення або на сходову площадку. Світло може вмикатися і вимикатися в певний час.

Крім освітлення, розумний будинок може підтримувати й "кліматичні" параметри на заданому рівні: температуру, вологість, свіже повітря. Програмування теплових процесів в будинку значно знижує витрати на опалення. Система виконує розпорядження і керує кліматом в будинку автоматично, наприклад, зачинить вікна, в разі зливи, або ввімкне кондиціонери, при спеоті.

Для системи управління будинком можна писати незвичні сценарії. У замиському будинку будуть автоматично проводитися осушення і нагрів дахів, транспортних в'їздів від снігу і льоду. За сигналом з мобільного телефону або через інтернет, до приїзду господаря в котедж наповниться басейн, прогріється сауна. Принциповим випадком для замиського будинку є "вірний" полив кімнатних рослин або газону. Полив здійсниться з урахуванням вимог і вологості ґрунту різних рослин. Поставивши датчики в зимовому саду, можна бути спокійним - будинок буде здійснювати контроль вологості, температурного режиму і освітленості на території саду.

Вірна і надійна робота охоронних сукупностей - одна з необхідних умов нашого життя. За їх роботою теж простежить будинок і одночасно надішле на пульт спостереження сигнал про пожежну небезпеку, вторгнення у будинок, виток газу, води, або, наприклад, задимлення. Крім того, буде відправлено повідомлення на телефон господаря. У разі якщо номер зайнятий, або не відповідає, система набирає наступний заданий номер. При вторгненні може автоматично ввімкнутися запис. У разі якщо вдома залишилася дитина, можна заблокувати включення деяких електроприладів.

Існує декілька способів управління «розумним будинком». Найпростіший - за допомогою кнопкової панелі, де будь-яка кнопка відповідає певному приладові, групі приладів або позначає послідовність необхідних дій. Для наочності кнопкова панель може мати маленький дисплей, на якому відображається інформація про стан сукупності. Найбільш зручні та ергономічні – моделі управління з сенсорним екраном. Вони також можуть демонструвати зображення з камер. Крім того, зручним вважається управління будинком через інтернет.

Серед головних векторів розвитку системи «розумний дім» є поліпшення безпеки і захисту особистих даних, більш інтегровані сценарії взаємодії людини і системи, зокрема, завдяки технологіям штучного інтелекту. А також використання технологій не тільки в самих будівлях, а й за їх межами. Розробкою окремих видів системи «розумний будинок» займаються й в Харківському Національному університеті радіоелектроніки. Зокрема, студентом Євгеном Корнієнко була розроблена система, що забезпечує захист будівлі від задимлення, витоку газу чи води. Окрім того, за допомогою розробки здійснюється контроль вологості та температури повітря. Управління «розумним будинком» здійснюється за допомогою мікроконтролерів, датчиків руху та освітлення, а також GSM модуля.

Зараз «розумний будинок» є одним з передових досягнень у техніці. Важливо те, що метою такої автоматизації є комфорт, оскільки система здатна запам'ятовувати і здійснювати велику кількість справ, що поліпшують життя господарів. Крім того, завдяки системі значно зростає захист будівлі та її мешканців. Виходячи з цього, концепція розумного будинку – це найкомфортніша сукупність управління будівлею в сучасному світі.

Література:

1. URL: <http://dnt.net.ua/novosti/224-budushchee-sistemy-umnyj-dom>
2. URL: <https://internetofthingsagenda.techtarget.com/definition/smart-home-or-building>
3. Benefits and risks of smart home technologies / Charlie Wilson, Tom Hargreaves, Richard Nauxwell-Baldwin // *Energy Policy*, Volume 103, April 2017, Pages 72-83

ХТО ТАКІ ЧАТ-БОТИ ТА ЧОГО НАМ ЧЕКАТИ В МАЙБУТНЬОМУ?

Гордієнко М.П ст.гр КН-17ДМ

Науковий керівник: Щербаков Є.В доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Актуальність дослідження: На мою думку, саме за допомогою чат-ботів здійснюються практично всі процеси всередині комп'ютерної системи, та за чат-ботами наше майбутнє. Чат-боти це - невід'ємна складова інтелектуальних комп'ютерних систем, необхідних для обробки інформації. Основною вимогою діалогових систем є забезпечення більш зручною та природною форми взаємодії інтелектуальних систем з користувачами. Іншими словами - це системи з природно-мовним інтерфейсом.

Мета дослідження: дослідження полягає в тому щоб зрозуміти хто такі чат-боти та чого нам чекати в майбутньому

Виклад основного матеріалу: Працюючі по командам боти працюють, спираючись на заздалегідь написані ключові слова, які вони розуміють. Кожна з таких команд повинна бути написана розробником окремо з використанням регулярних виразів або інших форм аналізу рядків. Якщо користувач задав питання, не використавши жодного ключового слова, робот не може зрозуміти його і, як правило, відповідає повідомленнями на кшталт «вибачте, я не зрозумів».

Ті, боти які вміють навчатися спираються на штучний інтелект, щоб спілкуватися з користувачами. Замість заздалегідь підготовлених відповідей, робот відповідає адекватними пропозиціями по темі. До того ж, всі слова, проговорені боту і ботом записуються для

подальшої обробки. Робота з обробкою природної мови і машинним навчанням - непросте завдання, особливо для початківців.

По-перше спробуємо розібратися що таке обробка природних мов, розуміння природної мови та генерація природної мови.

Обробка природних мов (NLP) використовується для опису здатності машини приймати те, що сказано, розібрати, зрозуміти його значення, визначити відповідні дії та відповісти на мові, яку користувач зрозуміє.

Розуміння мови (NLU) - це частина обробки природної мови, що стосується набагато вужчого, але не менш важливого аспекту того, як найкраще справлятися з неструктурованими входами та перетворювати їх у структуровану форму, яку машина може зрозуміти та відтворити. Генерація природної мови (NLG) – перетворення структурованих даних в текст. На рис 1.1 ми можемо побачити алгоритм як працює чат-бот.

Сьогодні всі створюють ботів. Забудьте про своїх кваліфікованих розробників, тому що середня продуктивність (як і ваша дійсно) може це зробити за вас чат-бот вже сьогодні для - Messenger (Facebook), Slack, Telegram, навіть SMS. Вже зараз у всіх великих компаніях існують віртуальні діалогові системи, тому що це зручно.

Але якщо ми не зможемо збагатити "розмовний" аспект бота, зчеплення завжди буде на низькому рівні. Чатбот стане просто інструментом маркетингового розповсюдження, а не водієм зростання, який він потенційно може мати. Створюючи бота, ви насправді забезпечуєте кожного користувач помічником - особистим консьєржем. Він допоможе вам пробратися через мутну воду, відповісти на будь-які запитання, зареєструвати будь-які занепокоєння і допомогти вам у будь-якій можливості. Розглянемо детальніше на прикладі. Всі знайомі з пошуковою системою Google, та компанія надає розробникам своє API (набір готових класів, процедур, функцій, структур і констант, що надаються додатком (бібліотекою, сервісом) або операційною системою для використання у зовнішніх програмних продуктах. Використовується програмістами при написанні всіляких додатків.

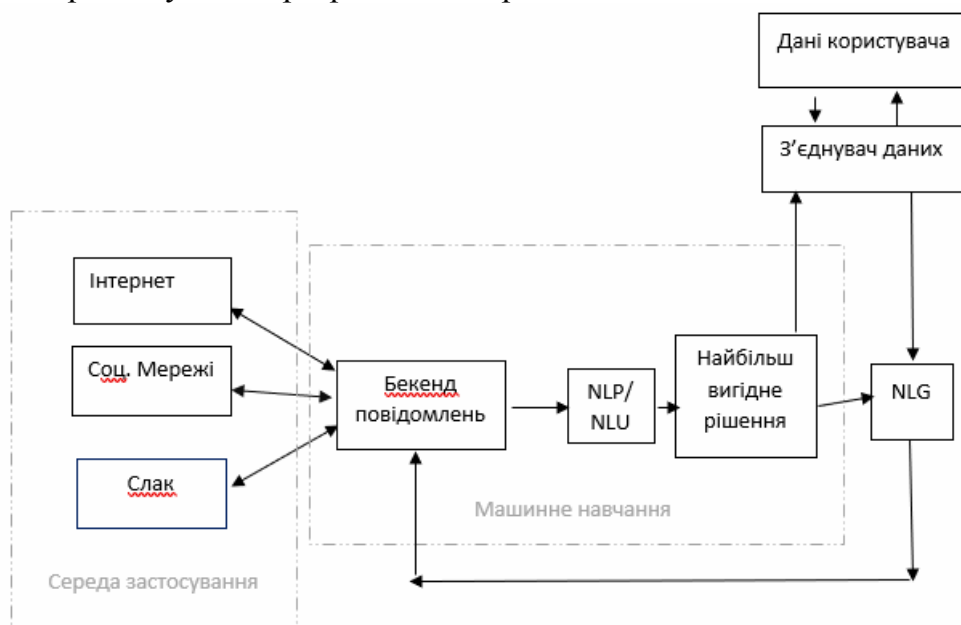

Рис. 1.1 – Як працює чат бот

Оскільки ми продовжуємо вдосконалювати технології створення, то через спроби та помилки обробка природних мов буде рости більш ефективно, здатна працювати з більш складними командами та надавати більш необхідного результату.

На цьому малюнку (мал. 1.1) ми можемо побачити графік популярності чат

ботів, активність використання у повсякденному житті. Той факт, що так багато людей користуються чат-додатками, означає, що інтерфейс чату майже повсюдний

(тобто кожен з ваших 80-річної бабусі до технічно підкованої молоді зрозуміє, як його використовувати). Це означає, що якщо ви перетворюєте нудні повсякденні завдання (наприклад, заповнення форми) в чат, люди частіше закінчать взаємодію.

Мал.1.1 – Графік популярності чат-ботів

Висновки: Виходячи з цього дослідження тепер ми маємо розуміння що таке чат-боти, як вони працюють, як відбувається процес створення чат-боту та оскільки ми продовжуємо вдосконалювати технології створення, то через спроби та помилки обробка природних мов буде рости більш ефективно, здатна працювати з більш складними командами та надавати більш необхідного результату.

Література

1. The problem with chatbots (веб-ресурс) <https://chatbotsmagazine.com/the-problem-with-chatbots-how-to-make-them-more-human-d7a24c22f51e>
2. Алгоритми чат бота на базі рекурентної нейронної мережі і розширення мови AIML (блог) <https://habr.com/post/304284/>
3. У чому проблема чат-ботів? (веб-ресурс) <https://rb.ru/story/why-chatbots-suck/>

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Ярош М.Б, студентка БТ-4-1, Євтушенко О.В, доцент, к.т.н

Національний університет харчових технологій

Вступ. За статистичними даними, в Україні впродовж останніх років існує позитивна динаміка зниження абсолютних показників виробничого травматизму (як загального, так і зі смертельним наслідком), профзахворюваності, аварійності, кількості пожеж тощо. Тенденцією стало щорічне зменшення рівня загального травматизму в Україні на 5-10%, кількості нещасних випадків – у 3,5 рази, в тому числі зі смертельними наслідками – у 2 рази [1-2]. Незважаючи на це, проблема безпеки та охорони праці залишається актуальною, адже рівень небезпеки на українських підприємствах значно вищий, ніж у розвинутих країнах світу, проте низький рівень життя змушує громадян іти на ризик і працювати в небезпечних умовах. Розвиток фармацевтичної галузі України має стратегічно важливе значення, оскільки вона є одним з елементів забезпечення національної безпеки та виробником продукції високої соціальної значущості. Фармацевтична промисловість України є однією з найбільш швидкозростаючих та високоприбуткових галузей.

Тому **метою даної роботи** є дослідження системи управління охороною праці на фармацевтичних підприємствах та визначення основних стратегічних пріоритетів забезпечення безпеки праці працівників галузі.

Основні результати та їх значущість. Якість фармацевтичного товару, як специфічного продукту, була і буде в полі зору виробника, посередника, споживача, держави. Кожна країна, яка випускає і постачає фармацевтичну продукцію, має свої досить жорсткі вимоги щодо організації і управління виробництвом та контролем якості ліків. Отже управління підприємством фармацевтичної індустрії є специфічним, особливо на фоні загальних політичних і економічних змін в Україні. Згідно статистичним даним виробничого травматизму за I квартал 2018 року, які надав фонд соціального страхування України, у фармацевтичній галузі відбулося збільшення кількості складених актів форми Н-1, де стався нещасний випадок. Загалом, основними причинами нещасних випадків на фармацевтичних підприємствах є невиконання вимог інструкцій з охорони праці, не дотримання посадових інструкцій, технічних та технологічних регламентів виробництва. Одними із причин, внаслідок яких виникають професійні захворювання є недосконалість механізмів та робочих інструментів, технологічного процесу та неефективність роботи засобів індивідуального захисту. Результатом такого недбалого поводження персоналу є встановлення діагнозів професійних захворювань. Перше місце серед яких належить хворобам органів дихання, на другому місці захворювання опорно-рухового апарату.

Дієве управління охороною праці можна здійснювати тільки за наявності повної, своєчасної і вірогідної інформації. Одержати таку інформацію, виявити можливі відхилення від норм безпеки, а також перевірити виконання планів та управлінських рішень, можна тільки на підставі регулярного та об'єктивного контролю. Контроль стану охорони праці є найбільш відповідальною та трудомісткою функцією. Фахівці з охорони праці на фармацевтичному підприємстві контролюють: дотримання чинного законодавства з питань охорони праці; виконання приписів; відповідність нормативним актам про охорону праці машин, механізмів, обладнання, транспортних засобів, технологічних процесів, засобів індивідуального, колективного та протиаварійного захисту працівників; забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, лікувально-профілактичним харчуванням, санітарно-побутовими приміщеннями; надання працівникам передбачених законодавством пільг і компенсацій, пов'язаних з важкими шкідливими умовами праці; виконання заходів, наказів, розпоряджень з питань охорони праці, виконання заходів щодо усунення причин нещасних випадків і аварій, визначених у актах розслідування; своєчасне проведення навчання та інструктажів працівників, атестації та переатестації з питань безпеки праці посадових осіб та осіб, які виконують роботи підвищеної небезпеки, а також дотримання вимог безпеки при виконанні цих робіт. Начальник служби (відділу) охорони праці повинен самостійно приймати рішення щодо забезпечення безпеки праці на основі нормативно-правової бази з охорони праці, організовувати, керувати, координувати та контролювати інших працівників структурних підрозділів фармацевтичного підприємства.

Суттєвим недоліком системи управління охороною праці на фармацевтичних підприємствах є відсутність дієвої інформаційно-аналітичної системи. Адже, під час виконання повсякденних операцій фахівцями служб (відділів) охорони праці фармацевтичних підприємств обробляються, систематизуються, зберігаються великі обсяги інформації. Але, на жаль, як засвідчує практика, не приділяється належна увага застосуванню накопичених даних для аналізу прийняття рішень і оперативного управління [3]. Залишаються невирішеними питання структуризації даних, розміщених по категоріях (виробничі фактори і умови праці, інструкції, приписи та ін.) і вибору цінної інформації.

Система управління охороною праці ефективна, якщо необхідна інформація представляється фахівцю в той момент, коли він може її використовувати з найбільшою користю для справи.

Отже, на фармацевтичних підприємствах необхідно розробляти та впроваджувати сучасні інформаційно-аналітичні системи управління охороною праці. Інформаційно-аналітична система управління охороною праці повинна бути організована з урахуванням чіткої взаємодії начальника служби (відділу) охорони праці з керівниками усіх структурних підрозділів фармацевтичного підприємства, для адекватного та постійного управління з урахуванням усіх факторів, що впливають на стан охорони праці, і надавати керівникам структурних підрозділів оптимальну сукупність заходів забезпечення безпеки праці.

Література

1. Калачова І. Статистичний бюлетень. Травматизм на виробництві у 2013 році / І. Калачова. – Київ : Держкомстат України, 2014. – 132 с.
2. Кармазіна О. О. Статистичний бюлетень. Травматизм на виробництві у 2017 році / О. О. Кармазіна. – Київ : Держкомстат України, 2018. – 132 с.
3. Кружилко О. Є. Удосконалення оперативного управління охороною праці / О. Є. Кружилко, В. В. Майстренко, Г. В. Демчук, О. І. Полукаров // Проблеми охорони праці в Україні : збірник наукових праць. – Київ : ДУ ННДІПБОП, 2016. – Вип. 32. – С. 37–42.

ЕЛЕКТРОННА ШКОЛА ЯК ПЕРСПЕКТИВНА СУЧАСНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Кравченко А.О. КМ-18М, Кальянов А.В. д. мед. н., проф., с. н. с

ДНВЗ «Приазовський державний технічний університет»

У сучасній Україні одним з найважливіших питань розвитку конкурентної спроможності працездатної частини населення є актуальність та легкодоступність навчання. Хоч і навчання в нашій країні безкоштовне «підготовка» до школи сильно б'є по гаманцю майже кожної української сім'ї. Сьогодні вартість всіх необхідних першокласнику речей становить 3300 гривень^[1], що дорівнює мінімальній зарплаті в Україні. Але на цьому шкільні витрати не закінчуються. Зараз кожна школа збирає з батьків гроші, які йдуть до шкільного фонду на різні шкільні витрати (у кращому випадку): нові вікна, шпалери в кабінети та інше. Таким чином навчання зараз не таке вже й безкоштовне.

Проте зараз, у час інформаційних технологій, дистанційне навчання стає реальною та більш дешевою альтернативою навчання. Ми вважаємо, що через декілька десятиліть домашнє, дистанційне навчання буде нормою. Сучасні діти з легкістю користуються смартфонами та з невеликими зусиллями здатні легко працювати на комп'ютерах, які на даний момент коштують майже, як рік шкільного навчання (приблизно 7000 гривень)^[2], але таке придбання буде одноразовим й значно дешевшим, ніж 11 років навчання. Таким чином, маючи комп'ютер та інтернет чи смартфон, котрий коштує не більше комп'ютера, дитина зможе отримувати знання онлайн завдяки вчителю, який буде проводити онлайн уроки.

Варто зауважити, що таке навчання матиме свої переваги і недоліки.

Переваги:

- економія на шкільній формі, проїзді;
- через те, що дитина знаходиться вдома, батьки не турбуватимуться за те, чи добралась дитина до школи;
- більша зацікавленість дітей, тому що весь навчальний матеріал буде у вигляді презентацій;
- якщо дитина захворіла, то на відміну від звичайної школи, вона зможе бути присутньою на уроці;
- учні завжди матимуть нагоду поїсти на перерві;

– учні не зможуть відволікати одне одного будь-якими фізичними способами;

Недоліки:

– учні можуть відволікатись й вчителю буде важко це помітити. (Як вирішення цієї проблеми, за поведінкою учня може слідувати бабуся чи дідусь);

– навантаження на очі;

– соціалізація дітей;

– можливий розвиток гіпоактивності.

– відсутність уроку фізкультури

Останній з недоліків може бути замінити позашкільними гуртками по будь-якому виду спорту, наприклад спортивним гуртком чи гуртком з бойових мистецтв, або відвідуванням тренажерного залу, або на дворі з однолітками. Також для зменшення навантаження на зорову систему, вчитель кожні 10 хвилин може давати дітям вправу, яку вони повинні зробити самостійно не концентруючись на моніторі. Таке завдання дозволить очам відпочити.

Стосовно процесу навчання дітей електрона школа має суттєві переваги над недоліками. Тепер розглянемо це з точки зору робітників. Робітничий склад суттєво не зміниться, окрім того, що зникне потреба в шкільних електриках, медсестрах, вчителях фізкультури, персоналу з прибирання шкільного приміщення, але виникне потреба в адміністраторі, який буде у разі потреби додавати чи видаляти учнів, надсилати повідомлення викладачам та учням стосовно певних заходів чи подій. Оскільки школа буде електронною, то вся шкільна інформація буде знаходитись на єдиному для всіх школярів України сайті. Після кожного уроку учні зможуть пройти тести чи іншого роду контрольні заходи для перевірки знань.

Отже, електронне навчання має перелік суттєвих переваг над звичайним: фінансова вигода, розвиток самодисципліни та інші. Такий підхід до навчання може бути дуже зручним ще й для дорослої частини населення, бо сайт буде зберігати запис лекції певний час з можливістю його завантаження (студенти та інші громадяни не завжди мають нагоду відвідувати заняття частіше всього через роботу). Головною проблемою переходу до такого виду навчання може бути створення самого сайту чи програмного забезпечення для цієї цілі, створення бази даних школярів, а також відсутність у батьків можливості придбання комп'ютера чи смартфона (на 2015 рік тільки 53% українців мають доступ до інтернету)^[3], але й цю проблему можна вирішити. Ті сім'ї, які мають доступ до інтернету можуть запросити до себе учня, в якого не має такої можливості на час проведення уроків, а батьки останнього можуть віддячити цю сім'ю заплативши за інтернет чи скажемо придбавши зошити на двох.

Таким чином, перехід зі звичайної форми навчання на електрону може тривати декілька років. За нашими прогнозами, якщо Україна зараз вирішить перейти на таку систему, то вже через декілька років приміщення звичайних шкіл можна буде замінити на лікарні, або інші навчальні заклади.

Література

1. Матеріали сайту новин «Телеканал 24» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/pervoklassnik_2018_skolko_stoit_sobrat_v_shkolu_i_kak_sjekonomit_n1009407

2. Матеріали інтернет-магазину «Розетка™» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hard.rozetka.com.ua/keyboards/c80171/sort=cheap/>

3. Матеріали сайту дослідницького центру «Pew Research Center» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pewglobal.org/2015/03/19/internet-seen-as-positive-influence-on-education-but-negative-influence-on-morality-in-emerging-and-developing-nations/>

ПОБУДОВА РЕЛЯЦІЙНОЇ ЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ ЯК БАГАТОРІВНЕВОЇ СТРУКТУРИ ПАРАЛЕЛЬНОЇ ДІЇ

Парамонова Т. А. ст. гр. КН -17дм, Сафонова С.О. к.т.н., доц.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Робота присвячена дослідженню методу розробки логічної мережі для діагностики та керування надзвичайними ситуаціями.

Побудова реляційної мережі передбачає насамперед глибокий аналіз вихідного відношення. Якщо розглянути деяке багатомісцеве відношення, то слід звернути увагу, що кожна змінна області відправлення має свою область визначення і область значень. Складність формального опису полягає в тому, що необхідно враховувати всю ієрархію понять. Щоб отримана модель була адекватною, необхідно провести якомога глибший аналіз. А для цього в наведеному прикладі необхідно розбити змінну частину слова (закінчення) на літери, а кожну з присутніх ознак – на їх значення. Далі встановлюють зв'язки між конкретними значеннями змінних та будують систему бінарних відношень.

Для побудови економної математичної моделі необхідно дослідити всі можливі бінарні відношення. Це дозволить ввести допоміжні вузли для спрощення схеми та підвищити швидкодію мережі. Виявлення допоміжних (внутрішніх) вузлів ґрунтується на понятті повного образу і прообразу предмета та на понятті фактор-множини, що являється розбиттям множини, яке відповідає еквівалентності, визначеній на цій множині. Під розбиттям множини будемо розуміти будь-яку систему непустих підмножин вихідної множини, таких, що кожен елемент множини належить одній і тільки одній підмножині. Множини, які належать розбиттю, назовемо класами (рівнями) розбиття або шарами.

Нехай задано множину $M = \{a_1, a_2, \dots, a_n\}$, де x_i -елемент множини M , $x_i \in M$, $i = \overline{1, n}$.

Кожній еквівалентності E , визначеній на декартовому добутку множини $M \times M$, можна поставити у взаємно-однозначну відповідність розбиття множини за правилом:

$$E(x_i, x_j) = 1, \quad i, j = \overline{1, n}, \quad (1)$$

тобто $(a_i, a_j) \in E(x^{a_i} E y^{a_j})$, то предмети a_i і a_j , яким відповідають значення змінних, потрапляють в один клас розбиття, якщо:

$$E(x_i, x_j) = 0, \quad (2)$$

тобто $(a_i, a_j) \notin E$, то – в різні класи.

Для того, щоб знайти розбиття, що відповідає заданій еквівалентності, необхідно визначити класи розбиття за вказаним правилом. Зв'язок між множиною, еквівалентністю E та розбиттям R – це тримісцеве відношення третього ступеня, де M і E – це відношення першого ступеня, а розбиття R – відношення другого ступеня. Отже, розбиття є функціональним відношенням, яке визначає деяку функцію $f: (M, E) \rightarrow M/E$ третього ступеня. Для довільних відношень отримуємо логічну реляційну мережу як багаторівневу структуру.

Функціональну роботу гілок реляційної мережі забезпечує метод розшарування предикатів, який й дозволяє виділити бінарні відношення в вихідному n -арному. Метод розшарування предиката (тришарової декомпозиції) ґрунтується на поняттях декомпозиції першого роду предиката, які дозволяють представити вихідний предикат у більш простому вигляді, та декомпозиції другого роду уже отриманого простішого предиката. Розшарування предикатів дають важливу формулу для визначення тришарової декомпозиції предиката E :

$$E(x_1, x_2, \dots, x_n) = D(g_1^{-1}(f_1(x_1)), g_2^{-1}(f_2(x_2)), \dots, g_n^{-1}(f_n(x_n))), \quad (3)$$

де $f_1, f_2, \dots, f_n, g_1, g_2, \dots, g_n$ – деякі функції.

Далі наведемо загальний вигляд предиката 2-го роду у зручнішій для практичного використання формі за допомогою предиката рівності відображень. Узагальнене твердження про загальний вигляд 2-го роду предиката на n -арні предикати має вигляд:

$$E(x_1, x_2, \dots, x_n) = \exists v \in B (F_1(x_1, v) \wedge F_2(x_2, v) \wedge \dots \wedge F_n(x_n, v)), \quad (4)$$

де

$$F_i(x_i, v) = \exists x_1 \in A_1 \exists x_2 \in A_2 \dots \exists x_{i-1} \in A_{i-1} \exists x_{i+1} \in A_{i+1} \dots \exists x_n \in A_n S(x_1, x_2, \dots, x_n, v), \quad (5)$$

S – функція, яка приписує деякі різні імена v усім наборам змінних $(x_1, x_2, \dots, x_n)$, для яких $E(x_1, x_2, \dots, x_n) = 1$; B – множина усіх таких імен.

Наведений спосіб знаходження характеристичних предикатів використовує певну функцію класифікації S , яка приписує деякі різні імена v усім парам предметів, для яких предикат дорівнює 1. Таким чином, отримуємо:

$$\begin{aligned} E(x_1, x_2, \dots, x_n) &= D_B(f_1(x_1), f_2(x_2), \dots, f_n(x_n)) = \\ &= \exists u \in B (F_1(x_1, u) \wedge F_2(x_2, u) \wedge \dots \wedge F_n(x_n, u)). \end{aligned} \quad (6)$$

Вираз $D(u_1, u_2, \dots, u_n)$ – це предикат n -арної рівності, його зміст можна виразити наступною формулою:

$$D(u_1, u_2, \dots, u_n) = 1 \Leftrightarrow u_1 = u_2 = \dots = u_n. \quad (7)$$

Предикат можна представити як композицію предикатів $H_1, H_2, \dots, H_n$ та D_C :

$$\begin{aligned} E(x_1, x_2, \dots, x_n) &= \exists p_1, p_2, \dots, p_n \in C (H_1(x_1, p_1) \wedge H_2(x_2, p_2) \wedge \dots \wedge \\ &\wedge H_n(x_n, p_n) \wedge D_C(p_1, p_2, \dots, p_n)). \end{aligned} \quad (8)$$

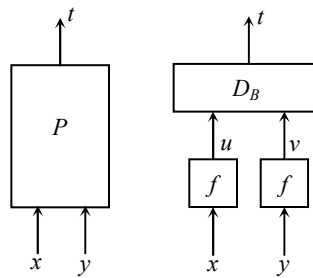

Рисунок 1 – Метод тришарової декомпозиції

Метод тришарової декомпозиції предиката дозволяє представити сам процес трирівневої декомпозиції предиката у вигляді відповідної схеми розшарування. Побудована схемна реалізація реалізує широке розпаралелювання обробки інформації і дозволяє обчислювати результат за декілька тактів. Схема працює в декількох режимах: обчислює значення предиката за заданим, визначає невідомі значення змінних за відомими.

Було побудовано логічну мережу на основі алгебри скінчених предикатів, зокрема досліджено теорію лінійних логічних перетворень.

Розроблена програмна реалізація на основі вхідних даних надзвичайної ситуації знаходить та відображає найбільш відповідний варіант розв'язку.

БІОМЕТРІЯ ТА КРИПТОГРАФІЯ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК ОБЛІКОВИХ ПОЛІТИК ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Разумний О.В., КН-18-М, Кальянов А.В., проф., д-р мед. наук
ДВНЗ “Приазовський державний технічний університет”

Одним з вкрай неприємних аспектів інформатизації суспільства є проблема втрати ним стійкості. Через зростання ролі інформації малі групи можуть чинити істотний вплив на всі верстви населення. Такий вплив, наприклад, може здійснюватися через терор, пропаганду, вірусні або кібератаки.

Повернення стійкості інформаційного суспільства може бути здійснено через посилення облікових політик. Одним з нових напрямків посилення захисту інформації людей є цифрова біометрія, яка займається створенням автоматів, здатних самостійно впізнавати людей.

Другим найважливішим напрямком посилення облікових політик в інформаційному суспільстві є масове використання криптографії. Прикладом може служити SIM-карта в стільниковому телефоні, яка містить криптографічний захист облікових оплат абонентами орендованого каналу цифрового зв'язку. Без криптографії в SIM-картах оператори стільникового зв'язку не змогли б надійно контролювати факт наявності грошей на рахунку абонента і операції зі зняття грошей за користування послугами [1].

Але саме у поєднанні цих технологій полягає успіх у вирішенні проблеми захисту найціннішої одиниці інформаційного суспільства – знань.

Вчені та інженери день у день намагаються удосконалювати системи та методи захисту особистих даних, щоб уберегти їх від посягань сторонніх осіб і тим більше шахраїв. Існує безліч потужних апаратних і програмних засобів захисту інформації, але часто їх недостатньо для того, щоб з повною впевненістю заявити про стовідсоткову безпеку. Навіть найнадійніша система безпеки не може працювати автономно, вона потребує постійного авторизованого управління. Для отримання доступу до такої системи потрібно пройти аутентифікацію: система повинна упевнитися в тому, що саме ви є справжнім суб'єктом її безпеки.

Існує багато способів аутентифікації, в числі яких парольна, а також аутентифікація за допомогою всіляких токенів – компактних пристроїв, призначених для забезпечення інформаційної безпеки користувача. Але останнім часом великої популярності набула біометрична аутентифікація. Її ключова особливість полягає в тому, що елементами авторизації є біометричні параметри людини: відбитки пальців, риси обличчя, структура сітківки і візерунок райдужної оболонки ока, параметри голосу, спосіб розпису, манера ходи і багато інших.

Залежно від цілей і завдань, можна виділити кілька видів інформаційних біометричних криптографічних систем:

- Системи зі звільненням ключа. У цих системах біометрична аутентифікація здійснюється незалежно від використання ключа шифрування, тобто біометричний еталон і ключ зберігаються окремо один від одного, а ключ стає доступним після успішної біометричної аутентифікації.

- Системи зі зв'язуванням ключа. У таких криптографічних системах ключ і біометричний еталон безпосередньо пов'язані між собою і представляють єдине ціле.

- Системи з генерацією криптографічного ключа. У таких біометричних криптосистемах ключ витягується безпосередньо з біометричних даних користувача і не зберігається в базі даних.

За останні кілька років було розроблено безліч методів генерації ключів з самих різних біометричних параметрів. Однак, як показала практика, довжина ключа дуже мала в силу обмеженості унікальних біометричних ознак. Імовірність помилки другого роду (випадок, коли за істину приймається хибне значення будь-якого параметра) перевищує 20%, що виключає на поточному етапі розвитку практичне застосування таких систем для захисту дійсно цінної інформації. Але і це не заважає біометрії розвиватися швидкими темпами, і, можливо, вже в самому найближчому майбутньому з'являться надійні біометричні системи, які відсунуть звичні нам повсякденні паролі на другий план [2].

Особливе місце системи біометричної криптографії зайняли у сучасних смартфонах. Там вони стали використовуватися не так давно. У 2014 році дактилоскопічний сканер (Touch ID) з'явився в смартфоні iPhone 5s. До того часу окремі спроби інтегрувати сканери відбитків пальців робилися виробниками і раніше, але нічого доброго з цього не виходило.

Тим самим, дактилоскопічний датчик є найстарішим і найпопулярнішим на сьогоднішній день способом аутентифікації.

Пристрої, обладнані технологією Touch ID (або подібною) не зберігають копії відбитків. Здавалося б, необхідність зберігати дані відбитків у вигляді односторонньої хеш-функції очевидна, але не для всіх виробників: так, розробники одного з перших смартфонів з датчиком відбитка, телефону HTC One Max, вирішили, що зберігати відбитки можна у вигляді картинок у звичайнісінькій папці в пам'яті пристрою. Але зараз інженери такої помилки не повторюють: сканований відбиток перекладається в математичну форму, після чого зберігається в зашифрованому вигляді в захищеній зоні процесора.

Що цікаво, навіть односторонні хеш-функції відбитків зашифровані, причому криптографічні ключі обчислюються під час завантаження пристрою на основі унікального апаратного ключа (який зберігається глибоко всередині Secure Enclave і не може бути звідти витягнутий) і коду блокування, який вводить користувач. Розшифровані дактилоскопічні дані доступні тільки в оперативній пам'яті пристрою і не зберігаються на диску. При цьому система час від часу видаляє дані відбитків навіть з оперативної пам'яті пристрою, змушуючи користувача повторно авторизуватись за допомогою коду блокування.

Але прогрес не стоїть на місці. Згодом виробники вбудовували нові способи біометричної аутентифікації. Розблокування по обличчю в Android Smart Lock, підсистема Windows Hello, що дозволяє розблокувати смартфони за результатами сканування райдужної оболонки ока, а також новітня розробка Apple – система Face ID, що сканує тривимірну модель обличчя користувача. Для сучасних смартфонів створюються окремі підсистеми зберігання і обробки біометричних даних, що виводить процес аутентифікації на абсолютно новий рівень [3].

Таким чином, вбудовування цифрових біометричних засобів аутентифікації з криптографічним шифруванням в мобільні пристрої є перспективною технологією, що швидко розвивається та є невід'ємною частиною облікових політик щодо захисту інформаційного суспільства.

Література

1. Сурма І.В. Новий глобальний наднаціональний актор міжнародних відносин в контексті національної безпеки. – Національна безпека / Nota bene. – 2014. – № 12. – С. 9.
2. Біометричні методи в криптографії [Електронний ресурс] : проблеми та перспективи / розроб. Е. Карпіков. – 3 с. – Режим доступа: http://www.lastmile.su/files/article_pdf/4/article_4013_453.pdf
3. Блог Елкомсофт [Електронний ресурс] : [Інтернет-портал]. – Електронні дані. – [ElcomSoft Co. Ltd., 2009-2018]. – Режим доступа:

<https://blog.elcomsoft.com/ru/2017/12/biometricheskaya-autentifikatsiya-v-smartfonah-udobstvo-protiv-bezopasnosti/>

ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОМЕРЕЖ У МОБІЛЬНИХ ДОДАТКАХ В ЯКОСТІ МОДЕЛЕЙ ЗОРУ З ГЛИБИННИМ НАВЧАННЯМ

Арсенюк В.С. ПЗСм-17-3, Власенко Л.А. д.т.н., проф.

Харківський національний університет радіоелектроніки

На сьогоднішній день, на жаль, безпосередньо мобільні пристрої не є платформою для моделей зору з глибинним навчанням. Це обумовлено обмеженою потужністю їх апаратного забезпечення. Дану проблему вирішують за допомогою використання хмарних сервісів з десктопними GPU та великим об'ємом доступної пам'яті, необхідної для розміщення даних з навчання моделей. Причому тут є два шляхи використання даних сервісів:

- великі мережеві моделі, будуть працювати на сервері, дозволяючи мобільним клієнтам використовувати переваги великих архітектур глибинного навчання, які неможливо запустити локально;
- на хмарних сервісах, навчаючись на розміщених там даних, створюються переднавчені моделі, що в подальшому впроваджуються в мобільні додатки (див. рис. 1).

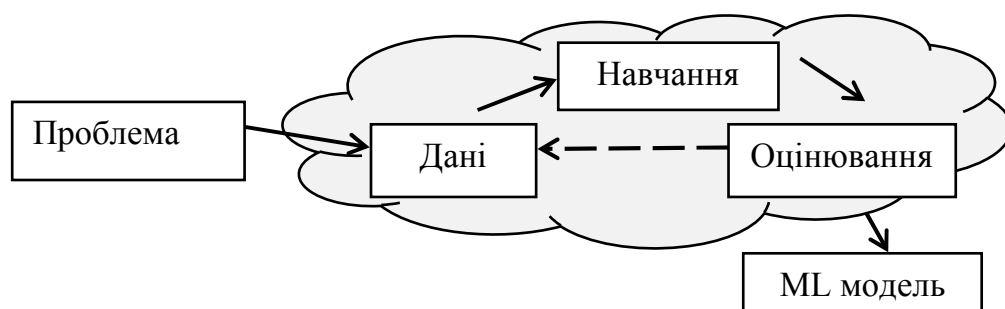

Рисунок 1 – Використання хмарного сервісу для створення переднавченої моделі

Переднавчені моделі займатимуть на мобільних пристроях певний об'єм флеш-пам'яті, їх використання відбиратиме значні обчислювальні ресурси GPU та / або CPU, потребуючи витрат енергії. Останнє може призводити до значного розігріву батареї пристрою.

Щоб зменшити ці проблеми, необхідно використовувати «полегшені» моделі.

В наступний час, серед архітектур глибинного навчання найбільш популярні нейромережі зі згортою – convolutional neural network (CNN). Перевагою згортальних мереж є їх універсальність в задачах розпізнавання: цей підвид нейронних мереж можна використовувати для розпізнавання осіб, розробки систем комп'ютерного зору, тощо.

Архітектура таких мереж у вигляді чергування конволютивних і max pooling-шарів, (які обирають максимальні значення), в комбінації з прихованими шарами і рівнем активації – VDG-архітектури нейромереж, свого часу показала найкращі результати на конкурсі ImageNet. З появою CNN розмір помилки найкращого алгоритму зменшився з 17% до 7%. За рахунок комбінування конволютивних шарів та їх паралелей, в деяких архітектурах вдалося зменшити помилку до 3% [1].

Втім згортальним мережам властиві ряд недоліків: наявність лише одного механізму перетворення – переміщення (це призводить до необхідності збільшення навчальної вибірки); відсутність механізму «запам'ятовування всього» (тільки зміна вагових коефіцієнтів); виникнення проблеми з точністю відтворення при побудові зворотного

зв'язку або зворотної проєкції; оперування просторовою інваріантністю «в площині» кожним наступним рівнем, а на вищих рівнях знову повернення до повнозв'язної архітектури; складністю відстежування і налагоджування моделі, сформованої в ході навчання.

Ці недоліки відсутні у запропонованих Дж. Хінтоном капсульних нейромережах [2]. На відміну від згортальних мереж, капсульні нейромережі не втрачають інформацію між шарами, дають ієрархію визнаних характеристик (наприклад: цей ніс належить цій особі). Така ж операція для згортальних мереж включає в себе додаткові компоненти.

Головними перевагами архітектури капсульної нейронної мережі є істотне зниження розмірів необхідної для навчання вибірки, а також підвищення точності розпізнавання і стійкість до атак типу «білий ящик».

Однак капсульні мережі поки ще не працюють так само, як CNN з великими зображеннями, не можуть виявити два об'єкти одного і того ж типу, якщо вони знаходяться занадто близько один до одного – «проблема натовпу». І що надважливе – дуже вимогливі до обчислювальних ресурсів. Останнє робить їх поки неможливими для використання в мобільних додатках.

Не зважаючи на ряд недоліків CNN, саме ці мережі можуть бути використані для створення «легких» нейронних мереж. Серед архітектур таких мереж слід визначити Xception-архітектуру, що дозволяє суттєво зменшити кількість параметрів в згортковій мережі з Inception-подібною архітектурою за рахунок заміни звичайних згорток так званими depthwise separable convolutions.

Ідея depthwise separable convolution полягає в тому, щоб розкласти цей шар на depthwise-згортку, яка вдає із себе каналний фільтр, і 1x1-згортку (також відому як pointwise convolution). Сумарна кількість операцій для застосування такого шару дорівнює:

$$(D_k * D_k + C_{out}) * C_{in} * D_f * D_f, \quad (1)$$

де D_k – розмір ядра згортки; $C_{in}; C_{out}$ – кількість каналів на вході та виході відповідно; D_f – висота і ширина шару (вважається, що просторові розміри вхідного і вихідного тензорів збігаються).

MobileNet версій V_1 та V_2 є послідовником вищеописаної архітектури. Згорткова частина даної мережі складається з одного звичайного згорткового шару зі згорткою 3x3 на початку і тринадцять блоків, з поступово зростаючою кількістю фільтрів та просторової розмірності тензора, що знижується. Особливістю даної архітектури є відсутність max pooling-шарів. Замість них для зниження просторової розмірності використовується згортка з параметром stride, рівним 2. Двома гіперпараметрами архітектури MobileNet є α – множник ширини та ρ – множник глибини або множник дозволу. Множник ширини відповідає за кількість каналів в кожному шарі, множник дозволу – за просторові розміри вхідних тензорів. Обидва параметра дозволяють варіювати розміри мережі – зменшуючи їх, ми знижуємо точність розпізнавання, але в той же час збільшуємо швидкість роботи і зменшуємо споживану пам'ять.

1. Прохоров В. Г. Использование сверточной сети для распознавания рукописных символов / В. Г. Прохоров. // Проблемы програмування. 2008. № 2-3. Спеціальний випуск. – 2008. – С. 669–674.

2. Hinton G. Matrix Capsules with EM Routing - OpenReview [Електронний ресурс] / G. Hinton, S. Sabour, N. Frosst. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://openreview.net/pdf?id=HJWLfGWRb>.
3. MobileNetV2: Inverted Residuals and Linear Bottlenecks [Електронний ресурс] / [M. Sandler, A. Howard, M. Zhu та ін.]. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://arxiv.org/pdf/1801.04381.pdf>.

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ТА РОЗРОБКА СИСТЕМИ ПРОГНОЗУВАННЯ КІЛЬКОСТІ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Зубарев Д. В. КІ-17дМ, Медведєв Є. П.

науковий керівник Барбарук В. М., к.т.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Метод аналізу ієрархій Сааті застосовується для визначення сили впливу висхідних незалежних параметрів (рис 1). Відносно нашої задачі його можна інтерпретувати наступним чином. Задано параметри системи збиральної кампанії. Необхідно порівняти параметри попарно за силою їх впливу на хід збиральної компанії, розмістити в матрицю числа, що відображають результат порівняння, та знайти власний вектор з найбільшим власним значенням. Власний вектор забезпечує упорядкування пріоритетів, а власне значення є мірою узгодженості суджень.

Для написання програмного продукту біл вибрана мова програмування C #, яка володіє великою кількістю компонентів, необхідних для реалізації даної розробки. Суть підходу в написанні програмного забезпечення полягає в максимальній простоті для користувача для введення значень, їх відображенні на екрані, точності рахунку і побудові графіка. Для того що б отримати максимально точну оцінку було прийнято рішення вважати числа аж до точності в 15 значущих цифр після коми. Даний підхід дав максимальну оцінку факторам і дозволив перевірити їх адекватність впливу всередині системи.

```
double countOfFactors = 1;
if (expertRates.Count > 0)
{
    countOfFactors = expertRates[0].Count;
}

var priorityCol = vectorCol.Select(vec => vec / countOfFactors).ToList();

var newVectorCol = new List<double>();
foreach (var expertRow in expertRates)
{
    double sumOfVecs = 0;
    for (int i = 0; i < expertRow.Count; i++) {
        sumOfVecs += expertRow[i] * priorityCol[i];
    }
    newVectorCol.Add(sumOfVecs);
}
```

Рисунок 1 – Витяг з алгоритму Сааті.

Під час роботи користувача з додатком в першу чергу, користувачеві необхідно ввести розмірність матриці в спеціальному полі редактора та підтвердити свій вибір (рис 2). Після визначення розмірності перед користувачем з'являється вікно з матрицею, котру необхідно заповнити експерту. Експертні оцінки прийнято обчислювати від 1 до 10, де 1 це мінімальна оцінка, яка символізує низький рівень параметра, а 10 найвищий, але при необхідності рівень оцінок можна змінювати в залежності від області застосування даної програми.

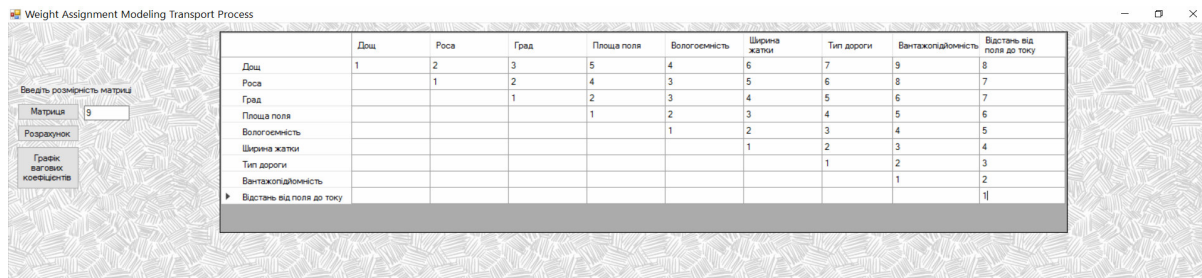

Рисунок 2 - Вікно введення розмірності матриці та введення експертних оцінок

Після того як експертами введені всі дані необхідні для розрахунку, користувач натискає кнопку "Розрахувати" і програма використовуючи метод аналізу ієрархій Сааті застосовує для визначення сили впливу висхідних незалежних параметрів (рис. 3).

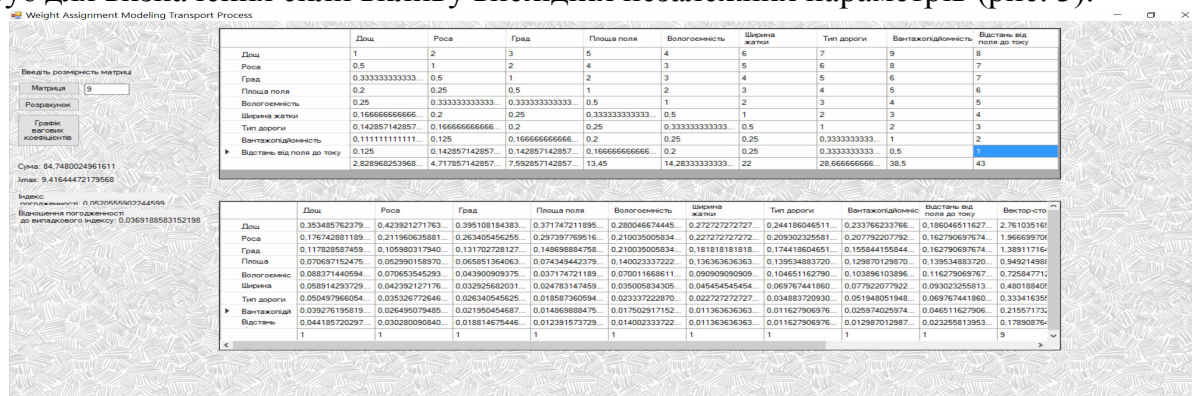

Рисунок 3 - Вікно розрахунку за матрицею та результати розрахунку погодженості думок експертів

Програма виводить на екран проміжний результат обробки оцінок експертів та кінцевий результат у вигляді графіку вагових коефіцієнтів для подальшого моделювання організації та планування транспортного процесу при збиранні врожаю ранньої пшениці.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЗРОБКА ПРОГРАМНИХ ЗАСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ВІДДІЛУ ПРОДАЖІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

Акбаров О.В., студент. групи. КІ-17ДМ

Науковий керівник доцент Щербаков Є.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Метою дослідження є аналіз та розробка інформаційно-комунікаційної системи для відділу продажів промислового підприємства. Найвідомішою технологією, що задовольняє всім вимогам - технологія ERP.

ERP-системи - це комп'ютерні системи, створені для обробки ділових операцій організації та сприяння комплексному та оперативному (в режимі реального часу) планування, виробництва та надання послуг клієнтів. Зокрема ERP-системи мають такі характеристики:

- програмне забезпечення, розроблене для середовища клієнт-сервер, базується на інтернет-технологіях;
- системи інтегрують більшість бізнес-процесів;
- обробляють більшу частину ділових операцій організації;
- системи використовують БД всього підприємства, кожен зразок даних в якій запам'ятовується, як правило, один раз;

- забезпечують доступ до даних в режимі реального часу;
- системи дозволяють інтегрувати обробку ділових операцій та дій з планування (наприклад, виробниче планування).

Системи планування ресурсів підприємств уможливлюють організаційну стандартизацію різних географічно розділених підрозділів. В результаті підрозділи з нестандартними процесами можна зробити такими ж, як і інші підрозділи, які мають ефективні процеси. Більш того, фірма може постати перед зовнішнім світом як єдина організація.

Системи планування ресурсів підприємств складають всю інформацію в одну і ту ж основну БД, усуваючи численні інформаційні невідповідності. Це призводить до виникнення кількох результатами. По-перше, забезпечується підвищення контролю. Якщо один з користувачів не виконує свою роботу, інший бачить, що щось не було зроблено. По-друге, відкривається доступ до інформації для тих, кому вона потрібна; в ідеалі, забезпечується поліпшена інформація для прийняття рішень. По-третє, інформація перестає бути предметом посередництва, так як вона стає доступною і для керівництва, і для службовців компанії.

У традиційних системах велика кількість інформації фіксується на папері, а потім передається іншій частині організації, де вона переводиться в комп'ютерний формат. З ERP-системами велика кількість інформації збирається у джерела і безпосередньо поміщається в комп'ютер. В результаті, інформація тут же стає доступною для інших.

Підприємство «Приватне акціонерне товариство «Рубіжанський картонно-тарний комбінат» працює на ринку тари та упаковки з 1991 року, займає лідируючу позицію у виробництві транспортної тари з гофрованого картону в Україні та успішно експортує продукцію у багато країн світу.

Серед багатьох відділів, наявних на підприємстві, розглянуто відділ продажів, основне призначення якого - адміністрування і клієнтське обслуговування, планування, оформлення і видача замовлень у виробництво, моніторинг проходження замовлення і т. д. Для успішного функціонування цього відділу необхідна інформаційно-комунікаційна система. Основне призначення інформаційно-комунікаційної системи - контроль проходження замовлення клієнта з моменту розміщення на виробництві і до відвантаження зі складу клієнту.

Розроблювана інформаційна система складається з:

- довідників номенклатур товарів;
- документів, що оформляються в електронному вигляді;
- планів, графіків виробництва;
- звітів.

Користувачам дана система необхідна для оформлення документів за договорами з клієнтами, замовлень на виробництво продукції, розпоряджень на відвантаження і виписку рахунків, а також заявок на надання транспорту. Система дозволяє планувати продажі продукції на підставі внесених в систему даних таких, як асортименту, цін і ін., контролювати проходження замовлення у виробництві, формувати звіти по замовленнях, складу, відвантаження, фінансів, планування, логістики.

Приклад використання системи надано на прикладі процесу отримання та обробки замовлень від клієнтів.

Менеджер з продажів отримує замовлення від клієнта та надсилає його на подальшу обробку. Схема отримання замовлень від клієнтів показана на рис. 1.

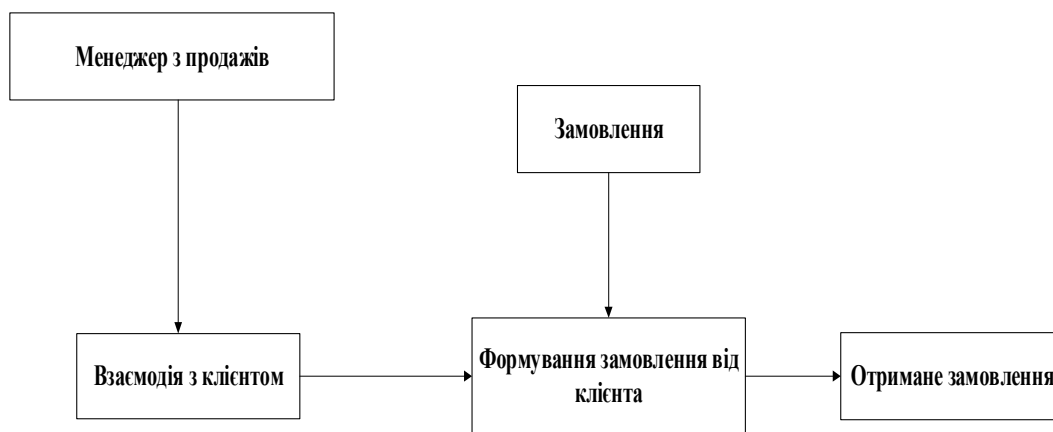

Рис. 1. Схема отримання замовлень від клієнтів

Ціллю даного процесу є отримання замовлення від клієнта. Після виконання даного процесу, генерується документ, в якому зазначені дані про клієнта та його замовлення.

Отримавши замовлення від клієнта, менеджер прораховує ціни на продукцію для даного клієнта.

Висновки. Дано визначення ERP-системи. Обґрунтовано її важливість та необхідність використання на сучасних підприємствах. Новітні інформаційні системи та технології зберігання та обробки інформації сприяють оптимізації прийняття рішень та управління підприємством. Оптимізація роботи підприємства за рахунок автоматизації технологічних процесів розв'язує проблему обробки великих обсягів інформації за короткий проміжок часу, що забезпечує безперервний зв'язок з партнерами та споживачами та дає можливість оперативне реагувати на ринкові зміни, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Список літератури

1. SAP R/3 System. Function in detail. Material Management / Production Planning, SAP. 2015 / Управление материальными потоками. Перевод на русск. яз. 2015г.
2. Автоматизация систем управления предприятиями стандарта ERP-MRP II / Обухов И.А., Гайфуллин Б.Н.. - М:Интерфейс-пресс, 2014г.

МОТИВАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КЛІЄНТООРІЄНТОВАНOSTІ ПРИ НАДАННІ ФІТНЕС-ПОСЛУГ

Беленець Т.О., МОА-17дм, Ткаченко Н.Е., наук. кер., к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені В.Дала

Розвиток ринку фітнес-послуг в Україні здійснюється достатньо повільними темпами, характеризуючись періодами як підйомів так і спадів за останні роки. Це пояснюється кризовими явищами в країні, відсутністю необхідних ресурсів для розвитку, одноманітністю видів фітнес-послуг та підходів до їх надання.

В даний час в Україні нараховується близько півтисячі фітнес-центрів, послугами яких користується лише 10% українців. В той час як в країнах Європи кількість клієнтів фітнес-центрів досягає 25% населення, в США – 40% [1].

З погляду на це можливо зробити припущення що за умови стабілізації економічної ситуації в країні, вітчизняний ринок фітнес-послуг буде також зростати. Проте, не тільки економічна ситуація обумовлює такі позитивні тенденції розвитку. Слід зауважити що більш життєстійкими є великі мережі спортивних клубів та ті фітнес-центри, що піклуються про утримання постійних клієнтів, можливості надання широкого асортименту послуг, розвиток технологічної бази, а також ті, що використовують клієнтоорієнтований підхід у своїй діяльності.

Клієнтоорієнтований підхід останнім часом стає провідною парадигмою ведення бізнесу. Це пов'язано з тим, що унікальні конкурентні переваги досить складно створювати за рахунок нових технологій, асортименту, підвищення операційної ефективності та зниження цін. Знаючи свого клієнта, розуміючи його потреби та передбачаючи його потенційні бажання, можна створити послугу, від якої неможливо відмовитися. Це приводить до збільшення лояльності існуючих клієнтів та залучення нових, а відповідно – до зростання прибутковості та довгострокового процвітання підприємства [2]. Клієнтоорієнтований підхід фітнес-послуг полягає в тому, що якщо клієнт задоволений послугою і ставленням тренера до нього, то він буде повертатися до фітнес-центру знову і знов, а також рекомендувати такий центр та тренера своїм друзям і знайомим.

Слід відзначити, що більшою мірою клієнтоорієнтований підхід та його мотиваційні можливості впливу на клієнтів використовуються достатньо повільно у фітнес-центрах, у зв'язку з чим представляється доцільним більш детально дослідити мотиваційні можливості надання такого впливу.

Задовольнити та утримати клієнта в час сучасних, різноманітних технологій дуже складно. Багато пропозицій на ринку фітнес-послуг дає можливість клієнту обирати серед найкращих, а тренеру – бути професіоналом в своїй сфері, мати конкурентні переваги та вміти орієнтуватись на клієнтів. На нашу думку, для цього необхідно добре розуміти потреби кожного клієнта, котрий приходить до зали фітнес-тренувань, вміти розпізнати та зосередити клієнтів на власних потребах. Потрібно знати, хто є твоїм клієнтом: розуміти його очікування й потреби, розмовляти з ним однією мовою, спілкуватися зручним способом, передбачати його потенційні потреби, змінювати тренування відповідно до потреб клієнта. Для створення найкращої послуги потрібно постійно вивчати, спостерігати за поведінкою клієнта на тренуванні та в інших локаціях. Це допоможе не пропустити важливої зміни, яка здатна спричинити втрату мотивації до занять. Такими діями можливо утримувати свої позиції на ринку фітнес-послуг та бути конкурентоспроможним.

Для кращого розуміння потреб клієнтів ми пропонуємо використовувати поширену на сьогоднішній день теорію потреб А. Маслоу. В її основі 5 груп потреб: фізіологічні потреби (потреби в їжі, диханні, одязі, житлі); потреби в безпеці (потреба в безпеці існування, впевненість у завтрашньому дні, стабільність умов життєдіяльності, потреба в певній сталості

оточення, стабільності оплати праці та ін.); потреби в приналежності і любові (потреби в прихильності, приналежності до колективу, спілкуванні, участь у спільній трудовій діяльності, в прагненні до любові, дружбі); потреба в повазі та визнанні (прагнення до визнання належності індивіда до певного класу суспільства, досягнення статусу, престижу); потреба в самовираженні (прагнення людини збагатити свій досвід, реалізувати духовні сили, розкрити свій потенціал) [3]. Стосовно фітнесу цю теорію можливо використовувати таким чином: кожен клієнт приходить до фітнес-клубу з певними потребами, проте ці потреби можуть відрізнятися один від одного, адже кожна людина це особистість зі своїм поглядом, настроєм та поведінкою. Відмінності розвитку потреб кожної людини позначаються на її сприйнятті, діяльності, соціальній активності і інших важливих потреб її особистості. Тому поділ за потребами є доречним елементом в наданні якісних фітнес-послуг.

Фізіологічна потреба набуває вроджений характер тоді, коли людина не бачить свого життя без спорту та фітнес-тренувань. Потребу в безпеці обирають люди, яким важливо почувати себе захищеними від негативних факторів впливу діяльності фітнес-центру, наприклад, стабільність в оплаті послуг, в технологічному процесі. Потребу в приналежності відчують люди, яким важливо бути у колективі, соціумі, тому вони обирають групові заняття фітнесом задля того, щоб знайти друзів та відчувати підтримку на тренуванні. Потреба в повазі та визнанні притаманна групі клієнтів, яким необхідно визнання оточуючими його можливостей, тому до спортзалу приходять задля показу себе, своїх результатів та покращення форми надалі. Потребу в самовираженні обирають такі клієнти, які приходять тільки в престижний фітнес-клуб, адже вважають, що заслуговують найкращий зал та тренера. Використовуючи таку інформацію тренер зможе робити структуровані групи клієнтів задля досягнення найшвидшого результату та задоволення потреб клієнтів.

Необхідно враховувати те, що у людини потреб може бути декілька і один клієнт може належати до декілька груп одночасно. Це теж необхідно урахувати. Проте, безсумнівно є те, що людина характеризується полімотивованістю поведінки й чим більше потреб клієнта зможуть задовольнити в процесі надання фітнес-послуг, тим більшою буде задоволеність від занять у фітнес-клубі, тим більший заряд позитивних емоцій і усвідомлення того, що він досяг бажаної мети буде отримано в процесі фітнес-тренувань.

Список використаних джерел

1. Рынок фитнес-услуг в Украине [Электронный ресурс]/ Аналитика, Inventure/ Режим доступа: <https://inventure.com.ua/analytics/investments/rynok-fitness-uslug-v-ukraine>

2.Продан І. О. Клієнтоорієнтований підхід як передумова конкурентоспроможності підприємства/ І.О. Продан, Ю. І. Різник // Економіка:менеджмент та маркетинг/ Бізнесінформ.-№1.-2017.

3. Литвинюк А.А. Мотивация и стимулирование трудовой деятельности. Теория и практика : учебник для бакалавров / А. А. Литвинюк [и др.]. — М. : Издательство Юрайт, 2014. — С. 58.

ВИБІР СТРАТЕГІЇ КОНКУРЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ

Зорік О. Ю., ст. групи МОА-18 дм

науковий керівник Овчаренко Є.І., д.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Постановка проблеми. В сучасному світі, коли в умовах дуже великої конкуренції, для кожного підприємця постає питання: як запобігти краху та не дієздатності свого підприємства. Після створення будь-якого підприємства керівництво повинне зробити усе можливе для його існування, конкурентоздатності, якості продукції, принесення прибутків. Кожен керівник має піклуватися та домогтися ефективного розвитку та існування свого

бізнесу, принесення прибутків та виконанням усіх норм з якості. Для цього треба обрати дієву та ефективну стратегію розвитку підприємства.

Мета. Метою вивчення є дослідження вибору стратегії розвитку підприємств, як важливого чинника управління та діяльності.

І.Ансофф, використовуючи концепцію стратегічного менеджменту, зазначав, що стратегія - один з декількох наборів правил прийняття рішення щодо поведінки організації, і виділив чотири групи правил: правила встановлення відносин підприємства із зовнішнім середовищем; правила встановлення відносин і процесів всередині підприємства; правила ведення щоденних справ; засоби вимірювання результатів сьогоденної і майбутньої діяльності компанії[2].

Американський дослідник Дж. Б. Куїнн зазначив, що стратегія – це «план, який інтегрує головні цілі організації, її політику та дії певне узгоджене цілей» [3].

Стратегія має задовільняти такі завдання:

1. Синтезувати в собі такі аспекти, як: технічні, технологічні, економічні, екологічні, управлінські.

2. Для організації повинна відображувати та задовільняти місії організації, її системі менеджменту, корпоративній культурі;

3. Орієнтуватися на досягнення стратегічних цілей, як довгострокових так і короткострокових.

4. Йти в ногу із розвитком науки, втілювати економічні досягнення, технічні та досягнення в сфері управління організацією.

5. Бути сучасною та конкурентною.

6. Завжди підлаштовуватися під різні зміни як в економіці так і в суспільстві. Бути гнучкою.

7. Не занижувати стратегічні переваги конкурентів і не завищувати свої переваги.

8. В стратегії повинні поєднуватися усі найкращі якості та вміння не лише самого виробництва, але його керівництва, досвід робочого колективу.

9. Повинна зважати на зовнішнє середовище підприємства та на його внутрішнє середовище.

Існує чотири основні стратегії конкурентної поведінки для підприємства:

Стратегії концентрованого зростання — стратегія, коли посилюються позиції підприємства на самому ринку, стратегія розвитку ринку, стратегія розвитку продукту.

Стратегії інтегрованого зростання - стратегія зворотної вертикальної інтеграції: підприємство має створювати дочірні структури або придбати чи посилити контроль над постачальником. Стратегія вертикальної інтеграції: стратегія, що прямує вперед, за рахунок придбання або посилення контролю над структурами, які знаходяться на шляху між підприємством та кінцевим споживачем.

Стратегії диверсифікованого зростання — стратегія центрованої диверсифікованості: стратегія пошуку нових можливостей для виробництва нових продуктів. Стратегія горизонтальної диверсифікованості: це стратегія пошуку можливостей росту на вже існуючому ринку, за рахунок виробництва зовсім нового продукту, що вимагає застосування нової технології виробництва. Стратегія конгломеративної диверсифікованості: це стратегія розширення підприємства за рахунок виробництва зовсім інших продуктів.

Стратегії скорочення - стратегія ліквідації: крайній випадок, коли підприємство більше не може існувати та виробляти свої продукти. Стратегія скорочення витрат :основною ідеєю є пошук можливостей зменшення та скорочення витрат[1].

Також важливим для вибору стратегії підприємства є зовнішні та внутрішні фактори.

Зовнішні фактори - соціально-економічні та організаційні відносини, що дозволяють підприємству створити продукцію, яка по ціновим та неціновим характеристиках більш приваблива.

Внутрішні фактори - це об'єктивні критерії, що визначають можливості підприємства щодо забезпечення власної конкурентоспроможності.

Висновки. Для вибору дієвої та продуктивної стратегії конкурентної поведінки необхідно враховувати усі фактори, які впливають на організацію: зовнішні та внутрішні фактори, поведінку конкурентів, гнучкість, керованість та динамічну стійкість системи стратегічного управління, рівень конкурентоспроможності підприємства. Для вибору оптимальної стратегії треба детально дослідити усі можливості організації, її потенціал, сформувати чіткий план ведіння бізнесу, з урахуванням потужностей, якості та ціни товару та його конкурентоспроможності. Так само потрібно врахувати можливі труднощі, які зможуть вплинути на організацію та її діяльність. Вибір стратегії – дуже важливий для будь-якої організації. Від його правильності та вміння використання буде залежати подальша доля та існування фірми взагалі, її прибутковість, рівень конкурентоспроможності організації, як вона буде реагувати на різні зміни.

Література

1. Фатхутдинов Р.А. Управление конкурентоспособностью организации. Учебник / Р. А. Фатхутдинов. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 544 с.
2. Ансофф И. / Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – СПб.: Питер, 1999. - 416 с.
3. Минцберг Г. Стратегический процесс. Концепции. Проблемы. Решения. / Минцберг Г., Куинн Дж., Гошал С. / Пер. с англ. под. ред. Ю.Н. Каптуревского.– СПб: Питер, 2001.-688с.

ДОСЯГНЕННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ПІДПРИЄМСТВА ШЛЯХОМ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ КОНТРОЛЮ НАД ВИТРАТАМИ

Косован А.І., студентка 3 курсу, Сита Є.М., ст. викладач

Херсонський національний технічний університет

В процесі формування повноцінного ринку українські підприємства отримали багато нових можливостей, серед яких основними є самостійність, право визначення та реалізації виробничої програми, право вибору шляхів розвитку виробництва, самостійне формування систем мотивації праці, повна відповідальність за кінцеві результати господарювання. В цих умовах найважливішою функцією управління стає стратегічний розвиток підприємства.

Дослідженням особливостей стратегічного управління займалися як вітчизняні, так і іноземні науковці та практики. Проте специфічні умови господарювання вітчизняних підприємств вимагають подальших досліджень теоретичних і практичних аспектів стратегічного розвитку.

Метою дослідження є вивчення особливостей процесу формування стратегії контролю над витратами як важливого напрямку досягнення конкурентних переваг підприємства.

Стратегія контролю над витратами, яка ґрунтується на низьких повних витратах виробництва, найбільш доцільна тоді, коли на ринку багато покупців, чутливих до ціни [1, с.174].

Основне завдання цієї стратегії полягає в створенні стійкої переваги за витратами над конкурентами, які пропонують низькі ціни, шляхом завойовування частки ринку за цінами конкурентів або отримання додаткового прибутку від продажу товарів за ринковими цінами. Перевага за витратами приносить прибуток доти, поки конкуренти не почнуть агресивних спроб знизити ціни та збільшити обсяг реалізації продукції [2, с.8].

У цьому випадку основна увага менеджерів підприємства спрямовано на контроль витрат, що є необхідною умовою реалізації такої стратегії. При цьому якість продукції, сервіс, інші параметри не такі значущі.

Лідерство у витратах – це агресивна стратегія, спрямована на досягнення ефективності виробництва і забезпечення жорсткого контролю всіх видів витрат.

Стимулом використання даної стратегії є наявність в галузі ефекту масштабності та залучення великої кількості споживачів, для яких ціна є визначальним фактором вибору. Успішно діючим компаніям — лідерам за витратами виключно легко вдається знаходити шлях зниження витрат у своєму бізнесі.

Застосовуючи цю стратегію, важливо уникати ризику створення занадто дешевого товару, що може викликати недовіру покупця. Для досягнення контролю за витратами загальні витрати виробництва фірми на всьому ланцюжку цінностей повинні бути менше витрат конкурентів.

Основні фактори, що зумовлюють зниження витрат виробництва наведені на рис.1. [3, с.103].

У кожному конкретному випадку організація вибирає той шлях, який забезпечує реалізацію її переваг. При цьому слід зауважити, що стратегія контролю за витратами може спрацювати:

- коли покупці чутливі до зміни цін на продукцію організації;
- коли конкуруючі фірми продають такі ж самі товари, що і дана організація;
- коли організація має реальні можливості регулювати обсяги продажу та масштаби виробництва.

Рис. 1. Фактори досягнення конкурентних переваг низьких витрат

Стратегія контролю над витратами ґрунтується на зменшенні власних витрат на виробництво продукції проти витрат конкурентів. Якщо організація має нижчі витрати на виготовлення одиниці продукції, вона може забезпечити необхідний для свого виживання рівень прибутків, навіть, коли ціни у неї нижчі за ціни конкурентів. Ті ж самі низькі ціни можуть одночасно слугувати бар'єром для появи нових конкурентів. Вибір стратегії контролю над витратами має досить багато переваг, але існують і певні небезпеки. Найчастіше організації помиляються переоцінивши свої можливості управління витратами.

Література:

1. Баранчев У. Стратегічний аналіз: технологія, інструменти, організація/ У. Баранчев // Проблеми теорії та практики управління. – 1998. – № 5. – с. 85-90.
2. Акулов В. Характеристика суб'єкта стратегічного менеджмента / В. Акулов, М. Рудаков // Проблемы теории и практики управления. – М. : «ЛЕНАНД», 2003. – № 4. – С. 215–218
3. Евланов Л. Г. Теорія і практика прийняття рішень. – М.: Економіка, 2004. – с. 174.

СУТНІСТЬ ФЕНОМЕНУ АНТИЛІДЕРСТВА

Рошупкіна К. П., СР-17, Кальянов А. В. проф., д. мед. н., с.н.с.

Донецький державний університет управління

Актуальність даної теми визначається перш за все тим, що поряд з феноменом лідерства в психології малих груп спостерігається дія його антиподу - антилідерства, яке може розглядатися не тільки в якості об'єкту для негативних санкцій, але і як основний фактор стабілізації міжгрупових відносин [1].

Метою роботи є науково - теоретичне обґрунтування феномену «антилідерство», та дослідження сутнісних ознак постаті антилідера.

В сучасній літературі існують різні точки зору та тлумачення цього феномену. З точки зору сучасної соціальної психології позицію «антилідерства» опосередковують наступні фактори: особистість антилідера, яка постійно і незмінно виступає як суб'єкт взаємодії в рамках малої групи.

Розглядаючи генезу антилідера можна виокремити наступний ланцюг перетворення окремих видів лідерів в антилідера: номінальний лідер – нормальний лідер – бюрократичний лідер – лідер-диктатор – антилідер.

Отже, для антилідера, в порівнянні з лідером, характерні наступні діаметрально протилежні якості: занижена самооцінка; антисоціальна поведінка, егоїзм та егоцентризм; недотримання корпоративних норм та правил; деструктивний характер комунікативної діяльності; ігнорування або неправильне виконання розпоряджень керівництва організації; маніпулювання думкою вищестоящих керівників у власних інтересах; відсутність об'єктивної оцінки ситуації в малій групі; погана орієнтація у цінностях людей та демонстративна впевненість у своїй правоті; організація за його участю опозиційно набудованих угруповань усередині колективу.

Особливо небезпечні й активні в процесі формування «антилідерів» ті лідери, які коли-небудь робили значні послуги групі, але творчі можливості й у цілому енергетика яких, вичерпуються на новому етапі розвитку групової динаміки.

Тому лідер, що у свій час успішно вирішував ряд складних і важких задач, які поставлені перед групою, у випадку погрози перед новими задачами, як правило, буде шукати «антилідера», на якого можливо покласти свою некомпетентність.

Яскраві особистості з лідерським потенціалом, які реалізують його для досягнення своїх корисних цілей, як правило, на шкоду колективу. Їхній вплив руйнують внутрішні відносини в організації. Антилідерство ситуативно (як і лідерство) провокує найчастіше саме занижена самооцінка. Причини критичного заниження рівня самооцінки анти лідерами можуть бути

пов'язані як з виробничими, так і з особистими проблемами: призначення на більше високу посаду; зміна місця роботи; зміни в колективі; драматичні зміни в особистому житті.

Приймаючи до уваги провідні якості та поведінкові особливості антилідерів, можна виокремити два їх основні типи:

1) Антилідера з явною антисоціальною поведінкою, що обумовлена тимчасовим або ситуативним зниженням задоволеності собою.

Антилідери егоїстичні, вони розуміють, знають і люблять самих себе, але погано орієнтуються в системі цінностей інших людей, тому багато в чому залежать від зовнішніх об'єктивних обставин.

Зокрема, антилідерам першого типу потрібно допомагати планувати індивідуальну кар'єру, давати їм можливість робити вчинки, сполучені з відповідальністю, які підтверджують їхній реальний статус.

2) Антилідери другого типу також відрізняються заниженим рівнем показника «задоволеністю собою», але в силу обставин або інших особливостей вони не можуть об'єктивно оцінити сформовану ситуацію. На рівні поведінки це проявляється демонстративною впевненістю у своїй правоті, ігноруванням необхідності аналізувати власні можливі помилки.

Як правило, ці антилідери повністю залежні від думки вищестоящих керівників, але в той же час уміло маніпулюють ними у своїх інтересах.

Впливати на антилідерів другого типу дуже складно, оскільки тут доводиться мати справу з устояною індивідуальною системою цінностей і стійких соціально-психологічних характеристик особистості.

Слід зазначити, що у край небажано, щоб у колективі працювали нереалізовані лідери. Не маючи можливості «знайти себе» і одержати заслужене визнання в області професійної діяльності, вони починають шукати інші сфери для застосування своїх талантів, нерідко перетворюючись в антилідерів.

Таким чином, феномен «антилідерство» уявляє собою складне та багатофакторне соціально-психологічне явище, яке потрібно розглядати в рамках малої групи (колективу) не тільки в якості об'єкту для негативних санкцій, які корисні більшості членів групи, але і основного фактору стабілізації міжгрупових відносин.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Шконда В.В., Кальянов, А.В. Проблеми розвитку лідерського потенціалу особистості на сучасному етапі: Монографія. –Донецьк: Донбас, 2014. -178 с.
2. Шконда В.В., Кальянов, А.В. Культурологічні засади професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців.
3. Бікла О.В, Бурега В.В. Соціологія кар'єри і лідерства: модуль «соціологія кар'єри» - Донецьк 2009.

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Щербань О.Ю., студентка магістратури спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник: І.В.Семенець, кандидат економічних наук, доцент

Сучасні умови господарювання викликають необхідність використання суб'єктами підприємницької діяльності окрім власного капіталу ще й залученого, який призводить до формування зобов'язань. Наявність зобов'язань є нормальним явищем, але постає питання раціональної організації їх облік, що сприяє зміцненню договірної і розрахункової дисципліни, прискоренню оборотності оборотних коштів а, отже, поліпшенню фінансового стану підприємства. А відтак постає питання про вдосконалення управління зобов'язаннями

підприємств з метою збільшення оборотності активів. Не останню роль у цьому відіграє і належна організація бухгалтерського обліку зобов'язань підприємства.

Питанням сутності зобов'язань та їх обліку присвячені праці: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, І.В. Орлова, В.Ф. Палія, Я.В. Соколова Д. Стоуна, К. Хітчинга, та інші. Однак і на сьогоднішній день в даній ділянці обліку залишається багато невирішених питань.

Метою дослідження є виявлення розбіжностей в порядку обліку зобов'язань у вітчизняній і міжнародній практиці.

Основними нормативними документами, які регулюють зобов'язання в Україні, є Господарський та Цивільний кодекси України. Методологічні засади формування в обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності визначені НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», П(С)БО 11 «Зобов'язання», П(С)БО 13 «Фінансові інструменти», П(С)БО 26 «Виплати працівникам».

В міжнародній практиці облік зобов'язань суб'єктів господарювання регламентується рядом стандартів. Основні положення при цьому сформульовані в МСБО 37 «Забезпечення, непередбачені зобов'язання та непередбачені активи».

Але деякі типи зобов'язань розглядаються також у стандартах: МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСБО 10 «Непередбачені події і події, які склалися після дати балансу», МСБО 12 «Податки на прибуток», МСБО 17 «Оренда», МСБО 19 «Виплати працівникам», МСБО 32 «Фінансові інструменти: визнання та подання».

На сьогоднішній день важливим моментом є гармонізація національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відповідно до вимог міжнародних стандартів. А тому особливого значення набуває порівняння вітчизняної та міжнародної практики та виявлення можливих відмінностей.

Так саме визначення «зобов'язання» є ідентичним в МСБО 37 та П(С)БО 11 – «Зобов'язання - це теперішня заборгованість суб'єкта господарювання, яка виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, спричинить вибуття ресурсів із суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди» [1, 2].

Проте згідно з міжнародними стандартами зобов'язання можуть виникати не тільки з договорів або законів, але й у результаті добровільного прийняття на себе зобов'язань з метою підтримання добрих ділових стосунків з партнерами або намагання вчинити за справедливістю [1].

На цьому ідентичність фактично закінчується. Звернемо свою увагу на такі моменти як: визнання зобов'язань, їх оцінка та класифікація, де спостерігаються більші чи менші розбіжності..

Отож звернемо свою увагу на підходи до визнання зобов'язань.

Так за П(С)БО 11 Зобов'язання визнається, якщо його оцінка може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигод у майбутньому внаслідок його погашення. Якщо на дату балансу раніше визнане зобов'язання не підлягає погашенню, то його сума включається до складу доходу звітного періоду [2].

На противагу такому визначенню в МСБО 37 зазначається, що забезпечення слід визнавати, якщо: 1) суб'єкт господарювання має теперішню заборгованість (юридичну чи конструктивну) внаслідок минулої події; 2) ймовірно, що вибуття ресурсів, які втілюють у собі економічні вигоди, буде необхідним для погашення заборгованості; 3) можна достовірно оцінити суму заборгованості [1].

Тобто впадає у вічі той факт, що у вітчизняних стандартах мова йде про зобов'язання, а у міжнародних – про забезпечення хоча і прослідковується у їх змісті частковий збіг.

Щодо оцінки зобов'язань то за П(С)БО 11 чітко розпівано як повинні бути оцінені зобов'язання за термінами їх погашення, а саме:

- 1) довгострокові зобов'язання, на які нараховуються відсотки, відображаються в балансі за їх теперішньою вартістю;
- 2) поточні зобов'язання відображаються в балансі за сумою погашення;
- 3) непередбачені зобов'язання відображаються на позабалансових рахунках підприємства за обліковою оцінкою [2].

В міжнародних же стандартах немає такої деталізації, а зазначається, що сума юридичних або конструктивних зобов'язань має бути найкращою оцінкою видатків, необхідних для погашення теперішньої заборгованості на дату балансу [1].

Таким чином формулювання оцінки зобов'язань є відмінною.

Зобов'язання підприємств і згідно з П(С)БО 11 прийнято поділяти на довгострокові, короткострокові і непередбачені та доходи майбутніх періодів.

У міжнародній практиці довгострокові і короткострокові зобов'язання відносять до фактичних, тобто таких, які виникають з договорів, контрактів або на основі законодавства і їх вартість можна точно визначити. Непередбачені зобов'язання відносять до умовних – це неіснуючі зобов'язання, але вони є потенційними, тому що залежать від майбутніх подій, які можуть виникнути в результаті минулої події.

Підсумовуючи вищевикладені порівняння П(С)БО 11 «Зобов'язання» і МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» можемо наголосити на те, що ці стандарти мають як спільні, так і відмінні риси:

1. Спільним є використання і відображення у цих стандартах обліку таких термінів як зобов'язання і забезпечення, а також визначення поняття «зобов'язання».

2. Відмінним є те, що:

- П(С)БО 11 розглядає зобов'язання, а МСБО 37

- забезпечення; – згідно з МСБО 37 забезпечення відображається в балансі в складі короткострокових чи довгострокових зобов'язань, тоді як в Україні взагалі не передбачено поділ забезпечень за часом їх залучення;

- у П(С)БО 11 відсутні такі важливі терміни і поняття, а також їх тлумачення, як: подія, що зобов'язує; юридичне зобов'язання; конструктивне (фактичне, традиційне) зобов'язання; теперішня заборгованість; достовірна оцінка зобов'язання; найкраща оцінка видатків, необхідних для погашення теперішньої заборгованості на дату балансу.

На шляху подальшої гармонізації та удосконалення ведення обліку зобов'язань на підприємствах в Україні необхідно перш за все спрямувати свої зусилля на усуненні наведених відмінностей.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (переклад українською мовою – 2018 рік) URL:<https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--pereklad-ukrainskoiu-movoiu---rik?category=dohidna-politika&subcategory=buhgalterskij-oblik>.
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку / Інтерактивна бухгалтерія URL:<http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onematerials/35131>

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ВИПЛАТ ПРАЦІВНИКАМ

Сюткіна Ю.Р., студентка магістратури спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник: І.В.Семенець, кандидат економічних наук, доцент

Однією з найвагоміших складових виплат будь-якого підприємства є виплати працівникам, основна маса яких виражається у формі заробітної плати. Облік даних виплат є однією з найважливіших і в той же час однією з найскладніших ділянок обліку. Причиною цього є те, що через заробітну плату відображаються різні сторони суспільно-трудових

відносин та є одним з основних показників який характеризує рівень економічного та соціального розвитку суспільства.

Інтеграція України в європейський простір вимагає впровадження принципово нового організаційно-економічного механізму регулювання праці та її оплати, що повинен ґрунтуватися на сучасних прогресивних міжнародних стандартах методології та організації бухгалтерського обліку.

Спонукають до цього і подальші вдосконалення вітчизняного податкового законодавства та реформація пенсійної системи України.

Все це, так чи інакше, вимагає вивчення міжнародного досвіду у регламентації ведення даної ділянки обліку та адаптації вітчизняного досвіду міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Дослідження проблем бухгалтерського обліку розрахунків за виплатами працівникам завжди були і залишаються у центрі уваги науковців та практиків. Окремі теоретичні та методологічні аспекти обліку праці та її оплати знайшли своє відображення у працях Кудіна І., Оляднічук Н. В., Кесарчук Г. С., Кравченко О. В., Овсяк Н.В., Лень В.С., Шевченко А. та інші. Однак і на сьогоднішній день в даній ділянці обліку залишається багато невирішених питань.

Метою дослідження є виявлення розбіжностей в порядку обліку розрахунків за виплатами працівникам у вітчизняній і міжнародній практиці.

У вітчизняній практиці існує велика кількість законодавчих та нормативних документів, які так чи інакше мають вплив на порядок нарахування, виплати та обліку заробітної плати та інших виплат працівникам. Однак в нашому дослідженні обмежимося лише вивченням відповідності вітчизняних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку Міжнародним фінансовою звітності та Міжнародним стандартам бухгалтерського обліку.

Отож відповідно до діючих вітчизняних положень (стандартів) бухгалтерського обліку порядок відображення в обліку та фінансовій звітності розрахунків за виплатами працівникам регламентується П(С)БО 26 «Виплати працівникам».

У міжнародній практиці існує також окремий аналогічний, однойменний стандарт, а саме МСБО 19 «Виплати працівникам».

Не дивлячись на ідентичну назву ці стандарти мають досить суттєві відмінності.

На самперед слід зазначити, що МСБО 19 «Виплати працівникам» дає визначення виплат працівникам – трактуючи їх як всі форми компенсації, що їх надає суб'єкт господарювання в обмін на послуги, надані працівниками [1]. У вітчизняному ж П(С)БО 26 «Виплати працівникам» саме трактування просто відсутнє.

Наступний момент – це складові даних виплат.

За МСБО 19 існує чотири види виплат працівникам: короткострокові виплати працівникам (зокрема, заробітну плату, внески на соціальне забезпечення, оплачені щорічні відпустки та тимчасову непрацездатність, участь у прибутку та премії (які підлягають виплаті протягом 12 місяців з дати балансу), а також негрошові пільги теперішнім працівникам (зокрема, оплата медичного обслуговування, надання житла, автотранспорту, безкоштовних чи субсидованих товарів або послуг)); виплати по закінченні трудової діяльності (в тому числі пенсії, інші види пенсійного забезпечення, страхування життя та медичне обслуговування по закінченні трудової діяльності); інші довгострокові виплати працівникам (зокрема, додаткову відпустку за вислугу років або оплачувану академічну відпустку, виплати до ювілеїв чи інші виплати за вислугу років, виплати за тривалою непрацездатністю, отримання частки прибутку, премії та відстрочену компенсацію), якщо вони підлягають виплаті після 12 місяців з дати балансу; виплати при звільненні [1].

Згідно з П(С)БО 26 існує чотири категорії виплат працівникам, а саме: поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу підприємства, інші довгострокові виплати. Виплати працівникам включають виплати, які надаються або працівникам, або їхнім утриманцям, та можуть бути надані у формі грошових виплат (або товарів чи послуг) безпосередньо працівникам, їхнім дружинам, чоловікам, дітям чи іншим утриманцям або іншим особам (наприклад страховим компаніям) [2].

Впадає у вічі той факт, що П(С)БО 26 дає лише трактування використання термінів та поверхневі рекомендації щодо обліку розрахунків за виплатами працівникам, а недостатність інформації компенсується іншими нормативними та законодавчими актами, такими як Законах України «Про оплату праці», «Про відпустки», Інструкції зі статистики заробітної плати та рядом інших. А відтак У П(С)БО інформація представлена в більш стислому вигляді.

При цьому є жорстка регламентація дій бухгалтера. В українському бухгалтерському обліку є єдиний план рахунків, який є обов'язковим для застосування всіма суб'єктами господарської діяльності. ПСБО традиційно орієнтуються на запити регулюючих органів.

Натомість МСБО 19 значно ширше розглядає аспекти обліку розрахунків за виплатами працівникам, включаючи, окрім заробітної плати та премій, компенсації за відсутність працівників, виплати пов'язані з участю працівників у прибутку підприємства та негрошові пільги у формі надання житла, автомобілів, безплатних та субсидованих товарів, медичного обслуговування [1].

Разом з тим МСБО 19 не дає повного розкриття інформації про виплати працівникам у примітках до фінансової звітності, що має місце у вітчизняній практиці. Разом з тим у ньому вказується, що інші стандарти можуть вимагати розкриття такої інформації. Так п. 17 МСБО 24 «Розкриття інформації про зв'язані сторони» передбачено, що «суб'єкт господарювання повинен розкривати інформацію щодо компенсації провідному управлінському персоналу, яка подається загальною сумою, а також окремо для кожної із наведених далі категорій: короткострокові виплати працівникам; виплати по закінченні трудової діяльності; інші довгострокові виплати працівникам; виплати при звільненні; платіж на основі акцій».

Розглянуті нами розбіжності між вітчизняними і міжнародними стандартами обліку розрахунків за виплатами працівникам є далеко не всі. Проте навіть незначна їх частина дає нам підстави говорити про те, що на шляху до уніфікації обліку вітчизняні нормативні документи з бухгалтерського обліку потребують подальшого удосконалення та змін.

Діюче вітчизняне законодавство ґрунтується на МСФЗ та МСБО, однак воно не містить прямого перекладу відповідних стандартів. Це, зокрема, зумовлено несистемними спробами наблизити вітчизняне законодавство до міжнародних норм.

Це питання можна вирішити шляхом цілковитої гармонізації вітчизняного бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами. Даний процес стане відображенням переходу української економіки на якісно нову ступінь розвитку.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (переклад українською мовою – 2018 рік) URL:<https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--pereklad-ukrainskoiu-movoju---rik?category=dohidna-politika&subcategory=buhgalterskij-oblik>.
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку / Інтерактивна бухгалтерія URL:<http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ПІДХІД ДО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Толстогузов Р.М., студент магістратури спеціальності 071 Облік і оподаткування

Науковий керівник: І.В.Семенець, кандидат економічних наук, доцент

Не один рік для економіки України є притаманне явище накопичення суб'єктами господарювання значних сум дебіторської заборгованості. Причиною цього є несвоєчасність сплати по рахунках покупцями і замовниками за реалізовані товари (роботи та послуги), що в свою чергу спричиняє негативний вплив на фінансовий стан таких підприємств. А відтак постає питання про вдосконалення управління дебіторською заборгованістю підприємств з метою збільшення оборотності активів. Не останню роль у цьому відіграє і належна організація бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості.

Питання дебіторської заборгованості широко обговорюються в науковій літературі. Дослідженнями в даному напрямку займалися як вітчизняні так і зарубіжні вчені, зокрема: Д. Стоун, К. Хітчинг, М. Білик, І. Бланк, Ф. Бутинець, М. Кужельний, В. Палій, В. Сопко та інші. Однак і на сьогоднішній день в даній ділянці обліку залишається багато невирішених питань.

Метою дослідження є виявлення розбіжностей дебіторської заборгованості у вітчизняній і міжнародній практиці.

Трактування дебіторської заборгованості у працях вітчизняних економістів є неоднозначним.

Перш за все її розглядають грошові кошти до оплати, з іншого боку – як борги покупців, існує точка зору, що це права на повернення боргу, а не сам борг. Крім того як один із варіантів дебіторська заборгованість трактується просто як кошти в розрахунках.

У вітчизняній практиці дана ділянка обліку фактично регламентується П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» і частково П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [2].

Згідно з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» дебіторська заборгованість – «це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату». При цьому під дебіторами розуміють юридичних та фізичних осіб, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів. Отож це є досить широке поняття, яке охоплює всю без виключення дебіторську заборгованість включаючи і ту яка призначена для перепродажу і є за своєю природою фінансовими інвестиціями.

Уточнюючи поняття дебіторської заборгованості, яка не призначена для перепродажу в П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» дається таке її трактування – «дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для продажу».

Натомість в міжнародній практиці такого аналогічного стандарту не існує, а питання щодо обліку дебіторської заборгованості регулюються цілим рядом міжнародних стандартів, а саме: МСБО 1 «Подання фінансових звітів», МСФЗ 7 "Фінансові інструменти: розкриття", МСФЗ 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», МСБО 11 «Будівельні контракти», МСБО 18 «Дохід», МСБО 32 «Фінансові інструменти: розкриття та подання», МСБО 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка» [1].

При цьому, у названих міжнародних стандартах не дається чіткого визначення поняття дебіторської заборгованості. Окремо можна виділити пункт 9 МСБО 39 де зазначено: «позики та дебіторська заборгованість – це непохідні фінансові активи з фіксованими платежами, які підлягають визначенню та не мають котирування на активному ринку». Отож можна стверджувати що таке тлумачення поняття дебіторської заборгованості є ширшим порівняно з тлумаченнями, які наводяться у національних стандартах.

Виходячи із розбіжностей у визначенні поняття дебіторської заборгованості різняться і підходи до її класифікації.

За П(С)БО 10 дебіторську заборгованість поділяють на поточну і довгострокову, а також виділяють безнадійну заборгованість та сумнівний борг [2].

МСБО 1 «Подання фінансових звітів» виділяє у Балансі торговельну та іншу дебіторську заборгованість. А за МСБО 39 поділяють на ініційовану підприємством і не ініційовану [1].

Торговельна (операційна) дебіторська заборгованість виникає в процесі звичайної операційної діяльності компанії за умови продажу товарів чи надання послуг в кредит.

Особлива (неопераційна) дебіторська заборгованість виникає від операцій, не пов'язаних з операційною діяльністю підприємства. До неї відносяться позики та аванси, видані працівникам або філіям компанії, депозити для покриття потенційних збитків, депозити, як гарантія платежу, дивіденди і відсотки до отримання тощо

Важливим моментом є питання визнання дебіторської заборгованості.

Визнання дебіторської заборгованості: — згідно П(С)БО 10 дебіторська заборгованість визнається активом, якщо існує ймовірність отримання підприємством майбутніх економічних вигод і може бути достовірно визначена її сума одночасно з визнанням доходу від реалізації продукції, товарів, робіт і послуг [2]; — згідно МСБО 39 підприємству слід визнавати дебіторську заборгованість у балансі, коли воно стає стороною контрактних зобов'язань і внаслідок цього має юридичне право отримувати грошові або інші цінності [1]

За П(С)БО дозволено застосовувати такі методи формування резерву сумнівних боргів:

1. Метод застосування абсолютної суми дебіторської заборгованості.
2. Метод застосування коефіцієнта сумнівності, який реалізується у таких методиках, як:
 - а) визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході;
 - б) класифікація дебіторської заборгованості за терміном непогашення;
 - в) визначення середньої питомої ваги списаної протягом періоду дебіторської заборгованості [2].

Нині в практичній діяльності багатьох підприємств не застосовується процедура формування резерву сумнівних боргів. Унаслідок цього зазначений актив відображається в Балансі (Звіті про фінансовий стан) у повному обсязі, що служить причиною відображення нереальної заборгованості, оскільки не вся вона буде погашена.

Саме таке положення реалізоване нині в МСФЗ (IAS) «Фінансові інструменти», де дебіторська заборгованість обліковується за амортизованою собівартістю. Зокрема, п. 46 указує, що якщо існує ймовірність того, що дебіторська заборгованість не зможе бути погашена в повному обсязі згідно з умовами договору, тоді має місце збиток від знецінювання або визнання безнадійною заборгованістю. Сума збитку в даному разі визначається як різниця між балансовою вартістю активу і дисконтованою вартістю майбутніх грошових надходжень, розрахованих за допомогою ефективної ставки відсотку за фінансовим активом [1].

Підсумовуючи вищевикладене, можна стверджувати, що для України є характерним чітке регламентування обліку дебіторської заборгованості П(С)БО на противагу цьому згідно МЗФЗ та МСБО визначають лише загальні правила класифікації, оцінки та визнання дебіторської заборгованості, проте не відображена конкретизація цих аспектів. Такі різні підходи неминуче призводять до виникнення ряду протиріч, зокрема таких як класифікація, оцінка дебіторської заборгованості порядок визначення резерву сумнівних боргів та інше.

Для гармонізації обліку на сучасному етапі глобалізації актуальним є приведення цих протиріч у відповідність.

Подальше дослідження прикладів організації обліку дебіторської заборгованості за кордоном дозволить врахувати позитивні його моменти і застосовувати їх у вітчизняній практиці з урахуванням особливостей національного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (переклад українською мовою – 2018 рік)
URL:<https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti--pereklad-ukrainskoju-movoiu---rik?category=dohidna-politika&subcategory=buhgalterskij-oblik>.
2. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку / Інтерактивна бухгалтерія URL:<http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>

КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНОМУ ІНТЕРНЕТ-ПРОСТОРІ

Виноградній П.Р. гр.12-ЄС1, Саракун Л.П., доцент, к. філос. н.

Національний університет фізичного виховання і спорту України

На межі XX – XXI століть з'явилася низка феноменів, які докорінно змінили життя суспільства. Однією з найбільш значущих подій є поява Інтернету – явища, яке все більше впливає на організацію соціальної структури суспільства, та істотно змінює його суспільні процеси. Соціальна комунікація в мережі Internet сьогодні є своєрідним засобом створення новітнього життєвого простору зі специфічними особливостями кіберкомунікації.

Впровадження нових інформаційних технологій, а також інші супутні фактори спричинили появу нових форм взаємовідносин між користувачами віртуального середовища. В таких умовах відбувається перегляд існуючої системи цінностей, життєвих орієнтирів. А це, в свою чергу, сприяє формуванню нового типу особистості. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження змін, які характеризують процес соціалізації, визначення конкретних чинників, умов і соціальних розбіжностей, що визначають специфіку становлення особистості як члена суспільства. Враховуючи значення цього процесу в сучасному інформаційному світі метою дослідження є вивчення особливостей віртуальної комп'ютерної соціалізації особистості в Інтернет-просторі, тобто кіберсоціалізації.

Вперше термін «кіберсоціалізація» був введений російським науковцем В. Плешаковим у 2005 році. Під кіберсоціалізацією він розуміє процес змін структури самосвідомості особистості під впливом і в результаті використання нею сучасних інформаційних технологій [1, с. 48].

Кіберсоціалізація людини особливо яскраво здійснюється в кіберпросторі віртуального соціалізуючого Інтернет-середовища, внаслідок використання ресурсів комунікації з віртуальними агентами соціалізації у всесвітній глобальній мережі Інтернет (зокрема, в соціальних мережах, e-mail, на форумах, в чатах, блогах і on-line-іграх). У процесі кіберсоціалізації в людини виникає цілий ряд нових очікувань та інтересів, мотивів і цілей, потреб і установок, а також форм психологічної та соціальної активності, що безпосередньо пов'язані з кіберпростором – фактично новим віртуальним життєвим простором особистості. У віртуальному середовищі людина засвоює зразки поведінки, соціальні норми, цінності, має можливість швидко отримати інформацію у режимі реального часу.

Зазначимо, що процес соціалізації пов'язаний із системою інформаційних обмінів між членами суспільства, тому соціальні потреби безпосередньо пов'язані з потребами інформаційними. Задоволення останніх із суспільних інформаційних ресурсів забезпечує певний рівень соціалізації, формує основні властивості особистості, що відображаються на рівні її життєдіяльності в суспільстві.

Сьогодні, коли темпи суспільного розвитку прискорюються, зростають проблеми, пов'язані із специфікою соціальної адаптації різних вікових груп людей, між якими внаслідок зростаючої динаміки соціальних процесів зростають фізичні та психологічні відмінності. Процеси соціалізації старшого та молодшого поколінь принципово різняться. Так, дитині не потрібно докладати великих зусиль для того, щоб адаптуватися до сучасного інформаційного простору. Вона з легкістю сприймає всі технічні новинки і без труднощів їх використовує. Однак у дитини відсутній реальний соціальний досвід їй важко зорієнтуватися у сучасному

насиченому інформаційному просторі, зробити правильний вибір. Не маючи достатнього реального соціального досвіду, пристосовуючись до умов інформаційного суспільства, молодь може стати жертвою шахрайства, кібертретирування, потрапити під вплив людей, які пропагують девіантну поведінку тощо. Найчастіше молода людина зіштовхується з контентними ризиками – текстами, фото-, відео- і аудіоресурсами, що містять протизаконну, неетичну і шкідливу інформацію, яка може зустрічатися на будь-яких відвідуваних сторінках: соціальних мережах, блогах, торрент-сайтах, для розміщення відеофайлів, персональних сайтах і т. д. Типовим контентом є насильство, агресія, сцени еротики і порнографії, нецензурна лексика, ненависницький контент, інформація, що розпалює расову ненависть, пропаганда суїциду, азартних ігор, алкоголю, наркотичних речовин. Прикладами комунікаційних ризиків є кібербулінг, незаконні контакти, знайомства в Інтернеті та наступні зустрічі з інтернет-знайомими в реальному житті. Тому незрілій, не підготовленій особистості важко зорієнтуватися у сучасному насиченому інформаційному просторі, зробити правильний вибір.

Для дорослої людини важливою сферою життєдіяльності є професійна. З розвитком новітніх технологій перед цією категорією людей відкриваються різноманітні професійні можливості – це і пошук кращої вакансії, участь у грантах, підвищення кваліфікації тощо. Для України сьогодні особливо актуальним є інформаційні технології дистанційного навчання, які дають змогу реалізувати принцип безперервного навчання для різних фахівців. Ці умови навколишнього середовища та життєдіяльності продукують необхідність дорослій людині звикати й адаптуватися до них, а також виробляти додаткові вміння та навички, засвоювати нові зразки поведінки.

Людям похилого віку складно адаптуватися та інтегруватися в сучасне стрімке інформаційне суспільство, що, у свою чергу, призводить до вікової дискримінації, звужує соціальні, комунікативні, культурні зв'язки й обмежує можливості саморозвитку та самореалізації цієї верстви населення. Слід зважати на такі характерні ознаки людей похилого віку, як орієнтація на культурні зразки минулого; використання неактуальних культурних навиків; спосіб життя, що продиктований невизначеністю тимчасової перспективи і відрізняється невисоким рівнем дієвості та соціальною ізоляцією. Враховуючи масштабність і швидкість сучасних Інтернет-технологій, головним завданням є цілеспрямована розробка постійно діючих програм з інформаційної адаптації людей старшого віку, які забезпечать їм допомогу у формуванні важливих і необхідних навичок з технологічно-грамотного використання та продукування інформації у віртуальному просторі.

Таким чином, кіберсоціалізація людини, з одного боку, є інноваційним феноменом, з іншого – уже давно стала фактичною реальністю нашого світу, невід'ємною частиною соціалізації сучасної особистості. Вона є не просто особливим «видом» процесу соціалізації, а постає досить самостійним соціальним процесом, який має свою структуру, задачі, виконує певні функції у суспільстві та в процесі соціалізації особистості.

Література:

1. Плешаков В. А. Виртуальная социализация как современный аспект квазисоциализации личности / В. А. Плешаков // Проблемы педагогического образования. Сборник научных статей / [под ред. В. А. Сластёнина, Е. А. Левановой]. – М.: МПГУ – МОСПИ, 2005. – Вып. 21. – С. 48 – 49.

2. Медведєва В. Особливості процесу соціалізації особистості в умовах інформаційного суспільства / В. Медведєва // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Асоц. б-к України. – Київ, 2016. – Вип. 43. – С. 584–595.

РОЗВИТОК ТРУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ ШКОЛЯРІВ КІНЦЯ ХІХ – ХХ СТОЛІТТЯ

Савченко А.Г., аспірантка

Науковий керівник – Цина А.Ю. проф.

Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г.Короленка

Соціально-економічні зміни, що відбуваються в певні періоди розвитку суспільства, викликають відповідні зміни в освітньо-виховній галузі. Період розбудови незалежної Української держави та переходу до ринкової економіки викликав багато проблем, серед яких проблема трудової підготовки молоді є чи не найвагомішою. У зв'язку із цим відбувається переоцінка ролі навчального предмета «трудове навчання» у процесі всебічного розвитку та виховання школярів. У нових умовах соціально-економічного розвитку існуюча система трудової підготовки учнівської молоді вичерпала свої можливості. Причина цього – використання застарілого матеріально-технічного та науково методичного забезпечення.

Передумовою розвитку трудового навчання з обслуговуючих видів праці є вивчення та критичний аналіз минулого вітчизняного досвіду з метою виокремлення в ньому тих елементів, які можуть бути застосовані в сучасній системі трудової підготовки. Адже це є джерелом вдосконалення теперішньої системи освіти. Фундаментальні засади теорії і методики трудової підготовки у кінці ХІХ – ХХ ст. відображені у працях А. Вихруща, Н. Калініченко, Г. Левченка, В. Мадзігона, В. Оржеховської, В. Сидоренка, Н. Слюсаренко, Г. Терещука, М. Тименка, Д. Тхоржевського та ін. [2].

Саме тому метою дослідження є аналіз процесу становлення та розвитку трудового навчання як навчального предмета в загальноосвітніх закладах у другій половині ХІХ – ХХ століття.

Проблема трудового навчання підростаючого покоління особливо гостро постала у ХІХ ст. у зв'язку з розвитком промисловості, транспорту, торгівлі, сільського господарства. У 60 – 70-і рр. ХІХ ст. розпочався широкий рух за проведення реформи школи під гаслом розбудови трудової школи, за введення до навчальних планів початкових класів нового предмета – ручної праці. Вітчизняні педагоги зазначили, що метою трудового навчання є підготовка молоді до майбутнього життя, у процесі якої відбувається оволодіння навичками ручної праці, а також моральне, фізичне й розумове виховання дитини. Трудове навчання дослідники розглядали як загальноосвітній навчальний предмет, як засіб всебічного розвитку особистості.

Аналіз науково-методичної літератури та програм з трудового навчання дозволив зробити висновок про те, що високий рівень методичного забезпечення був можливий у тогочасних умовах завдяки: широкому вивченню зарубіжного досвіду; широкому обговоренню питань трудового навчання учнів на з'їздах, конференціях, зібраннях; тиражуванню науково-методичної літератури, в якій містилися розробки вчителів з проблем трудової підготовки учнів.

У третій чверті ХІХ ст. у ряді держав Європи та інших частин світу було прийнято закони про введення в загальноосвітніх школах ручної праці. Це дає підставу говорити про виникнення так званої «трудової школи». Як зазначають дослідники, цей факт свідчить про вторгнення потреб виробництва в сферу навчання і виховання. У цей період значно зросла боротьба за сфери вливу. Головним мотивом запровадження трудової школи було прагнення підготувати підростаюче покоління до праці, забезпечивши йому можливість набути професію [1].

В Україні трудове навчання в окремих школах було запроваджено у 80-х роках ХІХ ст., хоч перший ремісничий клас було відкрито в Одеському навчальному окрузі ще в 1865 році. Педагоги вели постійні пошуки власної системи трудового навчання. У другій половині 80-х років ХІХ ст. ручна праця почала поширюватися як на міські, так і на сільські школи України.

У 1888 р. Київське товариство грамотності організувало перші літні курси з ручної праці для вчителів міських шкіл. Вчителі під час проходження курсів виготовляли набір виробів, які можна було використовувати як предметну основу для занять. Важливо те, що ці вироби мали цілком практичне призначення. Через рік, 1889 р. у Києві А. Луцкевич уперше видав посібник для вчителів народних шкіл, у якому, крім програм занять городництвом, садівництвом, бджільництвом та шовківництвом, було вміщено програму та методичні матеріали для організації занять з обробки деревини. Цього ж року в Одесі було видано перший методичний посібник з ручної праці - «Методика ручного труда по системе Саломона» (авт. В. Г. Фармаковський). У посібнику розглядалися загальні питання організації ручної праці. Мета трудового навчання в початковій і середній школі диференціювалася: якщо в початковій школі викладання ручної праці мало прагматичну мету - підготувати дітей до фізичної праці, то в середній школі ручній праці приписувалася переважно виховна функція - виховання поваги до праці, формування уважності, акуратності, волі.

На західноукраїнських землях викладання ручної праці також почалося в середині XIX ст. Учителів ручної праці в цей період готувала Ужгородська вчительська семінарія. Крім цього, тут вивчалися сільськогосподарська праця і садівництво. Найкраще було поставлено викладання ручної праці в Сокальській виділовій школі, де була розроблена власна система трудового навчання. Про досить високий рівень викладання ручної праці в Україні свідчить також той факт, що вчитель ручної праці Вінницької учительської семінарії В. В. Юркевич був запрошений до Петербурга, де він протягом кількох років читав лекції з проекційного креслення на вчительських курсах та керував заняттями з обробки металів.

У січні 1903 р. в Московському сільськогосподарському інституті відбувся з'їзд діячів сільськогосподарської освіти. Серед делегатів з'їзду були й представники українських територій.

У 1919 р. прийнятий директивний документ «Положення про єдину трудову школу Української РСР», в якому підкреслено, що навчання в школі повинно носити не тільки загальноосвітній, а й політехнічний характер. Велике значення має надаватися також продуктивній праці учнів. В 20-ті роки в школах була комплексна і проектна система навчання – все навчання навколо трудових завдань, праці.

З 1932 р. поновлено систематизоване предметне викладання основ наук в школі. Введено предмет «Трудове навчання». В 1937 р. трудове навчання виключено зі школи. В 1954 р. трудове навчання було поновлено: 5-7 класи – в шкільних майстернях, 8-10 класи – практикуми з машинознавства, електротехніки і сільського господарства. Україна виступила ініціатором поєднання загальної середньої освіти з професійною підготовкою. В 1958 р. прийнято закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР», яким було введено виробниче навчання в старших класах (9-11) і виділено 12 год на тиждень, а в 5-8 класах – 3 год. на трудове навчання і суспільно-корисну, продуктивну працю по 2 години. На Україні була введена професійна підготовка з 200 професій. З 1966 р. трудове навчання проводиться по 2 год. на тиждень з 4 по 10 клас. В 1977 р. в 9-10 кл. на трудове навчання відводиться по 4 год. в тиждень. З 1984 р. – реформа школи: 5-7 класи – 4 год; 8-11 – 6 год + 4-6 год продуктивної праці [3].

Враховуючи вище сказане, можна зробити наступний висновок, наприкінці XIX – XX ст. цілком визріла ідея впровадження трудового навчання як навчального предмета в загальноосвітніх школах. Вона мала міцне соціально-економічне підґрунтя: цього вимагало саме життя, розвиток промислового та сільськогосподарського виробництва, науки й техніки. А численні праці педагогів заклали основу для практичної реалізації ідеї.

Дана тема є досить актуальною, саме тому потребує більш широкого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карелін М. Трудове навчання у загальноосвітніх закладах Харківської губернії у другій половині XIX- на початку XX століття [Текст] : автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.01. Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. Луганськ, 2005. 20 с.

2. Слюсаренко Н. Історіографія проблеми трудової підготовки підростаючого покоління. Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 55. Херсон : Видавництво ХДУ, 2010. С. 58-63.

3. Становлення трудового навчання в Україні в дореволюційний період. Електронний ресурс. [Назва з екрану]. Режим доступу (вільний) : <http://um.co.ua/4/4-15/4-155131.html>. Переглянуто: 18.11.2018 р.

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ ІСПАНІЇ

Савчин Г.П., ст.гр. Тум-18-1, Архипова Л.М., професор, доктор технічних наук

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Сучасна туристична сфера швидко прогресує. Її розвиток сприяє активному економічному зростанню багатьох країн світу. На розвиток туристичної галузі господарства окремої держави істотно впливають світові тенденції розвитку туризму. Сьогодні туризм став самостійною галуззю господарства він забезпечує 10% світового валового національного продукту, 7% світового експорту та 30% світового експорту послуг[1].

Метою дослідження є аналіз туристичних потоків Іспанії, а також доходів від туризму у країні за останніх 10 років на фоні світових тенденцій, визначення найперспективніших видів туризму та найпопулярніших курортів Іспанії; прогноз показника туристичних потоків.

Іспанський туристичний сектор продовжує розвиватися прискореними темпами та займає стратегічне місце в економіці країни. За результатами дослідження, проведеного компанією Exceltur, на частку туризму припадає 11,2% від ВВП Іспанії і 13,3% всіх робочих місць в країні. Жодна з країн світу не може конкурувати з Іспанією за цими показниками.

Іспанія є одним з головних туристичних центрів світу, число туристів, які щороку прибувають в цю країну, складає понад 80 млн. осіб (рис.1). Іспанія займає друге місце за показником туристичних потоків, поступаючись лише Франції, число туристів якої наближається до 90 млн. осіб. Третє місце посіли Сполучені Штати Америки – її відвідали 75,9 млн. осіб, четверте – Китай (60,7 млн. осіб), п'яте – Італія (58,3 млн. осіб) [1].

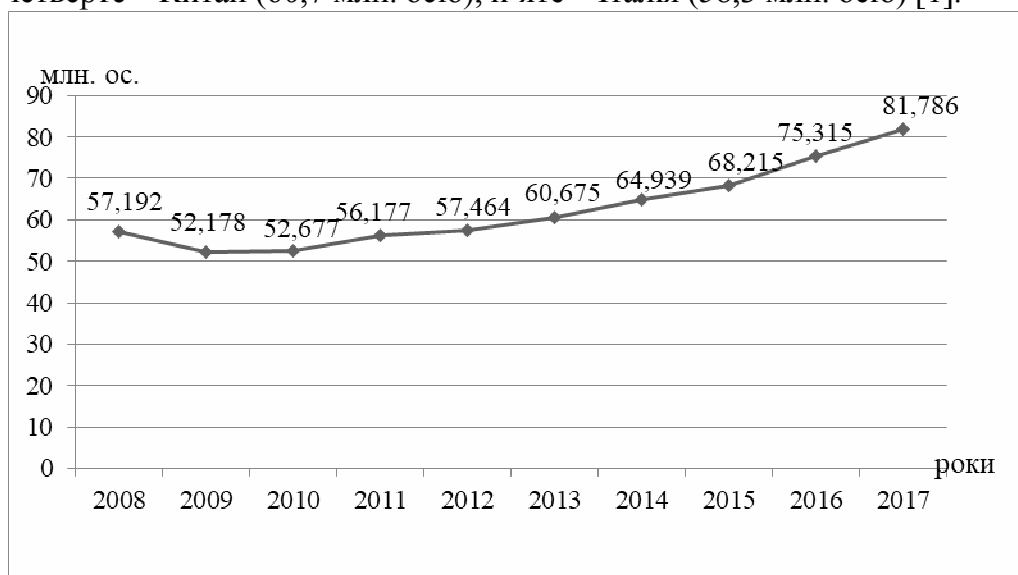

Рис. 1 – Динаміка туристичних потоків Іспанії

Станом на 2017 рік, у структурі іноземних туристів, які відвідали Іспанію переважають жителі Європейського регіону, їх кількість - 87 % від усіх туристів. Крім цього, Іспанію

відвідують жителі Америки, Східної Азії та Тихоокеанського регіону, а також Африки, Середнього Сходу та Південної Азії.

За доходами від туризму Іспанія також посідає 2 місце, поступається лише США, де іноземці за 2017 рік витратили 210,7 млрд. дол. В Іспанії мандрівники витратили лише 68 млрд. дол., у Франції - 60,7 млрд. дол., у Таїланді - 57,5 млрд. дол., а це у три рази менше, ніж в США (рис.2) [1].

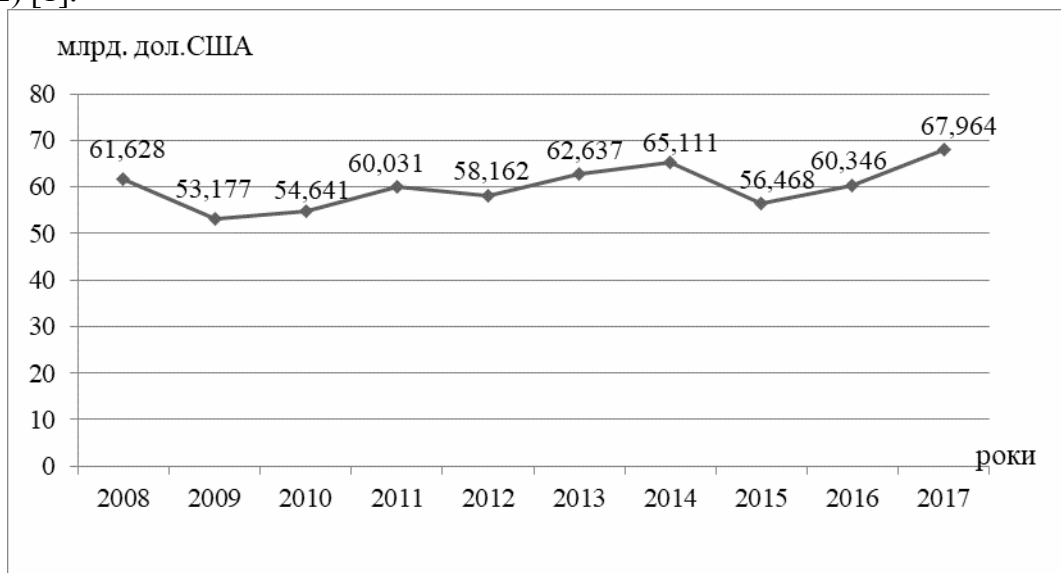

Рис. 2 – Динаміка доходів від туризму Іспанії

Порівнюючи доходи та кількість прибуттів можна обчислити, що в середньому один турист за весь період перебування в Іспанії витрачає 830 дол.

Геотуристичне положення Іспанії напрочуд вигідне. Вона має вихід до узбережжя теплих морів, розташовується у безпосередній близькості від головних споживчих туристичних ринків на території з ландшафтним розмаїттям і комфортними погодно-кліматичними характеристиками, які притаманні для значної частини території країни протягом більше, ніж половини року. Королівство володіє унікальною культурною спадщиною, яка стала наслідком тривалої взаємодії християнського й ісламського світів.

Іспанія багата на природні, суспільні і подієві туристичні ресурси. Ці ресурси дають можливість розвиватись таким видам туризму:

1. пляжний, тобто рекреаційний.
2. культурно-пізнавальний.
3. лікувально-оздоровчий та spa-туризм.
4. релігійний.
5. гірськолижний.

Іспанія не випадково отримала титул "найбільш пляжної країни світу". Понад 600 пляжів, на думку фахівців, вважаються зразковими і відповідають всім стандартам за чистотою й екологічністю місцевості. Серед них: Ібіца, Майорка, Тенеріфе, Гран Канарія, Коста-дель-Соль, Коста-Бланка, Коста-Брава, Сан-Себастьян, Коста-Дорада, Коста-Тропікал.

Прогнозуючи подальший розвиток туристичного сектору Іспанії, за допомогою лінії тренду можна стверджувати, що вже в 2027 році показники туристичних потоків можуть досягти понад 200 млн. осіб.

Отже, важливість дослідження полягає в можливості запозичення практики організації туризму Іспанії для туристичної сфери України. На основі прогресивного досвіду Іспанії можна сформувати модель збільшення сектору іноземного туризму для українських туроператорів.

Перелік посилань на джерела:

1.Звіти Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://tourlib.net/wto.htm>

2. Смаль І.В. Туристичні ресурси світу / В.І. Смаль / Ніжин - 2010. - 336 с.

МЕТОДИ ДІЙ УСПІШНОГО ЛІДЕРА

Синиця К.А. Ср-17, Кальянов А.В., д.мед.н.,проф

Донецький державний університет управління

Дослідження проблем впливу лідерства на розвиток колективу (групи) включає такі ключові питання: як група організовується, хто бере на себе функції її організації, яка психологічна модель діяльності використовується в управлінні групою, яка роль лідера в інтеграції групової діяльності? В сучасних умовах проблема вдосконалення взаємовідносин повинно розглядатися значно ширше ніж проблема керівництва групою(колективом).[1]

Вітчизняні та зарубіжні наукові дослідження в галузі соціальної психології та менеджменту показують, що знання і здібності лідера оцінюються людьми завжди вище, ніж відповідні якості інших членів групи. При цьому лідеру притаманні наступні психологічні якості: впевненість у собі, гострий та гнучкий розум, компетентність, сильна воля, вміння розуміти особливості психології людей, організаторські здібності. Проте реальна практика буття свідчить, що лідером може стати людина, яка не має вказаних якостей.[2]

Відтак, лідером групи може стати тільки та людина, яка здатна привести її до вирішення будь-яких групових ситуацій, проблем та завдань. В таких складних умовах лідер розглядається як «дзеркало групи», з'являється в конкретній групі. Отже, яка група - такий і лідер.

Лідерство передбачає визначення найближчого оточення в межах групи. Привабливими для оточення є такі якості лідера: єдиномислення, інтерес до справи, взаємна довіра, впевненість у вірності вибору, моральна стійкість, впевненість у своїх діях, уявлення про загальний стан справ в колективі, свої ролі, функцій та обов'язків в групі, аналітичні та творчі здібності, професійна компетентність.

Взаємовідносини лідера та його колективу – важливий аспект лідерської організації влади. Важливою функцією лідера в цьому напрямі є залучення людей до співробітництва, що базується на бажанні переважної більшості індивідів отримати визнання колег, відчуття їх повагу до себе, як особистості.[1]

Практичне застосування лідером влади визначається тим, наскільки вони відповідають ситуації, що склалася в групі, тобто якою мірою можуть вплинути на поведінку конкретної людини чи групи людей, щоб спрямувати їх дії на досягнення цілей організації. Отже, лідер має прагнути до раціонального поєднання всіх можливих форм і джерел влади, оскільки це є однією з умов ефективного керівництва. Лідер повинен мати ясне уявлення про проблеми підлеглих, приймати до уваги їх настрої, активність, самопочуття.

Ефективність впливу лідерства на розвиток групи (колективу) залежить від етапу її становлення. Розглядаючи методологічні підходи інших авторів щодо періодизації стадій розвитку групи, можна виділити шість етапів: 1.Набуття необхідних професійних та організаційних навичок роботи в групі. 2. Зміцнення малої групи на засадах розуміння своєї ролі в колективі і власних способів роботи. 3. Поділ групи на клани, між якими ведеться боротьба за владу та виникає конкуренція. 4. Внутрішня гармонія в групі. 5. Подрібнення тобто порушення рівноваги в групі. 6. Ідеальна група.

Серед різноманітних видів впливів важливе значення належить узгодженій дії щодо поставлених перед колективом цілей і завдань з боку керівництва установи, організації, підприємства, коаліції лідерів, самої команди (малої групи).

Слід зазначити, що процес становлення і розвитку колективу може становити від декількох місяців до декількох років.[3]

Для оптимізації дій сучасного лідера можна виділити 6 провідних методів, які забезпечують успішну діяльність лідера: ініціювання загальних поглядів, розробку стратегії дій працівників організації, підтримку позитивної мотивації діяльності основного персоналу, формування корпоративної культури в малій групі, моделювання таких дій, організацію діяльності установи на науковій основі.[1]

Отже, сучасні дослідження в галузі соціальної психології та соціального менеджменту, свідчать, що лідерські якості має значна кількість менеджерів. Проте ситуація, в якій менеджер не стає справжнім лідером, зустрічається у житті достатньо часто. Практика показує, що лідер не завжди обіймає керівну посаду, і його вплив на підлеглих працівників може заважати менеджерові ефективно керувати колективом.[1]

Література:

1.Бікла, О.В, Бурега, В.В. Соціологія кар'єри і лідерства: модуль «соціологія кар'єри».- Донецьк: ДонДУУ, 2009.– 145 ст.

2.Шконда,В. Кальянов, А.В. Культурологічні засади професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців: монографія.– Донецьк: Донбас,2012.– 262 ст.

3.Шконда,В. Кальянов, А.В. Проблеми розвитку лідерського потенціалу особистості на сучасному етапі: монографія.– Донецьк: Донбас, 2014.– 178 ст.

ФУНКЦІЇ ЛІДЕРСТВА У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Бородуліна В.В. група СР-16і, Кальянов А.В. д.мед.н.,проф.,с.н.с.

Донецький державний університет управління

На сьогоднішньому етапі формування нового соціального суспільства дуже важливим постає питання вивчення теми лідерства та функцій лідерства. Такий феномен як лідерство відображений та задіяний в усіх сферах громадського та професійного життя, проте, підхід до тлумачення цього феномену кардинально різниться, як у сфері суспільно-соціального життя так і у різних науках і підходах. Дуже часто лідерство розуміють як керівництво, проте це не так.

Зокрема, науковці Дж.П.Канджемі та А. І. Наумов визначили, що лідерство - це не керівництво. Керівництво акцентує увагу на тому, щоб люди робили речі правильно, а лідерство - на тому, щоб люди робили правильні речі. Ефективний керівник не обов'язково повинен бути ефективним лідером, і навпаки. Характеристики лідера та керівника перебувають у різних сферах виконання.

Лідер може бути керівником, проте характер та правові засади його дій є зовсім іншими. Можна бути головою в організації, проте не являтися ефективним лідером, до якого прислухаються колеги та готові йти за ним, та навпаки. Тому можна виділити таку різницю між лідером і керівником: керівника призначають на посаду, а лідера обирає команда; у керівника є дієві інструменти впливу на підлеглих, які за ним закріплені, згідно статутам організації, а лідер лише може використовувати мотивацію та свої лідерські якості; лідер є представником інтересів у середині групи, а керівник безпосередньо звітується про роботу команди на всіх рівнях; однією з кардинальних відмінностей є те що керівник є відповідальним за свою команду по закону, а лідер лише по кодексу моралі.

Тема лідерства завжди була актуальна для нашого суспільства, проте в умовах активного розвитку держави ця тема є більш нагальною. І саме тому є потреба в опануванні основних функцій лідерства у сучасному суспільстві.

Враховуючи, що в процесі своєї різноманітної за змістом діяльністю сучасний лідер використовує та реалізує достатньо широкий діапазон функцій лідерства тому постає питання

у розумінні функцій лідерства, їх цілей та застосування у житті. Загалом виокремлюють 21 провідну функцію, яка може реалізуватися в залежності від конкретної ситуації, напрямів діяльності, цілей та завдань управління сучасною організацією або суспільством. Причому ці функції можуть бути реалізовані в різних за своєю природою системах: соціальних, економічних, психологічних, фінансових, правових, політичних, біологічних та інших.

Якщо розглядати лідерство, як системний підхід у менеджменті то лідер має володіти такими основними функціями як управлінська, компетентнісна, корпоративна, культурологічна, розвиваюча, інтелектуальна, моральна, кваліфікаційна та інноваційна. Саме ці функції необхідні для закріплення, формування та розвитку необхідних соціально-психологічних навичок, що характерні для особистості ідеального лідера. Функції лідерства тісно пов'язані та являються основою для стилів ефективного менеджменту. Як ми раніше зазначали, керівник не завжди є лідером проте запорукою ефективного менеджменту є наявність лідера, який розуміє свої цілі та завдання і може мотивувати людей, котрі його оточують.

У соціальній системі найбільш важливими є інформаційна, світоглядна, стабілізаційна та оптимізаційна функції тому що саме ці основи поведінки дають можливість лідеру освоїти, зрозуміти та обробити інформацію для подальшого її виконання. Лідер зобов'язаний постійно поглиблювати свої знання у сфері якою він займається оскільки якщо він відстане від сучасних методів і підходів йому буде важко утримати свою команду.

Однією з найважливіших функцій лідера – є координаційна функція. Саме ця функція дозволяє узгоджувати дії інститутів влади, установ та напрямів їх діяльності, згідно координаційній функції лідер повинен приводити рішення будь-яких структур у відповідність до суспільної думки, прийнятої в соціумі системи цінностей. Також ця функція є необхідною навичкою для лідера, який працює у великій команді, тому що ефективний розподіл обов'язків заощадить час виділений на поставлене завдання та збереження людський ресурс, що запобіжить професійному вигоранню фахівців. З цією функцією тісно переплітається організаційна функція, яка включає в себе створення кадрів і системи управління, об'єднання прибічників планування процесів і дій і практичних аспектів роботи. Задля виконання цієї функції лідеру необхідно сформувати систему в якій необхідно розподілити обов'язки, створити умови для навчання ефективних менеджерів, контролювати та регулювати відносини у колективі, орієнтуватися на вирішення проблем інколи завдяки медіації.

Проаналізувавши всі функції лідера можна зробити висновок, що лідерство - це необхідний компонент сучасного суспільства, який необхідно розглядати з двох сторін при яких лідер виконує всі свої функції і обов'язки та коли він делегує свої повноваження для ефективного виконання завдання. Основними завданнями лідера є: мотивація колег до виконання завдань, формування та планування пріоритетів у роботі, прийняття ефективних управлінських рішень, створення сприятливого соціально-психологічного клімату у команді, представництво групи на всіх рівнях діяльності та розвиток лідерських навичок у своїй команді. Відтак підбиваючи висновки можна зазначити, що лідерство не залежить від формальних повноважень, а є результатом інтегральної практичної поведінки лідера та спрямованості дій підлеглих.

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Бухтіярова К.Р., МОА-18дм, Овчаренко Є.І., д.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В умовах динамічного розвитку економічних процесів та нестійкого розвитку національної економіки підприємства України стикаються з безліччю загроз для своєї

ефективної діяльності. Сьогодні зовнішнє середовище характеризується кризовими ситуаціями в міжнародній та вітчизняній економіці, недосконалістю правової бази та структурних змінах суспільства в цілому. Для уникнення названих факторів необхідно вивчення та трансформація чинних методів та підходів забезпечення економічної безпеки промислового підприємства.

Мета дослідження полягає у емпіричному визначенні проблем забезпечення економічної безпеки, з якими стикаються вітчизняні промислові підприємства.

Економічна безпека промислового підприємства, у сучасному розумінні, означає спрямованість дій для забезпечення стабільного розвитку, фінансової незалежності та стійкості незалежно від чинників та негативних факторів внутрішнього або зовнішнього середовища. Економічну безпеку промислового підприємства слід розглядати як комплексне поняття, тому що вона складається з функціональних компонентів [1, с. 204].

Встановлено, що в межах сучасних економічних концепцій економічна безпека промислового підприємства являє собою сукупність утилітарних і концептуальних чинників, які забезпечують даній системі захист від негативного впливу, перспективний розвиток, ефективність життєво-важливих процесів, незалежність, можливість досягнення цілей.

Необхідність забезпечення економічної безпеки промислових підприємств України обумовлена низкою проблем, наявних у цій галузі та пов'язаних із безперервними, подекуди непередбаченими, змінами як у їхньому зовнішньому, так і внутрішньому середовищі: відсутністю чітких пріоритетів промислової політики, залежністю економіки України від зовнішньої кон'юнктури; низькою адаптивністю до нестабільних умов функціонування та потреб ринку; низькою конкурентоспроможністю та невідповідністю виробничим потребам внутрішнього ринку; недосконалістю законодавчої бази, мінливістю суспільних і політичних орієнтирів тощо.

Однак, при впровадженні системи економічної безпеки керівники промислових підприємств стикаються з безліччю проблем, які необхідно вирішувати виключно після ретельного аналізу.

Забезпечення економічної безпеки та зниження економічних ризиків можливе застосування як окремих методів, так і їх комбінацій. Перший підхід, який заснований на мінімізації витрат, може бути використаний одночасно з ризиковим підходом, що дозволяє оцінити ризики із застосуванням відповідних шкал їх вимірювання. Але, комбінація названих методів можлива лише за наявності усіх складових аналізу та професіонала, який максимально точно та своєчасно виконає такий розрахунок, тому що названий підхід має певні складності. Це стосується перш за все оцінки витрат на ліквідацію наслідків негативних подій, їх зіставлення з величиною превентивних витрат. Проблема полягає в тому, що виникає складність в оцінці витрат на ліквідацію наслідків різноманітних чинників: невідомо, як необхідно виділити та оцінити витрати за фактом такого негативного наслідку, як зниження ділової репутації організації. Ділова репутація промислового підприємства – це нематеріальний актив, що розглядається в якості найважливішого елементу підприємства. В рамках даного підходу не вирішено питання і про визначення вартості заходів, спрямованих на відновлення ділової репутації. Таким чином, виникає потреба пошуку інших методів забезпечення економічної безпеки.

Другий підхід – статистичний, який у свою чергу вирішує задачу формалізації поняття «економічна безпека підприємства», однак, на практиці використовується в крайніх випадках, бо необхідно виконати багато великих математичних розрахунків. З точки зору провідних менеджерів такий підхід не є ефективним та реактивним.

Третій підхід, заснований на аналізі бухгалтерської звітності, можна виділити в самостійну групу реактивних підходів, оскільки ефективність бізнес-процесів пропонується

аналізувати з урахуванням отриманих результатів, що необхідно для розробки заходів щодо забезпечення економічної безпеки промислового підприємства [2, с. 42-44].

Про реактивність цього підходу можна говорити, оскільки в разі нанесення збитків економічному інтересу учасників фінансово-економічної діяльності, показники знизяться, а значить виникне необхідність розробки практичних заходів щодо забезпечення економічної безпеки. Таким чином, крім внесення необхідних корективів в реалізацію господарської діяльності промислового підприємства, останньому також доведеться ліквідувати наслідки реалізації економічної загрози, а значить, даний реактивний підхід не може бути визнаний ефективним оскільки запобігання можливому збитку в більшості випадків економічно доцільніше, ніж ліквідація негативних наслідків. Аргументовано, що використання одного окремого підходу є недоцільним, отже, слід звернути увагу на комплексні методи та підходи.

Існує дуже багато робіт і концепцій, присвячених питанням забезпечення економічної безпеки підприємств. Серед цих підходів можна виділити один, розглядає механізм реалізації загрози з урахуванням встановлення мотивів і засобів реалізації загрози. Серед основних переваг зазначеної групи підходів – комплексність розгляду проблеми та безперервність роботи по забезпеченню економічної безпеки підприємства. Також в серед переваг - можливість відстеження стану фінансових і інших економічних показників, однак при цьому важливо передбачити можливі загрози, прораховувати наслідки від їх впливу і розробляти превентивні заходи щодо забезпечення безпеки економічного потенціалу промислового підприємства [2, с.52-54].

В якості ще однієї проблеми забезпечення економічної безпеки на промислових підприємствах необхідно відзначити прагнення створити універсальну систему забезпечення економічної безпеки для різних типів підприємств, але при цьому без урахування специфіки діяльності окремо взятого підприємства, на якому планується застосування даної системи, що є фактором зниження ефективності її застосування.

В результаті проведеного аналізу чинних підходів до оцінки та проблем забезпечення економічної безпеки можна зробити висновок про те, що керівництву необхідно розробляти «механізм забезпечення економічної безпеки», який буде враховувати не тільки специфіку діяльності підприємства, а й рівень наявності ресурсів для цього забезпечення. Механізм повинен бути побудований за принципом превентивного реагування, а значить, до проектування механізму повинна бути залучена група досвідчених фахівців підрозділів, які зможуть адекватно та своєчасно виділити необхідний підхід в забезпеченні економічної безпеки. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства повинен забезпечувати захищеність майна підприємства, персоналу, інформації від зовнішніх і внутрішніх небезпек і загроз з урахуванням оптимальних умов функціонування.

Література:

1. Ідентифікація поняття «економічна безпека стратегічних змін підприємства» / І.П. Отенко, І.А. Яртим // Проблеми економіки. – 2014. – № 1. – С. 204-210.
2. Гапоненко, В.Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы [Текст] / В.Ф. Гапоненко, А.А. Беспалько, А.С. Власков. – М.: Ось-89, 2013. – 208 с.

ІННОВАЦІЙНА ТА ІННОВАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ: РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ В КОНТЕКСТІ ДІЛОВОДСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Вербовська Л.С., ст. гр. ІД-161пЗ, Панькевич О.О., старший викладач

Одеський національний політехнічний університет

Перспективи соціального та економічного розвитку підприємств України в умовах сьогодення визначають апріорі інновації, оскільки відіграють важливу роль у підвищенні

ефективності всіх аспектів підприємницької діяльності, виявленні нових перспективних форм та напрямків бізнесу.

Документне забезпечення на підприємстві відіграє невід'ємну роль, оскільки жодне підприємство або організація не може працювати без документу. Основну роль у забезпеченні підприємства документами веде діловодство, яке на основі чинного законодавства та міжнародних стандартів здійснює контроль документів.

Питанням стосовно інновацій в діяльності підприємств присвятили свої роботи такі вчені, як: Ю.М. Бажал, С.Г. Гордієнко, О.В. Коваленко, К.В. Ковтуненко, Н.М. Краус, Ю.А. Олійник, А.Ю. Сербенівська, О.В. Тарасова, Р.А. Фатхутдінов, О.М. Файчук, В.Г. Федоренко, П.С. Харів, М.С. Хучек, О.Г. Шпикуляк та ін. У той же час питання стосовно доречного використання понять «новація» чи «інновація» в контексті діловодства на підприємстві залишається відкритим, що і виступило метою роботи.

За визначенням Р.А. Фатхутдінова [1], новація – це оформлений результат фундаментальних, прикладних досліджень, розробок або експериментальних робіт у будь-якій сфері діяльності, який супроводжується підвищенням її ефективності. Оформлення новацій може здійснюватися у вигляді відкриттів, патентів, товарних знаків, документації, організаційно виробничої структури, наукових підходів або принципів, результатів маркетингових досліджень. Вважається, що для того, щоб перетворити новацію в форму інновації, треба впровадити її у виробництво або сферу споживання.

У менеджменті (за С.Д. Ільєнковою) інновація розглядається як сукупність виробничих, технічних і комерційних заходів, які ведуть до появи на ринку нових та вдосконалених промислових процесів і обладнання.

В економічному аспекті (за П.С. Харовим), інновацію розкрито як відображення у вигляді наукових, технічних, організаційних чи соціально-економічних новинок, який може бути отриманий на будь-якому етапі інноваційного процесу.

Із соціально-економічної точки зору (за М.С. Хучек) інновація являє собою зміни в техніці, технології, організації, екології, економіці, а також в соціальному житті підприємства.

Ми поділяємо точку зору В.Г. Федоренка [2, с. 67], що інновація – це процес, спрямований на створення, виробництво, розвиток та якісне удосконалення нових видів виробів, технологій, організаційних форм, а в аспекті нашого дослідження це нововведення нових процесів для покращення діловодства підприємства.

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» інноваційна діяльність являє собою випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища.

Аналіз наукової літератури надав нам можливість встановити, що під новацією науковці розуміють щось нове, чого не було раніше, наприклад: нову продукцію, новий процес, а інновація це поліпшення того, що існувало раніше: підвищення достовірності та оперативності отримання інформації на підприємстві. Тобто, інновацією є остаточний результат інноваційної діяльності у вигляді вдосконаленого продукту (методу/технології, технологічного процесу, послуги та ін.), нового організаційно-технічного рішення виробничого чи комерційного характеру.

Таким чином, у подальших наукових розвідках ми будемо використовувати термін «інноваційна діяльність підприємства» як удосконалення комплексного процесу діловодства підприємств за допомогою нових технологій для збільшення прибутковості підприємства.

Література

1. Фатхутдинова Р.А. Стратегическая конкурентоспособность: Учебник по спец. «Марке-тинг». – М.: Экономика, 2005. – 505 с.
2. Федоренко В. Г. Інноваційна і інвестиційна стратегія України / В. Г. Федоренко // Економіка та держава. – 2003. - № 8. – С. 16-27.

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА НАЦІОНАЛЬНУ БАНКІВСЬКУ СИСТЕМУ

Беззубко Ю.І., гр.ЕМ- 31, Халіна О.В., к.е.н., ст.викладач

Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна

Банківська система України знаходиться під сильним впливом глобалізації фінансів. Глобалізація фінансів є результатом інтернаціоналізації промислового і банківського капіталу та характеризується інтенсифікацією глобалізаційних процесів на всіх світових фінансових ринках.

Метою проведеного дослідження є визначення особливостей у банківській системі України, які сформувалися під впливом глобалізаційних процесів за останні п'ять років.

Під час зробленого аналізу були визначені наступні особливості:

1) формування фінансових конгломератів.

Фінансовий конгломерат можливо розглядати як організацію, що об'єднує групу пов'язаних загальним або взаємним контролем компаній і включає банківські та небанківські фінансові інститути, що працюють принаймні на двох з таких трьох сегментів фінансового ринку – банківському, страховому та інвестиційному.

На практиці до фінансового конгломерату як інтегрованої корпоративної структури можуть входити такі фінансові інститути: банківська установа, non-life - страхова компанія, life-страхова компанія, компанія з перестрахування, пенсійний фонд, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії та ін.

Найпотужнішими фінансово-промисловими групами в Україні є наступні організації: System Capital Management, Інтерпайп, Укрпромінвест, концерн «Енерго», «Аваль», «ТАС», «Приват» та «УкрСиб».

До складу фінансово-промислової групи System Capital Management входить один банк – ПАТ «Перший український міжнародний банк» та дві страхові компанії: СК «АСКА», СК «АСКА-життя».

В Україні працюють п'ять фінансових конгломератів із Франції, Італії, Швеції та Великобританії, які контролюють п'ять вітчизняних банківських установ (за даними [1])

2) збільшення кількості банків із іноземним капіталом (табл. 1).

Таблиця 1 – Кількість комерційних банків в Україні (складено за [1])

Періоди	Кількість діючих банків	З них з іноземним капіталом	У т.ч. зі 100% іноземним капіталом
на 1.01.2014 р.	180	49	19
на 1.01.2015 р.	163	51	19
на 1.01.2016 р.	117	41	17
на 1.01.2017 р.	96	38	17
на 1.01.2018 р.	82	38	18

Слід зазначити, що станом на 1 жовтня 2018 року кількість банків з іноземним капіталом зросла до 41 банку. За даними FinClub станом на 1 жовтня кількість банків зі 100% іноземним капіталом збільшилася до 24 в результаті завершення процедури викупу мажоритарним

акціонером ПАТ «Укрсоцбанк» акцій у міноритаріїв. Після викупу акцій частка ABN Holdings S.A. (Люксембург) в ПАТ «Укрсоцбанк» виросла до 99,91%.

Зальний рейтинг українських та іноземних банків, які працюють в Україні має наступний вигляд (станом на жовтень 2018 р.):

1. Райффайзен банк Аваль (RaiffeisenBank, Австрія);
2. Креді Агріколь Банк (CreditAgricole, Франція);
3. Укрсиббанк (BNP ParibasGroup, Франція);
4. Ощадбанк (державний);
5. Укрексімбанк (державний);
6. Кредобанк (РКО BankPolska, Польща);
7. Ситибанк Україна (Citigroup, США);
8. ПроКредит Банк (ProCreditBank, Германия);
9. Укргазбанк (державний);
10. Альфа-Банк (ABN Holdings, Люксембург) [2].

Таким чином, із 10 найбільших банків України -7 банків із іноземним капіталом.

Станом на 1 жовтня 2017 р. найбільша частка іноземного капіталу у банківській системі України належить банкам Російської Федерації (загалом 30,88 % статутного капіталу). Банкам з країн Європейського Союзу належить 19,43 % статутного капіталу, зокрема, Австрії (7,71 %), Люксембургу (2,54 %), Франції (2,16 %), Угорщини (2,09 %), Греції (1,9 %), Польщі (0,86 %), Кіпру (0,77 %), Німеччини (0,46 %), Італії (0,35 %), Нідерландів (0,25 %), Великобританії (0,15 %) та Швеції (0,08 %) [2].

Слід зазначити, що в даний час існують різні точки зору фахівців в банківській сфері на позитивні і негативні наслідки зростання банків з іноземним капіталом в Україні. Так можна виділити наступні позитивні наслідки даного процесу:

- наявність банків з іноземним капіталом у банківській системі України відповідає інтересам розвитку національної фінансової системи;
- сприяє залученню іноземних інвестицій та подальшому соціально-економічному розвитку.

До негативних наслідків відносяться наступні:

- існує ризик можливої втрати суверенітету в сфері національної банківської діяльності;
- можливе посилення нестабільності у фінансовій системі;
- непередбачені зміни попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку;
- можливий вплив фінансових ресурсів закордон.

Загальний висновок дослідження з цього важливого питання: розширення присутності іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг України повинно бути контрольованим, враховувати стратегічні і тактичні цілі соціально-економічного розвитку країни, сприяти підвищенню національної конкурентоспроможності, економічної безпеки, зміцнення фінансової системи України. Вибір варіанту розвитку банківської системи України потребує аналізу переваг та витрати при різних сценаріях .

Обираючи національну стратегію щодо діяльності іноземного банківського капіталу на національному фінансовому ринку, необхідно враховувати зарубіжний досвід у цій сфері.

Враховуючи досвід інших країн, в Україні під впливом іноземного банківського капіталу можна очікувати створення якісного нового фінансово-економічного середовища, виникнення нових можливостей та нових проблем [3].

Література

1. Фінансова звітність банків та страхових компаній. URL : <http://smida.gov.ua>.
2. Сайт Мінфін. URL : <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2018>.

3. Геєць В. Іноземний капітал у банківській системі України. URL: https://dt.ua/ECONOMICS/inozemniy_kapital_u_bankivskiy_sistemi_ukrayini.html

УКРАЇНСЬКИЙ БРЕНДИНГ ТА БРЕНДИ. ВІДОМІ УКРАЇНСЬКІ БРЕНДИ У СВІТІ

Христенко А. П. група БСП-17Д, Держак Н. О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Зараз усім відомо, що той, хто має популярність на ринку, має найбільші прибутки та тримає дуже велику кількість споживачів, які будуть і надалі купувати товари фірми через збільшення на них попиту. Чим більший попит на товар, тим краще працюють відділи з брендингу та маркетингу.

Брендинг - це комплекс послідовних заходів, спрямованих на створення цілісного і потрібного для споживача іміджу продукту або послуги. Його мета складається в моніторингу ринку, який направлений на створення чіткого образу бренду і подальшого просування його на ринку.

Брендинг дає змогу:

- підтримувати запланований обсяг продажу на конкретному ринку і реалізовувати на ньому довгострокову програму зі створення й закріплення у свідомості споживачів образу товару або товарної групи;
- забезпечити збільшення прибутковості внаслідок розширення асортименту товарів і знань про їхні загальні унікальні якості, впроваджуваних за допомогою колективного образу;
- передати в рекламних матеріалах та кампаніях культуру країни, регіону, міста, де виготовлений товар, урахувати запити споживачів, для яких він призначений, а також особливості території, де він продається;
- використовувати три дуже важливих для звернення до рекламної аудиторії фактори: історичні корені, національний менталітет, нинішні реалії і прогнози на перспективи. [1]

Основні стадії брендингу:

- аналіз ринкової ситуації, цільової аудиторії
- планування (формулювання суті бренду, позиціонування, створення стратегії управління брендом);
- будівництво бренду (розробка схеми розпізнавання бренду; створення бренд-іміджу, комплекти документів бренду);
- просування бренду (використання інтегрованих маркетингових комунікацій для створення міцних відносин між споживачами і брендом);
- моніторинг бренду і оцінка ефективності дій.

Сьогодні Україна є постійним учасником глобальної торгівлі та міжнародного інвестування. Український ринок набуває популярності серед активної діяльності глобальних компаній, користувачів фундаментальних брендів, сучасних брендових програм, які спрямовані на вітчизняних споживача та виробника. Унікальність створення брендів в Україні полягає в тому, що конкурувати доводиться з уже відомими на ринку іноземними торговими марками, що звичайно, не так уже й дешево коштує. Загалом, перспективи українських торгових марок дуже прогресивні, оскільки, якщо українські бренди будуть мати достатній рівень інвестицій та професійного підходу, нічим не будуть поступатися імпортом. Окрім того, у них є одна суттєва перевага – український споживач, який віддає перевагу вітчизняному продукту. Українські покупці виокремлюють успішний бренд як корисну систему, яка дозволяє виокремлювати продукти, виділяти від менш конкурентоспроможних товарів і в деяких випадках віддавати перевагу вітчизняним брендам над світовими. Успішність бренду на ринку залежить від портфеля брендів, а кількість брендів визначається їхніми функціями.

Корисним для України стане національний брендинг країни через оформлення престижу її регіонів, який буде включати наступну послідовність етапів:

1. Різноманітне дослідження бренду "Україна" та оцінка іміджу її регіонів.
2. Розробка програми відновлення та створення іміджу регіонів та бренду "Україна".
3. Заходи впровадження програми створення іміджу регіонів та брендингу країни у межах власних кордонів та у всьому світі.

На жаль, маркетплейси знищують Українські бренди – тепер усе є на Amazon.com, Booking.com, Rentalcars.com, Expedia.com. Тепер вони – вершина розуму. Брендам необхідно виробляти унікальні формати, створюючи ледь не персоналізовані лінійки продуктів. Зараз логотип бренду – це не модно. Більшість сучасних людей не звертають увагу на популярну марку, вони обирають якість, дизайн, стиль та технологію. Споживачі не хочуть бути такими як усі, обирають сучасні автентичні речі, яких немає в інших.

Занадто велика прив'язка до бренду в Україні забирає ресурси з розвитку, з інновацій, з логістики і покращення сервісу, з креативних кампаній, більшість коштів спрямовується на кампанії власників брендів. Відбувається овербрендинг (перенасичення брендами).

Найдорожчі українські бренди 2018 року:

1. Фокстрот – 152 млн. \$
2. Rozetka – 147 млн. \$
3. OLX – 128 млн. \$
4. Цитрус – 127,9 млн. \$
5. Нова пошта – 117,4 млн. \$
6. Roshen – 113,4 млн. \$
7. Епіцентр – 112,5 млн. \$
8. Сільпо – 111,4 млн. \$
9. Алло – 93,6 млн. \$
10. АТБ – 92,4 млн. \$ [2]

Вищевказані бренди активно розвиваються на українському ринку, деякі з них, наприклад Roshen, популярні й за кордоном, що не може негативно впливати на економіку нашої країни. У подальшому необхідно стимулювати уже відомі торгові марки та створювати нові, більш цікаві для споживачів.

Висновок: Отже, перспективність вітчизняних виробників та брендингу в Україні існує. Зараз наша країна рухається в європейському напрямку, тому стандарти якості товарів потрібно безумовно підвищувати, бо з покращенням якості попит стає більшим. Найактуальніші завдання для України на сучасному етапі щодо брендингу є: збереження українських брендів, які успішно розвиваються; створення та розвиток нових брендів; формування глобального українського бренду з позитивним іміджем.

Україна має працювати над поліпшенням своєї інфраструктури, визначенням позитивного ланцюга асоціацій з країною, залучення приватних інвестицій, широкого просування тощо. На сьогодні українські підприємства працюють за умов, коли відбувається швидкий розвиток і зміна ринків та суттєво посилюється конкуренція. Це змушує вітчизняних підприємців вивчати, адаптувати і застосовувати передові менеджерські технології, однією з яких є брендинг. В результаті такої діяльності на українському ринку з'являється значна кількість вітчизняних торгових марок. Формування потужного бренду повинно мати за мету завоювання не частки ринку, а посилити бажання споживачів придбати товар. Завоювання свого місця на ментальному ринку – це найсильніша та найбажаніша конкурентна перевага для будь-якого бренду. Хороший бренд-менеджмент проявляється саме тоді, коли думка споживача спрямована на саму компанію, на її бренд.

Література:

1. http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2015/4.pdf - Брендинг як основний інструмент маркетингу в Україні, стор. 2
2. <https://rau.ua/uk/novyni/top-10-brands/> - Топ-10: найдорожчі бренди українського рітейлу

РЕФОРМА ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Бочарова Т.С., магістрант групи МОА-17зм, Христенко Л.М., к.е.н., доцент
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Електронні аукціони, що концептуально орієнтовані на ефективний результат їхньої реалізації, є сучасним різновидом регулятора економіки як з боку держави, так і у недержавному секторі. На відміну від традиційних електронних торгів, які запроваджено у більшості країн Європейського Союзу, і які спрямовано, як правило, на реалізацію чинників прозорості, оптимізації відповідних витрат контрагентів (замовників та постачальників), спрощення процесу безпосередньо самих закупівель через його автоматизацію, публічні електронні закупівлі у вітчизняній варіації спрямовано, перш за все, на вирішення проблемних питань, що пов'язані: 1) з корупційними проявами у державному секторі (завищення цін закупівель, необґрунтованого використання бюджетних коштів та ін.), 2) з лобізмом у отриманні прав на розпорядження публічними коштами (існування шпарин законного відстоювання інтересів окремих контрагентів з боку представників замовника та формування вузьких умов проходження тендерного відбору під конкретних постачальників); 3) з необґрунтованою економією бюджетних коштів, що знижує корисність та якість суспільних благ (закупівлі відбуваються лише на підставі найнижчої ціни) та ін. А отже, в Україні на сучасному етапі розвитку електронні аукціони у формі публічних закупівель застосовуються у якості інструменту внутрішньодержавного регулювання та контролю діяльності отримувачів та розпорядників бюджетних коштів, що дозволяє державі, з одного боку виступати у якості учасника ринкових відносин, з іншого, оптимізувати державні видатки коштів на користь задоволення потреб суспільства з врахуванням їхньої нагальності.

Результатом реформи, започаткованої Міністерством економічного розвитку та торгівлі України, стало введення поняття «публічні закупівлі» замість поняття «державні закупівлі», що дозволило значно розширити коло учасників, які відповідають за забезпечення потреб суспільства на загальнодержавному рівні, а також потреб членів територіальних громад; обов'язкове здійснення публічних закупівель з 2106 р., що підкріплюється вимогами Закону України «Про публічні закупівлі», в якому вводиться обов'язкова вимога застосування електронних закупівель через авторизовані електронні майданчики з 1 квітня 2016 р. для центральних органів виконавчої влади і монополістів та з 1 серпня 2016 р. для всіх замовників [1].

Не заперечним є той факт, що завдяки значній підтримці вітчизняного суспільства та міжнародної спільноти, старт реформи публічних закупівель в Україні був достатньо успішним та дієвим. Більш того, принципами становлення та розвитку публічних закупівель в Україні були обрані: добросовісна конкуренція серед учасників; максимальна економія та ефективність; відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель; недискримінація учасників; об'єктивна та неупереджена оцінка тендерних пропозицій; запобігання корупційним діям і зловживанням [2].

А отже, перевагами від запровадження публічних закупівель у вітчизняній економіці, які вже зараз реально можна прослідити, є: додаткові стимули для розвитку суб'єктів середнього та малого бізнесу через розширення доступу учасників до участі у публічних закупівлях; оптимізація суми затрат усіх учасників цього процесу (замовників, постачальників,

контролюючих установ та інших контрагентів); врегулювання за часом та процедурою процесу закупівлі; зменшення кількості та сили впливу бюрократичних перешкод; досягнення певної міри відкритості та прозорості угод; зміна вектору використання бюджетних коштів на користь інноваційно-інвестиційних проектів та ін.

Однак попри визнання успішного початку, протікання самої реформи публічних закупівель не було безхмарним та бездоганим. Головною проблемою цієї реформи стало її попереднє відставання від загальноєвропейської реформи електронних закупівель, яка передбачає значну активізацію електронних торгів за участю державного сегменту та виведення цієї форми міжконтрагентного спілкування на новий недержавний рівень.

У існуючих Директивах ЄС електронні закупівлі розглядаються як складова електронного урядування та базуються на принципах вільного переміщення товарів, свободи розміщення та свободи надання послуги, рівноправного ставлення, недискримінації, взаємного визнання, пропорційності та прозорості. Рівень розвитку електронних публічних закупівель у країнах ЄС визначається залежно від автоматизації процесу закупівельного циклу, до якого відносяться такі етапи [3]:

1. Електронне оповіщення – надає можливість суб'єктам господарювання, контролюючим органам та громадськості ознайомлюватись із повною інформацією про заплановану закупівлю в електронному середовищі.

2. Електронний доступ – можливість суб'єктів господарювання, контролюючих органів, громадськості отримати доступ до тендерної документації, в якій прописуються умови участі у торгах.

3. Електронне подання пропозиції – можливість зареєстрованих суб'єктів господарювання подавати пропозиції торгів із використанням засобів електронної передачі даних. Ця процедура передбачає шифрування пропозицій конкурсних торгів з метою забезпечення їх секретності до моменту їх офіційного відкриття.

4. Електронне оцінювання/електронне присудження контракту – автоматичне оцінювання тендерних пропозицій та визначення переможця торгів після перевірки документів, що підтверджує відповідність кваліфікаційним вимогам.

5. Електронне замовлення – виконання договірних відносин після підписання контракту.

6. Електронне інвойсування – створення, реєстрування, розсилання та отримання підтвердження одержання рахунків.

На допомогу подальшому ефективному розвитку публічних закупівель в Україні та реалізації положень Директив ЄС у складі вітчизняної реформи державним виконавчим органом у особі Кабінету Міністрів України було вироблено Стратегію реформування системи державних закупівель («дорожню карту») до 2022 р., що офіційно закріплено у відповідному Розпорядженні Кабміну. Зазначена стратегія передбачає основні напрями реформування системи державних закупівель в Україні: гармонізація національного законодавства з правилами Європейського Союзу шляхом імплементації положень Директив ЄС до національного законодавства; розвиток інституційної структури та вдосконалення і оптимізація функцій контролюючих органів; міжнародне співробітництво у сфері державних закупівель; розвиток електронних закупівель; навчання та професіоналізація у сфері державних закупівель [3].

Таким чином, вітчизняна реформа публічних закупівель, метою якої є балансування інтересів між суспільством, державою та бізнесом щодо розподілу та використання публічних коштів, отримала поштовх до активного розвитку. Проте, наразі залишається досить багато невирішених питань у цій галузі, як то: недосконалість вітчизняного законодавства, відсутність оціночних критеріїв результативності та ефективності публічних закупівель, недосконало сформована платформа проведення централізованих закупівель та ін.

Література:

1. Закон України «Про публічні закупівлі» від 25.12.2015 № 922-VIII // zakon.rada.gov.ua
2. Ткаченко Н.Б. Електронні публічні закупівлі: досвід країн ЄС та впровадження його в Україні. Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці. #10(184), 2016. С. 471-477.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів «Про Стратегію реформування системи публічних закупівель («дорожню карту»))» // www.kmu.gov.ua/ua/npas/248902169?=print

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Войнов В. Ю. група МОА-17зм, Чорна О.Ю. к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Ресурсне забезпечення є однією з найважливіших складових, що входить нарівні з підсистемами правового, нормативно-методичного, наукового, технічного, інформаційного забезпечення управління до системи забезпечення економічної безпеки підприємства. Саме тому важливим елементом розвитку теорії економічної безпеки підприємства має стати розв'язання низки питань щодо ресурсного забезпечення.

Значення ресурсів підприємства в питаннях забезпечення економічної безпеки можна проілюструвати, процитувавши стародавній східний вислів: "Можливість перемоги міститься у супротивнику, непереможність – у самому собі". Тобто таке використання ресурсів, яке створює умови для сприятливого розвитку підприємства, у разі ж виникнення загроз – це можливість їх відбиття всіма можливими силами та засобами, які є у підприємства [стор. 211, 1].

Перш ніж розглянути поняття ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства, необхідно дати визначення поняттям "економічна безпека", "забезпечення", "ресурси", "ресурсне забезпечення діяльності підприємства".

Вперше поняття "економічна безпека" було вжите Ф. Рузвельтом, але офіційного визнання воно набуло лише в 1985 році, на 40-й сесії Генеральної Асамблеї ООН, коли була прийнята резолюція "Міжнародна економічна безпека". Саме від цього часу питання економічної безпеки зацікавили велику кількість науковців [стор. 42, 2].

Основні підходи до категорії "економічної безпеки підприємства" варто розглядати з трьох позицій. По-перше, економічна безпека підприємства – стан найбільш ефективного використання ресурсів підприємства, що забезпечує запобігання загрозам, що виникають із зовнішнього середовища, і стабільне функціонування підприємства як в даний час, так і в майбутньому (фінансовий аспект). По-друге, економічну безпеку підприємства можна розглядати з позиції системи оцінки і забезпечення (економічний аспект). По-третє, економічна безпека підприємства розглядається з позиції стійкого функціонування підприємства в умовах негативної дії навколишнього середовища шляхом управління ресурсами підприємства [1].

Найбільш поширеним є визначення економічної безпеки підприємства як такого стану використання корпоративних ресурсів і підприємницьких можливостей, що робить можливим запобігання загрозам з боку внутрішнього і зовнішнього середовища, стабільно прибуткове функціонування підприємства.

Поняття "забезпечення" трактується як сукупність дій, спрямованих на те, щоб зробити щось можливим, дієвим, здійсненим.

Щодо терміну «ресурси» (ressource – допоміжний засіб) то майже в усіх наукових джерелах, воно тлумачиться як цінності, засоби, запаси, кошти, джерела коштів та доходів. У широкому розумінні ресурсами вважають матеріальні та інформаційні об'єкти, джерела і передумови отримання необхідних людям матеріальних і духовних благ, які можна

використовувати при існуючих технологіях та соціально-економічних відносинах. На думку Христенко Л. М., ресурси підприємства це сукупність засобів у матеріальній, нематеріальній і грошовій формах, за допомогою яких підприємство може здійснювати свою діяльність для отримання запланованих результатів у вигляді нової вартості, інших цілей та орієнтирів діяльності підприємства, котрі можуть засвідчити її ефективність [3].

Ефективністю ресурсів підприємства є відношення корисного результату, отриманого при використанні всіх ресурсів, які перебувають у його розпорядженні, до витрат. Ефективною з використання ресурсів можна вважати діяльність, яка дає максимальний результат при мінімальних витратах. Ефективність використання ресурсів знаходить конкретне кількісне вираження у взаємопов'язаній системі показників, які можуть виступати як вимірник, критерій їх ефективності. В якості критерію ефективності використання ресурсів застосовуються часткові показники використання окремих видів ресурсів і узагальнювальні показники, які характеризують остаточні підсумки [1]. Поліпшення показників ефективності використання ресурсів підприємства можливе внаслідок розробки і реалізації організаційно-технічних заходів, що комплексно відображають чинники ефективності, які можна об'єднати у дві групи: 1-ша група – заходи щодо підвищення результату діяльності підприємства; 2-га група – заходи щодо економнішого використання ресурсів.

На відміну від поняття ресурси, поняття ресурсного забезпечення підприємства не знайшло широкого розповсюдження. До найбільш традиційних та типових слід віднести розуміння ресурсного забезпечення підприємства, як процесу формування цілеспрямованих впливів на умови та чинники, які визначають використання ресурсів підприємства [2]. Христенко Л. М. розглядає ресурсне забезпечення діяльності підприємства, як комплексний процес послідовних, системно пов'язаних й узгоджених між собою логістичних (пошук, мобілізація, накопичення, розподіл і використання ресурсів) та управлінських (прогнозування, планування, контроль, моніторинг, облік, аналіз тощо) етапів, скерованих на забезпечення ефективності результатів діяльності підприємства [3].

Отже, підсумовуючи все вищезазначене під ресурсним забезпеченням економічної безпеки підприємства пропонується розуміти впорядковану сукупність дій щодо пошуку, мобілізації, накопичення, розподілу і використання ресурсів, а також створення правових, адміністративних, технологічних, психологічних, інформаційних умов, необхідних для забезпечення підприємства від впливу ендогенних та екзогенних загроз на його діяльність та підтримки належного рівня економічної безпеки підприємства.

Метою ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства є формування таких умов, що нададуть можливість дотримуватись стабільної діяльності підприємства, досягнення цілей підприємства, підтримці належного рівня економічної безпеки підприємства.

Таким чином, можна вирізнити основні функції, які притаманні процесу ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства:

ресурсоутворювальна, яка пов'язана з формуванням усіма необхідними видами ресурсів за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел і передбачає, що підприємство має повністю забезпечити свою діяльність ресурсами в повному обсязі й у строк;

розподільча, яка пов'язана із процесом використання ресурсів і тісно взаємодіє з функцією ресурсоутворювальною.;

контрольна, яка пов'язана із застосуванням набору показників, що визначають ступень відповідності ресурсів можливостям реалізації інтересів підприємства[1].

Отже, те, що ресурси підприємства та його ресурсне забезпечення безпосередньо впливають на стан економічної безпеки підприємства є очевидним і доведеним фактом. Наступні дослідження ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства можуть мати досить розгалужену мережу напрямів, до числа яких належать вирішення особливостей

ресурсного забезпечення економічної безпеки підприємства, його складових та класифікаційних ознак.

Література

1. Система економічної безпеки: держава, регіон, підприємство : [монографія] ; за заг.ред. Г. В. Козаченко. — Луганськ: Елтон-2, 2010. — С. 185-194.
2. Ляшенко О. М. Концептуалізація управління економічною безпекою підприємства : [монографія] / О. М. Ляшенко. — Луганськ: СЛУ ім. В. Даля, 2011. — 400 с.
3. Христенко Л. М. Особливості ресурсного забезпечення діяльності підприємства / Л. М. Христенко // Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка. №6 (55). — Полтава: ПолтНТУ ім. Ю. Кондратюка, 2015 — С. 115-119.

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДОКУМЕНТАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Шатайло О.В., магістрант гр. ЗІД-171, Спрінсян В.Г., канд. мистецтвозн., доц.,
Одеський національний політехнічний університет

Конкурентоспроможність підприємництва залежить від інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), оскільки останні дають змогу максимально підвищити діяльність підприємств, у тому числі юридичних. Актуальність теми дослідження обумовлена пошуками шляхів удосконалення документаційного забезпечення діяльності підприємств України.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій в документаційному забезпеченні підприємств розглядали такі науковці, як: О.Б. Антопольський, Т.О. Бикова, Т.А. Бутинець, В.В. Добровольська, Н.Б. Зінов'єва, О.В. Клименко, І.В. Клоков, С.Л. Кузнєцов, С.В. Івахненко, О.В. Матвієнко, М.Ф. Огійчук, О.М. Роїк, А.В. Ткачов, Г.М. Шевцова-Водка тощо. Незважаючи на значну кількість публікацій у сфері інформаційних технологій, напрямок дослідження, а саме: специфіка документаційного забезпечення юридичного підприємства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, не можна вважати вичерпним.

На сьогодні не існує загальноприйнятої дефініції ІКТ, оскільки думки науковців не зовсім респондуються одна з одною. Одні вчені пов'язують її з поняттям інформації, а інші – із впровадженням нових технологічних процесів, що сприяють ефективному веденню діловодства й організації документообігу на підприємстві. Та думки дослідників сходяться в тому, що термін підкреслює інформаційно-технологічну складову в сучасній організації діловодства.

У широкому значенні дефініцію «інформаційно-комунікаційні технології» науковці розглядають як процес використання сукупності засобів і методів збору, отримання, накопичення, зберігання, обробки, аналізу і передачі даних в організаційній структурі за допомогою засобів обчислювальної техніки з метою отримання інформації нової якості про стан об'єкта, процес або явище.

Уточнимо, поняття «засоби обчислювальної техніки» розглядаємо як сукупність математичних і технічних засобів, методів і прийомів, які використовуються для полегшення і прискорення вирішення трудомістких завдань, пов'язаних з обробкою інформації.

Як було досліджено О.Є. Гудзь [1], застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій звичайно вимагає чималих витрат від підприємства як на розробку і впровадження, так і на подальше їх обслуговування і розвиток, тому багато підприємств не наважуються впроваджувати їх. Автор зазначає, що водночас застосування ІКТ може стати

потужними інструментами для створення більш конкурентоздатних і ефективних моделей управління на підприємстві.

Виникнення принципово нового середовища документної комунікації підприємств пов'язане з розвитком ІКТ, у термінологічному полі якого функціонують поняття «електронний документообіг» та «електронний цифровий підпис». Так, сьогодні вже активно функціонують документи, укладені в електронно-цифровій формі, які регулюються Законом «Про електронні документи та електронний документообіг». відповідно до 5 статті «електронний документ» – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа, зокрема, електронний цифровий підпис.

Зазначимо, що поняття «електронний документообіг» трактується науковцями як сукупність процесів створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які виконуються із застосуванням перевірки цілісності та у разі необхідності з підтвердженням факту одержання таких документів.

Організація роботи з документами, керівництво документацією, документаційними структурами, процесами і технологіями, працівниками, які їх здійснюють, тобто документаційний менеджмент, у свою чергу є важливою складовою процесів управління та прийняття управлінських рішень і впливає на оперативність та якість управління на підприємстві [2]. Автором відзначено, що одним із основних факторів впливу науково-технічного прогресу на всі сфери діяльності людини, у тому числі на документаційне забезпечення юридичних підприємств (курсив наш – О.В.) є широке використання інноваційних технологій.

Аналіз науково-методичної літератури надав нам можливість визначити, що використання ІКТ (як вид інноваційних технологій) у документаційному забезпеченні юридичних підприємств зумовить низку позитивних змін, а саме:

- перехід до зручнішого і швидшого безпаперового документообігу;
- належний контроль проходження та виконання документів на всіх стадіях;
- підвищення оперативності пошуку та технології підготовки необхідних документів;
- мінімізація фінансових ризиків за рахунок підвищення конфіденційності інформаційного обміну документами;
- економія ресурсів за рахунок використання оперативного електронного архіву;
- значне скорочення процедури підписання договорів, оформлення і подачі податкової і фінансової звітності;
- контроль і аналіз прибутку і рентабельності підприємства тощо.

Перераховані вище позитивні зміни впровадження і використання ІКТ у документаційному забезпеченні юридичних підприємств беззаперечно можна вважати базовим елементом розвитку підприємництва..

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій позитивно впливатиме на ефективність діяльності юридичних підприємств, поліпшуючи контроль над рухом і виконанням документів, спрощуючи та прискорюючи доступ до інформації тощо.

Література:

1. Гудзь О.Є. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в управлінні підприємств [Електронний ресурс] / О.Є.Гудзь. – Режим доступу: http://www.dut.edu.ua/uploads/p_1010_70172914.pdf

2. Спрінсян В.Г. Документаційний менеджмент як інноваційна діяльність у комунікаційному середовищі підприємства / В.Г. Спрінсян // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2014. – № 4. – С 57-61.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА РИЗИКУ

Шестакова П. Ю. ст. 3 курс 1 група, Геселева Н. В. к.т.н., доцент

Київський національний торговельно-економічний університет

Свобода ринкових відносин і вибору підприємницьких дій містить у собі економічну невизначеність як об'єктивну і невід'ємну складову. При прийнятті управлінських рішень на підприємця впливають такі об'єктивні фактори зовнішнього середовища, як норми та закони чинного законодавства, кліматичні умови, задачі і пріоритети підприємства, існуючі правила і традиції господарської поведінки. Внаслідок цього виникають підприємницькі ризики, які є вагомою частиною господарського механізму. Тому невизначеність і ризик – невід'ємні складові підприємницької діяльності у сучасному світі. Суб'єкти господарювання ніяк не зможуть уникнути негативних результатів впливу цих категорій на результати підприємницької діяльності.

Метою роботи є дослідження підходів щодо розробки, прийняття та реалізації управлінських рішень та вибору стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності.

Дослідження ризику при прийнятті управлінських рішень проводиться за наступним алгоритмом:

1. визначення об'єктивних і суб'єктивних факторів, які впливають на даний вид ризику;
2. проведення аналізу даного виду ризику з фінансових позицій, який дозволить дати відповідь про фінансову спроможність рішення або його недоцільність з економічної точки зору;
3. визначення допустимого рівня ризику;
4. розробка необхідного плану заходів щодо зниження ступеня ризику в разі прийняття розглянутого управлінського рішення.

Після проведення дослідження ризиків і при прийнятті управлінського рішення, як правило, використовують спеціальні прийоми управління ризиком. Алгоритм управління ризиками компаній наведено на рис.1.

В управлінні ризиками виділяють такі підходи: активний – спрямований на упередження реалізації ризиків; адаптивний – пристосування до ситуації, що склалася; консервативний – локалізація збитків ризикових подій, що відбулися; процесний – управління ризиками як безперервний управлінський процес; інтегрований (системний) – управління ризиками на рівні підприємства, системний погляд на ризики компанії взагалі.

Можна виокремити такі способи зниження ризиків:

- страхування ризику – відмова від частини доходів задля зниження рівня ризику до прийняттого через зобов'язання третьої особи компенсувати наслідки ризику. Дієвість цього інструменту обумовлена низькою розрахунковою ймовірністю події, що може допомогти отримати згоду страховика на укладення угоди;

- уникнення ризику – просте ухилення від заходу, обтяженого надмірним ризиком. Уникнути непередбачувану подію неможливо;

- прийняття ступеню ризику – покладення відповідальності за ризик на посадову особу, яка має бути впевнена в наявності можливості компенсувати негативні прояви ризику;

- дисипація ризику – перекладення певної частки відповідальності за ризик на пов'язану особу, яка має більші можливості для контролю ризику. Дієвість цього інструменту є обмеженою, адже неможливо знайти партнера, який буде проінформованим стосовно всіх майбутніх подій;

- попередження ризику – зменшення ступеню ризику за рахунок здійснення додаткових дій, направлених на зменшення ймовірності його настання;

- лімітування – встановлення верхньої межі часу, коштів тощо для обмеження можливих результатів прояву ризику;
- створення резервів, компенсація –забезпечення можливості покриття наслідків ризиків за рахунок накопичених заздалегідь запасів, резервів;
- розподіл, диверсифікація – розподіл ресурсів по непов’язаних напрямках діяльності для забезпечення можливості компенсації наслідків прояву ризиків в одному напрямку за рахунок інших. Обов’язковою умовою є те, що підприємство повинно мати достатньо ресурсів;
- прогнозування, здобуття додаткової інформації – зниження ступеня ризику за рахунок більшої інформованості про умови, об’єкти та суб’єктів ризику.

Рис. 1. Алгоритм управління ризиками компаній:

За допомогою вищенаведених способів зниження ризику можна мінімізувати та контролювати їх. Інтегрований, системний ризик-менеджмент дає підприємству можливість запобігти їх або бути готовим до їх настання. Щоб провести оптимальну та максимально ефективну оцінку ризик менеджери мають шукати та використовувати у своїй діяльності додаткові інструменти, які б дозволяли підприємству своєчасно виявляти настання непередбачуваних подій, та швидко пристосовуватися до непередбачено змінених умов.

Список використаних джерел

- 1.Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій / І. М. Посохов. —Х. : ПВПП “СЛОВО”, 2014. — 499 с.
2. Жуков В. А. Особенности принятия управленческих решения компаниями в условиях риска / В. А. Жуков. // Вестник университета. – 2016. – №12. – С. 177–181.
3. Говорунов О. Г. Непередбачуваність в системі понять “невизначеність - ризик” / О. Г. Говорунов //Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. — 2016. — № 1 (12). — С. 5–12.

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

Семенюк А.В., студентка Ек-1-3М

Романенко Н.В., доцент, к.т.н. кафедри екологічної безпеки та охорони праці

Національний університет харчових технологій

За даними Міжнародної організації праці (МОП) [1] щодня у світі від травм і захворювань пов'язаних з роботою гине близько 6300 осіб – це понад 2,3 млн. смертей на рік. Кожен з 337 млн. нещасних випадків, які щороку обліковують на виробництві, як правило, призводить до тривалої відсутності працівника на робочому місці, а також значних матеріальних та фінансових збитків. Економічні збитки, пов'язані з виплатою компенсацій, втратою робочого часу, перервами у виробничій діяльності, видатками на медичне обслуговування та іншими витратами щороку дорівнюють 1,25 трлн. доларів США, що становить близько 4 % світового валового внутрішнього продукту.

Гострою є проблема травматизму і на вітчизняних підприємствах. За результатами державного статистичного спостереження тільки у 2014 році зафіксовано 4805 нещасних випадків пов'язаних з виробництвом, з яких 356 із смертельним наслідком [2]. За даними МОП, в Україні рівень травматизму в розрахунку на 100 тис. працюючих є одним із найвищих у Європі, порівняно з Великою Британією – вищий більше ніж у 8,5 рази; з Німеччиною – у 5,5 рази; з Японією – у 3,0 рази; з Францією, Австрією, США – більш ніж у 2,0 рази. Така ситуація свідчить про необхідність підвищення ефективності заходів, спрямованих на поліпшення умов праці, запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням. Однак реалізація таких заходів, потребує затрат і часто досить суттєвих, що негативно сприймається багатьма роботодавцями, які вважають такі витрати марними. Актуальність вирішення цієї проблеми проявляється в тому, що оскільки гроші (прибуток) в підприємницькій діяльності мають вирішальне значення, то економія, яка може бути отримана від заходів з охорони праці, є одним із способів переконання (мотивації) роботодавця в корисності вкладання коштів в охорону праці.

Згідно з вітчизняним законодавством з метою створення умов, які мають стимулювати діяльність підприємств і організацій щодо досягнення визначених цілей охорони праці з урахуванням потреб та інтересів окремих працівників, власників підприємств застосовуються економічні методи управління охороною праці. Тобто економічні методи управління охороною праці – це інструмент, за допомогою якого держава, як гарант прав найманих працівників, із використанням нормативно-правових актів з охорони праці (НПАОП) і спеціально створених інституцій формує такі умови господарювання для роботодавців (власників), що їм стає вигідніше спрямовувати ресурси на запобігання травматизму, професійної захворюваності та поліпшення стану умов і охорони праці аніж на компенсації потерпілим і ліквідацію інших наслідків неналежного стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Інструменти економічного впливу держави на роботодавця – кредитна, податкова, інвестиційна, страхова політика, прямі субсидії для поліпшення стану умов і охорони праці та політика штрафних санкцій. Відповідно до цього економічні методи управління охороною праці можуть бути реалізовані:

- створенням сприятливих умов для кредитування заходів і засобів з охорони праці;
- наданням податкових пільг;
- запровадженням таких умов для інвестування оновлення та модернізації виробничих фондів, які обов'язково б ураховували вимоги безпеки праці та виробничого середовища;
- забезпеченням функціонування системи обов'язкового страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- нормативно-правовими вимогами, які регламентують застосування штрафних санкцій за порушення роботодавцем вимог безпеки та гігієни праці [3].

Економічне стимулювання охорони праці – неодмінна умова попередження виробничого травматизму та профілактики профзахворювань. На державному рівні стимулювання охорони праці регулюється законодавчими актами і перед усім Законом України «Про охорону праці», у якому цьому питанню присвячено IV розділ. Закон визначає, що при розрахунку розміру страхового внеску для кожного підприємства за умови досягнення належного стану охорони праці, зниження рівня або відсутності травматизму і професійної захворюваності внаслідок здійснення роботодавцем відповідних профілактичних заходів може бути встановлено знижку. Узагальнена схема методів стимулювання охорони праці на підприємстві представлена на рис. 1.1.

Рис.1.1. Методи стимулювання дотримання вимог НПАОП на підприємстві

Проведений аналіз сучасних вимог Закону України «Про охорону праці», свідчить про зміни розміру витрат на охорону праці для бюджетних установ. Раніше ці витрати згідно ст.19 становили 0,2% від фонду оплати праці за попередній рік, сьогодні – розмір витрат встановлюється у колективному договорі з урахуванням фінансових можливостей підприємства чи установи. Для підприємств недержавної форми власності, які не утримуються за рахунок бюджету, витрати на охорону праці залишились на попередньому рівні і становлять не менше 0,5% від фонду оплати праці за попередній рік.

Таким чином існуючі економічні методи управління охороною праці є адаптованими до сучасних потреб роботодавців, сприяють підвищенню рівня безпеки та зростанню продуктивності праці на підприємствах.

Література

1. Хуан Сомавія. Звернення з нагоди Всесвітнього дня охорони праці 28 квітня 2010 р. / Хуан Сомавія // Охорона праці.–2010. – №5 – С. 4.
2. Травматизм на виробництві у 2014 році: Статистичний бюлетень. – К.: Державна служба статистики України, 2015. – 120 с.
3. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: Підручник для студ. вищих навч. Закладів; 3-те вид./ За ред. Гандзюка М. П. - К.: Каравела, 2006. – 392с.

ОСОБЛИВОСТІ, ПРИНЦИПИ ТА ОБ'ЄКТИ ПРИВАТИЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО І КОМУНАЛЬНОГО МАЙНА ПРИ ПРОВАДЖЕННІ СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВА

Яцюк О. С., асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Проведення справи про банкрутство підприємства, в якому державі належить частка більше 25% або більше 50%, має свої важливі особливості та регулюється, поряд з нормативно-правовими актами про банкрутство та відновлення платоспроможності господарюючого суб'єкта, також й іншими законами та підзаконними актами, серед яких слід першочергово виділити Закон України (ЗУ) “Про управління об'єктами державної власності” [1], а також ЗУ “Про приватизацію державного і комунального майна” [2]. Врахування таких особливостей є важливим фактором підвищення ефективності процедур банкрутства та санації підприємств та сприятиме вдосконаленню якісних характеристик механізму банкрутства в Україні, в тому числі й тих, які представлених Світовим банком у рейтингу “Ведення бізнесу” (“Doing Business”) за показником “Вирішення проблеми неспроможності (неплатоспроможності)” [3, с. 255-256].

Так, статтею 11 ЗУ [1] визначено, що стосовно господарської організації, яка перебуває у процесі приватизації, плани санації та переліки ліквідаційних мас та зміни і доповнення до них у справах про банкрутство з корпоративними правами держави понад 50% їх статутного капіталу погоджуються з суб'єктом управління об'єктами державної власності та Фондом державного майна України. Також зазначено, що відчуження майна державних підприємств та господарських товариств з корпоративними правами держави понад 25% їх статутного капіталу в процедурі банкрутства здійснюється відповідно до законодавства з питань приватизації.

В свою чергу ЗУ [2] досить чітко й детально регламентує усі питання стосовно приватизації державного і комунального майна при провадженні справи про банкрутство підприємства. Так, основною метою приватизації майна розгляданих підприємств є забезпечення економічного зростання, залучення іноземних і внутрішніх інвестицій, зменшення частки державної або комунальної власності у структурі економіки України шляхом продажу об'єктів приватизації ефективному приватному власнику. Основними принципами приватизації визначено законність, відкритість та прозорість, рівність та змагальність, державне регулювання та контроль, продаж об'єктів приватизації з урахуванням особливостей таких об'єктів, захист економічної конкуренції, створення сприятливих умов для залучення інвестицій, повне, своєчасне та достовірне інформування про об'єкти приватизації та порядок їх приватизації, забезпечення конкурентних умов приватизації (стаття 2 ЗУ [2]).

Слід зауважити, що галузеві особливості приватизації об'єктів державної власності можуть встановлюватися виключно законами. Приватизація (відчуження) майна, що перебуває у комунальній власності, здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до вимог ЗУ [2]. Приватизація земель державних і комунальних підприємств, установ та організацій регулюється Земельним кодексом України. Дія ЗУ [2] не поширюється на приватизацію об'єктів державного житлового фонду, у тому числі гуртожитків; на дії суб'єктів управління, спрямовані на вихід з складу учасників товариства з обмеженою відповідальністю, учасником якого є держава або територіальна громада і розмір державної або комунальної частки в якому становить 50% чи менше.

До об'єктів державної і комунальної власності, що підлягають приватизації, належать усі об'єкти права державної і комунальної власності, крім тих, приватизація яких прямо заборонена ЗУ [2] та іншими законами України. Приватизації не підлягають казенні

підприємства та об'єкти, необхідні для виконання державою своїх основних функцій, для забезпечення обороноздатності держави, та об'єкти права власності Українського народу, майно, що становить матеріальну основу суверенітету України, зокрема:

- майно органів державної влади та органів місцевого самоврядування, майно Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, сил цивільного захисту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, правоохоронних органів та органів доходів і зборів, що безпосередньо забезпечує виконання зазначеними органами встановлених законодавством завдань, майно закладів охорони здоров'я системи екстреної медичної допомоги;

- надра, корисні копалини загальнодержавного значення, території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення, водні ресурси, лісові ресурси, інші природні ресурси, які є об'єктами права власності Українського народу;

- системи створення та збереження золотовалютних резервів;

- емісійна система, майнові комплекси підприємств і установ, що забезпечують випуск та зберігання грошових знаків і цінних паперів;

- пам'ятки, включені до переліку пам'яток, що не підлягають приватизації, пам'ятки археології, пам'ятки державної частини Музейного фонду України;

- запаси державного резерву незалежно від його місцезнаходження;

- підприємства, що здійснюють виробництво об'єктів космічної діяльності;

- національний оператор поштового зв'язку;

- заклади освіти, що фінансуються з державного бюджету;

- наукові об'єкти, включені до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання, та наукові установи, включені до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави;

- ядерні матеріали, ядерні установки і об'єкти, призначені для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення;

- спеціально відведені місця чи об'єкти, призначені для захоронення відходів;

- майно Державної кримінально-виконавчої служби України, яке безпосередньо забезпечує виконання встановлених законодавством завдань і функцій;

- майно та матеріали Державного інформаційного геологічного фонду України;

- майно, матеріали та дані Державного картографо-геодезичного фонду України, топографо-геодезичні і картографічні матеріали;

- автомобільні дороги, крім тих, що належать підприємствам (до першого розгалуження їх за межами території таких підприємств);

- магістральні нафто- і газопроводи та магістральний трубопровідний транспорт, що обслуговують потреби держави в цілому, підземні нафто- та газосховища;

- ряд інших об'єктів, перелічених в статті 4 ЗУ [2].

В той же час майно, яке перебуває на балансах державних підприємств, установ, організацій, що не підлягають приватизації, та яке не входить до складу єдиних майнових комплексів, що забезпечують основні види діяльності таких підприємств або більше трьох років не використовуються у виробничій діяльності і подальше їх використання не планується, належить до об'єктів, що підлягають приватизації.

Література

1. Закон України "Про управління об'єктами державної власності" від 10.11.2018 № 185-V [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 46. – ст. 456. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16>

2. Закон України "Про приватизацію державного і комунального майна" від 18.01.2018 № 2269-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2018. – № 12. – ст.68.

3. Яцюк О. С. Основні напрями підвищення ефективності процедур банкрутства та санації підприємств / О. С. Яцюк // Економічний форум : наук. журн. / Луц. нац. техн. ун-т. – Луцьк: Вид. ЛНТУ, 2018. – № 1. – С. 255-260.

ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ПОСЛУГ

Олефіренко К.С. УП-17-м, Кальянов А.В., проф., д. мед. наук, с.н.с

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

Інноваційність - це одна з найважливіших характеристик утворюючих елементів, що свідчать про рівень їх можливості реалізувати інноваційний потенціал.

Для забезпечення інноваційного розвитку економіки сьогодні найбільш важливими складовими конкурентоспроможності є формування економіки знань – кваліфікація, професійний досвід, творчий потенціал, здатність до сприйняття нових технологій, якість професійної підготовки та вартість робочої сили.

Значну роль в забезпеченні інноваційної діяльності відіграє інноваційна інфраструктура. Проте в Україні вона ще не достатньо розвинена, не охоплює всі ланки інноваційного процесу і не має системності.

Причини цього полягають у недостатній та неефективній нормативно-правовій базі, відсутності державної підтримки інноваційних структур, безсистемності і непослідовності дій в реалізації державної інноваційної політики.

Основними джерелами фінансування інноваційної діяльності підприємств у сфері послуг мають бути кошти вітчизняних та зарубіжних інвесторів, власні кошти підприємств, кредити банків. Найефективнішою формою державної фінансової підтримки є податкові пільги (преференції), розробка комплексної програми стимулювання інвестицій.

Важливим організаційним заходом, спрямованим на стимулювання інноваційного розвитку, є запровадження інноваційного моніторингу, що здійснюється для прийняття ефективних рішень в економіці і соціальній сфері, підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг в порівнянні з іншими країнами, наближення України за рівнем інноваційного розвитку і культури до міжнародних стандартів та вимог щодо інтеграції в європейський простір.

Стратегічною метою державної інноваційної політики України є підвищення технологічного рівня і конкурентоспроможності виробництва, забезпечення виходу продукції та послуг на внутрішній та зовнішній ринки, заміщення імпоротної продукції на внутрішньому ринку і перехід на цій основі промислового виробництва до стадії сталого економічного зростання [1].

При цьому пріоритетом державної інноваційної політики повинна стати законотварча і координуюча діяльність, правова охорона новітніх технологій, державна підтримка патентування за кордоном об'єктів промислової власності, які застосовують ці технології.

Особливо важливими в цьому напрямі є ресторани інновації, які рухаються досить швидко, щоб залишатися релевантними перед обличчям сучасних споживачів. Це особливий виклик для створених компаній, де існують певні ризики на ринку послуг. Зростаючі уподобання для здорової їжі, турбота про навколишнє середовище, посилення конкуренції з бакалійними товарами в магазинах, підвищили очікування споживачів. Технологія, що розвивається, - новаторська традиція, що потребує інноваційного досвіду і змушує змінити те, як промисловість працює. Зростання витрат у сфері послуг України прискорює формування певних поколінь споживачів. У той же час, економічні чинники продовжують мати суттєвий промисловий вплив. Продукти харчування складають майже 30 % вартості ресторану, а також несприятлива погода і макроекономічні умови можуть призвести до істотного зростання цін у сфері послуг і ресторанного бізнесу. Ринкова маркетингова позиція підприємства часто

перешкоджає ефективній роботі ресторанів збільшуючи їхні ціни в меню в тій же пропорції. На цьому тлі більшість економістів погоджуються з цим. Нове нормальне середовище - це не той світовий зріст, що може задовольнити потреби більшості компаній. Оскільки ресторани виконують різні завдання, вони повинні це зробити - прагнути до інновацій та адаптації гнучких бізнес-стратегій, що дає їм змогу рентабельно конкурувати у постійній зміні технологічного середовища. Тим не менше, вони переосмислюють бізнес підходи, які впливають на нове регулювання, а також економічні та конкурентні ринкові умови. Жодна галузь не захищена від певних видів економічних ризиків. Але для того, щоб залишитися конкурентоспроможними та успішними, ресторани повинні мати можливість налаштовувати і з'ясовувати, як перевищити очікування споживачів.

Це не обов'язково означає бути першим на інноваційному ринку. Насправді, багато рестораторів можуть мати кращі результати як швидкий послідовник.

Майже 60 % ресторанів зазнають невдачі протягом перших трьох років відкриття. Тому власники ресторанів знають, що інноваційна ідея може бути між невдачею і успіхом.

Але часто при пошуках інновацій ресторатори відстають і роблять помилки в інноваціях. Маркетингові «гуру», які проводять кампанії для великих національних мереж, таких як McDonald's або Burger King, будуть випускати нові продукти для клієнтів, які не можуть бути стурбовані іншим McDougle.

Маркетингові технології можуть залучати людей з невеликим охопленням уваги, і це стратегія, яку глобальні мережі можуть дозволити собі використовувати. Химерна нова ідея може залучити людей в ваш ресторан або бар спочатку, але що відбувається після того, як «гудіння» стирається, а інші скопіювали вашу ідею? Інновації в бізнесі мають більш значимий ефект, ніж в інших галузях сфери послуг.

Становлення України як активного правомочного суб'єкту світової економічної системи та міжнародної політики неможливо без реалізації суспільством своєї ролі суб'єкта та ініціатора державного розвитку. Людському розвитку в найбільшій мірі сприяє суспільство нового типу – складне за структурою, але консолідоване загальними цілями, здатне до різних форм самоорганізації, які працюють на майбутнє нації та держави.

Встановлено, що країни з високим рівнем індексу людського розвитку мають кращі досягнення в сфері високих технологій. Приймаючи до уваги, що параметри інноваційно-технологічного розвитку України знаходяться за межами граничних (критичних) інтервалів та гальмують людський розвиток, інноваційна та інвестиційна діяльність повинні стати важливим пріоритетом сучасної державної та регіональної соціальної політики на багатострокову перспективу [2].

Тому одним з головних факторів розвитку людського потенціалу у XXI столітті можуть та повинні стати соціальні інновації, які спрямовані на гармонійний розвиток людини та суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прокопишин Л.М. Талановиті працівники – потенціал конкурентоспроможності підприємств // Тези доповідей III міжнародної науково – практичної конференції «Управління інноваційним процесом в Україні: проблеми, перспективи, ризики». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2010. – С. 37-380.
2. Людський розвиток в Україні: інноваційний вимір: Монографія / За ред. Е.М. Лібанової. – К. : Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2008. – 316 с.

ПРОБЛЕМИ, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА ЛУГАНЩИНІ

Маркелов А. М., студент 3-го курсу групи ОП-16

Науковий керівник: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В., викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Сєвєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім. В. Даля

Актуальність дослідження: Галузь туризму на Україні є важливою частиною туристичного процесу в світі, яка без доплат з державного бюджету, за останнє десятиріччя, стабільно підвищує розміри виробництва продукту туристичної сфери. По-перше, на Луганщині стан туризму дуже кризовий, через зменшення розмірів та за рахунок надання туристичних послуг в нестабільному середовищі (проведення військових дій у рамках ООС). По-друге, виявляються високі темпи збільшення числа туристичних операторів не лише в Луганській області, але й повністю по всій Україні, тобто потреба у туристичних послугах українців зростає. Тому питання перспективності існування туризму в Луганській області є дуже актуальним і потребує детальнішого дослідження.

Мета дослідження: аналіз реального стану, визначення пріоритетів та перспектив розвитку туризму в Луганській області.

Виклад основного матеріалу. Туризм - це дуже перспективна галузь економіки, яка може стати в майбутньому стабільним джерелом доходів, як для національної економіки загалом так і для конкретної області України.

Недавно в країні було розпочато інтеграційний процес галузі туризму у світову туристичну індустрію. Відомі нам всім події останніх років дуже сильно заважають Луганській області заявити про себе на національному ринку туристичних послуг. Зараз треба повністю переглянути які рекреаційні ресурси присутні і можуть бути використовуватися регіоном.

На даний момент Луганщина з вісімнадцяти районів може запропонувати тільки десять: Білокуракинський, Старобільський, Міловський, Новопсковський, Марківський, Сватівський, Біловодський, Новоайдарський, Кремінський, та Троїцький райони. Ще два райони: Попаснянський та Станично-Луганський хоч і перебувають під контролем влади України, але близькість до «лінії розмежування» воюючих сторін та незадовільна житлово-комунальна інфраструктура не дають у найближчому майбутньому розглядати ці території для розвитку туризму як привабливі.

Також потрібно приділити увагу північним районам. Саме північні райони завжди користувалися попитом у туристів, тому і вважаються дуже перспективними.

Проблеми та заходи їх усунення.

Головна проблема, яка затримує туристичний розвиток в області, це відсутність потрібних умов щодо створення соціальної і рекреаційної зони для відпочинку населення, а також недовіра з боку потенційних клієнтів.

Причини та заходи їх усунення:

- страх туристів з інших регіонів країни відвідувати територію Луганської області через причини воєнного конфлікту на Сході України. Усунути цю причину можливо за допомогою популяризації туризму серед населення. До нас потягнуться люди, тільки тоді, коли ми покажемо, що у нас безпечно жити;

- відсутність фінансування державою розвитку туризму: ця проблема являється однією з головних перепон у подальшому розвитку туристичного бізнесу. Треба зрозуміти, що від держави допомоги у найбільш близький час чекати не варто. Об'єднуватись в організації неурядового характеру та ініціативно брати участь у грантових міжнародних схемах розвитку туристичної сфери і сфери обслуговування;

- низька інформованість населення про можливий відпочинок в області, що підтверджується відсутністю хоч якої-небудь інформації про наявні санаторії, бази відпочинку, і т.д.. Подолати цю проблему можливо лише якщо зруйнувати навколо себе інформаційний вакуум. Про це повинні дбати власники об'єктів туристичного обслуговування. Тільки вони зможуть представити у найкращому, найбільш привабливому світлі своє творіння;

- обмеженість екологічних та екскурсійних і туристичних маршрутів: це вирішується тільки шляхом особистого спілкування та обговорення особистих маршрутів для кожної можливої групи споживачів.

- суттєве зменшення турагентів та відсутність туроператорів в регіоні внаслідок воєнного конфлікту на Сході України. Потрібно зробити Луганську область привабливою для ведення туристичного бізнесу. В першу чергу це зробити допоможе повне врегулювання конфлікту на Сході України. [1]

З початку конфлікту кількість суб'єктів туристичної діяльності істотно зменшилася.

Таблиця 1

Суб'єкти туристичної діяльності Луганської області

Рік Суб'єкти	2013	2014	2015	2016	2017
Юридичні особи	47	8	8	7	7
Фізичні особи-підприємці	178	7	3	12	10

Джерело: складено автором на підставі [2]

Через те що туризм відійшов на "другий план" а також скоротилася кількість турагентів дуже сильно зменшилися загальні доходи суб'єктів туристичної діяльності в порівнянні з 2013 роком. Зрозуміло те, що і кількість туристів обслугованих теж зменшилася в порівнянні з 2013 роком.

На розвиток туризму Луганської області впливають як позитивні так і негативні фактори. До позитивних факторів можна віднести велику кількість туристичних ресурсів, а також позитивну екологічну ситуацію області. До негативних - відсутність стратегії розвитку туризму, невисокий розвиток інфраструктури, низький рівень доходів населення, а також недооцінка ролі туристичного бізнесу в наповненні місцевих бюджетів.

Можливі результати від розвитку туризму на Луганщині.

- зростання кількості туристів, що в свою чергу наповнить місцеві бюджети за рахунок туристичного збору;

- створення нових робочих місць, покращення добробуту місцевого населення;

- розвиток туризму на Луганщині допоможе Україні увійти до найрозвиненіших у туристичному відношенні країн світу та приваблювати ще більше іноземних туристів;

- збільшення питомої ваги прямих надходжень від туристичної сфери у ВВП країни.

Висновок: Луганська область має досить гарні перспективи у розвитку туристичного бізнесу, так як має дуже багато гарних туристичних ресурсів, які є однією з передумов розвитку туризму. Але, для того, щоб приваблювати потенційних клієнтів та розвивати туристичну сферу, потрібно подолати проблеми, які гальмують розвиток туристичної галузі на Луганщині і побороти фактори, які мають негативний вплив на розвиток туризму.

Література

1. Зеленко О. Науковий вісник Мукачівського державного університету 2015. - Серія Економіка. - Випуск 2(4). - Частина 2. - С.138-143. [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/zelenko.htm

2. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕРЕЖЕВОГО МАРКЕТИНГУ

Ляскевич А.І., студентка групи ОП-16

Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В.

викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Сєверодонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім.В.Даля

Актуальність дослідження: мережевий маркетинг України є невід'ємною складовою світового маркетингу. В сучасному світі люди занадто залежні від інтернету. Мережевий маркетинг вийшов на високий рівень, громадяни дуже зацікавлені в товарах за нижчими цінами, доволі зручною доставкою, а перш за все унікальністю товарів та економією часу.

Мета дослідження: вивчення пріоритетів розвитку мережевого маркетингу та аналіз переваг і недоліків MLM в світі та в Україні.

Виклад основного матеріалу. MLM - це найцікавіший напрямок в сучасному бізнесі. У США сьогодні живе приблизно 500 000 мільйонерів, і близько 20% з них заробили свій капітал в MLM, така ж статистика спостерігається і в багатьох інших розвинених країнах світу.

На запитання про сутність мережевого маркетингу можна дати дві відповіді: раціональну та емоційну.

Раціональна відповідь:

Мережевий маркетинг або MLM - це маркетингова концепція, що припускає створення мережевої (багаторівневої) організації, покликаної просувати товари та послуги від виробника до споживача, використовуючи прямий контакт людини з людиною.

Емоційна відповідь:

Мережевий маркетинг - це багатомільйонна індустрія, яка росте з кожним днем. Буквально тисячі людей знаходять ЗАРАЗ (в даний момент!) фінансову незалежність, займаючись мережевим маркетингом і отримуючи доходи від 25 до 50 тисяч доларів на рік. А багато хто навіть перевершують 100000-доларовий рубіж і досягають навіть мільйона і більше.

В останні роки система торгівлі за допомогою мережевого маркетингу набуває все ширших обертів і в Україні, хоча в жодному нормативному акті не дається визначення поняття «мережевий маркетинг» та інших суміжних йому понять. Це зумовлює низку проблем, що свідчить про необхідність їх вирішення.

1) поряд із легітимними компаніями, на ринку діють і незаконні організації – фінансові піраміди, що маскуються під компанії мережевого маркетингу

2) основною ланкою мережевого маркетингу є дистриб'ютор чи незалежний дистриб'ютор – фізична особа (іноді юридична особа), яка підписала з компанією дистриб'юторську угоду, за якою отримує право купувати продукцію за оптовою ціною, залучати (спонсорувати) інших дистриб'юторів і отримувати винагороду (бонуси) від обсягу закупівель створеної «під собою» дистриб'юторської організації (мережі) відповідно до маркетингового плану компанії.

3) виникає питання охорони прав споживача[1].

Прикладами компаній, що працюють за принципом MLM - маркетингу, на ринку України є : Amway, Mary Kay, Oriflame, Avon Products.

Найбільше всіх цікавить глобальне запитання :

Мережевий маркетинг-це цілковитий обман чи шлях до успіху?

Є дві думки - за і проти. Команда «За» розказує, що завдяки MLM можна значно підвищити свої доходи і зробити їх стабільними. Їхні опоненти називають це обманом або ж легким способом заробити гроші на довірливих людях. То де ж золота середина?

В результаті проведеного дослідження можна сформулювати переваги та недоліки MLM.

Переваги мережевого маркетингу:

- Є можливість досягти результату, що буде приносити хороший, стабільний дохід.
- Вільний графік роботи — ви працюєте, коли захочете і скільки захочете, що майже неможливо в інших видах бізнесу.
- Немає потреби в початкових, великих фінансових вкладеннях.
- Ви можете підтримувати, допомагати і мотивувати людей, яких ви залучили, що в результаті збільшить ваш прибуток.

1. Зайнявшись мережевим маркетингом, вам вдасться наповнити своє життя яскравими враженнями та позбутися незадоволеності[2].

Недоліки мережевого маркетингу

- В мережевому маркетингу є певна частка ризику.
- Неправильний підхід новачків до даного бізнесу призводить до того, що вони зазнають невдачі в перші місяці роботи.
- Присутній ризик може зіпсувати стосунки з рідними і друзями, у випадку якщо ви залучили їх у цей бізнес, а вони з якихось причин не змогли добитися бажаного результату.
- Щоб вибрати дійсно перспективний напрямок мережевого маркетингу, вам доведеться прикласти великої наполегливості та неабияких зусиль[2].

Висновки: В останні десятиліття швидкими темпами розвиваються різні методи просування продукції, одним з яких є мережевий маркетинг. Незважаючи на неоднозначну репутацію, даний спосіб торгівлі став зручним і популярним серед покупців.

Із вищесказаного, я можу зробити висновок, що зміни умов розвитку економіки, процеси роздержавлення і приватизації власності надали MLM-маркетингу новий імпульс. Частка мережевого маркетингу на ринку щороку зростає, тому, Україна потребує легалізації MLM на законодавчому рівні, тому що продавці ухиляються від сплати податків і держава зовсім не має прибутку з цього бізнесу.

Література:

1. Проблеми визначення поняття “мережевий маркетинг” [Електронний ресурс] // Наукове мислення — Режим доступу до сайту. : <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/46-shistnadtsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/326-merezhevij-marketing-v-ukrajini>.
2. Переваги та недоліки мережевого маркетингу [Електронний ресурс] // AboutGinka.ru — Режим доступу до сайту. : <http://aboutginka.ru/rizne-10/suspilstvo/kar-era-2/101748-perevagi-ta-nedoliki-merezhevog-marketingu.html>

АКТУАЛЬНІСТЬ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Черняк І.В., студентка групи ФБС-16

Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В. викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Сєвєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ ім.В.Даля

Актуальність дослідження. На сьогодні запровадження реформи адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування стало однією із найактуальніших проблем України. Децентралізація запустила зміни не лише у системі влади країни, а також зачепила всі аспекти повсякденного життя українців. Реальним стало отримання різноманітних дозволів, реєстрацій, посвідчень для ведення бізнесу на місцях. Наприклад, в селищах та селищах міського типу. Поступово йде процес залучення реальних інвестицій в економіку ОТГ. Витрачання коштів на першочергові потреби мешканців ОТГ стало нарешті можливим. Тож питання дослідження розвитку процесу децентралізації є очевидним.

Мета дослідження. Визначення потреби у народі України в реформі децентралізації, можливих ризиків створення громад, позитивних та негативних сторін децентралізації, пошук причин виникнення проблем у розвитку територіальних громад та можливих засобів їх усунення.

Виклад основного матеріалу. Кожен житель села чи міста має право на сучасну освіту та медицину, якісні і доступні адміністративні, комунальні, соціальні послуги, гарні дороги, чисті та освітлені вулиці. Але люди можуть впливати на якість цих послуг лише тоді, коли ті, хто відповідає за їх надання, знаходяться неподалік. Найближчою до людей владою є органи місцевого самоврядування: сільські, селищні міські ради та їхні виконкоми. Отже саме вони повинні мати широкі повноваження у прийнятті важливих питань для життя і саморозвитку громади, а також достатньо коштів, щоб бути спроможними вирішувати усі місцеві питання і нести за це відповідальність.

Для цього в Україні відбувається децентралізація - передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування. [1]

В Україні процес децентралізації розпочато 2014 року з прийняттям Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади (01.04.2014 р.), Законів «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014 р.), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015 р.) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів – щодо фінансової децентралізації. [2]

Дослідження показали, що проблеми розвитку громад полягають:

- У необізнаності щодо змісту процесів децентралізації насамперед мешканців ОТГ;
- у некомпетентності місцевої влади відносно напрямів розвитку громади;
- у недостатчій досвіді самостійності керування громадою;
- у побоюванні місцевої влади відповідальність перед містянами;
- у загрозі появи місцевого панібратства і корупції на керуючих посадах.

Також були виявлені перспективні зміни ОТГ:

- Видимий зріст місцевих бюджетів за рахунок коштів жителів громади. Також можливе отримання субвенцій від держави, але тимчасове (перші 5 років).

- Об'єднані громади здобули повноваження та ресурс, які мають міста обласного значення, зокрема – зарахування до місцевих бюджетів ОТГ 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження. Окрім того, на місцях повністю залишаються надходження від податків: єдиного, на прибуток підприємств і фінансових установ комунальної власності та податку на майно (нерухомість, земля, транспорт). [2]

- Пришвидшення виконання процесів направлених на розвиток, які раніше залежали від рішення Верховної Ради України.

- Витрачання коштів на першочергові потреби мешканців ОТГ стало нарешті можливим.

- Реєстрація та посвідчення для ведення бізнесу на місцях.
- Скорочення застарілих посад за неактуальністю для сучасної громади.
- Поліпшення умов для соціально не захищених верств населення.
- Створення ЦНАПів (Центрів Надання Адміністративних послуг).
- Підвищення самосвідомості, відповідальності та урахування думки громадян ОТГ.
- У майбутньому можливі також і негативні зміни:
- Проблеми розподілення фінансів за пріоритетом декількох об'єднаних ОТГ.
- Зниження рівня доступності влади у випадку об'єднання місцевих та сільських громад.
- Диспропорція розвитку ОТГ.

- При відмові місцевих жителів створення ОТГ буде використане примусове об'єднання у громаду.

- Ризик непрозорості встановлення податків (Відповідно до пункту 12.3 статті 12 Податкового кодексу України сільські, селищні, міські ради та ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, в межах своїх повноважень приймають рішення про встановлення місцевих податків та зборів.)

Висновок.

Для вирішення проблем пропонується провести відповідні заходи:

1. Для людей займаючих керуючі посади провести курси для підвищення кваліфікації в рамках децентралізації.

2. Щоб не відбулося занепаду ОТГ після того, як субвенції від держави зникнуть, потрібний розвиток бізнесу в різних сферах. Для цього надавати, наприклад, кредити з невеликими відсотками, інвестиції, проводити гранти на отримання оренди якось не задіяного приміщення.

3. Залучення сучасних та креативних спеціалістів для керування громадою.

4. Налагодити прозорість діяльності місцевих органів влади та контроль її зі сторони громадськості.

5. Забезпечити ефективний попередній та поточний держфінконтроль за їх діяльністю.

Література:

1. Офіційний сайт Децентралізація дає можливості [Електронний ресурс] — Режим доступу до сайту. : <https://decentralization.gov.ua/about>

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України / Реформа децентралізації [Електронний ресурс] — Режим доступу до сайту. : <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/reformi/reforma-decentralizaciyi>

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ В СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТАХ

Голованов С.О., група ФБС-16

Наукові керівники: викладач-методист вищої категорії Колеснікова В.В., викладач вищої категорії Кукушкіна Л.М.

Севєродонецький хіміко-механічний технікум СНУ імені Володимира Даля

Актуальність дослідження. В Україні соціальне підприємництво - досить молодий напрям діяльності. Наша держава має всі шанси розвивати у себе цей напрямок. Сьогодні вже є підприємці, які намагаються діяти в рамках такої діяльності і роблять це досить ефективно. Разом з тим, на жаль, вони залишаються невідомими для більшості.

Мета дослідження: вивчення можливості втілення соціальних ідей бізнесу в умовах України.

Виклад основного матеріалу. Соціальне підприємництво - це підприємницька діяльність, яка певним чином вирішує соціальні проблеми і характеризується такими ознаками, як соціальний вплив (рішення певної проблеми в суспільстві), фінансова стійкість (підприємство здатне продовжувати діяльність за рахунок власних доходів), підприємницький підхід.

В Україні соціальне підприємництво знаходиться в зародковому стані, однак, незважаючи на це, вже є успішні приклади такого потрібного державі напряму діяльності.

Поняття "соціальна відповідальність бізнесу" виникло в середині ХХ в. і стверджує, що бізнес крім дотримання законів і виробництва якісного продукту добровільно бере на себе додаткові зобов'язання перед суспільством, робить значний внесок в покращення якості життя

людей. Однак найбільшу гостроту ця проблема придбала і на Заході, і в нашій країні на початку третього тисячоліття.[1]

Соціальна відповідальність сьогодні визначається як вибудовування діловим співтовариством, окремими корпораціями і підприємствами своєї діяльності за такими напрямками:

- виробництво якісної продукції та послуг для споживачів;
- створення привабливих робочих місць, виплата легальних зарплат, інвестиції в розвиток людського потенціалу;
- дотримання вимог податкового, екологічного, трудового законодавства;

В Україні соціальне підприємництво тільки розвивається, однак, незважаючи на це вже є успішні приклади соціального підприємництва:

Перший приклад: Харків, проект «Віддати плаття простіше, ніж вникати в проблеми»

Яскравий приклад соціального бізнесу в Харкові - «Шафа добра». Це два магазини, які направляють прибуток у «Харківський центр допомоги вагітним». За 2017 рік вони перерахували 100 тисяч гривень.

Товари для продажу жертвують городяни або місцеві виробники, тому асортимент може бути непередбачуваним. Тут є одяг, взуття, дитячі іграшки, техніка, предмети інтер'єру. Завдяки такій системі ціна призначається дуже демократична.

Другий приклад: Київ, проект «Мета - 100 тисяч робочих місць для людей з інвалідністю»

Кілька місяців тому українські ЗМІ заговорили про соціальні пекарні GoodBreadFromGoodPeople, де працюють люди з ментальною інвалідністю. Її заснував 21-річний киянин Владислав Малащенко.

У пекарні працюють люди з синдромом Дауна, аутизмом, розумовою відсталістю. Вони печуть хліб, кекси і мафіни.

Третій приклад: Також на сьогоднішній день в Україні є відомі бізнесмени які займаються благодійністю і беруть участь в різних соціальних проектах. Яскравий приклад це Ренат Ахметов і його фонд "Допоможемо", який працює більше 4 років і допомагає всім жителям міст і сіл які постраждали від війни, будь-то фінансова допомога або матеріальна.

В результаті дослідження з'ясовані можливі напрями розвитку соціального бізнесу в Україні:

1. Соціальний супермаркет : організація універсального продуктового магазину, в якому продукти продавалися б з максимальною знижкою, можливість створення нових робочих місць.

2. Соціальна кулінарія : організація громадської їдальні або кафе, в якій могли б харчуватися потребують або бездомні люди. Знизити витрати можна за рахунок участі волонтерів і нульової орендної плати (якщо вам вдасться знайти таке приміщення).

3. Альтернативна енергія : налагодження альтернативного виробництва електроенергії за низькими цінами.

4. Індустрія краси на благо соціуму : переконання виробників косметики поставляти частину продукції дистриб'юторам за такими оптовими цінами, рівень яких дозволив би продавати її через Інтернет-магазин, направляючи прибуток на вирішення певних соціальних проблем.

5. Цифровий ринок : створення віртуального онлайн-ринку, на якому продавці можуть купувати продукти і товари безпосередньо у виробників.

Дослідженням виявлено ряд проблем, з якими може зіткнутись кожна людина, яка запускає свій соціальний проект:

1. Український діловий клімат не можна назвати сприятливим для розвитку соціального бізнесу, існує цілий ряд як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, які ускладнюють ведення такого підприємництва.

2. Однією з причин нерозвиненості соціального бізнесу в Україні також є неготовність підприємців ділитися грошима. Причини такого явища можуть бути як ментального, так і чисто економічного характеру.

Висновок: підводячи підсумки, варто відзначити той факт, що в Україні існує інтерес до соціального підприємництва і підприємці готові співпрацювати з проектами соціального характеру.

Очевидно, що далеко не всі проекти соціального підприємництва будуть втілені в життя, але сама їх поява вже сигналізує, що в суспільстві є розуміння необхідності зміни існуючої ситуації в країні в сторону удосконалення соціальних зв'язків; вирішення проблем суспільства (соціальних проблем) шляхом бізнес-моделей, які виходять на самоокупність і крім досягнення головної мети - допомоги нужденним, є і засобом для зайнятості та самозайнятості людей.

Література:

1. Соціальний бізнес в Україні: проблеми, перемоги і реалії [Електронні ресурси] / Аліна Шульга // За даними сайту— Режим доступу до сайту :<https://nakipelo.ua/sotsialnyj-biznes-v-ukraine-problemy-realii-i-pobedy/>

2. Перспективи соціального підприємництва в Україні [Електронні ресурси] / Станіслав Кінка // За даними сайту— Режим доступу до сайту:<https://informer.od.ua/news/perspektivy-socialnogo-predprinimatelstva-v-ukraine/>

СТРАХОВИЙ РИНОК ТА ЙОГО СТРУКТУРА

Макаренко М.Г., група МЕР-71, к.е.н., доцент Толкачева Г.В.

Одеська національна академія зв'язку ім. О.С.Попова, м. Одеса, Україна

Перехід до ринкової економіки об'єктивно зумовлює зростання потреби у страховому захисті всіх суб'єктів ринку, а таку потребу, своєю чергою, може забезпечити ефективне функціонування страхового ринку.

Страховий ринок — це особлива сфера грошових відносин, де об'єктом купівлі-продажу виступає специфічна послуга — страховий захист, на якому формуються попит і пропозиція на цю послугу.

На особливу увагу заслуговує характеристика суб'єктів страхового ринку, яка визначає його елементну структуру.

До головних суб'єктів страхового ринку відносять страховиків, страхувальників, страхових посередників та інших учасників. Головне місце серед них займають страховики та страхувальники. Іншими учасниками страхових відносин є: застраховані особи, об'єднання страховиків, перестраховики, товариства взаємного страхування, органи державного нагляду за страховою діяльністю, професійні оцінювачі ризиків (андерайтери, сюрвеєри), професійні оцінювачі збитків (аварійні комісари, аджастери, диспашери).

Суб'єкти страхового ринку є самостійними у своїх рішеннях, між ними існує рівноправне партнерство, розвинена система горизонтальних і вертикальних зв'язків. На ринку забезпечується органічний зв'язок між цими суб'єктами шляхом спільного визнання потреби у страхових послугах, які пропонуються на ньому.

Важливим суб'єктом страхового ринку є страхувальники. Ними визнають юридичних осіб та фізичних громадян, які уклали зі страховиками договори страхування або є страхувальниками відповідно до законодавства України. Страхувальники мають певні права та обов'язки під час дії договору страхування, які потрібно з'ясувати.

Загальну структуру страхового ринку України можна зобразити таким чином (рис.1).

Специфіку взаємовідносин суб'єктів на страховому ринку визначає рівень розвитку його інфраструктури, яка забезпечує можливість реалізації економічних інтересів страховиків і страхувальників, посилює захищеність усіх сфер економічного життя суспільства, допомагає інтегруватися у світовий економічний простір, сприяє координації всіх суб'єктів страхового ринку; активізує страхову діяльність. Її основними елементами є:

- фінансово-кредитна система;
- аудиторські служби;
- страхова експертиза;
- правове та нормативне забезпечення;
- розвинена система підготовки кадрів;
- наукові дослідження;
- інформаційні технології тощо.

Крім елементної класифікації, страховий ринок структурують за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.

Основу інституціональної та територіальної структури страхового ринку складають страхові компанії, в основу класифікації яких покладено: характер власності страховиків; їх спеціалізацію; розмір статутного капіталу; територію обслуговування та ін.

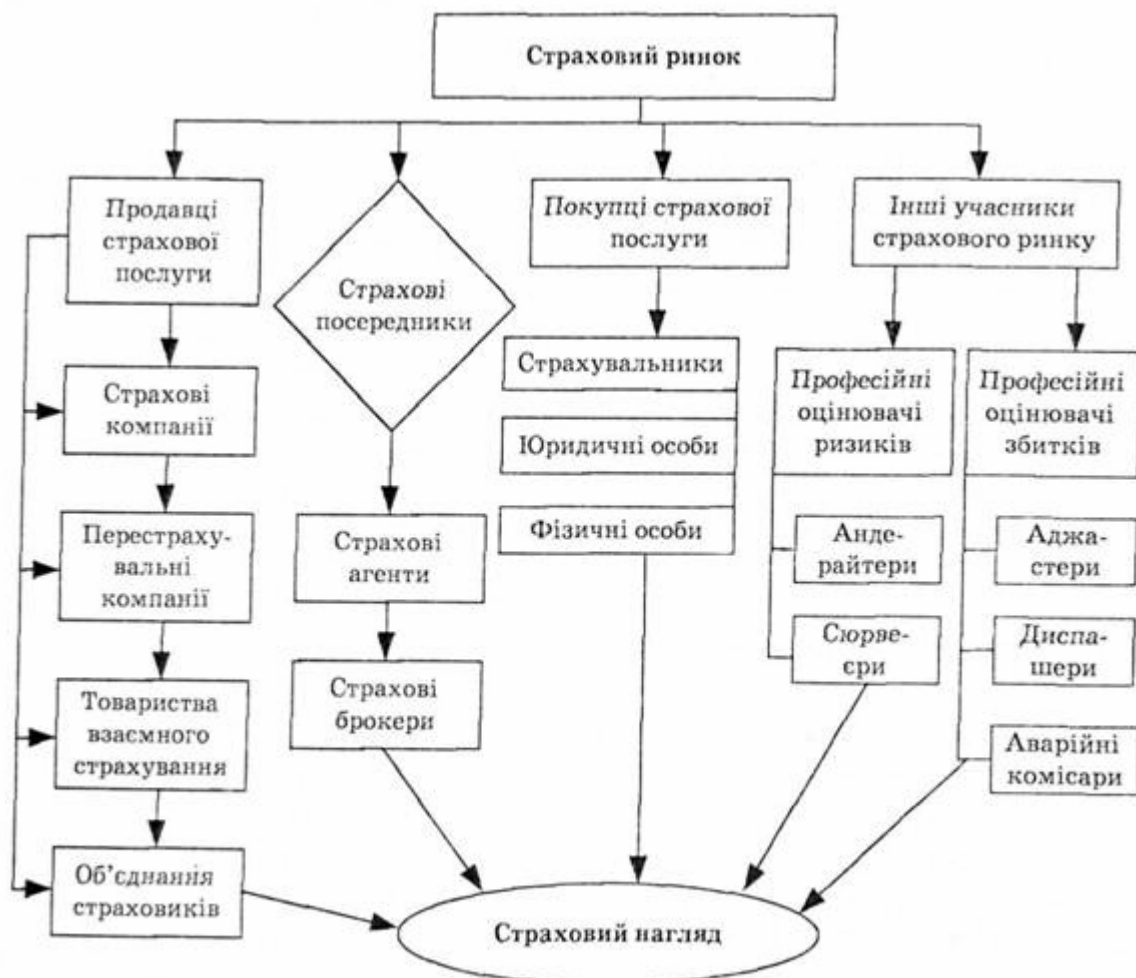

Рис. 1. Суб'єкти страхового ринку

Інституціональна структура базується на розмежуванні приватної, публічної і комбінованої форм власності. Відповідно до такого підходу розрізняють ринки акціонерних, корпоративних, взаємних та державних страхових компаній. В Україні їх діяльність

регламентується Законом України "Про господарські товариства" з урахуванням вимог Закону України "Про страхування".

За територіальною ознакою виділяють національний, регіональний та міжнародний страхові ринки.

За галузевою ознакою страховий ринок поділяють на:

- 1) ринок страхування життя;
- 2) ринок загальних видів страхування.

Таким чином, страховий ринок є складною, багатофакторною, динамічною, відповідним чином структурованою, відкритою, мобільною, залежною від загальної економічної ситуації в країні та активності страховика системою.

Список використаної літератури

1. Волосенко І. Страховий ризик у страховому правовідношенні // Підприємництво, господарство і право. - 2005. - № 11. - С. 118-122
 2. Гинзбург А.И. Страхование. – СПб: "Питер", 2002. – 176 с.
 3. Лутак М. Ринок страхових послуг в Україні: стан і перспективи розвитку // Бухгалтерський облік і аудит. - 1998. - № 7. - С. 7-13
 4. Нечипорук Л.В. Теорія та практика страхового ринку в Україні: Монографія. – Харків: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2004. – 300с.
- Пацурия Н. Правила страхування як основна правова форма закріплення умов добровільного страхування // Предпринимательство, хозяйство и право. - 1998. - № 7. - С.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАХОДІВ З КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Філатчева Є. В, МПП-15, Подлужна Н. О., доцент, к. е. н., доцент

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (м. Покровськ)

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) є важливим елементом у веденні бізнесу. Корпоративна соціальна відповідальність як окремий вид діяльності на підприємстві, в організації чи у будь-якій установі, спрямовується на покращення умов праці робітників, забезпечення їх відпочинку (оздоровленню) чи поліпшення різних сфер, які є зовнішнім середовищем для цього підприємства, організації чи установи.

Встановлено, що корпоративна соціальна відповідальність є відношенням підприємства, організації чи установи до навколишнього середовища та його стану, до своїх працівників та до суспільства.

Тобто, можна сказати, що КСВ – це відповідальне відношення корпорації до всіх суб'єктів, з якими вона має взаємозв'язки, до зовнішнього оточення та навколишнього середовища (наприклад, місто, в якому знаходиться підприємство).

Отже, проблема впровадження заходів з КСВ є актуальною для сучасних українських підприємств. Тому метою дослідження є визначення проблем впровадження КСВ на підприємствах України. Дослідження проблем корпоративної соціальної відповідальності в Україні проводилися такими українськими вченими, як: І. Акімова, Д. Баюра, Н. Водницька, В. Геєць, О. Грішнова, Л. Грицина, І. Каленюк, І. Колмакова, А. Колот, А. Кондиріна, Т. Косова, В. Лисогор, В. Марченко, А. Марцинків, С. Мельник, П. Орлов, В. Осецький, О. Осінкіна, А. Садеков, Ю. Саєнко, М. Стародубська, О. Степанова, Н. Супрун, Л. Ткаченко, А. Чухно, В. Шаповал та інші [1].

Досліджено, що до переваг корпоративної соціальної відповідальності відносять те, що працівники на таких підприємствах, в організаціях чи установах, відчуваючи дії керівництва, що спрямовані на покращення умов праці та відпочинку, краще виконують свої прямі

обов'язки. Якщо керівництво підприємства запроваджує КСВ, то працівники стають більш мотивованими та краще виконують свою роботу.

А це в свою чергу впливає на збільшення продуктивності підприємства, покращення його фінансово-економічного стану. Таким чином, підприємство з такими показниками може будувати надійні відносини з іншими компаніями, з постачальниками, інвесторами. Таким підприємствам будуть довіряти споживачі.

До того ж, КСВ пов'язується з концепцією менеджменту усіх заінтересованих осіб та стейкхолдерів.

Вона полягає в тому, що кожне підприємство, організація чи установа мають коло заінтересованих сторін, які мають впливають на їх діяльність, або зазнають на себе вплив від цієї діяльності зараз та в майбутньому [2].

Метою цієї концепції є те, що при взаємодії з заінтересованими особами, підприємство виробляє певну стратегію впровадження КСВ, при якій всі отримують вигоду.

Стейкхолдери бувають внутрішніми та зовнішніми, з якими взаємодіє підприємство.

Внутрішніми є персонал підприємства, його власники, постачальники та споживачі. Зовнішніми є компанії, з якими співпрацює підприємство, кредитори, громадські організації, на які спрямована корпоративна соціальна відповідальність підприємства.

Для внутрішніх стейкхолдерів, наприклад для персоналу, важливе те, як працює підприємство, бо від цього залежить їх заробітна плата, отримання досвіду та те, які умови праці встановлює роботодавець. Для споживачів важливим є якісне виконання організацією своєї роботи, а ще привабливим для них буде проведення всіляких акцій.

Для зовнішніх важливими цінностями є те, як підприємство виконує свої зобов'язання перед іншими компаніями, як воно будує відносини з кредиторами та громадськими організаціями.

КСВ, на превеликий жаль, в Україні на досить низькому рівні. За даними звіту Центру «розвиток КСВ в Україні» 58% із 600 опитаних респондентів (компанії усіх основних секторів економіки країни) асоціюють КСВ із благодійністю та розвитком власного персоналу; 46,7% опитаних вважають що соціально відповідальний підхід не має сенсу або є справою самої компанії; 32,7% відверто зізналися, що не здійснюють заходи, які можна віднести до КСВ; лише в 55% компаній соціально відповідальні заходи здійснюються постійно; 61,4% стверджують, що не можуть дозволити собі заходи із КСВ фінансово [3].

Таким чином, корпоративна соціальна відповідальність в Україні повинна постійно розвиватися та вдосконалюватися. КСВ є ефективним важелем в діяльності підприємства, бо це спонукає працівників до кращого виконання своїх обов'язків. Тоді українські підприємства будуть розвиватися і будуть займати більшу частку на світовому ринку. Для покращення стану корпоративної соціальної відповідальності в Україні, вітчизняним підприємствам необхідно використовувати знання та практику закордонних підприємств. В підйомі цього елементу діяльності компанії повинна приймати участь держава. Вона повинна заохочувати власників організації, щоб ті запроваджували КСВ у своїй діяльності і допомагати їм у цьому.

1. Корпоративна соціальна відповідальність очима студентів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ap.uu.edu.ua/article/44>.

2. Корпоративна соціальна відповідальність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bibl.com.ua/informatika/6678/index.html>.

3. Корпоративна соціальна відповідальність як елемент стратегії підприємства: можливості та ризики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pck.kneu.edu.ua/?p=174>.

ПРОБЛЕМИ ПЛАНУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНИХ ЗАПАСІВ СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

Петрик Б.О., магістрант, Свідер О.П, доцент, к.е.н.

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Актуальність теми статті полягає в тому, що для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються товарно-виробничі запаси, які є найбільш важливою і значною частиною активів підприємства. Вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності. Товарно-виробничі запаси є складовою частиною групи матеріальних ресурсів, які формують економічні (виробничі) ресурси [1].

Матеріальні запаси відносяться до факторів, що визначають політику підприємства і не тільки як необхідну умову безперебійного функціонування, але і як один з головних показників правильного вкладання них у виробництво та оборот продукції. Тому аналіз матеріальних запасів на виробництві як необхідна складова обліково-аналітичної системи є актуальним напрямом у забезпеченні ефективності виробничої діяльності підприємства. А передумовою цього має стати розробка методик аналізу матеріальних запасів, зокрема їх планування.

Теоретично-методологічна база дослідження. Проблеми, пов'язані з питаннями нормування запасами розроблялися багатьма відомими вченими-економістами. Значну увагу їм приділяли Багрій К., Бутинець Ф., Голов С., Пушкар М., Радионов А., Рудницький В., Сопко В., Тупчий В., Ткаченко А., Ткаченко Н., Цал-Цалко Ю., Юрчишена Л. та ін. Аналіз досліджень та праць дає підстави стверджувати, що дане питання не втратило актуальності та залишає за собою ряд невирішених проблемних питань.

Метою статті є розгляд сутності методів планування матеріальних запасів, визначення їх переваг та недоліків, специфіки застосування у реальній господарській діяльності. Для досягнення поставленої мети у статті вирішуються наступні завдання: охарактеризувати основні фактори, що впливають на формування запасів готової продукції виробничого підприємства; окреслити проблеми планування матеріальних запасів на основі аналізу політики фінансування матеріальних запасів підприємства.

Класично під запасами розуміють товари у вигляді матеріальних цінностей, що придбані (отримані) та зберігаються підприємством з метою подальшого продажу [2]. На підприємствах товарні запаси виконують низку функцій:

- забезпечують безперервний процес розширеного виробництва і обігу, в процесі яких відбуваються їхнє постійне утворення і використання;
- задовольняють платоспроможну потребу людей, оскільки є формою пропозиції товарів;
- характеризують співвідношення між попитом і пропозицією товарної продукції.

Наявність запасів забезпечує підприємство матеріалами в будь-який момент часу та дає змогу переробити ці матеріали в готову продукцію [3]. На кожному підприємстві виникає необхідність у прийнятті рішень щодо доцільності формування товарних запасів. У логістиці таке рішення базується на тому, що утримання запасів зумовлює додаткові витрати, пов'язані з їх створенням та зберіганням. Наявність товарних запасів не тільки підвищує якість сервісу, але й дає змогу уникнути конфліктів між споживачем та продавцем у разі виникнення форс-мажорних обставин, що пов'язані з ускладненнями в процесі виробництва продукції.

На практиці розроблено багато методів, прийомів і стратегій управління запасами. Вибір їх залежить від особливостей виробництва, складу використовуваних показників для цілей управління, характеру взаємодії з постачальниками матеріальних ресурсів, організації збуту готової продукції, наявності кваліфікованих спеціалістів у галузі управління, їх

технічного оснащення тощо.

При організації системи управління матеріальними запасами оцінюють рівень їх впливу на економічність і технологічність діяльності фірми. Матеріальні запаси впливають на:

- прогнозування і планування виробничої діяльності підприємства;
- організацію виробничого процесу та забезпечення якості проведення робіт;
- підтримку надійної експлуатації устаткування та проведення його профілактичного ремонту.

Планування запасів – ключова ланка у системі управління матеріальними ресурсами підприємства. Як свідчать дані проведених розрахунків, планова сума виручки від реалізації готової продукції на 2018 рік у ПрАТ «Кам'янець-Подільськавтоагрегат» складає 5516,7 млн. грн., що на 507,8 млн. грн. (або на 0,14 в.п.) перевищує показник 2017 року за аналогічним товарним асортиментом. Виробнича програма при цьому складе 4687,5 млн. грн.

Узагальнимо розраховані планові показники у вартісному виразі у табл. 1.

Таблиця 1

План виробництва та продажу (реалізації) продукції ПрАТ «Кам'янець-Подільськавтоагрегат» на 2018 рік, млн. грн

Найменування продукції	План виробництва	План реалізації (без ПДВ)	План реалізації (з ПДВ)
260-1602510 головний циліндр зчеплення, од.	2525,7	2522,25	3026,7
260-4501010 лебідка з редуктором, тис. од.	89,1	78,33	94,0
65055/КП-2905006 амортизатор підвіски, тис. шт	241,7	263,17	315,8
6322-4501010 Лебідка з гідроприводом-К1, од.	384,4	398,33	478,0
210-1802025 вал первинний роздаточної коробки, од.	712,8	622,42	746,9
260-2707212 кріюк тяговий, од.	115,7	110,42	132,5
260-2707300 корпус буксирного приладу, од.	618,1	602,33	722,8
Всього	4687,5	4597,25	5516,7

Таким чином, обсяг планового виробництва продукції складе 4687,5 млн. грн., а планової реалізації (без ПДВ) – 4597,25 млн. грн. Такий обсяг запасів готової продукції (90,25 млн. грн) забезпечить безперевний процес виробництва, своєчасну поставку та збут готової продукції.

Отже, планування запасів готової продукції на ПрАТ «Кам'янець-Подільськавтоагрегат» є невід'ємною складовою його успішного розвитку, воно забезпечить стаке підвищення показників діяльності підприємства.

Література:

1. Stetsiuk N. Y., Halushka N. Y. Методичні підходи до аналізу забезпеченості підприємств деревообробної промисловості виробничими запасами // Економічний аналіз. – 2016. – Т. 22. – №. 2. – С. 156–164.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" № 751/4044 від 20.10.1999 із змінами від 10.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>

3. Багрій К.Л. Поняття матеріальних запасів підприємства: необхідність їх створення / К.Л. Багрій // Науковий вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. – Чернівці : Книги XXI, 2009. – Вип. 4. Економічні науки. – С. 104–109.

БЕЗРОБІТТЯ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Кіслякова Є. В., студентка групи СТ-551

Науковий керівник: к. т. н., доц. Бірюков О В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У сучасному світі дуже гостро стоїть проблема безробіття. Воно є причиною бідності населення, зниження рівня виробництва, зниження кількості робочої сили на ринку праці, а найголовніше, безробіття – причина економічного занепаду будь-якої країни та деградації населення.

Метою дослідження є аналіз різноманітних підходів вчених до вивчення безробіття як соціально-економічного явища.

Безробіття - це соціально-економічне явище, при якому частина робочої сили (економічно активне населення) не зайнята у виробництві товарів і послуг [1, с. 96].

У реальному економічному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї [2, с. 253].

Безробіття, або стан, в якому «більша чи менша кількість працездатних людей не мають зайнятості» стало однією з домінуючих проблем минулого та початку ХХІ століття. Його появу пов'язують зі стрімким розвитком техніки, комп'ютеризацією життя, і передусім зі змінами, що відбуваються в світовій економіці. Ці фактори змушують велику кількість людей «залишатися у вимушеній бездіяльності у зв'язку з відсутністю можливості знайти відповідно до визначеного законом періоду, роботу, що відповідає їх кваліфікації та професійним нахилам» [3, с. 64].

Вивченням безробіття як соціально-економічного явища займалися такі видатні вчені як: Дж. Акерлоф, Л. Гроган, Дж. Мілль, Т. Мальтус, К. Маркс, Д. Рікардо, Н. Смелзер, А. Пігу, М. Фрідмен, А. Сміт, Д. Хікс та інші.

Серед українських вчених проблему безробіття вивчали І. Попова, В. Панюков, В. Пилипенко, Н. Балабанова, В. Городяненко.

Величезний приріст в останньому двадцятилітті населення, позбавленого можливості працевлаштуватися сприяв тому, що явище безробіття стало не тільки економічною проблемою, але й однаковою мірою соціальною, моральною, та навіть політичною. Таку думку поділяє М. Шилько-Скочний, вказуючи на необхідність комплексного дослідження проблеми безробіття, особливу увагу приділяючи:

1) економіці – для якої професійна пасивність є чинником, що призводить до значної втрати купівельної спроможності населення, витрачання засобів праці населення, зниження бюджету країни за одночасного підвищення витрат на соціальні пільги;

2) соціології – науки, що аналізує наслідки безробіття для взаємозв'язку позицій різних соціальних груп, досліджує зміни, які стосуються сімей тих осіб, що залишилися без роботи, а також відношення суспільства до проблеми безробіття і громад, які від нього постраждали;

3) психології – науки, яка займається емоційними проблемами осіб, які залишилися без роботи, і їх найближчого оточення;

4) правознавство, яке повинно слугувати гарантом ствердження юридичних приписів, що обмежують масштаби і негативні наслідки безробіття;

5) політології – що досліджує вплив безробіття на реалізацію влади та можливість утримування внутрішнього спокою в державі. Велике різноманіття наук, що займаються дослідженням питання безробіття пропонує різні погляди на цю проблему спеціалістів з

різних галузей наук [1, с. 178].

Для представників гуманітарних наук безробіття – це передусім проблема соціальна, еквівалентна бідності, бездомності, насильству чи алкоголізму. На їхню думку, відсутність роботи порушує людську гідність, ускладнює задоволення своїх основних потреб, призводить до нестабільності й відсутності безпеки, часто пов'язується з неспроможністю самостійно подолати цю проблему, може навіть спричиняти загрозу для здоров'я та життя індивідів [1, с. 193].

М. Шилько-Скочний також вважає, що безробіття індивідів належить розглядати як загальносуспільну проблему, що охоплює велику кількість груп населення, тим самим унеможливаючи для них задоволення потреби в праці і самореалізації, що спричиняє фінансове та соціальне знецінення. Примусова професійна пасивність розглядається в загальному як негативне та обтяжливе явище, що призводить до посилення напруженості та конфліктів, подолання якого вимагає правової, економічної та управлінської допомоги від держави [1, с. 178].

Додатковим аспектом, що схиляє до аналізу проблеми безробіття як складного суспільного питання є супутні йому явища, як: підвищення сімейних проблем, фіксація патології, відсутність підтримки, як фінансової, так і емоційної, зміна суспільних підвалин, в яких особа до того часу функціонувала, психосоматичні розлади тощо. Тим самим наслідки безробіття відчують не тільки особи не працевлаштовані, але й їх найближчі люди, та й ціле суспільство загалом.

Наслідками високого рівня безробіття є соціальна і економічна нестабільність, недоотриманий випуск продукції, тобто недоотриманий ВВП (високий показник різниці між потенційним ВВП і фактично досягнутим), скорочення дохідної частини бюджету країни і зниження рівня життя населення, загострення кримінальної обстановки, посилення напруженості в суспільному житті, зростання кількості фізичних і психічних захворювань людей, розшарування суспільства, зниження трудової активності.

Як відомо, економічна криза за своєю суттю супроводжується спадом виробництва в країні, зростанням цін на ринку ресурсів і благ, що змушує виробників економити не тільки на матеріальній, ресурсній і технічній базі свого виробничого процесу, а й на робочій силі.

Україна серед світових країн не стала винятком, адже безробіття стає головною проблемою. Передумовами безробіття в Україні стали нестабільна політична ситуація та військові дії на сході України. Як наслідок в нашій країні – затяжна економічна криза.

Аналіз робіт та розгляд підходів видатних вчених свідчать про те, що в умовах сьогодення безробіття є великою соціально-економічною проблемою, яка потребує вивчення та розроблення методів її вирішення. Незважаючи на значний загальносвітовий науковий доробок, проблеми безробіття як комплексного соціально-економічного явища і досі залишаються вивченими недостатньо глибоко, тому існує потреба в подальших наукових дослідженнях. Оскільки безробіття є характеристикою конкурентоспроможності ринку праці, то це у суспільстві супроводжується поширенням бідності, не повним використанням ресурсів, збуренням соціальної нестабільності тощо. Внаслідок зростання безробіття в Україні, бідність зумовлює зменшення доходів сімей, члени яких не мають постійного місця роботи, і це знижує попит на різні види товарів і послуг, зменшує доходи держави та реалізацію формування бюджету та соціальних програм. Зростання рівня безробіття є загрозою стабільному розвитку країни та національній безпеці, дестабілізації в економіці. Безробіття, як і кожна «кризова ситуація» змушує людей до верифікації, перегляду власних життєвих поглядів і переконань, веде до змагання з новими викликами, взяття на себе більшої відповідальності за свою долю і долю своїх близьких.

Література

- 1.Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник / О.А. Грішнова. –К.: Знання, 2004. – 535 с.
2. Мельниченко О. А. Управління структурними зрушеннями : підручник / О. А. Мельниченко. – Х. : Оберіг, 2013. – 300 с.
3. Тютюнникова С. В. Безробіття в умовах глобалізації / С. В. Тютюнникова. – Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – С. 63-65.

МЕТОДОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО МЕНЕДЖЕРА

Кладовщикова Н.О, студентка групи АТ-15, Кальянов А.В, проф. д.мед.н.

Приазовський державний технічний університет

Одним з важливих аспектів вдосконалення бізнес-освіти є формування належного рівня методологічної культури майбутніх фахівців – менеджерів, яка включає три складові: методичну, математичну та інформаційну культуру. При її формуванні та розвитку відбувається підвищення не тільки рівня професіоналізму, професійної компетенції, але і розкриття креативного потенціалу особистості менеджера [1].

Умови, які забезпечують формування методичної культури майбутніх фахівців управлінського профілю, розглядаються як основні детермінанти вдосконалення їх особистісного потенціалу. Серед них можна виділити наступні:

1. Питома вага до методологічних модулів в початковому блоці.
2. Логічна послідовність викладання окремих модулів на засадах інтегративного принципу взаємообумовленості з врахуванням багатьох системних міждисциплінарних зв'язків.
3. Ступінь використання сучасних інтерактивних методів навчання, які підвищують його результативність. Для цього потрібно створювати відповідні структурні підрозділи інтерактивного комп'ютерного навчання.
4. Наявність спеціальних елективних (вибіркових) модулів, що відбивають проблематику змістовної професійної діяльності менеджерів з можливістю емпіричної верифікації нових теорій, гіпотез з обконтинуванням сучасної парадигми освіти.
5. Використання нових форм та методів навчання в умовах літніх шкіл та університетів.
6. Підвищення якості інформаційного забезпечення системи сучасної освіти на основі використання мережі Internet, які розкривають проблематику методології та методів у сучасному менеджменті.

В структурі методологічної культури особливе місце належить методам пізнання. Головна функція методу – внутрішня організація і регулювання процесу пізнання, творчого або практичного перетворення того чи іншого об'єкту. Метод дисциплінує пошук істини, сприяє нагромадженню наукового знання [1].

Окреме місце в структурі методологічної культури займає дослідницький метод, який поряд з зазначеними вище, включає евристичні методи, що наділяють дослідження продуктивного творчого характеру.

Методологічна культура забезпечує інтеграцію методів на міждисциплінарному, предметному та діяльнісному рівнях. Взаємозв'язаними і взаємозалежними є методологічна культура і науковий стиль мислення.

Методологічна культура сприяє засвоєнню «мови» науки (поняття, закон, теорія, правило, гіпотеза, модель, метод, факт, процес, інформація та інше).

Для підвищення рівня методологічної культури в сфері бізнес-освіти необхідно використовувати:

- системний підхід до регламентації змісту основних детермінант методичної культури;
- чітку регламентацію критеріїв та показників системи бізнес-освіти;

–вдосконалення форм, методів, форм, принципів та організаційних ідей в галузі бізнес-освіти.

Дійсна роль методологічної культури в системі бізнес-освіти в сучасний перед ще не усвідомлена. Тому ярих системних рішень в сфері освіти або завершених корпоративних систем навчання ще немає. Проте певний досвід в галузі вже накопичений. Є лідери, які шукають концептуальні рішення щодо створення ефективних систем і сучасних технологій бізнес-освіти. Разом з тим є аутсайтери, які вважають навчання особистою проблемою. Спроби створити власні системи навчання, в яких системоутворюючим фактором є особистий досвід, тобто те, що засвоєно менеджером та принесло йому задовільні результати, або використання окремих цікавих варіантів рішень в деяких бізнес-школах, є за своєю сутністю фрагментарними. Подібний підхід містить пені педологічні помилки, обумовлює невисоку ефективність і не розглядається як перспективний напрям для інвестицій.

Для підвищення рівня методологічної культури важливо здійснювати сегментацію (позиціонування) студентів до умов проходження навчальних модулів. Процес підготовки майбутніх фахівців може бути реалізований на трьох взаємопов'язаних ринках: ринку послуг викладачів, ринку фахівців, ринку освітніх послуг.

В цьому зв'язку потрібно формувати у майбутніх фахівців організаторські здібності. Вузькоспеціальні навички, комунікативні здібності, вміння ефективно взаємодіяти з персоналом, вчитися та самовдосконалюватися, працювати самостійно і незалежно, моделювати і прогнозувати, приймати ефективні управлінські рішення, відповідну корпоративну та управлінську культуру [1].

Інтегральний показник методологічної культури майбутніх фахівців-менеджерів може бути використаний в модульно-рейтинговій системі оцінки діяльності студентів і викладачів.

Література

1. Кальянов А.В. Методологічна культура як головна компонента бізнес-освіти // Методологічні проблеми розвитку бізнес-освіти: Матеріали Другої міжнар. наук-практ. конф. (22-23 грудня 2001 р.). – Донецьк, 2001.- С.71-75.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

Кошарна В. В., студентка 2 курсу, факультету МіМ, групи 6.03.073.020.17.1

Науковий керівник – к.е.н., доцент Черкашина Т. С.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Сучасна світова цивілізація знаходиться на етапі інформаційно-технологічної революції, характерною ознакою якої є підвищення ролі та значення людського капіталу, що поступово перетворюється на провідну рушійну силу розвитку національної економіки, підвищення рівня її конкурентоспроможності та забезпечення високих темпів економічного зростання. З огляду на це, дослідження проблем, пов'язаних із формуванням, накопиченням, реалізацією та розвитком людського капіталу на макроекономічному рівні, і досі залишається вкрай актуальним.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів формування, накопичення, реалізації та розвитку національного людського капіталу присвячені наукові роботи як зарубіжних, так і українських вчених, зокрема В. Антонюк, Г. Беккера, А. Богатової, Л. Гальків, Х. Гарднера, Я. Кривенко [1], Е. Лібанової, Р. Лукаса, К. Маллігана, Х. Мартіна, Т. Перепельчук [1], А. Семикіної [2], Дж. Хекмана та ін. У той же час проблеми розвитку національного людського капіталу України є недостатньо висвітленими в сучасній економічній літературі та потребують більш поглибленого наукового аналізу.

Метою даної публікації є вивчення особливостей фінансування людського капіталу України у 2011-2017 рр. і визначення на цій основі науково-практичних рекомендацій щодо формування національного людського капіталу України в умовах інформаційно-технологічної революції.

Докладний аналіз офіційних матеріалів Державної служби статистики України [3] дозволяє автору стверджувати про те, що стан фінансування освіти в Україні знаходиться на критично низькому рівні, який без впровадження дієвих заходів може призвести до різкого скорочення освітнього та інноваційного потенціалу країни. Причому у загальному обсязі фінансування науки в Україні переважають позабюджетні джерела, питома вага яких складає від 65% до 70%: у 2011 р. – 72,2%, у 2012 р. – 68,9%, у 2013 р. – 65,7%, у 2014 р. – 58,5%, у 2015 р. – 62,1%, у 2016 р. – 64,8%, у 2017 р. – 65,1%. Ситуація погіршується тим, що за оцінками провідних вітчизняних експертів [1-2], у країнах, у яких на сферу освіти спрямовується менше 2% ВВП, спостерігається руйнування інноваційного потенціалу і, як наслідок, поступово скорочується питома вага країни у світовому обсязі торгівлі високотехнологічною продукцією.

Іншою невід’ємною складовою формування національного людського капіталу України є фінансування системи охорони здоров’я. Вивчення ресурсів мережі Інтернет показало, що впродовж 2011-2017 рр. обсяг державного фінансування цієї сфери не перевищував 4% ВВП [3]. Для порівняння: у США державні витрати на охорону здоров’я складають приблизно від 15 до 16% ВВП, у Швейцарії – від 10 до 11%, а у більшості країн Європейського Союзу – від 8 до 9% [3]. Зрозуміло, що недостатнє фінансування сфери охорони здоров’я призводить до скорочення ефективності даного виду інвестицій у людський капітал та звужує потенційні можливості для подовження найбільш продуктивного періоду життя українців.

Не менш важливу роль у процесі формування, накопичення і розвитку людського капіталу відіграє дієва система соціального захисту та соціального забезпечення населення. Нами виявлено, що у структурі трансфертів основне місце посідають поточні міжбюджетні трансферти, які в аналізований період збільшилися більше, ніж у 2 рази. Спостерігається поступове підвищення питомої ваги соціальних трансфертів у загальній структурі сукупних доходів населення України, що свідчить про “проїдання” державного бюджету України, оскільки держава не реалізує достатньо стимулів для розширення зайнятості, створення нових робочих місць, і у такий спосіб скорочуючи державні витрати.

Щодо фінансового забезпечення духовного та фізичного розвитку населення країни, то дослідженням встановлено, що в Україні витрати на соціальний захист та соціальне забезпечення населення більше, ніж у 1,5 рази перевищують державні інвестиції у розвиток соціогуманітарної сфери. На думку автора, такий розподіл соціальних видатків держави має деструктивні наслідки для відтворення національного людського капіталу України, оскільки вкладені кошти, здебільшого, спрямовуються не на розвиток якісного зростання запасу людського капіталу, а лише для його просте відтворення.

Як бачимо, впродовж 2011-2017 рр. суттєво зменшуються ресурси та можливості формування, накопичення і розвитку людського капіталу національної економіки України. У цих умовах інвестиційна диспропорція фінансування людського капіталу між її базовими секторами продовжує поглиблюватися, що призводить до негативних наслідків на макро-, мезо- та мікрорівні. Така ситуація дає підстави стверджувати про існування секторальної деструкції людського капіталу національної економіки України. Окрім того, процес відтворення людського капіталу України характеризується суб’єктною деструкцією інвестицій у людину, безпосереднім проявом якої є диспропорції між внесками інвесторів різних рівнів (держави, підприємств, домогосподарств) у людський капітал, що в умовах значних і довготривалих інвестиційних втрат національної економіки призводять до

поступової його деградації. Це викликає необхідність запропонувати певні шляхи формування національного людського капіталу України.

По-перше, необхідно удосконалити нормативно-правове забезпечення формування національного людського капіталу України. З цією метою має бути оновлена Національна програма інноваційного розвитку України до 2025 р., яка чітко визначатиме ключові пріоритети управління людським капіталом України та шляхи його швидкої капіталізації в умовах розгортання інформаційно-технологічної революції. До таких шляхів мають бути внесені наступні: збільшення обсягу державного фінансування усіх складових національного людського капіталу (фізичної, інтелектуальної, соціальної, професійно-кваліфікаційної, інноваційної, морально-культурної), більш широке використання інформаційно-комунікаційних технологій та інноваційних методів державного управління, всебічний розвиток висококваліфікованих працівників. Поряд з цим, на думку автора, має бути доопрацьована та удосконалена Концепція соціально-економічного розвитку України до 2030 р., успішна реалізація якої дозволить суттєво прискорити перехід України на інноваційно-соціально-орієнтовану модель економічного розвитку. У цих умовах саме людина, її знання, вміння, навички, компетентності, культурний і духовний потенціал стануть реальною продуктивною силою українського суспільства. По-друге, деякого реформування потребує механізм матеріального стимулювання найманих працівників. На думку автора, заробітна плата найманих працівників має формуватися на засадах соціального партнерства, тобто з урахуванням інтересів соціальних партнерів, пошуку спільних позицій, однакової зацікавленості у розвитку окремих підприємств та національної економіки в цілому, а також у забезпеченні високих стандартів економічного добробуту населення країни. Означені заходи стануть дієвим інструментом у формуванні якісного людського капіталу України, прискоренні темпів її економічного зростання, підвищенні рівня конкурентоспроможності та забезпечення добробуту і високих стандартів життя для усіх членів українського суспільства.

Література

1. Перепельчук Т. В. Проблеми формування людського капіталу України / Т. В. Перепельчук, Я. В. Кривенко // Тези доповіді науково-практичної конференції “Актуальні питання сьогодення”, м. Вінниця, 20 березня 2018 р. – 2018. – Том 6. – С. 32-38.
2. Семикіна А. В. Людський капітал: підвищення конкурентоспроможності на основі соціальних інновацій: монографія / А. В. Семикіна. – Одеса: Атлант, 2018. – 272 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕТАПІВ СТАНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Куруп'ятник Р. О. студентка факультету ЕіП, групи 6.05.01.15.01

Науковий керівник – к.е.н., доцент Черкашина Т. С.

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Банківська система відіграє важливу роль в економічному розвитку будь-якої країни, оскільки сприяє мобілізації та використанню тимчасово вільних фінансових коштів, забезпечує виконання фінансових зобов'язань і визначає динаміку інвестиційного процесу. З огляду на це тема вивчення теоретичних і практичних аспектів функціонування та розвитку національної банківської системи є вкрай актуальним.

Значний внесок у розробку теоретичних і практичних засад функціонування та розвитку національної банківської системи здійснили зарубіжні та українські вчені, зокрема Дж. Герлі, Т. Гірченко [1], Д. Грудзюк [3], А. Грязнова, В. Дудченко [2], Е. Жуков, Дж. Кейнс, Е. Коен, Ф. Мишкін, А. Пігу, П. Роуз, Н. Савчук [3], Дж. Сінкі, О. Стороженко [1], М. Фрідмен, О.

Шейко [1], Е. Шоу, Й. Шумпетер та ін. У той же час проблеми розвитку національної банківської системи України все ще залишаються недостатньо дослідженими і потребують подальшого наукового опрацювання.

Метою даної публікації є дослідження сутності та характерних ознак основних етапів становлення національної банківської системи України.

Банківська система є невід'ємною складовою ринкової економіки України. Від самого початку вона розвивалася дуже динамічно і була зорієнтована на забезпечення грошового обігу та розширення фінансових можливостей суб'єктів господарювання. Сучасні вчені [2, с. 100-104; 3] визначають п'ять основних етапів становлення, функціонування та розвитку національної банківської системи України.

Перший етап (1988–1990 рр.) відбувся в умовах структурної перебудови національного господарства України і був пов'язаний зі спробою становлення банківської системи. Основними формами існування комерційних банків в цей період в Україні були:

1) комерційні банки, які були створені на базі установ Державного банку СРСР та продовжували діяти зі статусом державних банків, зокрема “Промбудбанк”, “Укрсоцбанк”, “Ощадбанк”, “Укресімбанк”;

2) галузеві та відомчі комерційні банки, зокрема “Монтажспецбанк”, “Укрснаббанк”, “Трансбанк”;

3) філії інших радянських комерційних банків, зокрема “Інкомбанк”, “Столичний”;

4) державні та кооперативні комерційні установи, які мали право займатися посередницькою фінансово-кредитною діяльністю [2, с. 100–102].

Другий етап становлення національної банківської системи України почався одразу після проголошення незалежності України (24.08.1991 р.), полягав в акціонуванні деяких державних банків (“Промінвестбанк”, “Україна”, “Укрсоцбанк”) та їх перереєстрації в “Українській республіканській книзі реєстрації банків, валютних бірж та інших фінансово-кредитних установ”. На початку 1992 р. було прийнято Закон України “Про банки і банківську діяльність”, відповідно до основних положень якого закріплювалося формування дворівневої банківської системи та створення Національного банку України (НБУ) як головного банку країни держави. Встановлені ліцензійні умови діяльності НБУ передбачали низьку вартість статутного капіталу і не вимагали високого рівня професіоналізму від керівництва банків, що сприяло появі значної кількості комерційних банків [1, с. 672–673; 2, с. 106].

Третій етап становлення національної банківської системи України (1994-1999 рр.) є періодом створення комерційних банків так званої “нової хвилі”, оскільки вони почали залучати приватний капітал спільних підприємств, акціонерних товариств, а також кошти бюджетних та позабюджетних фондів. У цей період, на тлі загострення інфляційних процесів, появи гіперінфляції, скорочення обсягів національного виробництва і обсягу валового внутрішнього продукту, в Україні було створено близько 100 комерційних банків, які були зорієнтовані на задоволення попиту населення на короткострокові кредити та здійснення торговельно-посередницької діяльності приватних підприємств.

Четвертий етап (2000 р. – перше півріччя 2008 р.) характеризується початком проведення радикальних економічних реформ на основі застосування монетарних методів управління національною економікою. Характерними ознаками даного етапу розвитку банківської системи України є зниження ставки обов'язкового банківського резервування, погіршення якості менеджменту банків, банкрутство значної кількості комерційних банків, скорочення обсягу активів банків, стагнація банківської діяльності, а також концентрація банківського капіталу. У той же час впродовж 1994-1996 рр. НБУ встановив та ввів у практику єдині правила ведення банківської діяльності, що дозволили призупинити інфляцію та подальше падіння національного виробництва. Іншою важливою ознакою успішного здійснення

економічних перетворень у банківській сфері у цей період стала зацікавленість українською економікою з боку зарубіжних інвесторів. Як результат, за період 1994-1996 рр. в Україні було зареєстровано 14 представництв іноземних банків та банків з іноземним капіталом [2, с. 107]. Окрім того, на четвертому етапі становлення національної банківської системи України було проведено грошову реформу (1996 р.), визначальною рисою якої було введення нової грошової одиниці – гривні.

П'ятий етап становлення національної банківської системи України (друге півріччя 2008 р. – теперішній час) характеризується наявністю внутрішньої банківської кризи пов'язаної зі знеціненням національної валюти (гривні), зменшенням обсягу іноземних портфельних інвестицій, а також кризою на ринку внутрішніх державних запозичень. Визначальними рисами цього етапу розвитку банківської системи України є наступні: функціонування банків в умовах падіння обсягів національного виробництва, конверсія короткострокових облігацій внутрішньої державної позики і, як результат, “заморожування” частини фінансових активів; обмеження можливості отримання прибутків від здійснення валютних операцій у зв'язку із запровадженням Національним банком України режиму обов'язкового продажу експортерами 50% виручки в іноземній валюті; активізація діяльності на ринку банківських послуг банків з іноземним капіталом; розширення переліку банківських послуг; організаційне зміцнення банківської системи; забезпечення стабільності банківського сектору [1, с. 674; 3, с. 106-109]. Окрім того, в сучасних умовах активно поширюються глобалізаційні процеси, які спричинили впровадження новітніх методів регулювання банківської діяльності та адаптацію банківського законодавства до стандартів і вимог Європейського Союзу.

Таким чином, національна банківська системи України у своєму розвитку пройшла п'ять основних етапів і на даний час формуються усі необхідні умови для переходу до шостого (посткризового) періоду, у який буде створено сприятливе середовище для мобілізації та вільного перепливу капіталів, їх накопичення та капіталізації в умовах структурної перебудови національної економіки України і розвитку підприємництва.

Література

1. Гірченко Т. Д. Аналіз сучасного стану та перспективи розвитку банків іноземних банківських груп в Україні / Т. Д. Гірченко, О. О. Стороженко, О. П. Шейко // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 16. – С. 670-675.
2. Дудченко В. Ю. Етапи формування та сучасні проблеми розвитку банківської системи України / В. Ю. Дудченко // Збірник “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України”. – 2014. – Випуск 40. – С. 99-109.
3. Savchuk N. Modern tendencies of the Ukrainian banking system development / N. Savchuk, D. Grydzhuk // Banks and bank systems. – 2017. – № 4. – P. 105-113.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ХІМІЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Піддубна К.О., гр. УПЕП-18дм

Науковий керівник: Швець Н.В., доцент, к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Хімічний комплекс — сукупність галузей промислового виробництва, які сприяють широкому застосуванню хімічних технологій і матеріалів у всіх галузях господарства.

Розвиток хімічної промисловості в Україні зумовлений трьома основними чинниками: природним (наявністю різноманітної сировинної бази), економічним (необхідністю комплексно переробляти сировини, наявністю споживачів хімічної продукції) і соціальним (наявністю наукової бази та кваліфікованої робочої сили).

Базовим сектором вітчизняної хімічної галузі є виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (згідно з КВЕД-2010 розділ 20). За даними Державної служби статистики України [1]

кількість суб'єктів господарювання, що виробляють таку продукцію відносно 2013 року зросла (рис. 1). Це переважно відбулося за рахунок збільшення кількості фізичних осіб-підприємців.

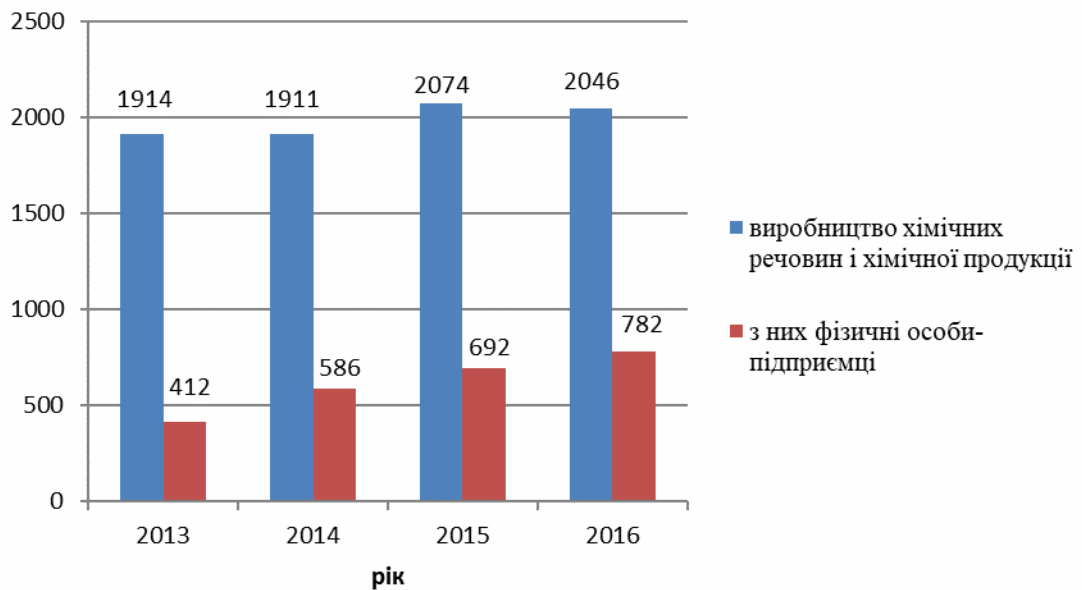

Рис. 1. Кількість суб'єктів господарювання, одиниць

З рисунку видно, що кількість підприємств напроти знизилась. Так, якщо у 2013 році їх було 1502 суб'єкти, то у 2016 р. – 1264. Для ринку праці ця тенденція є негативною. Саме підприємства створюють значну кількість робочих місць і відповідно їх зменшення призводить до перевищення пропозиції над попитом праці, тобто до ситуації надлишку пропозиції. Це також підтверджують статистичні дані по кількості найманих працівників на виробництвах хімічних речовин і хімічної продукції (рис. 2).

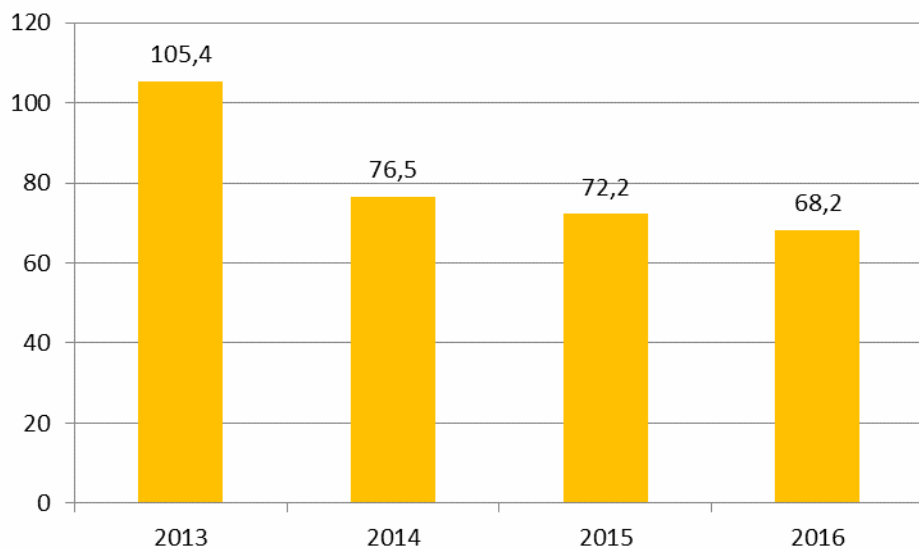

Рис. 2. Кількість найманих працівників на хімічних підприємствах, тис. осіб

Слід відзначити, що в останні роки близько 37% робочих місць в загальній кількості найманих працівників були забезпечені шістьма великими хімічними підприємствами, а саме: ПрАТ «Сєверодонецьке об'єднання Азот», Черкаське ПАТ «Азот», ПАТ «Рівнеазот», ПАТ «Одеський припортовий завод», ПАТ «ДніпроАзот», ПАТ «Сумихіпром».

Ситуація на цих підприємствах, починаючи з 2014 року є дуже складною, що спричинено, на думку авторів роботи [2], певною сукупністю інституційних, економічних, ринкових та технічних чинників, серед яких можна виділити системні, характерні для всіх суб'єктів галузі, та часткові, які справляють ситуативний вплив на діяльність саме зазначених підприємств.

Базовому сектору хімгалузі загрожує повне банкрутство і поступове вимирання, якщо терміново не вжити необхідних заходів. Так, наприклад, різні джерела наводять інформацію, що близько 90% потужностей вітчизняних виробництв азотних добрив простоюють. Постійно зупиняються заводи хімдобрив в Черкасах, Рівному та Северодонецьку, які в свій час випускали більше 80% всіх азотних добрив в Україні. Українські підприємства змушені зупинитися, скорочувати чисельність персоналу і відправляти своїх працівників у безоплатні відпустки.

Нестабільна робота вітчизняних виробників вже привела до того, що їхню нішу, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках успішно займають конкуренти. Зі слів голови Союзу хіміків України Олексія Голубова [3] в Україну азотні добрива переважно імпортують 4 російські підприємства - «Сврохім», «Уралхім», «ФосАгро» і «Акрон». Їхня конкурентна перевага досягнута, головним чином, за рахунок величезної різниці витрат на сировину - ціна газу в Росії для підприємств хімічної промисловості - 60-70 доларів, в Україні близько 270-300 доларів.

Таким чином, можна говорити про високій ризик для України втратити потужну хімічну галузь, яка була здатна давати близько 8% ВВП країни, що, в свою чергу, загрожує втратою тисяч робочих місць і збитками підприємств суміжних галузей. Тому дуже важливим є прийняття на державному рівні стратегії порятунку хімічної промисловості та подальшого її розвитку в умовах Євроінтеграції.

Література:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Офіційний сайт Державної служби статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Актуальні тренди та проблеми розвитку хімічної промисловості України. Науково-аналітична записка / Укладачі: Г.З. Шевцова, Н.В. Швець. – К.: ІЕП НАН України, 2018. – 25 с.
3. Драганов І. Продовольча безпека: як азотні добрива стали зброєю торгових воєн. РБК-Україна [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://daily.rbc.ua/ukr/show/prodovolstvennaya-bezopasnost-pochemu-mineralnye-1473360587.html>

БЕЗРОБІТТЯ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

Беньковська Д.О., студентка Ер1-В17 групи

Науковий керівник: В.Б. Буторіна, к.е.н., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Актуальність теми дослідження. Збільшення кількості робочих місць в усіх галузях національної економіки є одним із стратегічних напрямів державного регулювання зайнятості населення. Однак з огляду на обсяги безробіття в сільській місцевості, зменшення кількості робочих місць протягом тривалого часу, появу безробітних сіл, зубожіння сільського населення можна стверджувати, що реформування аграрної сфери в основному негативно вплинуло на стан зайнятості. Внаслідок цього уповільнюється соціально-економічний розвиток сільської місцевості та її населення, виникають депресивні території.

Мета дослідження: аналіз безробіття населення в селі, визначення основних напрямків оптимізації зайнятості в селі.

Аналіз досліджень з даної теми. Окремі аспекти безробіття, причини його виникнення досліджуються у творах авторів фундаментальних праць А.Сміта, Д. Рікардо, К. Маркса, М. Фрідмена, А. Маршалла, Дж. М. Кейнса, Т. Мальтуса. Кожен з названих авторів висвітлює свої підходи до суті та причин виникнення цього явища. Значний внесок у вивчення проблеми безробіття, його особливостей в Україні внесли такі вітчизняні вчені, як Д. Богиня, Г. Волинський, В. Геєць, В. Герасимчук, О. Грішнова, І. Давидова, В. Дем'яненко, С. Дзюба, С. Дорогунцов, С. Кузнецова.

Виклад матеріалу дослідження. Зайнятість у сільському господарстві була, є і буде способом життя українського селянина, джерелом прибутку від праці на землі, що стала його власністю. Проте нині безробіття в селі стало грізною реальністю і актуальною проблемою для державної служби зайнятості. За українським законодавством, безробітними визнаються працездатні громадяни працездатного віку, які через відсутність роботи не мають заробітку або інших передбачених законодавством доходів і зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи [1, с.170].

Рис.1. Причини безробіття
Джерело : складено автором.

Традиційно вирішення проблеми зайнятості на селі здійснюється через такі заходи подолання безробіття, як працевлаштування державною службою зайнятості, перепідготовка безробітних, залучення до суспільних робіт, розвиток трудомістких галузей у сільському господарстві. Більшість з них вже показали свою неспроможність у вирішенні цієї проблеми. Так, обмеженість фінансування державної служби зайнятості, недостатні інвестиції в розвиток робочих місць на селі перетворюють її лише на посередника між роботодавцем та потенційним працівником.

Діяльність служби зайнятості певним чином зменшує напруження на регіональних ринках праці, але не створює сприятливу кон'юнктуру ринку праці. Однією з важливих причин розбіжності загальної та зареєстрованого безробіття — масовий відхід з ринку працездатних жителів села внаслідок безперспективності пошуку роботи і переходу в категорію економічно неактивного населення. Твердження, що основна маса сільських безробітних, як і раніше, перебуває за межами регульованого державою ринку праці і соціально не захищена, залишається актуальним. Позитивних результатів у працевлаштуванні сільських жителів можна досягти шляхом розширення виробництва (і як результат — збільшення кількості робочих місць), новими підприємницькими структурами, що діють в аграрному секторі.

Досить складним є питання працевлаштування селян відповідно до інтенсифікації аграрного виробництва. Навіть економічно розвинені країни світу, які мають сучасні технології інтенсифікації сільськогосподарського виробництва, не завжди їх впроваджують, виходячи з того, що повсюдне використання таких технологій може викинути на ринок праці

в сільській місцевості значну кількість людей. Тому в цих країнах впроваджується курс на самозабезпеченість і самодостатність сільського населення в засобах існування.

Серед напрямів диверсифікації підприємницької діяльності в сільській місцевості, які суттєво впливають на зменшення безробіття, помітна роль належить розвитку вертикально інтегрованих формувань, які не тільки вирощують сільськогосподарську продукцію, а й здійснюють її переробку та реалізацію. Щодо сільського туризму, то його привабливість зросте при поєднанні з вирощуванням екологічно чистої продукції. Це надає можливості для створення більш продуктивних робочих місць, що сприяє підвищенню соціальної захищеності сільських жителів, благоустрою сіл, розвитку соціальної інфраструктури та сфери обслуговування, зменшенню міграції населення в інші регіони та за кордон. Завжди виробництво сільськогосподарської продукції було основою зайнятості сільського населення. Для розвитку сільського господарства необхідно вдосконалити систему збуту виготовленої продукції, чого можна досягнути через втручання держави шляхом захисту національного виробника та надання пільг щодо оподаткування експортованої продукції. Ці заходи допомогли б, по-перше, розвинути ринок збуту, а по-друге, збільшити кількість робочих місць для сільського населення [2, с. 130].

Висновки. Проблема безробіття сільського населення та його економічної зайнятості є глобальним економічним, соціальним і культурним викликом сьогодення, що потребує комплексного вирішення на макро- і мікрорівнях, формування цілісної і пріоритетної державної політики щодо реалізації системи заходів правового, інституційного та організаційного характеру. Дієвими заходами щодо сприяння зайнятості сільського населення та подолання безробіття в сільській місцевості поряд із традиційними діями державних та місцевих органів влади є сприяння розвитку аграрного виробництва та інших видів несільськогосподарської діяльності на селі, що виступатиме економічним базисом вирішення усіх соціальних проблем.

Література

1. Закон України "Про зайнятість населення" / Верховна Рада. 1991. № 14. С. 170.
2. Чернявська Ю.Б. Актуальні проблеми розвитку ринку праці на селі / Ю.Б. Чернявська // Актуальні проблеми економіки. 2008. № 5(38). С. 124-132.
3. Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). Київ: Укр. ін-т соц. досліджень, Укр. Центр Політичного менеджменту, 2001. 12 с.

РОЗВИТОК РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ УКРАЇНИ

Бовгиря К., студентка GRS1-B17 групи

Науковий керівник: В.Б. Буторіна, к.е.н., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Актуальність теми дослідження Розвинене ресторанне господарство є запорукою розвитку економіки країни в цілому, динамізм галузі обумовлює появу різних типів підприємств ресторанного господарства, що дозволяє повністю задовольняти потреби споживачів та є одним з перспективних елементів діяльності туристичного сектору економіки. Трансформаційні зміни, які відбулися в останній час в сфері громадського харчування, спричинили зростання рівня прибутковості галузі та підвищенню рівня ліквідності капіталу. Отже, дослідження основних тенденцій розвитку ресторанного господарства в країні та за її регіонами має вагоме практичне значення

Мета дослідження: аналіз розвитку ресторанного бізнесу за регіонами України.

Аналіз дослідження з даної теми. Різноманітні фундаментальні аспекти розвитку ресторанного господарства висвітлено в працях зарубіжних та вітчизняних вчених, серед яких

особливо заслуговують на увагу наукові праці: М. Гінда, В. Дорошенко, Л. Іванової, О. Кравченко, Г. П'ятницької, Т. Шталь, О. Кот, А. Дядін.

Виклад матеріалу дослідження. Ресторанне господарство є галуззю національного господарства, основу якої становлять підприємства, що характеризуються єдністю форм, організації виробництва й обслуговування споживачів, які розрізняються за типами та спеціалізацією [1].

За характером організації виробництва підприємства ресторанного господарства схожі з підприємствами харчової промисловості, однак, на відміну від підприємств харчової галузі та роздрібної торгівлі, у ресторанному господарстві поряд з реалізацією продукції організовується її споживання та надання споживачам різних послуг [3, с.58].

Незважаючи на позитивні зміни, що відбуваються в Україні у теперішній посткризовий час, а саме: розвиток промисловості; сільського господарства; транспортної інфраструктури; забезпеченість паливно-енергетичними ресурсами; підвищення рівня добробуту населення; зниження показників безробіття; стабільне зростання середньомісячної заробітної платні; покращення демографічного стану; надання соціального захисту населенню; покращення матеріально-технічного стану закладів культури; проведення політики розвитку підприємств, залучення інвестицій; необхідним завданням залишається постійне проведення наскрізного моніторингу ринку, у тому числі в регіональному розрізі та діяльності підприємств ресторанного господарства [2].

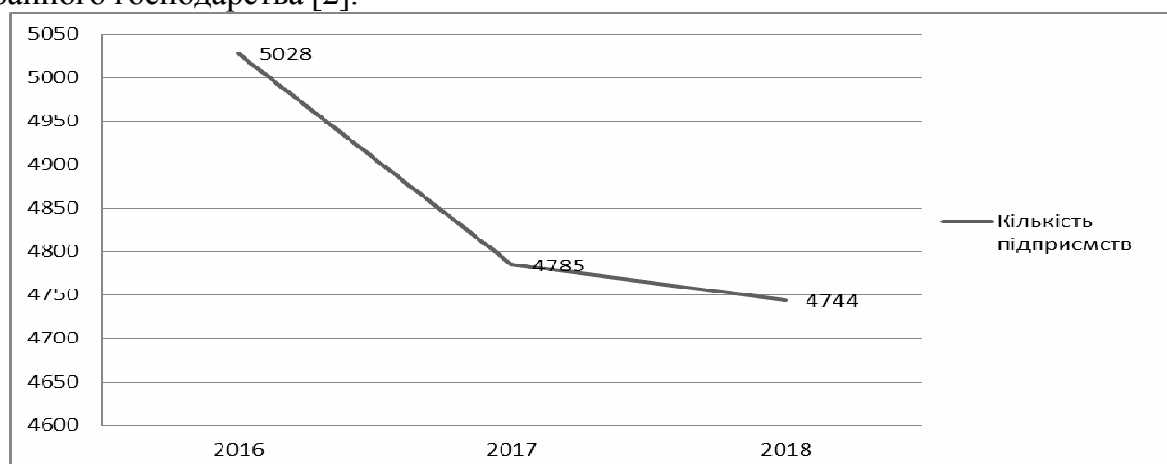

Рис. 1. Динаміка кількості підприємств ресторанного господарства в Україні [1]

За останніми статистичними даними, кількість підприємств ресторанного господарства в Україні у 2017 р. зменшилася на 243 об'єкта, що складає 5% порівняно з 2016 р. і налічує 4785 об'єктів. Така сама негативна тенденція спостерігається й у 2018 р., кількість підприємств ресторанного господарства зменшилася ще на 41 об'єкт та становить 4744 підприємства, це 99% від 2017 р. Для кращого розуміння даної, динаміки зобразимо на Рис. 1 кількісну змінну підприємств ресторанного господарства в Україні від 2016 р. і до 2018 р. включно.

Висновки. Розвиток ресторанного господарства є суттєвим чинником формування потенціалу туристичної сфери. Ресторанний бізнес має свої регіональні особливості. За результатами проведеного дослідження з використанням методів рангів, відокремлено три групи регіонів, для кожної з яких у подальшому необхідно розробляти стратегії розвитку, продуктивного та результативного використання потенціалу. Наведено основні проблеми, що перешкоджають успішному функціонуванню ресторанного бізнесу. Розроблено рекомендації щодо пріоритетних напрямків розвитку ресторанної справи в різних регіонах України.

Література

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: <http://niss.gov.ua>

3. П'яницька Г. Т. Ринок ресторанного господарства України: сучасний стан і перспективи розвитку. *Економіст*: наук. журнал. 2004. № 4. С. 57-61.

НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Соколова Ю.С., група ПУ-18гзм, Овчаренко Є.І., д.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Можливості конструктивного використання державних стратегій багато в чому визначаються станом держави як суб'єкта управління, його ресурсною базою, динамікою зовнішнього середовища, станом кадрів в державному менеджменті, розвитком комунікацій влади і суспільства. Рівень і характер управлінських технологій показує реальну можливість держави свідомо регулювати і навіть конструювати громадські стосунки відповідно до інтересів суспільства. Використовувані державою механізми формування урядових стратегій є найрухливішою ланкою цього процесу, що чутливо реагує на будь-які зовнішні і внутрішні трансформації і примушує владу гнучко перебудовуватися, удосконалювати прийоми і засоби політичного проектування. Є вагомі підстави стверджувати і те, що механізми і технології формування державної політики чинять безпосередній вплив на сутнісні характеристики держави, форми його взаємодії з іншими громадськими структурами.

Метою цього дослідження можна вважати виявлення сучасних особливостей формування державної політики і обґрунтування перспективних способів і технологій формування урядових стратегій, здатних забезпечити прогресивний розвиток країни в умовах інституціональної трансформації держави, реформування апарату управління і ускладнення зовнішньоекономічного і політичного середовища ухвалення державних рішень.

Основні результати. Визначити належний характер і динаміку механізмів розробки державних стратегій можливо тільки на підставі синтезу теоретичних і прикладних підходів, шляхом селекції різних (міждисциплінарних) концептуальних моделей, що перевіряються практичним досвідом державного управління, перспективними практиками формування і реалізації цілей. Синтез прескриптивних і дескриптивних підходів є провідною аналітичною призмою дослідження процесу формування державної політики. У свою чергу, прикладний вимір теоретичних схем ухвалення рішень стає засадничим критерієм пошуку оптимальних механізмів розвитку держави і її стратегій.

Вирішальною передумовою посилення управлінської активності держави залишається примат його організаційно-нормативної структури, в нових умовах що припускає особливий тип взаємин влади з контрагентами, що зумовлює оптимізацію методів ухвалення рішень і підвищення результативності державних стратегій.

Неодмінним наслідком пріоритету нормативно-організаційних підходів при формуванні державної політики є раціоналізація механізмів ухвалення рішень. В протилежність їм феноменологічні підходи знижують організуючу і цілеспрямовану дію держави на громадські процеси, у ряді випадків провокуючи волюнтаризм і непрогнозованість дій органів влади. Сучасні потреби системи державного управління, відтворення держави як штучно створеної громадської структури диктують наполегливу потребу в посиленні нормативних начал, що створюють остов ефективної управлінської діяльності.

У рамках цілепокладання нормативно-організаційні, раціонально побудовані регулятори припускають розширення практики кількісного формулювання завдань, підвищення питомої ваги розрахункових показників державної політики, застосування різноманітних аналітичних і математичних інструментів ухвалення рішень. Підвищення рівня детальної операціоналізації діяльності управлінських структур, оцифрування даних по-своєму попереджають підміну

національних інтересів груповими цілями, перешкоджають агресивним впливам партикулярних стратегій.

Сукупний ефект застосування нормативно-організаційних підходів дає можливість говорити про провідну роль ціле-раціонального підходу до дослідження процесу формування державної політики і вибудовування його базових параметрів в практичній сфері. Цей підхід акцентує роль сучасних аналітичних інструментів форматування і прогнозування рішень і попередження ризиків, обумовлює підвищення якості експертизи, припускає навчання ОНР перспективним методам сучасного корпоративного менеджменту.

Ціле-раціональний підхід до формування державної політики припускає розгляд її політичних механізмів в якості складової частини єдиного управлінського процесу, на який поширюються вимоги посилення нормативних параметрів, відповідальності ОНР за рішення, що приймаються, тощо. Поеднання політичних і адміністративних способів цілепокладання можна розглядати в якості умови формування гнучкого управлінського механізму, позбавленого технократичних і вольових крайнощів. Раціональне позиціонування політичних механізмів ухвалення рішень дає можливість закріпити їх місце в справі формування державних стратегій, встановити належні форми контролю громадськості за діями влади, визначити передумови підвищення компетентності політичного керівництва.

Ціле-раціональна характеристика формування державних рішень дає можливість виділити і чітко позиціонувати особливу роль ціннісних орієнтирів в ухваленні рішень, показати місце громадських традицій, цивілізаційних особливостей соціуму при розробці державних стратегій. Ціннісне, таке, що містить орієнтири різного рівня обґрунтування державних рішень є ключовим чинником в процесі формування державних політики. Окрім своїх ціле-орієнтувальницьких функцій цінності виконують завдання по забезпеченню цілісності суспільства, інтеграції дій керівників та керованих.

Органічною формою здійснення ціннісного впливу на цілі і інші параметри державної політики виступають ідеологічні конструкції. Незважаючи на деяке зниження своєї світоглядної функції, ідеологія зберігає свої орієнтаційні і мобілізуючі функції. Збереження ідеології в структурі ухвалення державних рішень припускає посилення предметного характеру ціннісної орієнтації, форматування прикладних завдань. Констатуючи цільову орієнтацію ціннісно-ідеологічних компонентів, аналіз і конструювання їх змісту можна розглядати як складову частину ціле-раціонального підходу.

Висновки. Ціле-раціональний підхід до формування державної політики робить особливий акцент на підтримці розумного формату ділових комунікацій держави з її основними контрагентами, що беруть участь в розробці державної політики і ухваленні рішень. Окрім традиційно високого значення зв'язків з суспільством, особливе місце в цьому процесі належить експертним структурам і ресурсно-забезпеченим групам, зокрема великому бізнесу. Раціоналізація відношення держави з корпоративним сектором бізнесу нині припускає відмову від моделей "залежної співпраці", бюрократичного свавілля і неухильного розвитку форм державно-приватного партнерства. Посилення ролі цієї форми взаємовигідного альянсу припускає оперативне рішення важливих господарських проблем, а також стимулює підвищення соціальної відповідальності бізнесу. У свою чергу, і держава за рахунок розвитку такої співпраці отримує можливість притягати сили і ресурси потужних груп вітчизняного капіталу, чия політика не лише дає можливість об'єднання зусиль на перспективних для суспільства напрямках діяльності, але і дозволяє ефективно просувати національні інтереси країни на зовнішньополітичних і регіональних майданчиках.

ТОРГОВЕЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА КИТАЮ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Кріль О. В, РТВ1-В16 групи, Боднарчук Т. Л., к.е.н., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Міжнародна торгівля виступає рушійною силою щодо розвитку малого та середнього бізнесу в Україні та світі, сприяючи підвищенню його конкурентоспроможності, інтенсифікації виробництва, розширенню ринків збуту, інноваційному розвитку підприємницького середовища. Товари, які не вигідно виробляти в межах однієї країни, успішно імпортуються з іншої, а залишки вітчизняного виробництва реалізуються на зовнішніх ринках. На сьогодні, за рівнем та інтенсивністю розвитку економіка Китайської Народної Республіки є другою після США. Велика кількість населення, а відповідно дешева робоча сила, сприяють виробленню значних обсягів товару, який успішно експортується за кордон. Складні та суперечливі відносини України з країнами-сусідами вимагають пошуку нових партнерів щодо успішної реалізації стратегії розширення торговельних взаємозв'язків, яким може виявитися Китай.

Торговельно-економічна співпраця між Україною та КНР регулюється Угодою між Урядом України та Урядом Китайської Народної Республіки про торговельно-економічне співробітництво, яка була укладена в 1992 році. Згідно з нею встановлено режим найбільшого сприяння щодо стягнення мита на експортні та імпорتنі товари обох країн, податків та інших внутрішніх зборів [1].

Сучасний стан торговельного співробітництва між Україною та Китаєм характеризується нестабільністю динаміки основних зовнішньоторговельних показників (табл. 1).

Табл.1. Динаміка зовнішньої торгівлі України та Китаю за 2013-2017 роки, тис. дол.

Рік	Експорт	Імпорт	Сальдо	ЗТО
2013	2726677,3	7900753,9	-5174076,6	10627431.2
2014	2674125,8	5410952,7	-2736826,8	8085078.5
2015	2399078,9	3770991,1	-1371912,2	6170070
2016	1832518,9	4687697,2	-2855178,2	6520216.1
2017	2039327,6	5648673,9	-3609346,3	7688001.5

*Складено автором на основі джерела: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Дані таблиці свідчать, що протягом досліджуваного періоду спостерігається негативне сальдо торговельного балансу. Зокрема, у 2013 році імпорт перевищував експорт майже у 3 рази. Протягом 2014-2015 років негативне сальдо суттєво скоротилося – фактично на 50%. Починаючи з 2016 року перевищення імпорту над експортом знову почало зростати. На кінець 2017 року імпорт перевищував експорт у 2,8 разів. Цікаво, що згідно з даними Державної служби статистики України, протягом січня-вересня 2018 року було вивезено товарів на суму 1 443 890,7 тис. дол. США, а ввезено на 5 229 429,7 тис. дол. Це свідчить про те, що за 9 місяців 2018 року імпорт перевищував експорт майже в 4 рази. Аналізуючи сучасний стан торговельного співробітництва України та КНР, можна зробити висновок, що вітчизняний ринок є високозалежним від китайського імпорту.

У товарній структурі імпорту з Китаю до України лідируючі позиції займають такі товари, як: риба і ракоподібні, продукти з м'яса та риби, продукти переробки овочів, залишки і відходи харчової промисловості, продукти неорганічної хімії, органічні та хімічні сполуки, фармацевтична продукція, екстракти дубильні, ефірні олії, різноманітна хімічна продукція, пластмаси та полімерні матеріали, каучук та гума, вироби з шкіри, папір та картон, нитки синтетичні або штучні, одяг та додаткові речі до одягу, взуття, чорні метали, електричні машини, іграшки. Як видно, серед імпортованої продукції домінує сировина та напівфабрикати, необхідні для вітчизняної промисловості.

Серед товарів, які Україна експортує до КНР згідно з даними 2018 року, переважають: руди, шлаки і зола, зернові культури, жири та олії рослинного, або тваринного походження, деревина і вироби з деревини, залишки і відходи харчової промисловості, продукція борошномельно-круп'яної промисловості, молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед. Як бачимо, вітчизняний експорт до Китаю відмітний екстенсивним характером: переважає аграрна сировина та сільськогосподарська продукція.

Україна приділяє особливе значення двосторонньому торговельно-економічному та інвестиційному співробітництву з КНР. Уряди країн домовились вжити відповідних заходів з метою відновлення двосторонніх обсягів торгівлі товарами та послугами. У рамках засідання Українсько-китайської Підкомісії, що відбулося 25 серпня 2016 року, відпрацьовані конкретні кроки, які сприятимуть збільшенню товарообігу між зазначеними державами, а саме: відновлення підготовки переліків експортно-імпортних товарів; підтримка підприємств в участі у виставках та ярмарках; взаємодія транскордонних електронних бізнес-платформ; поліпшення регуляторно-правового середовища для торгівлі між двома країнами, а також створення умов для спрощення процедур торгівлі; створення спільних підприємств в промисловій сфері на базі існуючих виробництв [2].

Спостерігаючи тенденцію останніх років, бачимо що торговельне співробітництво між Україною та КНР має значні подальші перспективи розвитку. Така співпраця забезпечить конкурентні переваги для обох країн. Саме тому необхідно вживати ефективних заходів, щодо нарощування взаємного товарообороту та розширення напрямів економічного співробітництва.

Література

1. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм // Офіційний сайт Посольства України в КНР та Монголії – Режим доступу: https://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade_
2. Микольська Н. Торгово-економічне співробітництво з Китаєм – один з пріоритетів для України сьогодні // Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=afa2e521-ee22-45c6-8802-da0e91224632&title=NataliiaMikolska-TorgovoekonomichneSpivrobitnistvoZKitamOdinZPrioritetivDliaUkraini> Sogodni?qnhmyuoccvqldgt?pegmflkldezydqes.

КОРЕКЦІЯ СКЛАДУ ЕЛЕМЕНТІВ РЕЖИМУ РЕГУЛЮВАННЯ У ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД ПРОБЛЕМИ У ІНТЕРНЕТ-СПІЛЬНОТІ

Антощак О. Д., гр. МОА-18дм

Науковий керівник: Кривуля П. В., доц. кафедри менеджменту, к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. Одним з сучасних напрямів менеджменту стає ком'юніті-менеджмент. Ком'юніті-менеджер керує інтернет-спільнотами. У ком'юніті-менеджерів, як і у будь-яких інших менеджерів, є свій стиль управління та у конкретному ком'юніті-менеджменті реалізовано певний режим регулювання об'єктом управління. Кожна спільнота вимагає свого унікального режиму регулювання, який має бути заснованим на врахуванні різних соціальних аспектів учасників спільноти, різноманіття діючих акторів спільноти, єдиних рис, що з'єднують акторів спільноти, але й розбіжностей у поглядах та поведінці цих акторів. Оскільки члени інтернет-спільнотами не є субординаційно підлеглими ком'юніті-менеджеру акторами, то він не має управлінських повноважень щодо самого комунікаційного процесу, а тому специфічною рисою ком'юніті-менеджменту є те, що мова має йти про стиль та режим регулювання, а не про стиль та режим управління.

Режим регулювання складається з множини неоднорідних елементів, сполучення яких забезпечує йому унікальність та ефективність. Але інколи елементи стилю управління провокують проблеми. Коли виявляється проблема, яка спровокована невірно підібраним елементом стилю управління, його потрібно замінити. Аргументований вибір нового режиму має базуватися на ґрунтовному аналізі, але об'єкт аналізу не є звичним: це перехідний об'єкт дослідження між класом об'єктів управління, якими займається менеджмент, та спільнотами, які вивчає соціологія.

Мета дослідження. Оскільки за теперішніх умов набуття важливості функціонування інтернет-спільнот починає складатися один з нових напрямів менеджменту – ком'юніті-менеджмент, – то слід розглядати які відмінності набуває процес вибору режиму регулювання у роботі ком'юніті-менеджера, який керує інтернет-спільнотами (але керує без існування субординаційної ієрархічної залежності акторів цієї спільноти один від одного).

Тези дослідження. Режим регулювання комунікації у великій за кількістю спільноті не може бути обраним у відповідності для кожного учасника спільноти, а тому найчастіше за усе провокує виникнення різноманітних проблемних ситуацій у спільноті. Для того, щоб проаналізувати спровоковану режимом регулювання проблемну ситуацію, та розібратися у тому, як вирішити її, може допомогти аналіз, які базується на рекомендаціях тієї чи іншої методології менеджменту, – науки, яка займається питаннями вибору режимів управління, стилів управління, тощо. Один з можливих варіантів такого аналізу показує наведена на рис. 1 схема, яку побудовано за допомогою процесної методології.

Керування спільнотами вимагає готовності до змін елементів режиму регулювання та гнучкості в цілому, оскільки не дивлячись на те, що у будь-якій спільноті формується певне ядро з учасників, які будуть лояльні та будуть підтримувати будь-які методи керування. Але не дивлячись на існування лояльного ядра з учасників, спільноти динамічні й мінливі. Вплив невірно підібраних елементів режиму регулювання може привести до руйнування спільноти, так як вона утримується і регулюється саме ком'юніті менеджером.

Ком'юніті-менеджер виконує роль лідера спільноти, який її веде та керує її життєдіяльністю. Для підвищення ефективності керування та контролю над спільнотою необхідно формувати індивідуальний стиль керування. Формування режиму регулювання та власного власної манери поведінки ком'юніті-менеджера не є тривіальною задачею, яку вже слід вважати вирішеною. Необхідність вибору нового елемента стилю керування може як диктуватися поточною ситуацією у спільноті, коли поточні засоби не приносять позитивного результату, або навіть провокують конфронтацію. У інший спосіб лідер сам приймає рішення вдосконалити підхід до своєї роботи з метою уникнути настання неприємних ситуацій. На поведінку лідера, як і на його режим регулювання поведінки учасників спільноти, реакція часто буває моментальна, у зв'язку з чим необхідно мати можливість швидко замінити елемент режим регулювання, який провокує небажані ситуації. Елементом, який може шкодити спільноті, може мати різну природу: зайва брутальність, специфічний погляд на аналіз поведінки порушників, схильність до прискороного прийняття рішень без обговорення у спільноті та порад з боку її учасників, тощо. Поточне спостереження за тим, як спільнота реагує на чинники конфліктних ситуацій, може надати змогу запобігати потенційні неприємні ситуації.

Результати та висновки. Спровокована невірно підібраними елементами стилю управління проблема може мати різноманітні наслідки у спільноті та сформувані потребу у корегуванні. Для вирішення проблеми необхідно проаналізувати її, проаналізувати режим регулювання та виявити проблемні елементи. Це має надати змогу розібратися у проблемній ситуації та зробити необхідні корегування.

Завдяки використанню процесного підходу було розроблено адаптовану схему реагування на негативні зміни у інтернет-спільноті та вибору нових елементів режиму регулювання (рис. 1). Даний засіб ґрунтується на тому, що поточний стиль керування замість бажаного позитивного результату або призводить до того, що в спільноті починаються негаразди та конфронтація, або розвиток сповільнюється через зниження ефективності поточних стимулюючих елементів режиму регулювання.

Дана структурна схема – один з можливих варіантів упорядкування дій щодо аналізу проблемної ситуації у інтернет-спільноті. Її слід застосовувати тоді, коли проблема у спільноті

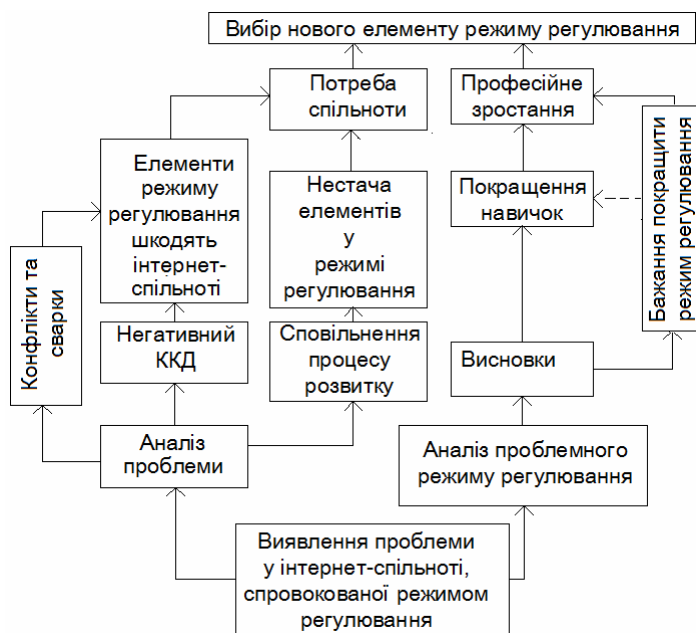

Рис. 1. Головні складові процесу вибору складу елементів режиму регулювання комунікацій у інтернет-спільноті

спільноти, явна чи скрита, часто і є стимулом для роботи над стилем керування, – учасники спільноти можуть і не демонструвати відкрито своє невдоволення ситуацією, але прихована проблема не перестає бути проблемою.

Дана схема була вироблена завдяки досвіду керування декількома невеликими інтернет-спільнотами на платформі Аміно. Аміно – соціальна мережа, у якій спільноти формуються навколо тематичного контенту або фандомів. Кожна спільнота має свої особливості, без урахування яких формувати стиль управління є дуже безглуздою ідеєю, яка може спричинити проблеми з розвитком спільноти. Для керування спільнотами на платформі Аміно дана схема може бути актуальною, так як дії, режим регулювання спільнотою та стиль поведінки лідера, що веде за собою спільноту, зумовлює її успіх.

ПРОБЛЕМАТИКА ІДЕНТИФІКАЦІЇ КОНТЕКСТІВ ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ ТЕРМІНУ "ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ"

Бородавка Н. Г., гр. ЕК-151

Науковий керівник: Кривуля П. В., доц. кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. Теорію індивідуального людського капіталу створили Теодор Шульц (Нобелівська премія по економіці 1979 року) та Гері Беккер (Нобелівська премія по економіці

спровокована якимось з елементів режиму регулювання, який встановлює ком'юніті-менеджер. Використання поточного режиму регулювання регулярно досить швидко впливає на спільноту, тому можливо відстежити зміни та прийняти рішення щодо змін у режимі регулювання, щоб запобігти рецидивів та погіршення.

Пунктирними лініями на схемі виділено непрямий зв'язок між елементами. Для професійного зростання в справі керування спільнотами не обов'язкова наявність у спільноті потреби в підвищенні професіоналізму керуючого. Удосконалення навичок може відбуватися як при наявності бажання цього, так і без нього. Висновки, що зроблено у аналізі чинного режиму регулювання, не завжди можуть стимулювати до необхідності зайнятися покращенням своїх навичок у керуванні спільнотою. Однак потреба

1992 року). Внесок у розвиток теорії людського капіталу у США також внесли Е. Денісон, Р. Солоу, Дж. Кендрик, С. Фабрикант, І. Фишер, Р. Лукас та інші економісти, соціологи, психологи й історики. У РФ внесок у розвиток і популяризацію теорії людського капіталу внесли А. Подберезкін, В. Клаптиків, А. І. Юрій Л. Г. Сімкіна, Р. І. Капелюшников та ін.

За Гєрі Беккером людський капітал – це "сукупність природжених здібностей і отриманих знань, навичок і мотивацій, ефективне використання яких сприяє збільшенню доходу і інших благ" [1]. Таке визначення не можна визнати досить чітким і орієнтуючим, оскільки задана занадто загальна родова категорія (здібності людей) і при цьому загальноекономічна видова відмінність (отримання здатності придбати блага). Але мабуть таке широке визначення відзеркалює сучасний стан множинності інтерпретацій нової і затребуваної категорії "людський капітал". Сьогодні існує множина визначень цієї категорії, і на наш погляд це обумовлено тим, що доки ще вони всі затребувані як поняття, але не розпозначені як терміни. Не слід апіорі стверджувати, що люди по різному розуміють вживане позначення, обов'язково невірно його розуміють і дають неправильні визначення. В даному випадку, коли категорія тільки виникла, можна стверджувати, що майже усі визначення, які вона отримує, – якщо вони не є визначеннями інших термінів, звичайно, – є мабуть затребуваними, але, швидше за все, ще не дістали власних назв. Але з огляду на те, що вони йдуть у рамках одного загального нового кластера значень, то з цієї причини і позначені доки ще однаково.

Мета дослідження полягає у висуненні і обґрунтуванні гіпотези про необхідність ідентифікації контекстів використання і інтерпретації застосування терміну "людський капітал" як такої, що має різні імперативні сенси в різних умовах використання: у роботі із зовнішніми і внутрішніми акторами підприємства, у роботі по координації виконання обов'язків і при власне виконанні цих обов'язків.

Тези дослідження. Людський капітал, якщо його сприймати саме як капітал, тобто як термін-дериват від терміну "капітал", то цей термін має позначати деякий окремий вид стосунків власності, а сам людський капітал відповідно має мати власника, що капіталізує інші ресурси в цей вид капіталу. Якщо використовуватимемо визначення Г. Беккера, що людський капітал – це сукупність природжених здібностей і отриманих знань, навичок і мотивацій, ефективне використання яких сприяє збільшенню доходу і інших благ, то не стає можливим відрізнити власника людського капіталу і просто ремісника, найнятого робітника, взагалі усіх працюючих акторів, що існували і раніше; і не представляється можливим відрізнити персонал підприємств і деякого нового за змістом власника. Працівники підприємств, які працювали як персонал підприємств задовго до затребуваності цього нового поняття (але при явній затребуваності інших видів категорії "капітал"), працювали і отримували дохід якраз використовуючи ті самі згадані природжені здібності і отримані знання, але при цьому ніякий "людський капітал" для їх позначення не був потрібним. Для появи цього терміну повинні були статися якісь своєрідні зміни. Ці зміни полягають, швидше за все, в тому, що помінялися виробничі стосунки у зв'язку з переходом до нового інформаційного суспільства, а відповідно наявні навички вже не будуть вбудовані в систему ієрархічних інститутів, що функціонують у межах підприємства, а вступатимуть у відносини, що регульовані новими інститутами, подібними тим, що діють на ринку. Тобто припускаємо, що потреба в категорії "людський капітал" визначена тим, що в структуру ієрархічних інститутів влітається деяка частина ринкових інститутів, а актори усередині підприємства у більшій кількості ситуацій діятимуть так, як діють актори на ринку. Якщо актори підприємства вступатимуть у відносини подібні до ринкових, і відповідно кожен почне свої здібності і знання "продавати" у рамках дії експліцитних стосунків, а не імпліцитних, – це буде в деякій мірі аналогічно дії механізму інтрапренерства. Але з одного боку,

інтрапренерство було актуалізовано саме в той же час, коли актуалізована і категорія людського капіталу, а з іншого боку, сфера застосування стосунків, що відповідають використанню людського капіталу, ще ширше, ніж сфера застосування інтрапренерства. Про подібне явище симбіозу ринкових і ієрархічних інститутів у рамках межі фірми сказано в [2]. Але при цьому стосунки, що відповідають використанню так званого людського капіталу, напевно проявлятимуться і на ринку праці, тобто поза ієрархії підприємства. Чи буде це означати і зворотний процес поширення ієрархічних інститутів у середовище, де звично використовують ринкові інститути, поки що не є остаточно зрозумілим.

Виникає необхідність надання декількох інтерпретацій категорії "людський капітал". З одного боку, людина набуває якісь певні здібності, і ці здібності використовує підприємство – вони є джерелами деякого креативного потенціалу підприємства, необхідного в умовах інформаційної економіки. З іншого боку, людина продає використання цих здібностей, вступаючи у відносини з іншими суб'єктами ринку, – самі ці здібності не переносять усю вартість в одному обороті, а тому аналогічні використанню устаткування, а не витраті ресурсів. Тобто поняття "людський капітал" наближається за значенням в одній зі своїх інтерпретацій до значення терміну "потенціал", а в іншій зі своїх інтерпретацій – до значення терміну "власність". Крім того, стосунки з внутрішніми і зовнішніми суб'єктами підприємства також вимагають різної інтерпретації терміну "капітал", оскільки в одному випадку людський капітал не перестає бути звичайним чинником виробництва, ресурсом, а в іншому випадку перетворюється на різновид відносницького капіталу, тобто з одного боку людський капітал наближається до змісту основного капіталу, а з іншого боку – до змісту фінансового капіталу. Такі різні зміщення сенсу припускають різні контексти використання категорії "людський капітал".

Результати та висновки. Виходячи зі всього вище сказаного, можемо констатувати, що у рамках загальної категорії "людський капітал" існують деякі його різновиди, яким зараз можемо дати лише умовні позначення. У одному випадку пару підвидів капіталу умовно іменуватимемо основним людським капіталом та фінансовим людським капіталом, залежно від того чи визначено контекст як виробничий, чи як відносницький. У іншому випадку доречнішим здається виділення іншої пари підвидів капіталу, які можна було б умовно іменувати ЛК-потенціалом і ЛК-власністю, оскільки в деяких помітно різних контекстах використання категорії "людський капітал" вона зближується за значенням до різних родових категорій, то виступаючи більшою мірою представником категорії "потенціал", а то виступаючи більшою мірою як "власність". Гіпотеза про необхідність ідентифікації умов в яких людський капітал набуває різних значень обґрунтована вже цим, оскільки показані чотири варіанти інтерпретацій загальної категорії, потреба виділення яких осмислена у зв'язку з різними контекстами її застосування.

Література

1. Ходжаниязов Э. С. Роль человеческого капитала в экономическом росте развивающихся стран // Молодой ученый. — 2016. — №12.4. — С. 62-64. — URL <https://moluch.ru/archive/116/32226/> (дата обращения: 25.11.2018).
2. Коренев Э. Н. Финансовая и административная культуры предприятия как отражение контрактационных и иерархических институтов общества / Э. Н. Коренев, П. В. Кривуля // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. — 2008. — № 4 (122). — С. 100-107.

АКТУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧАСТИНА СКЛАДНОЇ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ЗАВДАНЬ ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

Федосімова Л. Б., ст. гр. ЕК-17дм

Науковий керівник: Кривуля П. В., к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. В сучасних умовах підприємства по новому займаються питанням собівартості продукції. Існує два напрямки оптимізації собівартості: зниження собівартості - зменшується ціна, збільшується обсяг продажів, відповідно збільшується прибуток. Для цього напрямку характерно підвищення продуктивності праці, автоматизація та механізація виробництва, дотримання режиму економії і т.д.; підвищення собівартості – для виготовлення більш якісного продукту, підвищуючи тим самим конкурентоспроможність. Цей напрямок є актуальним для регіонів, що швидко розвиваються з великим достатком товарів, послуг. Актуальність теми полягає в тому, що зниження собівартості продукції є важливим фактором розвитку економіки підприємства, так як вона відображає ефективність використання ресурсів, впровадження інновацій, вдосконалення організації праці, виробництва, управління, тощо.

Мета дослідження. Дане дослідження полягає в аналізі актуальних завдань поєднання різних напрямків покращення собівартості.

Тези дослідження. У загальному вигляді зниження собівартості продукції включає в себе систему заходів, що забезпечують економію деякого виду ресурсів, – матеріальних, трудових, часових. Тому в конкретних ситуаціях рішення задачі зниження собівартості продукції першої стає завдання виявлення пріоритетної уваги на той чи інший вид ресурсів: для матеріаломісткого виробництва це найчастіше матеріальні ресурси, оскільки це виробництва з високою часткою витрат на сировину і основні матеріали; для трудомісткого це трудові, тому як це виробництва з високою часткою витрат на робочу силу в витратах виробництва; час же – це стратегічний ресурс, для всіх видів виробництва. Така постановка проблемного питання примушує робити акцент у аналізі на структуру собівартості продукції. Але пропорційність використовуваних ресурсів задається технологією та заданими параметрами якості продукції, а тому рішення задачі зниження собівартості продукції стикається з проблематикою зміни технології та/або проблематикою забезпечення достатнього рівня якості продукції при використанні ресурсів з меншою загальною вартістю. Така постановка проблемного питання примушує робити акцент у аналізі резервів зниження собівартості продукції на зв'язок собівартості продукції та якості продукції. Однак зменшення використання одного з видів ресурсу в конкретних ситуаціях рішення задачі зниження собівартості продукції може спричинити збільшення використання іншого виду ресурсу, іноді з більшою вартістю, що вимагає постановки завдання виявлення комплексного зв'язку в використанні ресурсів для визначення напрямків пошуку виробництва продукції з меншою загальною вартістю. Така постановка проблемного питання примушує робити акцент у аналізі резервів зниження собівартості продукції на функціонально-вартісних параметрах продукції та маркетингових чи ризикових чинниках вирішення питання. Причому наведені акценти – це лише приклади формулювань проблемних питань, а вся система зв'язків є набагато складнішою: це й питання забезпечення інновацій та ефективності інвестицій, питання раціоналізації структури номенклатури, питання екології та захисту довкілля, питання зв'язків якості кадрів та можливості варіювати технології і матеріали, питання спроможності координувати роботу щодо зниження собівартості, репутаційні питання, тощо. Також слід враховувати, що витрати та собівартість є окремими економічними категоріями від видатків та затрат (та усіх чотирьох друг від друга), неврахування чого не тільки іноді спричиняє неоправдане спрощення відбиття

цього аспекту господарчих об'єктів моделювання, а й спотворює комплекс економічних критеріїв управління підприємствами (що показано у [2]).

Зазвичай особливу увагу приділяють питанню зменшення вартості матеріалів завдяки збільшенню вартості капіталу. Так, зокрема на зниження собівартості, у всіх сферах діяльності, впливає вибір технології виробництва. Завдяки автоматизації, впровадження нової техніки, створення і вдосконалення нової технології, вдосконаленню матеріалів, можна досягти стійкого балансу якості і ціни при найменшій собівартості. Економія ресурсів по всій сукупності заходів забезпечує зростання прибутку підприємства, його ефективності, але для виявлення раціональних шляхів зниження собівартості слід виявити причинно-наслідкові зв'язки у всьому комплексі завдань економіки підприємства, динаміку зміни і впливу кожного виду витрат як одного з кореляційно пов'язаних параметрів системи показників управління підприємством.

Собівартість продукції знаходиться у взаємозв'язку з показниками ефективності виробництва. Вона свідчить про значущість вартості продукції і залежить від зміни умов виробництва і реалізації продукції. Істотний вплив на рівень витрат роблять техніко-економічні фактори виробництва. Цей вплив проявляється в залежності від змін у техніці, технології, організації виробництва, в структурі і якості продукції і від величини витрат на її виробництво. Аналіз витрат, як правило, проводиться систематично протягом року з метою виявлення внутрішньовиробничих резервів їх зниження. При проведенні аналізу зниження собівартості продукції, виявляються витрати мають найбільшу питому вагу в обсязі виробництва підприємства. Але в результаті не завжди в витратах, які мають найбільшу питому вагу в собівартості, виявляються які-небудь резерви. Тому потрібно аналізувати і інші позиції калькуляції які можуть дати економію без капітальних вкладень і найбільш правильним рішенням, є використання їх, навіть якщо економія невелика.

Результати та висновки. Традиційними завданнями аналізу резервів зниження собівартості продукції вважають такі [1]: перевірку обґрунтованості плану по собівартості, прогресивність норм витрат; оцінку виконання плану і вивчення причин відхилень від нього, динамічних змін; виявлення резервів зниження собівартості. Але такі задачі неможна розглядати як механічної декомпозиції всього комплексу завдань економіки підприємств. Прогресивні норми витрат мають відповідати зміні умов використання; оцінювання виконання плану має ставити завдання дослідження причин відхилення від нього; за сучасних умов, при наявності сучасних методів і технологій, необхідно здійснювати моніторинг, контроль і оцінку діяльності підприємства як єдиного організму. Головною ж метою аналізу є виявлення резервів зниження собівартості як комплексної системи, у якій встановлено причинно-наслідкові зв'язки, що характерні саме конкретному підприємству у зв'язку з його галузевою належністю, стратегічним спрямуванням, географічним розташуванням, специфічністю забезпечення кадрами, належності до певних ФПН та таким іншим. Резерви зниження собівартості продукції мають свої джерела формування, на них впливає цілий ряд факторів, деякі резерви не можуть бути використані без додаткових витрат, тому необхідно розглядати зазначені особливості і провести відповідну класифікацію. З цього можна дійти висновку про необхідність складання комплексних систем завдань та використовувати системи показників, які задовольняють вимогам комплексності критеріїв економічного управління підприємствами; неможна розглядати окремі питання господарювання як достатні для аналізу частини, що відділені від цілого господарчого об'єкт управління.

Література

1. Баканов М.И., Шеремет А.Д. Теория экономического анализа: Учебник. - 4-е изд., доп. и перераб. – М: Финансы и статистика, 2001. – 416 с

2. Кривуля П. В. Недостатки терминологии как препятствие становлению концепции управления расходами самостоятельно от управления затратами / Кривуля П. В. // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 17 (II) — Луганськ: ЧУ ім. В. Даля, 2007. — С. 151-178.

INCREASING THE ATTRACTIVENESS OF UKRAINIAN SEAPORTS FOR CHINESE COOPERATION

D.A. Mindel, the 3rd course 3rd group

D.M. Reshetkov, Candidate of Technical Sciences, Professor

Odessa National Maritime University

If you look closely at the map, you will see that Ukraine has one of the most favorable locations for maritime business according to lots of factors, including a possibility of being a key transit country connecting Europe and Asia. When the Soviet Union fell, each post-Soviet state was suddenly left to rebuild its entire economy virtually from the ground up. "Bridge between civilizations", "country-hub" are one of many names international experts called us at the beginning of the 2000s. Such a weighty international potential should have resulted in double-digit indicators of economic growth, an increase in budget revenues and the population. Unfortunately, since that time nothing had changed and nothing met the experts' expectations. So it's fair to say, that without real action maritime business may be doomed to failure.

In my opinion, Ukraine should be stimulated to grow in transport field, especially maritime. As I said, we are a country-hub and China's New Silk Road is a good option to fit its title. Therefore, our goal is to form a kind of plan for the development of economic growth in the field of maritime business in the country, so we could attract Chinese investments into the Ukrainian economy, to facilitate the implementation of public-private partnership projects and create conditions for the development of Ukrainian business.

How does Ukraine look for its place in the chain of the "New Silk Road" today? It simply doesn't and it's a shame. Implementation of infrastructure projects of Silk Road would be incomplete without Ukraine. Thus, Ukraine was one of the first in more than 60 countries that joined The Belt and Road in 2014. This was stated to Ukraine by the Ambassador of China Du Wei. But nowadays, Ukraine is gradually losing a transit potential and becomes uninteresting for system investors and international partners.

So it would be a lie to say, that building a business relationship with Ukraine is one of lots of goals of China's 'One Road, One Belt' initiative. To be fair, on many maps with the intended route of Silk Road there is no Ukraine at all. Why is that so? Well, the itinerary is quite labour intensive and on top of that, our country doesn't have much of required infrastructure. On the one hand, it's a dead end from this point and there's no opportunity to develop a strong economic relationship with such a manufacturing giant. But on the other hand, it isn't impossible to start looking perspective for The Silk Road.

OBOR is a game-changing plan to bring about the next stage of globalization. It is primarily a "build it and they will come" initiative. Rather than improving the host country's industrial or productive capacity, it expands and strengthens transportation and energy arteries, including ports, rails, communications, electricity, and pipelines.

Of course, building of The New Silk Road is no easy task. On the contrary, it is very difficult to build a well-functioning system for more than 60 countries. The ambition requires efficient and effective collaboration between countries. The New Silk Road project needs to overcome technical and regulatory challenges. Many borders need to be crossed. Customs clearance processes need to be

standardized – advanced information technology and digitization are the number one priority. This way, the New Silk Road will become a free-trade corridor as planned.

Calculations show that Ukraine can count on a fraction of the more than 260 million tons, which make up the volume of trade between China and the EU. However, there are a number of barriers. Firstly, Ukraine is not a member of the EU, unlike Bulgaria and Romania, which hinders passing the border. Ukraine also has an opaque and long-term mechanism of registration of custom cargo that despite the high cost of ship calls (without discounts of 25 - 35% higher than in Bulgaria and Romania) and the lack of quality roads for blend with the EU, making it less attractive compared to other EU countries.

That's why it's fair to say, that Ukraine has to develop a much faster registration mechanism, make it much more automated, without unnecessary bureaucracy, and take an example from the West.

According to experts, Ukraine has a chance to become an alternative for transportation of goods that are currently going through Constanta, as the level of development of railway infrastructure between Constance and Baltic countries is worse than Ukrainian one. It is also appropriate to consider using the Channel of the Black Sea - Danube in the construction of the route from Asia to Europe and back with participation of Ukraine.

Ukraine needs to understand what to contribute, such as what infrastructure and policies to launch, how to finance the initiative and what benefits to be expected from the investments. In my opinion, among other things, Ukraine should stop focusing only on agricultural products and change its agenda from an agrarian to an industrial one and at some point – to a post-industrial. The government has to control this process and allocate funds for the development of this kind of industry, which in the future will definitely have a positive impact on the country's export, maritime cargo transportation and will definitely change the country's economy for the better.

By participating in OBOR Ukraine will be able to tap in a new source of growth and need to balance spending with progress. If The New Silk Road starts working through Ukraine, its' private sector will leverage the potential and increase investments proportional with the improvements in infrastructure and processes. This is incredibly important because, as it was said in Updated Seaport Development Strategy, seaports of Ukraine are in need for private investments in their development of appropriate infrastructure for global demands and further business growth.

In addition, the construction of transport hubs, customs terminals, and industrial landfills along the entire route of cargo transportation promises Ukraine the receipt of multibillion direct investments.

Therefore, all the negative aspects concerning outdated infrastructure, customs and registration system can be successfully minimized within the framework of national governmental cooperation. And the aspects concerning directly the economics of the country - within the framework of international cooperation. If there will be a group of countries/organizations that can coordinate its transport and customs policy, the lack of a transportation of cargo will soon become history.

List of references

1. Euro-Asian transport corridors [electronic resource]. - Access mode: <http://flot2017.com/file/show/potentialEnemyFlot/30358>

МІСЦЕ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТУ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ У КАТЕГОРІАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Омельченко А. М., гр. ЕК-151

Науковий керівник: Кривуля П. В., к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. Вважається, що ефект диверсифікації це досить зрозуміла оцінка зменшення консолідованої оцінки ризику за певних умов, а тому цей ефект можна визначити певним чином. Через це виникає ілюзія, що ефектом диверсифікації може називати якийсь-то певний показник. Але вважаємо, що ефект диверсифікації не є показником, а економічною категорією, так само як наприклад рентабельність, яка є більш вузьким поняттям по відношенню до ефективності, але є узагальненим розумінням деякої множини способів визначення відносної ефективності та не є окремим показником. Тобто вважаємо, що ефект диверсифікації також є назвою для групи показників, що мають різні способи вирахування та різні значення для однієї і тієї ж ситуації, але відносяться до цієї певної категорії, яка узагальнює ці способи за однаковими ознаками. Обґрунтувати цю думку неважко, бо для однієї і тієї ж проблемної ситуації можна використовувати різні показники оцінювання рівня ризику, а потім до цих оцінок використовувати різні виміри змін у консолідованому рівні ризику. Такі різні способи оцінювання – це й є різні показники; а якщо є множина показників, то ефектом диверсифікації можна називати категорію цих показників, яка має місце по відношенню до інших категорій показників, що використовуються у спільних системах показників. Але ефект диверсифікації, хоча і має назву «ефекту» але не є підкатегорією категорії «ефективність», як у випадку з використаною для прикладу рентабельністю. Отже необхідно знайти місце категорії «ефект диверсифікації» в категоріальній системі показників (таке поняття розкрито у [3]) оцінювання господарської діяльності. Але оскільки вона не відноситься до ефективності, то необхідно брати категоріальну систему показників більшого розміру.

Мета дослідження полягає у висуненні та обґрунтуванні пропозиції щодо встановлення місця показників оцінки ефекту диверсифікації у категоріальній системі показників оцінювання результативності господарської діяльності.

Тези дослідження. У ході дослідження існуючих тлумачень категорії диверсифікації було виявлено, що сутність диверсифікації полягає у з'єднанні і взаємодії між собою різноманітних видів виробництва, сфер діяльності в процес функціонування підприємства як системи, але самі ці з'єднання та взаємодії можуть бути доволі різними за економічними та організаційними механізмами. Тобто оскільки сам об'єкт оцінювання, яким є процес диверсифікації, має багато тлумачень та форм здійснення, то і способи оцінювання будуть різними для різних випадків та й для одних і тих самих випадках, бо за умов існування різних способів для різних умов ці різні способи будуть використовуватися перехресно для інших умов так само як і для умовно «своїх» – доцільність такого використання не може бути безумовно заперечена, бо вона буде отримувати лише нечітку аргументацію за чи проти такого використання.

Окрім цього було з'ясовано склад множини показників оцінювання рівнів ризиків, які має знижувати процес диверсифікації. Множина таких показників має достатньо велику розбіжність за математичним змістом та областями використання у економічній сфері. До деяких з таких показників навіть зараз не існує розроблених та апробованих способів оцінювання ефекту диверсифікації. Це переконливо свідчить на користь правомірності гіпотези про існування різних способів оцінювання ефекту диверсифікації та об'єктивні причини розбіжності у способах оцінювання ефекту диверсифікації.

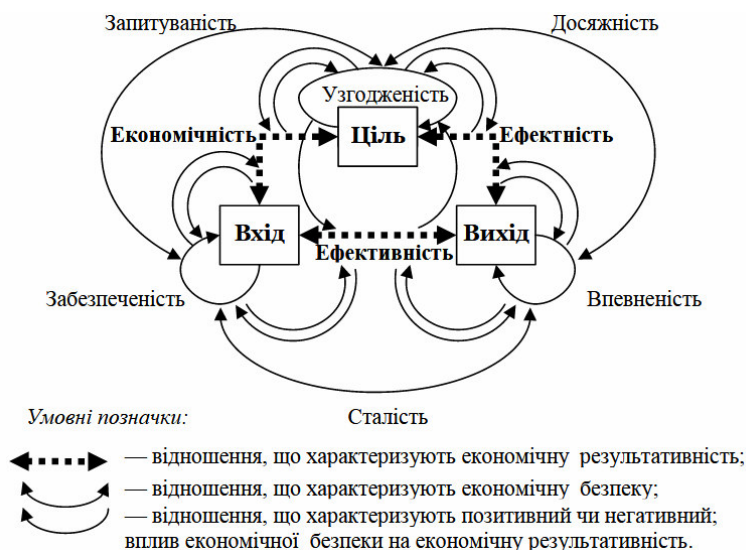

Рис. 1. Співвідношення груп показників економічної результативності та економічної безпеки [2]

модель, яку показано на рис. 1 [2]. Саме з такою категоріальною системою критеріальних оцінок було проведено експерименти щодо з'ясування місця показників оцінки ефекту диверсифікації у категоріальній системі показників оцінювання результативності господарської діяльності.

Результати та висновки. На основі матеріалів дослідження висунуто та обґрунтовано такі пропозиції. Ефект диверсифікації відноситься до підсистеми, яка отримала назву узгодженості у обраній моделі категоріальної системи показників (рис. 1). Такий результат ґрунтується на тих міркуваннях, що взаємозв'язок між різними видами діяльності диверсифікованої компанії дає змогу досягти більших результатів, ніж у разі автономного функціонування, а тому зумовлює виникнення синергетичного ефекту (який проявляється у різних сферах оцінювання: зростання конкурентних переваг, спільному та тому зваженому використанні резервів та фондів, стабільності за рахунок різноманіття інтелектуального капіталу, тощо). Такий ефект може виникати тільки, якщо між об'єктами поєднання є зв'язок між окремими цілями руху поєднаних підсистем, тобто має місце узгодженість цілей. Така теза вступає у дисонанс з розповсюдженими уявленнями про ефект диверсифікації, але є вірною навіть якщо ця узгодженість має проявитися у кореляції реакції на зовнішні збудження, яка дорівнює значенням, що є близькими до -1 (хоча такі значення кореляції є від'ємними, але перевага у створенні ефекту диверсифікації значеннями, що наближені до -1 , над значеннями, що наближені до 0 , говорить не про потребу у неузгодженості, а про потребу у специфічній узгодженості).

Література

1. Кривуля П. В. Нові засади оцінювання ефекту диверсифікації багатомісцевості та комбінованого виробництва / П. В. Кривуля, В. В. Дьоміна // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. — 2011. — № 11 (165). Ч. 2. — С. 287-293.
2. Кривуля П. В. Про відношення понять економічної безпеки та економічної результативності: аспекти оцінки якості операційних систем / П. В. Кривуля, М. В. Дорошко, І. С. Гостева // Культура народів Причорномор'я. — 2011. — № 202. — С. 47-51.

3. Кривуля П. В. Родовая категория видового разнообразия систем показателей / П. В. Кривуля // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. Зб. наук. праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Вип. 19 (II). – Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2008. – С. 52-81.

ВТРАТИ ЕКОНОМІКИ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Паничок М. Ю., студентка групи Ек16-д

Науковий керівник: Касаткіна М.В., ст. викладач

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Загальновідомо, що політична нестабільність, особливо та, яка набула форми військового конфлікту, вкрай негативно впливає на всі внутрішні процеси в країні або її регіонах, а надто на економіку, призводячи до величезних втрат. Не є виключенням і Луганська область, яка з 2014 року потерпає від наслідків збройного конфлікту, який завдав значних збитків економіці регіону. Саме ця обставина актуалізує тему дослідження. Відповідно, його метою є оцінка економічних втрат регіону внаслідок політичної нестабільності, яка проявляється у формі військового конфлікту.

Наслідками збройного конфлікту в Луганській області є наступні:

втрата контролю над частиною території, що призвела до розриву економічних зв'язків;

скорочення кількості підприємств в регіоні, у тому числі через економічну кризу, спровоковану конфліктом;

скорочення чисельності населення на підконтрольній частині регіону;

відтік економічно активного населення з регіону;

руйнування інфраструктури та інше.

Очевидно, що наведені наслідки вкрай негативно позначилися на економіці Луганської області, спричинивши відчутне падіння реального валового внутрішнього продукту (ВРП) (рис. 1).

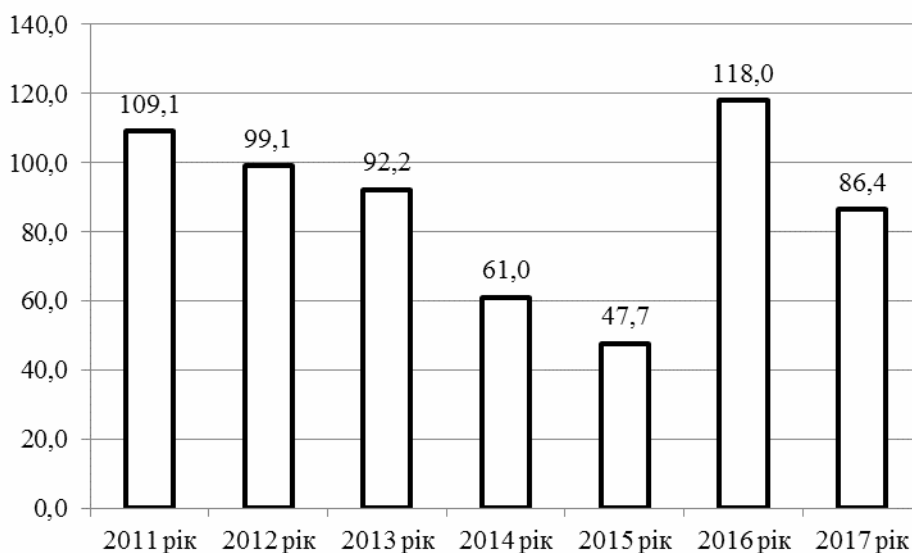

Рис. 1. Індеси фізичного обсягу валового регіонального продукту у 2011-2017 рр.

Як видно з рис. 1, збройний конфлікт значно загострив кризові явища, які охопили економіку Луганської області ще у 2012 році. Про це свідчить прискорення темпів економічної рецесії в регіоні. Так, у 2014 році падіння економіки склало 39%, у 2015 році – 52,3% від минулорічного рівня. У 2016 році вдалося зупинити падіння виробництва та

забезпечити економічне зростання, яке становило 18%. Проте, вже у наступному 2017 році розпочалася друга хвиля економічної рецесії.

Логічно припустити, що вищеописане падіння виробництва спричинено впливом певних чинників, передусім, скороченням чисельності та рівня економічно-активного населення регіону, а також зміною рівня продуктивності суспільної праці. Отже, втрати економіки регіону від збройного конфлікту можна оцінити за допомогою детермінованої моделі, яка має такий вигляд:

$$\text{ВРП} = d_{\text{акт}} \cdot Ч \cdot \text{ПП}, \quad (1)$$

де $d_{\text{акт}}$ – доля економічно активного населення в загальній чисельності населення Луганської області;

$Ч$ – загальна чисельність населення регіону;

ПП – продуктивність суспільної праці, яка вираховується як відношення номінального валового регіонального продукту до чисельності економічно активного населення.

Оцінку впливу чинників на зміну валового регіонального продукту буде здійснено за допомогою методу абсолютних різниць. За базу порівняння обрано 2013 рік, тобто докризовий період. Попередні рахунки наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Аналіз динаміки чинників, що вплинули на економічні трансформації в Луганській області у 2013-2016 р.

Показник	2013 рік	2016 рік	Відхилення	
			абс., +/-	відн., %
1. Номінальний ВРП, млн. грн.	55108	31356	-23752	-43,10
2. Загальна чисельність населення, тис. осіб	2256,6	2195,3	-61,3	-2,72
2.1 у тому числі економічно активне населення	994,7	330,7	-664	-66,75
3. Частка економічно активного населення в загальній чисельності населення регіону	0,4408	0,1506	-0,2902	-
4. Продуктивність суспільної праці, тис. грн./особа (п.1/п.2.1)	55,40	94,82	39,42	71,14

Зміна ВРП за рахунок зміни структури населення склала:

$$\Delta \text{ВРП}_{d_{\text{акт}}} = \Delta d_{\text{акт}} \cdot Ч_0 \cdot \text{ПП}_0 = -0,2902 \cdot 2256,6 \cdot 55,4 = -36275,09 \text{ млн. грн.}$$

Зміна ВРП за рахунок зміни загальної населення становила:

$$\Delta \text{ВРП}_Ч = d_{\text{акт.1}} \cdot \Delta Ч \cdot \text{ПП}_0 = 0,1506 \cdot (-61,3) \cdot 55,4 = -511,59 \text{ млн. грн.}$$

Зміна ВРП за рахунок зміни рівня суспільної праці становила:

$$\Delta \text{ВРП}_{\text{ПП}} = d_{\text{акт.1}} \cdot Ч_1 \cdot \Delta \text{ПП} = 0,1506 \cdot 2195,3 \cdot 39,42 = 13034,68 \text{ млн. грн.}$$

Сукупний вплив чинників складає:

$$\Delta \text{ВРП} = -36275,09 - 511,59 + 13034,68 = -23752 \text{ млн. грн.}$$

Загальні втрати регіональної економіки від негативного впливу збройного конфлікту становили:

$$\Delta \text{ВРП}^- = -36275,09 - 511,59 = -36786,68 \text{ млн. грн.}$$

Отже, як показали результати дослідження, втрати економіки Луганської області від політичної кризи, що набула рис збройного конфлікту, протягом 2013-2016 років склали 36786,68 млн. грн. Вони спричинені, головним чином, зміною структури населення регіону, тобто скороченням частки економічно активного населення області майже на третину. Внаслідок скорочення загальної чисельності населення регіону втрати ВРП склали 511,59 млн. грн. Єдиним чинником, який дещо уповільнив економічне падіння, стало зростання продуктивності суспільної праці. Це зумовлено тим, що падіння рівня життя змусило населення до додаткового працевлаштування з метою отримання доходу, необхідного для забезпечення гідного рівня життя.

В умовах, що склалися, для подолання економічної рецесії необхідно, передусім, припинити відтік економічно активного населення з регіону шляхом стимулювання його ділової активності, зокрема за рахунок заохочення підприємництва, залучення тимчасово непрацюючого населення до суспільних робіт тощо.

Таким чином, внаслідок збройного конфлікту, що вирує в Луганській області з 2014 року, економіка регіону втратила загалом 36786,68 млн. грн. валового регіонального продукту.

Література:

1. Основні показники ринку праці Луганської області / Офіційний сайт Головного Управління Державної служби статистики в Луганській області // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lg.ukrstat.gov.ua/>

ОЦІНКА ЕНЕРГЕТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Калініченко О. В. , кандидат економічних наук, доцент
Полтавська державна аграрна академія

Визначення енергетичної ефективності має важливе як наукове, так і практичне значення. Вказаний показник є об'єктивним індикатором ступеня ефективності діяльності аграрного підприємства, галузей, а також енергетичної доцільності та екологічної безпечності існуючих та перспективних технологій виробництва сільськогосподарської продукції.

Енергетична оцінка сільськогосподарського виробництва є перспективним підходом до оцінки енергетичної ефективності, екологічної стійкості сільськогосподарських культур та зменшення сукупних витрат енергії [3, с. 121]. Енергетична оцінка також використовується для порівняння різних виробничих систем [2, с. 367].

Проте, енергетична оцінка розглядається як додатковий засіб до основного – економічного та екологічного дослідження. Причина цього – недостатня розробленість методичних підходів до енергетичної оцінки, несвоєчасна їх адаптація щодо новітніх засобів виробництва та складність впровадження у практику господарювання.

Енергетична оцінка виробництва продукції рослинництва проводиться для визначення ступеня використання засобів виробництва, сонячної радіації, ґрунтово-кліматичних умов та інших чинників, що впливають на урожайність сільськогосподарських культур, дозволяє встановити екологічно допустимі межі енергонавантаження на одиницю площі.

У сільськогосподарському виробництві категорія “енергетична ефективність” відображає співвідношення між обсягом виробництва сільськогосподарської продукції, що відповідає чинним стандартам якості, та величиною сукупних витрат енергії за умови дотримання вимог щодо охорони навколишнього середовища.

Категорія “енергетична ефективність в рослинництві” може бути визначена як ступінь оптимізації сукупних витрат енергії у розрахунку на одиницю продукції рослинництва або земельної площі в обробітку, здійснених без погіршення якості за найменшого негативного впливу на навколишнє середовище.

Становлення досягнутого рівня енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва дозволяє оцінити раціональне використання природного і ресурсного потенціалу галузі рослинництва в масштабах окремого аграрного підприємства, району, області.

Для енергетичної оцінки виробництва продукції рослинництва запропоновано такі показники: прямі енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва; непрямі енергетичні витрати; сукупні енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва; сукупна енергія, накопичена в продукції рослинництва; порогове значення енергетичної доцільності виробництва продукції рослинництва; енергетичний прибуток виробництва продукції рослинництва; енергетична рентабельність продукції рослинництва; коефіцієнт енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва; енергомісткість виробництва продукції рослинництва; енерговіддача виробництва продукції рослинництва [1, с. 152 – 153].

З метою апробації запропонованих методичних підходів проведена енергетична оцінка технологій виробництва основних сільськогосподарських культур (зона Лісостепу). Встановлено, що найвищий вміст енергії в продукції мають цукрові буряки – 127871,1 МДж/га, озима пшениця – 107194 МДж/га та кукурудза на зерно – 106206,9 МДж/га (табл. 1).

Таблиця 1

**Оцінка енергетичної ефективності виробництва основних
сільськогосподарських культур в Україні (зона Лісостепу), 2016 р.**

Сільськогосподарські культури	Урожайність, ц/га	Постійні ціни на сільськогосподарську продукцію, грн./ц	Валова продукція рослинництва, грн./ц	Сукупна енергія, накопичена в основній продукції урожаю, МДж/га	Сукупні енергетичні витрати, МДж/га	Енергетичний прибуток, МДж/га	Енергетична рентабельність, %	Коефіцієнт енергетичної ефективності (K_{ee})	Енергомісткість, МДж/грн.	Енерговіддача, грн./МДж
Озима пшениця	65,0	102,75	6678,75	107194,0	34456,4	72737,6	311,1	3,11	5,16	0,19
Ячмінь	50,0	95,40	4770,0	82456,9	16386,3	66070,6	503,2	5,03	3,44	0,29
Кукурудза на зерно	70,0	107,27	7508,9	106206,9	13705,0	92501,9	775,0	7,75	1,83	0,55
Горох	40,0	106,23	4249,2	70931,0	21709,7	49221,3	326,7	3,27	5,11	0,2
Гречка	30,0	357,69	10730,7	50120,7	14208,5	35912,2	352,8	3,53	1,32	0,76
Цукрові буряки	500,0	39,14	19570,0	127871,1	44203,5	83667,6	289,3	2,89	2,26	0,44
Соняшник	30,0	284,21	8526,3	53339,4	20349,9	32989,5	262,1	2,62	2,39	0,42

Джерело: розраховано автором

Крім того, сільськогосподарські культури мають різні сукупні витрати енергії. Так, величина сукупних енергетичних витрат на виробництво цукрових буряків становить 44203,5 МДж/га, озимої пшениці – 34456,4 МДж/га, гороху – 21709,7 МДж/га.

Найбільший енергетичний прибуток може бути отриманий у результаті виробництва кукурудзи на зерно – 92501,9 МДж/га, цукрових буряків – 83667,6 МДж/га, озимої пшениці – 72737,6 МДж/га та ячменю – 66070,6 МДж/га. Високого рівня енергетичної ефективності ($K_{ee} = 3,53 - 7,75$) можливо досягти при виробництві кукурудзи на зерно,

ячменю та гречки. Тобто, виробництво вказаних сільськогосподарських культур у довгостроковій перспективі може визначати стратегічні пріоритети виробничої політики аграрних підприємств зони лісостепу України.

Таким чином, застосування в аграрних підприємствах України єдиної методики оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва дозволяє об'єктивно оцінити енергомісткість технологічних операцій та розробити резерви її зниження за найменшого негативного впливу на навколишнє середовище. Також можливо оптимізувати сукупні енергетичні витрати на виробництво продукції рослинництва.

Література

1. Калініченко О. В. Методичні засади оцінки енергетичної ефективності виробництва продукції рослинництва. Облік і фінанси. 2016. №2 (72). С. 150 – 155.
2. Ghasemi-Mobtaker, H., Keyhani, A., Mohammadi, A., Rafiee, S., Akram, A. (2010). Sensitivity analysis of energy inputs for barley production in Hamedan Province of Iran. Agric. Eco. Environ. 137, 367-372.
3. Khan, M., Khan, S., Mushtaq, S. (2007). Energy and economic efficiency of wheat production using different irrigation supply methods. Soil Environ. 26, 121-129.

ВИРІШЕННЯ РІЗНИХ ЗАВДАНЬ У КОМБІНУВАННІ ПРОГРАМ НАВЧАННЯ У НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ТА НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРАХ ПІДПРИЄМСТВ

Тіщенко С. Ф., ст. гр. ЕК-151

Науковий керівник: Кривуля П. В., доц. кафедри економіки і підприємництва, к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Вступ. В умовах інноваційного розвитку економіки слід удосконалювати й вищу освіту. Комбінування є доцільною й прогресивною формою організації суспільного виробництва, значення якого в даний час незмінно зростає і являє собою закономірний процес його розвитку. Процес комбінування суспільного виробництва характеризується як об'єднання галузей промисловості, що представляють собою або послідовні ступені обробки сировини – або грають допоміжну роль одне по відношенню до іншого, але вища освіта є також галуззю суспільного виробництва, яка й сама є результатом комбінування, та може бути скомбінована з іншими видами економічної діяльності.

Метою дослідження є намагання встановити різницю в умовах комбінування програм навчання у навчальних закладах та навчальних центрах підприємств.

Тези дослідження. Викладання у навчальному закладі складають лекційні та практичні заняття, виконання контрольних робіт, типових розрахунків, самостійних робіт, домашніх завдань, екзаменаційних робіт. Організація навчального процесу в вузі в період модернізації вищої професійної освіти, являє собою динамічну, складно організовану педагогічну систему. У такій системі має проявлятися процес комбінування, оскільки воно існує не тільки в організаціях і підприємствах, а навіть в повсякденному житті та має бути й у навчальному процесі. Навчальний процес може комбінуватися як по інститутам, факультетам, навчальним центрам, так і по кафедрам, дисциплінам підготовки бакалавра (спеціаліста, магістра). Дисципліни можуть поділятися на: профільні, непрофільні, лекції, семінари, практичні заняття, контрольні роботи (іспит, колоквиум, залік ...), конференції і т.п. Якщо навчання дистанційне, то цей підрозділ відбувається і для дистанційного, і для аудиторного навчання. Широке поширення в світовій системі освіти отримала комбінована модель навчання (blended learning model), при якій технології електронного навчання об'єднані з традиційним викладанням в аудиторії (обличчям до обличчя). Вважається, що таке навчання забезпечує зручність і економічність у поєднанні з ефектом особистого впливу на того, хто навчається, яке притаманне традиційному навчанню. Необхідно відзначити, що, не зважаючи на широке

поширення комбінованого навчання, єдиної його моделі не існує, кожний освітній заклад вибирає власну модель згідно цільовим групам, завданням і програмам навчання. Дистанційне навчання забезпечує можливість без відриву від місць проживання і трудової діяльності займатися навчальним процесом. Перевагою є індивідуалізація навчального процесу і професійної підготовки фахівців шляхом складання індивідуальних планів для кожного учня, систематичного контролю і коригування ходу навчання. Використання модульних декомпозицій дисциплін дозволяє комбінувати навчальні групи багатьма різними способами, отримуючи як різні ефекти економії, так і нові результати. Але всі ці можливості по-різному інтерпретуються в існуючих комплексах завдань апаратів управління, що спричиняє різні тлумачення «резервів розвитку».

Висновки. У ході порівняння завдань організації навчального процесу у навчальних закладах та навчальних центрах підприємств було встановлено, що існують суттєві розбіжності у складі вирішуваних завдань організаторів навчального процесу, хоча загальна (суспільна) мета навчання нібито та ж сама. Якщо процеси комбінування надають змогу використати людський ресурс більш ефективніше (комбінування надає такої змоги), то у системі вищої освіти це буде розглянуто як наявність зайвого ресурсу, в той час як у навчальному центрі може розглядатися як додаткова можливість підготовки та збільшення кадрового резерву. Існують також і інші розбіжності: так підготовка за різними спеціальностями розглядається у вишах як аналог випуску різних продуктів, але теж саме може розглядатися як комплексне збагачення людського капіталу на підприємствах.

ASSESSMENT OF PACKAGED BLACK BAYHOUSE TEA QUALITY

Varakuta A. V., T16-1, Lysak K. A., T16-1

Vyshnikina O. V., PhD., Associate Professor, Lykholat O.A., Dr. Sci., Professor
University of Customs and Finance, Ukraine, Dnipro

Tea bags are a tribute to the present. But about the benefits of such a product there is a lot of controversy. For most people, such tea is a drink of the lowest grade and they generally refuse to consume it. But, nevertheless, this kind of tea exists and occupies a respectable place on the shelves of stores.

Tea bags can be brewed directly in the cupola. This is the first advantage of such a product. Its second advantage is that the bags have a dosage of a dry product, which is necessary for one cup of beverage. Choosing such teas is simply stunning, so you can buy the one that most like the quality, aroma and taste and is ideally suited for the price.

The main feature of packed tea is quick brewing, but this can only be achieved by chopping a tea leaf. Small tea leaves collected in a bag, due to a larger surface interacting with water, give it more substances in less time than a whole leaf.

But often, for the production of packaged tea, so-called secondary raw materials - bran and dust are used. This low-grade small-leaf tea is called a letter of category D (dust - English). It is a waste of sheet tea production. In cheap products, this dust is so small that it loses most of the flavor and taste characteristic of the whole tea leaf.

Such a dust is in three categories:

- Fresh. After the tea is sorted out on the plantations, the remaining remains are grazed to pack into packages. Such raw material is not strong and some of the useful properties of the product contains. In stores it can be found with a signature on the package of "premium".
- Medium. Obtained after the leaf tea will pass the conveyor packing, transportation, packaging. There are no useful properties in this product, as well as aroma, color, and taste. But all this is filled with flavors, dyes and other harmful additives.

- Lower. The remains of teas, which have expired. They can contain a fungus, various chemicals. About taste, the color does not have to speak, especially about the useful properties.

Also packaged teas significantly inferior to blend leaf tea, as most domestic manufacturers of tea bags do not pay much attention to the quality of their product, so that it differs low organoleptic characteristics.

We have carried out an organoleptic assessment of tea samples:

№1 - black tea "Lipton Yellow Label" tea. The highest grade. Net weight 50 g (25×2 g). Manufacturer: LLC "Unilivir Ukraine".

№2 - Indian black small tea "Greenfield". The highest grade. Net weight 37.5 g (25×1.5 g). Manufacturer: LLC "ORIMI UKRAINE".

№3 - high-altitude Indian black small tea "Princess Nuri". Net weight 43.2 g (24×1.8 g). Manufacturer: LLC "Eximtrade".

№4 - Ceylon black small tea in bags for single-brew "TESS SUNRISE". Net weight 45 g (25×1.8 g). Manufacturer: LLC "ORIMI UKRAINE".

It's determined: appearance - the contents of the bag (cleaning), the degree of shredding, aroma, taste, tartness, color and transparency of infusion.

Appearance is a complex indicator characterizing a number of indexes such as shape, surface condition, uniformity in size, quality of design, and so on.

Packaged tea in brewed form should be transparent. The cloudy liquid testifies to poor quality products.

Transparency and color are determined visually in direct light rays. It's noticed color shades, intensity of color, and also establish: full transparency, the presence of mute (opalescence), the presence of sediment (crumbs, dust, insoluble salts).

Taste is the most important indicator of product quality, which has a decisive influence on the assessment of its quality. The finished product should not be present with the smell and taste of glue.

Sample № 1. Appearance is a rectangular tea bag with a chain. The contents of the bag is practically homogeneous, there is a finely chopped teal sheet. When immersing welding in water more than half settled on the bottom of the glass, a small part of the dust popped up on the surface. The infusion has a slight cloudiness.

Sample № 2. Appearance is a rectangular tea bag with a chain, each package individually packed. The contents of the bag is practically homogeneous, there is a finely chopped teal sheet. When immersed in water half of the tea settled to the bottom, and the other half popped up to the surface. The infusion had turbidity.

Sample № 3. Appearance is tea square pack. The contents of the bag are very finely chopped, it looks like sand. When immersed in water a large part settled to the bottom, and a small part of the dust particles appeared on the surface. The infusion is muddy.

Sample № 4. Appearance is tea rectangular package with a chain. The content of the bag is homogeneous. When immersed in water, part of the tea-rooms settled on the bottom, and the other half popped up to the surface. The infusion had a slight turbidity.

Organoleptic parameters depend on the quality of raw materials, compliance with manufacturing technology and storage conditions. The research results are listed in Table.

An experiment was conducted on the detection of tea color. Samples № 2 and № 3 did not allow the coloring of cold water, while samples № 1 and № 4 practically immediately gave the coloration of water in a pleasant golden color. When adding lemon, the color did not change, which indicates the presence of synthetic colors.

Table - Organoleptic parameters of investigated tea samples

№	Flavor	Taste	Astringent	Color infusion
1	gentle, nice	gentle	middle	brownish-red
2	gentle, nice	weak bitterness, aftertaste	middle	brownish-red
3	weakly expressed	insufficiently expressed	middle	light brown
4	gentle, tart	gentle	middle	brownish-golden

Evaluation of the state of packaging and the completeness of the marking were made visually. All samples conform to Ukrainian State Technic Standard.

As a result of the quality examination of packed tea, the following conclusions can be drawn:

1. None of the samples of packed tea completely did not meet the benchmarks for organoleptic parameters.

2. Samples № 1 and № 4, with high probability, contain synthetic colors.

3. Sample №3 is of the least quality.

References:

1. <http://o-tea.ru/chaynyy-paketik-plyusy-i-minusy/>
2. <http://zavarka.by/docs/paketirovannii-chai.html>
3. http://www.gereło.dp.ua/index/info_dstu_4518-2008_2.html

СУПЕРЕЧНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Рекис О.І., група ООб–М17з

Науковий керівник: В.Б. Буторіна, к.е.н., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Актуальність теми дослідження. Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) є важливою соціальною галуззю, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами. Діяльність цієї галузі спрямована на задоволення першочергових життєвих потреб населення. Житлово-комунальне господарство включає комплекс галузей та видів економічної діяльності, яких об'єднують цілі діяльності, власність та підпорядкованість.

Значення житлово-комунального господарства в житті країни важко переоцінити – в галузі експлуатується майже 25 % основних засобів держави, зайнято 5 % працездатного населення, від її діяльності залежать не тільки умови проживання людей, а інколи – їх здоров'я і життя. Але стан ЖКГ на сьогодні майже критичний, що потребує не тільки вжиття практичних заходів щодо його поліпшення, але й наукової розробки питань діяльності ЖКГ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Реформування галузі ЖКГ України включається в коло наукових інтересів О.В. Димченка, В.В. Димченка, В.В. Княжеченко, О.І. Славути, Т.П. Юр'єва, Д.В. Юдіна, Б. Удовиченка, М. Цатуряна, М. Волосевича. Житлово-комунальне господарство як об'єкт обліку досліджує С.В. Архипенко

Мета: дослідити та проаналізувати суперечності в діяльності житлово-комунального господарства України.

Виклад основного матеріалу.

Під житловим господарством розуміють сферу економіки, частина народного господарства країни, що забезпечує утримання та функціонування в належному стані житлового фонду (сукупності житлових та допоміжних приміщень). Водночас комунальне господарство складається з підприємств, організацій і споруд, які обслуговують матеріально-побутові потреби населення [1].

Діяльність підприємств ЖКГ пов'язана із забезпеченням життєдіяльності міст і

обслуговуванням комунальної власності (власність територіальної громади, тобто населення відповідних адміністративно-територіальних одиниць, яка є різновидом корпоративної власності і не належить державі).

До 1990 р. комунальна власність в Україні була різновидом державної власності. З прийняттям Законів України «Про власність» і «Про місцеве самоврядування в Україні» комунальну власність було визнано самостійним видом власності [3]. Економічна сутність комунальної власності в Україні така сама, як і муніципальної в зарубіжних країнах, тобто поняття комунальної і муніципальної власності є тотожними.

Стосовно цілей діяльності, то житлово-комунальне господарство включає підгалузі з обслуговування житлового фонду, надання комунальних послуг населенню, благоустрою міст тощо, тобто з обслуговування міста і його жителів.

Законом України «Про житлово-комунальні послуги» визначено житлово-комунальні та комунальні послуги [2]. Житлово-комунальні послуги (ЖКП) є результатом господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання й знаходження осіб у житлових та нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд згідно з нормативами, нормами, стандартами, порядками і правилами.

Брак економічних стимулів для залучення інвестицій в галузь ЖКГ, скасування дотацій на покриття збитків за відсутності тарифів, які покривають 100 % витрат, відсутність дієвих методів боротьби із боржниками та інші проблеми призвели до кризового стану галузі та необхідності її реформування.

Таблиця 1

Суперечності в діяльності ЖКГ

Проблема	Фактор, що поглиблює проблему
Підприємства ЖКГ зобов'язані надавати послуги	Оплата за них не надходить, а дієвих заходів проти боржників недостатньо
Вартість електроенергії та інші витрати ЖКГ зростають	Тарифи на ЖКП не підвищуються
Тариф відшкодовує 70–80 % витрат	Оплата становить 80–90 % тарифу
Тариф недостатній для ЖКГ	Для більшості населення тариф занадто великий
Тарифи на ЖКП не доводять до 100 %	Дотації практично не надаються
Держава надає пільги, субсидії	Оплачують їх певною мірою підприємства ЖКГ
Тарифи на обслуговування ліфтів та санітарну очистку в складі квартплати підвищуються	Квартирна плата залишається на попередньому рівні
Немає коштів на ремонт і модернізацію основних засобів	У зв'язку зі зношеністю обладнання і мереж витрати зростають, а якість послуг знижується

Джерело: систематизовано автором

Державою вживаються заходи для реформування ЖКГ з метою поліпшення його становища і доведення рівня житлово-комунальних послуг до європейських стандартів. Позитивні зрушення у ЖКГ: відтворення Державного комітету з питань житлово-комунального господарства, яким розроблено стратегію та основні завдання підвищення ефективності роботи ЖКГ країни, та визначені стратегічні цілі; впроваджено енергозберігаючу політику та деякі інші програми стабілізування діяльності ЖКГ.

Серед напрямків реформування житлово-комунального сектору можна назвати:

- розробка державної житлової політики;
- регулювання діяльності природних монополій на цьому ринку;

- здійснення ефективної тарифної політики;
- комплексна реконструкція кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду із залученням інвесторів-забудовників на конкурсних засадах;
- перехід економіки на раціональне використання енергоресурсів;
- вдосконалення організаційних структур управління в сфері ЖКГ;
- технічне переоснащення ЖКГ, наближення до вимог Європейського Союзу.

Висновки. Проведена систематизація суперечностей в діяльності ЖКГ уможливила формулювання наступних дій для їх розв'язання: перехід до економічно обґрунтованих цін і тарифів; удосконалення системи надання адресних субсидій г; створення конкурентного середовища у галузі; формування та дотримання державних соціальних стандартів (норм і нормативів) у цій сфері; стимулювання інвестиційної діяльності у галузі.

Література

1. Архипенко С.В. Житлово-комунальне господарство як об'єкт обліку. Необхідність та особливості обліку витрат та калькулювання собівартості в сфері ЖКГ. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 13-1. 2017. С. 136–139.
2. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 07.06.2018 № 2454-VIII . URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення 25.11.2018 р.)
3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 06.10.98 № 163-XIV . URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19> (дата звернення 25.11.2018 р.)

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ «ГАРМОНІЗАЦІЯ» У НАУКОВИХ ПРАЦЯХ З ПРОБЛЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ

Шаріпова А.Г., здобувач, Шаріпова О.С. д.е.н., проф.

Східноукраїнський національний університет імені В.Даля

Дослідження проблеми гармонії має давню традицію. Іноді вона розглядається прямо й безпосередньо, іноді ж про гармонію не говориться, але «гармонійна» тематика явно проглядається у вічних питаннях взаємодії людини й природи, у проектах перебудови суспільства, у філософських реконструкціях духовного миру людини.

Економісти XIX століття Ф. Бастіа та Г.Ч. Кері створили у свій час «Теорію гармонізації інтересів», що розкриває механізм забезпечення єдності інтересів різних груп населення в суспільстві. У менеджменті ця теорія знайшла застосування й була розвинена в методах мотивації працівників і інших методів взаємодії керівників та підлеглих.

Діяльність підприємства являє собою динамічний процес взаємодії наявних ресурсів, структурних підрозділів та виконавців, що передбачає забезпечення визначених пропорцій, погодженості дій, кооперації у процесі вирішення встановлених завдань. Тому, ефективне функціонування підприємства залежить від процесів і завдань щодо забезпечення гармонізації діяльності усіх структурних підрозділів та його персоналу.

Комплексний та цілісний розгляд проблем гармонізації функціонування підприємств практично відсутній. Для того, щоб управляти й забезпечувати необхідний рівень гармонійності діяльності підприємств необхідно досить повне й точне розуміння особливостей цієї категорії.

Для виходу на загальне розуміння сутності й змісту категорій «гармонійність» і «гармонізація», їх правильне сприйняття на рівні вирішення прикладних завдань управління у різних сферах людської діяльності, в першу чергу у сфері виробничої діяльності, необхідно визначити найбільш загальні, базові поняття, які використовуються для характеристики гармонії й процесу гармонізації. Виходячи із цих понять, вирішувати питання гармонізації діяльності підприємства й управління цим процесом.

Гармонійність може розглядатися як характеристика процесів, критерій діяльності, мета

виконання певних дій, інструмент, за допомогою якого досягаються необхідні результати. Крім того, складність вивчення гармонійності пов'язане з тим, що вона може й повинна розглядатися при виконанні будь-яких робіт, здійсненні будь-яких видів діяльності. Тому, без чіткого розуміння поняття «гармонізація» та категорії гармонійності, виникають проблеми й складності при постановці завдань для виконавців і оцінці результатів їх роботи.

Поняття «гармонізація», як характеристика діяльності підприємства, по-різному сприймається й відображається вченими й практиками у своїй діяльності. Науковці в своїх роботах, присвячених питанням організації управління об'єктом, організації виробничих процесів, організації операційної діяльності в різних сферах, а також у роботах, присвячених організаційній поведінці з різним ступенем деталізації використовують і враховують гармонізацію, як можливий критерій діяльності, характеристику діяльності або ціль діяльності.

З метою перевірки даної гіпотези було проаналізовано більше 60 наукових праць, монографій, статей, які представляють, як різні напрями менеджменту, так і різні країни (Україну, Росію, Білорусь, дальнє зарубіжжя). Метою аналізу було визначення, як часто та у яких контекстах використовується поняття «гармонізація».

Використання поняття «гармонізація» залежить від тематики наукових праць із проблем менеджменту. Так за середніми показниками використання поняття «гармонізація» найбільше значення цьому поняттю приділяється в роботах, присвячених організації виробництва й операційного управління. Це природно, тому що саме в цьому науковому напрямі більш детально вивчаються й використовуються поняття «процесів».

Процес, як розвиток подій у часі, найбільше тісно пов'язаний з поняттям гармонізації, тобто, наскільки несуперечливо й узгоджено здійснюється подія в процесі досягнення поставленої мети. Відносно часто, в якості основного та допоміжного поняття, «гармонізація» розглядається в роботах, присвячених теорії систем і організації діяльності. Слід зазначити, що й в основних наукових напрямках, поняття «гармонізація» використовується досить часто, хоча більше як допоміжне поняття при дослідженні розглянутих проблем.

Таким чином, проведений аналіз використання поняття «гармонізація», як критерію діяльності в цілому признається досить значним числом авторів, але не є домінуючим і загальновизнаним. На наш погляд, це пов'язане з недостатністю вивченості ролі й значення гармонізації в діяльності підприємств у цілому.

Використання гармонізації як характеристики явищ і процесів, що досліджуються застосовується далеко не всіма авторами. В чотирьох з шести наукових напрямках це поняття використовують 60-70% авторів. І тільки в напрямках, пов'язаних з організацією виробництва й операційної діяльністю - 90% авторів у різному контексті застосовують це поняття. Це означає, що більшість авторів визнають гармонізацію як важливу характеристику діяльності функціонування підприємств, але в силу того, що цей критерій мало використовується при управлінні, його застосування перебуває на досить низькому рівні.

При дослідженні питань, пов'язаних з вирішенням виробничих завдань, гармонізація застосовується досить активно. Про це свідчать дані аналізу по напрямку - організація виробництва - 100% застосування, з них 75% у якості основного і операційна діяльність - 90% застосування, з них 60% у якості основного. За іншими напрямками використання поняття «гармонізація», загальний рівень складає 40-50%, а в якості основного поняття на рівні 10-20%. Це свідчить про недооцінку значущості гармонізації при здійсненні різних видів діяльності. Високі показники виробничого й операційного управління визначаються, як ми вже відзначали, специфікою їх об'єктів управління, які по своїй суті пов'язані з гармонійністю протікання процесів, що їх формують.

Розуміння авторами значущості гармонізації як однієї із цілей діяльності підприємств

недооцінюється. Тільки по окремих напрямках «гармонізація як мета діяльності» половиною авторів виділяється в якості однієї з основних. Більшість авторів ігнорують гармонізацію діяльності як значиму мету. Більш детальний аналіз робіт показує, що саме зарубіжні автори приділяють значно більшу увагу значенню гармонізації діяльності при здійсненні виробничих та логістичних процесів, спільної діяльності виконавців, реалізації проектів та іншим. У роботах українських та російських авторів, питання гармонізації розглядаються попутно або ігноруються зовсім. На сьогоднішній час відбувається переосмислювання підходів до гармонізації діяльності й здійснення процесів на підприємствах, що знаходить висвітлення в роботах, присвячених сучасним питанням менеджменту й організації управління діяльністю підприємств.

Проведені дослідження показують, що гармонізація, як параметр, є важливою й значимою для успішної діяльності підприємств. Досягнення високих показників гармонізації є основою ефективної діяльності підприємств, їх стійкого функціонування. У той же час, дане поняття недооцінюється вченими, які у своїх роботах недостатньо повно й глибоко досліджують це поняття. Це визначає важливість і актуальність досліджень і розробок, спрямованих на підвищення рівня гармонізації діяльності підприємств, як некапіталомісткого чинника підвищення стійкого положення на ринку й ефективної роботи.

Література

1. Мильнер Б.З. Теория организаций / Б.З. Мильнер. – М.: ИНФРА-М., 2000. – 480 с.
2. Олянич Д.Б. Теория организации: учебник / Д.Б. Олянич [и др.]. — Ростов н/Д : Феникс, 2008. — 408с.
3. Шаріпова О.С. Теорія та методологія адміністративного управління гармонізацією управлінської діяльності інтегрованих агропромислових підприємств: [монографія] / О.С.Шаріпова. — Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2011. – 515 с.

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЩОДО СТВОРЕННЯ АДАПТАЦІЙНИХ УМОВ ДЛЯ СЛІПИХ ТА СЛАБОЗОРИХ ЛЮДЕЙ В УКРАЇНІ

Сотнікова К.К., студентка гр. СР-18дм, Федорова О.В., к.е.н., доцент
Східноукраїнський національний університет ім. В.І. Даля

У наш час, на жаль, сліпота стає проблемою світового масштабу. За статистичними даними на планеті кожні 5 секунд втрачає зір одна доросла людина, а кожну хвилину одна дитина. Людей, які позбавлені можливості бачити від народження або через хворобу, нині в Україні нараховується близько 300 тисяч. Кожного року в Україні інвалідами внаслідок вад зору визнають близько 12 тисяч осіб [1].

За результатами попередньо проведених автором досліджень щодо визначення основних проблем слабозорих та сліпих людей в Україні, було встановлено, що, на жаль, таким людям приділяється замало уваги в нашій країні, слабозорі та сліпі люди не отримують та не відчувають на собі належної підтримки та допомоги.

Соціальна адаптація розглядається як найважливіший механізм соціалізації людини, що спрямований на активне освоєння людиною нового соціального середовища. Відносно проблем, з якими стикаються сліпі люди щодо забезпечення власної життєдіяльності важливим стає подолання дисфункцій які вони відчувають у соціальному середовищі та гармонізація взаємозв'язків, що виникають в ньому. З урахуванням того що суспільство зацікавлене в тому, щоб люди з вадами зору відчували себе вільними та незалежними особистостями важливим є створення необхідних адаптаційних умов, які б забезпечували їм сприятливі умови для життєдіяльності та розвитку. У зв'язку з цим представляється доцільним дослідити передовий досвід вирішення проблем інвалідів щодо забезпечення їм

адаптаційних умов до життя накопичений в інших країнах світу, адже такий досвід може бути використаний і в нашій країні з часом.

Проблемою адаптації слабоворих та сліпих людей опікуються у країнах Європи. Зокрема, щодо вирішення проблеми пересування таких людей, наприклад, у Великобританії та Німеччині впроваджено програму забезпечення сліпих людей собаками-поводирями. Ця програма спрямована на полегшення адаптації до життя у міському просторі людини з вадами зору. При бажанні людини фахівцями підбирається собака, якого у подальшому навчають усім необхідним навичкам щодо поводження із сліпою людиною. Окрім того, у Великобританії використовуються комп'ютерні технології та існує спеціальна система навігації, яка допомагає орієнтуватися сліпим людям у місцевій інфраструктурі завдяки смартфону. Спеціальні маячки, що закріплюються на об'єктах міської інфраструктури, надсилають сигнал, який спеціальне ж програмне забезпечення на телефоні сліпої людини, поступають через інтернет сигнали та озвучуються усі об'єкти (магазини, аптеки, банки тощо) біля яких проходить сліпа людина. У Німеччині розроблені спеціальні нарукавники, та якщо сліпа людина з цим нарукавником заходить до супермаркету до неї одразу підходить співробітник магазину і супроводжує по торговим рядам і допомагає купити все необхідне.

У Кореї придумали концепт кредитної картки, розробленої фірмою Kwon Ki Nam. Вона працює таким чином, що «дізнається» та ідентифікує користувача за відбитком пальців. Палець потрібно піднести до тієї частини кредитної картки, де зазвичай ставиться підпис її власника. У новинці передбачено наявність інтерактивного дисплея Брайля та аудіо динаміка для відтворення того, які саме товари були придбані. Також у Кореї для сліпих людей розроблено обідній комплект «The See With Fingertips», який дозволяє сліпим без допомоги сторонніх розібратися в пропонованих стравах. Комплект являє собою круглий піднос, на якому розташовується тарілка, в якій можна розмістити 5 різних страв. Кожен сегмент позначений. Люди, які володіють абеткою Брайля, не торкаючись до їжі, зможуть зрозуміти де знаходиться кожне із блюд. При цьому їжа розташовується в поглибленнях з високими закругленими бортами, що дозволяють акуратно зачерпнути їжу ложкою. Ручка ложки, крім того, дозволяє визначити температуру їжі – в неї вмонтовано сенсор. В Китаї, наприклад, розроблено кухонну побутову техніку для сліпих людей, зокрема, рисоварку Apple, що дозволяє сліпому приготувати собі обід без будь-якої допомоги, завдяки озвученню всіх вибраних людиною установок – температури, об'єму води та ін.

Звичайно прогрес не стоїть на місці і завдяки сучасним технологіям люди з вадами зору можуть відчувати себе більш повноцінними та самостійними у повсякденному житті. Слід зауважити, що за винаходами інноваційних пристроїв для сліпих достатньо часто стоять саме люди з вадами зору, які приймають активну участь в науковій діяльності завдяки тому, що в багатьох країнах для таких людей відкрито двері вищих навчальних закладів.

Зарубіжні системи освіти здатні забезпечити більше охоплення і кращі умови для незрячих учнів, ніж українські. Також існує безліч організацій, що пропонують безкоштовні програми адаптації для людей, які повністю або частково втратили зір вже у дорослому житті. Вони відрізняються значною різноманітністю – студенти можуть освоювати не тільки «тактильні» спеціальності (скажімо, масажиста або скульптора), але ж вивчати й більш абстрактні напрями, наприклад, математику, фізику або соціологію. Існують й онлайн-курси, доповнені спеціальними підручниками, наприклад, Інститут Хедлі пропонує програми з маркетингу, літератури, біології й навіть письменницької майстерності для сліпих та слабоворих людей.

Різниця між українською та західною освітніми системами для незрячих дуже значна. Українець, що втратив зір, в очікуванні своєї черги до центру реабілітації, на протязі ряду літ, є прикутим до свого житла. Проте європейець або американець за цей час може закінчити

бізнес-курси, отримати необхідну освіту та стати не просто повноцінною працюючою людиною, а й, при певній наполегливості, лідером та керівником власної справи.

Підводячи підсумок зауважимо, що вивчення зарубіжного досвіду з вирішення проблем сліпих та слабозорих людей показало істотну різницю між існуючими умовами в нашій країні та можливостями щодо створення сприятливих умов для життя таких людей в зарубіжних країнах. Слід зауважити, що серед розглянутих передових досягнень можливо виділити такі що потребують не таких значних коштів, як здається, а вимагають усвідомлення важливості вирішення даної проблеми на місцях з боку керівників підприємств, органів місцевого самоврядування, державних служб, суспільних організацій. В цілому рух в напрямі вирішення проблем слабозорих і сліпих людей в Україні потребує прийняття відповідних рішень на різних рівнях влади, організаційно-правового забезпечення та фінансування. Дослідження ж зарубіжного досвіду щодо вирішення проблем слабозорих та сліпих людей дозволяє виявити ті можливості його використання, що є більш прийнятними до використання в нашій країні з урахуванням сучасних потреб, необхідних умов для життєзабезпечення та розвитку таких людей.

Література

1.Коваленко Н., Шерстюк Н. Щороку кількість сліпих у світі зростає [Електронний ресурс].– Режим доступа: <https://www.unian.ua/health/country/152529-schoroku-kilkist-slipih-u-sviti-zrostaie.html>

ПОРІВНЯННЯ СТИЛІВ УПРАВЛІННЯ ЖІНКИ І ЧОЛОВІКА

Ткачук К.В., студентка Мг1-В17 групи

Науковий керівник: В.Б. Буторіна, к.е.н., старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Актуальність теми дослідження. У суспільстві, як і раніше, управлінська діяльність – це прерогатива чоловіків, відповідно така думка ускладнює процес самореалізації та адаптації жінок і тягне за собою кризу соціально-економічних відносин. Проте, оскільки суспільство орієнтується на принципи демократичного управління, на фоні цього розвивається сфера послуг, і відповідно, разом із нею модель ділових відносин, що відповідає особливостям веденню бізнесу жінкою. Стрімке зростання активного жіночого проникнення в бізнесову сферу й пояснює необхідність детального розгляду особливостей жіночої та чоловічої управлінської діяльності.

Мета. Порівняння стилів управління жінки та чоловіка.

Аналіз дослідження з даної теми. Серед вчених, хто займався дослідженням в даній галузі є Ш. Берн, Н. Власенко, Л. Виноградова, А. Чирикова, Т. Бендас, Ю.Масловата ін.

Виклад матеріалу дослідження. У професійній сфері, жінки на перший план виносять соціально-психологічний аспект, тоді як у чоловіків – професійно – діяльнісний. Якщо порівняти стиль управління жінки та чоловіка в одній професійній сфері, то особливим є ставлення до тієї чи іншої діяльності. Порівнюючи жіночий та чоловічий стиль управління, варто зазначити, що жінка, часто є більш успішним керівником, ніж чоловік. Результатом успішної, жіночої форми управлінської діяльності є стабільні умови праці для працівників, що створюються в установі, які відповідають суспільним нормам.

Визначальним моментом організаційного процесу є вибір стилю керівництва. Стиль керівництва – це звична манера поведінки керівника по відношенню до підлеглих, спрямована на спонукання підлеглих до досягнення поставленої мети.

Виділяють наступні *стилі управління*: ліберальний; демократичний; авторитарний.

Якщо порівняти стилі управління в загальному, то першим, що стає очевидним є те, що жінка будує стратегію на винагороді, тоді як чоловік на методах примусу. Проте, як

зазначають дослідники, найкращим є комбінація стилів управління, оскільки саме комбінований стиль управління дає можливість скомбінувати кращі якості з різних стилів, що в результаті формує ефективну стратегію управління.

Успішність жінки-керівника часто, багато в чому залежить від наявності у неї наставника. Жінки не так часто мають можливість давати накази, координувати хід справ в тій чи іншій професійній сфері і відповідно, часто відбувається перекладання управлінських функцій на наставника, зазвичай – чоловіка, що в результаті може призвести до сексуального потягу один до одного.

Дослідження показали, що на противагу чоловікам, жінки довше знаходяться в періоді учнівства і продовжують відноситись до категорії «новачок» аж до досягнення ними середнього віку.

Прагнення до професійного успіху у жінок носить суперечливий характер, що отримав назву «конфлікту боязні успіху». Професійний успіх часто викликає у жінок тривогу, сумніви у власній жіночності і здатності реалізовувати традиційні ролі матері і дружини. Культурні традиції, як правило, посилюють цю тривогу, формуючи взаємовиключний вибір жінки стосовно роботі і сім'ї. Відсутність зовнішнього тиску в традиційно жіночих професіях призводить до різкого зниження страху успіху.

Для більш наочного представлення спільних та відмінних рис управління чоловіка та жінки, відобразимо ці дані в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика управлінських якостей жінок і чоловіків

Управлінські якості	Характеристика управлінських якостей	
	Жінки	Чоловіки
Мотиви трудової діяльності	сприймають кар'єру як особисте зростання, як самореалізацію	розуміють під кар'єрою престижні і перспективні посади
Стиль керівництва	характерна більша демократичність	використовують командно-адміністративний стиль управління
Увага до сфери міжособистісних відносин	більше уваги приділяє відносинам між членами колективу, її більше хвилює сфера міжособистісних відносин	турбується, у більшості випадків, виключно фінансово-виробничими питаннями
Емоційність на роботі	емоційні	стримані

Джерело: згруповано автором за [1], [2]

Відстоюванню лідерських позицій у сфері бізнесу заважають деякі психологічні характеристики жінок, а саме [3]:

- конфлікт «родина, дім, кохання» та «незалежність, кар'єрний ріст, лідерство». Іноді спостерігається, що жінки піддаються емоціям у такому протистоянні, відбувається це тому, що жінкам доводиться поєднувати керівну посаду на роботі та виконавчу вдома.
- жінкам притаманно отримувати визнання та підтримку, гідну оцінку своїм зусиллям зі сторони оточуючого середовища, при цьому вони забувають про абсурдність таких сподівань.
- жінка-лідер завжди діє самостійно, не покладаючись на допомогу ближніх, тому діє в теперішньому часі, без інтерпретації у майбутнє, що з часом може спричинити певні конфлікти. Чоловіки заради досягнення поставленої мети зазвичай об'єднуються в команду, сподіваючись, що лідер потягне їх за собою.

Забезпечення реальної рівності прав жінок та чоловіків на ринку праці є важливою проблемою на світовому рівні, незважаючи на ряд державних програм. Необхідно сприяти активізації законодавчої діяльності. Потрібно сприяти активізації законодавчої діяльності, системно працювати над гендерними стереотипами викорінюючи їх із суспільного життя, оскільки вони істотно впливають на «гендерну піраміду влади»; поширенню інформації щодо прав і процедур; формуванню гендерно -спрямованих цінностей в професійній сфері. Необхідним є пропагування гендерного підходу так, щоб він став природнім способом міркування.

Висновки. У тезах порівнюються стилі управління чоловіка і жінки. Очевидним є те, що стилі управління жінки та чоловіка різняться. Варто зазначити, що при виборі стилю управління і жінки, і чоловіки демонструють досить різні ділові стратегічні моделі, і в основному спираються вони не на статево-рольові особливості, а на вимоги ефективності.

Структура сучасного суспільства й досі побудована на патріархальних засадах, високооплачуваною та престижною роботою, як правило займаються чоловіки. Статистика свідчить, що за однакову роботу, виконану чоловіком і виконану жінкою, другі отримують менше. Доступ до професійної сфери для жінок, поки що носить кількісний характер і найчастіше не призводить до необхідних якісних зрушень. Йдеться не лише про завойовування статусних позицій в сфері управління, а й про суттєву зміну самого його характеру. Жінки отримують подвійне навантаження, оскільки у той час як займаються управлінською діяльністю, у той же час і домашнім господарством.

Література

1. Кікінежді О. М. Проблеми статевої ідентифікації у становленні особистості: наук.-метод. зб. Дрогобич, 1998. 28–32 с.
2. Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины: учебн. Питер, 2002. 544 с.
3. Власенко Н. С., Виноградова Л. Д., Калачова І. В. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 54 с.

ПОЗИТИВНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ВОЛОНТЕРСТВА НА ШЛЯХУ ДО ВИРІШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ

Бучко Т.М., гр. СЗ-16д

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Останні два століття людство активно використовує в промисловості хімічні, токсичні речовини, важкі метали, що завдає величезної шкоди оточуючому довкіллю. Нажаль сучасні блага цивілізації створюють не тільки зручності для людей, а й завдають непоправної шкоди природі, внаслідок чого сучасна екосистема є забрудненою токсичними хімікатами та відходами. Природа багато століть страждає від згубного впливу людства та відчайдушно потребує допомоги.

Важливого значення у вирішенні проблем забруднення оточуючого середовища в Україні відіграють громадські та неурядові організації. Добровольчі рухи розвинені в багатьох країнах світу та здійснюють глобальні цивільні ініціативи в частині захисту зовнішнього середовища та вирішення екологічних проблем. Сьогодні зростає розуміння того, що волонтерство – це конструктивний спосіб підвищити якість життя суспільства, одним з показників благополуччя якого є стан навколишнього середовища. Нажаль, роботи державних інститутів вочевидь недостатньо для вирішення всіх екологічних проблем сьогодення. Останнім часом в різних куточках України небайдужі активісти власними зусиллями та за

підтримки неурядових організацій створюють волонтерські рухи проводять акції та заходи, спрямовані на охорону навколишнього середовища.

Слід зауважити, що незважаючи на важливість розвитку екологічного волонтерства в Україні як перспективного шляху до вирішення проблем забруднення середовища, такий розвиток відбувається достатньо повільними темпами. Кількість активістів-волонтерів в Україні не є значною й з цього приводу виникає два погляди на актуальність обраного напрямку дослідження. З одного боку, проблемою стає нестача бажаючих стати волонтером заради природи. З іншого боку, багато людей в містах втомилися від робочої рутини й офісних буднів і хочуть спробувати щось нове та яскраве. Екологічне волонтерство – це шанс поєднати корисне з приємним. Тому, представляється доцільним дослідити та визначити позитивні сторони розвитку екологічного волонтерства в Україні на шляху до вирішення проблем забруднення навколишнього середовища.

Безумовно, вживати необхідні заходи щодо збереження та очищення ґрунту, повітря та води необхідно в найкоротші терміни. В першу чергу це стосується правильної експлуатації природних ресурсів. Якщо ми навчимося правильно використовувати те, що дано природою, нам вдасться зберегти та примножити її багатства не на одне покоління.

Якщо люди зможуть об'єднати свої зусилля і займуться очищенням хоча б місцевих водоймів, пляжів, посадкою нових лісосмуг, то окрім турботи про навколишнє середовище з'явиться можливість для згуртування перед спільною загрозою природної катастрофи і забруднення біосфери вдасться призупинити.

Волонтери надають істотну допомогу організаціям, діяльність яких спрямована на захист та збереження оточуючого середовища. Волонтери поширюють інформацію про волонтерську організацію в особистому спілкуванні, залучають нових добровольців, заохочують громадянську активність. Також вони приймають участь в різних суботниках, а іноді безпосередньо стежать за чистотою свого міста, району чи навіть двору. Не менш важливим аспектом їх діяльності є робота з населенням. Волонтери навчають людей, як жити в гармонії з природою, розповідають про екологічні акції або ж правильну утилізацію сміття. Вони приймають активну участь в акціях з посадки дерев, займаються прибиранням сміття, приймають участь у громадській міській інспекції (займаються питаннями недопущення незаконного вирубування дерев, будівництва, ущільнювальної забудови, забруднення води, повітря, ґрунту), проводять зустрічі зі школярами для обговорення екологічної тематики, займаються збором інформації, підписів, беруть участь в міжнародних програмах Грінпіс та інших.

Координатор волонтерів WWF (Всесвітнього фонду дикої природи) в Україні Андрій Плига зазначає, що екологічне волонтерство – це своєрідний вид туризму, коли люди приїжджають в парки і заповідники, знайомляться з ними, отримують новий досвід і приносять користь природі. Еко-програма – це можливість побувати в таких заповідних місцях, куди вхід звичайним відвідувачам заборонено або обмежено.

Підводячи підсумок зауважимо, що волонтерська робота в напрямі боротьби з фізичним забрудненням навколишнього середовища є перспективним напрямом на шляху до вирішення екологічних проблем в Україні. Волонтерська діяльність повинна розвиватися на рівні місцевих громад та підтримуватися органами виконавчої та державної влади із залученням місцевих активістів, навчальних закладів та суспільних організацій. Екологічне волонтерство є перспективним напрямом гуртування перед спільною загрозою природної катастрофи і забруднення біосфери, що має позитивний міжнародний досвід використання та потребує подальшого розвитку в Україні.

Література

1. Как стать эко-волонтером в Украине и за рубежом/ how to be eco-volunteer in Ukraine and abroad. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elena-kuzmina.blogspot.com/2016/01/how-to-be-eco-volunteer-in-ukraine-and.html>
2. Экологическое волонтерство. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mprso.midural.ru/article/show/id/1263>
3. WWF ищет в Украине волонтеров. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://globustour.com.ua/news/wwf-ishet-volonterov.html>

АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Марков М. Є., аспірант

Науковий керівник: Овчаренко Є. І., д.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У сучасній економіці питання визначення ймовірності банкрутства підприємств стоїть особливо гостро, бо своєчасне виявлення ознак наближення банкрутства підприємства дозволяє менеджерам вжити термінових заходів щодо змінення фінансового стану та недопущення банкрутства. Проте ці заходи повинні бути обґрунтовані певними моделями оцінки платоспроможності та прогнозуванням ймовірності банкрутства, тому це питання постійно перебуває у центрі уваги науковців. Проблема оцінки та прогнозування ризику банкрутства знайшла своє відображення в дослідженнях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених: Е. Альтман, У. Бівер, Р. Ліс, Г. Спрінгейт, Р. Таффлер, Г. Тішоу, Дж. Аргенті, Дж. Фулмер, Д. Чессер, Дж. Олсон, Дж. Джанг, З. Хо, Р. С. Сайфулін, Г. Г. Кадиков, О. О. Терещенко, В. П. Мартиненко, О. М. Барановська, А. В. Матвійчук, П. І. Бідюк, В. В. Вертелецький, А. О. Жирова. Вітчизняними та зарубіжними вченими розроблено різноманітні моделі для оцінки платоспроможності та ймовірності банкрутства підприємств. Тому необхідно узагальнити інформацію щодо методів та моделей оцінки та прогнозування ризику банкрутства підприємств, виділити їх переваги та недоліки, провести критичний аналіз методів та моделей щодо їх відповідності українським реаліям

Дослідження щодо прогнозування ризику банкрутства підприємств проводяться за двома основними напрямками: використовуючи якісні (експертні) методи або із застосуванням кількісних методів.

Якісні методи використовують за відсутності числових даних або через складнощі при їх отриманні. Серед багатьох експертних методів можна виділити метод Дж. Аргенті або так званий А-рахунок, який набув широкої відомості. Проте такий підхід залежить від знань та досвіду експертів.

Кількісний підхід базується на аналізі історичних даних підприємства – фінансово-економічних показників діяльності суб'єкта господарювання. У цьому підході можна виділити: однофакторний дискримінантний аналіз та багатофакторний дискримінантний аналіз. Пізніше, на основі методів багатофакторного дискримінантного аналізу, з'явилися logit-моделі та probit-моделі. По-перше, цей підхід залежить від реальності даних у фінансовій звітності підприємств. По-друге, моделі мають періодично тестуватися на нових вибірках з метою їх уточнення. По-третє, використання зарубіжних моделей втрачає свою результативність через різницю у веденні господарства, особливо це стосується вітчизняних підприємств. Тому проблема коригування існуючих та розробки нових моделей оцінки та прогнозування ризику банкрутства завжди є актуальним та перспективним для подальших досліджень.

У даний час науковці виокремлюють ще один клас методів прогнозування ризику банкрутства: методи штучного інтелекту, які теж ґрунтуються на сукупності фінансових показників, але використовують для їх обробки громіздкий математичний інструментарій та

комп'ютерні технології. Особливу увагу науковці приділяють штучним нейронним мережам – потужному інструменту в розпізнаванні образів, класифікації та прогнозуванні. Їх перевагою є здатність до навчання та стійкість до шумів у вхідних даних. Одним з головних недоліків є те, що штучні нейронні мережі будуються за принципом «чорної скриньки», тобто, з точки зору експериментатора, структура системи захована в чорному ящику, який імітує тільки поведінкові особливості системи, це не дозволяє однозначно визначити внесок кожного показника у погіршення фінансового стану підприємства. Другим недоліком є залежність від репрезентативності навчальної вибірки, від якої залежить якість роботи спроектованої нейронної мережі.

Існують й інші методи прогнозування – на думку А. В. Матвійчука, найбільш достовірним та точним методом прогнозування банкрутства є моделі, засновані на теорії нечітких множин та нечіткій логіці. [1] Проте, на нашу думку, ці моделі мають такі ж недоліки, як і якісні статистичні моделі, через суб'єктивізм експертів.

В останній час було опубліковано безліч робіт, в яких досліджувалось ефективність використання методів штучного інтелекту, методів нечіткої логіки та класичних статистичних методів для прогнозування ризику банкрутства.

Вітчизняні дослідження П. І. Бідюк, В. В. Вертелецького, А. О. Жирова, аспіранта КПП Агаї Аг Гаміш Ові Нафаса показали, що модель Альтмана 1983 року правильно спрогнозувала результати у 73% випадках, 1977 року – лише у 64,5% випадків, при цьому у дослідженнях самого Е. Альтмана для підприємств США результат точності прогнозу банкрутства досягав 95%, модель Давидової-Белікова – 69,5-75% випадків, використання моделей на основі нечіткої логіки – 88-90,5%, нечітких нейронних мереж – 90%. [2, 3]

За підсумками багатьох наукових досліджень, можна зробити висновок: методи нечіткої логіки, штучні нейронні мережі та нечіткі штучні нейронні мережі є більш ефективними та перспективними для подальших досліджень методами оцінки та прогнозування ймовірності банкрутства, ніж класичні статистичні методи, в тому числі й для українських підприємств.

При цьому, при побудові моделей прогнозування ймовірності банкрутства українських підприємств, слід враховувати наступні пропозиції:

- модель повинна базуватися на національних стандартах обліку та звітності;
- необхідно використовувати дані вітчизняних підприємств;
- дотримуватися системності у виборі фінансових показників для всебічної діагностики стану підприємства з врахуванням його галузевої специфіки та особливостей;
- приділити увагу показникам використання ресурсів, особливо капіталу, та показниками ліквідності, фінансової стійкості;
- спиратися на репрезентативну вибірку.

Література

1. Матвійчук А. В. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорій нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу / А. В. Матвійчук // Вісн. НАН України. – 2010. – № 9. – С. 24-46.

2. Бідюк П. І. Аналіз ризику банкрутства підприємств з використанням чітких та нечітких моделей / П. І. Бідюк, В. В. Вертелецький, А. О. Жирова // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". – 2015. – № 12. – С. 477-490.

3. Агаї Аг Гаміш Ови Нафас. Прогнозирование риска банкрутства в промышленной и банковской сфере с использованием нечетких моделей и алгоритмов: дисс. канд. техн. наук.: 05.13.23 – системы и средства искусственного интеллекта / Агаї Аг Гаміш Ови Нафас. – Киев, 2016. – С. 58-60

РЕКЛАМА ЯК ЕЛЕМЕНТ ВПЛИВУ НА ПОВЕДІНКУ СПОЖИВАЧА

Парфьонова Ю.А., студентка групи СТ-551

Науковий керівник: к.т.н., доц. Бірюков О.В.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Вплив реклами на поведінку споживача грає важливу роль. В результаті її впливу зростає попит, змінюються вподобання і потреби людей в рівні життя. На сьогодні існує цілий арсенал особливих методів психологічного впливу на людей. Значну роль у процесі просування товарів від підприємства до кінцевого споживача відіграє реклама.

У даній роботі розглянуто поняття «реклама» в аспекті психологічного впливу на поведінку споживача.

Відомо, що реклама – це інформація про особу чи товар, яка розповсюджується в будь-якій формі та в будь-який спосіб. Її призначення формувати або підтримувати обізнаність споживачів реклами та їх інтерес щодо таких осіб або товарів [1].

Мета реклами - привернути увагу, викликати інтерес, передавати інформацію споживачеві та змусити її діяти певним чином. Недостатньо лише виготовити товар, а важливо, щоб він знайшов свого споживача. Тому реклама повинна не лише представляти товари та перераховувати їх властивості, а й інформувати потенційного покупця про щось важливе та цікаве для нього, про щось виняткове, особливе, яке не входить до інших товарів. Інформація повинна бути правдивою, доказовою і своєчасною, щоб на цей товар звернули увагу й придбали його.

В Україні, як і у всьому світі, реклама розглядається як провідна складова та інформативна сила маркетингових комунікацій. Спираючись на розуміння вимог та запитів споживачів, реклама створює умови для усвідомлення покупцем рекламного звернення, здійснення ним не одноразового, а сталого процесу купівлі. Сучасна реклама має широку науково-практичну базу, важливим елементом якої є дослідження ринку з метою виявлення сучасних потреб та можливих мотивацій.

На сучасному етапі розвитку ринкової економіки, реклама перетворилася з джерела інформації на могутній елемент маніпуляції і найпотужніший засіб впливу на масову свідомість, здатний формувати і змінювати світогляд і поведінку людей.

Секрет дії реклами полягає у використанні найкращих рис людської психології, яка найчастіше діє не на логічному рівні, а на емоції та підсвідомість. Використовуючи техніку переконання, реклама створює штучні потреби, поширює далеко не бездоганні естетичні смаки, а також створює лише ілюзію вільного вибору, нав'язуючи цілком певні стереотипи, стандарти та цінності [2].

Процеси сприйняття й розуміння реклами, формування позитивного ставлення та інтересу до рекламованого товару, бажання купити його обумовлено певними психологічними особливостями людей, для яких призначена ця реклама. Саме тому реклама повинна бути побудована з урахуванням особливостей та законів.

Важливим є той факт, що більшість споживачів ставляться до реклами упереджено і з недовірою. Проте, реклама – як рушійна сила, відіграє значну роль у формуванні прихильності до певного товару чи торгової марки, підштовхуючи покупця до певних дій на підсвідомому рівні.

Активність використання рекламних маніпуляцій все більше впливає на поведінку споживачів, створюючи тим самим психологічно залежне від рекламної інформації суспільство. Переважна кількість сучасних рекламних проектів має руйнівний вплив на свідомість особистості, підлаштовує її під рекламовані стандарти, обмежує право людини на самовизначеність та індивідуальність, нав'язує свій формат мислення та впливає на прийняття рішень при виборі товару.

Масштаб поширення наслідків психологічного втручання в рекламу вимагає пошуку нових, більш гуманних підходів до технології розробки та просування реклами.

Основними завданнями реформування повинно стати, по-перше, ліквідація незаконних та агресивних методів, які використовуються в рекламній індустрії з метою маніпуляції підсвідомістю споживача, по-друге, розробка науково-обґрунтованих рекомендацій, що дозволять створювати якісний, конкурентоспроможний рекламний продукт, який відповідатиме вимогам цільового сегменту споживачів, викликати позитивні емоції і спонукати до здійснення покупки.

Отже, психологічний вплив реклами на поведінку споживача повинен, насамперед, бути безпечним для емоційного здоров'я людини, викликати позитивні емоції, уявлення, враження, а також спонукати до прояву бажань та дій, пов'язаних з рекламованим товаром.

Література:

1. Білодід І. К. Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/reklama>.
2. Обрицько Б. А. Реклама і рекламна діяльність: Курс лекцій. / Б. А. Обрицько. — К.: МАУП, 2002. — 240 с.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Селіхова Д.О., ст.гр. ЕК-351

наук. кер. Рогозян С.М., к.е.н., доц. каф. обліку і оподаткування

Східноукраїнський університет імені Володимира Даля

Конкурентоспроможність підприємства потребує постійного контролю та аналізу витрат з метою їх оптимізації. Прийняття якісних управлінських рішень можливо лише за умови достатньої та достовірної інформації. Складання такої інформації можливе на підставі обґрунтованої класифікації витрат, яка потрібна підприємству для ефективного управління своїми витратами.

Метою дослідження є аналіз проблемних питань, які виникають під час класифікації витрат, та використання класифікації на підприємствах.

Питанням класифікації витрат приділяється значна увага вченими, але єдиної класифікації витрат, яка б задовольняла потреби користувачів, поки що немає. На практиці підприємства використовують різні класифікації витрат.

Традиційною ознакою класифікації витрат, яка використовується підприємствами, є належність витрат до виду, галузі та підгалузі діяльності – основної, допоміжної, обслуговуючої, забезпечувальної. Кожен вид діяльності виробляє певний вид продукції (роботу, послугу). Тому важливим є визначення собівартості окремих видів продукції, робіт, послуг.

Наступною ознакою класифікації витрат є розмежування витрат стосовно собівартості. Витрати поділяються на такі, які включаються до собівартості (прямі матеріали, пряма заробітна плата, інші прямі витрати, загально виробничі витрати), та які відносяться на витрати періоду (адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати). Близькою до цієї є ознака по відношенню до виробничого процесу. Витрати поділяються на виробничі (продуктивні) та невиробничі (непродуктивні).

Традиційно в системі рахунків бухгалтерського обліку по способу віднесення на собівартість відокремлено відображаються прямі та накладні (непрямі) витрати. Особливістю їх обліку є те, що прямі витрати мають відношення до конкретного об'єкту калькуляції, а непрямі – до декількох об'єктів. Тому необхідно вибирати спосіб розподілу цих витрат по об'єктах.

Важливою ознакою класифікації витрат є їх поділ на постійні і змінні. Такий поділ витрат має вирішальне значення для обґрунтування ціни продукції і планового обсягу виробництва. Але інформації про постійні та змінні витрати отримати за допомогою діючих рахунків неможливо. Тому необхідно вдосконалювати як аналітичний облік таких витрат, так і робочий план рахунків з метою покращення інформаційного забезпечення управління цими витратами.

В практиці підприємств однією з основних вважається класифікація витрат за економічними елементами та статтями калькуляції. Позитивним у класифікації витрат за елементами є те, що вона не залежить від конкретних умов діяльності і склад елементів є постійним. Недоліком є те, що вона не може дати інформацію про витрати по окремим видам продукції та про їх цільове призначення.

В практичній діяльності для цілей фінансового обліку використовується класифікація, наведена у П(С)БО 16 «Витрати» [3], а для управлінського обліку (аналізу, планування та калькулювання собівартості продукції) - галузеві Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг). Галузеві МР мають перелік калькуляційних статей, рекомендованих для використання підприємствами галузі. При калькулюванні собівартості продукції (робіт, послуг) витрати поділяються на одноелементні і комплексні. Більшість статей калькуляції є комплексними.

Важливим напрямком залишається визначення пріоритетних спрямувань класифікації витрат для потреб управлінського обліку та економічного аналізу з урахуванням організаційно-технологічних, економічних та інших особливостей діяльності підприємств.

При формуванні облікової інформації для цілей управління існує інша класифікація витрат, яка базується на ознаках, які дозволяють диференціювати витрати для їх управління в різних аспектах.

Взаємозв'язок між класифікацією витрат та цілями управління визнається практично всіма вченими, які вивчають дану проблематику. Так, на думку К. Друрі [2, с. 245], система обліку накопичує, в першу чергу, інформацію про три категорії витрат: витрати на матеріали, робочу силу і накладні витрати. Після цього загальні витрати розподіляються згідно з напрямками обліку:

1. Для калькулювання й оцінки собівартості виробленої продукції.
2. Для планування і прийняття управлінських рішень.
3. Для здійснення процесу контролю і регулювання.

До того ж в кожному з наведених вище напрямів є додаткова деталізація витрат залежно від мети управління. С.Ф. Голов вважає, що основою класифікації витрат повинен бути принцип «різні напрями класифікації – для здійснення різних функцій управління», оскільки поділ витрат на різні види використовується в управлінні різноманітними сферами діяльності підприємства [1, с. 314].

Найбільш поширеною в економічній літературі є класифікація витрат у трьох напрямках:

1. Для оцінки запасів, визначення собівартості продукції та прибутку (спожиті та неспожиті, витрати на продукцію та витрати періоду, основні та накладні, прямі та непрямі, одноелементні та комплексні, продуктивні та непродуктивні, ін.).
2. Для здійснення процесу контролювання і регулювання (регульовані та нерегульовані, нормовані та ненормовані, заплановані та незаплановані, за місцями виникнення, за центрами відповідальності, ін.)
3. Для прийняття управлінських рішень і планування (постійні та змінні, релевантні та нерелевантні, маржинальні та середні, дійсні та можливі, за центрами відповідальності, ін.).

Класифікація витрат по місцях виникнення і центрах відповідальності має вирішальне значення для нормування витрат і контролю за їх здійсненням.

Класифікація витрат по місцях їх виникнення залежить від організаційної структури управління і тому на кожному підприємстві розробляється своя номенклатура статей.

Отже, управління витратами буде ефективним лише в тому випадку, якщо будуть враховані особливості кожного підприємства, охоплені всі сфери діяльності та процеси, що здійснюються підприємством. Результати проведеного аналізу деяких проблемних питань класифікації витрат вказують на необхідність проведення подальших досліджень з вдосконалення організації та методики обліку витрат на підприємстві в цілях підвищення ефективності управління витратами.

Література:

1. Голов С.Ф. Управлінський облік : [навч. посіб.] / С.Ф. Голов. – К.: Лібра, 2003.–704 с.
2. Друри К. Управленческий и производственный учет : [учебник] / К. Друри ; пер. с англ. – М. : ЮНИТИ–ДАНА, 2002. – 1017 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mfu.gov.ua>

РЕФОРМИ У ПКУ 2019

Рябко А. В., ЕК-351, Ключ Ю. І. д.е.н., професор

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Модернізація податкової системи України триває багато років і в кожного учасника реформування є свої інтереси, що бувають дуже суперечливими. Наприклад, в інтересах держави збільшити податкові надходження до бюджету, а в інтересах платників – зменшити податкове навантаження.

У 2019 році на Податковий кодекс теж чекають деякі зміни. 22 листопада 2018 року депутати Верховної Ради України у другому читанні прийняли Закон про внесення змін до ПКУ та деякі інші законодавчі акти України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів. Ці зміни були внесені з метою балансування держбюджету, який затвердили того ж дня.

Згідно із пояснювальною запискою до проекту, українців чекають деякі зміни в ставках податку, а також введення оподаткування ПДВ для посилок в Україну.

З 1 липня 2019 зросте ставка акцизного податку на тютюнові вироби на 9%. Якщо, наприклад, зараз ставка акцизного податку за 1 кг тютюнової сировини становить 2601,91, то після 01.07. ставка зросте на 234, 17 грн.

Значне підвищення ставок чекає на платників екологічного податку. Так за викиди вуглекислого газу стаціонарними джерелами доведеться сплатити 10 грн за тону замість 0,41 грн. У майбутньому передбачається поступове підвищення ставки цього податку до 30 грн.

Крім того, парламент пропонує підвищити ставки ренти за користування надрами для видобутку нафти і конденсату на 2%, залізної руди – на 0,8 %. За спеціальне використання лісових ресурсів нині доведеться сплачувати податку на 50% більше.

Внесені зміни й до оподаткування ПДВ посилок з-за кордону. Оподаткуванню підлягають посилки, сумарна вартість яких складає понад 100 євро для одного одержувача від одного відправника. Для цієї норми встановлено перехідний період з 1 січня до 30 червня 2019 року, протягом якого податком буде обкладатися товар вартістю понад 150 євро.

Таким чином, за розрахунками Міністерства фінансів України даний законопроект дозволить збільшити частку надходжень до державного бюджету на 5, 9 млрд грн., та до місцевого бюджету на 0,4 млрд грн.

Список використаних джерел

1. Верховна Рада ухвалила зміни до ПКУ [Електронний ресурс] – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://24tv.ua/verhovna_rada_uhvalila_zmini_do_podatkovogo_kodeksu_n1068076
2. Рада ухвалили зміни до ПКУ для балансування держбюджету [Електронний ресурс] – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://economics.unian.ua/finance/10348983-rada-uhvalila-zmini-do-podatkovogo-kodeksu-dlya-balansuvannya-derzhbyudzhetu.html>

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА СТАН МОЛОДІЖНОГО БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Бубунець О.Р., група БСП-18д

науковий керівник Овечкіна О.А. кандидат економічних наук, доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Безробіття української молоді – соціально-економічне явище, при якому працездатні молоді люди перебувають в пошуках роботи та готові приступити до неї. Значну частину безробітної молоді становлять випускники професійно-технічних і вищих навчальних закладів, які здобули професію (спеціальність) і вперше виходять на ринок праці. На думку фахівців, тенденція до зростання на ринку праці чисельності освіченої молоді поглиблюватиметься і в найближчій перспективі. Зважаючи на сказане, *метою* даної роботи є стисла характеристика факторів, що впливають на дестабілізацію ринку праці молоді кваліфікованої робочої сили й провокують зростання рівня молодіжного безробіття в Україні.

У сучасній науковій літературі з питань зайнятості й безробіття визначається суперечність між попитом і пропозицією на вітчизняному ринку праці, перед усім кваліфікованої, й стає предметом дослідження фахівців різних галузей суспільних наук. Соціологи вивчають особливості поведінки української безробітної молоді щодо працевлаштування, відзначаючи, що головними причинами її невдач є: непрофесійність, амбіційність, перебільшена ініціативність. Психологи у якості вад молодих фахівців відзначають: неприйняття/ігнорування цілей та внутрішньо-корпоративних цінностей колективу, відсутність навичок міжособистісного спілкування (комунікабельності, емоційного самоконтролю тощо).

Вчені-економісти акцентують увагу на дослідженні економічної основи конфліктів роботодавців й молодих фахівців в процесі найма та їх подальшої трудової діяльності у колективі підприємства (організації). З цього питання економістами відмічається, що на ринку праці давно існує проблема невідповідності знань та умінь, отриманих випускниками українських ВНЗ, та запитом роботодавців. Навіть, коли роботодавці приймають на роботу молодих спеціалістів з хорошими теоретичними знаннями, все ж таки виникають проблеми щодо: відсутності у найманої молоді будь-якого практичного досвіду; необхідності створення адаптаційних умов для нових кадрів; складання планів розвитку кар'єри молодих фахівців. Отже, багато роботодавців стикаються з необхідністю порівняння витрат, пов'язаних з прийомом випускників ВНЗ, з фінансовими перевагами від їх найму, зокрема економією коштів через низьку заробітну плату молодих працівників.

Значний вплив на рішення роботодавців щодо питань зайнятості й розробки відповідної кадрової політики здійснюють також зовнішні фактори, до яких традиційно відносять: довготривалу кризу в економіці України, зменшення чисельності підприємств середнього й малого бізнесу; почастищення фінансових криз тощо. Для подолання проблеми безробіття, зокрема серед молоді, державною службою зайнятості мають ефективніше здійснюватися: надання інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, створення банку вакансій, сприяння в працевлаштуванні громадян, у тому числі шляхом перепідготовки, підвищення кваліфікації безробітних, організації і фінансування громадських робіт, виплата допомоги по безробіттю, посилення якості інформаційної роботи молодіжних центрів зайнятості та їх співпраці з громадськими студентськими організаціями ВНЗ.

Література

1. Нікіфоров П.О., Вольська А.О. Фінансово-економічні аспекти праці та боротьби з безробіттям / Фінанси України. - 2008.
2. Колишня Л.М. Безробіття в умовах формування ринкових відносин // Україна: аспекти праці. – 2010.
3. Пазюк О., Пономарьова О. Проблеми безробіття в Україні // Україна: аспекти праці. – 2004.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГІВ ПРОДАЖУ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Лесюк В.С. здобувач вищої освіти 4 курсу 1 групи

Науковий керівник: Калініченко О.В. к.е.н., доцент,

Полтавська державна аграрна академія

Економічна доцільність вирощування сільськогосподарської продукції вимірюється багатьма показниками, серед яких важливе місце займає прогнозування обсягу продажу. Саме на основі прогнозування можна визначити ефективність виробництва тієї чи іншої сільськогосподарської продукції. Це слугує основою для подальшої оптимізації та можливих змін у виробництві. Такий прогноз дає уяву про реальний рівень попиту на товар у майбутньому за конкретний період.

Розглянемо та спрогнозуємо очікуваний обсяг продажу сільськогосподарської продукції на прикладі озимої пшениці на підприємстві ТОВ «Елеватор «Чиста криниця» використовуючи метод прогнозування, що базується на основі зваженого ковзного середнього (табл. 1).

Таблиця 1

Прогнозування обсягу продажу пшениці озимої у ТОВ «Елеватор «Чиста криниця», на січень 2019 р.

		Місяць	Обсяги продаж, тис. грн	Прогноз	Абсолютна похибка
$a_3=$	0,000	січень	638,90	х	х
$a_2=$	0,000	лютий	651,60	х	х
$a_1=$	1,000	березень	765,40	х	х
Сума=	1,000	квітень	726,20	765,40	39,20
		травень	854,90	726,20	128,70
		червень	904,40	854,90	49,50
		липень	954,50	904,40	50,10
		серпень	1235,80	954,50	281,30
		вересень	1357,50	1235,80	121,70
		жовтень	1101,70	1357,50	255,80
		листопад	1098,30	1101,70	3,40
		грудень	965,60	1098,30	132,70
		січень		965,60	х
		САВ =	118,04	х	х
		СКП =	22228,39	х	х
		Корінь СКП=	149,09	х	х

Аналіз даних табл. 1 свідчить про те, що прогнозований обсяг реалізації пшениці озимої в січні 2018 року становитиме 965,6 тис. грн.

При цьому середнє абсолютне відхилення становило 118,04 тис. грн, середньоквадратична похибка – 22228,39 тис. грн, а її корінь – 149,09 тис. грн.

Якість прогнозів значною мірою залежить від методів прогнозування, якими називають сукупність прийомів та оцінок, що дають змогу на підставі аналізу минулих (ретроспективних) внутрішніх і зовнішніх зв'язків, притаманних об'єктові, а також їхніх змін з певною ймовірністю зробити висновок щодо майбутнього розвитку об'єкта [1].

Таким чином, в сучасних умовах для сільськогосподарських підприємств є важливим проведення прогнозування обсягів продажу сільськогосподарської продукції, при використанні якого можна з'ясувати актуальність вирощування тієї чи іншої сільськогосподарської культури в майбутньому.

Література

1. Нелеп В. М. Планування на аграрному підприємстві : [навчальний посібник] / В. М. Нелеп. – К. : КНЕУ, 2004. – 495 с.

DIETARY BREADS AS NATURAL PRODUCTS FOR HEALTHY NUTRITION

Novik K. V., M 16-1, Koval' E. V., T 16-1

Vyshnikina O. V., PhD., Associate Professor, Lykholat O.A., Dr. Sci., Professor
University of Customs and Finance, Ukraine, Dnipro

Up day, more and more attention is paid to the natural products of health nutrition in world. New approaches to the creation of healthy food products provide for the necessity of full compliance with the needs of the body.

Food products must meet the following basic requirements: to be safe for the consumer's health; have a nutritional value and effectiveness depending on their destination; have an attractive appearance and aesthetic design, with the indication of special information about the quality of the product, the direction of its use.

Creation of combined food products should be carried out in accordance with the following basic principles:

- definition of hygienic safety of sources of raw materials and finished products;
- use of food, flavor and aromatic and other additives from natural raw materials;
- a combination of organoleptic indicators of a combined product with the habits of people, traditions and national peculiarities in the diet of certain groups of the population;
- balance of products on the main components, stability in storage, availability for the consumer;
- implementation of purposeful control of quality indicators.

Dietary breads perfectly replaces bread, allowing many people not to radically change their habits, but it significantly reduces the caloric content of dishes and get much more nutrients. For example, the caloric value of a loaf is 260 kcal per 100 g. In 100 g of baguette contains 262 kcal, and in white wheat with longitudinal incisions bread - 242 kcal per 100 g, when the energy value of dietary breads is only 300 kcal per 100 g of product, that is, so many calories in 10-15 breads.

Breads contain a lot of carbohydrates, fiber, other food fibers, unsaturated and polyunsaturated fats, substitutable and essential amino acids. Their benefit is due to the high content of vitamin E (tocopherol), vitamin A (retinol), beta-carotene, vitamins B1, B2, PP (niacin).

Dietary breads advantage is they are made from wheat flour, which means that they are stored vitamins and minerals, and a large amount of fiber, which stimulates digestion. Bread, as is known, often becomes the cause of constipation, as well as such an unpleasant phenomenon as heartburn. From the breads, heartburn just can't appear, since yeast should not be used in their preparation. But many producers further enrich the bread with useful substances: vitamins, minerals, and extracts

promote metabolism and weight loss. This may be an extract from lawnmare (sea cabbage), bran, beta-carotene, lecithin, herbs and spices, dried fruit, nuts and other bioactive additives.

Depending on the raw material used, the breads may be wheat, rye, rice, and multicereal, and the most useful are whole grains. Since one and the same raw material are used for the preparation of bread and dietary breads, their total calorie content is not very different. However, further assimilation takes place differently. Bread does not provide such long-term satiety as breads, its carbohydrates are more "short".

The range of breads is constantly expanding through the introduction of innovative technologies and the introduction of new additives.

But often, producers use nutritional supplements in their production process, which do not always help to improve the quality of the product, and sometimes put products in doubt.

For the production of breads, wheat flour of lower grades than for the production of bread can be used, various additives can be added to it, for example, the addition of corn, peas or other, cheaper types of flour.

Today, the market is represented by breads with various food additives such as: dried fruit, wheat bran, carrots, beta-carotene, and other. All these additives can also be falsified: during the manufacture of dried fruits, the technology of their drying may be violated; they are often treated with different chemicals for long-term storage of the commercial form; these substances can be dangerous to human health; bran, which in themselves are useful for the gastrointestinal tract, may be supplemented or poorly treated.

Thus, the most common way of high-quality falsification is dilution in the production of dough with water, then its volume increases, thereby allowing producers to increase production volumes. Also, the falsification of the dough occurs through: the introduction of food coloring; non-delivery of cost components (oils, eggs, sugar, etc.), provided by the recipe; replacement of cost components cheaper (margarine - vegetable oil, etc.); non-compliance with technological parameters of breads production.

More than 25 types of dietary breads under different brands are represented on the Ukrainian market. The most famous of them are: Rostock, Jumenka, Finn Crisp, Nordic, Sonko.

Nordic breads contain wheat flour, yeast, sugar. Such a composition should not be in breads, it is identical to the product of bread. Such a product will not carry the body's benefits, in addition, it is the most expensive on the Ukrainian market.

Breads Rostock are made from whole grains, do not contain sugar, yeast, and the like. The price is one of the cheapest on the Ukrainian bread market.

Sonko consist of 7 types of flour, whole grain is only 7 %, contains sugar. Have a high price.

Finn Crisp contains wheat flour and sugar. Quality is not the best and the price is highest.

Jumenka contains only rice groans. It is an excellent substitute for bread and breads for people suffering from tincture, because such breads does not contain gluten.

As you can see, breads can be as an excellent substitute for bread, and has the components that should be avoided while adhering to the principles of healthy eating.

Currently, the State Standard for the manufacture of dietary breads has not yet been developed in Ukraine. However, Ukraine has a strong raw material base, through which it is possible to create high-quality and nutritious breads and to export such products to the international level. Of course, it is necessary to develop a number of normative documents that would determine the composition that should be in the goods, called "breads", which will make it possible to control the quality of such products.

Reference:

1. Mykolaeva MA Identification and falsification of food products. / M.A. Nikolaeva, D.S. Lichnikov, A. M. Neverov - Moscow: Vuzovsky textbook, 1996. - 272 p.

2. Theoretical aspects of the falsification of goods [Electronic resource]. – Mode access: https://pidruchniki.com/15800119/ekonomika/teoretichni_aspekti_falsifikatsiyi_tovariv

МОТИВАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Зарайська Е.О. студентка групи ПУ-18дм

Науковий керівник доцент, к.е.н. Бучнев М.М.

Східноукраїнській національний університет імені В. І. Даля

В даний час одним з важливих питань для сучасної людини є відсутність мотивації в досягненні поставленої мети. А для сучасного менеджера вона є однією з основних задач.

Один з великих письменників про успіх Наполеон Хілл сказав - «Відправною точкою всіх досягнень є бажання». Але одного бажання не достатньо для досягнення мети як своєї власної, так і цілі організації. Уявімо організацію як злагоджений механізм, а персонал в ньому - рушійна сила, шестерінки. Для того щоб механізм працював довше, швидше і краще ми періодично змащуємо шестерінки, при цьому підбираючи підходяще масло. Якщо з шестернями в механізмі все просто те, як же сучасному менеджеру мотивувати своїх співробітників проявити свої професійні якості для ефективної і злагодженої роботи підприємства?

Для початку розберемося, що ж таке «мотивація». Мотивація (від лат. movere) - це спонукання до дії; психофізіологічний процес, керуючий поведінкою людини, що задає його спрямованість, організацію, активність і стійкість; здатність людини діяльно задовольняти свої потреби. [1]. Можна сказати що мотивація - це свого роду «поштовх» що спонукає співробітника організації проявляти бажання і енергію в роботі, яку він повинен виконувати, через задоволення своїх потреб.

Абрахам Маслоу в своїй роботі "Мотивація і особистість" визначає наступну ієрархію людських потреб: фізіологічні потреби; безпеку; любов / приналежність до чого-небудь; повага; пізнання; естетичні; самоактуалізація.

Причому останні три рівня: «пізнання», «естетичні» та «самоактуалізація» в загальному випадку називають «Потребою в самовираженні» (Потреба в особистісному зростанні) [1].

Також мотивація буває зовнішньою і внутрішньою. Зовнішня мотивація - мотивація, не пов'язана зі змістом певної діяльності, але обумовлена зовнішніми по відношенню до суб'єкта обставинами (гроші, статус, престижні речі, визнання і т.п.). Внутрішня мотивація - мотивація, яка пов'язана не із зовнішніми обставинами, а з самим змістом діяльності (самоствердження, відчуття потрібності, особистісний ріст і т.п.) [1].

Оскільки реакція на застосування тієї чи іншої мотивації на співробітника може бути як позитивною, так і негативною потрібно враховувати:

- характер або темперамент людини (холерик, флегматик, меланхолік, сангвінік);
- його психотип за стилем мислення (аналітик, прагматик, критик, реаліст);
- і як він ставиться до роботи в організації (професіонал, виконавець, лідер, нейтрал).[2]

Це можна зробити, протестувавши свій персонал. Завдяки визначенню вище перерахованого у співробітнику менеджеру буде простіше знайти індивідуальний підхід до його мотивації. І в цьому йому допоможуть основні стимули в мотивації персоналу, а саме матеріальні і нематеріальні.

До матеріальних стимулів працівника відносяться різні додаткові виплати. Це може бути надбавка до зарплати, тринадцятий оклад в кінці року, додатковий бонус за перевищення норми, премія і так далі.

Для визначення розміру додаткових виплат існує система преміювання КРІ або система ключових показників ефективності. КРІ - це сукупність кількісних показників, які характеризують ефективність трудової діяльності кожного співробітника, виробничих

відділів, структурних підрозділів і фірми в цілому. Головна перевага такої системи - активна мотивація працівників.

КРІ складається з таких показники:

- результат - скільки надали послуг, зробили робіт або виготовили продукції;
- витрати - які і в якій кількості ресурси витрачалися;
- функціонування - визначення чи відповідає процес запланованого алгоритму виконання;
- продуктивність - співвідношення результату до витрачених ресурсів. [3]

Система ключових показників ефективності має будуватися таким чином, щоб кожен співробітник підприємства або організації мав свій цифровий показник або критерій оцінювання. Простими словами хто що повинен робити і в яких цифрах вимірюється його ефективність. Таким чином, можна спостерігати за тим, хто виконує поставлене перед ним завдання і відштовхуючись від отриманих даних, призначати грошову винагороду.

До нематеріальних стимулів працівника відносяться:

Соціальні - людина буде добре працювати, якщо відчуває себе захищеним. Мова про оплату лікарняного, оплачувана відпустка, гарантії при скороченні і так далі. Кар'єрні - можливість кар'єрного росту, а відповідно перспектива поліпшення свого матеріального становища. Творчі - людині дають можливість реалізувати якісь свої ідеї. [3]

Основні методи вдосконалення мотивації персоналу

- впровадження системи управління по цілям, як метод мотивації персоналу;
- створення надійної системи оцінки ефективності співробітника і визначення потенціалу його розвитку;
- розробка системи окладів, ранжування посад;
- фінансове моделювання та привласнення ставок по рангах;
- розробка системи бонусів, зав'язаних на результат на основі ключових показників ефективності (KPI);
- формування відрядно-преміальної частини заробітної плати;
- створення прозорих і зрозумілих маршрутів кар'єрного просування;
- створення «золотого» кадрового резерву, включаючи плани підготовки співробітників входять до кадрового резерву. [2]

Отже, мотивація не може бути постійною, але повинна застосовуватися на регулярній основі. Оскільки потреби людини варіюються від однієї потреби до іншої, то і мотивація повинна змінювати свою спрямованість. При мотивуванні співробітника потрібно враховувати й інші фактори як його характер і ставлення до роботи. Правильно застосована мотивація дозволить стимулювати ефективну роботу кожного співробітника, залучити і закріпити в компанії кваліфікованих співробітників, забезпечить злагоджену роботу і стабільний колектив тощо. Таким чином, зацікавлений в роботі співробітник краще виконує свої обов'язки, що призводить до більш ефективної роботи підприємства або організації.

Список використаних джерел

1. Общедоступная многоязычная универсальная интернет-энциклопедия [Электронный ресурс] – Режим доступа <https://ru.wikipedia.org/wiki/Мотивация>, свободный. – Название с экрана.
2. Темницкий А.Л. Справедливость в оплате труда как ценностная ориентация и фактор трудовой мотивации [Электронный ресурс] – Режим доступа <https://studfiles.net/preview/4343153/>, свободный. – Название с экрана.
3. Аркадий Жёлтый. Сайт о кадрах, мотивации и управлении [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://z-motiv.ru/motivatsiya-personala/> свободный. – Название с экрана.

СУЧАСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ЗА ДОПОМОГОЮ МАРКЕТИНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Зінова К.К., студентка групи УП-351

Науковий керівник: к.е.н., доц. Моргачов І.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Набутий досвід засвідчує, що в сучасному світі інноваційна діяльність стала однією з основних чинників розвитку підприємств. Сучасні підприємства, що діють в рамках соціально-економічного середовища, мають постійно стояти на варті створення та впровадження різних інновацій для забезпечення своєї ефективності на ринку. Інноваційні нововведення дозволяють вийти на новий етап розвитку та зайняти нове місце в конкурентній боротьбі за споживчі вподобання, чим і зумовлюється актуальність роботи. Системні інновації важливі для будь-якого типу підприємств, особливо для високотехнологічних, які становлять більшу частку наявних у теперішньому часі. Інноваційний маркетинг по суті являє собою систему нововведень для товарів, які вже існують, технологій та різноманітних послуг.

Метою роботи є уточнення актуальних чинників інноваційного розвитку підприємств, що пов'язані з використанням маркетингових технологій.

Маркетингова діяльність дуже схильна до інновацій завдяки тому, що служить свого роду посередником між внутрішнім і зовнішнім середовищем підприємства. Інноваційна діяльність в сфері маркетингу спрямована на практичне використання науково-технічних результатів інтелектуального потенціалу працівників для отримання нової або значно поліпшеної продукції, виробничого процесу і задоволення споживчого попиту платоспроможної частки населення. Інноваційна діяльність слугує двигуном зміщення соціально-економічних процесів, результати яких трансформують продуктивну силу суспільства.

Інноваційна маркетингова діяльність може здійснюватися у декілька етапів:

1. Маркетингове дослідження (виявлення незадоволених споживчих потреб).
2. Вибір запропонованих науково-технічних ідей.
3. Формування маркетингової стратегії, розробка маркетингової програми.
4. Виготовлення зразкового матеріалу.
5. Введення інновації та його тестування.
6. Запуск масового виробництва.

Таким чином, технологія інноваційного маркетингу займає важливе місце у системі розробки нових методів підвищення рівня попиту споживачів підприємствами та дозволяє виробництвам утримувати свої позиції у конкурентному середовищі. Крім наукового прогресу, одним з основних принципів маркетингу інноваційного підприємства є досягнення досконалої товарної форми. Тобто, підприємство намагається просувати те, що знаходиться на етапі спаду (або ж зовсім виходить з ринку) шляхом модернізації товару, що в свою чергу націлює на задоволення очікувань споживача. Перед розробкою нового продукту необхідно уточнити, хто є цільовою аудиторією даного продукту, яким конкретним вимогам він буде відповідати, які проблеми споживача він може вирішити. Такі питання є основою успішного позиціонування продукції на ринку. Аналіз позиціонування продукції наочно демонструє, що сучасний інноваційний продукт, крім індивідуальних запитів покупця, має відповідати таким критеріям, як високі технології, сертифікація, відповідність екологічним стандартам, гарантійний термін та сервісне обслуговування.

Існує чотири типи інновацій, які охоплюють широкий спектр змін, властивих підприємствам. До них відносяться: 1. продукт (значні зміни в якості і властивості продукту); 2) процес (зміни в методах виробництва); 3) організаційні інновації (впровадження сучасних

методів управління); 4) маркетингові інновації (зміни в дизайні продукту, упаковці, нові канали просування і розміщення продукту).

Провідними принципами інноваційного маркетингу є: всебічне вивчення ринку, вплив конкурентів, смаки і вимоги споживачів, вплив на ринок в інтересах підприємства, виробника інноваційних ідей та послуг. Маркетингове дослідження повинно включати в себе формування ідей, їх накопичення з метою відбору тих, які належать до найвищої оцінки комерційної або іншої цінності. Стратегічне планування здійснюється за підсумками обстеження для забезпечення науково-технічної бази нової продукції. У ньому йдеться про патентування та ліцензування продукту. Наступний етап зумовлює вивчення реакції на новації, можливостей збуту на ринку, розвиток торгової марки. Завершальним етапом інноваційної маркетингової діяльності є збір та аналіз даних про результати впровадження інновацій.

Інноваційний маркетинг — це створення та використання інтелектуального продукту, доведення нових оригінальних ідей до реалізації як готовий товар, способи представлення їх покупцеві [1]. Даний вид маркетингу позиціонується як поширення інформаційних технологій на підприємстві. При роботі з інноваціями слід враховувати фактори, що здатні уповільнити або навпаки прискорити інноваційний процес. Людський фактор в чималому ступені обумовлений цим питанням. Інновації вносять зміни в існуючі рішення. Опір змінам з боку працівників є неминучим, так як може вимагати коригування їх статусу, необхідності брати на себе нові обов'язки, відхилятися від корпоративних стереотипів поведінки, а також установлених традицій. В таких умовах абсолютно необхідно зміцнювати систему мотивації і заохочення персоналу. Ще один вкрай важливий фактор - налагодження партнерських відносин з агентами, що діють всередині та за межами підприємства, від постачальників до замовників. Як правило, відповідальність покладається на маркетингові групи, які організовують мережу продажів, рекламні кампанії, виставки, презентації, прямі продажі та встановлюють сервісне обслуговування. Їх діяльність формує середовище, в якій буде відбуватися інформаційний обмін і торгівля. Впровадження маркетингових технологій управління інноваційною діяльністю стає однією з основних причин успіху сучасних новинок.

Враховуючи все вищевикладене, можна зробити висновок, що інноваційна діяльність практично неможлива без кваліфікованих кадрів та управлінської сили. Освічені, творчі та амбітні працівники, їхні знання стимулюватимуть інновації, зберігатимуть лідируючі позиції серед конкурентів на ринку. Впровадження маркетингових інструментів є однією з багатьох причин успіху підприємства. Маркетингові інновації можуть являти собою новий товар, маркетингову технологію або результат інших видів інновацій. Технологія інноваційного маркетингу займає важливе місце у системі розробки нових методів підвищення рівня попиту споживачів підприємствами та дозволяє їм утримувати свої позиції в процесі конкурентної боротьби. Процес управління інноваційною діяльністю знаходиться в постійному розвитку, для успішної реалізації інноваційних процесів є необхідною взаємодія всіх підрозділів підприємства, а також орієнтування кожного з учасників на ринок і кінцевого споживача. При правильному виборі напрямів розвитку та ефективному управлінні позиціонуванням інноваційної діяльності для підприємства відкриваються нові шляхи та можливості росту та розвитку.

Література:

1.Ілляшенко Н. С. Організаційно-економічні засади інноваційного маркетингу промислових підприємств / Н. С. Ілляшенко. – Суми : Вид-во СумДУ, 2011. – 192с.

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВОЮ СКЛАДОВОЮ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Паничок М. Ю., студентка групи Ек16-д

Науковий керівник: Швець Н. В., доц., к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Основою розвитку соціально-економічних систем на будь-якому рівні є їх економічний потенціал, найбільша значущість у якому належить трудовій складовій. Вочевидь, успіх соціально-економічних трансформацій безпосередньо залежить від її мобілізації, а отже, від ефективності управління трудовими ресурсами. З урахуванням вищезазначеного, метою даного дослідження є оцінка ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку Луганської області на підставі запропонованої методики для подальшого вдосконалення управлінських дій.

Для оцінки ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку Луганської області були обрані показники, що характеризують стан та мобілізацію трудової складової. Зокрема, стан даної складової визначено на підставі таких показників:

частка економічно активного населення в загальній чисельності населення регіону ($d_{\text{акт}}$);

частка економічно-активного населення, що має вищу освіту, в загальній його чисельності ($d_{\text{вищ}}$).

Показником, що характеризує мобілізацію трудової складової потенціалу для забезпечення стійкого розвитку регіону, є рівень зайнятості (P_3).

Отже, для оцінки ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку Луганської області пропонується використовувати комплексний показник ($K_{\text{тр}}$), що визначає її стан та мобілізацію і вираховується за такою формулою:

$$K_{\text{тр}} = d_{\text{акт}} \cdot d_{\text{вищ}} \cdot P_3 \quad (1)$$

Безпосередньо оцінку ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону пропонується здійснювати на підставі динамічної моделі, що являє собою деталізовану та трансформовану формулу загальної ефективності управлінського процесу, запропоновану О. Барабаном та В. Ільїнським [1] та має такий вигляд:

$$E_{\text{тр}}^{\text{упр}} = \frac{I_{K_{\text{тр}}}}{I_{\text{витр. як.}}} \cdot \frac{I_{\text{ВРП}}}{I_{\text{витр. розв.}}}, \quad (2)$$

де $E_{\text{тр}}^{\text{упр}}$ – інтегральний динамічний коефіцієнт ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону; $I_{K_{\text{тр}}}$ – індекс зміни комплексного показника стану та мобілізації трудової складової потенціалу розвитку регіону; $I_{\text{ВРП}}$ – індекс зміни реального валового регіонального продукту (відношення ВРП у поточному періоді до ВРП у попередньому періоді); $I_{\text{витр. як.}}$ – індекс зміни витрат на забезпечення «якості» трудових ресурсів, до яких належать витрати на соціальні, освітні та медичні програми в регіоні, а також на функціонування регіональних центрів зайнятості населення; $I_{\text{витр. розв.}}$ – індекс зміни витрат на утримання апарату управління розвитком регіону та витрат на реалізацію програм економічного розвитку регіону.

При цьому перший множник в даній методиці визначає витратну ефективність управління трудовою складовою потенціалу регіонального розвитку, а другий – результативну ефективність.

Застосування індексів в запропонованій методиці дозволяє оцінити управлінський процес в динаміці, що значно підвищує об'єктивність отриманих результатів.

Даний інтегральний динамічний коефіцієнт може набувати значень у позитивному числовому діапазоні. Числові значення показників та лінгвістичний їх відповідник надані у табл. 1.

Таблиця 1

Шкала оцінки ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону

Значення коефіцієнту	Якісна оцінка ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону
$E_{mp}^{eff} < 1$	Ефективність управління трудовою складовою потенціалу регіонального розвитку є низькою, зміна стану та мобілізації даної складової поступається за темпами зміни витрат на покращення стану трудових ресурсів в регіоні. Відповідно зміна валового регіонального продукту як результату регіонального розвитку, нижче за темпами, ніж витрати на адміністрування та розвиток регіону. За таких умов дана складова значно послаблюватиме потенціал росту регіону, спричиняючи деградацію останнього
$E_{mp}^{eff} = 1$	Рівень ефективності управління трудовою складовою потенціалу регіонального розвитку оцінюється як середній. В результаті застосованих управлінських дій вдається лише утримувати незмінний стан трудової складової потенціалу розвитку регіону, що відбивається утриманням незмінного соціально-економічного стану регіону
$E_{mp}^{eff} > 1$	Висока ефективність управління трудовою складовою потенціалу регіонального розвитку. Результатом управлінських дій є зміцнення трудової складової, а відтак і забезпечення сталого розвитку регіону

Джерело: розроблено автором

Ураховуючи вищевикладене, визначимо загальну ефективність управлінського процесу за формулою (2), що подано в табл. 2.

Таблиця 2

Аналіз ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку Луганської області в 2013-2017 рр.

Показники	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Індекс реального ВРП у поточному періоді	1,0000	0,9340	0,9020	1,0240	1,0250
Частка економічно-активного населення в загальній чисельності населення регіону	0,7120	0,6840	0,7680	0,7650	0,7610
Частка економічно-активного населення, що має вищу освіту, в загальній його чисельності	0,6950	0,6880	0,5160	0,4960	0,4150
Рівень зайнятості (в частках)	0,6640	0,6040	0,6410	0,6360	0,6270
Індекс зміни комплексного показника стану та мобілізації трудової складової потенціалу регіонального розвитку	0,9304	0,8651	0,8937	0,9500	0,8205
Індекс витрат на забезпечення «якості» трудових ресурсів	1,0398	1,1529	1,0905	1,1126	1,1517
Індекс витрат на розвиток регіону	1,5400	1,3833	1,0122	1,5425	1,0365
Витратна ефективність управління	0,8948	0,7503	0,8195	0,8539	0,7125
Результативна ефективність управління	0,6494	0,6752	0,8911	0,6639	0,9889
Інтегральний динамічний коефіцієнт ефективності управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону	0,5810	0,5066	0,7303	0,5668	0,7046

Джерело: розраховано за інформацією [2]

Дані табл. 2 демонструють низьку ефективність управління трудовою складовою потенціалу розвитку регіону при її підвищенні протягом аналізованого періоду з 0,5810 пункти

у 2013 році до 0,7046 пункти у 2017 році. Це зумовлено низькою витратною ефективністю управління та її зниженням протягом аналізованого періоду: зростання витрат на покращення «якості» трудових ресурсів відбувається швидше, ніж комплексного показника стану трудової складової. Така ситуація склалася через зниження рівня зайнятості населення та відтік кваліфікованих кадрів з регіону. Отже, першочерговою задачею на даний момент є утримання кваліфікованих кадрів та впровадження програм стимулювання зайнятості населення.

Література:

1. Барабан О.А., Ільїнський В.В. Методи оцінки ефективності управління мікроресурсами / О.А. Барабан, В.В. Ільїнський. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://confcontact.com>.

2. Основні показники ринку праці Луганської області / Офіційний сайт Головного Управління Державної служби статистики в Луганській області // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.lg.ukrstat.gov.ua/>

МОДЕЛЬ ЕКОНОМІЧНОГО ІННОВАЦІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Конєв В.В., 8.0728

наук. кер.: к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запорізький національний університет

Початок більшості статей вітчизняних авторів на економічну тематику починається з констатації того факту, що економіка України демонструє стабільні прояви кризових явищ і продовжує своє падіння. За час незалежності жоден з урядів, що був при владі, не зміг вирішити питання державної стратегії розвитку економіки України. Це зумовлює актуальність розробок моделей розвитку економіки України.

Серед вітчизняних вчених, що досліджували моделі економічного розвитку України слід виділити Базилевича В.Д., Герасимчука В.Г., Козлової А.І., Пунька Б.М. та інших.

Метою дослідження є аналіз моделі економічного інноваційно-інформаційно-інвестиційного розвитку України.

Козлова А.І. розглядає інноваційну модель розвитку як шлях до забезпечення структурних зрушень в економічному процесі країни та підвищення її технологічного рівня. Реалізація даної моделі передбачає науково-дослідницьке забезпечення довгострокових програм розвитку, створення механізму фінансування нововведень, реалізацію концепцій маркетингу в підрозділах інноваційної організації, здійснення інноваційних програм, створення прогресивної системи інформаційного забезпечення, вирішення стратегічних і соціальних суспільних проблем [1, 126].

Професор Пунько Б.М. у авторській розробці, що присвячена методолого-практичним рекомендаціям розвитку інноваційно-інформаційно-інвестиційної економічної моделі, передбачає два блоки комплексної моделі розвитку економіки (табл. 1) [2, 95-96]:

Таблиця 1. Складові блоків моделі розвитку

Блок моделі	Складові
І блок: посилення мотивації університетської та академічної науки	• Підготовка кваліфікованих наукових кадрів за напрямом бізнес-адміністрування; • Пріоритетні кластери: 1) на стику декількох технологій; 2) інноваційний ланцюжок від фундаментальних досліджень до нових готових продуктів; 3) біотехнології; • Розробка і поширення інноваційно-інформаційно-інвестиційних технологій у внутрішньому та зовнішньому економічних середовищах, організація інформаційного забезпечення інновацій; • Внутрішні та зовнішні інвестиції, національні та іноземні бізнес-партнери; • Розробка галузевих інноваційно-інформаційно-інвестиційних стратегій розвитку;

	• Формуванні господарської інфраструктури як базова умова постійного розвитку галузі; • Виділення пріоритетних галузей реалізації програми розвитку: електроніка, сільське господарство, медицина, хімічна галузь, металургія, енергетика, біотехнології, дорожнє будівництво.
II блок: якісний рівень відносин у системі «Наука – Влада – Економіка»	• Заохочення інноваційно-інформаційно-інвестиційного розвитку підприємств малого та середнього бізнесу; • Податкова політика нерозривна з мотивацією реалізації інноваційно-інформаційно-інвестиційної політики; • Нанотехнології як інструмент інноваційно-інформаційно-інвестиційної політики уряду; • Механізм управління і контролю у системах «Влада – Громадськість» та «Ліцензійний виробник – Споживач», усестороннє інформування громадськості; • Прозорість і адекватність бюджетної політики та руху фінансів корпоративних структур; • Використання економічних важелів реалізації програм розвитку; • Міжгалузеве співробітництво; • Урядова координація взаємодії юридичних і фізичних осіб, резидентів і нерезидентів; • Охорона довкілля і здоров'я споживачів.

Представлена модель перш за все має на меті проведення якісних змін у кадровій політиці, які повинні стати джерелом позитивних зрушень в академічних колах та стимуляції креативної економіки, тобто розвиток творчої активності та винахідництва.

Отже, модель економічного інноваційно-інформаційно-інвестиційного розвитку України має вирішувати наступні проблеми та протидіяти таким викликам:

- Зростання позицій науки в усіх сферах соціально-економічних зв'язків;
- Протидія кумівським взаємовідносинам;
- Проведення законних відборів кандидатів на вакантні посади;
- Відсторонення від діяльності непрофесійних, недобросовісних працівників;
- Розвиток технологічного укладу;
- Забезпечення конкурентоспроможності країни та регіонів.

Список використаних джерел

1. Козлова А.І. Інноваційна модель розвитку економіки України: міжнародні пріоритети / А.І. Козлова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2012. – № 725 : Проблеми економіки та управління. – С. 125–129.
2. Пуцько Б.М. Методологічно-практичні рекомендації розвитку української інноваційно-інформаційно-інвестиційної економічної моделі / Б.М. Пуцько // Економіка і фінанси. – № 10. – 2017. – С. 94-115.

ОСОБЛИВОСТІ БАНКІВСЬКОГО МАРКЕТИНГУ В УКРАЇНІ

Конєв В.В., студент групи ФКР-17д

Науковий керівник: к.е.н. доц Держак Н.О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сьогодні досить актуальною темою є дослідження питань, пов'язаних з особливостями маркетингу в банківській сфері України. Банки є невід'ємною частиною ринкової економіки, а послуги, які вони надають, сприяють розвитку виробничої та соціальної інфраструктури. Для ефективної діяльності банків існує потреба у дієвому банківському маркетингу, який являє собою особливу галузь маркетингу сфери послуг та є комплексною системою вивчення,

формування та задоволення попиту цільових споживачів банківських послуг. За допомогою банківського маркетингу досягаються ринкові цілі банку, серед яких рентабельність, ліквідність, отримання прибутку, а також соціальні цілі та зобов'язання.

Метою даного дослідження є визначення факторів впливу на особливості банківського маркетингу в Україні та пошук рішень, що сприятимуть його розвитку.

У результаті проведеного дослідження було визначено наступні фактори, що впливають на особливості банківського маркетингу в Україні:

1. Жорстка конкуренція на ринку банківських послуг.
2. Активне розширення спектру банківських послуг
3. Недостатній рівень кваліфікації банківських працівників у сфері маркетингу.
4. Існування потреби у індивідуальному банківському маркетингу.
5. Високий ступінь державного регулювання ринку банківських послуг.
6. Необхідність врахування фінансових і банківських ризиків при створення маркетингової стратегії банку.
7. Потреба у загальному підвищенні пріоритету банківського маркетингу.

З урахуванням існуючих факторів та особливостей, необхідні наступні дії, що сприятимуть розвитку банківського маркетингу в Україні:

1. Оскільки на ринку банківських послуг спостерігається висока конкуренція, у банків з'являється потреба в проведенні моніторингу та зміцненню конкурентних позицій на ринку, зборі інформації щодо думки цільової аудиторії про банк, створенні і підтримці позитивного іміджу банку на ринку. Проведення спеціальних маркетингових заходів, що спрямовані на досягнення даних цілей, сприятимуть розвитку та збільшенню прибутків банків.

2. Спектр послуг, що надаються банками, активно розширюється, тому розроблення нових банківських продуктів і послуг, які максимально задовольняють мінливі потреби споживачів, а також встановлення на них справедливої ціни потребує маркетингових досліджень, що мають проводитися кваліфікованими у сфері маркетингу працівниками.

3. З розширенням спектру банківських послуг, рівень кваліфікації банківських маркетологів потребує підвищення, оскільки абсолютна більшість банківського персоналу безпосередньо контактує з клієнтами в процесі своєї діяльності, що вимагає теоретичних знань і практичних навиків використання маркетингових інструментів. Банківський працівник стає продавцем фінансових послуг та повинен визначати конкретні форми банківського обслуговування клієнта, для переконання його у необхідності придбання конкретних банківських продуктів. Тому банки мають бути зацікавлені у підвищенні кваліфікації власних працівників у сфері маркетингу.

4. Необхідний розвиток індивідуального банківського маркетингу, що має бути спрямований на дослідження потенціалу та можливостей кожного клієнта, виявлення його потреб і максимальне їх задоволення шляхом надання індивідуального підходу конкретному клієнту. Перш за все, це має ґрунтуватися на підвищенні довіри клієнта до банку. Необхідним є безперервний моніторинг потреб і вподобань клієнтів з метою вчасної переорієнтації банківських пропозицій. Також важлива підтримка маркетингових зв'язків з клієнтами після надання послуг не тільки з метою прискорення грошових надходжень за отриману послугу, особливо довгострокового характеру, але й з метою закріплення стосунків з клієнтами, отримання довгострокової інформації про ступінь задоволення від користування послугами банку, чи виникнення нових видів потреб у банківському обслуговуванні.

5. Державне регулювання має значний вплив на ринок банківських послуг. Це обумовлено високим ступенем державного регулювання банківського бізнесу, яке здійснюється в стратегічному плані через систему спеціального банківського законодавства і в оперативному плані інструментами центрального банку. Банківський бізнес належить до

числа найбільш регульованих видів бізнесу, що відповідно накладає систему обмежень і регуляторів на організацію маркетингової діяльності. Це обов'язково має враховуватися у створенні маркетингової стратегії банку з метою запобігання проблем із законом при здійсненні банком маркетингової діяльності.

6. Загальні фінансові та банківські ризики також в обов'язковому порядку мають бути передбачені при створенні маркетингової стратегії банку, здійсненні маркетингових досліджень і розробці маркетингових планів.

7. Пріоритет розвитку банківського напрямку маркетингу має бути вищим. Оскільки вдала маркетингова стратегія банку може підвищити ефективність використання коштів і, відповідно, збільшити прибутковість банківського бізнесу, рівень витрат на маркетинг повинен бути не нижче, ніж певний відсоток від отриманого доходу, а не прибутку банку.

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що для розвитку сучасного банківського маркетингу в Україні банкам необхідно відповідально підходити до створення маркетингових стратегій, приділяючи особливу увагу індивідуальному маркетингу для залучення нових клієнтів та маркетингу відносин, який передбачає встановлення довгострокових вигідних та лояльних взаємовідносин між клієнтами та банком. Впровадження новітніх концепції маркетингу та реклами, базуючись на зарубіжному досвіді і враховуючи особливості державного регулювання й специфіку вітчизняного фінансового ринку для збільшення конкурентних переваг банків, моніторинг потреб і вподобань клієнтів з метою вчасної переорієнтації банківських пропозицій ефективно сприятимуть розвитку кожної банківської установи в Україні.

Список використаних джерел

1. Радченко О.В. Особливості маркетингу в банках України //Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2012. - № 2 (14) – с.264-266.

2. Лютий І.О. Банківський маркетинг: підручн.[для студ. вищ. навч.закл]/ І.О.Лютий, О.О.Солодка – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 776с.

3. Павленко А.Ф., Лилик І.В. Ринок маркетингових досліджень в Україні 2009: експертна оцінка та аналіз УАМ. - «Маркетинг в Україні». - № 1 (59) – 2010 р. – С.35.

КАДРОВА ПОЛІТИКА НА ПІДПРИЄМСТВІ: ПРОБЛЕМИ І ПОШУКИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Куковенкова А.І., МОА-18дм

Овчаренко Є.І., завідувач кафедри менеджменту та маркетингу, д.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Життєздатність будь-якого комерційного підприємства багато в чому залежить від якості найманого персоналу. Стосується це і України, яка в даний час проходить шлях економічних і соціальних реформ. Абсолютно точно можна сказати, що у відсутності ефективної професійної роботи персоналу неможливе досягнення поставлених на підприємстві цілей [1, с. 106]. У зв'язку з цим кадрова політика на підприємстві є необхідним засобом результативного використання і оптимізації наявних в організації ресурсів. Кадрова політика - головний напрямок у кадровій роботі, визначається воно сукупністю найважливіших, принципових тез. Нині це осмислена, цілеспрямована діяльність з формування трудового колективу, який найкращим чином враховував інтереси, цілі і пріоритети, як організації, так і її працівників [1, с. 107].

Проведення кадрової політики на підприємстві є обов'язковою умовою на кожному етапі розвитку організації, бо кадри - це найкращий засіб у вирішенні бізнес-завдань різного типу, водночас існує гостра потреба зміняться під впливом зовнішніх факторів, перетворень у світовій економіці і іншими схожими явищами. Тому, питання, що стосується здійснення

кадрової політики дуже актуальне і істотне.

Останнім часом кадрова політика зазнала чимало ґрунтовних змін. Внаслідок існує брак висококваліфікованої робочої сили, яка може функціонувати в безперервно змінних умовах. Іншими словами, питання якості персоналу в даний час займає одне з перших місць. На підприємстві кадрова політика складається з: - просування і відбору кадрів; - підготовки і постійного навчання кадрів; - розстановки працівників відповідно до сформованою системою виробництва; - найму працівників в умовах неповної зайнятості; - стимулювання праці; - створення сприятливих умов для працівників підприємства та ін.

Кадрова служба підприємства володіє не тільки інструментами діагностики персоналу, але і способами прогнозування майбутньої кадрової ситуації на середньо і довгостроковий періоди. Програми розвитку організації містять короткостроковий, середньостроковий і довгостроковий прогнози потреби в кадрах. Крім цього, однією зі складових плану є програма кадрової роботи, що включає варіанти її здійснення. Рациональна кадрова політика передбачає: 1) ймовірність застосування в організації мобільного стратегії управління персоналом, враховуючи здійснення кількох проєктів; 2) гнучкі форми залучення фахівців для вирішення завдань, які характерні для певної стадії здійснення проєкту і які саме ці фахівці зможуть вирішити найбільш ефективно.

Даний підхід обумовлює безперервну зміну складу виконавців, яка буде залежати від переходу організації з однієї стадії розвитку на іншу, і завдяки йому можна побудувати довгострокові траєкторії кар'єри для співробітників. Керуючий персонал підприємства не володіє якісним діагнозом, обґрунтованого прогнозу розвитку ситуації при авантюристичній кадровій політиці, але прагне впливати на неї. Кадрова служба підприємства, як правило, не має коштів прогнозування кадрової ситуації і діагностики персоналу, але в програму розвитку підприємства включаються плани кадрової роботи, які дуже часто орієнтовані на досягнення важливих для розвитку підприємства цілей. План роботи з персоналом в даному випадку ґрунтується на досить емоційному, при цьому мало аргументовано, хоча і вірному уявленні про цілі роботи з персоналом.

Проблеми при здійсненні подібної кадрової політики можуть виникати в разі, якщо збільшиться вплив факторів, які раніше не включаються в розгляд, що призведе до значного зміни ситуації, наприклад, при значній зміні ринку, появі нового товару, який здатний витіснити наявний зараз на підприємства. Недолік полягає в тому, що стосується практичної роботи з кадрами в сучасних українських умовах, виявляється ряд негативних моментів, а саме нерівномірне завантаження апарату управління [2]. Це проявляється щодо окремих керівників, так і фахівцям в рамках одного відділу. Найчастіше відповідальні завдання доручаються більш кваліфікованим співробітникам без відповідних матеріальних компенсацій.

Найчастіше працівника оцінюють, використовуючи формальні анкетні дані, а деякі «вигідні» посади недоступні для осіб, які не мають протекції; неадекватна оцінка особистісних якостей і результатів діяльності окремих працівників через відсутність механізму діагностики особистісного потенціалу. На нашу думку це серйозно порушує соціально-психологічний клімат в трудовому колективі, відсутність можливостей для співробітників брати участь в обговоренні діяльності підприємства. Досить часто в практиці зустрічається, коли вирішення питань, що стосуються безпосередньо самого трудового колективу (оплата праці, соціальні послуги), відбувається не тільки без обговорення в колективі, але навіть без пояснення причин змін, що відбуваються з боку керівництва. Дане ігнорування думки співробітників, звичайно, призводить до байдужості з їх боку до проблем виникають всередині організації, внаслідок цього єдина команда не складається, така команда не готова вирішувати виробничі завдання, спостерігається недостатньо налагоджений баланс «права-обов'язки (відповідальність)» в тому,

що стосується діяльності керівників різних рівнів. Найчастіше керівник не відповідає будь-яким чином за помилки або промахи в роботі [2].

На комерційному підприємстві проблеми кадрової політики, можна представити у вигляді наступних груп: проблеми планування персоналу; проблеми організації персоналу (раціональне використання кадрів); проблеми мотивації або управління персоналом (матеріальне і моральне стимулювання їх діяльності, розвиток спеціальних здібностей, формування задоволеності працею); проблеми контролю кадрів. Ми вважаємо при створенні кадрової політики важливо враховувати, що в сучасних умовах вона повинна бути досить гнучкою, тобто, з одного боку, стабільною, оскільки саме зі стабільністю пов'язані певні очікування працівників, з іншого боку - динамічною, тобто коригуватися відповідно до змін, які не вдалося передбачити.

На мій погляд кадрова політика в області розвитку персоналу передбачає визначення позицій підприємства щодо навчання та підвищення кваліфікації персоналу, планування кар'єри, принципів роботи з кадровим резервом та адаптації нових співробітників. Говорячи про шляхи здійснення кадрової політики, то вони реалізуються за напрямками діяльності, що відповідають основним етапам формування, розвитку і використання кадрового потенціалу. Завдяки позначенню умов формування і шляхів реалізації кадрової політики представляється можливим визначити набір необхідних заходів для управлінського впливу, але аж ніяк не характеризує їх внутрішній зміст [3]. Модель кадрової політики підприємства визначається його стратегією і стилем управління перших керівників. У тому випадку якщо підприємство ставить перед собою грандіозні мети, то, важливо дотримуватися основоположного положення: кадри підприємства - це цінний ресурс, який вимагає інвестування коштів для досягнення стратегічних цілей підприємства, і в тому числі збереження його конкурентоспроможності в довгостроковому часовому періоді.

Література

1. Ілляшенко А.Х. Теоретичні основи маркетингового менеджменту / А.Х. Ілляшенко // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2009. – № 5. – С. 106-111.
2. Лымарева О.А., Рассоленко Н.А. Профессиональное развитие и обучение персонала в современной организации / Лымарева О.А., Рассоленко Н.А. // Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки. – 2014. – № 5(2). – С. 28-50.
3. Слепцова Е.В., Лымарева О.А. Место оценки персонала в системе развития кадрового потенциала организации / Слепцова Е.В., Лымарева О.А. // Экономический вестник ЮФО. – 2013. – № 10(73). – С. 210-217.

ТЕОРІЯ “ЕКОНОМІКИ ПРОПОЗИЦІЙ” ЯК СКЛАДОВА ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ США В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Альохіна М. Д., Бойко Є. О., студентки факультету МЕН, групи 6.06.051.130.18.1

Науковий керівник к.е.н., доцент Черкашина Т. С.

Харківський національний економічний університет імені С. Кузнеця

Провідну роль в сучасному глобальному світі відіграє економіка США, яка залишається однією з найуспішніших і найпотужніших у світовому просторі. Важливим фактором економічного піднесення США в умовах глобальної конкуренції та “Великої рецесії” (2017-2018 рр.) є ефективна фіскальна (або податкова) політика. З огляду на це питання, пов'язані з дослідженням сутності, основних положень, завдань і напрямків реалізації фіскальної політики США в сучасних умовах, є вкрай актуальними.

Теоретичні та практичні аспекти реалізації фіскальної політики США в умовах глобальної конкуренції досить докладно висвітлені в роботах як американських, так і зарубіжних вчених, зокрема П. Бикова, М. Герцфельда, Т. Дагана, А. Мішель, А.

Погорлецького, К. Померлау, О. Соловйової, А. Тищенко, Д. Флойда, Ю. Хватова [1] та ін. У той же час вивчення проблем реалізації основних положень теорії “економіки пропозиції” в сучасній фіскальній політиці США все ще залишається недостатньо дослідженим і потребує зосередження уваги науковців.

Метою даної публікації є дослідження особливостей реалізації основних положень теорії “економіки пропозиції” у фіскальній політиці США в умовах глобальної конкуренції.

Як відомо, теорія “економіки пропозиції” з’явилася у світовій економічній науці ще у 80-ті рр. XX ст. у роботах Й. Броузона, А. Лаффера, М. Ротбота, Г. Палока, Р. Хола та ін. і була реалізована на практиці в економічній політиці Г. Коля (Німеччина), Р. Рейгана (США) та М. Тетчер (Велика Британія). Дана теорія мала на меті створення сприятливих умов для ведення і розвитку підприємництва. Для досягнення цієї мети прибічники теорії “економіки пропозиції” виступали за суттєве зниження “податкового навантаження” на підприємства і підприємців, скорочення соціальних видатків для населення, а також посилення економічної диференціації у суспільстві. В умовах загострення глобальної конкуренції на світових товарних, інвестиційних та фінансових ринках умовах провідні країни світу також стикаються з необхідністю захисту національних виробників від іноземної конкуренції та торговельної експансії Китаю і тому теоретичну основу багатьох країн світу складає теорія “економіки пропозиції”. Яскравим прикладом застосування основних положень теорії “економіки пропозиції” у фіскальній політиці є США.

Реформа фіскальної системи США була прийнята на початку 2018 р. і передбачає дві основні складові:

- 1) скорочення “податкового навантаження” на прибуток корпорацій;
- 2) скорочення “податкового навантаження” на доходи фізичних осіб.

Згідно із законом США “Про зниження податків і створення робочих місць” [3], який було прийнято 22.11.2017 р., планується суттєве скорочення “податкового навантаження” на прибуток корпорацій. По-перше, очікується, що ставку федерального податку на прибуток транснаціональних корпорацій (ТНК) буде зменшено з 35% до 21% і будуть введені спеціальні відрахування на капітальні витрати. По-друге, податок на репатріацію фінансових активів юридичних осіб з-за кордону буде скорочений з 35% до 15,5%, а замість оподаткування прибутків американських транснаціональних корпорацій за принципом глобального резидентства планується оподатковувати лише ті доходи юридичних осіб, які були отримані на території США. З метою запобігання масовому виведенню фінансових активів американських ТНК за кордоном передбачається також встановлення податку на доходи, які генеруються від фінансових активів американських платників податків, що перебувають за кордоном, на рівні 10%. Поряд з цим буде застосовуватися податок на експорт прибутку, який передбачає оподаткування доходів на користь зарубіжних структурних підрозділів ТНК [1, с. 87-88; 2].

Окрім того, згідно з новим податковим законодавством США [2-3] ставка податку на прибуток корпорацій знижується до 20%, а для суб’єктів малого підприємництва, зайнятих у сфері індивідуального обслуговування, — до 25%. Більше того, національні американські компанії отримують податкові пільги на суму коштів, інвестованих у нове обладнання, що буде придбане і введене в експлуатацію з 27.09.2017 р. по 01.01.2023 р., а дивіденди, які надходять від іноземних філій національних американських компаній, взагалі, звільнятимуться від сплати податків. Слід зазначити також і те, що вводиться податок у розмірі 14% при репатріації прибутку у грошовій формі і у розмірі 7% - при репатріації прибутку у будь-якій іншій формі. Як результат, федеральний бюджет може додатково отримати майже 223 млрд. дол. США, оскільки на офшорних рахунках найбільших

американських компаній сконцентровано 2,6 трлн. дол. США. Відомо, що найбільш активно уникають сплати податків компанії, які належать до інформаційно-технологічного та фармацевтичного секторів національної економіки США. Наразі у 2017 р. цей список очолили дві високотехнологічні компанії: Apple, податкова база якого становить 76,9 млрд. дол. США, і Microsoft, податкова база якого становить 45,0 млрд. дол. США [3].

Іншою важливою складовою сучасної фіскальної політики США є поступове скорочення “податкового навантаження” на доходи фізичних осіб. Так, граничну ставку податку на доходи фізичних осіб буде зменшено з 39,6% (2015-2017 рр.) до 37% (з 01.01.2019 р.). Також планується зменшити кількість ставок податку на прибуток індивідуальних власників: з 7 до 4. Зокрема, ставка податку на доходи фізичних осіб буде дорівнювати 12% для таких категорій населення: самотніх людей, доходи яких становлять від 12 до 45 тис. дол. США, домогосподарств, доходи яких становлять від 24 до 90 тис. дол. США, голів родин, доходи яких становлять від 18 до 67,5 тис. дол. США. Ставка податку на доходи фізичних осіб дорівнюватиме 25% для таких категорій населення: самотніх людей, доходи яких становлять від 45 до 200 тис. дол. США, сімейних пар, доходи яких становлять від 90 до 260 тис. дол. США, голів родин, доходи яких становлять від 67,5 до 200 тис. дол. США. Податок на доходи фізичних осіб становитиме 35% для таких категорій населення: самотніх людей, доходи яких становлять від 200 до 500 тис. дол. США, сімейних пар, доходи яких становлять від 260 тис. дол. США до 1 млн. дол. США, голів родин, доходи яких становлять від 260 до 500 тис. дол. США [2].

Таким чином, сучасна фіскальна політика США заснована на базових положеннях теорії “економіки пропозиції” і поєднує дві основні складові: скорочення “податкового навантаження” на прибуток корпорацій та скорочення “податкового навантаження” на доходи фізичних осіб. Зокрема, планується зменшити ставку федерального податку на прибуток (ТНК) з 35% до 21%, ввести спеціальні відрахування на капітальні витрати, а також зменшити кількість ставок податку на прибуток індивідуальних власників (з 7 до 4). Реалізація цих складових у перспективі дасть змогу федеральному бюджету додатково отримати близько 223 млрд. долл. США і у таких спосіб створить підґрунтя для подальшого розвитку підприємницького сектора США.

Подальші наукові дослідження авторів будуть присвячені вивченню динаміки розвитку високотехнологічних підприємств промислового комплексу США.

Література

1. Хватов Ю. Ю. Економіка США: етапи і аналіз сучасних тенденцій розвитку / Ю. Ю. Хватов // Академічний огляд. □ 2017. □ № 2 (47). □ С. 84-95.
2. Official website of the U.S. Federal Budget. - Access mode: www.federal-budget.insidedov.com.
3. Official website of the U.S. Census Bureau. - Access mode: www.census.gov.

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В ІНДУСТРІЇ МОДИ

Греметчук О. В., студентка групи МЕВ-41

Тернопільський Національний Економічний Університет

Виробництво одягу щороку генерує мільярди доходів і нараховує до 75 мільйонів людей у всьому світі. Це одна з найстаріших галузей промисловості в світі, що є ціновим ланцюжком з величезним глобальним охопленням. Однак це також сприяло циклу бідності та деградації навколишнього середовища. Хоча лідери галузі визнали необхідність реформ, сектору не вистачає колективного бачення досягнення стійкості у великих масштабах - створення майбутнього, в якому живуть як люди, так і планета. Величезна частка ринку, культурний капітал, промисловість з виробництва одягу має потенціал для своєї трансформації та

надихання до ще більших змін, включаючи зміни в інших ланцюжках вартості та в суспільстві в цілому. Надаючи можливість кожному акторові в ланцюзі вартості одягу ми можемо побудувати нову парадигму, в якій соціальні цінності та розумний бізнес глибоко взаємопов'язані.

Метою даного дослідження є обґрунтування необхідності використання соціальних інновацій, соціального підприємництва, орієнтованого на вирішення бар'єрів, які перешкоджають стабільному розвитку у сфері моди, зокрема у виробництві одягу.

Соціальні підприємці спричиняють широкий вплив, встановлюючи нові норми для галузі та створюючи зміни для населення в ланцюжку вартості одягу. Вони надають права сільськогосподарським громадам, що займаються сільським господарством, власникам заводів та працівникам-мігрантам, зайнятим у виробництві, та роздрібним торговцям, брендам та побутовим споживачам, які відповідають за неперервний попит на одяг у суспільстві.

Наприклад, Гаутам Бхардвадж створив першу пенсійну систему для малозабезпечених працівників, яка вже досягла більше 1 мільйона чоловік у 100 районах Індії. Робота Ніколя Рікрофта полягає у зниженні споживання лісових волокон серед виробників віскози, що становить 50 відсотків від усієї продукції та брендів, які продають на суму 75 мільярдів доларів щорічно. Ансшу Гупта організовує стійку систему добросусідства, яка щорічно передає сільським громадам понад 1000 тонн матеріалів, одночасно приділяючи особливу увагу пожертвувальному акту. Поза всіма різними громадами ці соціальні підприємці представляють колективне бачення того, як виробництво одягу може сприяти людській гідності та екологічному захисту, дозволяючи кожному працювати разом для створення цих нових реалій.

Модна індустрія має не таку секретну проблему сталого розвитку. Багато людей чули про майстерні, де працівники одягу, переважно жінки, не заробляють прожитковий мінімум і працюють довгі години в небезпечних умовах. Катастрофа "Рана Плаза" - в результаті якої загинула фабрика в Дакці (Бангладеш), в результаті якої загинули 1314 чоловік, це тривожне нагадування про ці реалії [1].

Однак вплив індустрії моди на суспільство поширюється навіть на мільйони чоловіків, жінок та дітей, які беруть участь у виготовленні світового одягу. Щоб дізнатись справжню вартість одягу, ми повинні зрозуміти складні ланцюжки постачання галузі. Ми також повинні розглянути, що відбувається з нашим одягом, коли ніхто більше не хоче його носити. У Сполучених Штатах лише 14,3 млн. тонн текстилю скидаються щороку.

Хороша новина полягає в тому, що декілька впливових брендів працюють над вирішенням цих проблем. Але найбільш інноваційні рішення надходять від соціальних підприємців.

Революційні технології дозволяють вирішувати питання необмеженого використання ресурсів модної індустрії, а також величезну кількість текстильних відходів, що вони виробляють.

Наприклад, поліестер є повсякденним за модою, але, як пластик, він одержується з нафти і не розпадається. Амберцик, однак, розвиває мікроби, які харчуються пластиком і виробляють хімічні речовини, які стають будівельними блоками для відновлювання поліестеру. Це означає, що замість нафти початком відходів є пластмасова сировина, і вона 100% відновлена. Відповідно до амберцику, отримана тканина має ті ж якості, що й цільний поліестер, це дешевше виробляти, і це можна зробити в широких масштабах.

Еврну є ще однією компанією, яка відновлює пост-споживчі матеріали. Необхідно 3625 літрів води, щоб створити одну пару джинсів - не кажучи вже про енергію та землю. Замість того, щоб дозволяти всім цим інвестиційним ресурсам знищуватися на сміттєзвалищах чи вогнищах, інноваційні технології виготовлення верстатів перетворюють бавовняні текстильні

відходи назад у "незаймані волокна", які можуть бути використані для виготовлення нового одягу. Такі процеси означають, що у нас є потенціал для створення бавовняного одягу з мінімальним використанням води та нуль сільськогосподарських угідь

Навпаки, соціальні підприємці керуються своїм баченням для створення позитивного впливу та наслідків системних змін, а також для мінімізації соціального та екологічного збитку при виробництві товарів та послуг. Велика, складна та взаємопов'язана структура ланцюжка вартості одягу насправді забезпечує багато шляхів для інновацій, і жодна організація не зможе знайти відповіді у власному бізнесі. Навпаки, співпраця між різними зацікавленими сторонами є найкращим способом прогнозування та розвитку згубних моделей та способів роботи для досягнення масштабних змін.

Сьогодні існує безліч соціальних підприємств, здатних працювати з компаніями з виробництва одягу для вирішення проблем бідності, безробіття, експлуатації, надмірних викидів CO₂ та інших соціальних та екологічних проблем [2].

Впровадження соціально-свідомих ініціатив у стратегію компанії може позитивно вплинути на суспільство. Проте, компанії з одягу можуть виявити, що харчування для однієї соціальної потреби вимагає вирішення інших соціальних потреб, що може бути складним завданням..

Споживачі вимагають нових цінностей щодня, часто підштовхують до зростаючого усвідомлення екологічних та соціальних наслідків промисловості.

Одяг компанії все частіше використовує альтернативні або стійкі волокна у своїх конструкціях. Наприклад, стійкі волокна отримують з ресурсів, дружніх до навколишнього середовища, і створених таким чином, щоб зберігати гідність та повагу людей, які брали участь у їх виробництві. Таким чином, використання стійких волокон є свідомим зусиллям від імені компаній щодо зменшення або усунення їх екологічного та соціального впливу, а також допомагає споживачам почуватися задоволеними щодо рішення про їх придбання.

Отже, наведені вище рішення вказують на виникаючі тенденції до змін, що може дати нам усі підстави для оптимізму щодо майбутнього в індустрії моди.

Список використаних джерел:

1. Ashoka Changemakers. Disrupting Business As Usual: Let's Make The Fashion Industry A Force For Good [Electronic resource] / Ashoka Changemakers // Medium. Age of Awareness. – 2016. – Access to resource: <https://medium.com/age-of-awareness/disrupting-business-as-usual-lets-make-the-fashion-industry-a-force-for-good-f895fb0ed68e>.

2. Social Innovation Offers Five Golden Opportunities to the Apparel Industry [Electronic resource] / [A. Bhardwaj, S. Edamana, N. Hundekari та ін.] // AT Kearney. – 2017. – Access to resource: <https://www.atkearney.com/social-impact/article?/a/social-innovation-offers-five-golden-opportunities-to-the-apparel-industry-article>.

ТИПОЛОГІЗАЦІЯ ТА СУТНІСТЬ КАР'ЄРИ

Шаповалова А.С., Кальянов А.В., д.пед.н., проф., с.н.с.

В науковій літературі представлена безліч типологій кар'єрних процесів за різними складовими:

"вертикальна", ієрархічна кар'єра управління і "горизонтальна" - фахівця;

професійна (як проходження ряду стадій розвитку) і внутрішньо організаційна (як траєкторія руху працівника в організації. Особливості кар'єри класифікують за формою:

ідеальна - розвиток по висхідній;

лінійна - розвиток і спади у безперервній послідовності;

нелінійна;

регресивна - що має виражені затухаючі частини;

стагниуюча - відсутність змін впродовж тривалого часу.

Існує безліч інших класифікацій кар'єри по різних підставах

Залежно від класифікаційного критерію можуть бути виділені наступні типи кар'єри :

З точки зору індивідуальної професіоналізації можна виділити професійну і посадову (внутрішньо організаційну) кар'єру. Для професійної кар'єри характерне переважання в трудовій діяльності людини професійної спеціалізації; робота переважно в одній предметній професійній області; досягнення їм і визнання професійним співтовариством результатів його праці, авторитету в конкретному виді професійної діяльності. Як правило, професійна кар'єра людини складається в організації, і часто буває так, що професійні досягнення створюють передумови для формування внутрішньо організаційної кар'єри або посадової кар'єри в організації.

Внутрішньо організаційна кар'єра за спрямованістю поділяється на такі види:

а) вертикальна - передбачає просування на вищі щаблі структурної ієрархії. Саме це тип кар'єри асоціюється з поняттям кар'єра взагалі. Хоча при цьому варто додати, що крім вертикальної кар'єри можлива і спадна кар'єра, яка часто буває просто необхідна деяким працівникам;

б) горизонтальна - переміщення в іншу функціональну область діяльності без підвищення формального статусу або виконання певної службової ролі, що не має жорсткого формального статусу в організації (наприклад, роль керівника тимчасової творчої групи). До горизонтальної кар'єри можна віднести також ускладнення виконуваних робочих завдань в рамках займаної посади, як правило, з відповідною зміною винагороди. Працівник отримує перспективу професійного росту і розвитку в обох функціональних областях діяльності ;

в) ступінчаста - послідовна зміна етапів вертикального і горизонтального пересування. Такий вид кар'єри зустрічається досить часто і може приймати як внутрішньо організаційні, так і міжорганізаційні форми;

г) діагональна - одночасне просування в вертикальному і горизонтальному напрямках;

д) центрострімка - рух до «ядра» організації, центру управління, все більш глибоке включення в процеси прийняття рішень, просування в рамках неформальної структури організації (запрошення працівника на зустрічі, нараді як формального, так і неформального характеру, отримання співробітником доступу до неформальних джерел інформації, довіре звернення, важливі доручення керівництва).

За швидкістю переходів з позиції на позицію кар'єру можна класифікувати наступним чином:

- стабільна (співробітник організації трудиться на одній і тій же посаді тривалий час (сім - вісім років));
- стрімка (співробітник змінює робочі місця, посади або види діяльності частіше, ніж раз на три роки);
- нормальна (кількість переходів не перевищує одного разу на три роки).

Конкретна схема кар'єри складається з урахуванням того, що оптимальний час перебування фахівця на одній посаді може бути в межах чотирьох-п'яти років. Планомірне, поступове переміщення (ротація) персоналу сприятливо впливає на підвищення його трудової віддачі. За цей період перебування на посаді людина проходить наступні стадії: адаптація, приріст трудової віддачі або нульовий приріст трудової віддачі.

За змістом в процесі кар'єрного руху слід розрізняти такі типи кар'єри:

1. Владна (зростання впливу). Цей вид кар'єри пов'язаний або з формальним зростанням впливу в організації за допомогою підвищення посадового статусу, або з ростом неформального авторитету працівника в організації.

2. Кваліфікаційна. Дана кар'єра передбачає зростання професіоналізму, рух по тарифах сітки.

3. Статусна - підвищення статусу працівника в організації, яке міститься в привласненні або чергового рангу за вислугу років, або почесного звання за видатний внесок у розвиток організації.

4. Монетарна (кар'єра доходу). Цей вид кар'єри передбачає підвищення рівня винагороди працівника, що теж може відбуватися одночасно з посадовим ростом і автономно.

Д. Сьюпер виділив чотири типи кар'єри, які залежать від особливостей особистості, способу життя, стосунків і цінностей людини. Підставою цієї класифікації є показник стабільності кар'єри.

1. Стабільна кар'єра - характеризується просуванням, навчанням, тренуванням в єдиної постійній професійній діяльності.

2. Звичайна кар'єра - найбільш поширена - збігається з нормативними стадіями життєвого шляху людини, включаючи кризи.

3. Нестабільна кар'єра - характеризується двома або кількома пробами, причому зміна професійної діяльності відбувається після певного періоду стабільної роботи в попередній професійній сфері.

При характеристиці типу кар'єри береться до уваги як послідовність, частота і тривалість професійної діяльності, так і досягнутий рівень професійної майстерності. Велику індивідуальну складову всередині типів професійних кар'єр, яке ми спостерігаємо в житті, багато в чому визначається особистісними особливостями.

Кар'єра в великій мірі залежить від початкових кроків у трудовому житті працівника - від профорієнтації, оцінки особистих якостей і потенційних можливостей працівника, рівня освіти та мотивації.

Список використаної літератури

1.А. Зубарев «Теория лидерства на производстве»

2.Л. Джуэл «Лидерство в новой эпоху»,

3.Леонтьев А. «Потребности, мотивы, эмоции»,

СИНЕРГЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ І ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Переверзєв О.Г., ст. гр.ОА-16, Кальянов А.В., доктор мед. наук, професор

Державний вищий навчальний заклад «Приазовський державний технічний університет»

Метою роботи є дослідження шляхів вдосконалення підготовки фахівців у сфері обліку та аудиту господарської діяльності.

З позицій синергетики освіта є великою системою і вимагає значних зусиль на збереження свого status quo. У сфері вищої освіти одержання ефекту синергії (додаткового людського капіталу) можливе в рамках шести основних форм взаємодії учасників освітньо-педагогічного процесу[1]:

- 1) у рамках співпраці різних держав;
- 2) у рамках застосування принципів вищої освіти;
- 3) у рамках застосування освітніх технологій;
- 4) у рамках застосування педагогічних технологій;
- 5) у рамках застосування інтерактивних форм і методів навчання;
- 6) у рамках застосування комплексу форм і методів освіти.

В сучасний період викладання нового старими методами і засобами не може забезпечити досягнення позитивних результатів. Тому потрібно чітко уявити, що означає вчитися, що таке викладання і як треба вчити. Результативність інноваційної діяльності, перш

за все, залежить від того, наскільки повно і яким чином взаємодіють між собою всі учасники єдиної системи отримання і використання нових знань і технологій.

В умовах глобалізації економіки і переходу до Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у сфері бухгалтерського обліку та аудиту проблема підготовки і діяльності конкурентоспроможного персоналу набуває міжнародного значення. Вона є вирішальною в рамках ЮНЕСКО, Європейського фонду освіти та Європейського центру розвитку професійної освіти і навчання[2]. Фахівець із обліку повинен мати глибокі знання з теоретичних основ бухгалтерського обліку й аналізу, сучасних методів оподаткування й організації правових відносин, досконало володіти комп'ютерною технікою, основами менеджменту, законами ринку, логістики, виробничої етики й іншими. Проте, сучасна система підготовки фахівців із обліку й аудиту у закладах вищої та середньої професійної освіти не зовсім відповідає вимогам часу[3].

Національна інноваційна система може формуватися і розвиватися лише фахівцями, які мають здатність до постійного оновлення і нагромадження знань. Формування такої якості у майбутніх спеціалістів можливе лише за умови, коли студенти під керівництвом викладача-дослідника співпрацюють над певною науковою проблемою. Напрацювання студентом власних прийомів отримання нових знань, певних наукових умінь та навичок, оволодіння технологіями пошуку нової інформації є основою його відповідності як фахівця тим вимогам, які випливають з сучасної концепції економіки знань та розвитку людського потенціалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Феномен синергетики: наука – общество – образование: Монография / Ред. В.В. Шконда. – Донецк: Норд-Пресс, 2009. – 156 с.
2. Педагогіка вищої школи : словник-довідник / [упор. О.О.Фунтікова]. – Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2007. – 404 с.
3. Важливість освіти бухгалтерів // Школа професійного бухгалтера. – 2012. – № 9(33).

АНТИКОРУПЦІЙНІ ПРИНЦИПИ У ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖСЛУЖБОВЦЯ

Починок Ю.О. курсант 201-го навчального взводу рядовий поліції

Науковий керівник: Рубан К.П. доцент, кандидат юридичних наук, підполковник поліції
Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ

Аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією свідчить про те, що за сучасних умов прояви корупції стали тими чинниками, що створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на усі сторони суспільного життя.

Однією з головних складових формування і реалізації ефективної системи боротьби з корупцією є чітка взаємодія держав, у першу чергу їх правоохоронних органів, на регіональному і міжнародному рівнях, участь у заходах боротьби з цим негативним явищем, запроваджених у межах Організації Об'єднаних Націй, Радою Європи, Інтерполом, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та іншими міжнародними інституціями [2].

В Україні ж сьогоднішні масштаби і динаміка корупції створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку країни [1]. Протидія корупції в Україні є одним із найважливіших державних завдань, тому на цьому етапі неабияке значення має ефективність функціонування усіх державних органів. На сьогодні одним з пріоритетних напрямів діяльності державних службовців являється боротьба та подолання корупції, яка з кожним днем набирає обертів.

Великого значення для кожного держслужбовця повинен набувати такий основоположний принцип як «почати з самого себе». У вирішенні будь-якого питання, у тому числі, і проблеми подолання корупції вище зазначений принцип набуває особливого значення. Поведінка державного службовця має демонструвати, що він не терпить будь-яких проявів корупції, відмітає пропозиції про незаконні послуги, чітко розмежовує службу і приватне життя, при найменших ознаках корумпованої поведінки інформує свого керівника або державний орган вищого рівня. Державні службовці не домагаються і не отримують, прямо або опосередковано, будь-яких подарунків або інших знаків уваги, які можуть впливати на виконання ними своїх функцій, здійснення своїх обов'язків і прийняття рішень [3].

Наступним антикорупційним принципом є законність. Держслужбовець повинен діяти справедливо, дотримуючись вимог чинного законодавства, та без можливості застосування до нього строків давності за тяжкі та особливо тяжкі корупційні злочини.

Урядовець повинен звітувати про власні статки та статки членів сім'ї, зазначаючи шляхи їх отримання через подання електронних декларацій. У разі не дотримання такого принципу, доцільним було б конфіскувати незаконно набуте майно у дохід держави із обов'язковим усуненням цієї особи від подальшої державної служби взагалі.

Недопущення конфлікту інтересів у поведінці державного службовця визначено одним із головних принципів, що формують його професійну діяльність. Держслужбовець, повинен вживати усі необхідні заходи щодо усунення прояву реальних чи потенційних конфліктів інтересів, негайно доповідати безпосередньому керівникові наступного ж дня з моменту, коли він став свідком цього конфлікту або повинен був дізнатися про нього

Держслужбовець зобов'язаний дотримуватися усіх встановлених правил етики співпраці з керівником. У будь-якому разі не виконувати неправомірних наказів чи розпоряджень керівництва. До повноважень керівника належать як заходи заохочення працівників, зокрема нагородження грошовою премією, подякою, цінним подарунком, у разі якщо є злагоджена робота та гарні показники. Так і дисциплінарні стягнення: догана, пониження в класному чині, пониження в посаді, звільнення, за неналежне виконання службових обов'язків, порушення дисципліни та інше.

Відповідно держслужбовець має чітко розуміти межі дозволеного та мати повагу до особи, яка ним керує. Він повинен негайно доповідати про наявність конфліктів безпосередньому керівникові з моменту, коли він став свідком цього конфлікту, дізнався про нього або не пізніше наступного ж дня. У разі порушення зазначеного принципу, підлегла особа карається дисциплінарним стягненням, від того ж керівника.

Також держслужбовець повинен забезпечити гідну освіту своїм дітям в межах нашої країни. Так щоб вони могли у майбутньому зробити свій внесок у розвиток та розбудову України, як держави європейського рівня.

Як свідчить міжнародний досвід у боротьбі з корупцією, налагоджені зв'язки з іноземними представниками закону є важливою складовою для формування міжнародних відносин на правових засадах. Роль державних службовців в нашій країні необхідно поставити так, щоб оптимізувати рівень їх авторитету поряд з посадовими особами інших країн. У зв'язку з цим конструктивна співпраця між вітчизняними та іноземними держслужбовцями зможе вийти на новий рівень. Адже у такому разі вище зазначені посадові особи зможуть ділитися один з одним вагомим та корисним досвідом задля покращення антикорупційної ситуації в кожній із співрацюючих держав.

Підсумовуючи вищезазначене, можна дійти висновку, що державний службовець повинен більше прислухатися до самого себе, спиратися на власні принципи, що дасть змогу об'єктивно та справедливо оцінювати ситуацію. Урядовець, у першу чергу, служить та надає захист народів. Держслужбовець повинен розуміти, що він представляє інтереси своєї

країни, що його репутація і ставлення до роботи має велике значення навіть у формуванні іміджу України на міжнародній арені в цілому.

Список використаних джерел:

1. Щегорцова В. М. Шляхи запобігання і протидії корупції в органах публічного управління України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?.
2. Агентство стратегічних досліджень Міжнародний досвід протидії корупції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd.net.ua/2012/03/09/mizhnarodnij-dosvid-protidiyi-korupciyi.html>
3. Кодекс поведінки державних службовців України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:s2h0WMlaj8sJ:w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34%3Fid%3D%26pf3511%3D18243%26pf35401%3D52901+%&cd=3&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

СВІТОВИЙ ДОСВІД МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ

Ришко Ю.М., студент 3 курсу 1 групи

Науковий керівник: Геселева Н.В. кандидат технічних наук, доцент.

Київський торговельно-економічний університет

Здійснення результативної економічної діяльності підприємства, випуск продукції, яка буде конкурентоспроможна не тільки на вітчизняних ринках, а й за кордоном, залежить не лише від матеріально-технічного забезпечення підприємства, але й від кількості висококваліфікованих працівників і вміння ефективно управляти ними. Проблема низької продуктивності праці на сучасному етапі розвитку є досить актуальною, оскільки саме цей фактор негативно впливає як на малий і великий бізнес, так і на економіку країни в цілому. Тому, щоб підприємства могли успішно функціонувати, необхідно ефективно використовувати трудові ресурси підприємства, що є неможливим без пошуку дієвих методів підвищення продуктивності та формування нового механізму стимулювання праці.

Підвищення продуктивності праці, зокрема за рахунок мотивації працівників є одним з основних чинників зменшення економічного спаду, забезпечення стійкого і потужного економічного зростання та зростання рівня життя населення, що обумовлює актуальність теми.

На сучасному етапі розвитку, існуючі методи стимулювання праці можна умовно поділити на шість моделей : американська, японська, шведська, німецька, французька та англійська. Кожна з них має свої певні особливості та підходи до мотивації працівників.

Американська модель стимулювання праці базується на підтримці підприємницької активності та збагаченні найбільш активної частини населення. Найпоширенішими є різні модифікації погодинної системи оплати праці з нормованими завданнями, доповнені всілякими формами преміювання. У цьому випадку денний заробіток працівника визначається як добуток годинної тарифної ставки на кількість годин роботи. При невиконанні працівником денної норми в натуральному вираженні роботу продовжують до виконання норми. Дана система оплати праці не передбачає виплату премії, так як, за твердженням американських економістів, ці суми вже закладені у високій тарифній ставці робітника і окладі службовця. [1, с. 323-332]. Перевагою такої системи є підвищення мобільності робочої сили на підприємстві, зростання задоволеності працею, усунення проміжних рівнів управління, в основному за рахунок робітників і майстрів.

Японська модель характеризується випередженням зростання продуктивності праці щодо зростання рівня життя населення, в тому числі рівня заробітної плати. За основу системи управління праці береться групова робота, виховання колективізму, відданості компанії,

доброзичливе ставлення до працівників. Основними мотивами високопродуктивної праці в Японії є: гарантія зайнятості та можливість просування по службі; рівень оплати, умови і зміст праці; мікроклімат в колективі, відносини між керівниками і працівниками [2, с. 11-14].

Для шведської моделі характерною є солідарна заробітна плата. Для зменшення розриву між мінімальною та максимальною заробітною платою, плата за однакові види роботи є рівною. Мається на увазі, що на будь-якому підприємстві, незалежно від результатів його діяльності, працівники однакової кваліфікації, що виконують аналогічну роботу, отримують однакову заробітну плату [3, с. 140-142]. Перевагою цієї моделі є те, що вона виключає можливість малоприбутковим підприємствам знижувати працівникам заробітну плату, що сприяє збільшенню їх рентабельності.

Німецька модель характеризується соціальною справедливістю і солідарністю. Держава створює рівні умови для всіх громадян, захищає безробітних, інвалідів, пенсіонерів тощо [3, с. 140-142]. Тобто, на підприємствах поєднуються стимулювання праці з соціальними гарантіями.

Французька модель мотивації праці характеризується великою різноманітністю економічних інструментів, включаючи стратегічне планування і стимулювання конкуренції, гнучкою системою оподаткування.

У політиці оплати праці французьких фірм спостерігається дві тенденції: індексація заробітної плати залежно від вартості життя і індивідуалізація оплати праці. Індокси цін на споживчі товари враховуються в оплаті праці практично на всіх великих підприємствах, що відбивається в колективних договорах з профспілками. Застосовують три основні підходи до здійснення принципу індивідуалізації оплати праці [1, с. 323-332]:

1. Для кожного робочого місця, оцінюваного на основі колективної угоди, визначаються мінімальна заробітна плата і розмаїття окладів. Критеріями трудового внеску працівника є кількість і якість його праці, а також участь у громадському житті підприємства;

2. Зарплата ділиться на дві частини: постійну, залежну від займаної посади або робочого місця, і змінну, що відображає ефективність праці працівників. Додатково виплачуються премії за високу якість роботи, сумлінне ставлення до праці і т. д;

3. На підприємствах здійснюються такі форми індивідуалізації заробітної плати, як участь у прибутках, продаж працівникам акцій підприємства, виплата премій.

Для англійської моделі характерними є дві форми оплати праці: грошова та акціонерна, тобто у вигляді акцій. Працівник може також вкласти свої власні кошти в акції, облігації чи інші цінні папери компанії і щомісячно окрім заробітної плати отримувати дивіденди чи відсотки [1, с. 323-332]. Ця система є досить ефективною, так як робітники краще працюють для отримання власних більших прибутків, а отже, прибутки фірми також зростають.

Управління продуктивністю праці робітників та розробка заходів по її зростанню – обов'язкове комплексне завдання, яке важливе для підприємства будь-якої сфери діяльності. Під час дослідження міжнародного досвіду стимулювання праці ми дійшли висновку, що на сучасному етапі розвитку зростає значення нематеріальної форми стимулювання. Визнання трудових успіхів працівника, довіра до нього з боку роботодавця та трудового колективу як до особи, що взяла на себе певні зобов'язання та досягла хороших результатів — є потужним імпульсом трудової активності, який за своїм значенням не поступається матеріальному інтересу. Тому, на нашу думку, подальші дослідження доцільно проводити в напрямку детального вивчення американських та західноєвропейських моделей мотивації персоналу з метою їх подальшої трансформації та адаптації до українських економічних реалій.

Список літератури :

1. Стрельбіцький П. А. Світовий досвід мотивації праці та можливість його впровадження в Україні / П. А. Стрельбіцький, О. П. Стрельбіцька. // Пріоритети управління людським капіталом. – 2015. – С. 323–332.
2. Андрійчук Ю. А. Зарубіжний досвід мотивації персоналу в розрізі японської моделі / Юлія Анатоліївна Андрійчук. // Lviv Polytechnic National University Institutional Repository. – 2016. – С. 11–14.
3. Іншин М. І. Особливості мотивації працівників в ЄС / Микола Іванович Іншин. // Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні. – 2015. – С. 140–142.

КРОС-КУЛЬТУРНІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ПОШИРЕННЯ БЕЗВІЗОВОГО РЕЖИМУ ДЛЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

Романець Ю. Р. УПЕПм-18

Науковий керівник: Мирошніченко Г. Б., доцент, к. е. н
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

Процес всесвітньої інтеграції та уніфікації є прискорюючим елементом в крос-культурній комунікації, що набуває нові та якісні форми. Сучасне суспільство наче павутиння, що поєднує в собі мережу комунікаційних процесів.

Вивченню відносин між різними країнами та їх спільній співпраці в пізнанні інших культур присвячені роботи К. Бартлетт, Дж. Блека, М. Борга, С. Госхела, Х. Грегерсена, а також праці деяких російських та українських вчених, зокрема Белорусова А.С., Кириченко О.А..

В межах світового цивілізаційного процесу, розвитку транспортних засобів, появи нових технологічних можливостей, науково-технічного прогресу, а також все більшої відкритості кордонів між державами сучасна людина отримала великі можливості співпраці з представниками інших країн та їх культур. На сьогоднішній день крос-культурна комунікація здійснюється в самих різних сферах нашого життя: політичне, економічне, різного роду культурні події (виставки, фестивалі і так далі військове співробітництво, навчання за кордоном, туризм.

Підґрунтям для визначення поняття «крос-культурний» є розуміння крос-культурного підходу як особливої методологічної виховної стратегії пізнання культур з урахуванням їх рівноцінності, універсальності та специфічності [1].

Науковці виділяють три причини порушення комунікацій в міжкультурних відносинах:

- проблема сприйняття (тобто, кожна людина має власну інтерпретацію навколишньої реальності);
- проблема стереотипів (тобто, формування узагальнених образів, оцінок людей і явищ на основі випадкових спостережень);
- -проблема етноцентризму (почуття власної переваги над кимось, пов'язане з приналежністю до національної культури).

В науці вживається термін «місництво чи парокіалізм» який означає погляд на світ винятково крізь призму власних цінностей і перспектив, тобто: «наш спосіб життя і наші цінності - найкращі і єдино можливі, все інше не заслуговує на увагу як щось недорозвинене й недосконале» [2].

Саме тому варто звернути особливу увагу на крос-культурні комунікації в умовах безвізового режиму для громадян України.

Безвізовий режим з Євросоюзом дає право українцям вільно пересуватися по території Шенгенської зони, в загальній складності – 30 держав. Таким чином, список (перелік) країн, з якими Україна має безвіз, є наступним:

- 22 країни-члена Європейського Союзу (за винятком Великобританії та Ірландії);

- 4 країни Шенгену, не входять до ЄС (Швейцарія, Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн)
- 4 країни-кандидата на приєднання до Шенгену (Кіпр, Румунія, Болгарія, Хорватія).

Основною ціллю виїзду за кордон - є туризм. Сутність крос-культурної комунікації в туризмі полягає в успішній взаємодії представників різних культур та найкращих проявах зразків цих культур:

- туризм є одним з найбільш важливих і поширених видів крос-культурної комунікації;
- туристична діяльність являє собою складне явище, на яке істотний вплив мають економічний, політичний, географічний, соціокультурний та демографічний фактори;
- головним фактором, що визначає форму і розвиток туризму, є базові цінності культури.

Підґрунтям для реалізації успішного туризму на сьогоднішній день виступає фактор «мультикультурної грамотності».

З розвитком туризму (як системного об'єкту вивчення) на перший план висувається саме соціокультурна функція туризму, що виражається в підвищенні його значущості у міжкультурному спілкуванні.

Водночас, і політики, і громадськість усвідомлюють, що європейці побоюються додаткового міграційного тиску з боку українців, особливо в умовах сучасної міграційної кризи в Європі. До того ж, найважливішим негативним наслідком євроінтеграції громадяни називають можливе збільшення еміграції з України (33 %). [3].

На основі проведеного дослідження можна зробити такий висновок, що є перспектива розвитку у взаємодії між країнами шляхом туризму та міжнародної міграції фахівців, за для налагодження крос культурних відносин та спільної взаємодії у подальшому.

1. Солодка А. К. Теоретико-методичні засади крос-культурної взаємодії учасників педагогічного процесу вищих навчальних закладів: автореф. дис. доктора пед. наук: 13.00.07 / А.К. Солодка; Східноукр. нац. Ун-т ім. В. Даля. - К., 2016. - 42 с.

2. Прудиус Л. В. Щодо реалізації концепції крос-культурного менеджменту на державній службі / Л. В. Прудиус // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 18. – С. 108-111.].

3. Малиновська О.А. Зовнішня міграція громадян України в контексті скасування візового режиму поїздок до ЄС / О.А. Малиновська // Демографія та соціальна економіка, 2016, № 3 (28). – С. 58-69.

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Стародубцева Ю.С., магістр, студент групи ПУ-18взм

Татаренко Г. В. к.ю.н., доцент кафедри конституційного права

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

На всьому протязі розвитку теорії держави та права, актуальними є проблеми й дискусійні питання юридичної відповідальності.

Достатньо уваги у державній правовій доктрині, приділено питанню щодо юридичної відповідальності державних службовців. Дана проблематика є предметом дослідження таких науковців, як А.М. Школик, Є.В. Кравченко, О.В. Петришин та ін.

Дослідження проблем юридичної відповідальності державних службовців зокрема набувають велике практичне значення.

Таким чином, актуальність дослідження обраної теми обумовлена необхідністю теоретичного аналізу поняття юридичної відповідальності державних службовців, її сутності, характерних ознак, а також місця і ролі в забезпеченні законності в державній управлінській діяльності.

Розглянемо поняття державної служби в Україні, яке відповідно до ст.1 Закону України «Про державну службу» під нею необхідно розуміти професійну діяльність осіб, які

обіймають посади в державних органах та їх апаратів щодо практичного виконання завдань і функцій держави та одержують заробітну плату за рахунок державних коштів.

Державний службовець - це громадянин України, який займає посаду державної служби в органі державної влади, іншому державному органі, його апараті (секретаріаті) (далі - державний орган), одержує заробітну плату за рахунок коштів державного бюджету та здійснює встановлені для цієї посади повноваження, безпосередньо пов'язані з виконанням завдань і функцій такого державного органу, а також дотримується принципів державної служби [2].

Юридична відповідальність державних службовців є одним з видів юридичної відповідальності, оскільки являє собою цілісне правове явище, що існує в єдності негативного і позитивного аспектів, проявляється в особливій області життєдіяльності державному управлінні, і пов'язана з професійною діяльністю спеціальних суб'єктів права державних службовців. Юридична відповідальність державного службовця настає в зв'язку з його основним обов'язком визнавати, дотримуватися і захищати права і свободи людини та громадянина.

Юридична відповідальність державного службовця свідчить що він має обов'язок перетерпіти певні позбавлення майнового, особистого або організаційного характеру за скоєне правопорушення.

Загальна характеристика юридичної відповідальності державних службовців - це правові наслідки примусового характеру, які застосовуються за порушення норм права в зв'язку з виконанням або неналежним виконанням службових обов'язків. Тобто якщо державними службовцями порушуються норми, що регламентують їх службову діяльність, настає юридична відповідальність, яка залежить від характеру і тяжкості вчиненого. Іншими видами юридичної відповідальності, до яких можуть бути залучені державні службовці та за які несуть відповідальність, є: кримінальна, адміністративна і матеріальна відповідальність, кожна з них залежить від характеру протиправних дій та ступеня їх громадської безпеки.

Адміністративна відповідальність, яка передбачена законодавством України, визначається порушенням державного або громадського порядку, посяганням на права і свободи громадян.

Основною метою юридичної відповідальності державних службовців є не покарання винного та відновлення порушеного права, а спонукання кожного державного службовця до правомірної поведінки і, в кінцевому результаті, сприяння формуванню правової культури державних службовців та всього суспільства. Головну роль у цьому відіграє «вироблення» у державного службовця усвідомленої потреби у правомірному виконанні покладених на нього посадових обов'язків, що базується на усвідомленні свого громадянського обов'язку та внутрішньому спонуканні [1, с.65].

Кримінальна відповідальність державних службовців передбачена розділом XVII Кримінального кодексу України «Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Зміст цих правопорушень розкривають відповідні статті розділу: «Зловживання владою або службовим становищем» (ст.364), «Зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 364-1), «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу» (ст.365), «Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги» (ст. 356-2), «Службове підроблення» (ст.366), «Службова недбалість» (ст.367), «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» (ст.368), «Незаконне збагачення» (ст. 368-2), «Підкуп службової особи юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми» (ст. 368-3), «Підкуп особи, яка надає публічні послуги» (ст. 368-4),

«Пропозиція, обіцянка або надання неправомірної вигоди службовій особі» (ст.369), «Зловживання впливом» (ст. 369-2), «Провокація підкупу» (ст.370) [3].

Таким чином, державний службовець - повинен належним чином дотримуватися і виконувати покладені на нього посадові обов'язки, а у разі їх невиконання або неналежного виконання - юридичний обов'язок, що виникає з факту вчинення посадового злочину, зазнати на підставі засудження несприятливі наслідки, що виражаються в обмеженнях особистого, організаційного, або іншого характеру. Згідно з новим законом України «Про державну службу», ключовим його поняттям є відповідальність державних службовців за виконання своїх обов'язків.

Одна із ключових проблем сьогодення-це подолання корупції в Україні. Це явище є притаманним не тільки для України, корупційні делікти є одним з найросповсюджених видів порушень у діяльності державних службовців будь-якої держави. Серед заходів боротьби до яких вдаються держави можна навести досвід Наприклад, у Канаді досягнення позитивних результатів у діяльності державних службовців, стало можливим внаслідок пильної уваги держави до питань її модернізації. Це досягалося шляхом прийняття законодавчих та підзаконних актів, в яких особлива увага приділялася питанням етичної сторони поведінки державних службовців, що стало одним із дієвих механізмів щодо зниження соціальної напруженості в суспільстві. В даний час Канада входить в десятку країн з найменшим рівнем корупції. В цілому від ефективної та якісної діяльності державних службовців повинні виграти всі - інститут державної служби, рядовий громадянин, суспільство і держава.

Крім того, необхідно забезпечити не тільки невідворотність юридичної відповідальності державних службовців, а й гарантувати захист їх прав і свобод.

Список використаних джерел:

1. Губанов О.О. Відповідальність державних службовців як основна характеристика, яка притаманна державній службі в європейському адміністративному просторі як сфера модернізації української державної служби/ Губанов О.О./ УДК 342.9 Серія Юридичної науки 2016 - Випуск 6. Том 2. –С.64-67.

2. Про державну службу: Закон України від 03.07.2018 р. № 2475-VIII. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

3. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 7.04.2011 р. № 3207-VI. Розділ XVII (ст.364-370) <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3207-17>

ПРОБЛЕМНІ ТА ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ, ЩОДО ЛІДЕРСТВА В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Стародубцева Ю.С., магістр, студент групи ПУ-18взм

Держак Н.О. к.е.н., доцент кафедри менеджменту і маркетингу

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Лідерство, як і управління, є до деякої міри мистецтвом. До сьогоденного дня питання про лідерство залишаються актуальними, оскільки ще не дано яких-небудь чітких і визначених відповідей. Але різні моделі і теорії, які розглядає ця робота, допомагають усвідомити необхідність гнучкого підходу до керівництва.

Лідерство є одним з найважливіших компонентів ефективного керівництва і залишається однією з найбільш актуальних проблем сучасного публічного управління, оскільки воно властиво усім сферам людського життя, де існує влада і стійке об'єднання людей. У останні десятиліття саме виявлення і розвиток успішних лідерів стало одним з актуальних завдань сучасного публічного управління, тому компанії почали активно навчати свій персонал вищої ланки, розвиваючи у нього навички необхідні для успішного лідера.

Внаслідок цього питання про лідерство виникає не випадково, так як ефективне лідерство є одним з управлінських компонентів, який сприяє максимальної оптимізації процесу управління.

Проблем в плані управління досить багато, але узагальнивши їх, можна виділити одну, головну проблему будь-якого лідера. Це, звичайно ж, спосіб узагальнити колектив, дати їм спільну мету і зробити так, щоб подальша робота не призводила до розбіжності. А "правління" самого лідера не ставилося під сумнів і спростування. Поганий лідер ніколи довго не затримується на чолі, він швидко замінюється іншим. Колективу потрібен надійний, працюючий для них лідер, який, всупереч усьому, допомагатиме і не залишить їх в тяжких ситуаціях [3]. Лідерство - це складна, і вимагаюча постійної уваги, справа. Його не можна відкладати, а треба кожного разу удосконалювати.

В процесі генезису теорій лідерства виділяють три ключові етапи розвитку цих теорій [2]:

- 1) донаукові теорії лідерства (теорія "великої людини");
- 2) класичні теорії лідерства;
- 3) сучасні теорії лідерства.

Незважаючи на уявну простоту поняття "лідерство", це поняття багатогранне і неоднозначне. Було проведено більше десяти тисяч досліджень, присвячених проблемі лідерства, але, проте, досі не існує однозначного трактування природи феномену "лідерства" і універсального підходу до його вивчення.

Детально розглянемо теорію "великої людини", яка ґрунтується на тому твердженні, якщо у людини є певний набір особових рис, то буде вона хорошим лідером незалежно від характеру ситуації, в якій знаходиться. Таким чином, існує ряд ключових рис особи, які роблять людину великим лідером і видатним керівником незалежно від обставин. Яскравими представниками цієї теорії були Лао-Цзи, Н. Макіавеллі, Б. С. Клубек, Ф. Ніцше, А. Уїггам [2]. Остаточне наукове оформлення ця теорія отримала у кінці XIX -початку XX віків в дослідженнях Ф. Гальтона, який пояснював природу виникнення лідерства на основі спадковості [4]. Основою його досліджень стало переконання про те, що лідер має якості, які передаються у спадок і відрізняють його від його послідовників. Теорія "великої людини" традиційно відноситься до донаукових теорій лідерства, але в той же час саме вона була основою для створення однієї з класичних теорій-теорії "лідерських якостей" [2].

У рамках класичних теорій виділяють три основні підходи до дослідження природи феномену "лідерства":

- 1) диспозиційний;
- 2) поведінковий;
- 3) ситуаційний.

Диспозиційний підхід до лідерства пояснює лідерство наявністю певного набору загальних для усіх лідерів особистих якостей. Проте, незважаючи на сотні проведених досліджень, прибічники теорії "лідерських якостей" не прийшли до єдиної думки про набір якостей, які неодмінно відрізняють лідера. Дослідження, проведені для перевірки цієї теорії, поставили її під сумнів, оскільки при детальному аналізі виявилось, що індивідуальні якості лідера майже в точності співпадають з повним набором позитивних психологічних і соціальних ознак особи взагалі [4]. Факторно-аналітична концепція лідерства стала новим етапом розвитку теорії "лідерських якостей" і адаптацією диспозиційного підходу до реальних умов. Авторами цієї концепції були Р. Стогділл, А. Голдієр і Т. Хілтон. Учені провели комплексний огляд досліджень в області лідерства і виявили суперечливі результати: в різних ситуаціях ефективні керівники виявляли різні особисті якості. Початковою ідеєю цієї концепції стало поняття відносності і множинності лідерства тобто певна ситуація є головним

чинником, спонукаючим вибрати лідером тієї або іншої людини [1]. Таким чином, автори факторно-аналітичної концепції уперше при вивченні феномену "лідерства" розглянули ситуативні змінні як один з найважливіших чинників лідерства і спробували знайти взаємозв'язок між особовими якостями лідера і поставленими перед ним завданнями. Саме цю концепцію можна вважати відправною точкою створення ситуаційного підходу до вивчення природи феномену "лідерства".

Саме сучасні концепції лідерства якнайповніше відбивають природу феномену лідерства, об'єднуючи в собі саме дуалістичну природу феномену "лідерства". Управлінський лідер має багато якостей, які спонукають його затівати проведення змін.

По-перше, лідер в силу свого положення в організації має інформацію, що дозволяє йому мати перспективне і багатопланове бачення керованого ним підприємства і його можливостей, а також зовнішніх умов, які роблять вплив на результативність організаційної діяльності в даний момент і на неї впливатимуть в майбутньому.

По-друге, положення лідера в організації дозволяє йому вбирати ідеї, що народжуються в головах ключових фахівців.

По-третє, управлінський лідер має можливість акумулювати інноваційні ідеї поза організацією і трансформувати їх в ідеї, пов'язані з підвищенням ефективності діяльності організації.

Аналіз природи лідерства показує, що воно виникає з певних потреб людей і їх об'єднань, які і покликані задовольняти лідери [4].

На нашу думку роль лідера полягає в умінні повести людей за собою, забезпечити існування таких зв'язків в системі міжособистісних взаємовідносин, які сприяли б рішення конкретних завдань у рамках єдиної мети.

Список використаних джерел:

1. Колосков І.А. Сучасні підходи до теорій лідерства / І.А. Колосков // Вісник РМАТ.-2015.-№ 3. -С. 51-57.
2. Крилова Т.А. Розвиток теорій лідерства в економічній науці управління / Т.А. Крилова // Економічний журнал .-2015.- № 1 (37). -С. 53-70.
3. Ігебаєва Ф.А. До питання про ефективність управлінських стилів. NovaInfo.Ru. 2016. Т. 3. № 41. С. 255-259.
4. Вергілес Э.В. Теорія лідерства / Вергілес Э.В.-М.: Моск. держ. ун-т економіки, статистики і інформатики, 2001. - 42 с.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Новосьолова К.Є., гр. 8.0727-з

Науковий керівник – к.е.н., доцент Щебликіна І.О.

Запорізький національний університет

Згідно Положення (стандарту) бухгалтерського обліку «Баланс» (Абзац двадцять п'ятий пункту 3 розділу I із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 564 від 20.06.2018) оборотні активи - гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи використання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Операційний цикл - проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг (абзац дванадцятий пункту 4 із змінами, внесеними згідно з Наказом Мінфіну № 731 (№1560-04) від 22.11.2004) .

Основну долю в оборотних активах промислових підприємств займають запаси. Вони містять: сировину, матеріали, покупні напівфабрикати і комплектуючі вироби, запасні частини, паливо, незавершене виробництво, готову продукцію, товари, інші запаси

На підприємствах у процесі виробництва оборотний капітал здійснює певний кругообіг, тобто проходять грошову, виробничу і товарну стадії.

Головною економічною ознакою оборотного капіталу у сфері виробництва є те, що вартість сировини, матеріалів тощо, що надходять у натуральній формі, повністю переноситься на вартість готової продукції у кожному виробничому циклі і після реалізації готової продукції знову повертається в обіг засобів підприємства в грошовій формі через виручку від реалізації товарів, робіт чи послуг.

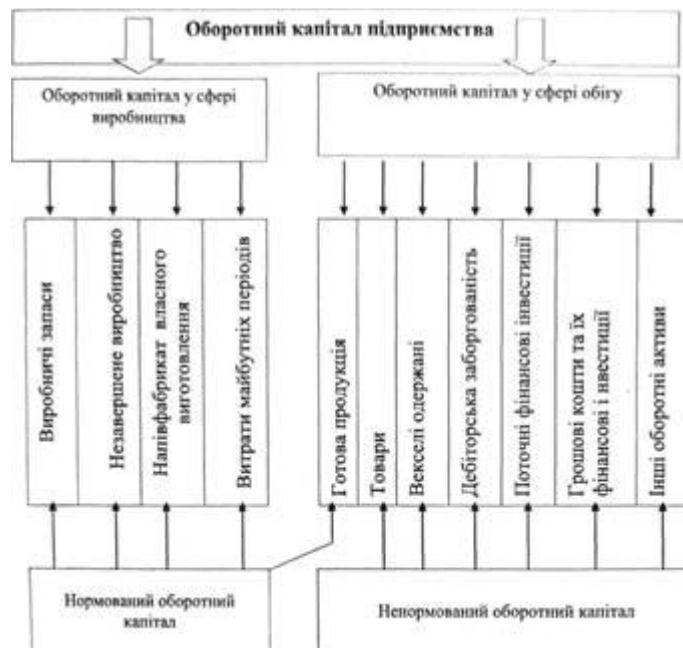

Рис. 1. Складові елементи оборотного капіталу підприємства

Для того, щоб ефективно управляти матеріальними потоками виробничих систем необхідна співпраця таких фахівців, як: та менеджери підсистеми забезпечення, менеджери операційних систем та фінансові менеджери.

Слід зазначити, що необхідність та важливість управління оборотними активами підприємства в умовах фінансової нестабільності визначаються браком фінансових ресурсів необхідних для забезпечення потреби в оборотних активах, забезпечення безперервності та збалансованості господарських процесів, досягнення стабільної платоспроможності, рентабельності та інших результатів фінансової діяльності підприємства. Тому метою управління оборотними активами підприємства є забезпечення оптимального поєднання необхідних обсягів усіх складових оборотних активів із джерелами їх фінансування відповідно до цільового призначення, що сприятиме формуванню належного рівня платоспроможності та рентабельності. Управління оборотними активами направлене на вирішення таких завдань:

- формування достатнього обсягу оборотних активів із позиції забезпечення поточної платоспроможності;
- оптимізація елементів оборотних активів, спрямована на виконання нормативів ліквідності;
- ефективне використання оборотних активів для забезпечення прибутковості та рентабельності діяльності суб'єкта господарювання;
- формування джерел фінансування оборотних активів із урахуванням вимог забезпечення фінансової стійкості [1].

Основне призначення грошових засобів, що вкладаються у оборотні виробничі фонди, полягає у забезпеченні ритмічності та плановірності процесу виробництва.

Управління оборотним капіталом – це система цілеспрямованої взаємодії між об'єктом (елементами оборотних активів і джерелами їх фінансування та економічними відносинами в процесі їх формування та використання) та суб'єктом управління (органами управління підприємства) шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів й інструментів дослідження і трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них факторів внутрішнього і зовнішнього середовища [2].

На ефективність, ліквідність і оборотність оборотного капіталу впливають різні чинники: внутрішні – галузева специфіка, зовнішні – кон'юнктура ринку, географічні межі ринку та державне регулювання.

Велике значення має наявність на підприємстві потужної системи фінансового менеджменту.

Основні функції фінансового менеджера: аналіз фінансового стану, фінансове планування, управління оборотним капіталом, інвестиціями, структурою капіталу, фінансовими ризиками [3].

Задля ефективного управління необхідно забезпечити комплексну діяльність і відповідальність менеджерів усіх рівнів за результати прийняття управлінських рішень щодо використання оборотного капіталу.

Література

1. Дехтяр Н.А. Управління оборотними активами підприємства / Н.А. Дехтяр, О.В. Дейнека, Т.М. Черноус // Економіка і суспільство. – 2017. - Вип. № 8. - С. 574.
2. Філатова З.В. Напрямки формування системи управління оборотними активами підприємства / З.В. Філатова, А.Г. Ротанова // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури: зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 29. – С. 330–335.
3. Щєбликіна І. О. Роль фінансового менеджменту у підвищенні діяльності сучасних підприємств / І.О. Щєбликіна, Д.С. Береш // Матеріали X міжнародної науково-практичної конференції «Наука і освіта - 2014». – С. 23-24.

НАПРЯМИ ВИЯВЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ В УПРАВЛІННІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Давиденко В.А, магістрант групи МОА-173м

Христенко Л.М., доцент кафедри менеджменту та маркетингу, к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Інтенсивність зміни економічної складової зовнішнього середовища підприємства при наявності кризових явищ, виводить на перший план проблеми управління фінансово-економічною безпекою підприємства. Фактором виникнення і постійного посилення уваги до цієї проблеми є негативні політичні та фінансово-економічні процеси, що протікають у вітчизняній економіці, які охопили всі сфери й привели до необхідності постійного і детального моніторингу рівня безпеки.

У працях різних авторів частіше за все розглядаються різні аспекти проблематики з управління фінансово-економічною безпекою, як то елементна структура системи фінансово-економічної безпеки, механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки, процес управління фінансово-економічною безпекою підприємств та ін. Проте у всіх дослідженнях простежується той момент, що процес управління буде ефективний лише при наявності чітко визначених завдань, що ставляться перед системою управління фінансово-економічною безпекою. Дослідники проблемних питань у цій сфері економіки згодні з тим, що сучасні умови

збільшення нестабільності й невизначеності зовнішнього й внутрішнього середовища підприємства, на фоні інтенсивного розвитку кризових явищ у політичній й економічній сферах діяльності, встановили перед управлінцями необхідність зосередити увагу саме на механізмі управління фінансово-економічною безпекою підприємства, особливо в частині запровадження системи оцінки рівня фінансово-економічної безпеки, що є неможливим здійснити без урахування специфіки діяльності підприємства, для якого будується така система.

Фінансово-економічна безпека підприємства – це стан найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування підприємства [1].

Індикатором залучення уваги до проблеми фінансово - економічної безпеки служать показники, що характеризують стан зовнішнього середовища. Підприємство може показувати високий рівень ефективності своєї діяльності, але стан зовнішнього середовища в будь-який момент може змінити ситуацію. Результатом впливу факторів зовнішнього середовища для будь-якого підприємства може стати погіршення його фінансового стану, його банкрутство і, ймовірно, його ліквідація. Економічна небезпека розглядається в цьому випадку як прояв загроз фінансової (економічної) безпеки підприємства при відсутності керівного впливу на ці загрози або застосування неадекватних заходів щодо нейтралізації дії цих загроз.

Механізм забезпечення економічної безпеки взагалі можна визначити як сукупність методів (економічних, соціально-економічних, організаційних та ін.) і інструментів (цільові програми, діагностика) для забезпечення реалізації стратегії економічної безпеки. Організаційну систему механізму забезпечення економічної безпеки, при цьому, утворюють органи законодавчої, виконавчої та судової влади, економічні агенти, громадські організації та об'єднання, а також законодавство, що регламентує відносини у сфері безпеки [2]. Процес створення системи фінансово-економічної безпеки підприємств можна розглядати як процес запобігання можливого збитку від негативних впливів на систему безпеки підприємства з різних аспектів її фінансово-господарської діяльності [2].

Українські підприємства тільки вчаться процесу управління фінансово-економічною безпекою, а механізм її забезпечення складний і вимагає ретельного опрацювання з урахуванням специфіки діяльності підприємств.

Управління фінансово-економічною безпекою підприємства направлено на виконання трьох завдань:

1. Установка системи фінансових інтересів підприємства, які потребують захисту в процесі функціонування підприємства, зокрема пошук ефективних методів максимізації ринкової вартості підприємства.

2. Ідентифікація та прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз реалізації фінансових інтересів підприємства.

3. Забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансовій безпеці підприємства [3].

Процес управління фінансовою безпекою підприємства можна розділити на наступні етапи:

1. Розробка системи пріоритетних фінансових інтересів. Система фінансових інтересів повинна включати стратегію розвитку підприємства, його місію. Система фінансово - економічної безпеки підприємства вибудовується відповідно до обраної стратегії, в рамках якої розробляється політика. Політика безпеки являє собою систему поглядів, рішень і дій в сфері безпеки, які створюють умови для досягнення цілей бізнесу.

2. Аналіз загроз фінансово-економічної безпеки підприємства. Цей етап включає виділення загроз фінансовій безпеці підприємства, оцінка ймовірності їх настання, розрахунок розміру можливих збитків від реалізації очікуваних або реальних загроз, а також дослідження приватних чинників, що призвели до настання збитків.

3. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки підприємства.

4. Розробка комплексу заходів щодо забезпечення фінансової безпеки та рекомендацій щодо впровадження їх на практиці.

5. Бюджетне планування реалізації розробленого комплексу заходів щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

6. Реалізація запланованих заходів в процесі здійснення господарської діяльності підприємства.

7. Контроль за ходом реалізації намічених заходів щодо забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки підприємства.

8. Оперативне управління системою фінансової безпеки підприємства за допомогою механізму зворотного зв'язку, яке проявляється в коригуванні наявної або створення нової системи заходів щодо забезпечення достатнього рівня фінансової безпеки

Таким чином, перелік завдань, які потребують вирішення при побудові системи управління фінансово-економічною безпекою, досить широкий. Постійний моніторинг рівня фінансово-економічної безпеки повинен здійснюватися в умовах зміни параметрів зовнішнього середовища, навіть якщо рівень ефективності діяльності підприємства дуже високий. Уніфікація концептуальних основ дозволяє задати параметри системи в цілому, окремі складові системи управління безпекою, з нашої точки зору, унікальні та формуються кожним підприємством, наприклад розробка сфери фінансових інтересів. Однак ряд аспектів повинні бути розроблені з урахуванням специфіки підприємств.

Література

1. Корчевська Л.О. Ітеративний підхід до дослідження економічної безпеки підприємства /Л.О. Корчевська // Актуальні проблеми економіки. Київ: ВНЗ «Національна академія управління», 2012. №4 (130). С.175-183.

2. Коковський Л.О. Географічний вимір економічної безпеки України: автореф. дис. канд. геогр. наук: 11.00.02 «Економічна та соціальна географія» / Любомир Олексійович Коковський; [Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка]. К., 2008. 18 с

3. Шкарлет С.М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: монографія / С.М. Шкарлет. – К.: Книжкове вид-во Національного авіаційного університету, 2007. 435 с.

ЦІНОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТОВАРНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Косовець Л.В., РТВb1-M17 групи

Кушнір О.К., доцент кафедри економіки підприємства, к.е.н

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Сучасний рівень економіки країни висуває нові вимоги до конкурентоспроможності товарів та послуг. Конкурентоспроможність продукції споживач оцінює з точки зору своїх потреб і повноти їх задоволення. Володіючи обмеженими можливостями (не тільки фінансовими, оскільки сам процес споживання обумовлений певною «технологією», а отже, «продуктивністю»), споживач прагне максимізувати ступінь своєї загальної задоволеності [1].

У різних економічних, довідкових, нормативно-технічних джерелах термін «конкурентоспроможність» розглядається із загальних позицій. Більшість публікацій об'єднує підхід до конкурентоспроможності як характеристики, що проявляє можливості збуту товару в умовах конкуренції. Таке визначення не розкриває сутність даної категорії, констатуючи і без того очевидну залежність збуту від конкурентоспроможності. При цьому втрачається зміст конкурентоспроможності конкретного товару, яка обумовлює розподіл попиту між ним та іншими виробами аналогічного призначення. Поширеним є підхід до конкурентоспроможності як комплексу споживчих властивостей товару безвідносно до його вартості. При цьому передбачається, що низька конкурентоспроможність веде до зниження цін на товари і, навпаки, підвищення конкурентоспроможності зумовлює зростання цін. У

даному випадку конкурентоспроможність ототожнюється з якістю продукції, хоча якість лише один із чинників конкурентоспроможності.

Встановлення певної ціни на товар або послугу необхідне для подальшого його продажу та отримання прибутку. Дуже важливо встановити ціну на такому рівні, щоб вона не виявилася дуже високою або дуже низькою. Визначення необхідного рівня цін тим більш важливе, що підприємець має нагоду безпосередньо спілкуватися з клієнтом і той у свою чергу може виказати свої претензії за встановленими цінами на товари або послуги. Встановлення високої ціни може обернутися втратою інтересу до придбання, а призначення низької ціни також може викликати негативну реакцію, наприклад, сумніви щодо якості продукту або в умінні та досвіді підприємця. Таким чином, запропонована ціна визначає якість товару або послуги в свідомості покупця і допомагає визначити місце даного товару на ринку.

Визначення ціни є однією з найважчих задач, що стоять перед будь-яким підприємством чи підприємцем. І саме ціна зумовлює успіхи – обсяги продаж; доходи, одержуваний прибуток. Зміст і послідовність аналізу цінової політики взагалі можна розподілити на етапи (рис. 1).

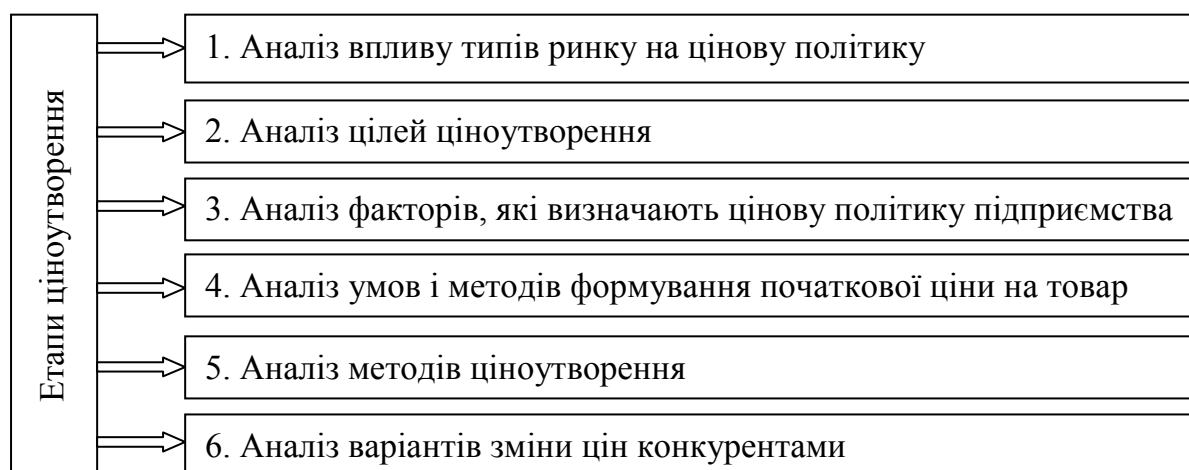

Рис. 1. Послідовність цінової політики

На першому етапі ціноутворення аналізують ринок, на якому буде реалізовуватись товар. В економічній літературі виокремлюють чотири типи ринки («чиста конкуренція», «монополістична конкуренція», «олігополістична конкуренція», «чиста монополія»), будь-який з них має власні проблеми в області ціноутворення. За винятком роботи на ринках чистої конкуренції, підприємствам необхідно аналізувати методик у встановлення початкової ціни на свої товари. Другий етап визначає політику цін, яка залежить від цілей підприємства. Прикладами таких цілей можуть бути: виживання підприємства, максимізація прибутку, вихід в лідери за показниками частки ринку або якості товару, оволодіння відповідною частиною ринку тощо. Третій етап демонструє, що на практиці процес формування цін залежить від багатьох факторів: витрат виробництва, величини попиту, конкуренції, транспортних витрат, ввізного митного збору, зміни курсів обміну валют, реклами та інших елементів стимулювання збуту. На четвертому етапі ціноутворення відбувається оцінка попиту, оцінка витрат, аналіз цін і товарів конкурентів. П'ятий етап дозволить підприємству скоректувати первинну ціну на товар з урахуванням різних факторів, які діють в зовнішньому середовищі. Для цього проводять аналіз ціноутворення на новий товар, ціноутворення в рамках товарної групи, ціноутворення за регіональним принципом. Завершальний етап дозволяє проаналізувати різні варіанти зміни цін конкурентів [2].

Отже, цінова конкурентоспроможність товару полягає в тому, що підприємство встановлює ціни на такому рівні і так змінює їх залежно від ситуації на ринку, щоб

забезпечити досягнення певних цілей (оволодіння певною часткою ринку, завоювання лідерства на ринку, отримання запланованої суми прибутку, максимізація прибутку тощо). Високоякісна продукція повніше і дешевше задовольняє різноманітний попит населення на споживчі товари. Лише постійний і зростаючий випуск конкурентоспроможної продукції допомагає підприємству формувати сталий імідж, розвивати зовнішньоекономічну діяльність, забезпечує стабільне надходження прибутку і покращує фінансове становище.

Список використаних джерел

1. Бурачек І.В. Конкурентоспроможність продукції підприємств: сутність, методи оцінки та зарубіжний досвід управління / І.В. Бурачек, О.О. Біленчук // Глобальні та національні проблеми економіки. – Випуск 14. – 2016. – С. 288-293.

2. Череп А.В. Управління собівартістю й ціною в умовах ринкової економіки / А.В. Череп // Держава та регіони. Сер. Державне управління. – Запоріжжя: Гуманітарний університет «ЗІДМУ», 2003. – С. 119-120.

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ МОЛОДИХ СПЕЦІАЛІСТІВ ДО СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Ковалевська І.А., студентка гр. УП-151

Ткаченко Н.Е., к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Національна поліція України – центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовано на служіння українському народу, забезпечення порядку та спокою громадян. Проводячи чималу кількість конкурсів та етапів відбору, до служби в поліції приймаються найкращі за професійними якостями та найстійкіші у фізичному й психологічному рівні кандидати. Проте, наявність у молодого спеціаліста необхідних для роботи в поліції якостей, компетенцій та підготовки все ж таки не гарантує бездоганність у виконанні службових обов'язків та відсутність виникнення проблем у подальшій роботі.

Адаптація є важливою функцією управління персоналом, що спрямована на запобігання та попередження можливих проблем у роботі молодих спеціалістів, в тому числі й на службі у національній поліції. Проведення адаптації передбачає проходження ряду етапів, з урахуванням основних її видів, дотримання положень щодо її організації. Проте, навіть дотримання всіх вимог щодо проходження адаптації не позбавляє від можливих проблем в практичній роботі. Тому, представляється доцільним дослідити особливості та причини виникнення проблем адаптації правоохоронців до професійної діяльності.

Служба в поліції потребує адаптації до нових фізичних і психологічних навантажень, специфічних умов професійної служби. Процес адаптації поліцейського спрямовано на засвоєння ролі та організаційного статусу посади та підрозділу в загальній організаційно-штатній структурі, розуміння особливостей механізму управління підрозділом, забезпечення повного та успішного оволодіння професією, новою посадою, активне освоєння тонкощів та специфіки служби, необхідних навичок, засобів прийняття рішення, виконання будь-яких завдань, пов'язаних з вимогами служби. До того ж в процесі адаптації необхідно пройти психологічне пристосування до військової служби, військового колективу, його норм і правил та стилю управління керівників, соціального середовища. [1].

Після завершення первинної підготовки і призначення на посади молоді поліцейські зіштовхуються зі значним обсягом самостійної професійної роботи, необхідністю прийняття рішень; вирішенням службових завдань; ненормованим робочим днем; професійним ризиком та емоційним виснаженням, що вимагає від них та цілого колективу згуртованості і впевненості у підтримці колег.

До числа факторів, що можуть викликати проблеми адаптації молодих спеціалістів-поліцейських належать: недостатність та недостовірність інформації про умови проходження та особливості військової служби у Збройних Силах України, недбале чи байдуже ставлення командирів (начальників) до процесу адаптації молодих офіцерів, слабка психологічна та практична підготовка, низький рівень морально-ділових якостей випускників вищих навчальних закладів, надмірне завантаження молодих офіцерів непритаманними їм завданнями, призначення випускників на посади, які не відповідають отриманій спеціальності, низький рівень матеріального забезпечення особового складу збройних сил [1].

Важливу роль в успішному проходженні адаптації відіграє сім'я, що є для кожної людини, напевно, тим «вогником в далекому вікні», який змушує жити і вірити в краще. Підтримка рідних, допомагає справитися навіть з найскладнішими труднощами. Але після проведення первинної підготовки, молодого спеціаліста не завжди направляють на службу в рідне місто. Усвідомлення того, що потрібно жити в іншому місті, покинути сім'ю, або переїхати разом з нею, створює психологічний бар'єр до служби в лавах Національної поліції України. Вибір, який необхідно здійснити, може призвести до думок щодо відмови від служби, але коли поряд люди, які готові підтримати, то саме дана проблема не стане перешкодою до успіху. Тому, важливо при проведенні адаптації важливо урахувати даний фактор та сприяти проходженню служби за місцем проживання або ж створювати умови для переїзду сім'ї на нове місце проживання.

Недостатність знань та умінь щодо виконання службових обов'язків може викликати у молодого фахівця почуття розчарування, безпорадності, призвести до зниження мотивації до роботи, ускладнення процесу як соціально-психологічної, так і професійної адаптації, і, як наслідок, до виникнення бажання залишити службу в Національній поліції. Тому саме наставник має слідкувати і вносити необхідні пропозиції керівництву органу, підрозділу, служби, щоб запобігти такому стану.

Майже кожна людина стикається з труднощами в адаптації до певної роботи і поліцейський не є винятком. Головне завдання в цьому питанні, пам'ятати що труднощі з якими стикають поліцейські – це не лише випробування, але й чудова мотивація до досягнення поставлених цілей. Сприяння усвідомленню цього молодим спеціалістом та створення сприятливих умов для успішного проходження адаптації в службах національної поліції є необхідною умовою тривалої та результативної роботи у подальшій трудовій діяльності.

Література

1. Науково-методичні рекомендації «Проблема адаптації молодих спеціалістів до служби в лавах Національної поліції». [Електронний ресурс].-Режим доступу-<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:WvTKybNdhkJ:univd.edu.ua/scienceissue/issue/2156+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua>

ПРОБЛЕМИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Оперчук П.О., студент гр. СР-18д

Ткаченко Н.Е., к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені В. І. Даля.

Внутрішнє переміщення осіб в Україні включає в себе переміщення населення на території України що виникло внаслідок політико-економічної кризи, військового конфлікту, зовнішньої інтервенції та внаслідок анексії Автономної Республіки Крим. Визначення проблем внутрішньо переміщених осіб є актуальним напрямом дослідження оскільки дозволяє виявити основні причини виникнення даних проблем, формувати та розробляти заходи щодо їх подолання, усунення та нейтралізацію, адже роль держави повинна бути

контролюючою та координуючою в частині розподілу обов'язків і визначення відповідальних сторін щодо надання допомоги ВПО, які потребують її.

Розглянемо та охарактеризуємо основні проблеми внутрішньо переміщених осіб.

Проблема житла була та й залишається однією з основних, яка потребує уваги. Якщо раніше людям надавали притулок місцеві органи влади або вони зупинялись у приватних санаторіях чи готелях, а іноді розміщувалися в приватних оселях, то з часом можливості приймаючих громад вичерпалися. Внутрішньо переміщених осіб, з числа тих хто дійсно працює та живе на території України, безумовно необхідно забезпечувати постійним житлом, розширяти можливості для його придбання, а також підтримувати громадські й місцеві організації у розробці довгострокових програм щодо побудови житла для людей, які стали внутрішньо переміщеними особами.

Найбільшою проблемою для деяких студентів з числа ВПО є доведення свого статусу у зв'язку з втратою документів або небажанням ВНЗ на окупованій території їх віддавати. На деяких факультетах та спеціальностях, де академічні різниці були суттєві, студентам доводилося складати іспити та заліки з дисциплін за дуже короткий час. Для студентів з числа ВПО також характерні фінансові труднощі, які змушують шукати роботу і часто пропускати навчання, внаслідок виникають труднощі у навчанні.

Труднощі виникають у ВПО при оформленні закордонного паспорту та паспорту у вигляді id-картки. Міграційні служби для підтвердження особи людини-переселенця вимагають додаткові документи з фотокартками, завіреними печатками на них, які далеко не завжди у кожної людини є в наявності з урахуванням того що в цілому не всі документи які супроводжують життя людини містять фотокартки. Так, наприклад, дипломи, свідоцтва не містять фотокарток, а водійські права та оформлений раніше закордонний паспорт є не у кожного. Виходить що паспорт, який є у наявності у людини-переселенця перестає бути основним документом, підтверджуючим його особу та громадянство. Відповідно, більш важливу роль відіграють додаткові документи без наявності яких оформлення закордонного паспорту та id-картки для переселенця стає ускладненим процесом.

Проблеми медичного обслуговування є такими що турбують багатьох ВПО. У більшості своїй у таких людей не було проблем з тим, щоб стати на облік у медичні установи приймаючих громад. Єдине, чим відрізняли їх від місцевих жителів, – це спеціальні позначки на медичних картах «Крим» або «ВПО». Слід зауважити що така увага спричинює людині та є певною ознакою дискримінації. Благодійні внески при лікуванні доводиться платити ВПО, незважаючи на свій статус. Платні медичні послуги, закупівля ліків створюють істотне навантаження на бюджет ВПО, зокрема пенсіонерів, яким доводиться виживати на низькі соціальні виплати.

Внутрішньо переміщені особи – категорія населення, з яким світова громадськість стикається протягом багатьох років, проте на території незалежної України така категорія населення з'явилася вперше. Узагальнена сутність цього терміну полягає в тому, що це громадяни держави, які через військові дії та їх наслідки змушені були покинути постійне місце проживання задля убезпечення свого життя, при цьому не перетинаючи межі державного кордону. До основних проблем, що було визначено в процесі дослідження віднесено проблеми житла, медичного обслуговування та доведення свого статусу у зв'язку із втратою документів або оформленням нових документів.

Література:

1. Внутрішньо переміщені особи / УВКБ ООН (The UN Refugee Agency) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unhcr.org.ua/uk/novini/novyny/1293-vnutrishno-peremishcheni-osobi>

2. В Україні з'явився омбудсмен з переселенців / Інформаційне агентство УНІАН / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/politics/1040056-v-ukrajini-zyavivsyia-ombudsmen-z-pereselentsiv.html>

ЗАЙНЯТИСТЬ МОЛОДІ УКРАЇНИ

Ледовська А.І. ЕК-17д

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Зайнятість є однією з найважливіших проблем сучасної молоді, адже вона вагомо впливає на їх життя.

Зайнятістю називають сукупність соціально – економічних відносин між людьми із метою забезпечення громадян робочими місцями. Це так звана трудова діяльність суспільства, яка задовольняє особисті і суспільні потреби та зазвичай приносить людям дохід у грошовій або іншій формі.

На липень 2018 рік населення України становить (без Криму і ДНР) приблизно 42,26 мільйона осіб [1]. До категорії працездатного населення відносяться приблизно 70% громадян, із них молоді (віком від 15 – 25 років) виділяють 10%, які мають рівень безробіття 9,2%. Опитування, що було проведено у 2015 році, зберегло свою актуальність і на цей час у ваговому вимірі, згідно якого тільки 51% молоді України працює за фахом. Серед труднощів, які найчастіше виникають для тих, хто активно шукає роботу – пропозиції з низькою заробітною платнею (63%) і повна відсутність вакансій (40%). [2]. Офіційно працюючих людей така мала кількість саме через те, що більшість молоді не може самореалізуватися та вимушена вибрати неофіційну роботу через більш вигідні умови оплати праці.

На зайнятість молоді впливають наступні чинники:

- незацікавленість підприємства в молоді через відсутність стажу.
- пасивність молоді, бо їх більшість вважає роботу нецікавою.
- незатребуваність професій на ринку, через те, що з'являються нові професії, а старі зникають, таким чином змінюється попит і популярність спеціальностей.

- незаконне прийняття робочих – неофіційне працевлаштування на підприємствах.

Згідно з опитуванням, 67% молоді мають бажання переїхати на інше місце проживання, в тому числі за кордон 33%, в межах країни -31% . Це є дуже страшний вирок для країни.

З метою збільшення зайнятості молоді, є доцільним вирішення наступних питань:

- державна підтримка підприємств, що надають перше робоче місце випускникам ВЗО;
- обов'язкове стажування від вищих закладів освіти на підприємствах;
- проведення тренінгів з адаптації молоді до умов роботи;
- посилення контролю за найм молоді без працевлаштування.

Негайне вирішення питань молодого населення є першочерговим для держави, оскільки вони – майбутнє України.

Література:

1. Населення України на 2018 рік, кількість на сьогодні. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://2018.pp.ua/novini-2018/2834-naselennya-ukrayini-na-2018-rk-klkst-na-sogodn.html>
2. Населення України. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0%D1%81%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%8F_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%D0%92%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D1%82%D1%80%D1%83%D0%BA%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0

3. Молодь України – 2015. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8%20-%202015.pdf>

ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ: ЩО Є ЩО?

Калюжна В.С. – студентка групи ЕК-18дм,

Науковий керівник: доц., к.х.н., доц. Маслош О.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Поняття «енергозбереження» та «енергоефективність» набули свою актуальність ще в середині 20 століття. До цього призвело поєднання стрімкого розвитку промисловості та зростання потреб населення з нестачею основних енергоресурсів, саме тоді людство постало перед необхідністю їх економії.

Слова енергозбереження та енергоефективність часто згадуються спільно. В цілому, ці поняття дуже часто використовуються як рівнозначні. Проте насправді енергоефективність є всього лише одним із аспектів енергозбереження.

Згідно Закону України «Про енергозбереження» [1], «енергозбереження» - це діяльність (організаційна, наукова, практична, інформаційна), яка спрямована на раціональне використання та економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів в національному господарстві і яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів. Якщо тлумачити це поняття більш стисло, то енергозбереження – це максимальне збереження енергії та скорочення використання енергоресурсів.

На відміну від енергозбереження (збереження енергії), яке головним чином направлене на зменшення споживання енергії, енергоефективність (користь енергоспоживання) — це більш раціональне використання енергії (мінімум витрат при максимальному їх використанні).

Енергозбереження це не лише економія енергії в повсякденному житті, а й раціональне та свідоме використання енергетичних ресурсів, які доступні кожному, з метою їх дбайливого збереження для наступних поколінь та для захист навколишнього середовища.

Вперше поняття «енергоефективність» зустрічається у роботах із вивчення термодинамічних циклів [2], та визначає їх ефективність в отриманні максимально корисної роботи. На сьогодні застосування даного поняття має трохи інакше розуміння, а саме: воно використовується для опису як незначних змін, наприклад, використання енергозберігаючої техніки, так і більш ефективних електростанцій та економії енергії на рівні компаній та виробництв в цілому.

Для населення, поняття «енергоефективність» можна трактувати як можливість зниження витрат на комунальні послуги, для країни — як економію ресурсів, підвищення продуктивності промисловості і конкурентоздатності, для екології — як обмеження викиду парникових газів в атмосферу.

Загалом поняття «енергоефективність» - це ефективне (розсудливе) використання енергетичних запасів. Використання меншої кількості енергії для підтримання того ж рівня енергетичного забезпечення будівель або технологічних процесів на виробництві [3].

Розвиток технологій енергозбереження та підвищення енергоефективності у всіх сферах життєдіяльності людей можна порівняти в цілому зі зростанням економічних показників країни. Багато експертів, урядовців та громадських організацій вважають, що енергоефективність та енергозбереження повинні бути невід'ємною частиною розвитку держави. Саме тому в Україні розробляються та впроваджуються нові стратегії задля більш раціонального використання енергоресурсів.

Для покращення енергоефективності та максимізації енергозбереження в Україні в 2019 році заплановано виділення коштів на Фонд енергоефективності, на продовження програми «теплі кредити», також для України будуть доступні гранти від міжнародних партнерів.

Але разом з підтримкою уряду та допомогою від Європейського Союзу, населення країни повинно самостійно турбуватися про раціональне використання ресурсів енергії. Насамперед це полягає в відповідальному споживанні енергоресурсів. Ощадливо використовуючи електроенергію в побуті, людство робить свій внесок у збереження енергоресурсів та поліпшення екологічного стану довкілля.

Література

1. Закон України «Про енергозбереження» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/94-%D0%B2%D1%80>

2. Що таке енергоефективність? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.tovgeo.vn.ua/energy>

3. Енергоефективність [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D0%BD%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%BE%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C>

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗМІстової ЛІНІЇ «ГРОМАДЯНСЬКА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Мелешко О.В., група ТД-51

Цина А.Ю., завідувач кафедри теорії та методики технологічної освіти, д.п.н., проф.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

В умовах швидких суспільних змін, зростання обсягу знань і поширення інформаційно-комунікаційних технологій система освіти та інші соціальні та державні інституції активно реагують на сучасні виклики громадянського суспільства розробкою нормативних документів та впровадженням нових методологічних підходів до організації навчально-пізнавальної діяльності.

На етапі переходу до нових освітніх стандартів, зорієнтованих на розвиток ключових компетентностей, Міністерство освіти і науки України разом із небайдужою громадськістю та освітянами здійснило оновлення навчальних програм для 5–9 класів, увівши чотири наскрізні тематичні лінії для формування ключових і предметних компетентностей, зокрема і лінію «громадянська відповідальність» [3].

Мета статті – проаналізувати шляхи впровадження змістової лінії «Громадянська відповідальність» в уроки трудового навчання.

Виклад основної частини. У працях сучасних вітчизняних науковців, які звертаються до визначення сутності громадянського виховання (І. Бех, М. Боришевський, П. Вербицька, О. Внукова, Н. Дерев'янка, К. Журба, В. Киричок, В. Івашківський, П. Кензьор, Л. Косарева, Л. Крицька, Л. Момотюк, В. Оржехівський, Д. Пащенко, В. Приходько, Н. Ревнюк, Л. Рехтета, О. Стебна, О. Сухова, О. Сухомлинська, К. Чорна, Г. Шевченко та інші), наголошується, що воно, з одного боку, орієнтоване на забезпечення входження індивіда в суспільство завдяки оволодінню сукупністю соціальних, політичних, громадських норм і моделей поведінки, а з іншого – спрямоване на формування певних особистісних характеристик, що набувають утілення у відповідних ідеалах, цінностях, моделях поведінки.

Формування громадянської відповідальності базується на усвідомленні учнями своєї громадянськості. Громадянськість – духовно-моральна цінність, світоглядно-психологічна характеристика людини, що зумовлена її державною самоідентифікацією, усвідомленням належності до конкретної країни. З ним пов'язане більш або менш лояльне ставлення людини

до встановлених у державі порядків, законів, інституцій влади, відчуття власної гідності, знання і повага до прав людини, чеснот громадянського суспільства, готовність та вміння домагатися дотримання власних прав та обов'язків.

Складовими громадянськості, як зазначає Є. Мануйлов [2], є громадянські знання, громадянська відповідальність, громадянська компетентність, громадянський обов'язок, громадянська справедливість, громадянська рівність та свобода, громадянська свідомість тощо. Громадянська компетентність – здатність людини активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов'язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства. Громадянська відповідальність – найзагальніша властивість особистості, у котрій інтегровані утворення свідомості та самосвідомості, а також взаємно поєднані такі компоненти, як когнітивний, емоційно-мотиваційний, поведінково-вольовий, морально-духовний.

Включення елементів наскрізної лінії ключових компетентностей «Громадянська відповідальність» у реалізацію основних завдань вивчення трудового навчання, допомагає учням наблизитися до життя і збагатитися новими аспектами за рахунок застосування педагогічних технологій виховання громадянської відповідальності.

Так, учнів 5-6 класів у процесі трудового навчання орієнтують визначати у співпраці з учителем та іншими учнями алгоритм взаємодії для вирішення практичних соціально значущих завдань чи проектів; на усвідомлення важливості дотримання етикету для створення власного позитивного іміджу.

Наприклад, при вивченні в 5 класі теми «Правила внутрішнього розпорядку в шкільній майстерні» можна застосувати технологію «Права, обов'язки та правила у класі». Метою цієї технології є – розробити правила безпеки поведінки в майстерні для забезпечення прав і відповідальності учнів; розвивати групову взаємодію, вміння працювати в команді, брати на себе відповідальність за ухвалені рішення.

В результаті виконання цієї технології учень:

- визначає у співпраці з учителем та іншими учнями алгоритм взаємодії в майстерні;
- вміє працювати в команді;
- цінує і поважає інших;
- усвідомлює, що його думку цінують;
- розуміє необхідність дотримання правил безпечної праці та організації робочого місця.

Учні 7–9 класів у процесі трудового навчання орієнтують раціонально використовувати різноманітні матеріали, обґрунтовувати власну позицію щодо розвитку новітніх ресурсозберігальних та екологічно чистих технологій обробки матеріалів; уміння оцінювати результати власної діяльності.

Наприклад, при вивченні у 8 класі теми «Технології добору одягу та взуття і догляду за ними» можна застосувати технологію «Увага, ми все бачимо». Мета цієї технології в усвідомленні учнями відповідальності за навколишнє середовище, прагнення до дбайливого ставлення до одягу, активна участь у житті громади, у тому числі з екологічних питань.

В результаті виконання цієї технології учень:

- бере на себе відповідальність за ухвалені рішення;
- усвідомлює важливість догляду за одягом та взуттям;
- критично ставиться до використання одягу та взуття залежно від санітарно-гігієнічних вимог [1].

Висновок: Впровадження змістової лінії «Громадянська відповідальність» на уроках трудового навчання *прияє розвитку в учнів таких умінь:*

- працювати з іншими на результат;

- попереджувати і розв'язувати конфлікти;
- досягати компромісу;
- безпечно і відповідально поводитися з інструментами та обладнанням.

Впровадження міжпредметної змістової лінії «громадянська відповідальність» сприятиме в трудовому навчанні формуванню діяльного члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, вміє ефективно співпрацювати з іншими у процесі трудового навчання, виявляти солідарність та зацікавлення у спільному розв'язанні проблем, здійснювати критичну і практичну рефлексію в ухваленні спільних рішень.

Література:

1. Громадянська відповідальність: 80 вправ для формування громадянської та соціальної компетентностей під час вивчення різних шкільних предметів. 5-9 клас. Посібник для вчителя / Рафальська М., Боярчук О., Герасим Н. та ін. – Київ, 2017. – 136 с..
2. Мануйлов Є. М. Громадянська відповідальність особистості як атрибутивний феномен правового суспільства / Є. М. Мануйлов, Ю. Ю. Калиновський // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2015. – № 2. – С. 113 – 129.
3. Трудове навчання. 5-9 класи: практ. посібник для вчителів / С. М. Дятленко, Р. М. Лещук, О. Ю. Медвідь; упоряд. С. М. Дятленко; за заг. ред. А. І. Терещука. – Х. : Ранок, 2017. – 128 с., с.6-7.

ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ГАСТРОТУРІВ ВИХІДНОГО ДНЯ

Студентка: Чорноморець О. М. група Тм – 611

Науковий керівник: Лебеденко Т. Є. доктор технічних наук, доцент

Одеська національна академія харчових технологій

У наш час все більше обертів і популярності набирає гастрономічний туризм. Люди хочуть відкривати для себе щось нове та цікаве.

Гастрономічний туризм доволі таки молодий напрямок, який дає можливість познайомитись з різними країнами, як можна ближче. Гастротури - це насправді серйозний захід, пов'язаний з вивченням світової культури і самобутності народу через національну кухню.

Кожна національна кухня славиться своїми ексклюзивними рецептами, тому під час гастрономічного туризму не завжди навіть треба покидати межі країни. Справжній гурман завжди зможе знайти місця, де особливим чином готують ті або інші страви. Але в деяких країнах приготування їжі зведене в культ, а страви або продукти є своєрідними символами держави. Саме такі країни і слід відвідати, вирушаючи в гастрономічний тур.

Особливої уваги заслуговують країни зі специфічною національною кухнею. Законодавцями моди в кулінарному мистецтві досі залишаються європейці – насамперед Італія і Франція. Але їм конкурують такі розвинені азійські країни – Японія, Китай, Таїланд. Це пов'язано не лише з їхньою екзотичністю, але й зі зростанням економіко-політичного впливу на світовій арені, вони стають серйозними гравцями в туристичному бізнесі.

Регіони, котрі прославилися своїми продуктами. У Франції, наприклад, це Бордо, Бургундія, Шампань, котрі стали новаторами у винній індустрії.

Італійська кухня є однією із найпопулярніших кухонь світу. Таку популярність вона здобула завдяки різноманітності і неповторності страв. В Італії деякі страви можуть готуватись не лише в окремому регіоні, а й тільки в одному населеному пункті. Неповторності стравам італійської кухні додають високоякісна свіжа сировина, серед яких велике значення мають овочі та трави, а також різноманітні прянощі [1].

Особливістю гастрономічного туризму є те, що з такої поїздки ви привезете не банальні сувеніри, а цінні рецепти і знання.

За видами гастрономічний туризм можна розділити на 2 групи – сільський і міський. Під час першого туристи насолоджуються натуральними продуктами, вирощеними на приватних фермах в провінціях. Вони можуть взяти участь у зборі горіхів, ягід, фруктів, інших дарунків природи і приготувати з них якусь страву. Також до цієї групи належать кулінарні шедеври, якими славиться обрана місцевість, наприклад, іспанська хамон, шведська ікра уклейки, пармська шинка та ін.

Міські гастротури передбачають відвідання промислових підприємств, кондитерських фабрик, шампанських та коньячних заводів і вишуканих ресторанів. Технології виготовлення продуктів в них поєднують класичні прийоми і сучасні досягнення в науці і техніці. Також цікавими і перспективними є малі підприємства, навіть сімейного типу, які відновлюють артизанські технології приготування страв і продуктів особливих для місцевості та культури. Наприклад: випічка тандирі, вироби ручної роботи із шоколаду, східні солодоші. Справжні естети в таких турах зможуть оцінити атмосферу, майстерність шеф-кухарів, професіоналізм персоналу та оформлення страв.

Гастрономічні подорожі відкриють для вас традиції кулінарії різних країн і подарують справжню насолоду, масу вражень, нові знайомства та нові смакові відчуття.

Хто ж такі гастрономічні туристи? Передусім вони прагнуть провести свої відпустки незвичайно, не зациклюючись на лежанні на пляжі. Це гурмани, які прагнуть спробувати екзотичні страви в першоджерелі, тобто приготовлені за оригінальними рецептами, зі свіжих продуктів, кваліфікованими кухарями. Серед adeptів гастрономічного туризму є й люди, які самі люблять смачно готувати вдома, а також професіонали - ресторатори й кухарі, які шукають нові страви для "репертуару" своїх закладів.

Гастрономічні тури, окрім прямих цілей – забезпечення відпочиваючих продуктами харчування, мають ряд важливих функцій – культурно-історичну та релігійно-етнічну (вивчення досвіду та практики споживання національної і традиційної їжі населенням конкретної країни чи певного регіону, ознайомлення з культовими обрядами приготування та споживання продуктів харчування, збереження та передання традицій), практично-пізнавальну та практично-прикладну (вивчення кулінарних традицій і технологій виробництва гастрономічно-харчової продукції та практики їх споживання, включення для удосконалення раціонів та якості харчування у власному бізнесі, обмін досвідом і майстерністю, організація кулінарних конкурсів, семінарів-тренінгів, кулінарних шкіл та ін.), інформаційно-комунікаційну та бізнесово-економічну (налагодження спілкування та обміну інформацією у процесі виробництва та споживання їжі, налагодження виробничих та торгівельно-обмінних зв'язків із виробниками традиційної та національної їжі) тощо.

Отже, серед різновидів гастрономічних турів можна виділити: екскурсійні тури для гурманів – дегустаторів вишуканої та рідковживаної екзотичної їжі; ознайомлення з кулінарними традиціями відвідуваних країн тощо; спеціалізовані тури майстер-класи з приготування їжі; відвідування кулінарних та гастрономічних фестивалів, шоу, вистав тощо [2].

До речі, гастротури не виключають екскурсійної програми. Тобто Ви познайомитеся з країною через її кухню і побачите головні визначні пам'ятки. Іноді з групою їздить гід, наприклад сомельє, який розповідає про історію та нюанси виноробства.

Плюс гастрономічних турів вихідного дня – їх невелика тривалість. Ви маєте можливість не брати тривалу відпустку. Сніданок і обід, традиційно входить в програму, а ввечері туристи самі можуть відвідати ресторан і закріпити пройдений за день матеріал – самі або за рекомендацією супроводжуючого. До слова, відвідування ресторанів, об'єктів виноробства,

фермерських господарств завжди бронюється гідом заздалегідь та відбувається організовано [3].

Оскільки значну частину часу туристи проводять на свіжому повітрі, тому гастрономічні тури рекомендують і клієнтам з дітьми.

Таким чином, гастрономічний тур вихідного дня – це шанс змінити щось навколо себе та дійсно відпочити після довгого та насиченого робочого тижня. Ненадовго вийти з звичного ритму життя та відчувти себе зовсім іншим, при цьому познайомитися з різноманіттям кухонь світу.

Література:

1. Волощук Г.А. Нечепоренко А.В. Особливості кухонь народів світу.
2. <http://mustang.lviv.ua/archives/862>
3. <https://bonduelle.ua/stattya/italijska-kuhnja>

ПЕРЕХІД ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ - ПРІОРИТЕТ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Якуніна Я.К., студентка 2 курсу

Науковий керівник: к.х.н., доц. Маслош О. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

У сучасному світі розвиток інноваційної діяльності є ключовим чинником економічного зростання.

Радикальні зміни в українській науковій сфері на початку 90-х років минулого століття були обумовлені змінами політичної та економічної систем держави. Відбулося створення на національному рівні органів управління науковою та науково-технічною сферою, були сформовані державні науково-технічні програми. Але наукова сфера не була визначена пріоритетною у політиці держави, що призвело до того, що Україна за ці десятиріччя значно відстала від розвинених країн світу, які приступили до створення економіки нового типу – інноваційної економіки.

Головною передумовою переходу розвинених країн до інноваційної економіки є синтез наукових знань в процесі здійснення системної революції. Результатом такої революції стало визначення наявності стійких інформаційних взаємозв'язків між соціально-економічними, культурно-освітніми, техніко-технологічними, екологічними процесами в громадському житті і свідомості самої людини. [1]

Розвиток інноваційної економіки повинен починатися із формування інноваційної інфраструктури, в яку включаються організації, компанії, об'єднання, що охоплюють весь цикл втілення інноваційної роботи від генерації новітніх технологічних ідей і їх відпрацювання до випуску і реалізації наукомісткої продукції, що представляє собою сукупність взаємопов'язаних і взаємодоповнюючих один одного систем і відповідних їм організаційних частин, потрібних і необхідних для дієвого втілення цих видів роботи. Зразками частин такої інфраструктури вважаються інноваційні центри, інкубатори, технопарки, технополіси, консалтингові та навчальні компанії. [2]

Створення нових знань і технологій та їх використання на користь соціально-економічного розвитку держави визначають роль і місце країни в світовій спільноті та рівень забезпечення національної безпеки. У розвинених країнах 80-95% приросту валового внутрішнього продукту припадає на частку нових знань, втілених в техніці і технологіях, тобто в цих країнах розвивається інноваційна економіка.

Інноваційна економіка характеризується наступними базовими принципами:

- високий індекс економічної свободи ;
- високий рівень розвитку освіти і науки;
- 4-6-е технологічні уклади економіки;

- висока і конкурентоспроможна якість життя;
- високі вартість і якість людського капіталу в його широкому визначенні ;
- висока конкурентоспроможність економіки;
- висока частка інноваційних підприємств (понад 60-80%) і інноваційної продукції заміщення капіталів;
- конкуренція і високий попит на інновації;
- надмірність інновацій і, як наслідок, забезпечення ефективності частини з них за рахунок конкуренції;
- ініціація нових ринків;
- принцип різноманітності ринків;
- розвинена індустрія знань і їх високий експорт. [3]

Сьогодні і в Україні проголошено курс на формування основних засад інноваційної моделі розвитку та економіки знань, підґрунтям для чого став ряд прийнятих законодавчих актів (закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про інноваційну діяльність»). Але для розвитку інноваційної економіки в країні необхідно створити належні умови та механізми стимулювання інноваційної діяльності:

1. Чітке розмежування сфер повноважень державних і регіональних органів управління інноваційною діяльністю та формування регіональної інноваційної системи, що матиме прояв в положеннях державної і регіональної інноваційної політики. Головною метою формування регіональної інноваційної системи повинно бути створення науково-технічних і технологічних, соціально економічних і правових умов і механізмів, що забезпечать стійку динаміку зростання економіки і рівня життя населення на основі виваженої трансформації економіки регіону.

2. Проведення комплексу заходів щодо підтримки малого та середнього бізнесу.

3. Створення сприятливих умов для його стійкого зростання з урахуванням соціально-економічних пріоритетів окремих територій.

Досвід країн з розвиненою ринковою економікою свідчить, що жодна держава не може розвивати свою інноваційну економічну систему без становлення сфери «малої економіки». Малий і середній бізнес, у свою чергу, не може розвиватися без ретельно розробленої комплексної політики підтримки його з боку держави. Сфера діяльності малого і середнього бізнесу дуже важлива для створення нових робочих місць, обслуговування крупних виробництв, забезпечення сприятливого інвестиційного клімату.

Створивши умови для розвитку інноваційної економіки, країна забезпечить її конкурентоспроможність, яка, в свою чергу, створить умови для реалізації інтересів громадян, забезпечить майбутнє і успіх України.

Література

1. Зміст і основні поняття інноваційної економіки. - [Електронний ресурс]. Режим доступу:

https://stud.com.ua/44990/investuvannya/zmist_osnovni_ponyattya_innovatsiynoyi_ekonomiki

2. Інноваційна економіка . - [Електронний ресурс]. Режим доступу: -

<http://moyaosvita.com.ua/finansu/innovacijna-ekonomika/>

Тип економіки - Інноваційна економіка. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: -
https://uk.wikipedia.org/wiki/Інноваційна_економіка

КОНЦЕПЦІЯ ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ І РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Моргачов І.В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В будь-якій країні інновації та інвестиції є локомотивом розвитку національного господарства. В умовах глобальної конкуренції за робочі місця актуальними є питання державної підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності і для окремих регіонів країни, особливо для умовно-депресивних. Відповідна підтримка має інфраструктурне забезпечення, що робить важливим визначення і обґрунтування концепції останньої.

Метою роботи є уточнення концепції інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності на національному і регіональному рівні.

Інноваційна діяльність здійснюється у формі реалізації інноваційних проектів, кожен з яких має основні стадії або етапи: від зародження ідеї до її впровадження. Кожен з цих етапів є важливим, оскільки вилучення або ігнорування будь-якого етапу не дозволить ефективно реалізувати інноваційний проект.

Як правило на стадії зародження інноваційної ідеї важливу участь приймають науково-технічні системи: організації сфери інжинірингу, наукові організації, університети. Підприємства та підприємці також мають важливу участь в інноваційній діяльності, але ми їх розглядаємо в якості замовників і реалізаторів відповідних проектів, і не відносимо ні до науково-технічних систем, ні до об'єктів інфраструктурного забезпечення. Відповідно з цим науково-технічні системи слід розглядати в якості важливих об'єктів відповідного забезпечення реалізації інноваційних проектів на додаток з національними і регіональними органами державної влади, до чієї функції входить регулювання інноваційної діяльності. Хоча, як правило, на рівні окремих регіонів регулювання останньої здійснюється опосередковано.

Для того, щоб інноваційний проект успішно дістав стадії завершення, необхідними є інвестиції. В такому разі інноваційну діяльність слід розглядати системно і комплексно разом із інвестиційною, а в переліку суб'єктів відповідного державного забезпечення не обмежуватися лише науково-технічними системами.

В свою чергу перелік об'єктів інфраструктури державного регулювання інвестиційної діяльності можна скласти відносно суттєвим: від НБУ до міських рад, які прямо або опосередковано впливають на діяльність інвесторів та на інвестиційні процеси в країні та її регіонах. Важливим завданням інфраструктурного забезпечення інвестиційної діяльності є інтенсифікація використання резервів: внутрішніх та зовнішніх.

В якості важливих резервів інвестиційної діяльності в Україні на сучасному етапі можна визначити заощадження домашніх господарств, що майже не трансформуються в інвестиції, та відносно дешевий капітал, що обертається на закордонних фінансових ринках, в основному США. Завданням інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів є організація державної підтримки суб'єктів та видів діяльності, що дозволяють об'єднати інноваційні ідеї, інвестиції та організаторів інноваційних проектів (рис. 1).

В свою чергу матеріальною основою діяльності відповідного забезпечення є збільшення податкових надходжень до державного і місцевих бюджетів від реалізації успішних інноваційних проектів. Оскільки місцеві бюджети також матимуть позитивний ефект внаслідок інтенсифікації інноваційно-інвестиційної діяльності, суб'єкти відповідної державної підтримки мають бути не тільки національними але й і регіональними.

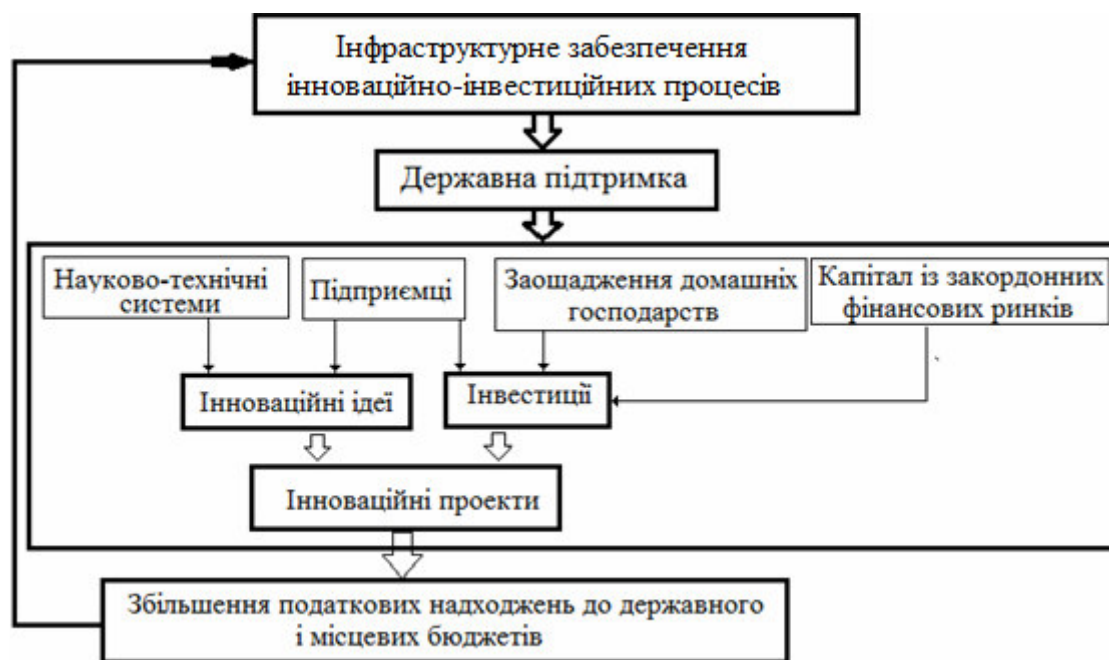

Рис. 1. Концепція інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційних процесів

Ключовими об'єктами в інноваційно-інвестиційній діяльності довгий час розглядалися промислові підприємства, науково-технічні системи та державні органи влади, що регулюють діяльність перших і других. На рис. 1 промислові підприємства віднесено до сектору «Підприємці». Довгий час промислові підприємства надавали більшість робочих місць, створювали левову частку ВВП та податкових надходжень. Діяльність вітчизняних науково-технічних систем була спрямована на обслуговування роботи промислових підприємств. Однак часи змінювалися – змінювалися макро та мезо умови. Іноді відповідні зміни відбувалися повільно, а іноді – прискорено завдяки певних «каталізаторів». Яскравим прикладом швидких змін є 2014 рік, після якого все частіше стало з'являтися поняття «умовно-депресивний регіон», що характеризується короткостроковим надлишком тимчасово незайнятого населення.

Ці та багато інших змін, що були зумовлені глобалізацією економіки та поступовим програванням України в світовій конкурентній боротьбі, зумовили поступовий процес деіндустріалізації та появу нового сектору економіки – самозайнятого населення, якому притаманні риси підприємців та домашніх господарств. Роль цього сектору поступово зростає в інноваційно-інвестиційній діяльності в регіонах країни, і особливо, високотехнологічного його виду.

Промислові підприємства та науково-технічні системи і до сих пір займають важливу роль в інноваційно-інвестиційних процесах в Україні, однак поява відносно нового сектору економіки зумовлює трансформацію інфраструктурного забезпечення інноваційно-інвестиційної діяльності на національному і регіональному рівнях.

ПЕРСПЕКТИВИ ПЕРЕХОДУ УКРАЇНСЬКОЇ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В ФОРМАТ 3D

Несенюк А.С., студентка 3-го курсу групи МЕН-16д

Науковий керівник Моргачов І.В., к.е.н., доцент

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Напевно, 10 років тому ми не знали ні що таке Instagram, ні, тим більше, що таке шопінг в соціальних мережах. Неможливо було і уявити, що можна здійснювати покупки не виходячи з дому. Актуальність цієї тематики в даний час зростає, бо з кожним роком в

Україні зникають класичні магазини, в тому числі і продовольчі, та з'являються принципово нові. Можна констатувати, що ринок в країні вже перенасичений і для того, щоб мати прибутковий бізнес, потрібно мати суттєвий чинник конкурентоспроможності.

На заміну звичних прилавків українці більше бачать монітори, до того ж мобільна комерція вже виражається у суттєвих числах. Так, наприклад, за даними Google, сучасна людина в перебігу дня більше 150 разів заходить в свій смартфон. В цілому по світу понад 50% Інтернет-трафіку припадає на частку покупок з мобільних пристроїв.

З огляду на перераховане метою роботи є дослідження та аналіз сучасної роздрібної торгівлі, перспективи її подальшого розвитку та виявлення переваг і недоліків застосування нових технологій, в тому числі можливості відкриття на території України магазинів «майбутнього».

Сучасна роздрібна торгівля – це складний, багаторівневий та розвинутий бізнес, управління яким вимагає постійного пристосування до швидкозмінного ринкового середовища, впровадження нових методів збуту, своєчасного оновлення та правильного формування асортименту товарів. Не всі суб'єкти роздрібної торгівлі змогли адаптуватися до зміни умов. Причиною зникнення багатьох класичних роздрібних магазинів в Україні є невисока купівельна спроможність населення. Крім того, існують і інші причини, одна з них - трансформація до електронного бізнесу.

На даному етапі свого існування українська роздрібна торгівля вже розвивається в напрямку дропшопінгу. В перекладі дропшопінг – це пряма поставка. Ця система дозволяє торгувати фізичним товаром, який в магазині відсутній в наявності. Тобто продавець залучає клієнтів в свій Інтернет-магазин, приймає замовлення і передає його постачальнику. Постачальник, в свою чергу, відправляє замовлення клієнту. Приймаючи замовлення, можна обіцяти клієнту будь-що: відміну якості, швидку доставку і відміну упаковку. Але недолік в тому, що при дропшопінгу клієнт не бачить товар, як і самого постачальника. І якщо постачальник відправить бракований виріб, то продавець буде нести за це повну відповідальність. Тому в майбутньому є перспектива переходу до розвитку торгівлі в 3D, а саме у створенні «розумних» магазинів.

Згідно з дослідженням вчених щодо глобальних трендів у сегменті роздрібних продажів до 2020 року 85% взаємодій компаній з клієнтами будуть відбуватися з використанням штучного інтелекту і без участі людини. Автоматизація таких магазинів буде здійснюватися завдяки сучасним технологіям, а саме: RFID-позначки, POS-термінали, «розумні» кошики, відеокамери, та багато чого іншого. На даний час в багатьох розвинутих містах існують прототипи «3D магазинів». Вхід до такого магазину здійснюється через мобільні та електронні пристрої з доступом до Інтернет-мережі. Такі магазини «намальовані», але товари і персонал є реальними.

Найбільший Інтернет-рітейлер Amazon збирається найближчим часом запустити розумний магазин Amazon Go, який буде повністю побудований на принципах самообслуговування. В полиці магазину будуть вбудовані датчики комп'ютерного зору. Таким чином система буде розуміти коли товари беруть з полиці, а коли - ставлять назад. У міру збору покупок, товари будуть відзначатися у віртуальному кошику. Як тільки покупець вийде з магазину - гроші автоматично спишуться з його рахунку. В прогресуючих країнах, наприклад, у Китаї на місті вчорашніх магазинів вже існують «розумні» магазини, але технологічний розвиток людства дозволяє переглядати товар тільки за допомогою камер мобільних пристроїв. Доставка товарів додому покупця, збір кошика з товарами, допомога і обслуговування відвідувачів здійснюють роботи.

Розглянемо переваги і недоліки відкриття таких магазинів в майбутньому на території України.

Перевагами є:

1. Найзручніший спосіб здійснення покупок для людини майбутнього.
2. Завжди широкий асортимент товарів, швидке та якісне обслуговування. Можливість завжди на своєму гаджеті отримувати повний опис товарів, а також думки інших покупців щодо певного товару.
3. «Розумні» кошики орієнтують покупця по магазину на основі цифрового списку покупок клієнта.
4. Операційні переваги – завдяки сучасної техніки та роботизації, помилки в технологічному процесі є неможливими.
5. Головним завданням і викликом для українських компаній є і буде збільшення прибутковості в умовах низької купівельної спроможності населення.

Серед недоліків створення «розумних» магазинів було виявлено:

1. Необхідність залучення інвестицій. Проблема полягає в тому, що Україна і досі сприймається за кордоном як країна нестабільна в економічному і в політичному аспектах, з якої може бути складно вивести вкладений капітал, що необхідний для інвестицій в технологічне обслуговування «розумних» пристроїв.
2. Роботизація робочого процесу призведе до примусового скорочення штату робітників. З одного боку для власника це зменшення затрат на заробітну плату, а на національному рівні – загроза збільшення безробіття.
3. Навіть в сучасності не існує захисту електронних пристроїв від зовнішніх втручань. Постійні кіберзагрози від конкурентів можуть призвести до банкрутства.
4. Висока залежність від електроніки, що не тільки в будь-який момент може вийти з ладу, але також несе небезпеку соціальному становищу людини.

Висновки. Ринок потребує інвестицій для досягнення відповідного науково-технічного прогресу, як у розвинутих державах. Вже до 2020 року 85% взаємодій покупців з компаніями будуть відбуватися з використанням штучного інтелекту. Крім своєї зручності, широтою і насиченістю асортименту, торгівля в форматі 3D містить проблеми: загрозу збільшення безробіття, великі затрати на технологічне обслуговування пристроїв, не захищеність покупців та систем магазинів від кіберзагроз.

Література :

1. Альохіна Г.В. Основи Інтернет-економіки і електронного бізнесу / Г.В. Альохіна. - Московський міжнародний інститут економетрики, інформатики, фінансів і права. - М. - 2004. - 99 с.
2. Апопій В.В. Внутрішня торгівля та АПК України: ефективність взаємодії: монографія / В.В. Апопій. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – 368с.
3. Мазаракі А.А. Внутрішня торгівля в Україні: економічні умови ефективного розвитку: монографія // А.А. Мазаракі. – К.: КНТЕУ, 2012. – 359с.

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ДЛЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Баль Д., гр. ЕМ-31 «міжнародна економіка»

Харківський національний університет ім. В.Н.Каразіна

Беззубко Л.В., д.держ.упр., проф.

Донбаська національна академія будівництва і архітектури

Міжнародний валютний фонд відносить Україну до групи країн, що розвиваються. Однією із найбільш економічно розвинутих країн цієї групи є Федерація Бразилія, яка представляє собою найрозвиненіший промисловий сектор в Латинській Америці.

Республіка Бразилія входить в групу найбільш перспективних за економічним потенціалом країн, що розвиваються. Активна зовнішньополітична діяльність в 2015 році в рамках БРІКС і СОТ надала відносно сприятливий вплив на економіку Бразилії в умовах глобальної фінансово-економічної кризи. Країна продовжила реалізовувати послідовний курс на збереження свого регіонального економічного лідерства активно використовуючи форуми політичної та економічної інтеграції МЕРКОСУР, УНАСУЛ і СЕЛАК.

Бразилія є найбільшим серед країн південної Америки учасником світової торгівлі. За останні роки в країні відбулися значні соціально-економічні та політичні події. У проведеному дослідженні була проаналізована соціально-економічна модель розвитку країни та зроблено висновок, що здобутки країни тісно пов'язані із системою державного регулювання в сфері промисловості та послуг.

Метою даної доповіді є визначення особливостей даної моделі державного регулювання Бразилії, які можливо впроваджувати в сучасну внутрішньо-економічну політику України.

До основних результатів дослідження відносяться наступні:

1. Найбільш цікавою для впровадження в Україні є досвід проведення інвестиційної діяльності. Слід зазначити, що Бразилія займала 6 місце у світі за обсягом іноземних інвестицій (9,5% від світового обсягу прямих іноземних інвестицій). На цю країну перепадало більш 40% інвестицій у країни Латинської Америки.

Серед форм державного регулювання інвестиційної діяльності в Бразилії слід виділити:

- вдосконалення системи податків, механізму нарахування амортизації і використання амортизаційних відрахувань;
- надання державних гарантій по інвестиційним проектам за рахунок коштів федерального бюджету; розміщення на конкурсній основі коштів федерального бюджету і коштів бюджетів штатів для фінансування інвестиційних проектів;
- захист інтересів інвесторів; надання концесій національним та іноземним інвесторам за підсумками торгів; реалізація регіональних інвестиційних програм;
- випуск облігаційних позик; визначення сфер діяльності, в яких забороняється участь іноземного капіталу; експертиза інвестиційних проектів.

Міністерство фінансів, яке через Департамент зовнішніх зв'язків (SAIN) та інші підвідомчі установи, визначає всю політику держави в галузі інвестицій.

Серед механізмів державної підтримки інвестицій виділяють 3 напрямки:

- податкове стимулювання інвестицій на федеральному рівні;
- розробка промислової політики і галузевих програм розвитку;
- розробка політики в області регіонального розвитку та зон вільної торгівлі.
- У розвинутих країнах поширені переважно вільні митні й транзитні зони та порти, технополіси і технопарки. У практиці країн, що розвиваються, більшість вільних зон спрямована на експортне виробництво. Для країн з перехідною економікою характерним є використання різних видів комбінованих (комплексних) зон.

Найбільші масштаби у розбудові вільних економічних зон спостерігаються у Бразилії та Китаї. Створена в Амазонії вільна економічна зона "Манаус" займає майже чверть території Бразилії (3,6 млн. кв. км). Вона стала потужним полюсом зростання бразильської економіки. Загальний обсяг інвестицій у цю зону, починаючи від 1967 р., склав близько 14 млрд дол., а щорічний продаж продукції сягає 7 млрд дол.

2. Необхідно впроваджувати досвід Бразилії у сфері інноваційної діяльності. Створена у 2013 році програма підприємств «Інова Емпреза» має на меті підвищення

продуктивності та конкурентоздатності бразильської економіки шляхом підтримки технологічних проектів з високими ризиками.

У Бразилії створений ряд заходів для стимулювання експорту, проведення досліджень в області технологій, впровадження інновацій. В основному вони пов'язані зі зниженням податків або звільненням від податку на дохід у вигляді відсотків і дивідендів: спеціальне оподаткування експорту технологічних інформаційних послуг; спеціальні податкові стимули для експортоорієнтованих компаній при придбанні ними основних засобів та устаткування; спеціальні податкові стимули для компаній, що займаються виробництвом комп'ютерів при здійсненні ними інвестицій у нові технології; фінансові стимули для нових проектів, що реалізуються у північних і північно-східних регіонах Бразилії.

3. Бразилія займає 3-є місце у світі та 1-е у Латинській Америці за об'ємом ринку відновлюваної енергії. Частка неводних відновлюваних ресурсів електроенергетичної матриці Бразилії має зрости з 16.5% у 2015 р. до 53% у 2040 р.

Бразильський план національної енергетики до 2030 року розглядає відновлювані джерела енергії як ключові для стійкішої енергетичної матриці. Галузь відновлюваної енергетики є пріоритетною галуззю країни. Тільки у розвиток вітрової енергетики у 2016 р. вкладено 5.4 млрд. дол. США, що становить 78% загальних інвестицій у цю галузь. Країна займає 9 місце у світі по розвитку вітроенергетики і сонячної фотовольтної енергії.

4. Вирішення проблеми постійно зростаючої залежності від імпорту нафти через подальший розвиток альтернативних ресурсів енергії. Майже 2/3 бразильських автомобілістів сьогодні заправляють машини біоетанолом, що виробляється з цукрової тростини і реалізується майже на всіх АЗС країни. У 2003 р. на авторинку Бразилії частка біопаливного транспорту з двигунами flex-fuel становила лише 4% (дані Міністерства розвитку, індустрії та зовнішньої торгівлі Бразилії), а вже за п'ять років, у 2008-му кількість автомобілів, що перейшли на використання альтернативного палива, зросла до 87%.

В різних державах застосовуються різні засоби та механізми стимулювання розвитку з метою створення максимальних можливостей для використання потенціалу. За сучасних умов розвитку інтеграційних процесів постає необхідність аналізу світового досвіду в проведенні інноваційної, інвестиційної політики. У розвитку України слід використовувати передовий закордонний досвід країн-лідерів, які здобули значні успіхи.

.Література

1. Brazil Tax Guide. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.justlanded.com>. – 2009.
2. Бразилія у 2017 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cci.dp.ua/.../Prezentacija%20ekonomichnogo%20pote...>
3. Бразилія: з відсталості у світові лідери. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://texty.org.ua/pg/article/editorial_1/read/8651/Brazylija_z_vidstalosti_u_svitovi_lidery.

СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТОМ ТА ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ЇХ ВИНИКНЕННЯ

Химченко А.О. група МАР-17д,

Чорна О.Ю. к.е.н., доцент

Східноукраїнській національній університет імені В. Даля

Конфлікт – безумовно невід'ємна частина будь-якої організації, а отже ефективне управління конфліктом може впливати на внутрішнє середовище організації та на її конкурентоспроможність. У сучасних умовах розвитку економіки країни конфлікт в організації вже не асоціюється тільки із негативними явищами та процесами. А отже,

вивчення конфліктів має сьогодні більш практичну спрямованість: вивчають поняття, сутність, причини виникнення, засоби і способи розв'язання конфліктів.

Так, аналіз сучасних наукових публікацій [1,2,3] за даною тематикою свідчить, що особливу увагу науковці приділяють дослідженню поняттю "конфлікт". Нині існує багато визначень конфлікту. Дослідник А.Я. Кібанов під поняттям "конфлікт" розуміє прояв соціальних зв'язків і відносин між людьми, спосіб взаємодії при зіткненні несумісних позицій і інтересів, протиборство взаємопов'язаних, але які мають свої певні цілі двох сторін» [1]. Дослідник Г.І. Козирев вважає, що конфлікт «відкрите протиборство, зіткнення двох або більше суб'єктів і учасників соціальної взаємодії, причинами якого є несумісні потреби, інтереси і цінності» [2].

Ми під поняттям "конфлікт" будемо розуміти загострення в організації міжособових і внутрішньоособових суперечностей, неузгодженість інтересів і цінностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби.

В свою чергу, управління конфліктом це цілеспрямований, зумовлений об'єктивними законами вплив на динаміку конфлікту в інтересах розвитку або руйнування тієї соціальної системи, до якої має відношення конфлікт[3]. Головна мета управління конфліктами полягає у попередженні дисфункціональних конфліктів і адекватному вирішенні функціональних. Управлінню конфліктом повинна передувати стадія його діагностики, тобто визначення основних складових конфлікту, його причин[3].

Причини конфліктів – це явища, події, факти, ситуації, які передують конфлікту і за певних умов викликають його. Виявлення причин конфлікту є одним із перших завдань при управління конфліктами загалом чи окремим конфліктом зокрема.

Багато дослідників виділяють наступні основні групи причин появи конфлікту:

соціально-політичні та економічні (пов'язані з політичною та економічною ситуацією в країні);

соціально-демографічні (відображають відмінності в установках і мотивах людей, зумовлені статтю, віком, національністю);

соціально-психологічні (соціально-психологічні явища в групі);

нормативні - зачіпаються групові норми або інтереси, коли один із суб'єктів конфлікту займає суперечливу позицію щодо конфліктує з ним групи;

мотиваційні - неможливість задовольняти потребу особистості, унаслідок перешкоди іншої сторони конфлікту;

ціннісні - розбіжності цінностей сторони конфлікту з цінностями іншого боку [1,2,3].

Зрозуміло, що причин конфліктів існує безліч, проте вважаємо за потрібне, надати основні з них.

Відсутність єдиної цілі. Вірогідність конфлікту збільшується в міру того, як організації стають більш спеціалізованими і розбиваються на підрозділи. Це відбувається тому, що спеціалізовані підрозділи самі формулюють свої цілі і можуть приділяти більшу увагу їх досягненню, ніж цілей всієї організації.

Відсутність єдиної системи цінностей. Замість того щоб об'єктивно оцінити ситуацію, люди можуть розглядати тільки ті погляди, альтернативи і ситуації, які, на їхню думку, сприятливі для їх групи і особистих потреб. Відмінності в цінностях - вельми поширена причина конфлікту.

Відмінності в психологічних особливостях людей. Важливою причиною конфліктів можуть бути відмінності в темпераменті, характері, потребах, мотивах і інших психологічних особливостях людей. Ці відмінності особливо часто є причинами міжособистісних конфліктів. Іноді зустрічаються люди, які постійно виявляють

агресивність, ворожість, негативно сприймають те, про що їм говорять. Вони постійно або «нападають», або «захищаються», оскаржують кожне слово, не вникаючи в сенс сказаного опонентом.

Незадовільні комунікації. Конфлікти в організації часто пов'язані з неточною і неповною передачею інформації або відсутністю необхідної інформації, неправильним її тлумаченням. Вона може діяти як каталізатор конфлікту, заважаючи окремим працівникам або групі зрозуміти ситуацію або точки зору інших. Існують наступні проблеми передачі інформації, що викликають конфлікт: неоднозначні критерії якості, нездатність точно визначити посадові обов'язки і функції всіх співробітників

Однак якщо сконцентруватись на вищезазначених причинах, то можна зробити один дуже важливий висновок: усі ці причини прямо чи опосередковано пов'язані із помилками в управлінні організацією. Адже власне керівники здійснюють управління організацією і реалізують процеси планування, організування, мотивування, контролювання та регулювання. Безумовно, конфлікти, що породжуються цими причинами, та й саме існування цих причин послаблюють внутрішнє середовище підприємства, а відтак, послаблюють його конкурентоспроможність.

Повне вирішення конфлікту досягається за умови усунення причин, предмета конфлікту і конфліктної ситуації.

Формами вирішення конфлікту є:

- поступка – одна зі сторін віддає прерогативу іншій стороні;
 - догляд – сторона ні з ким не співпрацює для вироблення рішення;
 - альтернативне визначення таких об'єктів, що задовольняють інтереси обох сторін.
- Отже, існує безліч різних методів запобігання появі конфліктів, які варто використовувати на підприємстві. У їхній основі лежить мета створення сприятливих умов всередині колективу і формування таким чином позитивного мікроклімату

Література

1. Кибанов А.Я., Ворожейкин И.Е., Захаров Д.К., Коновалова В.Г. [Електронний ресурс]-РЕЖИМ ДОСТУПА Конфликтология: Учебник / Под ред. А.Я. Кибанова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2010. – С. 36-37.
2. Козырев Г.И. [Електронний ресурс]-РЕЖИМ ДОСТУПА Введение в конфликтологию: Учеб.пособие. – М.: ВЛАДОС, 2001. – С. 6
3. УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ [Електронний ресурс]-РЕЖИМ ДОСТУПА: -https://pidruchniki.com/85362/psihologiya/upravlinnya_konfliktami

СПЕКТР АКТУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТТЯ СТРАТЕГІЧНИХ РІШЕНЬ НА ВЕЛИКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Вискребцева М. М., гр. ЕК-151

Науковий керівник: Кривуля П. В., к.е.н., доц.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

В сучасних умовах інформаційне забезпечення прийняття управлінських рішень на підприємствах є однією з найважливіших складових їхнього успішного функціонування. Особливу важливість мають процеси забезпечення прийняття рішень в умовах невизначеності, помилки в яких здатні завдати підприємству істотної шкоди, аж до втрати здатності здійснювати господарську діяльність. Серед таких ситуацій прийняття рішень в умовах невизначеності особливо виділяється клас прийняття стратегічних рішень, оскільки він вказує на діяльність в умовах конфлікту, а результати протистояння інтересів завжди призводять до економічних втрат однієї зі сторін конфлікту. Тим не менш, визначаючи

вибір методології отримання інформації і бажаний рівень витрат, що пов'язані з її отриманням, підприємці та менеджери підприємств можуть недооцінювати важливість цього ресурсу. Це призводить до недостатніх розмірів бюджетів, які не можуть покрити витрати, пов'язані з якісним «здобуванням» інформації. У такій ситуації важливо пам'ятати: отримання неякісної інформації, хоча і вимагає менших витрат, веде до більших витрат. Це протиріччя визначає спектр існуючих проблем, пов'язаних з інформаційним забезпеченням стратегічних рішень, а відповідно – цілей і завдань, спрямованих на вирішення проблем.

Наведемо приклади з ряду проблем, що виникають з названого протиріччя. Так, на багатьох підприємствах відсутні методологічні засоби ефективного використання інформаційних ресурсів. Може йтися як про методи пошуку, збору, передачі і зберігання, так і про методи обробки та видачі інформації. Відсутність або невідповідність будь-якого з вищезазначених етапів проведення дослідження потреб підприємства може привести до отримання «неякісної» інформації, яка може призвести до втрат на підприємстві. Подібним чином, невідповідність потребам підприємства наявних інформаційних джерел інформації може негативно впливати на ефективність роботи підприємства. Так, використання недостовірних або неактуальних даних часто є причиною суттєвих хиб у прийнятті стратегічних рішень. На думку З. Мандражи [1] застосування на підприємстві формалізованих методів стратегічного управління дозволяє більш обґрунтовано визначати цілі інвестицій і оптимально планувати інвестиційну діяльність, більш повно враховувати проектні ризики, оптимізувати використання наявних ресурсів і уникати конфліктних ситуацій, контролювати виконання складеного плану, аналізувати фактичні показники і вносити своєчасну корекцію в хід робіт, накопичувати, аналізувати і використовувати надалі досвід реалізованих планів. Це цілком слушні посилки організації такої роботи.

У зв'язку з наявністю вищезазначених проблем, можна визначити ряд можливих цілей, грамотне досягнення яких призведе до їх вирішення. Так, розробка методологічних засобів для більш ефективного використання інформаційних ресурсів допоможе отримувати максимум корисної інформації, і як наслідок, підвищити ефективність її використання, а, отже, і роботи підприємства в цілому. Для цього важливо дати об'єктивну оцінку вже наявним методичним засобам використання інформації і виявити резерви, а також шляхи найкращого їх використання. На думку Н. Кривошеєвої [2] ефективність використання інформаційних ресурсів підприємства визначає результативність реалізації не тільки його поточних завдань, а й стратегічних цілей розвитку, що потребує принципово нових підходів до інформаційного забезпечення всієї діяльності, а підвищення рівня інформаційного забезпечення діяльності підприємства приводить до збільшення оперативності та адекватності процесу прийняття управлінських рішень, зростання показників ефективності діяльності підприємства, стабілізації його фінансового стану, та все це веде до посилення конкурентних позицій підприємства. Але слід зауважити, що використане Н. Кривошеєвою поняття «ефективність використання інформаційних ресурсів» залежить від тих самих її наслідків, тобто неможна визначити ефективність чогось без врахування тих наслідків, які воно спричиняє, а тому це речення якщо не є тавтологічним, то має порочне коло аргументації, та через це не може бути імперативом розробки інформаційного забезпечення. Це слід враховувати у розробці критеріїв, що відбивають рівень досягнення цілей, оцінювання використання інформаційних ресурсів.

Іншим шляхом вирішення проблеми методологічних засобів ефективного використання інформаційних ресурсів може бути уточнення поняття «ефективності використання інформації». На думку С. Канєва [3] необхідно виробити критерії, показники і підходи до вимірювання ефективності використання інформаційних активів, які б

відповідали потребам конкретного підприємства. З цією думкою слід погодитись, але також слід зауважити, що виробляти системи показників для кожного окремого підприємства майже неможливо та буде заважати ефективній бізнес-комунікації між підприємствами. Тому пропонуємо читати цю тезу як таку, що має на увазі певні доповнення: 1) оскільки різниця у конкретних системах показників може бути будь якою, як виправдану, так і ні, то з огляду на це слід дотримуватися принципу досягати необхідної адекватності систем показників мінімальною їхньою варіативністю; 2) системи показників як «конкретні» мають розроблятися з врахуванням у першу чергу категоріальних умов, а не унікальних умов, тобто під «конкретними підприємствами» слід розуміти класи підприємств у всіх випадках, де це можливо.

До вирішення проблеми невідповідності наявних інформаційних джерел потребам підприємства можна підійти з різних сторін. Так, визначення особливостей наявних джерел інформації, а також пошук альтернативних інформаційних джерел, як у внутрішньому, так і в зовнішньому середовищі підприємства, наряду з пошуком нових методів отримання інформації дозволять уникнути прийняття стратегічно невірних рішень і уникнути втрат. У той же час, коригування поточних потреб підприємства для відповідності наявним інформаційним джерелам також може мати місце. Для цього важливо дати оцінку важливості задоволення поточних потреб підприємства, а також можливості і раціональності їх зміни для відповідності наявним інформаційним джерелам.

Таким чином, спектр актуальних завдань інформаційного забезпечення прийняття стратегічних рішень на великих підприємствах може включати наступні завдання: дати оцінку наявним методологічним засобам використання інформації і виявлення резервів; привести поняття «ефективності використання інформації» у відповідність потребам підприємства; визначити особливості джерельної бази інформації, пошук альтернативних джерел і методів отримання інформації; дати оцінку важливості задоволення поточних потреб і можливості їх зміни для відповідності наявним інформаційним джерелам. Для різних підприємств ці завдання мають більшу чи меншу актуальність, що визначена галузевою специфікою, розмірами підприємства, характерними особливостями трудового колективу і т. п. В майбутньому планується розглянути і дослідити питання визначення різних показників ефективності використання інформаційних активів на великих підприємствах.

Список використаної літератури

1. Мандражи, З. Р. Інформаційне забезпечення стратегічного управління підприємством [Текст] / Зарема Рефатівна Мандражи // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 20. – С. 251-256. – ISSN 1993-0259.

2. Кривошеєва, Н.М. Інформаційне забезпечення потреб сучасного підприємства / Н.М. Кривошеєва // – Харків : ХДУХТ, 2013.

3. Канев С. А. Определение характеристик эффективности использования информационных активов компаний / С. А. Канев // Креативная экономика. – 2010. – Том 4. – № 8. – С. 42-47.

ОСНОВИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В ОБЛАСТІ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Мурадова Н.Р., ст. групи БСП-18д

Науковий керівник Олейніченко О.А., старший викладач

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Державна політика в галузі охорони праці визначається відповідно до Конституції України Верховною Радою України і спрямована на створення належних, безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням.

Принципи державної політики в галузі охорони праці:

- життя і здоров'я працівників – головний пріоритет;
- встановлення єдиних нормативів та вимог з охорони праці для всіх підприємств та суб'єктів підприємницької діяльності;
- створення нормативної бази з питань безпеки, гігієни праці та виробничого середовища згідно з вимогами сьогодення, із урахуванням ринкових перетворень та необхідності забезпечення єдиних державних норм з охорони праці на рівні, не нижчому від міжнародних стандартів;
- повна відповідальність роботодавця за створення належних, безпечних і здорових умов праці;
- обов'язковий соціальний захист працівників, повне компенсування шкоди особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- впровадження технічного контролю за станом виробництв, технологій та продукції;
- сприяння підприємствам у створенні безпечних та нешкідливих умов праці;
- інформування населення, проведення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці;
- співробітництво і проведення консультацій між роботодавцями та працівниками (їх представниками), між усіма соціальними групами під час прийняття рішень з охорони праці;
- міжнародне співробітництво в галузі охорони праці, використання світового досвіду організації роботи щодо удосконалення умов і підняття безпеки праці.

Роботодавець і працівник є основними суб'єктами охорони праці.

Роботодавці завжди намагаються збільшити свої прибутки і дуже часто досягають цього за рахунок економії на засобах захисту працюючих, нехтуванні умовами праці, наслідком чого будуть підвищені втрати, травматизм, фізична, психічна захворюваність і навіть загибель працівників. Така поведінка роботодавця веде до напруги у трудовому колективі, конфлікту між роботодавцем і трудовим колективом. Бувало, що самі працівники свідомо або несвідомо йдуть на порушення вимог охорони праці. Працівники влаштовуються на роботу для того, щоб отримувати заробітну плату і коли виконання вимог безпеки праці, застосування засобів захисту веде до зменшення продуктивності праці, а отже і розміру зарплати, вони можуть ігнорувати вимогами безпеки, незважаючи на те, що така поведінка загрожує передусім їхньому життю і здоров'ю.

Ігнорування безпеки може бути зумовлене також переоцінкою власних навичок та майстерності, стресовим станом (депресією, збудженням, втомою), алкогольним чи наркотичним сп'янінням.

Тому важими є недопущення дій, що ведуть до людських жертв, травм, хвороб, як з боку роботодавців так і з боку працівників. Реалізація контролю за принципами охорони праці можлива за допомогою громадських, профспілкових організацій і державних інституцій.

Система державного управління охороною праці.

Органи, що здійснюють державне управління охороною праці:

- Кабінет Міністрів України;

- Державний департамент з нагляду за охороною праці у складі Міністерства праці і соціальної політики України;
- на регіональному рівні – місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування;
- на галузевому рівні – міністерства та інші центральні органи виконавчої влади.

Керівництво здійснюється діянням органів управління на об'єкт управління з метою реалізації прийнятих рішень щодо окремих завдань і функцій управління охороною праці.

Функції управління охороною праці:

- аналіз і оцінка показників стану умов і безпеки праці;
- планування і фінансування робіт з охорони праці;
- організація, координація робіт в області охорони праці;
- контроль за дотриманням вимог нормативно-правових актів з питань охорони праці.

Охорона праці є елементом системи охорони життєдіяльності населення. Тому була створена Національна рада з питань безпечної життєдіяльності населення при Кабінеті Міністрів України. Також працює Фонд соціального страхування, Національний науково-дослідний інститут промислової безпеки та охорони праці, навчально-методичні центри.

Діяльність органів управління охороною праці базується на підставі науково-технічних і соціально-політичних досліджень в галузях технічних, екологічних, біологічних, медичних, гуманітарних наук (ергономіка, інженерна психологія, психологія праці, екологія, токсикологія, промислова санітарія і гігієна, соціологія)

Отже, слід відзначити, що здоров'я людини, працівника є запорукою здоров'я економіки країни в цілому. Тому нормативна база в галузі охорони праці потребує постійного удосконалення та приведення у відповідність до міжнародних стандартів та вимог.

Інформування мешканців має велике значення у забезпеченні високого рівня охорони праці. Основними методами та формами такої пропаганди є лекції, презентації, бесіди та консультації, плакати і навчально-наочні посібники, тематичні виставки, конкурси, кінофільми та ін.

Література :

1. «Основи охорони праці» Н.В. Коцюбинська, В.С. Коцюбинський
2. Гогіташвілі Г.Г. Основи охорони праці : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів
3. Закон України "Про охорону праці": Затв. Верховною Радою України 21.11.2002 р.

СОЦІАЛЬНЕ ТА ЕКОНОМІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Голікова В.А., ст. групи ООП-18д

Науковий керівник Олейніченко О.А., старший викладач

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля

Соціальне значення охорони праці на підприємстві полягає у сприянні зростанню ефективності суспільного виробництва шляхом безперервного та постійного удосконалення і поліпшення умов праці, підвищення її безпеки, зниження рівня виробничого травматизму й захворюваності [1]. У зв'язку із цим соціальне значення охорони праці проявляється, насамперед, у впливі на зміну наступних трьох основних показників, які характеризують рівень розвитку суспільного виробництва [2]:

1) зростання продуктивності праці в результаті збільшення фонду робочого часу за рахунок: скорочення внутрішньозмінних простоїв шляхом попередження передчасного стомлення, а також зниження числа або ліквідації мікротравм, обумовлених несприятливими умовами праці. Попередження передчасного стомлення за допомогою раціоналізації умов праці, введення оптимальних режимів праці та відпочинку й інших заходів на підприємствах сприяє збільшенню ефективного використання робочого часу. Аналогічний результат дає

ліквідація мікротравм, тому що кожна з них супроводжується втратою до 2-х годин робочого часу; скорочення цілоденних втрат робочого часу в результаті зниження рівня або ліквідації тимчасової непрацездатності через професійну й загальну захворюваність, травматизм на виробництві. Цей показник має важливе значення для підприємств, де кожна травма в певний час, за даними статистичних досліджень, супроводжується втратою працездатності в середньому більш ніж на 26 днів [3];

2) збереження трудових ресурсів, підвищення професійної активності працівників за рахунок збільшення середньої тривалості їхнього життя шляхом поліпшення умов праці і поліпшення стану здоров'я працюючих, що також супроводжується збільшенням виробничого стажу працюючих при підтриманні їхньої високої трудової активності; підвищення професійного рівня внаслідок зростання кваліфікації і майстерності у зв'язку зі збільшенням виробничого стажу; можливості використання залишкової трудової активності, великого практичного досвіду й професійних знань пенсіонерів по старості й інвалідів на доступних для них роботах і забезпеченні відповідних їх фізичним можливостям умов праці [3];

3) за рахунок поліпшення зазначених вище показників і їхніх складових компонентів збільшення сукупного національного продукту.

Економічне значення охорони праці визначається ефективністю заходів з підвищення безпеки праці та поліпшення умов і є економічним вираженням соціальної значущості охорони праці. У зв'язку з цим економічне значення охорони праці оцінюється результатами, які отримується при зміні соціальних показників за рахунок впровадження заходів щодо поліпшенню умов праці [3]. Результати зміни соціальних показників можуть бути наступними:

1. Підвищення продуктивності праці. Досягається в результаті збільшення працездатності за рахунок покращення умов праці.

2. Зниження непродуктивних витрат часу та праці. Дані витрати виникають у зв'язку з несприятливими умовами праці та організацією робочих місць без урахування вимог ергономіки. Звичайно, непродуктивні витрати часу та праці, що збільшують трудомісткість робіт, пов'язані з необхідністю виконання зайвих рухів, фізичних зусиль, відповідних нервово-психологічних навантажень, внаслідок невдалого конструктивного оформлення робочих місць й одержання зайвої інформації.

3. Збільшення фонду робочого часу. Воно повинно бути за рахунок зменшення цілоденних втрат через неявку на роботу в результаті захворювань або виробничих травм. Умови праці істотно впливають як на наявність професійних захворювань, так і на виникнення та тривалість загальних захворювань. 25 - 30 % загальних захворювань на виробництві пов'язано з несприятливими умовами праці [3].

4. Економія витрат на компенсації і пільги за роботу в несприятливих умовах праці. Такі пільги й компенсації, як скорочений робочий день, додаткова відпустка, пов'язані зі значними трудовими втратами та супроводжуються виплатами значних грошових сум за фактично не відпрацьований час. Інші різновиди пільг, компенсацій (пільгові пенсії підвищені тарифні ставки, безкоштовна видача молока, лікувально-профілактичне харчування,) також супроводжуються втратою значних сум. Створення умов праці, які відповідають вимогам охорони праці, дозволяє повністю або частково скасувати пільги й компенсації, що сприяє значній економії.

5. Зниження витрат через плинність кадрів за умовами праці. Із загального числа осіб, які звільнилися за власним бажанням, близько 21 % становлять особи, які не задоволені умовами праці (несприятливі санітарно-гігієнічні умови, важка фізична праця, погіршення здоров'я, монотонність роботи, і т. п.). На деяких виробництвах особливо висока плинність кадрів серед зайнятих важкою фізичною працею. Плинність робочої сили завдає істотної шкоди

підприємствам, тому що особи, які звільняються, деякий період часу працюють зі зниженою продуктивністю, а прийняті замість них нові робітники обов'язково вимагають виробничого навчання. Процес звільнення та найму працівників також супроводжується витратами коштів. У цілому по народному господарству плінність кадрів завдає значних збитків, тому що кожен, хто звільнився, займаючись працевлаштуванням на нове місце, при переході з одного підприємства на інше в середньому не працює близько одного місяця. Загальна сума річних збитків в народному господарстві України від плінності кадрів внаслідок незадоволеності умовами праці перевищує 0,6 млрд. грн. [3].

На підставі вищевказаного можливо зробити наступні висновки. Питання охорони праці є одним з найважливіших на сучасному етапі життя нашого суспільства, у період, коли роботодавці ставлять для себе основним завданням якнайшвидше з мінімальним вкладенням коштів отримати найбільший прибуток. Мало уваги приділяється охороні праці, а часом вимоги до неї і взагалі ігноруються. При цьому не враховується те, що при комплексній дії на людину шкідливих виробничих чинників значно зменшується продуктивність праці. Зростання непродуктивних витрат часу обумовлено також нераціональною організацією робочих місць, зокрема неврахуванням органометричних вимог, відсутністю умов для тимчасового відпочинку, невдалим розташуванням приладів тощо. Керівники підприємств забувають про те, що в результаті поліпшення умов праці підвищується налагодженість у роботі, нормалізується психологічний клімат, а, отже, зростає продуктивність праці [3].

Правильний підхід до організації охорони праці на підприємстві, грамотне використання різних нематеріальних способів стимулювання працівників дають останнім необхідне почуття стабільності, надійності й зацікавленості керівництва у своїх співробітниках. Таким чином, завдяки налагодженій охороні праці знижується також плінність кадрів, а це в свою чергу благотворно впливає на стабільність підприємства в цілому.

Література

1. Конституція України. — К.: Офіційне видавництво Верховної Ради, 1996.
2. Закон України "Про охорону праці": Затв. Верховною Радою України 21.11.2002 р.
3. Гогіташвілі Г.Г. Основи охорони праці : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / Г.Г. Гогіташвілі, В.М. Лапін. — 4-те вид., випр. та доп. — К.: Знання, 2008. — 231с.

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМАТИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІМІДЖУ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Конопля Є.Д ПОКТ-18дм

Науковий керівник: Федик П.Д., PhD, доцент

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля

Кризові моменти розвитку вищої освіти в Україні свідчать за доцільність та своєчасність проведення дослідження, яке б дало змогу запропонувати нове розв'язання науково-прикладного завдання щодо комплексного застосування форм, методів та механізмів формування іміджу закладу вищої освіти.

Метою дослідження є розгляд методологічних засад розуміння власне іміджу та іміджу як викладача, так і вищої школи, типи іміджу, його структура та технології створення. Результатом дослідження стане окреслення типів іміджу, а також вивчення їх на основі напрацьованої методологічної схеми, приділивши увагу як суб'єкту іміджу так і його об'єкту.

З огляду на те, що термін "імідж" характеризується багатогранністю трактування, великою кількістю властивих ознак, специфікою розуміння щодо кожного його носія та особливістю сприйняття різними групами корпоративної аудиторії, а викладач університету є специфічним суб'єктом, який має свої відмінності, характерними ознаками його іміджу є: цілісність (нерозривна єдність елементів), наявність зовнішньої та внутрішньої форм прояву,

неоднорідність аудиторії сприйняття, взаємозв'язок з іншими іміджовими системами вищої освіти.

Найважливішими факторами, які впливають на формування іміджу викладача, є діяльність засобів масової інформації, кадрова політика як складова механізму його формування та організаційна культура університету.

Доведено, що досягти успіху у створенні позитивного іміджу можливо за умов визначення потреб та запитів цільової аудиторії, вірному виборі комунікаційних каналів та правильній побудові повідомлень, які безпосередньо поступають від вищого закладу освіти, колективу чи окремого викладача до ЗМІ. Передумовою ефективної роботи ЗМІ з формування іміджу вищої школи має стати регулярне дослідження засобами соціологічних служб існуючих уявлень населення стосовно вищих закладів різного рівня.

У контексті загального процесу формування іміджу вищої школи організаційна культура формує внутрішній каркас, який складається з переконань та цінностей викладацького персоналу, а отже, сприяє виробленню єдиної моделі поведінки, виступає як важлива інтегративна характеристика організації, що визначає взаємовідносини не тільки з внутрішнім, але й із зовнішнім середовищем. Організаційна культура є невід'ємним складником ефективного функціонування та розвитку установи, врахування якого створює передумови отримання позитивних результатів у разі необхідності зміни іміджу.

Створення дієвого механізму формування позитивного іміджу університету має базуватись на визначенні основних елементів його становлення, до яких віднесено: ідентифікаційну індивідуальність освітньої установи; рейтинг об'єктивних показників її діяльності; репутацію; власне імідж як комплексний елемент; атрибутивний компонент. Механізм формування іміджу освітньої установи має ґрунтуватись на таких основних домінантах довіри до неї, як результативність, моральність та турботливість. Механізм формування цілісного іміджу вищого закладу освіти діє як система певних стратегічних та тактичних кроків, яка включає: розробку, обґрунтування та опрацювання стратегії; визначення та пошук головних і пріоритетних напрямів; дослідження аудиторії іміджу; застосування відповідних методів управління стосовно кожної корпоративної групи; визначення образу освітньої установи; соціологічне опитування (місцеве, регіональне); вибір ЗМІ; порівняння результатів за допомогою контент-аналізу.

Виявлені резерви вдосконалення іміджу можуть бути використані в діяльності відділу стосунків з громадськістю вищого закладу освіти на перспективу. Практичне значення результатів дослідження вдосконалення іміджу викладача і вищої школи полягає і в тому, що реалізація пропозицій та заходів більш ефективного формування іміджу діяльності забезпечить покращення сприйняття вищої освіти, викликатиме ріст інтересу та знань про її діяльність, а в кінцевому значенні - сприятиме формуванню доброзичливих стосунків української держави з національними та глобальними громадами.

Література.

Вощевська О.В. Формування іміджу викладача вищої школи // Молодий вчений. – 2017. - № 12 (39): <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/12/98.pdf>
Preparing Teachers and Developing School Leaders for the 21st Century. Lessons from around the word: Edited by Andreas Schleicher. - OECD Publishing. - 108 p. -

ІНФОРМАЦІЙНО АНАЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЬКОЇ ПУБЛІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ

Бобкова О.А. група ІБС-183м

Науковий керівник: Смоліна О.О., доктор культурології, професор кафедри
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сучасна міська публічна бібліотека – один з найдемократичніших соціальних інститутів, що завжди був невід'ємною частиною соціуму, наближений до конкретних людей, з їх інтересами і потребами.

Актуальність обраної теми в тому, що в умовах глобалізації і інформатизації українського суспільства відбулися істотні зміни всієї інфосфери в напрямі становлення якісно нового рівня інформаційної культури. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології дають можливість широкого доступу всім категоріям населення до інформаційних ресурсів. Тому потрібно переосмислення значення бібліотечних установ у системі сучасної інформаційної діяльності. Їх функції розширюються від традиційних книгозбірень до активних суб'єктів інформації, до ролі важливих посередників між великими обсягами продукуюваної різноманітної інформації. Постає коло наукових завдань, пов'язаних із дослідженнями ролі міських публічних бібліотек у системі сучасних соціальних інформаційних комунікацій, вдосконалення їх ефективності в інформаційно-аналітичній роботі. Класифікація інформаційної продукції, яка створюється в суспільстві, – доволі актуальна і водночас проблематична тема. Тому дана проблема є актуальною як для теорії, так і для практики, що обумовило вибір теми дослідження.

Метою даної роботи є дослідження завдань, що постали перед міською публічною бібліотекою в умовах швидкого зростання ролі електронних інформаційних ресурсів культури та науки у формуванні інтелектуального та духовного потенціалу українського суспільства.

Використання методології інформаційного, соціокультурного підходів, а також комплексу дослідницьких методів – аналізу і синтезу, термінологічного, історико-генетичного – дозволили розвинути теорію становлення та сучасний розвиток міських публічних бібліотек України, яка є науково-теоретичним підґрунтям інноваційної політики і складається з теоретичного обґрунтування й узагальнення змісту трансформаційних та інноваційних змін, відповідності термінологічних понять, об'єктно-предметної характеристики об'єктів інформаційно-аналітичної діяльності (ІАД) бібліотек.

У результаті здійсненого аналізу розвитку міських публічних бібліотек, з'ясовано наступне: в умовах інформатизації суспільної діяльності зростає роль інформаційної функції у структурі функцій міської публічної бібліотеки, яка пов'язується зі створенням інформації про інформацію чи «інформації на базі інформації», що дає поняття про основні тенденції змін в змістовному наповненні великих масивів інформації.

Аналіз дослідження довів, що за двадцять років в Україні було закрито до чотирьох тисяч публічних бібліотек. Осучаснення матеріально-технічної бази, яка розпочалася в бібліотеках України з початком інформатизації триває й понині, але результати аналізу свідчать, що її темпи надзвичайно повільні і не відповідають рівню розвинутих країн. Зараз спостерігається все більший інтерес до цієї сфери, тому можна вважати що для міських публічних бібліотек почався новий динамічний етап розвитку. Переосмислення традиційної ролі бібліотеки як інформаційного орієнтира відкриває нові можливості та перспективи в суспільному регулюванні, надаючи помітний рух для розвитку всієї соціально-економічної системи України.

Робота бібліотек у сфері виробництва інформації про інформацію на сьогодні перетворилась у досить широкий спектр видів, оптимальних для інформаційного забезпечення користувачів. Так, основні види інформаційно-аналітичних продуктів

розподіляються за методом опрацювання інформації (бібліографічні, фактографічні, реферативні, інформаційно-аналітичні, аналітичні); за багатоцільовим призначенням інформації (тематичні, проблемно-орієнтовані бази даних). Критеріями оцінки інформації бази даних стали її актуальність, наукова і пізнавальна цінності, а також результати запитів користувачів.

Аналіз діяльності міських публічних бібліотек довів, що створення відповідних документів є кінцевим етапом ІАД. Тобто, підготовка інформаційних продуктів на випередження є одним із пріоритетних і перспективних напрямів ІАД міських публічних бібліотек. Але класифікаційна характеристика ІАП бібліотек потребує подальших досліджень. Це необхідно для того, щоб бібліотечні фахівці чітко розуміли, у якому вигляді готувати релевантні запити користувачів інформаційних продуктів. Тобто бібліотекарі повинні розуміти, коли вони займаються саме ІАД.

На просторах Інтернету нині існує безліч комерційних структур, які виконують функції бібліотеки, тобто забезпечують користувачів потрібною інформацією, так електронні повнотекстові документи пропонуються замовникам, з відправкою на персональні комп'ютери у будь-який час і в різні місця. Серед них – інформаційні агентства, інформаційні портали, інформаційні сайти, бази даних тощо. Ця система інформаційного контактування створює високу конкуренцію серед установ системи соціальної комунікації та бібліотек, знищує їхнє монополіне становище у сфері інформаційного обслуговування.

Тому міським публічним бібліотекам пропонується у своїй діяльності робити наголос на роботу не з друкованими документами, а з інформацією, оскільки вона забезпечує вимоги сучасного інформаційного суспільства щодо майбутнього свого розвитку.

Серед шляхів вдосконалення роботи ІАД закладів можна назвати осучаснення установи (тобто редизайн): сучасний ремонт приміщень, облаштування усіх робочих місць бібліотекарів комп'ютерами, поповнення фондів сучасною літературою, сучасної техніки, переведення фондів на електронні носії інформації, освоєння нових носіїв інформації.

Тобто, майбутнє за бібліотекою нового типу – віртуальною, де читач знайде не тільки то, з чого складає фонд даного сховища, але й має змогу миттєво отримати будь-яку інформацію.

Висновок. Вивчення змісту інноваційних змін у міських публічних бібліотеках дозволило дійти висновку про їх суттєвий вплив на формування виробничої функції бібліотек, яка реалізується на базі використання сучасних інформаційних технологій в організації ІАД міських публічних бібліотек.

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИВАТНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Беляєва Л.М., студентка групи ІБС-18дм юридичного факультету

Науковий керівник: Смоліна О.О., доктор культурології, професор

Східноукраїнський Національний Університет ім. Володимира Даля

У повсякденній діяльності будь-якого підприємства складаються документи, основним призначенням яких є фіксування і передавання інформації, необхідної для стабільної діяльності підприємства. Саме документи забезпечують реалізацію управлінських функцій, у них визначаються плани діяльності, фіксуються облікові і звітні показники та інша інформація. За допомогою документів відбуваються процеси систематизації управлінської інформації та контролю за виконанням управлінських рішень, визначаються форми і терміни зберігання задокументованої інформації, що значно впливає на ефективність управління в цілому. Отже, документ є засобом управлінської діяльності.

Актуальність цієї теми зумовлена тим фактом, що нині для більшості організацій, установ характерна відсутність впорядкованої системи організації роботи з документами,

незважаючи на те, що саме раціональне і чітко організоване документальне забезпечення управління позитивно впливає на ефективність діяльності підприємства у цілому. Контроль за виконанням документів і прийнятих рішень – одна з найважливіших функцій управління, метою якої є сприяння своєчасному і якісному виконанню документів, забезпечення отримання аналітичної інформації, необхідної для оцінки діяльності структурних підрозділів, конкретних співробітників.

Різні аспекти документального забезпечення управління знайшли відображення у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як В. В. Бездрабко, С. Г. Кулешов, В. І. Корбутяк, В. Т. Савицький, Л. П. Піддубна, М. В. Ларін, А. М. Сокова.

Метою даної статті є розробка шляхів удосконалення документального забезпечення управлінської діяльності у ПрАТ «СО Азот».

На даному етапі існування Акціонерного Товариства документована інформація стала повноцінним ресурсом управління підрозділами. Якість інформації визначає якість управління.

Сьогодні документообіг існує на всіх підприємствах і представляє собою рух службових документів з моменту їх створення або одержання до завершення виконання або відправлення [1]. Саме від чіткості й оперативності обробки та руху документа залежить швидкість отримання інформації, необхідної для прийняття рішення. Тому прискорення документообігу досягається за рахунок чіткого розподілу функцій між структурними підрозділами і виконавцями, а також частковою автоматизацією діловодства.

Діловодна служба Акціонерного Товариства в організаційному плані представлена канцелярією, яка здійснює централізовано приймання, первинну обробку та реєстрацію кореспонденції, що надходить до підприємства. Головною метою канцелярії – є досконале документальне забезпечення управління, вчасна обробка і передання на різні рівні керування необхідної для прийняття управлінських рішень інформації, якісне надання документно-інформаційних послуг [2].

З метою вдосконалення організації документообігу на підприємстві та зменшення витрат на окремі види операцій із документами, необхідно розглянути шляхи вдосконалення документального забезпечення управлінської діяльності виробничого підприємства.

Насамперед, слід зазначити, що істотним чином підвищує ефективність роботи працівників канцелярії відсутність необхідності:

- вручну розмножувати документи;
- відслідковувати переміщення паперових документів усередині підприємства;
- уникати паралельної участі електронного документу та оригіналу, що містить дубльовану інформацію;
- контролювати порядок передачі конфіденційної інформації.

Важливим сучасним засобом вдосконалення документообігу є комп'ютеризація операцій не тільки складання, а й обробки документів.

Досконалий автоматичний контроль виконання на всіх стадіях роботи з документами суттєво підвищує якість роботи виконавців, робить терміни підготовки документів найбільш передбаченими і керованими.

У зв'язку з цим доцільним є впровадження електронного документообігу, який буде сприяти ефективності існуючих процедур роботи з документами. Заміна паперового на електронний документообіг в управлінській діяльності ПрАТ «СО Азот» дасть можливість використовувати лише електронні документи; позбавитися дублювання, тобто повторної реєстрації; складати документи з наступним використанням сканерів та інших пристроїв.

Великий спектр сучасних систем автоматизації діловодства й документообігу досить різноманітний щодо їх функціонального й технологічного рівня [3]. Серед найцікавіших та

поширених автоматизованих систем діловодства для виробничого підприємства можна запропонувати такі: «Optima-Workflow», «Directum», «Гран-Док».

Таким чином, як **висновок** слід зазначити, що ідея впровадження електронного документообігу у ПрАТ «СО Азот» буде створювати добрі технологічні передумови для підвищення якості управління та сприяти утворенню цілісної електронної системи документообігу. Перевага електронного документообігу над традиційним є безперечною, адже основною проблемою традиційної технології управління документообігом є практична неможливість централізовано відслідкувати рух документів підприємства. Електронний документообіг легше піддається оптимізації. Витрати на ведення електронного документообігу окупаються не лише завдяки підвищенню швидкості обміну інформацією та скороченню витрат на зберігання паперів, а й зменшенню кількості працівників, зайнятих роботою з документами.

Література:

1. Про затвердження Правил організації діловодства та архівного зберігання документів у державних органах, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах і організаціях наказ № 1000/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Штепа Л. Організація діловодства та сучасне діловодство в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://n-auditor.com.ua>.

3. Піддубна Л.В. Використання комп'ютерних технологій в організації діловодства як фактор підвищення ефективності управлінської діяльності / Л.В. Піддубна // Бізнес Інформ. – 2014. – № 8. – С. 302-306.

ТРЕНДИ В МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ

Климчук І.Я. ст.гр. ТУМ-18-1

Архипова Л.М. Завідувач кафедри туризму, професор, доктор технічних наук
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Мета: проаналізувати показники взяті з ряду відомих джерел, враховуючи дані UNWTO, WorldTravelMonitorForum, та сучасний туристичний ринок і на основі цих даних виокремити основні тренди в туризмі.

Сучасна епоха – це епоха розвитку і новітніх технологій, яка характеризується глобалізацією і змінами в світоустрої. Основним фактором цих процесів і світової економічної глобалізації є один з найпоширеніших мегатрендів, що формує напрям розвитку світового господарського ринку, під яким розуміється глобальна капіталізація, обмін послугами, ресурсами, людьми і інформацією.

Проаналізувавши показники взяті з таких відомих джерел як: UNWTO, WorldTravelMonitorForum, сучасний туристичний ринок. Можна виділити наступні тренди в туристичній світовій індустрії:

1. Соціальні мережі і мобільні додатки заповнили багато різноманітних сфер в тому числі і туристичну. На сьогоднішній день туристи стали більш технічно підкованішими і мобільнішими, регулярно займаються «серфінгом» в інтернеті використовуючи свої мобільні гаджети. Саме тому більшість агентств переносять свою діяльність в соціальні мережі і мобільні додатки.

2. Значним фактором впливу на туристичну індустрію володіє сезонність. Яка поступово зазнає зміщень, що викликає зміни в попиті. Загально прийняті стандарти відпусток ламаються.

3. Туристи стали більш обізнаними, чому посприяли швидкі темпи життя і вседоступність інформаційних технологій. Значний вклад в обізнаність туристів внесли

тревел-блогери і різноманітні світові телепередачі, які підняли медійність туристичних ресурсів.

4. З'являються нові види туризму, такі як: дієтичні тури, аскетичні, тури по місцях зйомок відомих фільмів і серіалів, тури-детокс, серф-тури та ін. Стаються популярними експедиційні тури і тури в космос.

5. Скорочення часу поїздок, але збільшення кількості подорожей. Світова тенденція скорочення часу подорожі веде до появи нових туристичних продуктів, які включають більше послуг за короткий період часу.

6. Збільшення частки самодіяльного туризму. Все більше туристів влаштовують свою подорож без участі турагенств. Підтримкою можна виокремити виникнення турагенцій, що зародилися під впливом самодіяльного туризму. Відмінно від звичайних турагенцій з запропонованими туроператором турами, тут турагент допомагає туристові в організації самодіяльного туризму.

7. Дбайливість до власного здоров'я і краси, ще один тренд світового туризму. Такі туристи піклуються про власне здоров'я, екологічну чистоту і безпеку. Ці люди готові витратити кошти і вважаються преміальним сегментом.

8. Пошуки унікальності. З'явився сегмент мандрівників, які прагнуть до нових знань і вражень. Саме на цих мандрівниках зародився рух SlowCities – малі міста, що акцентують увагу на неповторності, збереженні культурних традицій, традицій місцевої кухні і архітектури.

9. Економія на комфорті, а не на враженнях. Туристи надають все більшу цінність враженням від подорожі ніж комфорту. Велику увагу приділяють фіксації цих вражень у фото, чому сприяє популяризація соціальної мережі Instagram.

Отже, в світі з'явилося чимало трендів, які можуть бути важливими для нових економічних стратегій і стратегій сталого розвитку окремих регіонів, а також цінними при розробці нових турпакетів, маркетингових стратегій і рекламі.

1. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (UNWTO World Tourism Organization) [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www2.unwto.org/>.

ПРОЕКТНІСТЬ В КУЛЬТУРІ ПОСТМОДЕРНУ: РЕТРОСПЕКТИВНІСТЬ ЖИТТЄВОГО ПРОЕКТУ У ФОРМАТІ АВТОБІОГРАФІЧНОГО ОПОВІДАННЯ НА ОСНОВІ ІНТЕРВ'Ю З МАРІЄЮ ДОНАТ

Грабченко О. О. студентка гр. МІК-141

Наук. керівник - кандидат мистецтвознавства, доцент Місюн А.В.

Одеський національний політехнічний університет

Вступ. Проект – одна зі специфічних життєвих практик ХХІ століття. Майже всі повсякденні, соціальні й політичні маніфестації в культурі постмодерну носять характер проекту. Тому життя сучасної людини – це вже не життєвий або біографічний сценарій, як це традиційно визначали в соціокультурних і антропологічних дослідженнях другої половини ХХ століття, а проект. Однак, людина, яка підсвідомо проживає життя як проект, намагається звести його до певного конкретного сценарію.

Мета дослідження. Аналіз життєвого проекту Марії Донат за допомогою герменевтичної реконструкції за методом Габріель Розенталя. Виявлення ретроспективності життєвого проекту у вигляді автобіографічної розповіді.

Основна частина роботи. Наше дослідження ґрунтується на даних тексту біографічної розповіді-інтерв'ю Марії Донат. Перша частина збору даних Марії Донат ґрунтувалася на одному вступному питанні, де ми попросили Марію експромтом розповісти про те, як вона

стала аніматором (мультиплікація за допомогою силуетного малюнку). У другій частині інтерв'ю за допомогою наративних питань («наративні питання спрямовані на те, щоб спонукати співрозмовника продовжити розповідь»[2,с.324].) ми уточнювали деякі описи та події біографії Марії, які вже згадувалися раніше чи були нам відомі з інших відкритих джерел.

Інтерв'ю про становлення художника-аніматора ми досліджували на двох рівнях, будуючи герменевтичну реконструкцію: 1) аналіз життєвого досвіду людини (реконструкція хронологічної послідовності і відтворення біографічного сенсу) і 2) аналіз самої розповіді про історію життя («відтворення того сенсу, який вкладає людина в свій життєвий досвід в даний час, а також у реконструкції тієї послідовності, в якій життєві події розгортаються їм зараз, у розповіді» [2, с.324]). В останньому нас особливо цікавив механізм відбору, яким керується біограф, коли він включає в свою розповідь ті чи інші текстуальні елементи або окремі історії по відношенню до загальної тематичної спрямованості інтерв'ю. Завданням цього етапу дослідження, який Габріель Розенталь назвала аналізом тематичного поля, є реконструкція форми і структури розповіді про життя. Інакше кажучи, ми шукаємо відповідь на питання, яким чином інтерв'ю упорядковано за часом і по темах.

Метою герменевтичної реконструкції нашого досліджуваного випадку є, з одного боку, реконструкція історії життя (життя очима біографа), а з іншого – реконструкція розповіді або оповідання про життя.

Марія – митець з Берліну, навчалася образотворчому мистецтву в Мюнхені, але після деяких пошуків знайшла себе в мультиплікації в стилі Лотти Райнігер. Окрім того, вона допомагає іншим художникам на майстер-класах здійснити мрію про створення власного мультфільму. «Силуети пробуджують фантазію. Вони залишають і аніматорам і глядачам багато місця для власних інтерпретацій. У царстві тіней немає неможливого!», – каже Марія Донат.

Сенсова тканина розповіді Марії Донат постійно змінюється і затверджується по-новому упродовж її життя. Ця тканина виникає з переплетення вже існуючих в суспільстві моделей організації і інтерпретації біографічного досвіду і конкретних вагомих подій біографії людини, її життєвого досвіду, що постійно осмислюються і переосмислюються нею. Таке переосмислення зазвичай не усвідомлюється самим біографом – воно відбувається під впливом побудування всієї біографії в цілому, визначаючи минуле, сьогодення і передбачуване майбутнє людини. Іноді біографія проявляє себе в оповіданні у вигляді узагальнених суджень та оцінок.

Розповідь про життя являє собою послідовність взаємопов'язаних тем, які утворюють густу мережу перехресних посилань.

Тематичне поле визначається як сукупність подій або ситуацій, які в оповіданні утворюють той задній план, на тлі якого розкривається певна тема, що в центрі всієї розповіді. Аналіз тематичного поля необхідний був нам для реконструкції цих полів.

Так Марія в першому інтерв'ю спокійно у своїй розповіді позбавляється моментів, пов'язаних із сім'єю і роботою, хоч раніше для неї це було невід'ємною частиною історії. На сьогодні у відповіді на питання: "Як Ви стали аніматором?",- для Марії-аніматора немає сенсу говорити про сім'ю і роботу, яка приносила тільки невеликий заробіток і втому. Є також припущення, що розповідь респонденту розвивається навколо професійної теми (що її торкнулися в питанні), і ведеться у тій манері, яка, на думку оповідача, цікава для слухача (тобто для нас).

Розповідь про життя, в тому вигляді, в якому вона розвивається навколо певних тем, являє собою загальну конструкцію біографічного досвіду, тобто свого роду згусток минулих подій і очікувань майбутнього, але одночасно і продукт сьогоденного положення біографа.

Нам необхідно було виявити біографічну конструкцію, оскільки саме вона і визначає ті принципи, якими керується оповідач під час інтерв'ю, відбираючи ті чи інші історії для слухача. Ця конструкція, яка не усвідомлюється біографом, включає в себе не тільки виокремлений досвід, що зберігається в пам'яті. Вона також відображає і сучасне сприйняття людиною свого минулого досвіду.

Для респонденту важливим є виключення з проекту певних особистісних етапів - подій, оскільки як індивід-автор вона «неспричинена» подробицями життя (Смерть Автора). В той же час всі не сплановані стадії-події на шляху до професійної реалізації, нове відкриття і введення в художньо-культурну практику способу силуетної анімації постають у розповіді як певна проектна перед-заданість, фатальність Великої місії. Як і будь-який проект, життєпис Марії Донат у власному її викладенні постає у форматі дисперсних, окремо значущих, але таких, що хоч і різними шляхами, ведуть до одного розкритого фіналу. Тобто і сьогоденна ситуація життя постає як завершення лише одного з численних можливих варіантів розгортання одного проекту. Таким чином прагматика життя і екзистенціального досвіду без жодного методу постають як самоцінні і значущі як особистісно, так і суспільно. [Див., 1]

Висновки. У статті розглянуто розповідь про життя в тому вигляді, в якому вона розвивається біографом навколо професійної теми, і являє собою загальну конструкцію біографічного досвіду, яка відображає сучасне сприйняття людиною свого минулого. Тепер людина живе не за сценарієм, а за почуттям життєвого шансу, який може досягатися різними проектами, що мають ситуативний характер. Саме почуття, а не прописаний сценарій, керує життям людини, особливо творчої людини. Творча людина міфологізує своє життя, перетворюючи текст у типовий сценарій, щоб презентувати вагому історію свого професійного життєвого шляху.

Список використаної літератури

1. Вольф, Ж.-К. Прагматизм с методом или без такового? Рорти versus Дьюи [Текст] // Логос - М.: 1996, № 8. - с. 190-205
2. Розенталь Г. Реконструкция рассказов о жизни: принципы отбора, которыми руководствуются рассказчики в биографических нарративных интервью // Хрестоматия по устной истории / Пер., сост., введение, общ. ред. М.В. Лоскутовой. – СПб.: Изд-во Европ. ун-та в С.-Петербурге, 2003. – С. 322-356.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ

Подоляк В.В. Nim1-B15

Зданюк Т.В. кандидат педагогічних наук, старший викладач

Кам'янець - Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Питання формування лексичної компетенції учнів вважається найскладнішим в методиці викладання іноземних мов. Щоб навчити учня спілкуватися іноземною мовою, необхідно, перш за все, дати йому лексичний матеріал і навчити користуватися цим матеріалом, тобто сформувати у нього лексичні навички. Проблема навчання лексичного матеріалу досліджували В.А.Бухбіндер, І.І.Богданова, Ю.А.Бурлаков, Л.Г.Вороніна, Б.А.Лапідус, Т.Е.Сахорова та ін., але це питання й до сьогодні залишається актуальним.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей формування лексичної компетенції учнів, відбір найефективніших вправ та типів наочності для оволодіння іноземним спілкуванням в межах навчального матеріалу як моделі реальної комунікації.

Одним з важливих завдань, які вирішуються в Україні є трансформація українського суспільства і формування нової парадигми освіти – особистісно-орієнтованого навчання. Дедалі актуальнішими стають нові методи навчання, які активізують творчу діяльність учнів,

мають зв'язок з практикою і сприяють не лише міцному засвоєнню правил та понять, але допомагають бачити їх практичне застосування, осмислити необхідність їх вивчення, дають змогу учням користуватися іноземною мовою для досягнення комунікативних цілей.

Формування лексичної компетенції відбувається поступово, вправи та методи, які використовуються відрізняються залежно від етапу навчання лексики. Основними формами презентації лексики є: переклад; візуальні засоби демонстрації (презентація лексичного матеріалу за допомогою малюнків, аудіозаписів, схем, ребусів, жестів, міміки тощо); вербальні засоби. Позитивний результат має подача нових лексичних одиниць у синонімічних рядах, або парах антонімів, важливо при цьому пояснювати чим відрізняються слова та в яких словосполученнях вживаються та звертати увагу на специфіку контекстуального, переносного та фразеологічного функціонування лексичних одиниць. За допомогою пояснень, прикладів можна створити уявлення про те чи інше поняття, тобто можна навчати наочно, спиратись на ті ж образи, уявлення, дії, які є в особистому досвіді учнів. Розвиток і використання інформаційно-комунікативних технологій допомагає яскраво та цікаво презентувати лексичний матеріал, створює необхідну базу для формування лексичної компетенції.

При опрацюванні нової лексики використовують рецептивні завдання (розпізнавання, відбір, сортування, розташування в певному порядку лексичних одиниць), а також продуктивні завдання (закінчення речення або тексту, створення речень або тексту). У процесі автоматизації дій учнів з лексичними одиницями використовують не комунікативні (рецептивні та рецептивно-репродуктивні) вправи.

Учні найкраще запам'ятовують лексику в контексті емоційного навантаження, тому при вивченні нового лексичного матеріалу рекомендовано звертати увагу на: створення асоціативних зв'язків; здогадку про значення невідомого слова з контексту; визначення значення невідомих слів, утворених за конверсією. Рольові ігри допоможуть: активізувати діяльність учнів; відтренувати вживання лексики; розвивати мовну реакцію; познайомити учнів зі сполученістю слів, а саме головне сформулювати реальну ситуацію спілкування. Під час гри в учнів формується бажання розширити лексичний запас, виховується позитивна мотивація до вивчення іноземної мови.

Досить поширеною на етапі автоматизації лексичних одиниць на понадфразовому рівні є робота з підстановчими таблицями. Підстановчі елементи можуть бути вербальними та подаватися списком або невербальними (малюнки тощо). На цьому етапі доцільно використовувати рецептивно-репродуктивні та умовно-комунікативні вправи з метою в об'єднання зразків мовлення у мікромонолог чи мікродіалог.

Одним з найефективніших методів опанування новим лексичним матеріалом є вивчення нових слів за допомогою карток: з фронтальної сторони пишемо слово іноземною мовою, а з титульної – переклад на українську; або ж з фронтальної сторони пишемо слово на іноземній мові, а з титульної – коротеньке пояснення до нього на іноземній мові. Це допоможе учням не тільки легко опанувати нові лексичні одиниці, а й знати їх дефініцію.

У середніх і старших класах доцільно використовувати засоби, що забезпечують «інвентаризацію» лексичного матеріалу. Один з таких прийомів – створення учнями ментальних карт (mind-mapping), що допомагає краще розкрити основне поняття та засвоїти його. Завершується формування лексичної компетенції комунікативними вправами. Творчі проекти допоможуть учням розвивати креативне мислення, практично застосовувати вивчену лексику, сприятимуть загальному розвитку учнів.

Успішне оволодіння іноземним лексичним матеріалом – одна з найважливіших умов засвоєння мови. Робота над накопиченням словника супроводжує весь процес навчання. Майже на кожному уроці вчитель знайомить учнів з новим лексичним матеріалом і проводить роботу з його засвоєння. Саме тому забезпечити оволодіння словником – першочергове

завдання кожного вчителя. Варто пам'ятати, що наочність доцільно використовувати на всіх етапах формування лексичної компетенції учнів. Це дозволяє учням активно працювати на уроках та краще засвоїти новий лексичний матеріал, а також підвищує інтерес до вивчення нової лексики. Правильно підібрані засоби унаочнення та вправи сприяють ефективному засвоєнню лексичного матеріалу і розвитку навичок та вмінь усного мовлення, що в майбутньому допоможе учням використовувати іноземну мову для досягнення комунікативних цілей.

Список використаної літератури:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. вид. С.Ю.Николаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Під ред. Ніколаєвої С.Ю., Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. - К.: Ленвіт, 2013.- 590 с.

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ДИДАКТИКИ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

Новикова Р. А., студентка групи ПВШ-183м

Науковий керівник: PhD, доцент Федик П. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Сучасне суспільство функціонує за законами цифрової економіки, де найдорожчим товаром є інформація, тому оволодіння інформаційними технологіями молоді людиною є такою ж необхідністю, як і будь-які життєві навички. Сьогоднішні учні та студенти є активними суб'єктами цифрового середовища. Вони здійснюють віртуальну комунікацію, а їх соціалізація відбувається здебільшого в зручному віртуально-реальному середовищі.

Оволодіння компетенціями XXI століття передбачає участь у процесах, які потребують навичок високого мислення, таких як встановлення цілей, вибір методів навчання, оцінювання та рефлексія. Уявлення про те, як людина навчається, значно змінилися за останні декілька десятиліть із розвитком наук про людину (нейропсихології, етології, нейролінгвістики, психопедагогіки тощо). Однак теорія та практика навчання, а також освітній менеджмент відстають у часі від викликів сьогодення.

Освіта є унікальним соціальним інститутом. Завдяки впровадженню інноваційних навчальних підходів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій учителі нині здійснюють кардинальні зміни в освітньому процесі, освоюють різноманітні напрями та моделі індивідуально орієнтованого, гуманістично спрямованого навчання.

Використання цифрових технологій сьогодні стало природним, систематичним і повсякденним. Електронні навчальні матеріали витісняють традиційні шкільні підручники, класні кімнати змінюються на багатомодульні просторово-матеріальні зони, а самі навчальні середовища стають відкритими.

Наша держава впевнено рухається в напрямі інформатизації суспільства, упровадження цифрової освіти та цифрового навчання. Контент-аналіз мережі Internet виявив, що поняття «digital didactics» досить часто використовується в різноманітних повідомленнях і назвах онлайн - ресурсів та їх частин. Зустрічаємо поняття «е-дидактика», «цифрова педагогіка» в контексті створення електронних курсів, які являють собою не лише он-лайн матеріали в електронній системі навчання, а й поєднання низки різноманітних інструментів супроводу навчального процесу [1].

Однак вони описують певні аспекти дидактичних систем у цифровому середовищі, часткові методики цифрового навчання. Сучасні дослідження сфокусовані переважно на технічній, а не педагогічній стороні цього питання. Водночас розкриття змісту категорії цифрової дидактики дає можливість зрозуміти, як і за яких умов потенціал ІКТ може бути найбільш ефективно використаний у навчальному середовищі.

Нагадаємо, що класична дидактика – це теорія навчання й освіти в галузі педагогіки, яка досліджує загальні закономірності пізнавальної діяльності людини (як під керівництвом викладача, так і самостійно шляхом самоосвіти).

Дидактика науково обґрунтовує цілі, регулює відбір змісту, добір засобів і методів навчання, а також визначає форми організації навчання, властиві вивчання всіх предметів. Дидактичні принципи є наскрізними для кожної навчальної дисципліни, а специфіка викладання кожного окремого предмета враховується та отримує відображення в предметних методиках.

Таким чином, навчання в сучасній школі зорієнтоване на використання проектно - орієнтованого, феноменологічного підходу та автентичного навчання. Тісна співпраця шкіл, професійних навчальних закладів, університетів і наукових установ, а також сучасні методи роботи із цифровими технологіями створюють значний мотиваційний ефект. У цифровій системі освіти ролі вчителів та учнів трансформуються. На цьому тлі цифрові технології, розширюючи інтелектуальні можливості всіх учасників освітнього процесу, стають найважливішим інструментом усвідомленого навчання.

Зауважимо, що ключовим і найскладнішим аспектом сучасної дидактики є проектування та конструювання цифрових освітніх ресурсів. У багатьох випадках соціально-технічна конфігурація цифрового навчання є фактично традиційним форматом освіти лише в дещо вдосконаленому цифровому вигляді. За такої постановки питання дидактика залишатиметься базисом у XXI столітті.

Взаємодія із цифровими технологіями та контентом потребує рефлексивного й критичного, відкритого та вмотивованого ставлення, а також вимагає етичного, безпечного й відповідального підходу до використання цифрових інструментів.

Широке впровадження цифрової дидактики на рівні методик, на думку вчених, приведе до суттєвих змін в освіті вже до 2030 р [2]. Так, питання про забезпечення доступу до інформації всім і будь-де буде вирішено, а сама інформація матиме багато реляційних структур, витісняючи лінійний текст. Суб'єкти освітнього середовища взаємодіятимуть у різних вимірах – реальних і віртуальних, що є аспектами єдиного простору існування людини. На тлі змінених процедур оцінки неформального навчання співпраця між студентами та викладачами буде посилена та вже не буде відповідальністю виключно навчальних закладів. Навчання здійснюватиметься впродовж усього життя, як процес стане видимим і здійснюватиметься учнем, який матиме для його реалізації багато інструментів і стратегій, оскільки власне навчання індивіда є важливішим, ніж його пристосування до освітніх структур. Роботодавці вивчатимуть портфоліо претендентів. Різниця між учінням і навчанням буде більш чіткою, а не розмитою, як це ще спостерігається нині, вони розвиватимуться як взаємозалежні, проте помітні процеси. Роль учителя в навчальному закладі та стосовно учнів/студентів може перетворитися на ще більш цікаву й творчу роботу, у якій суб'єкти освіти позбуваються певних обов'язків, беручи на себе інші. Отже, цифрова дидактика – це не просто додавання дидактики, підтримуваної ІКТ, відкритих освітніх ресурсів, мобільних пристроїв і різноманітних гаджетів до традиційних концепцій, не просте доповнення, лінійне вдосконалення традиційної дидактики. Вона передбачає створення нових моделей освітнього середовища, яке поєднує традиційні педагогічні технології з новими підходами в організації навчального процесу, пов'язаного з необхідністю знаходити й обробляти інформацію, взаємодіяти в групі, досліджувати існуючі проблеми реального світу. При цьому визначальною є роль учителів і викладачів в організації персоналізованого навчання та в цілепокладанні.

Традиційні концепції навчання мають бути переосмислені – вища освіта збагачується навчальними експедиціями, дослідницькими проектами, розробленням стартапів тощо.

З огляду на наведене цифрова дидактика може бути визначена як результат взаємодії психолого-педагогічних, інформаційних і цифрових технологій із використанням трансдисциплінарного підходу у формуванні і навчальних середовищ із матеріальним та інформаційно-технологічним складником, що базується на сучасних цифрових засобах навчання. Вона спрямована на їх ефективне використання як методу та результату навчання всіма учасниками освітнього процесу у ХХІ столітті. Цифрова дидактика є логічним продовженням традиційної теорії навчання в умовах сучасного світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пасічник О. В. Е – дидактика та змішане навчання. Центр навчальних та інформаційних технологій. - URL: <https://ceit.ucu.edu.ua/theme/seminary-i-treningy/e-dydaktyka-ta-zmishane-navchannya/> (дата звернення: 20.11.2018).
2. Поліхун Н. І., Сліпухіна І. А., Чернецький І. С. Наукова освіта як інновація в системі освіти України. Наукові записки. 2018 Вип. 168. С. 186-189.

ОСОБЛИВОСТІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ В ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Данильченко А. В., студентка групи УП – 151

Ткаченко Н. Е., доцент

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Мотивація є однією з основоположних функцій управління, що спрямована на забезпечення зацікавленої та результативної роботи персоналу. В сучасних організаціях та на підприємствах керівники застосовують різні методи мотивації для цього, однак далеко не завжди ґрунтуючись на тому, що ж дійсно мотивує персонал та які у працівників потреби. Як наслідок, може виникати незадоволеність, втрата інтересу до праці й недостатнє прагнення до роботи з повною віддачею.

Що ж стосується працівників дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), вихователів дитячих садків, то на даний момент така професія, на жаль, не є затребуваною. При цьому безперечним є те, що професія педагога є дуже важливою й залишає вагомий слід в житті кожної людини, адже й з роками, вже у дорослому віці, ми пам'ятаємо свого першого вихователя.

Безумовно, з однієї сторони, професія вихователя є покликанням, а з іншої – це складна праця, яка повинна бути достатньо мотивованою задля забезпечення заінтересованої роботи та небайдужого й творчого ставлення до своїх обов'язків. У зв'язку з цим представляється доцільним дослідити особливості мотивації персоналу в дошкільних навчальних закладах та виявити можливості впливу на неї та підсилення задоволеності вихователів від роботи. В основу дослідження поставлено питання про те, чим залучити та як зацікавити вихователів до роботи, які методи, можна використовувати для активізації трудових зусиль крім зарплати і як все ж таки забезпечити можливість збільшення заробітної плати.

Слід зауважити що робота вихователя вважається досить складною з огляду на постійне психологічне навантаження, відповідальність, яку повинні нести вихователі за стан здоров'я, навчання, загальний розвиток та поведінку кожної дитини. Не зважаючи на це, дана робота оплачується на низькому рівні. Середній дохід вихователя становить 5500 грн, а ось початківць-вихователів в державній установі може не розраховувати на зарплату, більшу ніж 3600 грн. Як відзначають фахівці, для того, щоб вихователю отримати гідну даній професії зарплату, потрібно: працювати в приватному садочку, що знаходиться у центрі міста й суміщати декілька посад, тобто до роботи вихователя ще приплюсувати роботу логопеда або музичного керівника [1].

Згідно з методикою анкетування, запропонованою Лепешовою Є.М. [2], персонал ДНЗ можна умовно розділити на вихователів та помічників вихователів.

Для перших переважаючими мотивами до ефективного виконання роботи є любов та визнання своїми вихованцями, повага їх батьків, хороші відносини в робочому колективі і з вищим керівництвом, розумні вимоги керівництва, висока ступінь відповідальності й авторитетності.

Для других же переважаючими мотивами до ефективного виконання роботи є стабільний заробіток, соціальні гарантії і так само хороші відносини як в робочому колективі, так і з вищим керівництвом, розумні вимоги від керівництва.

З урахуванням даних груп персоналу ДНЗ та у відповідності до загальновідомих методів мотивації персоналу, представляється доцільним надати рекомендації щодо використання як матеріальної. Так і нематеріальної мотивації вихователів ДНЗ.

Розглянемо існуючі можливості для матеріальної мотивації вихователів дитячих садків, засновані на економічній складовій. Однією з таких можливостей мотивації є підвищення кваліфікації вихователів, на основі якої вони можуть претендувати на збільшення заробітної плати на 20%. Важливим мотивуючим фактором залишається досвід (стаж) роботи. Так, заробітна плата підвищується тим вихователям, у кого стаж роботи складає більше ніж 5 років. Так само, при нарахуванні заробітної плати, враховується категорія вихователя. Тобто, існує можливість збільшити свій заробіток, перейшовши в більш вищу категорію вихователя, наприклад, з вихователя ясельної групи, до групи дітей більш старшого віку. Кількість дітей, які відвідують групу вихователя так само враховується. Чим більше дітей ходить в групу, тим більше відповідальності несе вихователь. Система преміювання за відповідні заслуги, оплачувані відпустки, грошові винагороди у зв'язку з круглими датами трудової діяльності або святами, все це відноситься до мотивуючих матеріальних чинників.

Розглянемо існуючі можливості використання нематеріальної мотивації вихователів дитячих садків, засновані на використанні соціально-психологічної складової роботи вихователя. В першу чергу це особистий приклад керівника, так як якщо співробітники дитсадка рівняються на нього, поважають його і прислухаються до його думки, вважають його своїм лідером, то значить він володіє всіма якостями, які притаманні гарному керівникові. Розвиток й підтримка творчості, втілення креативних задумів в роботі вихователів є важливим мотивуючим фактором, який призводить до отримання задоволення вихователя від результатів своєї роботи. Існування неформальних форм спільної роботи, таких як конкурси, корпоративи, виїзди на природу та інші професійні «розваги» теж можна вважати одним з чинників мотивації вихователів. Так само важливо індивідуально працювати з вихователем, наприклад, ставити певні завдання до вирішення, допомагати їм вирішувати та позитивно аналізувати результат, тим самим покращуючи самооцінку вихователя. В цілому, схвалення діяльності працівника, нагородження грамотами, усна подяка, відповідні записи в трудовій книжці, адекватна оцінка при атестації педагога, все це відноситься до мотивуючих нематеріальних чинників.

Грунтуючись на вище сказане, мотивація персоналу ДНЗ залежить не тільки від розміру заробітної плати, а й від розуміння, що необхідно вихователю для комфортної роботи та від розуміння цього керівником такого закладу. Людина істота складна і непередбачувана, і до кожного потрібно знайти свій підхід щоб мотивувати його. Атмосфера в будь-якій організації чи на підприємстві, в першу чергу потребує зусиль від керівника, який повинен бути лідером для своїх працівників, кращим у своїй справі, подавати приклад своїми рішеннями і досягненнями.

Джерела літератури:

1. <http://2018.pp.ua/novini-2018/2828-yaka-stavka-nadbavki-vihovatelyam-dityachogo-sadu-v-2018-roc.html>
2. Петренко О.О. Удосконалення мотивації персоналу в дошкільному навчальному закладі. 2014. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://nsportal.ru/detskiy-sad/upravlenie-dou/2014/09/02/sovershenstvovanie-motivatsii-personala-v-doshkolnom-1>
3. Приведа Т. Інтерв'ю з директором дитячого садка «Барвінок». 2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://latelepathe.com/statii/199-interviu-z-uspishnymy-liudmy-nataliya-vytrykush>

РОЛЬОВА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

Марусяк І. В. Nim1-B15

Зданюк Т. В. кандидат педагогічних наук, старший викладач

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

На сучасному етапі розвитку суспільства володіння іноземними мовами відіграє важливу роль. Методисти давно досліджують різні засоби навчання іноземних мов, одним з яких є гра.

Метою дослідження є рольова гра як один з ефективних засобів навчання іноземної мови, розвитку іншомовної комунікативної компетентності.

Гра, з психологічної точки зору, є основним видом діяльності людини ще з дитинства, тому такий вид діяльності має великий успіх у навчанні. Тому гра сприймається як цікаве та необхідне заняття на всіх етапах розвитку, у старших учнів виникає розвиваючий і виховний вплив гри. У грі виникає ситуація, яка включає умови для відтворення і засвоєння досвіду суспільства, завдяки чому укладаються основи поведінки, які з часом вдосконалюються. Гра супроводжується позитивними емоціями, внаслідок чого підвищується працездатність і зацікавленість як учителів, так і учнів.

Л. С. Виготський говорив, що гра окрім того, що вчить, змінює, виховує - веде за собою розвиток. Специфіка ігрової діяльності полягає в тому, що під час гри як засобу навчання, відбуваються найважливіші перебудови і формуються нові якості особистості. Існує багато версій щодо визначення функцій ігрової діяльності: розважальна, комунікативна, діагностична, терапевтична, самореалізація, міжнародної комунікації, соціалізації та естетична. Отже, гра є багатофункціональною.

Головним елементом гри є ігрова роль, яка допомагає відтворювати різноманітні людські відносини, які панують у реальному житті. Завдяки людським взаємовідносинам, покладеним в основу гри, вона стає корисною і змістовною. В процесі гри розвиваються увага, уява, мислення, пам'ять. Гра - це діяльність, яка завжди викликана мотивом, без примусу; відповідає за розвиток психічних функцій та здібностей особистості; навчання відбувається в колективі та через нього; процес навчання приносить задоволення та є цікавим для учнів та вчителів.

Використовуючи ігри на уроках іноземної мови потрібно враховувати вікові особливості та характеристики учнів. Молодші школярі з задоволенням сприймають готову інформацію, яку подає їм вчитель, натомість підлітки хочуть більш самостійно працювати. Оскільки, спілкування з ровесниками є невіддільною частиною життя підлітка, необхідно обирати такі прийоми навчання, які активізують ініціативу учнів, спонукають їх до спілкування. При педагогічно і психологічно продуманому використанні її на занятті виникає потреба в розумовій діяльності, що викликає інтелектуальну активність, розумову самостійність і ініціативність учнів. Гра потребує творчої діяльності, яка допомагає в пошуку можливих шляхів і засобів актуалізації накопичених знань, навичок і умінь. Вона розвиває пам'ять і уяву, впливає на розвиток емоційно-вольової сторони особистості. Гра супроводжується інтересом

до країни та культури, мова якої вивчається. Вона формує здатність приймати самостійні рішення, оцінювати свої дії і дії інших, спонукає актуалізувати свої знання. З психологічної точки зору, ігрова мотивація, повинна бути представлена в навчальному процесі поряд з комунікативною, пізнавальною та естетичною мотиваціями.[1]

Важливе місце в процесі навчання іноземних мов належить рольовим іграм. За допомогою рольової гри вчитель може розвивати усі види мовленнєвої діяльності учнів, а найголовніше усне мовлення, яке є провідним видом мовленнєвої діяльності у середньому віці. Рольова гра сприяє змістовному, складному за структурою мовному та мовленнєвому матеріалу. Правильно організована гра на уроці дає максимум задоволення дитині і є могутнім засобом її розвитку.

Рольова гра володіє великими навчальними можливостями. В ній відтворюється дійсність в її найістотніших рисах. При проведенні рольових ігор мовна та немовна поведінка партнерів відбувається так, як в реальному житті. Рольова гра забезпечує спілкування, викликане мотивом. Труднощі виникнення мотивації під час навчання полягають у тому, що вчитель має змодельовати ситуацію таким чином, щоб викликати в учнів внутрішню мотивацію для вираження своїх думок. В умовах іншомовного спілкування важливо, щоб учні могли виразити те, що вони хочуть сказати.

Рольова гра тренує учнів говорити в будь-якій ситуації на будь-яку тему. Вона робить особистість причетною до всього, що відбувається. Учень входить в ситуацію, хоча не через власне «Я», але через «Я» відповідної ролі. Так можна побороти страх говоріння і висловлення думок як іноземною, так і рідною мовами. Якщо такий учень говорить від «Я» ролі, яку він отримав, він забуває про свої комплекси, адже вважає, що це говорить не його особисте «Я». Група учнів, що грають ролі, уподібнюється групі дітей, що грають у школу, лікарню тощо.

Рольова гра розширює асоціації, завдяки чому мовний матеріал швидше засвоюється. Вона допомагає сформулювати правильну взаємодію учнів з їхніми партнерами в процесі навчання в групах чи в парах. Головне значення при навчанні рольовими іграми має мовленнєва практика. В такому випадку активні всі, адже вони мають послухати репліку партнера, зрозуміти та співвіднести її з ситуацією мовлення, а також дати правильну та логічну відповідь.

Рольова гра подобається учням, бо при зрозумілому завданні вчителя, яке цікаве і для них самих, вони можуть вільно висловити свої думки та приєднати при цьому фантазію та уяву. Внаслідок того, що виконання завдання приносить їм задоволення, навчальний матеріал засвоюється набагато ефективніше та швидше.

В структуру рольової гри входять: ролі, ситуації, рольові дії. Ролі, які виконують учні на уроці, можуть бути соціальними і міжособистісними. Ситуація, яку пропонує вчитель повинна відповідати обставинам реального життя і взаємовідносинам між партнерами спілкування.[2]

З точки зору учнів, рольова гра є діяльністю, в процесі якої вони виконують певні ролі. Вона формує здатність грати роль іншої людини чи, навіть, предмета; допомагає учням планувати свої дії та своє мовлення, аналізувати та оцінювати їх.

З точки зору вчителя, рольова гра - організований навчальний процес, внаслідок якого, учні навчаються та розвиваються.

Результати дослідження показують, що використання рольової гри у навчанні іноземних мов сприяє позитивним змінам у мовленні учнів, формулюванні та створенні різноманітних діалогічних єдностей, ініціативності мовних партнерів під час спілкування, емоційності висловлювання, правильності та темпі мовлення, обсягу висловлювання.

Список використаної літератури:

1.Дзеціна С. І. Ігри на уроках німецької мови: теорія і практика.: Посібник. - Черкаси, 2017 - 41 с.

2.Іноземні мови в школах України.: Періодичне видання. - Педагогічна преса, №4, 2014

ДО ПИТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОТИСТОЯННЯ В УКРАЇНІ

Хаджисаліхоглу Д. курсант 201 навчального взводу

Бараненко Р.В. професор, к.т.н., доцент

Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ

Сучасний рівень розвитку телекомунікаційних технологій дає можливість масштабного маніпулювання суспільною свідомістю, що призвело до необхідності визнання нової форми протистояння та інформаційного протистояння – інформаційної війни [1].

Інформаційна війна – це специфічна форма ведення інформаційного протистояння, яке може відбуватися як серед держав, так і між урядовими, економічними та іншими структурами, яка передбачає собою нанесення шкоди та оволодіння корисною інформацією конкуруючої сторони, з одночасним захистом власної безпеки.

На сьогоднішній день в Україні відбувається непримирима інформаційна боротьба, яка швидкими темпами набирає матеріальну форму. По-перше, гостре бажання оволодіти інформаційним простором пов'язано з тим, що сьогодні людство живе в інформаційному суспільстві. По-друге, засоби масової комунікації є новими методами збільшення багатства суспільства, тобто зараз йде боротьба за капітал, за можливість користуватися ресурсами та доступом до баз даних, які дадуть змогу використати це в подальшому в своїх інтересах.

Завданнями цієї війни є:

- пропаганда та дезінформування населення за допомогою засобів масової інформації;
- маніпулювання громадською думкою;
- розпалення як міжособистісних, так і міжнародних конфліктів;
- введення в оману населення щодо неправомірних дій влади, тим самим підриваючи її авторитет;
- ініціювання страйків та «майданів».

У 2014 р. Україна зазнала прямої агресії з боку Російської Федерації. Першими іскрами цієї агресії було анексування АРК та згодом спроби оволодіння Донецькою та Луганською областями, військові дії на території яких продовжується по теперішній час. Це є вже прямими кроками РФ задля підриву саме територіальної цілісності України.

Інформаційна війна проти нашої держави почалася ще задовго до початку цих неправомірних дій. Саме такий вид війни, з одного боку вважається простим, навіть примітивним, а з другого – це було давно спланований, розроблений й досить успішно реалізований хід владою РФ. Принаймні, українській владі та громадянському суспільству довелося докласти чималих зусиль, щоб мати змогу протистояти пропагандистському тиску російських ЗМІ та пабліків у соціальних мережах.

Саме за допомогою соціальних мереж та засобів масової інформації Російська Федерація змогла досягнути одних із найкращих результатів інформаційно-психологічної війни поширенням неправдивих чуток, філософських, політичних та анти-патріотичних ідей, змогли докорінно змінити ставлення громадськості до влади свого конкурента.

Дезінформування є найкращим методом, який передбачає собою обман чи введення в оману населення з метою спонукання для виконання поставлених суб'єктом завдань. До нашої країни застосовувалися протягом 2014-2016 рр. наступні методи дезінформування [2]:

- нав'язування точок зору про неспроможність української влади керувати державою;
- створення уявлень про те, що наразі для України найважливішим буде зміни у владі, які будуть в змозі змінити стан на Сході України;

- поширення поглядів про те, що українська армія на Сході України неспроможна вести бойові дії;
- нав'язування думки про те, що в Україні немає шансів прожити зиму без російського газу.

В умовах інформаційної війни найкращим рішенням буде блокування ресурсів ворога на території України. Юридичним приводом для цих дій стали доповнення до санкцій України щодо Росії указом П. Порошенка від 28.04.2017 р. «Про застосування персональних спеціальних та обмежувальних заходів (санкцій)». Особливістю цих доповнень стало саме вимога блокування інтернет-провайдерів доступу до низки веб-ресурсів та глобальних компаній, таких як «Vkontakte», «Mail.ru», «Dr.Web», «Однокласники», «Яндекс», «Лабораторія Касперського» тощо. Санкції – це вже кардинальні міри протистояння агресору; сьогодні в умовах глобалізації та інтелектуалізації злочинності міжнародна спільнота усвідомлює необхідність удосконалення чинних і розробки нових нормативно-правових актів щодо регулювання міжнародної інформаційної безпеки. Україна повинна брати приклад з Сполучених Штатів Америки, які тримають першість у забезпеченні інформаційної безпеки у світі. На сьогодні США має дуже розвинені федеральні закони, які створили правову основу галузі інформаційної безпеки. Здійснюючи цю політику, Америка передбачає створення значної переваги держави в наступальних видах озброєнь та у знешкодженні систем захисту держави-супротивника засобами інформаційного впливу з використанням визначених засобів інформаційної зброї для ідентифікації будь-яких джерел і типів інформаційних загроз.

Сьогодні перебуваючи в епіцентрі інформаційної війни наша країна займає, на жаль, найнижчі місця серед країн Європи за рівнем розвитку інформаційної безпеки та боротьбі з кіберзлочинністю. Для результативного захисту важливих інтересів людини, суспільства і держави Україна повинна відокремити та покласти усі сили на розвиток трьох основних рівнів забезпечення інформаційної безпеки, а саме [3]:

- рівень особи, тобто формування раціонального мислення на основі принципів свободи вибору;
- суспільний рівень – формування, насамперед, якісного інформаційно-аналітичного простору, незалежних потужних ЗМІ;
- державний рівень – інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності державних органів, політики на міжнародному рівні, протидія правопорушенням в інформаційній сфері та надання особливого значення рішенням проблем щодо систем захисту інформації з обмеженим доступом.

Література:

1. Набільська Є.М. Інформаційне протистояння як феномен політичної боротьби. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Politologia/68579.doc.htm
2. Кремль розпочав нову інформаційну операцію проти України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ms.detector.media/ethics/manipulation/kreml_rozpochav_novu_informatsiynu_operatsiyu_protiv_ukraini_ekspert/
3. Петрик В.М. Соціально-правові основи інформаційної безпеки. Навчальний посібник. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/18430605/politologiya/sotsialno-pravovi_osnovi_informatsiynoyi_bezpeki

ПРО ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРОФІЛАКТИКИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ ПЕРШОКУРСНИКІВ КОЛЕДЖІВ, ТЕХНІКУМІВ ТА УЧИЛИЩ

Балибіна О.В., студентка групи ПСПП-18дм

Науковий керівник: PhD Федик П. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Постановка проблеми. Процеси індивідуалізації особистості і ослаблення групових взаємозв'язків сприяють зростанню різних відхилень у поведінці підлітків. Тому агресивна поведінка є не тільки проблемою особистості, а й загрозою для суспільства. В останні десятиліття проблема підліткової агресії отримала високу соціальну значущість і наукову актуальність.

Гармонійний розвиток дітей, підлітків, юнацтва відповідає цілям розвитку громадянського суспільства в Україні, а саме - забезпеченню здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх в будь-якому віці, а тому проблема агресивності в поведінці підлітків є актуальною в наш час.

Виклад основного матеріалу. З точки зору сучасних дослідників, агресивність розглядається як властивість особистості, що виражається в готовності до агресії, а також в схильності сприймати й інтерпретувати поведінку іншої людини як ворожу[1]. Слід зауважити, що ми трактуємо агресію (від лат. *aggressio* — напад), як інстинктивну індивідуальну поведінку людей, тварин, яку породжує страх, лють тощо. Вона виражається в нападі або загрозі нападу на особин свого (рідше чужого) виду.

Підвищений інтерес до проблеми проявів агресивності викликаний зростанням загального числа агресивних проявів серед неповнолітніх, як на індивідуальному, так і на соціальному рівні. У підлітковому віці відбувається переоцінка всіх цінностей, які були раніше важливі для дитини. Підліток намагається встати на нову соціальну «щабель», відповідну його новим інтересам. Ці обставини: перехід від опікуваного дорослими дитинства до самостійності, зміна звичного шкільного навчання на інші види соціальної діяльності, а також бурхлива гормональна перебудова організму - роблять підлітка особливо уразливим і податливим до негативних впливів середовища [1]. При цьому, визнання в колі однолітків стає однією з найважливіших задач. Юнак чи дівчина засвоюють нові моделі поведінки, а також форми агресивної поведінки, як способи отримання бажаного. У підсумку для багатьох хлопців участь в бійках, булінг, є звичною поведінкою.

Висока інтенсивність агресивних проявів може бути обумовлена низкою факторів, які можна поділити згідно таких критеріїв: особистісні чинники (темперамент, конституційні та характерологічні властивості особистості), сімейні фактори (недолік або неефективність батьківського виховання, надмірний контроль з боку батьків, конфліктні взаємини батьків, застосування щодо дітей жорстоких форм виховання, невиконання батьківських обов'язків), фактори соціального оточення поза сім'єю (соціальне нехтування, приєднання до негативної групи однолітків, соціальна депривація, ілюстрація насильства в засобах масової інформації).

Профілактика та попередження агресії в молодіжному середовищі повинні стати не тільки соціально значущим, але і психологічно необхідним заходом. Програма профілактики може охоплювати наступні напрямки:

- виявлення найближчого оточення неповнолітніх, життєвих цілей та інтересів, а також факторів негативного впливу, які зумовлюють відхилення в розвитку особистості; первинна діагностика схильності до адиктивної і делінквентної поведінки, навчальної мотивації, тривожності і агресивності неповнолітніх;
- організація роботи з формування сприятливого психологічного клімату в студентському колективі, попередження конфліктів між учнями, педагогами та учнями,

педагогами та батьками, проведення профілактичних занять для учнів, спрямованих на попередження емоційного неблагополуччя, відповідального ставлення до життя.

Необхідно здійснювати своєчасний системний аналіз індивідуальних, особистісних, соціально-психологічних і психолого-педагогічних чинників, які обумовлюють негативні відхилення в поведінці неповнолітніх, з урахуванням яких повинна будуватися і здійснюватися виховно-профілактична робота. Своєчасне виявлення антисоціальних проблем у підлітків, системний аналіз характеру їх виникнення і адекватна виховно-корекційна робота дають можливість запобігання десоціалізації підлітків [2].

Висновки. Таким чином, для профілактики агресивної поведінки необхідно навчити підлітків вмінню знаходити альтернативні мирні шляхи вирішення конфліктів, а також навичкам позитивного спілкування, взаємодії з іншими членами соціуму. Все ж головна роль в попередженні та корекції агресивності у дітей та підлітків належить родині, батькам. Але не варто забувати про велике значення праці педагогів, і, зрозуміло, психологів.

Література:

1. Простакішіна Н. П., Вербальна агресія і основні форми її прояву в молодіжному середовищі (на прикладі студентів філії ФГБОУ ВПО «ВДУЕС» м.Находка) / Н. П. Простакішіна, Е. С. Шпак // Молодий вчений. – 2014. – № 3. – С. 108–110

2. Реан А.О. Профілактика агресії та асоціальності неповнолітніх / А.О. Реан // Національний психологічний журнал. – 2018. – №2 (30). – С. 3–12

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я СУЧАСНИХ ПІДЛІТКІВ

Біліченко О. О., студентка групи ПСПП-18дм

Науковий керівник: PhD з економіки Федик П. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Постановка проблеми. Однією із цілей сталого розвитку ООН є забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх в будь-якому віці. Зі стрімким розвитком інформаційних технологій, масовою комп'ютеризацією населення та розповсюдженням мережи Інтернет зростає проблема інтернет-залежності, яка негативно впливає на фізичне та психологічне здоров'я сучасної молоді. Надмірне захоплення віртуальним світом є особливо небезпечним для підлітків, які ще не мають особистих ресурсів для протистояння його дії. Мереживна залежність призводить до неповноцінного розвитку дитини та негативних наслідків у всіх сферах життя.

Викладення основного матеріалу. Інтернет-залежність або інтернет-адикція — психічний розлад, нав'язливе бажання підключитися до Інтернету і хвороблива нездатність вчасно відключитися від нього. У 2008 році інтернет-залежність офіційно визнано хворобою. Першою проблему інтернет-залежності зазначила американська вчена Кімберлі Янг, а в 1995 році американський психіатр Айвен Голдберг запропонував термін «інтернет-залежність» (internet addiction, від англ. *addict* – наркоман).

За даними Українського інститута соціальних досліджень ім. Олександра Яременка, 81% підлітків мають помірну інтернет-залежність, а 10,6% сильну. Лише 8,4% респондентів не відчують потреби в постійному користуванні всесвітньою мережею [2].

Вплив Інтернету на особистість має специфічні наслідки, особливо в підлітковому віці, тому профілактика адиктивної поведінки набуває особливої значущості в цей період.

Підлітковий вік належить до критичного періоду психічного розвитку. Це період, коли формуються цінності і такі важливі якості особистості, як прагнення до розвитку і самосвідомість, інтерес до своєї особи і її потенціалів, здібність до самостереження, розширюються соціальні контакти. Важливими особливостями цього періоду є поява рефлексії і формування етичних переконань. Підлітки починають робити спроби в

самовираженні, усвідомлювати себе частиною суспільства і знаходити нові суспільно значущі позиції, а залежна дитина обмежує своє коло спілкування комп'ютером.

Надмірна захопленість юнаків кіберпростором може призвести до інтернет-адикції, внаслідок якої відбувається знецінення реальності, змінення системи цінностей, мрій та прагнень, що в свою чергу, позначається на процесі життєвого планування. У таких дітей спостерігаються втеча від реальності, прагнення створити особистий світ, інфантилізм у вирішенні життєвих питань, труднощі в соціальній адаптації, бідність емоційної сфери, звуження кола інтересів, відсутність життєвого досвіду.

Не можна не сказати про той масив інформації, що містить Інтернет, абсолютно не потрібний для підростаючого покоління, який містить сленг, нецензурну лексику. Наслідки такого процесу відображаються на культурі мовлення та рівні грамотності підлітків.

Інтернет-залежність розвивається занадто швидко, впродовж одного місяця, в особистості формується нездоланий потяг до користування мережею Інтернет. Занурюючись у віртуальне життя, дитина втрачає здатність адекватно сприймати те, що в ньому відбувається.

Підлітки, які мають інтернет-залежність, не мають активного соціального, творчого або спортивного життя. А такі цінності як діяльне життя, вірні друзі, впевненість у собі, життєрадісність, відповідальність, самоконтроль займають у них далеко не перші позиції.

Тривале занурення в Інтернет викликає зміни психологічного стану та невротичні розлади, що характеризуються комплексністю, тяжкістю та поєднанням різних патологічних проявів. Внаслідок нервово-емоційної напруги швидко розвивається перевтома, що провокує: головний біль, шум у вухах, запаморочення, нудоту, зорове стомлення (комп'ютерний зоровий синдром). Неконтрольоване у часі спілкування за комп'ютером на тлі перевтоми призводить до розладів сну, метушливості у поведінці, порушення пам'яті.

Нерухоме положення підлітка протягом тривалого часу є причиною порушення мікроциркуляції крові, метаболізму та гіпоксії у м'язах, скривлення хребта, остеохондрозу, утрудненого дихання, захворювань кистей рук. Характерний розвиток карпального синдрому (оніміння та біль у пальцях кисті), синдрому «тенісного ліктя», що розвивається внаслідок неправильного положення рук при роботі з клавіатурою та мишею. Можуть виникати статеві порушення, пов'язані зі зміною регуляції з боку нервової та нейроендокринної систем.

Висновки. Сьогодні інтернет є невід'ємною частиною життя сучасної дитини. Неконтрольоване використання інтернет-мережи перетворилося із засобу зручного доступу до інформації в хворобливу залежність. Проблема швидко набуває світового значення, бо загрожує гармонійному розвитку особистості, її фізичному та психічному здоров'ю. Тому потрібно сформулювати такий баланс між віртуальним та реальним життям, який дозволить кожному реалізовувати себе як різнобічну особистість у всьому спектрі людських взаємовідносин без заміни реальних членів сім'ї і друзів віртуальними та без шкоди для здоров'я.

Будь-яка залежність, в тому числі й інтернет-залежність – один з видів прояву психологічних проблем, тому дуже важливі своєчасне виявлення цієї залежності та допомога в її подоланні.

Література.

1. Керебка Ю. І. Вплив інтернет-залежності на особистість підлітків /Ю. І. Керебка // Теорія і практика сучасної психології. - 2018. - Вип. 3. - С. 190-193.
2. Куріння, вживання алкоголю та наркотичних речовин серед підлітків, які навчаються: поширення й тенденції в Україні. За результатами дослідження 2015 року в рамках міжнародного проекту «Європейське опитування учнів щодо вживання алкоголю та

інших наркотичних речовин – ESPAD» / О. М. Балакірєва [та ін.]. – К. : Поліграфічний центр «Фоліант». - 2015. – 200 с.

3. Моцик Р. В. Інтернет-залежність та її вплив на виховання сучасної людини /Р. В. Моцик // Педагогічна освіта: теорія і практика. - 2015. - Вип. 18. - С. 292-297.

ДОБРОВІЛЬНІСТЬ У РЕКРУТУВАННІ ЯК ОДИН З ЕТАПІВ НА ШЛЯХУ ДО ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ РИМСЬКОГО ВІЙСЬКА

Олійник М.А., кандидат історичних наук, доцент

Українська академія друкарства

Запровадження принципу добровільності зазвичай пов'язують з реформами Гая Марія. В античних джерелах це явище згадується лише тоді, коли потрібно було описати якісь екстраординарні випадки, які вимагали звернення до цього нетрадиційного виду вербування. Найчастіше він відбувався лише у випадку загрозливих для Риму часів або воєн за межами республіки, особливо в II ст. до н. е. Труднощі у проведенні набору (*dilectus*) зумовлювали набирати військо виключно з добровольців (*voluntariorum*). А так як *dilectus* переважно розумівся як явище примусове, то *voluntarii* записувались до війська охочіше. Це було пов'язане з різними причинами: наявність політичних мотивів, довіра до головнокомандуючого, можливість збагачення за рахунок військової здобичі, та й просто, любов до військової справи [1, 2]. Як зазначає Катрін Воольф, *dilectus* та *voluntariorum* є оксимороном, тобто обидва слова мають несумісне значення. Так як *dilectus* асоціювався з примусом та певними обмеженнями, *voluntariorum* був явищем цілком протилежним, адже базувався на добровільних засадах. Описана в джерелах реакція громадян демонструє те, як охоче вони поповнювали лави римського війська під час добровільного набору [3]. Та все ж, навіть в I ст. до н. е. формування легіонів все ще опиралося на традиційному примусовому *dilectus*.

У 107 р. до н. е. Гай Марій починає набирати охочих вояків для продовження війни з Югуртою. Ця подія стає своєрідним переділом двох епох, особливо у системі рекрутування. І хоча традиційний *dilectus* зберігався, набір *voluntarii* стає більш частішим явищем. Марій не зробив нічого інноваційного у цій галузі, він лише відновив практику, формалізував та систематизував те, до чого вдавалися його попередники час від часу, в силу тих чи інших причин та обставин [3]. З початком II ст. до н. е. з'являється система поновлюваного (циклічного) рекрутування, яке поступово витісняє щорічний набір до легіонів та міліційну армію. Пов'язано це було, насамперед з безперервною чередою воєн в Іспанії, які там точилися майже до кінця I ст. до н. е. А це ще один чинник для залучення до військової служби більшої кількості *voluntarii*. Саме після Марія частіше починає з'являтися така категорія вояків, як *evocati* – ветерани-добровольці, яких починають виділяти в окремі загони. Можливо, саме про них згадував Полібій.

До кінця II ст. до н. е. *voluntariorum*, в основному, був вимушеним кроком, адже добровольцями керувала, переважно, потреба здобичі. Як ми бачимо, його застосовували лише в особливих випадках, зокрема, коли для успішного ведення війни вимагалось набрати досвідчених вояків або набір проводився у більш широких, ніж звичайно, масштабах [1, 2]. Про винятковість застосування такого принципу свідчать спеціальні поправки в сенатусконсультах. У перехідний період – між пізньореспубліканською та імперською епохами *voluntarii* стають затребуваними у частих політичних розбірках, які переростали в громадянські війни. Полководці I ст. до н. е. послуговувалися численними добровольцями задля вирішення своїх амбітних планів стосовно приходу до влади. Але й ті, хто розраховував на довіру свого воєначальника, залюбки брали участь у військових конфліктах на руїнах

республіки, адже любов до зброї та війни також була складовою їхньої системи цінностей та способу життя.

Спорадичні прояви добровільності, які ми спостерігали протягом республіканського періоду історії Риму, демонстрували нам не тільки проблеми, в першу чергу, системи комплектування війська, з якими зіштовхувалася держава на шляху свого розвитку до найбільшої міліарної потуги в античній історії. Адже протягом століть ми не відзначали якихось суттєвих змін у організації збройних сил ранньореспубліканського Риму (500 – 300 рр. до н. е.), чи еволюції у порядку набору періоду Середньої Республіки (300 – 88 рр. до н. е.). Звернення до такої нетрадиційної форми рекрутування як *voluntariorum*, переважно було вимушеним кроком яке, проте, не порушувало усталених норм функціонування тогочасного війська, пов'язаного тоді з соціально-політичними інститутами Риму. *Voluntarii* стають більше затребуваними тоді, коли Рим починає опановувати Середземномор'я. На той час традиційний *dilectus* вже не задовольняв потреб у вояках для гарнізонів на завойованих територіях. Друга Пунічна війна, яка стала каталізатором для появи професійного війська, змінила його характер через потребу у постійній армії. Легіони, які воюють далеко за межами Італії і набрані традиційним способом, починають доповнюватись добровольцями, які готові були служити довше визначеного законом терміну. Завдяки цьому військо стає більш гнучким і мобільним, більш пристосованим до викликів того часу та тієї ситуації, що склалася навколо агресивної зовнішньої політики, пов'язаної з експансією Риму в II ст. до н. е. Та це, повторимось, не порушувало норм усталеного вербунку і про повну професіоналізацію було ще зарано говорити. Але з *voluntarii mili* починає формуватися, поки що нечисленний прошарок напівпрофесійних вояків, переважно ветеранів, які бачать себе вже не селянами чи міським плебсом, а більше товаришами по службі (*commilitones*), а не просто вояками (*miles*). Визначальна для римської конституції триєдність “громадянин □ власник □ воїн” поступово розкладається, і саме *voluntarium miles* вносить у цей розклад чи не першочерговий вклад. Таким чином, добровільність у римському війську була нечастим, але в деяких випадках вирішальним фактором, однією з ланок у ланцюгу перетворень міліційної армії Риму на професійну.

Література:

1. Игнатенко А. В. Армия в государственном механизме рабовладельческого Рима эпохи Республики: Историко-правовое исследование / Аргира Игнатенко. – Свердловск : Сред.-Уральск. кн. изд-во, 1976. – 208 с.
2. Miller M. C. J. The professionalization of the Roman army in the second century B.C. / Martin C. J. Miller. – A Dissertation Submitted to the Faculty of the Graduate School of Loyola University of Chicago in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy, may 1988. – Loyola University Chicago. – 172 s.
3. Woolf C. Les volontaires dans l'armée romaine jusqu'à Marius / Catherine Woolf // Latomus. – 2010. – № 69. – 18-28. – Режим доступу: https://www.academia.edu/1546784/Les_volontaires_dans_larm%C3%A9e_romaine_jusqu%C3%A0_Marius

ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Деркач М.А.

Кальянов А.В., д.мед.н., проф.с.н.с.

Донецький державний університет управління

Лідерський потенціал особистості, включає наступні складові:

- Мотиваційний компонент;
- Емотивний компонент;

- Особистісні характеристики лідера;
- Стан психічного та психофізичного здоров'я;
- Морально-вольові якості;
- Психофізіологічні якості лідера;
- Стиль лідерства.

Для здійснення розподілу якостей, що складають основу лідерського потенціалу особистості майбутніх фахівців, та визначення питомої ваги, нами була здійснена їх класифікація за п'ятью основними класами: дуже низький (1,44-2,12), низький (2,13-2,81), середній (2,82-3,49), вище середнього (3,50-4,18), високий (> 4,18).

При аналізі результатів соціально-психологічних досліджень лідерського потенціалу особистості врахувалися: темпераментні особливості лідера (впевненість, стресостійкість, оптимізм, самопочуття, чесність); типологічні та стильові характеристики (креативність, гнучкість, рівень інтелекту і т.і.); якості особистості успішного лідера та генерації лідерської думки (швидкість прийняття управлінських рішень, благодійність).

Розподіл якостей, що складала основу лідерського потенціалу студентів спеціальностей «Управління персоналом та економіка праці», «Економіка та управління бізнесом» за розробленими нами шкалами.

До рівня значимості (1,44-2,12) у спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» увійшли невпевненість у собі, негнучкість у спілкуванні, антисоціальна поведінка. У студентів «Економіка та управління бізнесом» на цьому рівні - невпевненість у собі, негнучкість у спілкуванні.

До рівня значимості (2,13-2,81) у студентів «Управління персоналом та економіка праці» увійшли альтруїзм, критичність до оточуючих. У студентів «Економіка та управління бізнесом» - тільки егоїзм.

До рівня значимості (2,82-3,49) увійшли «Управління персоналом та економіка праці» виявили: зацікавленість, швидкість прийняття рішень, значимість загальноприйнятих моральних норм, інноваційна активність, духовна, корпоративна, інформаційна, правова культура, моральність, самокритичність, самоменеджмент, зовнішня привабливість, прагнення до змін. У студентів «Економіка та управління бізнесом» найбільш важливими були соціальна сміливість, прагнення до влади, антисоціальна поведінка, альтруїзм, критичність до оточуючих.

Студенти спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» з рівнем значимості (3,50-4,18) проявляли ініціативність, вимогливість, енергійність, суворість у виконанні зобов'язань, стресостійкість, соціальну сміливість, прагнення до влади, значимість в громадсько-корисній діяльності, стиль поведінки у складних ситуаціях, професійну успішність, професійну

культуру, добродійність, самоаналіз, самонавчання, самовдосконалення, самоорганізацію, творчість, емоційна стійкість. Студенти спеціальності «Економіка та управління бізнесом» виявили: цілеспрямованість, зацікавленість, задоволеність собою, швидкість прийняття рішень, загальну працездатність, значимість у громадсько-корисній діяльності, схильність до колективної діяльності, стиль поведінки у складних ситуаціях, професійну успішність, духовну, корпоративну, інформаційну, професійну культуру, моральність.

Рівень значимості (>4,18) був характерний у спеціальності «Управління персоналом та економіка праці» і включав цілеспрямованість, оптимізм, задоволеність собою, комунікативні здібності, організаторські здібності, відповідальність, моральність. У студентів «Економіка та управління бізнесом» проявлялась ініціативність, вимогливість, енергійність, оптимізм, нервово-психічна адаптація, комунікативні та організаторські здібності, відповідальність, моральність, дружелюбність, зовнішня привабливість.

Питома вага якостей, що складала основу лідерського потенціалу студентів спеціальностей «Управління персоналом та економіка праці» та «Економіка та управління бізнесом» наведена у таблиці (відсотки)

Рівні значимості	«Управління персоналом та економіка праці»	«Економіка та управління бізнесом»
Дуже низький	5,1	3,4
Низький	3,4	1,7
Середній	22,0	8,5
Вище середнього	49,2	52,5
Високий	20,3	33,9
Загалом	100	100

Проведені результати досліджень якостей, що складають основу лідерського потенціалу особистості студентів вищої школи, стали підґрунтям для обґрунтування та розробки заходів з підготовки студентів-лідерів.

Лідери у новому тисячолітті повинні бути висококомпетентними, відповідальними, стійкими до динамічних і непередбачуваних змін в соціумі та економіці. Формування особистості лідера повинно починатися у сім'ї з моменту народження і в подальшому – на засадах принципу спадкоємності реалізовуватися у всій системі освітніх установ України.

ЛІТЕРАТУРА

Шконда В.В., Кальянов А.В. Проблеми розвитку лідерського потенціалу особистості на сучасному етапі. Монографія / В.В. Шконда, А.В. Кальянов.- Донецьк: Донбас, 2014.-178с.

НОВІТНІ ТЕНОЛОГІЇ В ДОКУМЕНТАЦІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Марущак Д.В., ІД-151

Панькевич О.О. старший викладач

Одеський національний політехнічний університет

Повсякденна діяльність будь-якої організації, у тому числі бібліотеки, передбачає комплексний процес документування: передавати і фіксувати інформацію. Саме документи забезпечують реалізацію управлінських рішень, які визначають плани діяльності установи, фіксують облікові і звітні показники та іншу інформацію.

Метою статті є виявлення специфіки документаційного забезпечення діяльності бібліотек України з використанням новітніх технологій.

Теоретичні засади документаційного забезпечення досліджували науковці як: Т.Ю. Гранчак, Л.І. Демчина, О.О. Лебедюк, Ж.В. Мина та інші їх теоретичні доробки з проблем документаційного забезпечення діяльності бібліотек України.

Масштабність і складність завдань, що стоять сьогодні перед бібліотеками висувають важливі вимоги до їх організації та управління: організаційно - розпорядчої, технологічної та науково - методичної документації, від якості якої значною мірою залежить рівень організації праці та ступінь відповідальності працівників.

Як було досліджено Л.І Демчишиною [2], кожна бібліотека має свою стратегію, а саме: турбота про фонди, поліпшення сервісу, комфорт для відвідувачів тощо. Однак, автор зазначала, що не вистачає бачення, викликаного з появою нового типу грамотності, культури і, відповідно, нових технологій і механізмів задоволення вічної потреби людини в інформації [2].

Аналіз наукової літератури надав нам можливість встановити особливості інформаційного забезпечення бібліотек:

- безкоштовне надання користувачам бібліотечних послуг;
- реалізація можливостей використання бібліотечних фондів за допомогою міжбібліотечного книгообміну;
- вивчення інформаційних потреб користувачів та здійснення оперативного забезпечення запитів науковців і студентів університету, використовуючи різні форми й методи індивідуального та групового інформування;
- організовують для студентів заняття різні заходи, та екскурсії. Пропагують бібліотечно-бібліографічні знання шляхом проведення індивідуальних бесід, консультацій, організації книжкових виставок.

В аспекті нашого дослідження під поняттям «новітні технології» розуміємо нові можливості з використанням вискоєфективних, автоматизованих технологій для створення комфортних умов роботи користувачів.

Яскравим прикладом використання новітніх технологій виступає Одеська національна наукова бібліотека (ОННБ).

У 2017-2018 роках головним завданням інформаційно-бібліографічного відділа була активізація інформаційної діяльності, підвищення якості інформаційно-бібліографічного обслуговування користувачів.

Щорічно близько 55 тис. читачів ОННБ користуються послугами 14 спеціалізованих читальних залів та 13 абонементів бібліотеки.

Обслуговування користувачів виступає провідною функцією сучасних бібліотек. Сьогодні, в умовах активного впровадження в бібліотечні процеси новітніх технологій, процес обслуговування користувачів потребує не тільки технічного, а й змістовного оновлення, підвищення ефективності прогресивних видів обслуговування студентів, аспірантів, та інших категорій читачів.

З метою вдосконалення технологій обслуговування та підвищення комфортності для користувачів створюються комп'ютерні інформаційно-бібліотечні системи, які моделюють процедуру пошуку користувачем інформації в бібліотеках та механізмів. У цих системах користувач отримує доступ до інформації, що зберігається у бібліотеці із відчуттям безпосереднього перебування у ній.

Варто наголосити на тому, що в ОННУ є комп'ютерний зал, де можна займатися безкоштовно, попередньо записавшись. Право доступу до комп'ютерів, призначених для інформаційного обслуговування електронними ресурсами бібліотеки, надається читачам, які мають ключ-карту і володіють базовими навичками роботи на персональних ЕОМ.

Основними напрямками у шляху до впровадження інформаційних технологій у бібліотеках вбачаємо:

- створення інформаційних сайтів та порталів,
- віртуальне довідкове обслуговування,
- оптимізація електронних каталогів,
- заснування депозитаріїв відкритого доступу,
- використання автоматизованих інформаційно-бібліотечних систем, створення на їх основі електронних бібліотек.

Отже, на сьогодні існує досить велика кількість шляхів для вдосконалення діяльності бібліотеки в цілому, так і документаційного забезпечення зокрема. Однак, незважаючи на це, більшість бібліотек в Україні, особливо районні, міські та сільські дуже повільно впроваджують новітні технології у своїй діяльності. Найпоширенішими причинами такого явища як зазначалось вище є недостатнє фінансування, відсутність необхідних спеціалістів,

небажання відмовлятися від усталених порядків. Усе це призводить до повільної обробки документів, їх нагромадження, зайвої втрати часу на пошуки літератури у каталогах й картотеках, зменшення молоді читачької аудиторії й погіршення стану документаційного забезпечення діяльності бібліотеки в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гранчак Т. Ю. Бібліотека в інформаційному супроводі управління суспільними процесами : політико-комунікаційний аспект : монографія / Т.Гранчак ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2014. – 184 с
2. Демчин, Л. І. Документаційне забезпечення діяльності установ : конспект лекцій / Л. І. Демчина. - Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2014. - 178 с.
3. Сайт Одеської національної наукової бібліотеки [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://odnb.odessa.ua>.–Назва з екрана.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВЛЕННЯ КРИЗ В МОЛОДИХ СІМ'ЯХ

Запорожська В.О., студентка 5-го курсу

Науковий керівник - PhD, доц. Федик П.Д.

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля

Актуальність дослідження. Криза, що торкнулася всієї системи життєзабезпечення суспільства, безпосередньо вразила і сім'ю, яка виступає найважливішим соціальним чинником, що визначає життєстійкість нації, суспільства і держави. Від психологічного самопочуття сучасної сім'ї і буде залежати яке покоління буде жити і працювати в майбутньому.

Можна виділити загальні риси, властиві сім'ям в сучасному суспільстві: падіння народжуваності, ускладнення міжособистісних відносин, зростання розлучень і, отже, зростання кількості неповних сімей і сімей з нерідними батьками, широке поширення позашлюбних народжень. В Україні теж гостро стоять соціальні проблеми сім'ї: зниження її матеріального рівня, погіршення фізичного і психічного стану здоров'я дітей і батьків, збільшення числа самотніх чоловіків і жінок.

Викладення основного матеріалу. Сімейна криза - стан сімейної системи, що характеризується порушенням гомеостатичних процесів, що приводять до фрустрації звичайних способів функціонування сім'ї та неможливості справитися з новою ситуацією, використовуючи старі моделі поведінки [2]. Можна виділити наступні фактори, які можуть ускладнити проходження першої нормативної кризи сім'ї:

1. Значні відмінності в сімейних традиціях, походження подружжя і моделях їх сімейних відносин (наприклад, в релігійних переконаннях, освіта, вік і т. п.).
2. Матеріальна, фізична або емоційна залежність пари від членів розширеної сім'ї.
3. Укладення шлюбу після періоду залицання тривалістю менше шести місяців або понад три роки.
4. Неадекватна мотивація створення шлюбу:
 - Шлюб як спосіб відокремитися від батьківської сім'ї;
 - Шлюб як спосіб подолання будь-якої кризи: створення сім'ї з помсти колишньому коханому, шлюб як спосіб справитися з втратою значимої людини і т.п.;
 - Укладення шлюбу з метою відповідати нормам соціального оточення, що стосуються віку вступу в шлюб і інших аспектів шлюбного поведінки;
 - Шлюб як досягнення;
 - Вимушений шлюб;
5. Особистісні особливості одного або обох подружжя, пов'язані з встановленням стосунків прихильності.

Істотне значення у виникненні подружнього конфлікту (криза шлюбу) на початковому етапі спільного життя, мають ті очікування, які склалися у партнерів до моменту вступу в шлюб. Для молодого подружжя найбільш типові підвищені очікування стосовно один до одного, що нерідко є основою конфлікту при розбіжності очікувань з дійсністю.

Порушення сімейного життя можуть починатись з перших моментів існування сім'ї. Наприклад, молоді люди, які одружилися з базовою мотивацією не жити вдома, можуть виявити для себе, що після одруження мета шлюбу досягнута і підстави для укладання зникли. Ілюзії стосовно того, яким повинен бути шлюб, часто виявляються досить далекими від реальності. Іноді подружжя відчувають, що попали в пастку, і починають протестувати. Може виникнути боротьба за владу, молоді люди можуть виявити в собі бажання «бути самим собою» і почати вести себе так, як ніколи не вели себе раніше і зовсім не так, як очікують їхні подружжя.

В молодих сім'ях можна часто спостерігати таку ситуацію: чоловік і жінка усіма силами намагаються змінити особистість один одного, пристосувати її до своїх побажань. Але і тоді, коли вдається підкорити одного із подружжя, і тоді, коли це не вдається, кінцевий результат однаковий - психічна дисгармонія, яка проявляється відчуженням, постійною критикою властивостей темпераменту і характеру іншого члена сім'ї. У таких сім'ях постійно виникають розбіжності через звичайні, щоденні питання (кому проявити ініціативу, кому керувати і т.д.), подружжя втомлюються від взаємного спілкування, нервують.

Перші роки подружнього життя - важливий і багато в чому визначальний період існування сім'ї. За ним можна судити про потенційного якості шлюбу і будувати прогнози щодо стабільності даної сім'ї.

Найбільш оптимальним варіантом вирішення завдання кризи молоді сім'ї є формування здатності вільно пересуватися між полюсами «індивідуалізація - приналежність». Коли чоловік і жінка вільні для переходу від злиття до індивідуалізації, вони отримують нові особистісні сили і можливості. Тоді вони можуть належати парі, не втрачаючи себе, свого «Я», і здатні свідомо приєднуватися чи відокремлюватися, не відчуваючи при цьому почуття провини і тривоги. Крім того, подружжю періодично необхідно віддалятися один від одного для того, щоб мати можливість асимілювати отриманий досвід і знайти новий простір для самореалізації. Таким чином, розвиток здатності регулювати психологічну дистанцію в парі грає важливу роль в підтримці і стабілізації сімейних відносин, обслуговуючи одночасно процеси зміни і особистісного розвитку партнерів.

Висновки. Отже, конфлікт в молодій сім'ї відбувається через наявність у молодого подружжя різних уявлень про сімейне життя, які часто суперечать один одному. Найбільш істотна роль конфлікту в період формування сім'ї з'являється тоді, коли чоловік і жінка тільки розпочинають пристосовуватись. Здобуття незалежності в поєднанні із здатністю до близьких стосунків - одне з найскладніших завдань, вирішення якого може охопити все життя.

Література:

- 1..Олиферович Н. И, Валента Т. Практика семейной психотерапии. Системно – аналитический подход / Н. И. Олиферович, Т. Валента. — М.: Академический проект, 2018. — 355 с.
- 2..Николаева Е. И. Психология семьи. Стандарт третьего поколения / Е. И. Николаева — 2-е изд. — М.: Питер, 2018. — 368 с.

МОТИВАЦІЙНО-ЦІНІСТНИЙ АСПЕКТ КАР'ЄРИ

Пугачова А.В. Ср-16, Кальянов А.В. д.мед.н.и.проф.,с.н.с.

Донецький Державний університет управління

Кожен новий етап розвитку суспільства актуалізує старі, «вічні» проблеми, змушуючи всякий раз поглянути на них по-новому. До числа таких «вічних» проблем відноситься і

проблема мотивації поведінки в одній з найважливіших сфер суспільної життя - у сфері професійної діяльності. Велика кількість методологічних підходів, теорій, концепцій, покликаних пояснювати природу людської поведінки, не стільки допомагає практиці соціального управління, скільки ускладнює їх орієнтацію, спонукаючи до вибору простих і зрозумілих рішень. Досягнення більшої мотивованості працівника на процес і результати професійної діяльності, безпосередньо пов'язане з подальшою розробкою теоретичних питань мотивації. Особливе значення в сучасних умовах набуває дослідження цінностей як регуляторів соціальної поведінки та співвідношення їх з мотивами, розробка типології мотивів на основі цінностей, а також механізмів ціннісно-мотиваційного управління. Дослідники кар'єри вважають, що задоволеність або незадоволеність кар'єрою та роботою в організації визначаються сукупністю дій чотирьох основних мотиваційних блоків:

- 1) сприйняття та оцінка змісту кар'єри та роботи;
- 2) комунікаційні стосунки між робітниками в організації в процесі кар'єрної реалізації;
- 3) співвідношення матеріальної винагороди стосовно змісту виконуємої роботи;
- 4) доцільність кар'єрних зусиль щодо виробничої діяльності.

Ціннісне сприйняття дійсності породжує і мотивацію дій та вчинків, засновану на ціннісних відносинах, доповнює і збагачує мотивацію, засновану на потребах та інтересах. Однак цінності не можна розглядати як просте продовження або відображення потреб та інтересів. Вони мають відносну самостійність.

Не можна не погодитися з таким твердженням М. С. Кагана: «Цінність - це поняття, що виражає позитивну або негативну значимість предмета або явища». Так, все різноманіття предметів людської діяльності, суспільних відносин може виступати в якості об'єктів ціннісного ставлення, тобто оцінюватися у плані добра і зла, істини і брехні, краси або неподобства, допустимого або забороненого, справедливого чи несправедливого і т. і., але говорити, що зло, брехня, хвороби, несправедливість є цінностями, навіть з негативним знаком, було б правильним. У цінності міститься те значуще для людини, до чого він прагне, спонукання до дій в певному, бажаному напрямку. В.С. Савельєва та О.Л.Єськов наголошують на тому, що мають місце гендерні розходження в уявленні про кар'єру, виражені в тому, що жінки в кар'єрі шукають суспільне визнання й повагу людей. Кар'єра, на їхню думку, - явище позитивне й прагнення особистості до неї викликає повагу навколишніх. Крім того, необхідно враховувати, що жінки мають рухливішу мотиваційну сферу, вони можуть реагувати з більшими відмінностями, й реакція буде виражена яскравіше, ніж у чоловіків. У той же час життя чоловіків наповнене проблемами кар'єри й роботи, вони високо цінують поза - сімейні відносини, наприклад, спілкування в колі колег або друзів. У ціннісно-мотиваційному аспекті кар'єра розглядається більшістю як спосіб самореалізації особистості. У професійно-практичному аспекті кар'єра є результуючою процесу узгодження інтересів підприємства з кар'єрним прагненням особистості. Цінності людини, які не завжди нею усвідомлюються, визначають її переваги. Тільки навчившись визначати вплив кожного чинника на виявлення та деформацію цінностей можна далі рухатися по шляху вдосконалення духовного розвитку.

Список використаних джерел

1. Асеев В.Г. мотивація поведінки і формування особистості / В. Г. Асеев.- М.: Думка, 1976. - 158 с.
2. Забродін Ю. М. Мотиваційно-сміслові зв'язки в структурі спрямованості людини / Ю. М. Забродін, Б. А. Сосновський // Питання психології.- 1989. - №6 - С. 100-108.
3. Заброцкий М.М. Педагогическая психология. Курс лекций / м. М. Заброцкий. - К. : МАУП, 2000. - 100 с.

ЕТИЧНА КОСМЕТИКА. ТЕСТУВАННЯ НА ТВАРИНАХ

Гайдученко А.О., студентка групи СТЗ-171п

Науковий керівник: Ярова І.А., к.т.н., доцент, доцент кафедри УС БЖД

Одеський національний політехнічний університет

Ви колись замислювалися, скільки коштує ваша краса? А чи знали ви, що для того, щоб на вашому туалетному столику з'явився ще один косметичний засіб, вбивають тисячі тварин? Всесвітня організація захисту тварин РЕТА наводить жахливі цифри. За статистикою, косметичні гіганти кожного року вбивають понад 50 тисяч тварин: щурів, котів, собак, мавп та інших. Та все це лише для того, щоб успішно продати свою продукцію.

Звичайно, коли ми приходимо до магазину, мало хто з нас замислюється над тим, як тестувався той чи інший крем. Більшість з нас вважає, що цим самим кремом тварині мажуть шкіру та дивляться на реакцію, в той час як все відбувається зовсім інакше. Найбільш розповсюджений – тест Драйзе – коли на рогівку ока кролика наносять, наприклад, миючий засіб і впродовж 10 днів спостерігають за реакцією. При цьому звір надійно фіксується металічним нашійником и навіть не може почухати лапою очі, відчуваючи при цьому нестерпний біль. До кінця експерименту кролики не доживають, частіше просто ламають собі шиї в цих нашійниках. За допомогою такого тесту визначають здатність тієї чи іншої речовини збуджувати та руйнувати рогівку та слизову оболонку ока. Варто зазначити, що це ще найменш шкідливий з тестів, що проводять над тваринами.

Захисники прав тварин вже давно поставили питання: як позбавити нещасних лабораторних звірів від цих страждань. Саме завдяки їм в нашому житті з'явилося поняття «етична косметика». Вся без винятку косметична продукція, побутова хімія, засоби гігієни проходять тестування на токсичність, здатність викликати роздратування шкірних покривів і слизової оболонки, на канцерогенну і мутагенну дію. Однак одні компанії вибирають для цього альтернативні методи – проводять тести на культурах клітин, користуються комп'ютерними технологіями або фізико-хімічним аналізом. Інші ж тестують новинки на тваринах, більшість з яких в результаті дослідів гине.

Під визначення «етична косметика» потрапляє продукція, яка не тестувалася на тваринах. Якщо косметика відзначена знаком V (веган) – це значить, у ній немає продуктів тваринного походження, тобто при її виготовленні не використовувалися компоненти, заради отримання яких потрібно було вбивати тварин. Більшість компаній, що входять в так званий білий список, маркують свої засоби зображенням стрибаючого кролика, закресленого кролика з написом «no animal tested», кролика, що покритий рукою людини. Також можна знайти на продукції кролика, зображеного в зеленому трикутнику з текстом «all products not tested on animals», або «animal friendly», «humane cosmetics standart».

Країни ЄС відмовились від тестування косметики на тваринах в 2009 році. З березня 2013-го року в ЄС заборонили імпорт продукції, що тестувалась на тваринах. Сприяв такому рішення активний протест суспільства проти жорстокості. Для українського споживача це означає, що всі засоби, імпортовані з Європи – етичні. Та виникає питання, чому не всі компанії ставлять на продукції значок кролика? Значок етичності відсутній на брендах, що відмовились від тестів нещодавно. Тому що розміщувати кролика на етикетку можна тільки тоді, коли впродовж п'яти років ані готова продукція, ані її інгредієнти не тестувались на тваринах. У список етичної косметики потрапляють далеко не всі відомі і популярні фірми. Наприклад, американські компанії-гіганти проводять самі жорстокі досліді над тваринами і входять до «чорного списку». Це не заважає їм просувати свої товари на ринку, хоча потрібно відзначити, що в європейських країнах все менша кількість споживачів віддає перевагу продукції, не зазначеної значком «етична косметика». Тому основний ринок збуту для цих

фірм – країни СНД, де етичною косметикою покупці тільки починають цікавитися. Не відмовились від таких експериментів багато українських виробників.

Звертаючи увагу на те, що створювати якісний продукт можна гуманно, зробіть свій вибір: чи готові ви вбити хоч одну тварину, не кажучи вже про сотні і тисячі, заради помади?

ОСНОВНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СПРАВЖНІХ ЛІДЕРІВ

Юдін. В.В. Ср-17

Кальянов А.В., д.мед.н.,проф

Донецький державний університет управління

Людина – це складна біопсихосоціосистема. Стосовно інноваційного розвитку економіки визначним є те, що працівники по-різному ставляться до нововведень, тому їх сприйняття кожною людиною завжди є унікальним. За даними дослідження В. Г. Чабан у 2006 році, серед 2,5% найбільш ініціативних осіб з високим рівнем освіти та здатних ризикувати при апробації інновацій, виявилось 13,5% формальних і неформальних лідерів. Це підтверджує, що треба враховувати лідерський потенціал, особливості сприйняття інновацій активною особистістю та чинники, які допомагають розвитку лідерів. Системно-синергетичні засади мають бути основою формування та розвитку якостей лідерського потенціалу особистості майбутніх фахівців.

Відомий дослідник-психолог В. Шелктон у 2003 році встановив, які саме чинники допомогли менеджерам розвиватися як лідерам. Перше місце посіла здатність працювати з різними людьми (78,4% зі стандартним відхиленням 16,4 за 50-бальною шкалою), друге місце розділили той фактор, що працівник рано брав на себе відповідальність за важливі завдання (78,4%, стандартне відхилення 18,0), та потреба досягати результатів (74,8% з відхиленням 21,6). Також важливими виявилися наступні чинники: досвід лідерства на початку кар'єри (73,6%, відхилення 22,8), великий досвід виконання різноманітних функцій у віці до 35 років (67,6%, відхилення 23,6), здатність укладати угоди й вести переговори (66,4%, відхилення 21,6), готовність ризикувати (62,8 %, відхилення 21,6), наявність більшої кількості ідей, ніж в інших колег (61,6%, відхилення 22,8), наявність підтримки безпосереднього керівника (60,4%, відхилення 26,0), здатність змінити управлінський стиль, щоб відповідати обставинам (58,8%, відхилення 24,4), бажання шукати нові можливості (56,8%, відхилення 24,4), увага вищого керівництва у віці до 30 років (56,0%, відхилення 26,4), підтримка сім'ї (55,2%, відхилення 29,2), хороша спеціальна підготовка (54,8%, відхилення 26,0), робота на початку кар'єри з керівником, який був зразком для наслідування (52,0%, відхилення 27,6), досвід роботи за кордоном (41,2%, відхилення 30,0), досвід керівної діяльності у збройних силах (40,4%, відхилення 33,6), курси спеціальної підготовки у сфері менеджменту (32,8%, відхилення 24,4).

Отже, бачимо, що має значення досвід керівної діяльності, лідерства, роботи за кордоном, виконання різноманітних функцій. Цікаво, що бажано мати досвід до 35 років. Усе це має зв'язок з організаційними та комунікативними здібностями менеджерів.

Виділяють такі типи людей, які можуть розвинути лідерський потенціал: людина, яка шукає сенс життя; творча людина; працююча людина; всебічно розвинена людина; людина, здатна до співпраці; екологічно грамотна людина; інтегрована особистість.

Результати досліджень Дж. Рубіна, Д. Пруйти та Ким Хе Сунга (2002) показали, що при запровадженні зодів формування та розвитку лідерського потенціалу слід враховувати наступні провідні фактори.

1. Уникнення надмірних амбіцій та самостійності, ізоляції, різкості, недостатньої уваги та поганого ставлення до людей, непостійності і непередбачуваності у складних життєвих обставинах.

2. Уникнення поганого підбору кадрів, деспотичності, надмірного контролю, нездатності вирішити конфлікти в команді, делегування вповноважень.

3. При стратегічному підході недопущення таких помилок, як продовження завершеної роботи, нездатність подолати складні та невизначені ситуації, безсилля перед новою ситуацією.

4. Недопущення поганих відносин зі співробітниками, нездатність переконувати та адаптуватися до керівника з іншим стилем, розбіжностей щодо розуміння стратегії, нездатності повністю реалізувати власні функції для ефективного впливу на інших.

5. Недопущення у своїй діяльності схильності покладатися на інших для того, щоб приховати свої слабкі місця.

6. Уникнення нездатності довести справу до кінця, відсутності уваги до деталей, дезорганізації, схильності підводити інших.

Лідер повинен вміти робити висновки зі свого досвіду, тому що від його особливостей та вмінь залежить успіх або поразка усієї робочої команди.

Отже, підіб'ємо підсумки. Лідерство – це складне явище, яке залежить від багатьох чинників. Для його вдосконалення та розвитку необхідне об'єднання зусиль спеціалістів різних сфер діяльності. Успішне формування та розвиток лідерського потенціалу фахівців може бути реалізоване тільки на засадах системно-синергетичного підходу до управлінського мислення та діяльності сучасних професіоналів-лідерів.

Список літератури:

Бікла, О.В., Бурега, В.В. Соціологія кар'єри і лідерства: модуль «соціологія кар'єри». Донецьк: ДонДУУ, 2009.-145 ст.

Шконда, В. Кальянов, А.В. Культурологічні засади професійно-особистісного становлення майбутніх фахівців: монографія.- Донецьк: Донбас, 2012.-262 ст.

Шконда, В. Кальянов, А.В. Проблеми розвитку лідерського потенціалу особистості на сучасному етапі: монографія.- Донецьк: Донбас, 2014.- 178 ст.

ЗІСТАВЛЕННЯ ЕТИМОЛОГІЧНИХ ТА СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НАЗВ МІСЯЦІВ І ДНІВ ТИЖНЯ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Тур Ю. Г. ФФ-351

Науковий керівник: Ігошев К. М., викладач кафедри

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Мета дослідження полягає у визначенні та зіставленні етимологічних та семантичних особливостей календарно-часової лексики, зокрема назв місяців та днів тижня в англійській та українській мовах.

Уявлення людей про час та простір являють собою фундаментальні основи світосприйняття. Семантика слів, уживаних щодо позначень часу: сприйняття нашими предками навколишнього світу та дійсності знаходить своє відбиття у назвах днів тижня, місяців, пір року. Дослідження мовного втілення давніх уявлень людей про час та календар дає можливість змодельовати мовну картину світу, що тісно пов'язана з першими спостереженнями людини за природою та навколишньою дійсністю.

У багатьох мовах назви місяця як часового проміжку та Місяця як нічного небесного світила збігаються (анг. **month** «місяць» (як одиниця часу) і **moon** «Місяць» (як небесне світило) та відповідно нім. «**der Monat**» та «**der Mond**»). Розглянута назва запозичена з латини від **mensis** – «місяць» (як одиниця виміру часу в календарі).

Науці відомі різні системи назв місяців, що використовувалися в країнах Європи, в тому числі й у давньоруській державі. Однією з найдавніших була, очевидно, система назв місяців за числовими знаками: *perwnik* (перший), *druinik* (другий), *tretnik* (третій). Ці назви місяців

були витіснені латинськими найменуваннями: *ianuarius, february, martius, aprilis, maius, iunius, iulius, augustus, september, october, november, december*. Давньоруські пам'ятки засвідчують змінені латинські назви: без сумніву вони були запозичені через посередництво старослов'янської мови: *февраль, марѣтъ, априль, маи, июнь – июнии, июль – июлии, августъ, сентябрь, октябрь, ноябрь, декабрь*.

В українській літературній мові довгий час не було єдиної системи найменувань місяців; використовувалися старі назви паралельно з новими, а в книжній мові XIV-XV ст. перевагу ще надавали назвам давнім. Лише наприкінці XVI ст. почала активно формуватися сучасна система назв місяців: *січень, лютий, березень, квітень, травень, червень, липень, серпень, вересень, жовтень, листопад, грудень*. На відміну від англійської мови, українські назви місяців мають досить прозоре значення і чітке мотивування: всі вони пов'язані з певними явищами природи. Наприклад, «**вересень**» має й складене наймення – «бабське літо». Таку назву місяць дістав у зв'язку з домашньою роботою жінок, основною колись для цього періоду: обробка конопель, вибілювання полотна тощо. Місяць «**жовтень**» відомий також як паздерик. Утворена ця назва від спільнослов'янського слова паздер, яким називали кострицю від конопель. У жовтня були найменування покровець, покровенко. Але ці назви з релігійною мотивацією не закріпились. Українська усна і писемна мова знає кілька варіантів назви місяця «**листопад**»: *листогуб, листогубець, листосій, листосівень, листотрус, листольот, листокидень* [3]. Англійські назви *September, October, November, December* походять від латинських числівників *sept, octo, novem, decem*, бо в римському календарі, де рік починався в березні, це були, відповідно, *сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий місяці* [2]. Для порівняння німецька мова слідує тій же традиції: *der Januar, der Februar, der Marz, der April, der Mai, der Juni, der Juli, der August, der September, der Oktober, der November, der Dezember*.

Назви днів тижня в англійській мові пов'язані з традиціями стародавнього Шумеру та Вавилону, де ці назви семантично ототожнювалися з назвами богів та світил – Сонцю, Місяцю й планетам, які можна побачити неозброєним оком. З часом ця традиція поширилась і на античний світ, а згодом і на всю Західну Європу.

Англійські назви днів тижня в основному походять від імен найважливіших божеств давньогерманського язичницького пантеону: **Sunday** – день Сонця і бога Сонця (які уявляли в давній свідомості нероздільно), **Monday** – день Місяця і бога Місяця, **Tuesday** – день бога Тіу (германське продовження загально індоєвропейського божества світлого дня, споріднене з Зевсом і Юпітером), **Wednesday** – день бога Вотана (Водана, скандинавського Одіна – божества магії та війни), **Thursday** – день бога блискавки та зброї Тора, **Friday** – день богині Фреї (божество дружби й кохання, германська язичницька персоніфікація планети Венери), **Saturday** – день запозиченого у римлян бога Сатурна. Порядок днів тижня й імен відповідних божеств визначений головним чином шумеро-вавилонськими й греко-римськими уявленнями про розташування небесних світил (семи видимих неозброєним оком «рухомих зірок») – *Сонця, Місяця, Меркурія, Венери, Марса, Юпітера, Сатурна* [1, с.9].

На українську мову дана традиція не поширилась, назви днів тижня мають прозору семантику: **неділя** – не для діла, **понеділок** – перший день на неділі, **вівторок** – другий день на неділі (вторий), **середа** – середина тижня, **четвер** – четвертий день на неділі, **п'ятниця** – п'ятий день на неділі, **субота** – з давньоєврейської «шабат» не трудовий день, а звідси «шабат» – кінець тижня [2, с. 413].

Таким чином можна дійти висновку, що традиції календарно-часового поділу беруть свій початок зі стародавнього Шумеру та Вавилону. В українській мові етимологія та семантика назв місяців та днів тижня має народне коріння і заснована на спостереженнях за природою та природними явищами. В англійській мові назви місяців запозичені з латини, а

подекуди відтворюють найдавнішу систему назв місяців за числовими ознаками. Назви днів тижня мають в основі імена богів зі скандинавської міфології.

У статті наведено лише окремі приклади зіставлення понять на позначення часу в англійській та українській мовах, у перспективі потребують дослідження такі питання, як співвідношення природних, філософських, психологічних, мовознавчих аспектів осмислення категорій часу, поняття календаря та часу, ритуально-святкові традиції в уявленні українського народу, міфологічний аспект етимології календарно-часової лексики в германських мовах.

Література

1. Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур: Пам'яті академіка Леоніда Булаховського: Збірник наукових праць. – Випуск 19. – К. – 2012. – 401 с.
2. Кирилюк О. Семантика днів тижня: традиційні смисли та авторська інтерпретація (на пісенному матеріалі) [Електронний ресурс] / Оксана Кирилюк. – С. 412-418. – Режим доступу до ресурсу: <http://philology.knu.ua/files/library/folklore/36/61.pdf>.
3. Шевчук С. В. Назви місяців у російській та українській мовах [Електронний ресурс] / С. В. Шевчук // Культура мови. – 2016. – № 6. – Режим доступу: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine16-6.pdf>.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ ОНПУ ДО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Дімітрашко Є.А., гр. СБМ-171, Смолякова І.Д., к.пед.н., доцент

Одеський національний політехнічний університет

У нинішніх умовах життя спостерігається різке погіршення стану здоров'я студентів. За даними щорічного медичного огляду студентів, який проводиться в Одеському національному університеті (ОНПУ), виявлено загальне збільшення кількості серцево-судинних захворювань, системне порушення постави, наявність різних вад опорно-рухового апарату, погіршення функціональних резервів організму, зниження рівня фізичної підготовленості тощо.

Фізичне виховання у вищому навчальному закладі (ВНЗ) значною мірою сприяє зміцненню здоров'я і підвищенню рівня фізичної підготовки студентів до життєдіяльності і професійної діяльності. За нашими даними, фізичне виховання не стало нагальною потребою студентської молоді, далеко не всі студенти регулярно займаються своїм фізичним вдосконаленням. Основною причиною є низький рівень мотивації студентів до своєї психофізичної підготовленості. У зв'язку з цим вивчення мотивації студентів займає велике місце у вирішенні проблем фізичного виховання.

Мета нашого дослідження. Виявити мотиви, які підвищують інтерес до фізичної культури студентів.

Результати дослідження. Ми провели опитування серед студентів Інституту промислових технологій дизайну і менеджменту (ІПТДМ) та Інституту медичної інженерії (ІМІ) 1-3 курсів. Всього було опитано 42 респондента.

В результаті опитування було виявлено наступне, на питання: «Ваші життєві пріоритети?», більшість студентів (48, 26%) на перше місце поставили «здоров'я», на наступних місцях у студентів «освіта» (45, 33%), «матеріальна забезпеченість» (38,26%), «сім'я» (30,16%), «робота» (22,48%), «задоволення» (16,44%), «рухова активність» (13,82%).

При з'ясуванні мотивів, які спонукають займатися фізичною культурою, 35,18% респондентів відповіли, що вони це роблять для зміцнення здоров'я; 28,52% - хочуть в процесі фізичного тренування поліпшити свою статуру; 20,14% - отримати високий рейтинг з

дисципліни «фізичне виховання»; 16,16% - хочуть тренуватися, тому що мають потребу в русі.

На питання: «Які заходи могли б підвищити інтерес до фізичної культури?» 54,86% відповіло, що це заняття тим видом фізичної культури, до яких у них є схильність; 28,12% вважає, що це заняття фізичним вихованням, які мають суто оздоровчу спрямованість; 17,02% - вважає, що це тренування, які повністю задовольняють потреби у руховій активності.

У процесі дослідження встановлено причини, які заважають активно займатися фізичною культурою: 58,92% опитаних основною причиною, що заважає їм регулярно тренуватися, вважають брак часу, 20,86% - стан здоров'я, 16,76% - перевтома, 3,46% - відсутність інтересу і незадоволеність змістом занять.

На основі отриманих даних можна зробити **висновок**: мотивація студентів до фізичного виховання є актуальною проблемою фізичного вдосконалення студентської молоді, а рішення цієї проблеми вимагає спеціальних заходів.

Література

1. Смолякова И.Д. Современная методика формирования здорового образа жизни студентов вуза в системе физического образования //И.Д. Смолякова //Физическая культура и спорт в системе высшего образования»:материалы VI Междунар. науч.-метод. конф. – Уфа: Изд-во УГНТУ, 2018. – С. 213-217.

ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ЗАПЕРЕЧЕННЯ В ДАВНЬОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛОСАКСОНСЬКОГО ГЕРОЇЧНОГО ЕПОСУ «БЕОВУЛЬФ»/ «BEOULF»)

Федоренко К. С. ФФ-351

Науков. керів.: Чернова М. І. – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Однією з найхарактерніших рис давньоанглійської мови у порівнянні з іншими германськими мовами є засоби вираження заперечення. В давньоанглійській мові заперечення виражаються різноманітними частками, які потребують інтегрального опису в системі мови.

Мета даної роботи – вивчити структуру давньоанглійського заперечного речення, та виявити основні особливості вираження заперечення у давньоанглійській мові.

Для визначення засобів заперечення, які використовує автор у своєму тексті, скористаємось англосаксонським словником. [3, 210-219]

У прикладі, який представлено нижче заперечення виражене за допомогою частки «ne». Яка в сучасній англійській мові (далі САМ) має відповідник: No, not; non.

-ne hyrde ic cymlicor ceol gegyrwan hildewæpnum ond heaðowædum.

-no ship have I known so nobly dight with weapons of war and weeds of battle.

В наступному прикладі можемо побачити вживання заперечної частки Ne + wæs = naes:

- Næs hie ðære fylle gefean hæfdon, manfordædlan, þæt hie me þegon.

- Nowise had they bliss from their booty then to devour their victim, vengeful creatures. Ця форма заперечення утворилась за допомогою дієслова wæs та заперечної частки ne, що у САМ розділилися на: was not.

Вживання заперечних часток «no» та «nalles» (У САМ – not, Not at all) показано у наступних прикладах:

-No ic me an herewæsmun hnagran talige, guþgeweorca, þonne Grendel hine.

-Of force in fight no feebler I count me, in grim war-deeds, than Grendel deems him.

- wén' ic þæt gé for wlenco nalles for wraecsíðum ac for higeþrymmum Hróðgár sóhton'.

- I expect that you from valour, not from exile, but from greatness of heart have sought out Hrothgar.

Варто відмітити, що більшість часток, що представлені вище, у САМ мають переклад: *not* або *no*, не виключенням є й частка «*ne*», яка може сполучатися з основним дієсловом або приєднуватися до основ дієслів.

При аналізі особливостей заперечень у тексті слід зазначити, що ДМ притаманні полінегативні заперечення, які й сформували синтаксичну парадигму заперечення, тобто, заперечні речення у давньоанглійській мові (Далі – ДМ), як і в будь-якій іншій германській мові, могли мати дві, або більше, заперечні частки в одному реченні, та слугувати лише для вираження одного заперечення. Вони використовувалися в одному реченні для підсилення заперечення.

- *mearcað morhopu; no ðu ymb mines ne þearft lices feorme leng sorgian.*

- *marking the limits of his moor enclosures; nor will you for the needs of my body's funeral-provisions have any further concern.*

Як було виявлено, заперечних речень у тексті з однією заперечною часткою більше, ніж з двома. Приклад, який представлено вище, підтверджує відмінність ДМ від сучасної англійської мови. У сучасному англійському заперечному реченні недопустиме вживання у реченні подвійного заперечення.

У давньоанглійському тексті основним засобом вираження заперечення є частка «*ne*», яка може стояти, як перед дієсловом, так і перед займенником чи прислівником. Вона входить до складу усіх заперечних морфем та є серцевиною заперечного речення, тобто обов'язковою часткою.

Проаналізуємо текстотвірну функцію заперечення у тексті:

Заперечні частки: *nīs = ne+is*, чи *naeron = ne+wæron* (у САМ - , слугують, зазвичай, для вираження уточнення дій у тексті:

- *eorla ofer eorþan ðonne is éower sum, secg on searwum· nīs þæt seldguma*

- *noble on earth than the one that you are, warrior in armour; this is no a mere retainer.*

Основними частками, що виражають заперечення дій у тексті представлені частки: *næs = ne + wæs*, *nołde = ne + wolde*, *næfre = ne + æfre*, *nā = ne + ā*:

- *mægen Hreðmanna. Nā þu minne þearft hafalan hydan, ac he me habban wile*

- *the force of glorious warriors. You will have no need for my head to shroud, but rather he will have me.*

- *ealle buton anum. þæt wæs yldum cuþ þæt hie ne moste, þa metod nołde.*

- *all but one - it was known to men that they could not, when the Maker did not wish it.*

Для заперечення особи у тексті виступає частка: *ne+an=nan*:

- *gúðbilla nán grétan nołde, ac hé sigewaépnun forsworen hæfde,*

- *of war-bills, none, could not at all greet him forsworen hæfde but he victory-weapons had forsworn.*

Проаналізувавши англосаксонський епос, можемо зробити висновок, що слова заперечення в давньоанглійській мові мають свої особливості та здатні надавати реченню різного сенсу. Для ДМ характерна мононегативна та полінегативна структура речення. Полінегативність створювалась за допомогою заперечної частки «*ne*» та заперечного займенника, прислівника або сполучника. Можна зазначити, що до складу всіх заперечних слів входить частка «*ne*», яка в мовній системі є кореневою морфемою. Давньоанглійські заперечення є необхідною частиною та можуть впливати на відмінювання іменників та дієслів.

Література

1. Beowulf – diacritically-marked text and facing translation / [Electronic resource] / Access mode: <http://www.heorot.dk/beowulf-rede-text.html>
2. Hough C., Corbett J. Beginning Old English / C. Hough C., J. Corbett – Palgrave MacMillan, 2007.

3. John R. Clark Hall Concise Anglo-Saxon Dictionary For The Use Of Students / John R. Clark Hall, M.A., Ph.D.A – N. Y.: The Macmillan Company, 1916.

СОЦІАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ І ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Лабунська Г. М. студентка групи СР-18-ЗМ

Східноукраїнський національний університет імені В.Даля

Молодь повинна виступати важливою умовою подальших соціально-економічних змін як інноваційна сила суспільного розвитку країни. При іншому погляді на молоде покоління суспільство приречене на деградацію та соціальну патологію.

Не дивлячись на позитивний розвиток процесів соціально-економічної стабілізації в Україні, становище молоді залишається нестійким. Соціальне неблагополуччя віддзеркалюється на стані фізичного і духовного здоров'я цієї соціальної групи населення. У молоді спостерігається зростання захворювань, притаманних крайньому збідненню, а також повне знецінення духовних надбань. Великий відсоток зазначеної соціальної групи не має роботи, а відповідно джерел матеріального достатку, половина молоді працює не за спеціальністю, або взагалі не має професії.

Соціальна робота з молоддю – специфічний вид професійної діяльності, спрямований на життєзабезпечення молодого покоління, а також на покращення популяції молоді, що здійснюється державними, комерційними, суспільними організаціями та окремими громадянами. Зазначений вид діяльності складається з комплексу правових, соціально-медичних, економічних, психологічних, педагогічних, організаційно-профілактичних, інформаційних та інших заходів з недопущення розвитку негативних явищ і тенденцій зростаючого покоління.

Характерна особливість соціальної роботи з молоддю – залучення молодих людей до соціальних заходів щодо подолання кризових ситуацій серед молоді та вирішення проблем.

Соціальні проблеми молоді можна розподілити на декілька груп.

Перша група пов'язана з безпекою. Це життя та здоров'я молодої людини: фізичне, духовне та душевне. Більшість молодих українців (70%) занепокоєні прямою загрозою життю та здоров'ю. Причин для цього дуже багато. Основні з них це: зростання злочинності (домінуючий страх молоді), проведення бойових дій на території нашої країни, хвороби, екологічний стан.

Друга група – життєві перспективи молодого покоління. Молода людина повинна мати відчуття життєвих перспектив. В першу чергу самореалізація, а саме: освіта, професія, кар'єра, можливість досягнення певного рівня матеріального забезпечення.

Третя група – проблема соціальної орієнтації. У молодіжному середовищі спостерігаються процеси переоцінки цінностей минулих поколінь, а також порушення в передачі соціально-культурного досвіду від старших поколінь.

Молодь не вважає за потрібне приймати участь у соціальному житті країни. Держава в свою чергу не приділяє достатньої уваги розвитку молоді.

Молодь в сучасному українському суспільстві, маючи суттєвий внутрішній ресурс, не має достатнього досвіду реалізації цього ресурсу, і тому вона потребує надійного захисту від несприятливих соціальних умов. Необхідно створювати в соціумі умови і механізми оптимальної соціалізації молоді. Для цього необхідний перехід на новий рівень соціальної роботи – від окремих центрів і традиційних технологій до державної міжвідомчої політики соціального обслуговування, створення системи соціальних служб з розгалуженою інфраструктурою.

Соціальна політика держави перш за все повинна бути направлена на упередження проблем молоді, а не на пошук виходу зі складного становища, яке вже трапилось.

Необхідно викоренити стереотип: « Якщо нічого не сталося, то і допомагати тоді не потрібно».

Соціальним службам усіх рівнів треба активізувати діяльність у наступних напрямках:

1. Підтримка молодих сімей . Соціальний захист молодих родин с дітьми.
2. Сприяння вирішенню житлових проблем молоді. Державна підтримка будівництві або придбання житла для молоді. Надання вигідних кредитів на придбання житла.
3. Працевлаштування молоді. Гарантії молоді в сфері трудових правовідносин. Квотування робочих міст, особливо першого робочого місця для випускників всіх рівнів.
4. Підтримка талановитої молоді шляхом отримання коштів на навчання як в Україні так і за кордоном.
5. Гарантії в області охорони здоров'я. Профілактика соціально небезпечних захворювань, боротьба з алкоголізмом, наркоманією, а також пропаганда здорового способу життя.
6. Дозвілля. Організація роботи с підлітками та молоддю за місцем проживання, розвиток фізкультури і спорту.
7. Освіта та виховання молоді. Соціальний захист молоді, що навчається шляхом державних стипендій, та інших засобів матеріальної підтримки. Особливе значення має приділятися військово – патріотичному вихованню, із залученням до цієї роботи воїнів АТО і героїв старших поколінь.
8. Молодіжні суспільні об'єднання . Державна підтримка молодіжних та дитячих об'єднань ,реалізації прав молоді в усіх сферах соціального життя.
9. Організація фінансово - економічної підтримки молоді, на високому рівні не теоретично , як це відбувається , а у повному необхідному обсязі.

Соціальні проблеми молоді в нашій країні можуть бути вирішені лише за умови підтримки всіма рівнями влади: від місцевої, якій як нікому знайомі всі проблеми молоді, до вищих органів влади в державі, залучення інтегрованого підходу до соціального обслуговування та залучення соціальних служб та організацій, спроможних надавати підтримку в даному напрямі.

Література

1. Закон України « Про сприяння соціальному ставленню та розвитку молоді в Україні» № 2998-12 від 05.02.1993р.
2. Закон України « Про соціальну роботу з дітьми та молоддю» № 2558-ІІІ від 21.06.2001р.
3. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: Теорія і практика. Київ, ВМУРОЛ «Україна» 2012р.

ГЕНДЕРНА НЕРІВНІСТЬ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ: МІФИ І РЕАЛІЇ

Кондріков І. Д., гр. МН71, Нікітіна В. В. к. філос. наук, доцент

Луганський аграрний національний університет

Останнім часом у зв'язку з євроінтеграційним курсом України в політико-юридичній площині та у просторі громадянського суспільства все більше уваги приділяється проблемі гендерної рівності. Зокрема, внесено низку змін до Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [1], скасовано наказ Міністерства охорони здоров'я України від 29.12.1993 р. № 256 «Про затвердження Переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок», внаслідок чого знято обмеження для жінок на 450 професій [2]. . Громадські об'єднання, більшість яких позиціонують себе як жіночі організації, організують різні заходи

інформаційно-просвітницького, соціально-захисного, юридичного характеру із підтримки гендерного рівноправ'я в українському суспільстві.

Проте акцентування уваги на явищах дискримінації жінок в українському суспільстві часто базується на підміні понять і міфологізації неіснуючих явищ. *Метою* цієї роботи є доведення того, що у проблемі гендерної нерівності слід розрізняти міфологічні й реальні компоненти.

На наш погляд, багато жінок плутають свої біологічні особливості та соціальний статус з дискримінацією по відношенню до них. Скасування наказу МОЗ України 1993 р. дійсно розширює професійні можливості для жінок. Проте це не може відмінити їх психофізіологічні особливості: переважна більшість жінок все одно не обиратимуть професії вантажника, шахтаря, металурга тощо, а ті, що оберуть їх у молодому віці, можуть поставити під загрозу своє майбутнє материнство. Маніпулювання ж статистичними даними щодо співвідношення чоловіків і жінок у відповідних галузях може стати підґрунтям обвинувачень роботодавців у дискримінації за гендерною ознакою.

Жінки стверджують, що їм платять заробітну плату менше, ніж чоловікам на одних й тих самих посадах. Але при цьому, як правило, не враховують, що у переважній більшості випадків мова йде не про посади на одному й тому ж підприємстві. Різниця в оплаті праці на подібних посадах залежить від статусу підприємства і галузі, до якої воно належить. Звісно, що менеджер невеличкої мережі торгівельних кіосків буде отримувати меншу заробітну платню, ніж менеджер розгалуженої мережі супермаркетів відомої торгівельної марки, а менеджер «Приватбанку» буде мати менший дохід, ніж менеджер ІТ-компанії «Apple». Така різниця в оплаті праці віддзеркалює не наявність гендерної дискримінації, а особисті здібності й досягнення людини будь-якої статі.

Разом з тим виникає питання: чому на керівних посадах у найбільш престижних прибуткових підприємствах і галузях, у великому бізнесі і політиці переважають чоловіки? З формально-юридичної точки зору жінкам не заборонено займати ті ж самі соціальні позиції. Але низка причин призводить до того, що можна назвати нерівномірним розподілом представників гендерних груп по посадах і сферах самореалізації, яку називають гендерною сегрегацією. В Україні жіноча зайнятість традиційно переважає у сферах діяльності з невисоким рівнем середньої заробітної плати – соціального забезпечення, освіти, охорони здоров'я, побутового обслуговування та культури (порівняння заробітної платні чоловіків і жінок у 2017 році див.: табл. 1).

Такий нерівномірний розподіл не завжди є наслідком дискримінації за ознакою статі, тобто «ситуації, за якої особа та/або група осіб за ознаками статі, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами або привілеями в будь-якій формі, встановленій Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», крім випадків, коли такі обмеження або привілеї мають правомірну об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними» [1]. Зокрема, не можна заборонити жінкам мати ціннісним пріоритетом сім'ю, а не кар'єру, та обирати професії, які більшою мірою відповідають психофізіологічним особливостям їхньої статі, а отже, більш комфортні для них, у тому числі для їх кар'єрного просування.

Про існування гендерної нерівності слід говорити тоді, коли суб'єкт (роботодавець, виборець, один з подружжя тощо), від якого залежить рішення стосовно реалізації певного права людиною, свідомо створює обмеження для реалізації такого права, базуючись на гендерних стереотипах щодо якостей представників гендерних груп, розподілу сімейних функцій між ними, моделей поведінки, психологічних відчуттів комфортності спілкування з особами певної статі.

Таблиця 1 – Середньомісячна заробітна плата жінок та чоловіків за видами економічної діяльності у I – III кварталі 2017 року [3]

Вид діяльності	Нараховано в середньому штатному працівнику							
	жінці				чоловіку			
	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
Усього	5612	6243	6414		7160	7779	8271	
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	4611	5166	5438		5346	6265	6775	
з них сільське господарство	4433	4989	5219		5001	6023	6475	
Промисловість	5726	6134	6557		7479	8037	8594	
Будівництво	5374	5685	6050		5703	6026	6615	
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	6163	6525	6725		7905	8469	8669	
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5546	6207	6956		7516	8009	8966	
у тому числі								
діяльність транспорту	6389	7144	8438		7310	7465	8598	
складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	6497	7489	7998		7829	8673	9486	
поштова та кур'єрська діяльність	3121	3312	3656		5152	5524	5935	
Тимчасове розміщування й організація харчування	4406	4736	4785		5184	5254	5556	

Наприклад, відомі непоодинокі випадки, коли роботодавець не бажає брати на роботу молоду жінку через вірогідність її майбутньої тривалої декретної відпустки, хоча декретну відпустку по догляду за дитиною може взяти і чоловік (і такі випадки в Україні вже є). Виборці, у тому числі й жіночої статі, упереджено ставляться до жінок у політиці, навіть на посадах у місцевих органах самоврядування, і частіше обирають саме чоловіків. Вважаючи себе головою сім'ї, чоловіки нерідко забороняють своїм жінками працювати або перекладають усю хатню працю на працюючу жінку, внаслідок чого у неї виникає «подвійна зайнятість» як форма прояву гендерної нерівності.

Таким чином, реалії гендерної нерівності базуються на відтворенні через процеси соціалізації гендерних стереотипів в умовах соціально-економічної нерівності у суспільстві. Тому зміни у ставленні до соціальних ролей осіб різної статі та економічне зростання є шляхом для подолання гендерної дискримінації.

Література

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків [Електронний ресурс] : Закон України від 08.09.2005 р. № 2866-IV ; ред. від 07.01.2018 р. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

2. Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 року № 256 [Електронний ресурс] : наказ Міністерства охорони здоров'я України від 13.10.2017 р. № 1254. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1508-17>

3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ПРОБЛЕМА НАСИЛЬСТВА У СІМ'Ї: СТАН ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ В УКРАЇНІ

Кравченко М. Ю.а, студентка гр. СР-18д Ткаченко Н.Е., доцент, к.е.н

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Насильство в сім'ї з'являються фактично у кожній родині. Насильство є однією з найбільш поширених у світі форм порушення прав людини. За сучасних умов в Україні, як і в багатьох інших країнах світу, простежуються тенденції до поширення насильницьких дій у сім'ї, на міжособистісному рівні, у стосунках батьків і дітей, чоловіка і жінки. Особливу увагу у вирішенні цього питання слід зосередити на профілактичній, просвітницькій роботі, перш за все, із сім'єю.

Протягом одного року побутове насильство в Україні стає причиною 100 000 днів госпіталізації, 30 000 звернень у відділення травматології та 40000 викликів лікаря. 30-40% від усієї кількості дзвінків, які надходять до відділень міліції, пов'язані з домашнім насильством, включаючи фізичне насильство [1].

У нашій культурі, слово "насильство" позначає часто крайні прояви цього явища: жорстоке фізичне насильство, побиття, зґвалтування, вбивство. Важливо розуміти, що досить часто домашнє насильство не проявляється в таких крайнощах. Насильство у сім'ї – це не обов'язково фізична розправа, загрози і приниження – теж катування. Сімейне насильство неприпустимо ні за яких обставин - це злочин проти основних прав людини, що визнається законом вже довгий час.

Несправедливо буде стверджувати, що в нашій країні профілактикою домашнього насильства зовсім не займаються, проте суспільна увага до даної проблеми та шляхів її вирішення почала приділятися не так давно й все же таки, незважаючи на зусилля в даному напрямі з боку суспільних організацій та соціальних служб, проблема не вирішується. Тому, представляється доцільним дослідити особливості та причини її виникнення, визначити основні шляхи щодо її вирішення в Україні.

Проблема насильства насамперед негативно відображається та впливає на психіку дітей. Діти бояться говорити про те, що трапилося, уповноважені органи дізнаються лише про частину випадків насильства, а ще рідше – злочинців карають. До факторів, що обумовлюють формування даної проблеми належать зловживання наркотиків або алкоголю в сім'ї, психіатричні захворювання. Ще одним фактором ризику прийнято вважати фінансове неблагополуччя в сім'ї, і, відповідно, потенційно підвищений рівень стресу. Хоча, природно, прямої залежності між бідністю і насильством немає. Нестача елементарних знань щодо догляду розвитку дітей, може статися непередбачене насильство по відношенню до дитини. Наприклад, якщо молоді батьки сильно трясуть новонародженого при закачуванні, це може привести до мозкових дисфункцій немовляти. Тим часом, несправедливо буде стверджувати, що в нашій країні профілактикою домашнього насильства зовсім не займаються.

Одним з найбільш поширених чинників, який ризикує призвести до домашнього насильства, вважається стрес. Особливо, насилля виявляється серед дітей підлітків, коли вони хочуть усе спробувати в перше а батьки їм не дозволяють. Тому виникає конфлікт, який приводить до насилля. Кожна третя сім'я страждає від насильства, соціальні служби не встигають допомогти усім сім'ям, соціальних працівників не вистачає.

В Україні це питання зовсім недавно зрушилося з мертвої точки – вступив в силу новий закон «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [2], який передбачає створення абсолютно унікального механізму – єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі. До такого реєстру включатимуться і випадки насильства по відношенню до дітей. Причому, вносити інформацію до реєстру можуть всі, хто зіткнувся з насильством або просто дізнався про такий випадок. Щодо дітей це можуть бути, наприклад, співробітники установ освіти чи охорони здоров'я. Закон захищає інтереси дитини. Також в законі сказано, що фактор домашнього насильства обов'язково повинен враховуватися судами при визначенні подальшого місця проживання дитини при розлученні батьків, при розгляді питання про позбавлення батьківських прав.

Новий закон вперше поклав чіткі зобов'язання в сфері запобігання домашньому насильству на навчальні заклади та органи охорони здоров'я. Тепер, виявивши якийсь факт, можливо, пов'язаний з домашнім насильством, вони зобов'язані протягом доби повідомити про це службу у справах дітей та органи поліції. Тобто ці заклади вже не можуть бути байдужими до даної проблеми. В Законі передбачається, що кожен випадок насильства буде перевірятися уповноваженими органами, а потім вже буде прийматися рішення, які саме

заходи були прийняті. В законі введено захисні засоби реагування на домашнє насильство – терміновий заборонний припис й обмежувальний припис щодо кривдника. До того ж, фактор домашнього насильства обов'язково повинен враховуватися судами при визначенні подальшого місця проживання дитини при розлученні батьків, при розгляді питання про позбавлення батьківських прав і т.п.

Підводячи підсумок зауважимо, що сімейне насильство має бути кримінальним злочином і для того, щоб покарати кривдника, і для того, щоб служити стримуючим фактором для інших. Покарання за будь-який прояв сімейного насильства має відповідати злочину і враховувати його наслідки для жертви. Вирішення даної проблеми на рівні правових засад, прийняття законів вже є істотним кроком в напрямі подолання даного негативного соціального явища й те що прогрес в вирішенні даної проблеми спостерігається в Україні дає надію на те, що в подальшому більше уваги буде приділятися реальним заходам щодо вирішення та запобігання проблемі насильства не тільки в правовому полі, а й на рівні соціальних служб, освітніх, суспільних, правоохоронних організацій, забезпечення інтегрованого підходу та забезпечення взаємодії щодо вирішення даної проблеми.

Література:

1. Насильство в сім'ї: рек. список л-ри [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://podil.kyivcity.gov.ua/news/1273.html>

2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7.12.2017 р. № 2229-VIII [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>

3. Психолого-педагогічна робота у загальноосвітніх навчальних закладах з профілактики насильства над дітьми: Метод. посіб. / Автори-упоряд.: Вовчок Т.В., Степура Н.П., Даниленко І.С. та ін.; За заг. ред. Т.П. Цюман . – К.: ВПЦ «Експ-рес»– 2009. – 328 с. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://childfund.org.ua/Uploads/Files/books_pdf/training_modul_abuse_prevention_school.pdf

ХУДОЖНЄ ЗОБРАЖЕННЯ ТОТАЛІТАРИЗМУ (ДЖ.ОРВЕЛЛ «1984», Є. ЗАМЯТІН «МИ»).

Базар Л.І. Кучма Н.З. Кандидат філологічних наук . доцент

Тернопільський Національний Педагогічний Університет імені В. Гнатюка.

Жанр антиутопії та його активний розвиток у ХХ столітті. Жанр, який був розглянутий багатьма літературознавцями та критиками, які досліджували причини його утворення, історію розвитку, основні ознаки тощо. Серед них можна виокремити таких дослідників: Г.Давиденко, О. Чайка, Н. Гричаник, М. Кушнерьова, О. Білий та ін.

Жанри утопії та антиутопії мають між собою певну спільність. Вони виникли у зв'язку з необхідністю усвідомлення існуючого суспільного устрою та прогнозування його в майбутньому. Їх поєднували такі філософські проблеми, як: взаємозв'язок особистості з суспільством, насильства та свободи тощо. Письменників хвилювало питання можливості певної системи надати людині можливість для досягнення свободи, щастя, плідної праці, якими були принципи її організації, чи відповідала вона гуманістичним ідеалам.

Звернення українських письменників до такого жанру, серед яких можемо виокремити М. Хвильового, В. Винниченка, російські письменники – М. Замятін, М. Зощенко, зарубіжні письменники, які звертались і до спогадів про фашистський режим – Дж. Оруелл, О. Гакслі та ін.

Негативні сторони жанру антиутопія.

До відомих антиутопій відносять романи О. Гакслі «Чудовий новий світ», Є. Замятіна

«Ми», В. Голдінга «Володар Мух», Дж. Оруелла «1984», Р. Бредбері «451⁰ за Фаренгейтом та ін.

Роман Є. Замятіна «Ми» дав початок створенню романів-антиутопій Дж. Оруелла, Р. Бредмері та О. Гакслі.

Роман Дж. Оруелла «1984» дослідники вважають одним з найвідоміших творів у жанрі антиутопії, він є своєрідним застереженням щодо загрози тоталітаризму.

Аналіз двох романів – антиутопій «Ми» Є. Замятіна та «1984» Дж. Оруелла.

Видання роману «Ми» Є. Замятіна пройшло тернистий шлях, Росія після прочитання тексту письменника завдавала різноманітні утиски щодо творчості та життя митця, через що він був змушений покинути рідний край. Євген Замятін у своєму романі відобразив майбутнє тоталітарної держави, що розпочала свій розвиток в Росії у двадцяті роки, таким, яким він його бачив крізь призму своїх власних думок щодо проблем, які хвилювали людство протягом тисячоліть. Автор зобразив у тексті тоталітарне суспільство, на чолі якого стоїть Великий Благодійник, який вирішує долю не лише людей, й усієї Держави.

У творі Дж. Оруела ми бачимо картину світу, у якому не просто страшно, а й неможливо жити. Враховуючи те, що автор написав даний твір, спираючись на деякі реальні факти існування тоталітарних і не лише режимів, він є надзвичайно важливим як пересторога, попередження того, щоб такий лад ніколи не міг втілитися у життя.

Висновки після аналізу романів, а саме можна зробити висновок, що інтертекстуальні функції ремінісценції, алюзії, творчого наслідування, впливу, пародіювання обмежуються іронією, парадоксом, сарказмом. Інтерпретація змісту, під час якої проявляється підтекстова інформація на рівні системи образів, композиційної побудови, динаміки сюжету, художньої ідеї та художніх деталей, дає підстави говорити про оригінальне багате внутрішнє смислове наповнення роману «1984».

У своєму романі Є. Замятін показав майбутнє тоталітарної держави, що почала свій розвиток у Росії у двадцяті роки, таким, якої він бачив його через призму своїх думок про проблеми, що хвилювали людство протягом тисячоріч. Роман Євгенія Замятіна «Ми» був застереженням для його сучасників і їхніх нащадків, попередженням про те, що насувається небезпека втручання держави в усі сфери життя цивільного суспільства, що може забезпечуватися за рахунок строгої регламентації «математично доконаного життя», загальним доносництвом та доканою технікою.

Власна думка, щодо романів, незважаючи на те, що у романах двох письменників є багато спільного, все ж, у Є. Замятіна та Дж. Оруела різні уявлення про головне зло майбутнього: у російського письменника – це технологія, у Дж. Оруелла – психологічний контроль.

Література :

1. Замятин Е.И. Избранные произведения. - М.: Сов. Россия, 1990. – 314 с.
2. Оруэлл Дж. Рецензия на «Мы» Е.И. Замятина // Джордж Оруэлл. «Скотный Двор: Сказка». Эссе. Статьи. Рецензии. - Изд. Библиотека журнала «Иностранная литература». - СССР, Москва, 1989.
3. Оруэлл Джордж. «1984» и эссе разных лет. - М., - 1989.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА БАЗІ ІНТЕРНАТНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ

Гасанова Г.Ф., студентка 5-го курсу

Науковий керівник - PhD, доц. Федик П.Д.

Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля

На сучасному стані розвитку суспільства позашкільна освіта України стає однією з

важливих складових системи освіти. Це зумовлено здатністю позашкільної освіти задовольняти різноманітні творчі, пізнавальні, дозвільні потреби, відігравати значну роль у становленні творчої особистості як основної продуктивної сили держави. Тому модернізація системи позашкільної освіти, спрямованої на забезпечення якості навчально-виховного процесу відповідно до новітніх досягнень науки, культури й соціальної практики, полягає у створенні механізму стійкого розвитку системи позашкільної освіти України, відповідності її вимогам ХХІ століття, а також соціальним та економічним потребам особистості, суспільства і держави в цілому, цілям глобального розвитку світу, визначених ООН.

Коли позашкільна освіта трактується як це сукупність знань, умінь та навичок, що отримують вихованці, учні та слухачі в позашкільних навчальних закладах у час, вільний від навчання в загальноосвітніх та інших навчальних закладах, то навчально-виховний процес у позашкільних навчальних закладах вибудовується диференційовано - шляхом використання різних форм роботи (лекції, конференції, семінару, вікторини, змагання, репетиції, походу, екскурсії, заняття), з урахуванням індивідуальних особливостей, інтересів, нахилів, здібностей вихованців.

Вітчизняна педагогічна наука виділяє такі напрями позашкільної освіти: художньо-естетичний, туристсько-краєзнавчий, еколого-натуралістичний, науково-технічний, дослідницько-експериментальний, фізкультурно-спортивний або спортивний, військово-патріотичний, соціально-реабілітаційний, оздоровчий, гуманітарний, бібліотечно-бібліографічний [1].

Виокреслюються такі основні завданнями позашкільної освіти:

- Теоретична підготовка вихованців до активної діяльності й набуття знань, розширення наукового світогляду.
- Практична підготовка вихованців до плідної науково-дослідницької роботи та оволодіння уміньми і навичками з творчості, організація змістовного дозвілля.
- Формування психологічної готовності вихованців до обґрунтованого вибору професії, з урахуванням їх здібностей, уподобань, інтересів, створення умов для професійного самовизначення.
- Виховання культури праці, комплексу особистісних якостей, потрібних людині як суб'єкту сучасного виробництва та культурного розвитку суспільства.

Виходячи із завдань, змінюються вимоги до сучасного заняття. Сьогодні це вже не одноманітна та єдина структурно змістовна схема. Адже конкретний педагог визначає для себе ті форми роботи, які для нього є найбільш прийнятними, відповідають тій парадигмі, якій він віддає перевагу у своїй роботі. Тому сучасне заняття вимагає від керівника творчого об'єднання не лише знань, а й володіння сучасними педагогічними технологіями, що активізують інтерес й увагу вихованця, спонукають до мислення і творчої діяльності.

Надзвичайно важливо коли керівник гуртка вміє здійснювати самоаналіз заняття. Аналіз власної діяльності як процес осмислення педагогічного досвіду є важливим інструментом у подоланні проблем, що виникають у процесі роботи, стимулом до самовдосконалення.

В позашкільній освіті відведене вагоме місце в системі безпосередньої освіти, оскільки саме вона спрямована на розвиток, талантів, обдарувань вихованців, задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у самовизначенні та творчій самореалізації на добровільних засадах, коли вихованці самі обирають гурток який будуть відвідувати.

В Будинку дитячої творчості існує гурток «Юні екологи», який з 2016 по 2018 рік діяв на базі «Кремінська ЗОШ №3 I-III ступенів», а на сьогоднішній день функціонує на основі Кремінської обласної загально-освітньої санаторної школи інтернату I-III ступенів. Зміна навчального закладу як основи діяльності позашкільних занять дозволила збільшити кількість

вихованців з 15 дітей до 23. Такий ріст бажаючих відвідувати екологічний гурток пов'язаний з кількома причинами: ростом зацікавленості дітей отримати знання, тим, що більшість вихованців належать до проблемних сімей, декілька дітей мають опікунів, а майже всі відвідувачі гуртка проживають в базовому закладі.

Проблемою організації діяльності гуртка є поведінка вихованців, адже діти намагаються отримати більше уваги до себе, і часто задля цього поводяться асоціально, щоб компенсувати брак уваги від своїх батьків чи опікунів.

Тому заняття гуртка вимагають використання цікавого матеріалу та інтерактивних форм організації: екологічних ігор, квестів, що дає змогу краще взаємодіяти з керівником гуртка, та між чого членами., розвивати навички поваги до думки інших, вміння висловлювати власну точку зору, розвинути спостережливість, логічне мислення, працювати в команді. Важливо, що застосовуванні на заняттях гуртка форми навчання розвивають як моторику рук, так і сприяють вихованню бережного ставлення до природи.

Наші дослідження поведінки дітей показали, що, вже на третій місяць спільної праці під час занять, вихованці екологічного гуртка стали більш уважні, хоч проблема асоціальної поведінки ще не зникла. Тому слід розвивати позашкільну освіту, що дає можливість для розвитку компетенції дітей, необхідних їм в подальшому житті.

Література:

1. Ковганич Г., Щербакова О.. Яким має бути заняття в сучасному позашкільному навчальному закладі /Ковганич Г., Щербакова О. //Позашкілля. - 2017. - №10 (106). – С. 74.

2. Система освіти. Позашкільна освіта [<http://www.enic.in.ua>] / Національний інформаційний центр академічної мобільності. - Режим доступу: <http://www.enic.in.ua/index.php/ua/systema-osvity/pozashkilna-osvita>

ТЕОРЕТИКО-ІГРОВИЙ ПІДХІД ПРИ ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Королік М. О., студент ФОАІС 3-1

Науковий керівник: Геселева Н. В., доцент, кандидат технічних наук
Київський торговельно-економічний університет

Як і все наше життя, прийняття управлінських рішень обов'язково несе в собі елементи гри, що одвічно зумовлене біологічною і соціальною природою людини. Причому в підприємництві закладено зв'язок між раціональним та ірраціональним, оскільки будь-яка гра, як правило, включає в себе два види невизначеності: випадковість і вибір. Часто рішення приймаються в умовах протидії конкурентів або невизначеності у зовнішньому середовищі, тому сьогодні стає актуальною задача дослідження теоретико-ігрового підходу при прийнятті управлінських рішень.

Теорія ігор застосовується при прийнятті управлінських рішень не тільки до моделювання задач організації промисловості, які стали вже класичними, але й взагалі практично до кожної задачі стратегічного планування як на мікро-, так і на макрорівні, наприклад:

- математичні моделі торгів та аукціонів;
- виробнича поведінка фірм як на рівні продукту, так і на рівні його виробництва, включаючи також і поведінку внутрішніх для фірми суб'єктів;
- моделі конкуренції країн та торговельна політика держав, монетарна політика.

Проте, цим застосування теорії ігор не закінчується. Вона вплинула на створення багатьох сучасних теорій таких, як міжнародна торгівля, оподаткування суспільного блага, монетарна економіка.

Але інтерпретування та реалізація теорії ігор при прийнятті управлінських рішень містить в собі деякі нюанси. Наприклад, два підприємства, що виробляють однорідну продукцію, мають декілька варіантів дій. Зокрема, вони можуть закріпитися на ринку, якщо встановлять високу ціну, яка надасть їм середній картельний прибуток. Якщо один з конкурентів встановлює високу ціну, а другий – низьку, то останній реалізує монопольний прибуток, інший несе збитки. Подібна ситуація може, наприклад, виникнути коли обидві фірми повинні оголосити свою ціну, яка згодом не може бути змінена. Обом підприємствам вигідно призначити низьку ціну.

Стратегія "низької ціни" є домінуючою для будь-якої фірми: незалежно від того, яку ціну вибирає конкуруюча фірма, самій завжди краще встановлювати низьку ціну. Але в такому випадку перед фірмами виникає питання досягнення середнього картельного прибутку. Тоді виникає дилема, оскільки середній картельний прибуток не досягається [1]. Її вирішення залежить, зокрема, від оригінальності ходів гравців. Якщо підприємство має можливість переглянути свої стратегічні цілі, то може бути знайдено рішення проблеми навіть без жорсткого договору між гравцями.

При багаторазових контактах гравців-підприємців, вони знаходять можливість знайти компроміс, оскільки, недоцільно прагнути до короткострокових високих прибутків шляхом цінового демпінгу, якщо в подальшому може виникнути "війна цін" [2].

Можна зазначити наступні переваги теорії ігор при прийнятті управлінських рішень в економіці:

1) завдяки цій теорії можна виявити стани гри, що вважаються справедливими, рівноважним, оптимальними, а також проаналізувати властивості і способи досягнень таких станів;

2) використовуючи теорію ігор підприємство зможе передбачити ходи своїх партнерів і конкурентів;

3) дозволяє гравцеві вибирати з певної кількості альтернативних варіантів "найкращий хід", який є для нього "кращою відповіддю" на дії інших гравців;

4) теорія ігор дозволяє визначити величину "виграшу" чи "програшу" учасників.

Слід також вказати на ситуації, коли можуть виникнути деякі складнощі при застосуванні теорії ігор [3]:

1) у випадку, якщо у підприємств склалися різні уявлення про «гру», в якій вони беруть участь, або коли вони недостатньо інформовані про можливості один одного;

2) теорію ігор важко застосовувати при ситуаціях рівноваги. Ця проблема може виникнути навіть у ході простих ігор з одночасним вибором стратегічних рішень;

3) якщо ситуація прийняття стратегічних рішень дуже складна, то гравці часто не можуть вибрати найкращі для себе варіанти.

Отже, хоча теорія ігор має деякі недоліки в застосуванні, проте вона виступає як потужний засіб моделювання ситуацій, а також дозволяє якісно обґрунтувати шляхи побудови механізмів прийняття оптимальних управлінських рішень в економіці. Теорія ігор визначає ті технології управління, які забезпечують найвищу ефективність в досягненні мети керівника, а також дозволяють йому передбачити ходи своїх партнерів і конкурентів, що дозволить формувати стратегічну політику підприємства.

Література:

1. Пойта І. Моделювання та прогнозування розвитку ринку послуг / І. Пойта. // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – С. 89–94.

2. Гладкова Л. Застосування теорії ігор в економіці / Л. Гладкова, М. Наумова. // НАУКОВІ ЗАПИСКИ. – 2013. – №4. – С. 16–21.

3. Яровенко Г. Застосування теорії ігор при побудові моделі фінансового контролю / Г. Яровенко. // Актуальні проблеми економіки. –2004. – № 11. – С. 156-163.

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЖІНКАМИ, ЯКІ СТАЛИ ЖЕРТВАМИ НАСИЛЛЯ

Стаценко Д.І. студентка 1 курсу магістратури
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля,

Насильство відносно жінок існує у всіх соціальних групах незалежно від соціального і матеріального стану, рівня освіти, віку, національності і сексуальної орієнтації. Насилля над жінками є порушенням основних прав людини: права на життя свободу, особисту недоторканність, рівний захист відповідно до закону, право не піддаватися дискримінації в будь-якій формі.

Організація соціальної роботи з жінками, які стали жертвами насилля, є запорукою вирішення соціальних проблем жінок, але не завжди на практиці створені необхідні умови для проведення комплексу профілактичних та протикризисових заходів, спрямованих на попередження та профілактику насилля над жінками. Іноді не враховуються особливості самого процесу надання такої допомоги. Процес організації соціальної роботи з жінками, які стали жертвами насилля, не завжди носить комплексний характер. Методи роботи з даною категорією клієнтів не завжди відповідають сучасним вимогам та умовам, які сприяють покращенню соціального становища постраждалих жінок. Тому, даний напрям дослідження представляється актуальним.

Насильство по відношенню до жінок, за визначенням наданим Генеральною асамблеєю ООН, - це «будь-який акт насильства, здійснений на підставі статевої ознаки, який заподіює або може заподіяти фізичний, статевий чи психологічний збиток або страждання жінкам, а також загрози скоєння таких актів, примус або довільне позбавлення волі, будь то в суспільному чи особистому житті»[1].

Домашнє насилля є найбільш поширеним з видів насильства, тому як за словами заступника міністра внутрішніх справ України з питань європейської інтеграції кожен день поліція фіксує 348 фактів домашнього насильства, і в 70-80% випадків його жертвами стають жінки. В Україні щорічно 600 представниць слабкої статі гинуть від домашнього насильства. Розрахунки, проведені Інститутом демографії та соціальних досліджень на замовлення Фонду народонаселення ООН, говорять про те, що щорічно 1,1 млн українок стикаються з фізичною та сексуальною агресією в сім'ї і лише 10% з 1 млн жінок, які зазнають насильства, наважуються говорити [2].

Незважаючи на страшну статистику, більшість випадків сімейного насильства, з мовчазної згоди жертви, так і залишаються внутрішньою проблемою конкретної сім'ї, тим самим все сильніше розв'язуючи руки кривдників. Адже, у свідомості багатьох сімей насильство не є чимось протиправним чи неприпустимим. Відсутність розуміння заважає правильно оцінити проблему і розробити шляхи її вирішення, і на законодавчому рівні, і на рівні заходів щодо розробки адекватних заходів соціальної та психологічної допомоги жертвам сімейного насильства та корекції насильницької поведінки їх кривдників.

Як зазначає більшість психологів, жорстоке ставлення до людини неминуче призводить до появи негативних наслідків. По-перше, змінюється ставлення до себе, по-друге, змінюється ставлення до інших людей, суспільства; по-третє, змінюється ставлення до життя (втрачається його сенс). Окрім того завдається значна шкода фізичному здоров'ю, аж до тяжких травм та смерті; виникають порушення психічного стану жінки: симптоми депресії, тривожних станів, посттравматичного розладу.

Сприйняття жінок як вразливої групи населення та надання їм соціальної допомоги, включаючи медичні, освітні та просвітні послуги і створення додаткових можливостей для участі у прийнятті рішень на рівні місцевих громад, держави, суспільства в цілому та зменшення гендерної нерівності, стають складовими забезпечення сталого суспільного розвитку.

В Україні організацією роботи із жінками щодо протидії насильству займаються такі служби, як поліція або дільничний інспектор за місцем проживання; відділ сімейної та гендерної політики Департаменту соціального захисту; Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Служба у справах дітей; місцевий Центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги; Управління забезпечення прав людини Національної поліції; медичні заклади системи охорони здоров'я; громадські організації, які надають допомогу постраждалим від насильства. Всі ці установи підпорядковані: Конституції України, зокрема статтями 3 та 28, Законом України «Про попередження насильства в сім'ї», Закон України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо встановлення відповідальності за вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису», документами міжнародної конвенції ООН.

На мою думку більш значущими законами є Закон України № 2229-VIII "Про запобігання та протидію домашньому насильству", що набув чинності 7 січня 2018 р. Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства та Закон України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" саме завдяки цим новим законам повинні бути створені притулки для осіб, які постраждали від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, але для створення таких установ місцевими органами самоврядування потрібен час, але вже зараз можна сказати що це дуже гарний варіант допомоги жінкам, це вже зараз можна побачити на прикладі західних країн, там вже давно набули поширення такі моделі соціальних служб, як притулки для жінок. Притулок - це місце, де жінка сама або разом із дітьми може тимчасово перебувати, якщо вона зазнала насильства або існує його загроза, у разі відсутності житла, засобів для існування, іншої небезпеки для її життя. Мета діяльності притулків полягає в тому, щоб забезпечити найнеобхіднішою швидкою допомогою та здійснити (повністю чи частково) на подальшому етапі соціальну реадaptaцію жінок.

Також в західній практиці дуже поширені центри інформації для жінок вони надають інформацію щодо прав жінок в усіх галузях життя (консультації з сімейного права, забезпечення права на працю, соціальну допомогу та ін.).

Цей перелік моделей західного досвіду поки що залишається перспективою для практики соціальної роботи в Україні.

В Україні проблема насильства над жінкою в сім'ї тривалий час не була предметом спеціальних досліджень соціологів, психологів та соціальних працівників. Нею займалися, в основному, криміналісти при вивченні злочинів, які здійснювалися в сімейно-побутовій сфері. Однак, практика останніх років доводить концептуальне осмислення цього питання на державному рівні. Свідченням цього є і прийняття законодавчої бази, і створення кризових центрів роботи з тими, хто потерпає від насильства в родині.

Список літератури:

1. Декларація про викорінення насильства щодо жінок. Прийнята резолюцією 48/104 Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 року
2. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unian.net/society/2233769-ejegovno-v-ukraine-ot-domashnego-nasiliya-pogibayut-600-jenschin-infografika.html>

